Cópiese la <u>portada</u>.

Ms. S. XV.o pergamino, completo, foliado en parte, <u>bien tratado</u>.

Rotulata = Summule co Loca

Est. H Ms.

[illegible]

Est. de Ms.
Tab. B.

LOGICUM COPENDIU
SIVE IN UNIVER-
SA ARIS DIAL
INTTUTONES
PREAMBVE

AUCTORE R.mo P.e NICO-
LAO D BURGOS COR-
DUUENSI E SOET-
AE IESU NEILIS
D.nc CIUITATIS
COLLEGIO
D. CHATArina
V.ETM

SACRO PHIE P.FESSORE. ALMO ESU NOI ELE-
TORU VOCALIU AUSPICI ELETARE HOC, ET
VALE OPUS DCATUR
ANNO R.S. 1667.

Allocutio

Voluntas nu[illegible]

[illegible]

Divisio Operis.

Logicae praenotandis

Logicae [illegible] in materia [illegible] ut dictum, Logicae prae-
supponentes [illegible] praemittimus [illegible] ad tres partes
tres, ex primis, et [illegible] Logicae [illegible] et operationes
distinguendo tribus tres mentis operationibus, apprehensio-
ne scilicet, iudicio, et discursu respondentes: ut quia vero in tribus
[illegible] operationibus [illegible] humanas voces
[illegible] naturae [illegible] ordinari [illegible], ideo tres praemittimus
[illegible], inserviendo humanis vocibus, prout tribus [illegible]
mentis operationibus correspondent, scilicet [illegible]
[illegible] tractatus [illegible]
[illegible] ut apprehensioni deserviunt, [illegible]
[illegible] vocalibus, quae iudicio correspondent [illegible]
[illegible], quae ad [illegible] deserviunt [illegible].

Tractatus 1us

De terminis vocalibus, aut apprehensioni deservientibus

Disputatio 1a

De signo in communi

Quaestio 1a

Quid sit, et quotuplex signum

Caput 1um

Definitio signi traditur, et explanatur

// Ex dictis plura [illegible]
[illegible] de signo, et partibus ejus quae sunt [illegible]
[illegible], quos vocant [illegible] terminos [illegible], [illegible] quae
[illegible] est, et [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible]
obtinuit de signo [illegible], incipio [illegible]
[illegible] quorum [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible]
illa quae cum claritate indefinitione signi [illegible]
[illegible] [illegible] quae [illegible] [illegible], [illegible] nobis est [illegible] esse
explicationis [illegible] [illegible], quae [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], quod
[illegible] clarior [illegible] definito quam [illegible] [illegible]
[illegible] quod [illegible] definitio: quod [illegible] [illegible]
definitionibus [illegible]. [illegible] autem definitio [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible], et adaequate [illegible] [illegible]; [illegible] autem [illegible]
est [illegible], et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible].

Ipse [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] signo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] ex hinc [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], et [illegible]
[illegible]: signum est, quod [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible]
signum est [illegible], sic imago [illegible] [illegible] in sui [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible], quae [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] definitio [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] signum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] definitio [illegible] [illegible], signum [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

ante operationem praecedit.

Probatur autem minor definitio.

bonitas ex eo, quod in ea definitione [illegible]

et adaequata definitio, quae clarior est ea definitione [illegible]

communis et differentiis, et sine definito [illegible]

ita se habet: ergo nostra definitio vera et adaequata est. [illegible]

syllogismi manifesta apparet ex dictis: major ex definitionis explana-

tione constabit: cum deducitur legitime modo singulas definitionis

particulas explicando [illegible] accedimus.

Voces

illis dicitur quod [illegible] genericum [illegible]

quod convenit signum cum aliis quae signa [illegible]

animali, quod est id quod sentit: reliquae definitionis particulae

pro differentia peculiari signi [illegible]. [illegible]

[illegible] signum ideo, quod signum [illegible]

modus repraesentationis: haec est natura signi, ut quasi [illegible]

[illegible] cognitionis obiecti cuius signum est; sive [illegible]

[illegible] ut [illegible] imago: [illegible] praesentes

[illegible] audientes [illegible] species [illegible]

imago [illegible] quasi praesentat [illegible]

et sic de reliquis.

[illegible] modus repraesen-

tationis, et [illegible] excludimus a ratione signi causas efficientes

quae efficientes sunt: [illegible] cognitionis

[illegible] in aliquibus [illegible] signum [illegible], et nemo

dubitabit; [illegible] naturalis efficitur [illegible]

[illegible] efficiendo [illegible] simul tamen

efficitur [illegible] operationes [illegible]

signa propter defectum repraesentationis: [illegible]

[illegible], et ita efficientia, et [illegible]. Signum enim [illegible]

[illegible] repraesentationis, [illegible] quas

indicent obiecti repraesentationis, quae quidem species repraesentativae sunt eiusdem obiecti, ut infra dicemus, cum de signis formalibus sermo erit.

Potentia cognoscitiva [illegible] ly intellectivis facultatibus [illegible] nomine veniunt apprehensivae; est ergo cognoscitiva potentia, ut [illegible] potentia perceptiva [illegible] sive [illegible] sive materialis [illegible] et auditus, et animalium phantasia [illegible] proprie dant signa, ut patet [illegible] quae [illegible] signa sunt [illegible] in alterius obiecti cognitionem [illegible] signum: quod quia omne signum est aliquod obiectum signat, ut [illegible] nomine [illegible] alterius obiecti [illegible], ut [illegible] quod [illegible] signat sive [illegible] quod signat est aliquod obiectum cognoscibile: ex [illegible] potentia cognoscitiva [illegible] quod percipit, et [illegible] potentia et color est obiectum potentiae visivae, auditivae sonus, [illegible] est obiectum voluntatis, [illegible]

[illegible] libenter quaedam, quae ex [illegible] nostri [illegible], et quibus [illegible] expedimini: [illegible]: quod [illegible] intelligere nullo pacto volumus quod [illegible] signum [illegible] potentia cognoscitiva [illegible] alterius cognitionem omne signum [illegible] quod verum est [illegible] quin [illegible] propter [illegible] sed [illegible] obiecti: ut imago velo cooperta, vel inde [illegible] nullo [illegible] quae vero signa sunt [illegible] potentiis [illegible] obiecti cognitionem [illegible] illo Philosophus [illegible] sed [illegible].

// Dices, probabilius est hanc oppositionem signi,
ad faciat potentiae impositionis logicae pertinere non deberi [illegible]
sed proximae expressio: potentia proxima illa est cui [illegible]
est ex parte sua nihil deficit, [illegible] reducatur potentia
autem remota illa est, cui quamvis est ex parte sua aliquid
deficit [illegible]; ob hanc rationem excludunt a ratione
signi vocem non significativam, quales sunt blictiri, et scindapsus
quia illis deficit impositio ut habeat ex parte ipsarum vocis [illegible]
sua significationis, deficiunt [illegible] alias.

Caput 2um.

Aliorum diffinitiones signi expenduntur — —

// Longissimus esset si
omnes signi diffinitiones ab Authoribus allatas, et contra plures
[illegible] impugnandas, [illegible], qui [illegible]
[illegible] ingenia [illegible] relinquunt.
[illegible] aliquid [illegible] signum est
quod significat, [illegible], [illegible]
grammaticis, impugnatur haec diffinitio 1°: [illegible]
et logica, in qua [illegible] verbum ipsum, quod diffinitur: sed
[illegible] se habet [illegible] diffinitio: [illegible] bona, et logica [illegible]
[illegible] logicae, quod diffinitio
[illegible] esse [illegible] diffinito, [illegible]
verbum [illegible] obscurum [illegible]
[illegible] diffinitio [illegible]
quod habet naturam humanam, nec vox, nec vox humana [illegible]
obscurum [illegible] vox nomen declaratur significato [illegible]
[illegible]: [illegible], [illegible] signum includit [illegible]
[illegible] significat [illegible] dictionis [illegible]: sicut [illegible] verbo
diffinito includit nomen [illegible], ita in verbo signo includitur
nomen signum: [illegible] verbum ipsum [illegible], quod [illegible]
[illegible] est.

// impugnatur 2a: quae est haec definitio
signum est quod significat. Est enim logica definitio signi; oppo-
situm habet definitio tamen nominis logici, quidam: siquidem
nomen substantivum est facilius negotio definitivum, expriment
verbum deductum ab ipso nomine: ut modus est quo modificat
[illegible] quo [illegible] [illegible] est quo [illegible] ut sic [illegible]: [illegible]
[illegible] definitio incomplexi [illegible] [illegible] logicum non videtur similis
[illegible] [illegible], signum est quod signat, quod non agnoscat?

Hoc impe-
dimento [illegible], sed non [illegible] [illegible] effugerunt alii, qui
ita signum definiunt: est, quod aliquid repraesentat:
cui [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] est esse aliquid signum
quia repraesentat aliquid, sed impugnanda venit haec
[illegible] [illegible] [illegible] capite ex quo [illegible] [illegible] [illegible]
signi definitio, ut signum est, quod repraesentat aliquid poten-
tiae cognoscitivae: Capiat autem impugnationem, haec est causa
productiva signorum signa vera, et propria non sunt: [illegible]
ta [illegible] definitio signi, causae productivae signorum verae, et pro-
priae signa sunt: ergo haec non est apta definitio signi, qua convenit
alio definito: minor constat etiam apud adversarios [illegible]: maior
probatur: intellectus productivus effectibus cognoscitur repraesentat
aliquid sibi, nam [illegible] sibi facit [illegible] cognoscit: sed ipse
intellectus est potentia cognoscitiva: ergo ipse intellectus repraesentat
aliquid potentiae cognoscitivae: ergo est vera, et propria causa
[illegible] in [illegible] [illegible] sententia. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] repraesentat [illegible], et [illegible] [illegible], potentiae
cognoscitivae: ergo erit vera, et propria signa [illegible].
[illegible] in omni modo loquendi [illegible] [illegible] repraesentativa
quo [illegible] vera, et [illegible], quae significant [illegible] [illegible]
[illegible] nullo pacto conveniunt: [illegible], et [illegible], esse signa
vera, et propria sed impropria, et [illegible] [illegible] quatenus

repraesentant vocis, quae vere, et proprie sunt repraesentatio-
nes quae ob causas nos non sumus in defectu verae repraesentatio-
nis nomine repraesentationis praeter quod denominantur ut talis
repraesentandi non ut exercitae.

Alii Auctores recurrunt ad divum
Augustinum, qui lib. 2 de doctrina christiana c. 1 signum in com-
muni definivit esse quod praeter species, quas ingerit sensibus
aliquid aliud facit in cognitionem venire, ita definiunt ex ipso
nulla signum est quod facit cognitionem duci, s. potest ducere
proxime in cognitionem alterius eo quod hi Auctores plus honoris
Augustino deferre tenentur. Augustinus enim ut patet solum
signa instrumentalia definivit, et non alia sed mala solum: dantur
enim signa spiritualia instrumentalia, quae sensibus non
percipientur, sunt ut cognitio intellectiva, quae per cognitionem prae-
viam cognitionem signum instrumentale est: verum characteres
spirituales, quae sunt signa impressa in anima per sacra-
menta sensibus percipi nequeunt, et tamen signa instru-
mentalia sunt: ergo et cetera.

Impugnant Auctores alio qui
requirant ad rationem signi praeviam signi cognitionem: ut ergo impugne-
tur hujus definitio signum omnibus, quae ratio communia reperian-
tur non enim competit signo formali, quod juxta communem sententiam
signi rationem participat, et praevia sui cognitione non requiritur;
imo ne praecedat ipsius cognitio determinate petit, ut a signo
instrumentali distinguat. Et impugnatur opinio: de ratione intrin-
secissima signi solum est, quod potentiae cognoscitivae ducat in
cognitionem objecti cujus est signum, sed hic conceptus non includit
praeviam signi cognitionem: ergo praevia signi cognitio non est de
conceptu formali signi. Major probatur: quia ad hoc solum instituta
sunt signa ut mediis signis cognoscamus ea quibus
connexionem, s. ordinationem habent: ergo non est intrinseca

solus petit ducere potentiam in cognitionem obiecti, cuius signum: minor in syllogismo probatur: ducere signum potentiam est cognoscere praevie signum, cum sit signum dicere quasi, non potest repraesentare aliud: ergo instrumentale praevie, et determinative signi non includit praeviam signi cognitionem: imo eam formaliter excludit.

Affirmatur: cognitio obiecti per signum est cognitio obiecti medio signo; sed cognitio obiecti medio signi non petit habere mediam cognitionem signi: ergo cognitio obiecti per signum praeviam signi cognitionem. Maior ab adversariis admittitur. Probatur minor: cognitio obiecti medio signo solus dicit dari signum per quod habeatur cognitio obiecti, non dicit dari cognitionem signi: ergo cognitio obiecti medio signo non petit habere mediam cognitionem signi: sicut cognitio parietis media luce, non dicit habere mediam cognitionem lucis, et cognitio obiecti medio specie impressa non dicit habere mediam cognitionem speciei impressae. Confirmatur 2º: si praeter aliquid requireretur in signo praevia sui cognitio, maxime quia dicit ordinem ad potentias cognoscitivas, et vis actus; sed non dicit talem, ad potentias, quatenus cognoscitivae sunt, sed quatenus cognoscentia est obiecti signi, ergo cum illa ratio fiunt cum dari signum formale, instrumentale praeviae.

Caput 3um

Argumenta contra nostram pro signo definitionem solvuntur.

Ea solus argumenta proponam, quae contra nostram praedictam definitionem militant: caetera ea, quae in uniformi solent de signo naturali de vocibus non significativis, et aliis exceptis definitionis verbis, et illius explicatione non distincte satis solvuntur. Arguitur 1º:

Imago Cooperta vocis in Cera sigillata vox absente
~~nullo existente~~ prolata secundo signa sunt, et tamen non sunt
nisi per modum repraesentationis potentiae in actualem obiecti cogni-
tionem: ergo nostra definitio non convenit omnibus signis. Respondeo
distinguendo maiorem: signa sunt in actu secundo, nego maiorem; in actu
primo, concedo maiorem; signum enim in actu primo illud est quod quam-
vis non exerceat actualiter, potest actualiter facere potentiam in cognitionem obiecti
venire, si praeter ipsum potentiam non [illegible] aut in exemplis adductis
[illegible]: signum in actu primo est quod actualiter fuit potentiam in actualem
cognitionem venire; in defectu non potentiae, alias requisitas signum [illegible]
mus.

Dices: ergo vox absentis est signum in actu primo, nego maiorem;
probatur, quia quamvis est exercere potest facere potentiam in actualem
obiecti cognitionem: ergo est signum in actu primo. Distinguo antecedens; quam-
vis est exercere potest remote facere potentiam in cognitionem obiecti venire,
concedo antecedens; potest proxime, nego; etenim ut dicatur aliquid proxime [illegible]
illud est cum exerceat quia nihil deest ut ducat ad
cognitionem obiecti, potentia vero praeter potentiam non stat; quod autem hic ratio-
nes non ducant in cognitionem obiecti alicuius non stat, praeter potentiam requisitas
ipsius vocis quibus deficit signatio, quia impossibile non sunt ad ali-
quid significandum.

Arguitur 2.o non signum non est signum, et
tamen facit potentiam cognoscitivam in actualem obiecti cognitionem:
ergo id non est definitio signi. Respondeo distinguendo maiorem: non signum
formaliter acceptum, id est hoc est non signum non est signum, nego mi-
norem; non signum obiective acceptum, id est quod non est signum, non est sig-
num, subdistinguo maiorem, prius, ex alio [illegible] nego minorem
debes, aliud esse vocem ipsam, aliud esse obiectum vocis: vox
hic non signum aliquid [illegible] significativa sunt per impositionem
ad significandum, id est quod signum non est signa sunt non sig-
num obiective, hoc ipsa obiecta signa non sunt quae [illegible]

dentis, in omni momento temporis instantis vox non aliquid non aliquid significat, ut dixi supra: ergo non datur de facto signum significans aliquid et aliquid; maior: vox non aliquid non aliquid obiective significat, ideo nihil obiective signat, neque maior: vox non aliquid non aliquid signat, idest non aliquid obiective positivum signat, ideo maior [illegible] hic in explicatione vocis amplius [illegible].

Arguitur 3o: plura dantur signa, quae faciunt per se cognoscibiles in alio [illegible] cognoscere, quia per modum repraesentationis sibi praesentat: ergo non datur de facto signum per modum repraesentationis ducens in cognitionem obiectivam. Antecedens probatur: plura dantur res, quae ad sui praesentiam excitant in nobis species aliarum rerum, quas non repraesentant: [illegible] sunt signa, faciunt ea per se cognoscibilia in nobis cognitione [illegible] sine eo quod praesentet per modum; ergo etc. Minor [illegible] exemplis: imago equi [illegible] excitat imagines aliarum rerum, cum in memoria fuerunt quin eas repraesentet, ut videtur in [illegible] hominis equo [illegible] [illegible] [illegible] equus, et [illegible] in memoria [illegible] homo ille, quem equitantem videramus: in hoc casu imago equi excitat memoriam hominis, et ducit in notitiam eius, quin equus repraesentet hominem: ergo non est de ratione signi formaliter ducere per praesentiam in cognitionem obiectivam. Hoc argumentum [illegible] aliquis [illegible] quaestionis [illegible] si probaret signum debere [illegible] per aliquam ordinationem, sive [illegible] quodlibet in signo ad placitum verum sit, in signis autem naturalibus minime admittendum est: haec enim [illegible] [illegible], et connexionem ex signato illud repraesentat quin necessaria sit ordinatio aliqua, s. institutio ex natura ipsa.

Respondetur negando maiorem ad [illegible] probationem aliquid [illegible] [illegible] [illegible],

loquendo de extrinseco haec praedicata in intellectu speciei albedinis sunt
signa per accidens, quaedam vero sunt signa per se ne-
gant vero. ego autem non capio quid sit signum per accidens
nam si ad mentem [illegible] nubes [illegible] signum [illegible], etiam si
per accidens distinguatur, vera, et propria praedicatio [illegible]
[illegible] signi: negando igitur [illegible] absolute vera, etiamsi
in his, et similibus casibus, et videtur extrinseco speciei
in intellectu [illegible] non dat veram rationem signi: et [illegible]
[illegible], quia in his, et similibus nubes non dat [illegible]
[illegible], seu illativa [illegible] ante [illegible] cognitionem signi, et
signati; quod requiritur, ut aliquid sit, et dicatur pro-
prie signum.

Quod at [illegible] [illegible] in signis [illegible]
[illegible] dari [illegible], seu illativis [illegible], antequam
[illegible] in intellectu notitia signi, et signati, [illegible]
[illegible] cognitioni [illegible], et signum dat [illegible]
[illegible] in cognitione signi. In hac voce lapis dat vis [illegible]
[illegible] lapidis etiam ante cognitionem lapidis, et vocem
impositam ad lapidem significandum: habet enim vox [illegible]
[illegible] vox lapis, seu ex natura, seu extrinsece [illegible] posse
ducere [illegible] in cognitionem signi, et lapidis. antequam
supponi [illegible] sit in intellectu notitia signi, et lapidis in
[illegible] autem [illegible] equi, et hominis, et si unius extrinsece
speciei alterius, unius alterius signum [illegible]
videntur hominis equitantis in foro, equus non [illegible]
[illegible] in cognitione hominis ex [illegible] extrinseca, [illegible]
ex [illegible] illius [illegible], et requirit: [illegible]
per accidens coniunguntur species hominis, et species equi,
quia homo, et equus simul aliquando [illegible] in foro:
quod si supponatur nullo modo non posset alterius signum esse,
ut [illegible] patet.

Caput 4.

Duplex quaestio de natura signi in communi proponitur et dividitur.

1°. ex nunc

De ratione signi sit ducere in cognitionem obiecti a se distincti? pro qua quaestione dirimenda, scias, dari distinctionem realem, quae versatur inter res, quae a parte rei sunt plures, ut Petrus, et Paulus: et dari distinctionem rationis, quae versatur inter partes quae cum sit unus a parte rei apprehenduntur ut plura: ut animal rationale, quae sunt idem a parte rei in homine, et apprehenduntur ut duplex entitas realis. Quaeres igitur 1°. An constitutiva signi non est ducere in cognitionem obiecti a se realiter distincti; hanc illationem recitavit a [illegible] [illegible] in logica sectione [illegible] logicae [illegible] quaestionibus [illegible] probatur [illegible]. De constitutiva signi [illegible] et repraesentare obiectum potentiae cognoscitivae: sed hic quaeritur an petat realiter quod obiectum repraesentatum sit realiter distinctum a signo: de ratione constitutiva signi [illegible] repraesentare obiectum a se realiter distinctum. Nam nonnulli [illegible] negant, nec negant [illegible] realiter: si vero distinctionem realiter obiectum repraesentatum [illegible], dummodo signum habeat [illegible] illa [illegible] repraesentantur [illegible] potentiae cognoscitivae: ergo non petit realiter, quod obiectum repraesentatum sit realiter distinctum, quod [illegible] signum habere [illegible] obiectum a se non realiter distinctum. [illegible], probabiliter [illegible] [illegible].

Cognitionem operatoriam habitam apud nos Philosophus vocat cognitionem per signum: ac propterea dari cognitionem [illegible] [illegible] quod non distinguatur realiter a signo per habere [illegible] cognitum: ergo potest dari cognitio obiecti per signum, quod non distinguatur

[illegible] ab obiecto repraesentato [illegible] probatur: cognitio naturae per proprietates, et passiones eius, est cognitio apprehensiva, sive per signa earum est ei, proprietates eius, et passiones eius ratione eius signi: sed per [illegible] cognitio naturae eius humana per proprietates suas, quas [illegible] quatenus distincta a natura eius proprie est; ergo per [illegible] datur cognitio apprehensiva alicuius obiecti, quod non est quatenus distincta a signo, per quod habetur talis cognitio. Minor patet in [illegible], et ad minorem: eas proprietates [illegible] sunt naturae humanae inditae, distinctae realiter ab illa, possunt [illegible] tanquam signa, in ordine apprehensivam [illegible] naturae: ex [illegible] est [illegible] cognitio [illegible] cuius [illegible] animal rationale: ergo etc.

Ultimo [illegible] hac conclusione [illegible] quae [illegible] significatas, [illegible] sunt [illegible] cognitio divina et ipsius cognoscentis [illegible]: sed [illegible] realiter [illegible] etiam [illegible] in communi distinctionem realem a signato. Probatur hoc: vox signum realiter numquam [illegible] significando omnia, et singularia signa [illegible] vox est aliquod signum in particulari: ergo si signat signum [illegible] realiter distinguendo [illegible] vox signum significat [illegible] distincta [illegible]: significat alia signa includendo ipsas singulares voces signum, nego, quia [illegible] manifestis principiis [illegible], et consequenter [illegible] non respondet [illegible] conclusione de cuius veritate dubitas: [illegible] perfectio [illegible], et [illegible] ad significandum vocem signum [illegible] imposita ad significandum alia signa includendo etiam vocem signum: scilicet unde exclusionem [illegible] signi in singulari [illegible] communi signi significata per vocem signum

deducatur etenim vox signum, sive terminus mentalis illi communis praedicatur abstrahit ab omnibus omnibus signis univocis, sed ratio communi, et univoca nullum singulare excluditur: ergo ipsa vox signum excludi non debet: ergo se signat.

Dicunt alii vocem signum se signare inadequate, non adequate; sed contra est quia ad communis univoca, et si pluribus inferioribus competat, singulis non adequate competit: sicut vox homo quae signat omnes homines, non illorum signatum adequate praedicatur competit. Datur enim signatum vocis extensiva, et signatum intensiva: ergo licet vox signum signet alia plura signa praeter ipsam vocem signum, illam non adequate signat. quia illi adequate competit vocis signatum sicut homo, adequate intensive competit signatum vocis homo. Contra est 2o quia etiam si vox signum per plures suas formalitates plura alia distincta a se signet, sed etiam per aliquas suas formalitates inadequatas signat: sed per illas formalitates non nisi aliud signat praeter se: ergo per illas formalitates se adequate signat.

Advertendum dixi signum esse duarum in ordine obiecti realitas rationis distincti: conclusio a nullo negatur quoniam etenim evidenter: de ratione signi est ducere ut medium in cognitionem alicuius cognitum, sed inter medium, quod ducit, et obiectum ad quod ducit debet dari realiter distinctio ratione: ergo etc. Minor est certa- na ratio datur quod non realiter eadem recipit alteram, ut duplex f. multiplex per diversas suas species, sed medium quod ducit ad cognitionem, et obiectum in cuius cognitionem ducit cum sit realiter idem ipsum alterum, ut duplex non recipit per speciem rationis signantis, et per speciem sui signati: ergo etc.

Dices 2o signum est imago, et repraesentatio rei significatae; sed nihil potest esse imago, et repraesentatio sui ipsius: ergo debet esse

repraesentatio aliena rei distinctae et ipsius: ergo requi-
ritur signum seu imago, sed debet esse rei realiter distin-
ctae. Demum non dubitatur: probatur minor, imago, et repraesen-
tatio dicunt relationem ad obiectum: sed relatio est ad aliud realiter
distinctum: ergo. Respondeo distinguendo maiorem, distinguendo minorem: ni-
hil potest esse imago, aut repraesentatio physica et realis
sui ipsius, concedo minorem: imago, aut repraesentatio intentio-
nalis, vel analogica, nego minorem: ad probationem similiter di-
stinguo maiorem, et minorem: imago, et repraesentatio realis, physica
dicunt relationem realem, et physicam ad obiectum, concedo maiorem:
imago et repraesentatio intentionalis, nego. Igitur relatio
vera et propria physica, utique requirit distinctionem rea-
lem ab obiecto, non vero relatio rationis, sive intentionalis, quae
praecipue talis benedicitur: et distinctionem rationis ab obiecto
sustentatur; quod si aliquid argumentum probaret, proba-
ret utique nullam cognitionem supra se posse reflectere, et se
cognoscere: hoc in divina saltem cognitione sublimiori nequit

Dices 2o. ex quibus [illegible]

si non esset necessaria distinctio realis inter signum, et re
signata, quaelibet res esset signum sui ipsius, sed hoc non potest
sustineri: ergo. Probatur maior, quia quaelibet res potest ducere pro-
xime in cognitionem sui ipsius: ergo quaelibet res potest esse signum
sui ipsius. Respondeo distinguendo maiorem, quaelibet res esset
signum sui ipsius si aliquod ipsius praebet cognitionem ab
intra per speciem rei signantis ut medium, et aliquod prae-
bet per speciem rei signatae ut obiectum, nego maiorem: si ita non
concedo, nego minorem. Etenim pluries res ita se praesentant in
cognitione ut ipsius non distinguat intellectus unum praebens per mo-
dum medii signantis, et aliud per modum obiecti signati: e.g. videt
homo et recipit ut [illegible] homo non est signum sui [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

rationes ut medium ad cognoscendum [illegible] [illegible], tunc [illegible] [illegible] ad [illegible] ut medius [illegible], et [illegible] signatus: et si quis [illegible] hoc [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] in quo [illegible] apparent.

Ob. 2.º quia [illegible] signi [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] signum [illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible] cognoscitivam, [illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible] quia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quando [illegible] [illegible] ad aliud [illegible] signi [illegible] ad signum [illegible] potentiam in cognitionem obiecti [illegible] [illegible] signi [illegible] [illegible] signi [illegible], [illegible] [illegible] dicit ad potentiam, quam in cognitionem obiecti ducit, aut [illegible] dicit ad obiectum in cuius cognitionem ducit potentiam [illegible] [illegible] dicere [illegible], ad aliquid, et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] homo dicit respectum ad Deum, et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ut [illegible] [illegible] [illegible].

Sit 2a. conclusio, signum instrumentale dicit respectum ad potentiam cognoscitivam et ad obiectum [illegible]: conclusio haec [illegible] [illegible] quia [illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible] aliquid [illegible] [illegible] respectum, quem dicit signum, et respectum [illegible] [illegible] [illegible] conclusio signum instrumentale est manifestativum alterius [illegible] ad potentiam: sed de ratione manifestationis est dicere respectum ad id, quod manifestat, et ad id, cui manifestat: ergo de ratione signi instrumentalis est dicere respectum ad obiectum, et ad potentiam. Praeterea [illegible] signum [illegible] [illegible] est medium ad cognitionem obiecti: ergo [illegible] obiectum in cuius cognitionem ducat, et potentiam, quam ducat in cognitionem obiecti: sed hoc est dicere respectum ordinis, et habitudinis ad obiectum, et potentiam: ergo etc.

Sit 2a. conclusio signum

in communi. Praeterea dicitur alio, quod signum est, con-
stitui ultimo, et differentialiter praecise per respectum ad suum
signatum; ergo haec definitio tradita a Patribus Conimbricensibus,
ipsius Bonaventura, et aliis in 4° distinctione [illegible]
ne ac probatur ex illo, dummodo intelligatur in ordine
respectus ad suum signatum, etiam si non intelligatur respectus ad po-
tentiam vera, et repraesentare [illegible] signi: ergo constituitur praecise signum
per respectum ad suum signatum: ant. probatur dummodo intelli-
gatur respectus ad suum signatum, etiam si non intelligatur respectus
ad potentiam, intelligitur ratio proxima, quantum est ex parte sig-
ni ad deveniendum potentiam in cognitionem: sed haec est [illegible] ratio sig-
ni: ergo etc., confirmatur: nam etiam si auferatur respectus potentiae cog-
noscitivae, et illius adhuc, dummodo maneat ex parte signi
respectus ad suum signatum manet adhuc ratio proxima signi
ad signandum: ergo respectus signi ad potentiam non est de essentia
[illegible] probatur cons.: quia si esset ipsius [illegible] definire
re potentiae cognoscitivae deficeret adhuc ratio proxima signi
ut est evidens; at in 2° probatio etiam si auferatur respectus ad potentiam
cognoscitivam, et illius adhuc [illegible] ex parte signi
quid quo modo maneat; sed modo manet adhuc proxi-
mus signi ad signandum: ergo etc. [illegible] est [illegible]
[illegible] quod modo [illegible] ex parte
signi [illegible], quod enim [illegible] ex parte signi [illegible]
[illegible] quod adhuc sit ratio proxima signi, sive
actus proximus illius, supra [illegible].

[illegible]

2° dicere signum respectum, ad suum signatum est signare ali-
quid; dicere respectum ad potentiam est signare alicui; sed
quod constituit signum ultimo, et differentialiter est sig-
nare aliquid, et non signare alicui: ergo quod constituit sig-
num ultimo, et differentialiter est respectus ad suum signatum

non respectus ad potentiam. Maior constat: minor probatur: vox lapidis non significans aliquid, signum non esset, sed vox lapis non significans aliquid dum significare aliquid signum esset: ergo non constituitur in termino, et transcendentaliter, per significare aliquid, sed per significare aliquid.

Dices vox lapis non significans aliquid, dum significare aliquid esset signum in actu 2° non in actu 1°. Contra primo: quia inde impugnatur argumentum: vox lapis non significans aliquid esset signum in actu 1°, et in actu 2° dummodo aliquid, sed si non significare aliquid nec esset signum in actu 2° nec in actu 1°: ergo per significare aliquid constituitur in esse formali signi, in quo est vera, et rigorosa ratio signi: ergo praecise per respectum ad aliquid constituitur in actu 1°: etiam constituitur signum in actu 1° per posse significare aliquid potentiae cognoscitivae: sed posse significare aliquid potentiae cognoscitivae dicit respectum ad illam: ergo per hunc respectum etiam constituitur signum in actu 1°; respondeo distinguendo maiorem: constituitur per posse passivum signi ... per posse activum nego: posse passivum significandi aliquid potentiae est ... ex parte signi ad significandum seu obiectum potentiae: posse activum significandi aliquid potentiae est capacitas movendi ad cognoscendum obiectum repraesentatum per signum, hanc non petit essentialiter, et constitutive signum, sed illam, si cum creatura respicit et petit per dependentiam creaturae constitutive, et essentialiter illam non petit.

Dico 3°: [illegible] apparet unum signum in particulari cum alio, [illegible] aliter respectu potest esse diversa, et constitutive potest [illegible]: et imprimis signum lapidis a signo hominis differt [illegible] aliquid quia respicit [illegible] significare [illegible] respicit [illegible] quia [illegible]

esse nempe auditiva, s. intellectiva; quia ex parte ad objectum terminatur eadem distinctiva. Omnis signi alia divisio particularium. Quartus divisio communis continetur, signum instrumentale et alia addit, scilicet aliquod formale; nisi quia instrumentale praecognitum ducit ad cognitionem objecti, formale autem non praecognitum ducit: quia per actum ex parte ad suam cognoscentem differunt. Haec signa in particulari sequenti capite 3o. divisionem signi in formale et instrumentale examinat.

Caput 3um

Divisiones signi in formale, et instrumentale examinat.

Pace Nominalium virorum eruditione, et doctrina illustrium, reprobantium veterem divisionem hanc signi non agnoscentium, oportet nominibus esse frequentissima quia et ipsi non admittunt: ideo Antiqui inter quos Divus Thomas, Scotus, selecti eam amplectuntur. Nec est mirum diverso denomine inquam propter ... pluribus stantibus est, et maxime non ... quorum alii ... definiri ... distinctam tamen communiter signum formale, quod sine sui cognitione ducit in cognitionem objecti: sequeretur hanc definitionem quia cognitio divina est signum formale, at est falsum; sed cognitio divina non ducit in cognitionem objecti sine sui cognitione, nam ipsa cognitio divina etiam a theologis noscitur.

Melius ergo in hunc modum dividitur: signum formale est quod non requirit praeviam sui cognitionem, ut per modum repraesentationis faciat potentiam cognoscentem in actualem objecti cognitionem venire, ... quo ... est illius signum formale, nam repraesentat ... praevie, et non requiri, quod ... ; nec cognitio, qua ... cognosco, et ... beatifica. Signum instrumentale est quod requirit praeviam sui cognitionem ut per modum repraesentationis faciat praecog-

noscibilis in alterius obiecti cognitionem venire, ut fumus, et vox 28
pietas quae generant sensibus praeter ingeri, et cognosci, ut in
cognitione generari, et ignis ducis nec diversio adaequatae, et includi
omnia signa sequentibus per extrema praedicamentalia.

Signa
autem formalia vere, et proprie sortiuntur rationem signi. Probatur: Sig-
num formale per modum repraesentationis facit potentiam cognoscitivam in suum
obiectum notitiam venire: ergo vere, et proprie signum est: probatur antecedens: cognitio
vel est species expressa et intentionalis imago sui obiecti: sed species
expressa est repraesentatio, et expressio obiecti: ergo cognitio, quae signum formale
dicitur est repraesentatio obiecti: rursus cognitio informat aliquam potentiam, redditque
eam cognoscentem obiecti: ergo per modum repraesentationis facit potentiam in noti-
tiam venire; quod autem praeter cognitionem in signo non requiratur
ad rationem supra satis probavimus, et ostendimus quomodo intelli-
gendus sit Divus Augustinus, qui praeter cognitionem in signo aliud re-
quirere.

Arguunt Adversarii contra nos: Contra signum formale absolute
sumptum cognitio quae per signa est cognitio mediata, sed cognitio
directa quae est cognitio beatifica praeter cognitionem: ergo cognitio quae per signa
est cognitio ex signo prius cognito: ergo cognitio quae per signum prae-
supponit cognitionem signi, et consequenter nullum dari signum formale, quia
nullum datur, quod non requirat praeviam cognitionem. Confirmatur: signum
est medium in quo, seu ex quo aliquid cognoscimus: sed signum formale, ut
cognitio non est medium in quo, seu ex quo potentia cognoscit:
ergo non est proprie signum. Confirmatur: qui videt solem in se ipso non dicitur
videre solem per signum et non videt per visionem ipsam, quae tamen
dicitur signum formale: ergo videre per visionem non est videre per signum.
Rursus nemo dicit Beatos videre Deum per signa, et non videre per
visionem: ergo ... modus loquendi est ...
non intelligere, nisi per signa; sed si signa formalia essent proprie
signa ita loquendum esset: ergo etc.

Minorem ad hominem ingeniosum tamen sic aliter argutio respondere. Nam dirigendo maiorem cognitio non per signum non est cognitio mediata, idest, est cognitio mediante signo [illegible], et probo quoad minorem: est cognitio mediata non, idest, supponens aliam immediatam cognitionem: cognitionem absolute, et forte melius negans minorem, quia cognitio mediata in rigore est ea, quae supponit aliam ante habitam, quod minime est de ratione cognitionis per signa; ceterum clarius respondemus distinguendo etiam: vt res dicatur cognita per signum, et non cognoscatur per signum, sufficit, quod interius prius etiam mediet signum, quam mediet cognitio signi: interea quoque autem etiam significata per signum formale mediante ipsa cognitione, quae signum formale est.

Ad minorem, et consequentiam similiter respondeo distinguendo distinctionem praecedentem ratione cognitionis adaequatae in ratione signi maiorem: signum est medium in quo, seu ex quo praecedens aliquid cognoscimus nego. in quo, seu ex quo, seu quo aliquid cognoscimus concedo. Igitur tale signum fuit medium in quo [illegible] imago in speculo exemplata, in illa enim exemplata cognoscitur, requirit praeviam sui cognitionem: vel est signum sive medium ex quo, vt illud fumus excitans praesentiam [illegible] ignis, et hoc etiam requirit praeviam sui cognitionem: vel denique signum, sive medium quo aliquid cognoscitur, et [illegible] impressa [illegible] quae requirant praeviam sui cognitionem: talis est signum formale, quod se ipso manifestat obiectum potentiae.

Praeterea

signum formale non est absolute signum, sed cum additione diminuente rationem signi: probatur: quia sicut productiva quae mediante instrumento producunt effectum non dicitur absolute productivum, sed productivum cum additione diminuente: ergo similiter cognitio, quae est medium formale, et obiectum non debet dici signatum, sive signum absolute, sed signatum et signum cum diminutione. Respondetur negando consequentiam

ad

ad productionem verbi ante cog: [illegible] est, q. ratio est exercitiu causae productivae, et ideo dicit terminum productum ut quo, et causa dicit productum ut quod, quare in signo formali cognito non est exercitium signi, sed consumptio sui se praestare ipsum exercitium: unde cognitio debet dici signum quod sive signatum ut quod, non est id quod est signatum simpliciter: sed autem dicatur cognitio signum quo non debet vocari ratio ut actus terminus hoc signi, sive habitus exercitium hoc signi: est enim verbum [illegible] ex signum quod, et signum quo qua praedicata sunt habitus.

~~Quidam et sapien~~ Addo 3, et 3o q. habitus quasi verbum causa quidam est. respondeo dicendum, quod [illegible] non dicitur verbum signum, signum sed dicitur diversis modis loquendi pro parte, et latius sumpto, sicut modo loquar pro actione, et cognitione, nego. verum est in communi modo loquendi non cognitionem signum intellige: cognitionem signum formale quod est notio et vulgaris signum, latius q. parens: hic autem modus loquendi non [illegible], sed ad cognitionem [illegible] sententiae: quia ex [illegible] modo dico qui habitum facile explicatur. nec ideo [illegible] dicendi modum [illegible], [illegible] Beatos Deum per speciem videre, ut Sanctus Thomas, Albertus magnus, Scotus, et [illegible] asserunt species expressas obiecti illa cognita esse signa, sed Deum per species expressas illa per cognitionem a Beatis videri, et per signa videri a Beatis.

Respondeo an species impressa sint signa et facile, [illegible] species impressa potius non [illegible], quam [illegible] [illegible] [illegible] inter ut dicitur ad obiectum cognitionem. [illegible] negavit esse signa formalia species: [illegible] [illegible] [illegible] imago et [illegible], quia [illegible], et [illegible]. species impressa est quaedam imago, et similitudo obiecti, sed quod est imago obiecti signum est obiecti: ergo species impressa est signum obiecti. [illegible] species impressa

implicando quia ex debeat ad cognitionem praecedere obiecti non solum per modum praesentis, sed etiam per modum repraesentantis obiectum, ergo per modum signi: probatur antecedens quia debeat ad cognitionem concurrere, proxime quia [illegible] obiecti: ergo non solum per modum principii [illegible], sed per modum repraesentantis, et movendo ad [illegible] obiectum.

Dubitabis quaeritur an signa formalia instrumentalia sint dicenda: Ratio dubii est, quia omnia [illegible] instrumentalia esse [illegible] videntur: ergo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] est planum, statuendo enim signum formale esse id, quod unum sui cognitione repraesentat, statuendo species impressas quin cognoscantur repraesentare: [illegible] species impressas signa esse formalia: quae [illegible] [illegible], quomodo ergo quae [illegible] instrumentalia signa esse [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] species impressas esse signa formalia: species impressae [illegible] repraesentandi [illegible] obiecti, ut supra [illegible] est, [illegible] [illegible] in cognitione obiecti debeat quod repraesentat, [illegible] in cognitione obiecti debeat quod repraesentat [illegible] [illegible] [illegible] species [illegible] signum formale est: [illegible] ad [illegible] [illegible] esse signum instrumentale: [illegible] probatur species impressa [illegible], ut debeat ad cognitionem sui obiecti, [illegible] praecognoscatur: ergo ut [illegible] cognitionem obiecti per cognitionem non [illegible] [illegible] [illegible], non enim [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] non negatur.

[illegible] species impressa habet [illegible] vim repraesentativam proximam obiecti [illegible] cognoscatur, [illegible] ut [illegible] [illegible] signi non [illegible] [illegible] signum formale est. [illegible] probatur species impressa [illegible] applicatur [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible], habitum [illegible] vis proxima repraesentandi [illegible] est [illegible], [illegible] [illegible]

signum naturale assumi, quod non ex impositione aliqua repraesentat suum obiectum, quod non habet naturale, quod indiget cognitione, quae est applicativa signi ad obiectum, neque naturale est, et significat repraesentare obiectum per se et ex se.

Dices: quod duplex signum formale adinvenitur, scilicet species impressa, et species expressa sive verbum mentis, in quantum omnium nullum est, sicut communiter dicitur quod cognoscatur signum atque duplex signum aliud instrumentale, aliud formale; at nullius cognitio est. Quia dicitur species impressa est imago virtualis, et non actualis, et expressa obiecti: ergo neque illud signum formale. Respondeo negando antecedentem, quod ideo, quod non sit actualis imago obiecti: Nam species sit imago virtualis obiecti quatenus virtute continet imaginem formalem, et expressa quatenus est cognitio obiecti, quae illius species expressa est imago actualis obiecti, quatenus actualiter determinat potentiam, se extendendo illi ad cognitionem sui obiecti determinat, et proprie. Caput 6. signum, an naturale, et ad placitum dividatur, et de signo ex consuetudine aliquid agitur.

Caput 6.

Signum in naturale, et ad placitum dividitur, et de signo ex consuetudine aliquid agitur.

Apud Aristotelem 1. libro de interpretatione c. 1. expressa est haec divisio signi in naturale, et ad placitum, sive ex institutione. Signum naturale est, quod in sua repraesentatione independens est ab extrinseca impositione voluntatis, ut fumus, qui independenter ab extra hominum voluntate impositione repraesentat ignem. Et ita signum ad placitum est, quod in sua repraesentatione dependens est ab extrinseca impositione voluntatis, ut voces logicae, quae dependenter a voluntate extrinseca, quae

illa imponuntur ad [illegible] repraesentandum illud ex impositione, quod [illegible] impositione ab [illegible] dependent, et [illegible] dependentia signi ab extrinseca voluntate debet esse quod ad significationem non quoad existentiam quoad existentiam enim omnia signa [illegible] dependent tale [illegible] a voluntate extrinseca [illegible], quia sic signum posset esse naturale, et ad placitum simpliciter [illegible]. Vox [illegible] est signum naturale [illegible], et est signum ad placitum [illegible], quod [illegible] [illegible] est ad placitum [illegible] signum [illegible] esse naturale, et ad placitum simpliciter [illegible] sub diversa [illegible], ut [illegible] ad placitum, quae [illegible] est ad significandum ad placitum ad placitum, et significat [illegible] [illegible] ad placitum [illegible] significatione.

[illegible] signum [illegible] diversimode [illegible], signum naturale [illegible] quomodo [illegible], sunt [illegible] ad sua significata, qui [illegible] [illegible] signi; et non [illegible] ad [illegible] humana; quia ex [illegible] [illegible] signum [illegible] [illegible] [illegible] significata; sed signum naturale est signum ex se, et natura sua: quod ex se, et natura sua [illegible] per [illegible]: quod [illegible] [illegible] [illegible] ad sua significata quod ut [illegible], et [illegible] signum naturale ad [illegible] [illegible] [illegible], nota aliud esse signum ut signum est, aliud esse [illegible], quae denominatur signum, sive ut [illegible] [illegible], aliud est signum [illegible] sumptum, aliud est signum significative [illegible]: signum [illegible] sumptum est [illegible], quod denominatur signum [illegible] ut [illegible] significationis est, [illegible] quod denominatur [illegible], est [illegible] [illegible], ut [illegible] [illegible] est: quoties [illegible] [illegible], quod denominatur signum

videtur. Fumus significat ignem, et sic sub est signum natu-
rale vero sumptum quod denominat tale significans ab eo cui
inhaeret, sed ab impositione extrinseca, signum ad placitum
est, quod patet in signis fumus, et signo [illegible], [illegible]
[illegible] quod sumitur sub ratione denominationis ipsa en-
tis signi [illegible] dicitur significans ad placitum, et [illegible]
[illegible] est [illegible] entitas [illegible] [illegible] nullum signi-
ficat [illegible] ad [illegible], [illegible] quia [illegible] [illegible] impositi-
one [illegible].

[illegible] quod [illegible] [illegible] [illegible] extrinseca
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] signum ad placitum si-
gnificat ad [illegible] [illegible], et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
impositionis extrinseca esse [illegible] voluntatis [illegible] imponentis ali-
quid ad aliquid significandum quaequidem [illegible] extrinseca
est entitas signi, et [illegible] [illegible] entitas signi [illegible] [illegible]
quod [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] extrinseca, et [illegible] impositio ad significandum [illegible] [illegible]
[illegible], et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] impositionis,
quae est [illegible] significationis [illegible] [illegible] signum ad placitum [illegible]
significative [illegible] [illegible] voluntatis [illegible] [illegible] entitas
signi ad aliquid significandum: quae [illegible] dicitur [illegible],
[illegible] [illegible] [illegible] significationis [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], quo
[illegible] [illegible]: quod [illegible] [illegible] explicatio. [illegible]
[illegible] significationem signi ad placitum [illegible], [illegible], [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible], quod [illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible]
[illegible], [illegible] [illegible] signum naturale et ad placitum [illegible]
[illegible] modo [illegible] [illegible] est.

[illegible] [illegible] signi [illegible]

3. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]. signum [illegible] est, quod [illegible]

ex se producit proxime ducere in notitiam alterius, ut imago [illegible] persona: signum imaginatum est, quod actualiter ducit potentiam in notitiam alterius, ut ipsa imago mediante analogia exemplaris: signum conventionale est, quod ex placito hominum impositum [illegible] repraesentat quod significat, ut vox leo [illegible] positum solum [illegible] in hac [illegible] leo rugit: signum [illegible] [illegible], [illegible] naturale est, quod absque impositione [illegible] repraesentat quod significat, ut fumus [illegible]: signum practicum est, quod producit rem, quam significat, ut verba consecrationis et alia sacramentalia [illegible]. Signum speculativum est quod non producit rem quam significat, ut fumus ignem. Signum commemorativum est, quod [illegible] praeteritae [illegible] [illegible], ut [illegible] post diluvium. Signum demonstrativum est, quod rem praesentem significat, ut vox [illegible], [illegible]. Signum prognosticum est, quod rem futuram praenuntiando significat, ut [illegible] tempestatis, calamitatis, cometa. Signum [illegible] est, quod [illegible] et [illegible] significat, ut vox [illegible] [illegible]: signum [illegible] est, quod [illegible] in significatione [illegible] significat, ut eadem vox [illegible] [illegible] homines.

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] de signis ex consuetudine [illegible] [illegible] sunt [illegible] [illegible] signa [illegible] [illegible] signis [illegible] aliquem [illegible] [illegible] in [illegible] ut [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible] signa [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] signa ad [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] signa: [illegible] signa [illegible] [illegible] signa ad [illegible], et [illegible], [illegible] [illegible] ut [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] de signis ex consuetudine, quae habent [illegible] [illegible] quae [illegible] ad aliquid [illegible] significandum: [illegible]

[illegible] relationem [illegible] signandi; tabella pro foribus [illegible] ad [illegible] significandum, pulsatio campanae ad salutationem Angelicam [illegible], et similia alia: quae quidem nullam aliam significationem habent, nisi quam ab extrinseca [illegible] voluntate acquirunt: [illegible] esse signa ad placitum, [illegible] quidem [illegible] [illegible] nec alio modo significant haec signa, nisi id, quod [illegible] ad humana [illegible]; sed tamen signa [illegible] sunt nunc.

[illegible] quod sit de signis ex consuetudine, quae ex propria impositione ad hoc quod non significant habent: significatio campanae in nocte [illegible] ex consuetudine. [illegible] nostra est [illegible] in hac [illegible] talia [illegible] horas [illegible], [illegible] luminis [illegible] [illegible] ad [illegible] significandum [illegible] ad cunctis.

Notandum praeterea signa ex consuetudine esse vera signa quod probatur [illegible] signa ex consuetudine habent aliquam relationem [illegible] ad [illegible], quod ex [illegible] significant [illegible] et facit [illegible] et alia; sed id quod habet aliquam relationem ad id quod significat, verum [illegible] signum est: ergo signum ex consuetudine verum et proprium signum est quod [illegible] [illegible].

[illegible] signa ex consuetudine, [illegible] signa naturalia [illegible] probabilius [illegible]

1.o signum ex consuetudine tale praecise est, quia consuevit haberi pro signo, sed signum quod tale est, quia consuevit haberi pro signo, signum naturale est: ergo signum ex consuetudine non est signum naturale. Maior est certa s. declaratur ex definitione signi et naturalitatis communis, nisi consueverit hominum tale, s. tale [illegible] pro signo [illegible] assumitur: minor probatur, quod signum est quod consuevit haberi pro signo involvit ordinationem ad aliquid significandum; sed quod involvit ordinationem extrinsecam ad aliquid significandum signum naturale est. Nec etenim excludit omnem ordinationem, sed extrinsecam, ut patet ex illius definitione [illegible] et ita.

Probatur 2.o conclusio: signa ex consuetudine non sunt signa ex quo dicuntia respectum naturalem et intrinsecum ad significatum, sed signa naturalia ex natura sua talem respectum dicunt; ergo signa ex consuetudine ex natura sua signa naturalia non sunt. Probatur minor: signa ex consuetudine ex natura sua non dicunt connexionem naturalem cum signato, sed signa ex quo dicuntia respectum naturalem ad significatum dicunt connexionem naturalem cum illo; ergo signum enim ex quo naturale dicitur naturale et physicam illationem significati, quam illationem non dicit signum ex consuetudine ut tale est.

Dices: motus caudae in cane adveniente domino est signum naturale, et tamen est signum ex consuetudine; ergo signum ex consuetudine est naturale. Respondeo distinctionem maioris: est signum naturale physicae intrinsecum pro adventu domini, sed non est signum naturale adventus domini, nego maiorem. Quia etenim connexionem habet movere caudam canis cum adventu domini, quod semper vidit movere caudam canis: inde postea habere consuevit pro signo adventus domini, quia semper adventus domini salutem est similis caudae motione.

Tertio conclusio de signis

ex consuetudine est signum ad placitum quatenus communiter habet implicitam, et inter partes hominum voluntatem desti-natam; signa praedicta ad aliquid significandum ex [illegible] [illegible]: implicita, et inter partes hominum voluntate [illegible] [illegible] hominum communi, [illegible] usu, et [illegible] [illegible] [illegible] habere aliquam inter partes, et implicita voluntate assignandi [illegible] [illegible] pro [illegible] et [illegible] et [illegible] [illegible] quod [illegible] [illegible] ex [illegible]: [illegible] et si pro multis [illegible] ex consuetudine [illegible] expressa, et clara voluntas hominum destinat ea ad aliquid significandum; interpreta-[illegible] et implicite [illegible] humana voluntate, [illegible] pro signis, sic mapparum [illegible] ad [illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible] signa sunt [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] significandi habeant, sed ex consue-tudine humana [illegible] pro signis [illegible] implicita voluntas assumendi illa pro signis.

Sic expli-
Ex dictis facile probatur signum ex consuetudine [illegible] [illegible] sed [illegible] ad placitum [illegible], ma-ne connotando, non [illegible] expressa: [illegible] [illegible] hominum voluntas ordinantis signum ex consue-tudine ad aliquid aliud significandum: sed quod [illegible] [illegible] [illegible] ordinantis est signum [illegible]: [illegible] signum ex consuetudine est signum ad placitum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quod a [illegible] [illegible] quia [illegible] voluntate inter partes [illegible]

cimus: nunc vero dat(ur) in hominibus voluntas impli-
cita, et interpretativa; quod ex aliquo externo colli-
gimus, seu praesumimus dari in hominibus voluntatem
interpretativam ad aliquid, ut v.g. ex verbis respondere
clare, et expresse: sic dicitur habere voluntatem impli-
citam, et interpretativam audiendi sacrum, qui e clavibus alio-
rum pulsat Campana, et si nullam voluntatem expressam
habeat audiendi sacrum nec voce internam voluntatem pro-
dat: ergo homines ex ratione utendo his vocibus pro eo quod ex
consuetudine impressa habeatur imago, impliciter videntur de-
terminare haec signa ad aliquid significandum ut in exemplis
allatis supra vidimus.

Arguitur ex quod, nunc si dentur signa ex consuetudine, debent esse signa ad placitum, vel media;
signum ex consuetudine independenter a consuetudine est signum ad placitum;
probatur quod non habet ante consuetudinem esse signum ad placitum:
probatur antecedens: ramus ante tabernam antequam significaret ex con-
suetudine jam erat signum, ut ante consuetudinem impone-
batur ad vinum vendibile significandum: non enim ad aliquid aliud
imponebatur, ergo independenter a consuetudine est signum; probatur:
omnis signi consuetudo relativa est omnibus: ergo et significationem prius;
probatur antecedens: quia antequam vulgus consueverit his signis uti, iam impo-
sita fuerunt ab aliquo ad quid significandum petitum.

Respon-
det consuetudo: Nos praesentem quaestionem considerare de iis signis
quae habent de natura sua expressam ab hominibus impositionem ad aliquid
significandum, ut sunt ramus ante tabernas, et tabellae; dicendum
proprie non sunt signa ex consuetudine, quia a consuetudine dicuntur
esse signa ad placitum ante consuetudinem; ergo tamen omnes
homines sunt signa ad placitum, ut probat argumentum; quod autem
ex eo impositione ante consuetudinem significet signum ex

consuetudine inest, alia vero ex humana [illegible] 24
signa ex consuetudine de quibus [illegible] [illegible] homi-
nes uti ad [illegible] significandum, ad quod comparata sunt signa
naturalia, etiam signa ex consuetudine dicuntur, quod ex eorum [illegible]
non repugnat.

Ideo respondeo ad argumentum distinguendo maiorem:
signum ex consuetudine completive tale sit habere ex [illegible] completive
independenter a consuetudine est signum ad placitum, concedo maiorem: signum
ex consuetudine completive tale non habere ex [illegible] [illegible]
completive completivis est signum ad placitum independenter a consue-
tudine, nego: quia dependenter a consuetudine non [illegible] habet
completive completionem in his signandis. ad [illegible] [illegible]
respondeatur distinguendo [illegible]: in his signandis completive consue-
tudo seclusa est completive, et significationis [illegible] signum
ex consuetudine, nego: etenim consuetudinis signa est completive [illegible]
naturalis, et completiva, et sic significationis [illegible] significat signa
ex consuetudine: nam [illegible] [illegible], quae sunt signa [illegible]
sunt signa quae [illegible]. Notandum [illegible] argumentum
solum probare [illegible] sequendo, et independenter ab [illegible]
signa ex consuetudine esse signa ad placitum ante consuetudinem; non
probare per consuetudinem [illegible] signa ad placitum
quod probare debebat [illegible], ut probaret signa ex consue-
tudine esse media.

Arguitur 2.o: si signum ex consuetudine
esset proprie signum ad placitum, sequeretur quod [illegible] [illegible]
[illegible] quod [illegible] [illegible] cum illa vox esset signum
[illegible] [illegible], et [illegible] [illegible], et sic de [illegible]:
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] illa vox [illegible]
[illegible] [illegible] in [illegible] quam in audiente, si [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible], quod [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] ex consuetudine [illegible]: [illegible] consuetudine [illegible]

vox esset signum ad placitum repraesentativum alterius dependenter ab ipsa habitudine.

Respondetur dictae instantiae quod aliquando ratio quod memoriae mandabatur una vox erat signum ad placitum significans, repraesentandi illius quod memoriae mandatur, et repraesentationis illius quod memoriae erat mandata auditu, non tamen repraesentativum; neque enim consuetudo ipsa repraesentandi ea quae memoriae mandata sunt est determinatio quaedam impositionis mandantis memoriae, ut una vox aliam significet, et consequenter repraesentativum proprie exstitit, quae consuetudo causat in nobis naturalis quaedam illationes unius post aliam; quia praecisum a voluntate imponentis ordinantis unam vocem post aliam, quod sufficit ut una vox sit signum consuetudine alterius repraesentans memoriter recitantis et mandata a memoria audientis: in quo nullum absurdum est. Caput

Caput 7um

Quid de imaginibus statuisque sentiendum sit, proponitur.

Loquimur de imaginibus statuisque prout habent sub ratione, scilicet ab exemplaribus propositis desumptis, scilicet ut speculative referentibus et deum et angelos: hae enim imagines esse signa ad placitum textus est ex sola extrinseca imponentis voluntate; significant naturaliter habito respectu similitudinis ad exemplaria, quibus pro principio dictae de imaginibus adaequatae, ut educitur ex pluribus, quia vera habitudine similitudinis per expressionem obiecti repraesentati; quod ideo omnes hae imagines ad sua exemplaria habent sensationa vera et propria similitudine, signa sunt naturalia, scilicet ad placitum sunt exemplarium.

In quibus sine sit notanda conclusio: praedictae imagines sunt signa naturalia partim, et ex partibus pro institutione ab aliquibus

efficacia [illegible] in Deo ex [illegible] [illegible] pro efficientia
signi ad plures [illegible] significanda [illegible] est [illegible] signi
naturalis quod in sua repraesentatione independens est ab extrinse-
ca imperantis voluntate; sed imperia ad intra ex parte
in sua repraesentatione independentes sunt ab extrinseca impe-
rantis voluntate: ergo signa naturalia sunt. maior est [illegible] admis-
sa ab adversariis, minor probatur: praecepta [illegible] exsistentia imme-
diate ad intra ex parte independens est ab extrinseca impe-
rantis voluntate quod hoc probatur, quia aliud [illegible] repugnat.
sed quod ita se habet independens in sua repraesentatione
ab extrinseca imperantis voluntate: ergo et [illegible] minor mihi
[illegible]: nam imperia ad intra ex parte imperantis
habent [illegible] obiectum, nec independens [illegible] ad hoc,
s. illud obiectum pro [illegible] imperantis significandum. maior pro-
batur [illegible] efficacissime: eatenus est [illegible] signum dependens
in sua repraesentatione ab extrinseca imperantis voluntate
a signo [illegible] dependente quatenus illud praecepta [illegible] exsi-
stentia [illegible] hoc, s. illud obiectum repraesentare pro [illegible] impe-
rantis hoc [illegible]. eatenus enim [illegible] signum est
ad placitum dependens in sua repraesentatione a voluntate imperan-
tis quatenus [illegible] exsistentia [illegible]
[illegible], s. ad [illegible] s. ad [illegible] significandum imperanti
pro [illegible] [illegible] [illegible]: ergo [illegible] quod
praecepta [illegible] exsistentia [illegible] hoc praecise
quatenus illud obiectum repraesentandum imperanti non dependet in sua re-
praesentatione ab extrinseca imperantis voluntate; sed sic se ha-
bent imperia ad intra ex parte: ergo signa independentia in
sua repraesentatione ab extrinseca imperantis voluntate, ergo naturalia
signa sunt.

Probatur 2° efficacius, ib quod [illegible] dicitur
[illegible] [illegible] [illegible], quod [illegible] est signum

ralis imago ad intra expressa talis non producitur, et ratio
sumitur ex obiecto quod terminat: ergo est signum naturalitatis. Maior ad
mittitur ab adversariis, et probata remansit in superioribus. pro
batur minor: ideo quod sit signum naturalitatis respectu expressionis
physice existentis obiecti quod terminat praecisa differentia
[illegible] naturalitatis [illegible] rationis ex obiecto quod
terminat; sed hic non habet imago ad intra expressa [illegible]

Maior
est [illegible] naturalis [illegible] [illegible]
quod [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
existentia [illegible] existentis [illegible]. sic [illegible] habet
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] existentis physice [illegible] differentia
temporis: minor probatur: [illegible] [illegible]
[illegible] ad intra expressa, [illegible] [illegible]
obiecti existentis pro aliqua differentia [illegible]
[illegible] existens, [illegible] [illegible]
esse existens [illegible] obiecti, quod terminat pro [illegible] differen
tia [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] physice existentis
obiecti, quod terminat, [illegible] imago ad intra
expressa, quod [illegible] [illegible]
[illegible], quod terminat praecisa differentia temporis, [illegible]
[illegible] existentis physice, [illegible]
[illegible].

[illegible] [illegible] [illegible] imago
[illegible], et [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] significant [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]

ricalbitrij quae maius ad scandalum magis in idea dicendus est visitus ad ipsos avertere fugas, homines ad ipsos trahit nos ipsius etc.: ergo si in ipsis imaginibus ita extrafactis sint, et inventis ab hominibus ad exemplaria exprimenda in ideo ad ipsos exprimendum dicendus sunt, sed materiales exce sunt materia proportionata ad exprimendum exemplaria, sicut vestes ad fugas avertendas.

Obiicies

1°. Et potissimum illa ratione relationis imaginis ad sua exemplaria, ideo habent esse similes suis exemplaribus, sed similitudo non sufficiens est ad signum naturale; ergo non sunt signa naturalia. Probatur minor 1°. quia similitudo non est propria naturalis; 2°. quia similitudo si sufficeret ad rationem signi naturalis, non minus esset imago signati, quam signatum imaginis signum reciprocum, sicut quaevis alia mutua similitudo. Confirmatur imago proprie similitudinis est homo cuius alteri homini vero, quam imago hominis, quia est homo proprius homini vero: ergo homo esset signum naturale hominis, et similiter esset signum naturale ovis capillorum, et ovibus diversis similibus si propria attenditur similitudo ea caterfas absurdum sequuntur relationes quas adeo laxavit fuisse ut via dicuntur? verius est in ore hominis Rs' duo exeunt veri cum similitudo tota fuga avertitur: videtur: nisi relationis huic argumento adaequationibus tota de conditionatione naturali imaginis ad exemplaria exprimendas non vero ad illa quae inea inquirunt; nam et hos ordinationes naturales extra teneatur signum naturalis esse ad hoc ut supra inspiciuntur.

Respondeo huic argumento concedo quod quamvis omnes imagines ad sua exemplaria habeant esse similes suis exemplaribus similitudine fundante relationes praedicamentales praecise ergo omnes similitudine fundante relationes transcendentales non omnes ad exemplaribus suis omnes: similitudo praecise similitudo fundans praecise relationes

praedicamentalis non est sufficiens ad signum naturale rei: fun-
dans relationem transcendentalem connexionis non est sufficiens
ad signum naturale; ergo, et ergo etc. ad 1a confirmatione, de proprio subiec-
tum est similitudo fundans relationem praedicamentalem non
est repraesentativa rei: similitudo fundans relationem
transcendentalem connexionis non est repraesentativa; ergo.

Confirmatur

minoris probationem sumendo terminis similitudo fundans
relationem praedicamentalem sufficit ad hoc signum naturale. Imago enim imago est
signum exemplaris, quia littera imaginis rei, sed sufficit dicta
similitudo, rei aequivalet ... fundat relationem transcen-
dentalem connexionis, ergo, ad confirmationem ad confirmationem salvo ... magis
similis est homini vero homini vero, in ratione imaginis et
exprimens quia homo pictus homini vero, nec imago est
secundum similitudinem quam naturam specificam, sed similitudi-
nem secundum externa figuram, colorem membrorum dimensio-
nem proportionem: sed hoc modo non homo homini, nec capillus
capillo, nec ovum ovo, signum est naturale quamvis habeant simili-
tudinem fundantem relationem praedicamentalem non fundantem relationem tran-
scendentalem connexionis, ut utique explico.

Similitudo fundans
relationem praedicamentalem est similitudo, quae datur inter extrema
quorum unum intrinsece et per se non respicit aliud, nec unum in-
fert aliud, nec dependentia ab alio, ita quod unum possit esse si-
ne alio, talis est similitudo, quae datur inter duo alba, inter
duos homines, inter duos capillos, inter duo ova, unum enim intrin-
se non respicit aliud, nec unum fert esse existentia alterius, nec
dependet ab illo, cum possit esse sine illo, haec autem simi-
litudo sufficiens non est ad signum naturale, quod praecise convinci-
tur: alia autem similitudo datur, quae fundat relationem tran-
scendentalem connexionis, in qua unum extremum respicit intrinsece

ex opere suo aliud, inferensque existentiam alterius pro aliqua differentia temporis, dependetque talis ab illo, ut neque valeat dari sine illo, sic filius naturalis substantialiter similitudo et imago patris, fundatque relationem transcendentalem maioris quam filio cum patre, quae intrinsece requirit filiationem naturalem, atque pro aliqua differentia temporis existentiam infert, et ab illo dependet ita quod repugnat esse filium sine patre, sicut effectum repugnat esse sine causa.

Quaeritur hic in imaginibus artificialibus Philosophi in imagine statua Caesaris, quod est similitudo absoluta non qualiscumque, sed fundans relationem transcendentalem maioris quam quae intrinsece requirit, et non requirit expressam Caesarem, inferensque Caesarem pro aliqua differentia temporis existere, et ita dependet ab illo, ut non dato Caesare [illegible] illius ad eum. Ex quo infertur non dari quin non sit exemplar [illegible] esse signa naturalia imaginum, quae et si [illegible] similitudo sit vera connexionis et dependentiae non est mutua; ergo ex [illegible] dari potest imago artificialis Caesaris mortui, sic [illegible] creaturae existentes quin [illegible] creaturae non existentes, [illegible] illa; quod ex his [illegible] existentibus, creaturae non existentes requirunt dari sine [illegible] imo [illegible] illius naturalis sunt.

Obiicies 1°:

si essent signa naturalia imagines, ad invicem [illegible] vestigia essent signa naturalia; sed haec non sunt: ergo nec illae. Probatur minor: [illegible] in rebus [illegible] similitudo [illegible] [illegible] sed in [illegible] Dei, et [illegible] valde similes [illegible], et [illegible] animae quae [illegible] ergo erunt signa naturalia [illegible] similitudinis [illegible] sicut imagines. Respondetur negando maiorem ad probationem [illegible]

cum in aliis vocibus dat aliqualis similitudo cum objectis, quae repraesentantur; dat tamen, et talis similitudo, est aliis objectis significandis aptius non potuerunt: neque ex omnibus vocibus naturaliter significantibus, et seclusa impositione humana, sua objecta exprimerent aliis [illegible] gentibus, ideo significarent et eadem essent omnibus nationibus, quod falsum est: inde usque: quod si tales impositae essent ab hominibus voces ad significanda objecta et nullis aliis objectis significandis aptae essent, possent signa naturalia fore, nunc enim [illegible] intelligerentur a determinata imponentium voluntate.

Quaestio 2a.

An, et quo ordine voces, et scripturae, res, et conceptus mentales significent

Caput 1um.

Quibusdam suppositis statuitur voces esse signa propria, et apta conceptuum mentalium

Supponendum 1o aliquas voces humanas dari, quae immediate impositae sunt ad significandos conceptus mentales ad modum rerum, pro quibus supponunt determinate in [illegible] intellectu [illegible]; [illegible] et 2o de quibus [illegible] quaestio non agit. Supponendum 2o prolationes vocum a [illegible]: [illegible], quod prolatio vocum [illegible] sit [illegible] cum imaginatione [illegible] et [illegible] quod [illegible] et [illegible] in [illegible]; ablatio autem [illegible] est prolatio vocis cum imaginatione [illegible] significatur per voces, quod [illegible] et [illegible] humanas voces proferant.

Supponendum 3o correspondere vocibus in loquente [illegible]

mane expressionibus de nostro signato, nam conceptus indicativus sive concep-
tus, quo ostenditur, seu nescit aliquid dicere signatum per vocem significa-
tum curant, et hic est conceptus indicativus, seu conceptus [illegible]
quo non ostenditur, seu nescit aliquid dicere signatum per vocem [illegible]
verbo animal rationale, creatura, Deus etc. et hic est [illegible] expres-
sionibus, qui semper in loquente supponitur de [illegible] proxime
dicere est conceptus indicativus. Supponendum est voces non signi-
ficare immediate [illegible] pro conceptibus indicativis, sicut [illegible]
[illegible] sed solus indicativus praeter tempus, cum enim haec propo-
sitio est albus vox mentis ita supponit pro signato, ut [illegible]
[illegible] ad [illegible] esse albus, non [illegible] de
conceptu indicativo correspondente in [illegible] esse albus: hoc praeda-
[illegible] voces [illegible] pro [illegible]
[illegible] signandas impositas [illegible], an autem [illegible]
conceptuum mentalium signa sint, inde [illegible] in qua
quaestione.

Assertio: voces humanae sunt signa vera et propria conceptuum mentalium, et consequenter signata per voces. Haec conclusio supponenda mihi potius, quam probanda videbatur, nisi obstarent illi aliquot Recentiores qui negarunt, contra communissimam, expressa Divi Augustini sententia, in libro [illegible] de Trinitate c. [illegible] verbum quod foris sonat est signum verbi quod intus latet. Probatur tamen conclusio: voces humanae institutae sunt ad significandos et manifestandos conceptus mentales, ergo sunt signa propria conceptuum. Antecedens probatur: voces humanae institutae sunt causa humanae societatis, et mutuae communicationis inter homines [illegible] in publicis, et [illegible] aliquis Philosophi docuerunt [illegible] societas mutuaque communicatio consistit in significatione et manifestatione conceptuum mentalium, ergo voces [illegible] institutae sunt ad significandos, et manifestandos conceptus [illegible]

[illegible] in mente praesentantur. Probatur 1o: quia si Deus crearet [illegible] homines in natura corporum, qui haberent absolute humanitatem [illegible] aliquas, nisi [illegible] [illegible]: et tamen conceptus [illegible] haberent absolute [illegible] signandi praesentes.

Probatur 2o:

ex diverso modo signandi, et patefaciendi vocis humanae colligimus diversas species mentales conceptus ponderes: si ergo angelus diceret [illegible] audiens dantur in natura mei speciem intellectam [illegible] per quod diversa dico: [illegible] audiens [illegible] natura sua species [illegible] [illegible] [illegible] diverso modo signandi, et patefaciendi debeant audientis intelligentiis diversas species mentales de re signata per vocem.

Probatur 3o: sicut

vox humana imponitur ad signandum conceptus, ita signandi praesentes nullus homo humanus [illegible] facultas, probatur quia quamvis homo humanus [illegible] quibusvis voces externas loquentis signant audienti conceptus [illegible] mentis praesentes, qui [illegible] in loquente [illegible] [illegible] [illegible] audiens; [illegible] [illegible] vox ad signandum internos mentis conceptus, et [illegible] [illegible] homo, et [illegible] [illegible], quod [illegible] iudicio [illegible], [illegible] [illegible], quod [illegible] [illegible] habet species mentales [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sic vox non signaret internos conceptus nullus deinde mentales cum vox non signaret id quod in mente non habet.

Probatur:

conclusio vocis humanae [illegible], ad loquendum, et colloquendum humanum [illegible] modo: sed et [illegible] humanus et [illegible] modo loquendi, et colloquendi debent [illegible] signare [illegible] quae praesentantur in mente de rebus signandis per vocem externam.

determinatio quid tamen dicetur? Illa probabilior videtur, quae asserit nunquam tali modo, atque sunt signa conceptuum praecedentium, communia brutis, non de erraverint humano modo loquuntur: quod autem declaraverint, necesse est quod sint signa conceptuum, ut patet in amentibus, somniantibus, ebriis, quae quamvis non proferant voces rationis quae hos praesignant, praedicant tamen conceptus de rebus nostris humano modo non loquuntur, nec illarum voces declarant humanam orationibus, et communicationi humanae. Confirmatur: voces humanae tali modo prolatae sequuntur imperium voluntatis: sed imperium voluntatis non dat tali modo, nisi praecedit intentio conceptus de applicandi eas voces ad significandum, quas intendit: ergo sequuntur etiam conceptus internos, quos significant: ergo ex illis non extra procedunt voces conceptus internos: ergo illius signa sunt voces humanae: sed quid dicendum notissimo aliorum dicto?

Dicendum: voces humanae significant conceptus mentales tam apud homines, quam daemones, quae indicativas [illegible] significatas per voces. Nam conclusionis probabilis [illegible] impositione voces quod postulassent [illegible] ad significandos eos, ut nullo [illegible] mentales significarent: [illegible] et autem [illegible] termino: impugnat [illegible] quae imposuit voces ad significandum [illegible] nolunt homines, voces significant conceptus mentales loquentis: quod si postularent homines imponere voces ad significandum [illegible] conceptus mentales significarent. Patet [illegible] quia si in hominum voluntate non erat quod voces [illegible] ad significandum [illegible] conceptus, voces ita [illegible] non poterant, ut [illegible] impositione [illegible] significaret conceptus, [illegible]: [illegible] probat quia impositio vocibus ad significandum, quae praelata [illegible] actio externa imperata a voluntate, sed actio externa imperata a voluntate, volunt nolunt homines, [illegible] conceptus mentales, [illegible] cognitus, quod illi proferent, et significant audienti, volunt nolunt homines.

Impugnatur 2°. Voces impositae ad praedicandum ad significandas res, nisi ut praecognitas: ergo non praedicant in impositione ad significandum conceptus mentales: probatur ant: voces impositae sunt ad significandas res ut sunt in se; sed haec sunt tantum ab hominibus: non nisi ad res, ut praecognitas. probatur ant. vocesque [illegible] ad loquendum; sed loqui non possunt homines de rebus ut sunt in se, sed ut sibi cognitae [illegible]: ergo impositio praedicant ad significandas res ut sunt in se, sed ut sibi cognitae ab intellectu [illegible] falso [illegible] et [illegible] circa [illegible] res, quod absurdum [illegible] negant.

Resolutio [illegible]

Dico Sententia probabilior et communis voces humanas significare res, et conceptus mentales; sed significant res ad placitum; ergo significant ad placitum conceptus tamquam [illegible], quae [illegible] debent significari [illegible] voces, nisi quod [illegible] [illegible] quod [illegible] [illegible] [illegible] ab ad [illegible]. [illegible] ergo probo: eatenus voces significant res ad placitum quatenus [illegible] [illegible] [illegible] vocis dependet ab hominum voluntate, quod [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]: sed [illegible] [illegible] [illegible] vocis dependet ab hominum voluntate, quod [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] conceptus mentales: ergo etiam voces significant ad placitum conceptus mentales. [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] significari ad placitum [illegible].

[illegible] probatur: [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] voces [illegible] [illegible] dependens [illegible] [illegible] voluntate quod [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], quae [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ab humana voluntate dependet, quod [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] conceptus mentales: [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], voces [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible]

mundus modo lapidis, s. prius natione prout ex intrinseca hominis voluntatis; positione non consequuntur omnino [illegible], [illegible] [illegible] [illegible], sed [illegible] modo; s. prius natione quod modo [illegible] [illegible] hic terminus dependet ab [illegible] voluntate, sed [illegible] voluntatis [illegible]; prout quae impositionis sunt voces ad significandum [illegible], [illegible] impositionis sunt ad significandum [illegible] [illegible] significant etiam ad placitum termini mentalis.

Confirmatur; [illegible] illi non significant, sicut modo aliqua non significant; nullus terminus mentalis significaret, sicut modo aliqua non significant, [illegible], non significaret [illegible], ut Albertus [illegible]. [illegible] quod modo significant termini mentales, dependet adeo, quod modo significant [illegible]: sed significatio vocum est ad placitum; ergo significatio terminorum.

Dices instantia 1o: quod ex prima impositione voces ad significandum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] termini [illegible] [illegible], nec [illegible] significationem [illegible], quod omnino ex impositione non tollit absolutam significationis dependentiam, et libertatis: sic ex [illegible] quod [illegible] [illegible] quod [illegible], sed [illegible] quod libere [illegible] [illegible]: et ex [illegible], quod voces impositae sunt ad significandum [illegible] significant [illegible] [illegible], sed [illegible] [illegible] dependentiam a libera impositionis voluntate: [illegible] [illegible] ut significantes [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sicut [illegible] [illegible] voces [illegible], et [illegible] subsunt significationi; praeterea [illegible] impositio vocalium ad significandum [illegible] [illegible], termini mentales significant non [illegible] dependere absolute vocum a beneplacito imponentis voluntate [illegible] significatione terminorum.

Instantia 2o: voces non [illegible] significant ex [illegible] [illegible] ut [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ut [illegible] [illegible] significant ex [illegible] [illegible]

gatia debent habere significationem propriam, cum non [illegible] naturaliter
impositionem expressam ab [illegible] signa [illegible] significant [illegible]
ergo, vel voces humanae habent significationem [illegible]
[illegible] expressam impositionem humanam, [illegible]
[illegible] collectionem [illegible], quae [illegible]
[illegible] 8 et 9.

Assumo 2° voces humanas
sunt signa naturalia saltem apprehensive, quia correspondent naturaliter
a Brutis apprehensa, praesertim [illegible] sive significative [illegible]
[illegible], sive [illegible] correspondet aliqua aestima-
tiva imaginatio, et apprehensio de [illegible], qui est vox, [illegible]
[illegible] est sonus animalis [illegible] imaginatione [illegible]
correspondeat haec imaginatio, et apprehensio non dependet a voluntate
[illegible], [illegible] positiva [illegible] existentia [illegible]
[illegible] apprehensio de sonis naturalibus qui [illegible] independenter a significatione
[illegible] ad [illegible] apprehensionem.

Quapropter
hoc [illegible] voces significare [illegible] Brutis [illegible] audientis
[illegible] et [illegible] significare [illegible]
[illegible] habere [illegible] Brutis [illegible]
[illegible] Brutis [illegible] significant [illegible] animal [illegible]
[illegible] significant [illegible] significationem
[illegible] impositionem [illegible] significari Brutis [illegible] audientis, quae [illegible]
[illegible] et aliunde [illegible] signa
[illegible] voces [illegible]
[illegible] Brutis [illegible], quae habet [illegible] impositionem
[illegible] impositionem [illegible] Brutis significare [illegible] audientis, quae
[illegible] quod [illegible] aliquid Brutis [illegible] audienti [illegible]
[illegible] audientes [illegible] non est [illegible] significativa voce
[illegible], [illegible] habitualis [illegible]
[illegible]; sicut [illegible] aliquando [illegible]

de rebus gallicis, uocum enim significationes circa gallicanum
perfectionem notitia comparari in gallo, qui in hispania
quae illa cognitione haberentur, posset aliunde de rebus gallicis
habere notitiam significationis, et impositionis uocum ad res gallicas
significandas.

Caput 25.

Argumenta aduersus assertam nostram enucleantur

Impugnatur 2a sententia [illegible] nostra uoces non sunt impositae ad significandas res mentales: quia si significarent, probatur quia uox homo eandem impositionem et significationem haberet quando profertur ab homine ignorante aut opposito [illegible] ad aduertentem, aut [illegible], ac quando profertur ab homine aduertente, et sapiente linguam: sed quando profertur ab ignorante linguam aut opposito [illegible] non significat aliquem conceptum apprehensionis aut iudicationis: ergo [illegible] imposita ad conceptus significandos, significatio [illegible] mutationem aut defectum conceptuum [illegible]: si uox praeter significationem [illegible] significat conceptus aliquos mentales, sequitur uocem aequiuocam, probatur, quia significat plura [illegible] aequiuoca.

Respondetur negando [illegible] ad probationem [illegible] uox homo eandem impositionem et significationem [illegible] quando profertur ab homine ignorante, et aduertente, scilicet [illegible]. [illegible] quando aduertente ab homine ignorante profertur [illegible], eandem significationem habet [illegible] quando uox [illegible] audientibus [illegible] eandem significationem eandem [illegible] habent [illegible] et uox audita [illegible] eandem [illegible] manifestare [illegible]. Sic uox [illegible] ignorante [illegible] significant conceptus [illegible] sic [illegible] grammaticis [illegible] quaestionem [illegible] locutionem [illegible] uox [illegible] illa [illegible] et qua

[illegible]

est ex parte sua, et ubi sunt impositionem [illegible] sig-
nat [illegible] exemplis ut in homine. similiter [illegible] fumus,
quia videtur, non aliqua praedicatur, sed [illegible] causa-
nati extra se, cum fumus illo non mediante actualiter con-
cognitus [illegible] ignis, quia [illegible] est [illegible] im-
tes ut fumus mediante [illegible] ignis, fumus dicitur
[illegible] signatum [illegible] naturaliter sua.

Adverte

[illegible] nos [illegible] disputatione: significare [illegible] vox
[illegible] determinate [illegible], non determinate [illegible], et alb-
[illegible], [illegible] significare plura [illegible]
[illegible] [illegible] pluribus [illegible]
[illegible] haec vox *gallus* quae [illegible], et [illegible]
[illegible] ergo *gallus* [illegible], *gallus* [illegible]
[illegible] vox determinate [illegible] ex [illegible]
[illegible] [illegible] determina-
[illegible] quod [illegible] falsa [illegible] significare [illegible]
[illegible] [illegible] infinite [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] de signato [illegible], quia [illegible], sed signa-
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] infinite [illegible] [illegible] est [illegible]
est [illegible] [illegible] infinite [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] determinate [illegible]
[illegible] et [illegible] determinate [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] significare determi-
nate [illegible], [illegible] [illegible]

[illegible]

[illegible] significare [illegible] [illegible]
[illegible], [illegible] [illegible]
[illegible] falsa, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
falsa [illegible] significare [illegible] [illegible]

ipsi voces significant dari [illegible] indicativas significant [illegible] quod Deus est aeternus, quod Deus [illegible] et [illegible] et [illegible] [illegible] indicativas [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] falsa [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] falsa [illegible] [illegible] [illegible] alio loco.

Respondetur [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] significant [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] significat [illegible] [illegible] Deus [illegible] et Deus [illegible] significant [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] indicativas [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] significant [illegible] [illegible] quod [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] ad [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] significant.

[illegible] falso indicant voces [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] falsae sunt [illegible] [illegible] [illegible] qui indicat [illegible] [illegible] [illegible] falsitatem [illegible] [illegible] [illegible] indicat falsitatem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] falsitatem [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] indicare [illegible] [illegible] indicant [illegible] [illegible] [illegible] indicativas [illegible] [illegible] [illegible] non habet, [illegible] [illegible] [illegible] quod [illegible] non [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], sicut [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quod [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

In supra 3° probatur ex eo, quod semel impositis vocibus ad significandum res, ipsae res, nulla alia [illegible], tunc et naturaliter significant conceptus mentales: ergo sunt aliquo signa naturalia. Probatur antecedens ex [illegible] [illegible] quae [illegible] significant naturaliter tamquam conceptus comprehensivus [illegible] sunt voces, ergo et prolatio vocis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] vocis, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] talis conceptus comprehensivi. Sed [illegible] una vocibus semel impositis ad significandum res [illegible] [illegible] [illegible] loquens conceptus mentales: ergo naturaliter significant conceptus mentales. Confirmatur [illegible], quae habet [illegible] [illegible] conceptu mentali [illegible] [illegible] [illegible]: ergo vox naturaliter significat conceptus. Antecedens probatur: quia actio externa habet naturalem connexionem cum imperante voluntate [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] actio externa: ergo habet cum conceptu mentali naturalem connexionem. Confirmatur 2°: imago quae [illegible] dependentiam [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] exemplaris: ergo vox quae dependet [illegible] [illegible] voluntate imperante [illegible] ad significandum res [illegible] naturaliter significabit conceptus mentales [illegible] [illegible], [illegible] [illegible].

Respondeo negando antecedens, ad probationem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] vocibus semel impositis ad significandum res [illegible] [illegible] [illegible] loquens conceptus mentales [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] absoluta [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] absolute [illegible] impositae vocibus ad significandum res [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] loquens [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] impositae sunt significandae [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] loquens [illegible] conceptus mentalis [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] loquens [illegible] [illegible] [illegible] significationi [illegible], [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] habet [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] correspondentiae [illegible] [illegible] [illegible] correspondenti [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]: ad probationem [illegible] [illegible], et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Vox enim [illegible] actio externa [illegible] [illegible]

praeterea conceptus eius concepta mentali descripto vocis in conceptu immentali dicit signata per voces; postea enim aliquis res significare per voces, et loco correspondeat conceptus alicuius rei mentalis. Adde conceptiones rerum animi, nego esse quae imago solum dependet ab arbitrio voluntate. Postea vero autem ordinatio positiva dependet ab voluntate arbitrarie, et significat hanc, s. illam rem, et respondeat hunc, s. illum conceptum mentalem correspondentem significationem.

Caput 3um

Ordo, quo voces, et scripta significant res, et conceptus designantur.

De ordine significandi res, et conceptus scilicet quem ita sed ampliore modo [illegible] immediate divinas, proximas et principaliter voces significant res quas conceptus, [illegible] et divinas conceptus autem mediatas, et indirecte s. extra principalis signati immediate, et divinas auctoribus [illegible] notitia [illegible] ducunt cognitionem: [illegible] autem significatis mediate; indirecte et secundario auctoribus [illegible] notitia ducunt dependenter ab alio, sed et probe aliud prius cognitio. Ratio [illegible] debere [illegible] significationis mediis rerum, s. conceptum [illegible] voce significant res; et postea res significat conceptus s. econtra [illegible] vox significat conceptus, et post ea conceptus significat res. Si enim [illegible] fuimus quod dicit [illegible] significare mediate [illegible], ut significationem immediate [illegible], et [illegible] significat [illegible], ne [illegible] significat conceptus res. Nos [illegible]: unde in hoc [illegible] sed [illegible].

Omnes quaestiones [illegible] expositae [illegible] ordine [illegible] [illegible] voces immediate divinae et [illegible], et principaliter significant res, quae conceptus mentales, quibus [illegible] [illegible] [illegible] nostros [illegible] conceptibus, quos [illegible] [illegible] homo ad [illegible] [illegible] voces [illegible] [illegible] [illegible] humanae [illegible]

praecedentes: ergo ordine intentionis imponentium voces primario, et directe, et immediate significant conceptus, ab aliis ut, et supra vidimus. Probatur consequentia: id significat vocibus primario, directe, et immediate ordine intentionis, quod primario, directe, et immediate, ac significationem, quae significatio conceptus: ergo voces primario, directe, et immediate ordine intentionis significant conceptus.

Confirmatur: id significant primario et immediate homines imponentes, quod utentes vocibus intendunt significare, sed imponentes, et utentes vocibus non intendunt per illas significare res, sed conceptus. ut patet imponendo hanc vocem Petrus est homo, et sic proferendo hanc, cum [illegible] de propria sententia est Petrus est homo quatenus est in ipsa. [illegible] intendunt significare: ergo voces ordine intentionis primario significant.

Secunda pars conclusio: ordine executionis voces significant primario, directe, et immediate res, conceptus vero mediate, secundario, et indirecte; probatur conclusio: id significant voces ordine executionis primario, et immediate, quod in exercitio ipso significandi est, et prius se attingit a cognoscente, id autem secundario et mediate, quod non attingitur primo, cognoscitur sed post aliud prius cognitum; sed in exercitio ipso significandi res, significatae se attingunt a cognoscente res, conceptus non, nisi prius [illegible] sed post aliud prius cognitum attinguntur: ergo ordine executionis voces significant primario, et immediate res, secundario autem, et mediate conceptus. [illegible] quod in dictis [illegible] de nomine quaestionis decisum. Probo maiorem quantum ad partem: audiens hanc vocem Petrus [illegible] statim quid aliud intelligit, aut praecognoscit [illegible] in cognitione [illegible]: ergo [illegible], et prius se attingit a cognoscente [illegible], quae est res significata per illam vocem [illegible].

Secunda pars illius minoris probatur: ideo audiens has voces Petrus [illegible] in cognitione conceptus mentalis [illegible] sione [illegible], quia datur [illegible] cognitio hoc

vocis significare [illegible], quia est [illegible] signata [illegible] vocis: [illegible] mentalis [illegible], [illegible] [illegible] aliud [illegible] mediante, et [illegible] aliud [illegible] [illegible]

Dico [illegible]: [illegible] immediate, directe, et proxime vocis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] mediante [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] mediante [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] mediante [illegible] [illegible]: [illegible] [illegible] immediate, et directe [illegible] [illegible] [illegible]: [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]: [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] mediante [illegible] [illegible] [illegible], quia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible]: [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]: [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]: [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], et [illegible] [illegible] [illegible]. et immediate

Secundo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible], et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible], [illegible] [illegible] [illegible]. et [illegible] mediate, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] characteres [illegible]
ad hoc requiritur, quod characteres signent voces [illegible] pro-
prii idiomatis, [illegible] signata [illegible] voce
scribentis; [illegible]
[illegible] signatas. [illegible] characteres [illegible]
[illegible]; sed voces [illegible] signant [illegible]
[illegible], quas scripturus. [illegible] characteres scripti, quales
[illegible] hieroglyphica, et [illegible]
[illegible] immediate signant [illegible]
[illegible] ad [illegible]
scribentis, [illegible] voces, [illegible]
[illegible] signatas [illegible] voces idiomata [illegible]
[illegible] signata [illegible], et [illegible] scribentis [illegible]
[illegible]

Si autem dicas in lingua [illegible] characteres latinos
sequuntur voces signatas [illegible]; sed [illegible] sequuntur [illegible]
[illegible] characteribus correspondentes; [illegible] immediate ad
[illegible] signatas [illegible] voces: [illegible]
[illegible] latini [illegible]
[illegible] voces latinas [illegible] signatas [illegible]
[illegible] correspondentes; [illegible] immediate
ad signandas [illegible] correspondentes [illegible]
[illegible] characteres latinos [illegible] inadequate signa-
ta voces latinas [illegible] adequate signatas [illegible]
[illegible] scribentis, sed [illegible]: [illegible]
voces latinas [illegible] ad [illegible] correspondentes
[illegible], [illegible] inadequate signatas voces [illegible]
adequate signatas [illegible]
ad [illegible].

[illegible] autem, [illegible]
[illegible] signant: [illegible] characteres idiomatis
signant immediate, [illegible] voces mediate, [illegible]
[illegible] signant voces [illegible]
[illegible] voces [illegible] signant [illegible]

Dependenter [illegible] signa a signato [illegible] characteres signum [illegible] ne exclusionis; primario voces, mediate autem conceptus [illegible] et scriptis mediatione signa exprimitur, quamvis sit ad notitiam rei signatae, ex aliis signatis per characteres mediante [illegible] notitia voces correspondentis characteris. [illegible] autem [illegible]; et ex parte ordine executionis si praesentant primarios, et immediate res; secundario, et mediate signa, eo modo, quo diximus signa [illegible], et [illegible] rei, quae si placet [illegible].

Ad Dub. 4.

Objectiones solutione illustrantur eiusdem doctrinae praecedentis

Pauca sunt, et parvi momenti, ex quae opponi possunt praestantiae praecedentis et separate ordine intentionis ab ordine exclusionis in ratione significationis. Objicitur 1°: ab auctoribus, sancti Thomae qui [illegible] voces significant [illegible] mediantibus [illegible]: ergo signum immediate [illegible] mente [illegible] neque ordine intentionis, neque executionis significatio [illegible] est rerum immediata, sed mediata solum. Respondeo sanctum Thomam agere de immediatione, sive [illegible] quatenus in [illegible] voces supponunt conceptus mentales, sive [illegible] signatis [illegible] voces [illegible] quod [illegible] loquens [illegible]: [illegible] voces [illegible] mediante [illegible] loquentem [illegible] immediatione [illegible] quae [illegible] et [illegible] voces signis [illegible].

Objicies 2°: ex [illegible]: voces significant res immediate, et primario ordine intentionis, quia loquens intendit principaliter manifestare; sed loquens principaliter intendit manifestare [illegible] ipsas [illegible]

voces ordine intentionis immediate, et primario significant [illegible] quarum sunt, [illegible] [illegible] [illegible], et prout [illegible]: [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] manifestare [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] methodo, voces significant immediate et primario [illegible] [illegible] [illegible] loquens [illegible] intendit manifestare [illegible] voces [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] prout [illegible] audienti.

Respondetur [illegible] [illegible] [illegible] significant voces primario, et immediate, ordine intentionis [illegible] [illegible] [illegible], quod loquens intendit [illegible] [illegible] manifestare [illegible]; [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quod loquens intendit manifestare [illegible]. [illegible] voces [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] et immediate [illegible] [illegible], et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], et colloquio humano, et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] principaliter intendit manifestare quod [illegible] intendat [illegible] voces [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] immediate, et primario significant [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] voces significant immediate [illegible], et mediate [illegible] [illegible] executionis [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] immediate [illegible] [illegible]: [illegible] voces [illegible] significant immediate [illegible], et mediate [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], et [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] abaudiente [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] immediatio [illegible] [illegible]

mediatio soli debet prestari prius diximus in s. independenter vero ab illis, alias prius cognoscere [illegible] paragrapho huius praecedentis Capituli.

Objectio 4a.

voces substituuntur loco conceptuum, ergo illos significant immediate et primario. Respondetur concesso antecedenti negando consequentiam: quia quod voces substituuntur loco conceptuum, tantum abest, ut concludat significare immediate, et primario conceptus, ut potius probet non significare conceptus, ut nota [illegible] quia voces substituuntur loco conceptuum; sed conceptus non repraesentant se ipsos: ergo voces non repraesentant conceptus, sed res. Substituuntur ergo voces loco conceptuum, ut manifestent conceptus [illegible] exterius: nequeunt autem mediate vocibus manifestari res, nisi prius manifestentur conceptus, unde prius, et immediatius debent esse significati [illegible] significatione conceptuum —

Disputatio 2a

De termino Logico. —

Quaestio 1a.

Quid sit terminus logicus in communi-cadentis[?] et quibus [illegible] aptior termini definitio [illegible]

Terminus logicus per-

Ingressis nobis Physicis explicaturo quid res [illegible] componuntur [illegible] ultima [illegible] extrema praecisa quibus [illegible] concluditur illis, qui dicuntur sic in [illegible] logica extrema et sicut in compositione physica nominant [illegible] aut resolutione compositio [illegible] ut animal rationale, et materia forma [illegible] [illegible] appellant

[illegible] logicae. qui desinunt resolutio in propositio logica supponunt: et dicuntur supponere realiter et practice, [illegible] resolutio in [illegible] quae [illegible] [illegible].

Ex his [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]: [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] qualificantibus [illegible] [illegible]: [illegible] [illegible] [illegible], quia [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] alicuius [illegible], quae aliquid [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] corporis, quae [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. loquimur autem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] qui [illegible] [illegible] [illegible] ad modum sciendi [illegible]: quae [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] quod [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quod [illegible] [illegible] [illegible] affirmando, [illegible] negando [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] homo, [illegible] [illegible] animal

[illegible]

[illegible] [illegible] [illegible], quae [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]: [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] explicare [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] aliquando [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] veniat, quae [illegible] [illegible] [illegible] logicae [illegible] [illegible]? [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] logicae [illegible] [illegible]? [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]? [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]? [illegible] [illegible]

Philosophus agens de syllogisticis non esse definibile secundam, s. testificanda est.

Aliud tu [illegible] quidditatibus esse difficultas; sed praesuppositionis quandam descriptivam explicationem, seu [illegible], et quae [illegible] [illegible] attributio, quae esse resolutio [illegible] debet esse [illegible] [illegible], quae resolutio [illegible] sed [illegible], et Philosophus [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] positivam, et negativam aliquando: dicitur quod [illegible] [illegible] quae determinat, dicitur [illegible] [illegible] hoc est [illegible] praedicatio, ut de substantia dicitur [illegible] [illegible] [illegible], quo [illegible] [illegible] communicare, ultimo praedicabatur: [illegible] [illegible] resolutionem ultimum dicitur [illegible] [illegible] [illegible], quae resolutio, et [illegible], quae [illegible] [illegible] [illegible], et ultima [illegible] praedicatio: [illegible] adaequatio est Aristotelica definitio [illegible] [illegible] ultimum praedicatum.

[illegible] [illegible] tanquam optima praedicta definitio [illegible], quia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], in qua resolutio [illegible]: [illegible] namque verba [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] a Philosopho apposita [illegible] in quo [illegible] [illegible] [illegible] Aristotelis definitione [illegible] [illegible] profert [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], s. ex [illegible] Philosophi [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] communi [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et differentia [illegible] omni et [illegible] definitio [illegible] [illegible] illustrationem [illegible] [illegible] [illegible]

constabit.

Solo peremptorie probatur sumi pars ... illis, id in quod ... terminus enim logicus communiter ... qui est id in quod resolvitur compositum ... et suppositio ... pro denotat compositum logicum, hoc est compositum quod respicit logica ... mode ... communiter definitio ... [illegible] sive mentalis, sive vocalis, sive scripta; ... enim propositio mentalis, quae simplex; et individua realiter qualitas, respicit terminos ... habeat realem distinctionem, ... distinctionem habere ... quoad ... correspondet ... subiecto, copula et praedicato.

Resolvitur proprie ... definitio ... definitionem, ... nec ... terminus ... in quod resolvitur propositio. est enim id quod differentie ... definitionis ... formaliter supereminenter ... sic resoluta definita in hac propositione Petrus est animal per definitionem, ... copula est supereminenter terminus Petrus et terminus animal. ... resolutio propositionis, et ... termini. sufficit enim aptitudinaliter quod ... terminibus definitionibus ... copulis quibus ... competat ... logici =

Caput VIII

Quibus competat ratio termini logici.

3. Ex jam supposita Aristote-
lis definitione probatur esse tribuere copulam
verbalem non esse terminum materialem syllogismi pro-
positionis, nam conclusione manifestavit quod, si
qui cum Aristotele ex eo quod sit copula esse ter-
minum materialem propositionis, syllogismum
non nullum, seu quibus terminis constaret, quod est
contra communem philosophorum sententiam. nam
praeter tres terminos animal, homo, petrus, quibus
constat in hoc syllogismo omnis homo est animal
petrus est homo: ergo petrus est animal. daretur qua-
rtus terminus scilicet quod est copula, et esset medi-
us in syllogismo cum reperiatur in utraque praemis-
sa. inconveniens sequela manifeste patet: et enim in syllo-
gismis copula est, non esset terminus aliquando
et bene disponendo forma, seu praedicatio, et aliquando
quando cum praedicato unius extremi [illegible] praemissarum con-
stituunt cum adaequate unum [illegible] conclusionis qua-
libus terminis conveniunt constantis syllogismum:
patet autem ex syllogismo exemplo fundamentum ad-
aequate copulam in propositione esse terminum, ad-
scilicet sicut syllogismo vel quod vocat medium
pure extremitates propriae terminus est ut [illegible]
hoc syllogismo se habet terminus homo cum in propo-
sitione sit, quod est medium seu propria extremorum
qualis tamen copula non est terminus proprie
talis.

Probatio aliunde probo conclusionem ex Aristo-
telica definitione: terminus logicus [illegible]
cuiusdam est ille, in quem resolvitur propositio, seu
copula sequitur esse [illegible], in quod resolvit propositio
[illegible] ergo copula non potest esse terminus logicus [illegible]
[illegible]. maior est definitio termini. probatur
minor: copula sequitur [illegible] [illegible]

resolutae propositionis, siquidem quod resolutio propo-
sitionis debet supermanere ... resolutae propositi-
oni; ergo copula requirit esse id, in quod resolutio pro-
positionis. Maior probatur: resolutio propositionis est facta
[per] defectum copulae, quae est unio extremorum;
sed deficiente copula formali, requirit superma-
nere copula formaliter; ergo copula requirit superma-
nere formaliter resolutae propositioni. Minor ex
explicatione Aristotelicae definitionis ab omnibus admit-
titur, et consonat resolutioni compositi physici, ut
humana, et compositi artificialis, ut domus, quae
resolutionem partium suarum dicunt defectum unionis
extrema; minor est evidens, consequentia
legitima.

Solvitur ex textu. Aristoteles
citato loco post quam definitionem nostram tradi-
dit addidisse, scilicet apposito, scilicet separato esse, scilicet non esse,
quasi si asserat non solum subiectum, et praedicatum
de quo loquebatur, sed etiam esse aut non esse, sive
copulam affirmativam, aut negativam esse
terminum; ergo iuxta definitionem Aristotelis copu-
la est terminus ultimus propositionis.
Atque quibus ex Logicis pro sua sententia
Aristotelis communiter ... Auctor, sed non
minimae applicationis, quae, et aliqui Philoso-
phi ... textum Aristotelis, in quo re-
solutio propositionis: resolutio propositionis est
... definitum propositionem, et ...
in quod propositio resolvitur, est esse ..., quod
deficiente propositione terminatur eius ...
...; sed copula requirit esse ..., quod deficiente
propositione terminat, ... subremanet, et est
evidens, nam implicat supremanere copulam defi-
ciente propositione; deficiente enim defectu copulae

evidentius. Sicut quomodo cognoscat [illegible]
cum Aristotelis de resolutione explicatio eius
praedicto modo significatione [illegible]
Aristoteles ex contraria parte [illegible]
ipsius terminus [illegible] subsistentes, et [illegible]
[illegible] propositio [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
propositionum, sicut extra propositionem [illegible]
[illegible] ad [illegible] terminum [illegible]
[illegible] propositio, quod [illegible]
[illegible]

[illegible] terminorum [illegible] mentalis [illegible]
terminorum extrinsecus [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] mentalis [illegible]
mentalis [illegible]
terminum [illegible] mentalis [illegible] correspondet [illegible]
terminum [illegible] propositio [illegible]
[illegible] correspondet [illegible]
[illegible]
[illegible] particularis [illegible]
et ex his [illegible] procedit [illegible]
[illegible] praedicati [illegible]
[illegible] propositionis mentalis [illegible]
[illegible]

[illegible] terminus [illegible]

propositionem mentalem quam illa, a qua ipsa [illegible] extrin-
seca propositio mentalis, et in qua extrinseca [illegible]
[illegible] sed apprehensio mentalis de copula vocali, quae
est copula mentalis, sic se habet quod est denominans extrin-
secum propositionis mentalis. Minor suppositio [illegible] probatur
[illegible] quoad primam partem, si enim ad veritatem propositionis
mentalis requiratur apprehensio de praedicato, et
subiecto requiritur etiam apprehensio de copula et con-
venientia praedicati ad subiectum. Secunda pars: quod propositio
propositio mentalis et copula mentalis extrinseca, sicut
propositio extrinseca a praedicato, et subiecto mentalibus [illegible]
absque [illegible].

Probatur quoad 2am partem
etiam [illegible] extrinseca propositio mentalis,
quod denominat resolutionem propositionis mentalis extrin-
secum [illegible] copula mentalis, denominat extrinseca resolutionem
propositionis mentalis: quod [illegible] extrinseca proposi-
tionis, verbo mentis resolutae propositionis mentalis, sive [illegible] men-
talis [illegible] apprehensio copulae, [illegible]
[illegible] apprehensio praedicati, et subiecti mentalis: quod denominat ex-
trinsece resolutionem propositionis mentalis: [illegible]
sive propositionis mentalis [illegible] apprehensio-
[illegible] subordinate [illegible] propositionis
resolutionem [illegible] propositionis mentalis apprehensionis [illegible]
requirunt, sicut [illegible] homo de pe-
tro, et de homine [illegible] Colligitur subiectum, et praedicatum men-
tale [illegible] apprehensionem [illegible] subiectum, et
praedicatum [illegible] extrinsece [illegible], sive propositionis men-
talis [illegible] extrinsece [illegible] propositionis mentalis, et
illam [illegible], et resolutam ut dictum est.

Dico 3o. si
propositio mentalis [illegible] simplex
[illegible] denominationis mentalis extrinsecae, quod
si propositio mentalis [illegible] multo plus

et similitudo debent terminorum mentalium intrinsece et proprie talium explicando dictarum questionum communis asserit nuncupant cum Hurtado, Arriaga et alii sequentes in libris de anima iudicium nostrum, sive propositionem mentalem simplicem qualitatem esse, sive simplicem, et indivisibilem realiter, quod indivisibiliter attingit subiectum, praedicatum, et copulam, sive connotationem aut determinationem praedicati ad subiectum. Videatur Hurtado in 2a parte tertia disputatione quarta et Dominicus Gaspar Hurtado disputatione quarta sectione secunda in 2a libri Aristotelis tertio de anima c. 6o textu 21. et Pater Moliniu[s] in parte quaestione 1a articulo 3o conclusione 2a. Asserit enim iudicium eiusmodi contineri non tres intellectiones realiter distinctas, quarum una subiectum, alia praedicatum, alia copulam attingat. Videatur Arriaga in parte disputatione 223 c. 3o indivisibilem quidem realiter distincte iudicium, sive propositionem mentalem constituere iudicatam. Hanc tamen in sententiam nostram expressam superius esse, cum aliter exprimatur, quaerendum sit.

Modo

Et solum asserimus quod in sententia asserente iudicium, sive propositionem mentalem esse qualitatem realiter simplicem, et indivisibilem, tres dari distinctos terminos propositionis mentalis, terminum ipsum verba esse plures actus intellectus, probatur: terminus est relative propositionis mentalis terminus, singulus resolutae propositionis mentalis tanquam singulares illius elementales, sive quibus ipsa est, qui terminat resolutionem propositionis mentalis super mancando illius resolutionem: sed si propositio mentalis sit simplex realiter entitas, resoluta propositione mentali, non posset separari, quod terminat resolutionem tanquam elementale illius: ergo si propositio mentalis sit

simplex realis entitas, nullus datur terminus intrinsecus, et enunciabilis illius. maior nota, et suppositive repetita est; minor probatur quia si propositio mentalis est simplex realis entitas resoluta propositione mentali, destruitur tota entitas propositionis destructione totali; sed destructa tota entitate propositionis destructione totali nihil superremanet, quod terminet resolutionem tamquam pars enunciabilis illius; ergo etc.

Dices: etsi nihil reale superremanet resoluta propositione mentali, aliquid tamen [illegible] superremanet, quod potest terminare resolutionem propositionis mentalis, quod probatur, quia licet propositio mentalis realiter simplex et indivisibilis, et in formalitate multiplex est distinguendo propositionis [illegible] formalitates distinctas quarum una subiecto, copulae alia, praedicato correspondet: ergo licet resolutae propositionis [illegible] correspondentibus copulae, destruitur saltem correspondentes subiecto et praedicato, quando superremanent [illegible] quae [illegible] terminare resolutionem propositionis mentalis [illegible] formalitates possunt [illegible] propositionis mentalis.

Respondeo negando assumptum ad probationem [illegible] negando omnes consequentias subsumptas: quia existente iudicio, sive propositione mentali diversae formalitates, in resoluta propositione mentali formalitates, sive conceptus, qui superremanent, terminant resolutionem propositionis et [illegible] est quia conceptus, et formalitates diversae correspondentes subiecto, praedicato et copulae fundabantur in entitate ipsa reali iudicii sive propositionis mentalis; hac autem resoluta, et deficiente deficiunt etiam formalitates, et conceptus formales; sicut deficiente scientia divina deficiunt etiam diversae formalitates, quas scientia divina, quae una indivisibilis est apud nostros theologos, ex parte quam nihil fundabat in fieri superremanent

Prop

propositionis mentalis, quod terminatur ipsius resolutio 41
nes intrinseco, ut requiritur ad rationem termini intrinseci.

Dico 4.o voces non significativae ad placitum nequeunt esse termini logici intrinseci propositionis vocalis, aut scriptae. haec conclusio, qui vocibus videre velit, omnibus certum debet esse: illam tamen negat Sancius cum aliquibus recentioribus; sed probatur breviter: terminus logicus debet esse ille, qui constituat propositionem formalem: sed voces non significativae nequeunt constituere propositionem formalem: ergo nequeunt esse terminus logicus propositionis; maior constat etiam apud adversarios ipsos. probatur minor: voces non significativae nequeunt esse subiectum, aut praedicatum formale in propositione: ergo nequeunt constituere propositionem formalem: probo antecedens: nequit esse subiectum, aut praedicatum formale in propositione, quod tantum est obiectum propositionis: sed voces non significativae tantum sunt obiecta propositionis: ergo nequeunt esse subiectum, aut praedicatum formale in propositione. ut proximam maiorem capias, adverte, aliam esse propositionem materialem, seu obiectivam, aliam formalem: propositio materialis, seu obiectiva illa est, quae est obiectum propositionis vocalis: propositio formalis sunt illae voces, quibus de obiecto loquimur: quod invenies in hac propositione petrus est animal: propositio obiectiva est ipse petrus habens identitatem cum animali: propositio formalis sunt ipsae voces quibus id affirmamus vocaliter de petro: modo sic: obiectum propositionis vocalis non est terminus logicus, nec subiectum vel praedicatum propositionis vocalis, ut patet in hac propositione petrus est animal: petrus enim ipse non est subiectum formale propositionis, nec animal est praedicatum formale propositionis, quia non constituunt propositionem vocalem, nec implent ipsius, et animal obiective tantum

dissolutiva propositionis vocalis, sed ipsae voces constituunt propositionem, et ipsas dissolvendum propositionem: sed voces non significativae ut sunt ~~tantum~~ obiectum propositionis vocalis; ergo nequeunt esse termini logici, neque subiectum aut praedicatum propositionis vocalis.

Haec ultima minor probatur in his propositionibus et similibus, quas producunt prope adversarii, Blictiri est sonus; Blictiri non est sindapsus, semper subintelligitur actio vocis significativa, quae sit subiectum et praedicatum logicum propositionum, videlicet vox blictiri est sonus: vox blictiri non est vox sindapsus: ergo ipsi soni sunt obiectum propositionum vocalium; si etenim essent subiectum, aut praedicatum formale et logicum, non indigerent vocibus subintellectis, ut patet: ergo sunt prope obiectum vocalium. Confirmatur: si praesente Carolo dicimus: hic homo est rex non esset subiectum huius propositionis, nec terminus adaequatus, nec inadaequatus logicus alicuius ipse homo Carolus de praesenti, sed hae voces hic homo: sed eodem modo significant blictiri et sindapsus, voces subintellectae, ac voces istae hic homo significant Carolum in propositione: ergo sicut in hac Carolus ipse non est subiectum propositionis vocalis, similiter blictiri et sindapsus non erunt subiectum et praedicatum in istis propositionibus vocalibus neque adaequatum, neque inadaequatum.

Ex his colliges quid dicendum sit de litteris Alphabeti, a, B, C, et cetera quod sit in propositione affirmativa ut obiecta, et quatenus ipsae sunt soni, non erunt termini logici, ut in hac propositione a, non est B: in qua supplendum, sonus A non est sonus B; quod si affirmative pro significato ad quod impositae sunt, erunt termini logici, ut in hac propositione A est littera vocalis et non est littera duplex. sonus enim ipse

non est litera vocalis, nec duplex: supponunt ergo prius vocibus, et literis, ad quas significandas impositae sunt.

Dico 5.° Casus obliqui, et adverbia non sunt proprie termini logici propositionis: ut in hac, et similibus propositionibus equus albus petri currit velociter: in qua albedo petrus, et velociter non sunt termini logici proprie. probatur: id solum est terminus logicus proprie, quod univitur logice ratione sui in propositione, et quod terminat ratione sui logicas resolutiones; sed casus obliqui, et adverbia non univntur ratione sui in propositione, nec ratione sui terminant resolutiones logicas: ergo non sunt proprie termini logici. probatur minor: casus obliqui et adverbia solum univntur in propositione ratione recti, et quatenus cum recto coniunguntur: ergo non ratione sui. probatur antecedens, quia unio logica proprie unit recta; ergo solum ratione recti possunt univi casus obliqui, et adverbia: quod patet in hac propositione, equus albus est petri, quae equivalet huic: equus habens albedinem est equus petri.

Dices ex hinc: in his propositionibus, Carolus est rex hispaniae, Carolus est rex iberiae, Carolus est rex hispaniarum idem diversis terminis explicatur: sed tota disparitas se habet ex parte casus obliqui: ergo casus obliquus habet propriam rationem termini. respondetur distinctione maioris: in iis propositionibus idem diversis terminis grammaticalibus explicatur, concedo; diversis terminis logicis, nego. significatur enim diversis terminis sinonimis idem significantibus, diversis solum ratione diversae ethimologiae, quod ad grammaticos, non ad logicos spectat. non tamen termini logici sunt, quia non univntur cum subiecto logica unione est, sed ratione praedicati, et recti. cui coniungitur obliquus

Caput 3.um

argumenta opposita enervantur

Argues 1.º contra definitionem termini a nobis admissam: illa definitio non est exacta, et essentialis pro termino: ergo non est admittenda. probatur antecedens 1.º, quia supponit notitiam de propositione, quod est contra claritatem definitionis. 2.º: quia resolvit propositionem per terminos, est quid posterius ad essentiam terminorum; ideo enim propositio in terminos resolvitur, quia termini tales sunt. respondetur negando antecedens: ad 1.am probationem nego antecedens. quia si supponit notitiam propositionis, ex hac parte claritate majori gaudebit definitio; si autem notitiam de propositione non supponit, petet explicationem propositionis. nulla tamen definitio est, quae saltem aliquas ipsius particulas explicatione non egeat. ad 2.am probationem distinguo antecedens: resolvit propositionem actualiter per terminos, est quid posterius ad essentiam terminorum, omitto antecedens: potest resolvi, est quid posterius, nego: ut supra monui, non requiritur actualis, sed potentialis resolutio a propositione ad essentiam termini.

Argues 2.º definitio nostra convenit integrae propositioni; sed integra propositio non est terminus: ergo convenit non termino. minor probatur, quia propositio hypothetica, sive composita, resolvitur in alias propositiones integras: v.g. haec, _Petrus currit, et Antonius sedet_, dempta copula adverbiali _et_ resolvitur in duas propositiones simplices. ergo nostra definitio convenit integrae propositioni. respondetur negando majorem; ad probationem distinguo antecedens: propositio hypothetica resolvitur in duas propositiones integras resolutione logica, nego antecedens; resolutione grammaticali concedo: resolutio logica fit per defectum copulae verbalis _est_ vi cujus connexa erant per identitatem extrema logica; resolutio autem grammaticalis fit per defectum, aut ablationem copulae adverbialis _et_, quae non denotat identitatem, sed quod existentiam extremorum conjungit. adde propositionem hypotheticam non dici

proprie, nec esse propositionem dialecticam, quia non affirmatur, vel negatur in ea unum de alio: est enim potius collectio duarum propositionum simplicium: quod si instes sic hac propositione, haec propositio homo est animal rationale est definitio, integra propositio est subiectum: ergo integra propositio est terminus. Respondeo, integram propositionem esse subiectum obiectivum, non vero subiectum formale; quia ut supra diximus, id de quo loquimur in propositione est obiectum illius; voces autem quibus loquimur sunt subiectum, et praedicatum formale: in hac autem propositione haec propositio homo est animal rationale est definitio, voces illae haec propositio sunt subiectum logicum propositio autem illa homo est animal rationale est obiectum indicatum per voces: sicut in hac propositione hic homo Carolus est Rex.

Arguitur 3º. Contra 1um dictum Cis praecedentis: in copulam potest resolvi propositio; sed id, in quod propositio resolvitur, est terminus propositionis: ergo copula est terminus propositionis: maior probatur: ablatis subiecto, et praedicato resolvitur propositio; sed ablatis subiecto, et praedicato permanet copula: ergo in copulam resolvitur propositio. Respondeo negando maiorem: ad probationem omissa maiori, nego minorem: quia non manet copula, quando non unit actualiter extrema, est enim essentia copulae actualiter unire extrema; sed ablatis extremis non actualiter extrema: ergo non permanet copula; unitio enim actualis est de essentia huius modi.

Arguitur 4º. Contra id dictum ex sincere medicis contra sentiamus: medius syllogisticus, cuius modi est vox homo in hoc syllogismo, omnis homo est animal, Petrus est homo: ergo Petrus est animal, non minus terminus est logicus, et syllogisticus, quam maior, et minor extremum, et copula

et animal nam silogismus tribus terminis constat, ergo pari ratione medius enunciationis, sive copula in propositione non minus dici debet terminus, quam subiectum, et praedicatum quae sunt extrema? Confirmatur ex eodem in hac propositione petrus est animal non tantum praedicatur animal, quam animal esse: ergo copula est tertium praedicatum: ergo terminus, nam in consequentia alterius praedicata, sicut terminus sincategoricus qui ab omnibus dialecticis uno ore negatur, et proprie terminus proprius. Respondetur concesso antecedenti, negando consequentiam ratio disparitatis aperta est, ut ex calce pedis liquet: nam in silogismo illo, ubi homo est in maiori subiectum formale et in minori praedicatum formale: quid ergo mirum, quod id quod in sylogismo iam praedicatum, iam subiectum formale est terminus silogisticus, dicatur, et sit, medius autem sive copula in propositione simplici enunciativa, nec praedicatum formale, nec subiectum formale est: dicitur autem in sylogismo illo medius terminus homo, non quia ipse in sylogismo teneat extremitatem, sed quia in ipso uniuntur per copulam extremitates: copula enim est, est quae unit, non terminus homo, quod si terminus homo universaliter nominatur logice in sylogismo optime aequivoce liquet hac aequivocatione propositum dubio laborare.

Ad confirmationem dicitur antecedens: in hac propositione petrus est animal, non tantum praedicatur animal, ut quod, quam animal esse, nego: non tantum praedicatur ut quod, et ut quo animal, quam animal esse concedo: id quod in illa propositione praedicatur ut quod est proprie animal, et ideo solum animal est praedicatum: id autem quod praedicatur ut quod et ut quo nec est ut praedicatum, et ut ratio formalis praedicandi est animal, et copula, quae est ratio praedicandi, sed non praedicatum sicut non est visus ratio formalis videndi nec cognitum

ratio formalis cognoscendi, ut patet: ad id, quod de termino sincathatico, addebatur, a sono terminus sinchaticus predicari, et subiici ut quod in consacio categoramatico ut infra docebimus etiam terminus logicus proprie est.

Arguis 5.° contra quartam dictum ex ex quodam recentiori sic ominiendo: hec propositio blittri non est sindapsus distinctus terminus formalis habet pro subiecto et predicato a termino formali huius propositionis nomen non est nomen, .1. huius vox non est vox: sed non habere distinctos terminos formales, nisi terminus formalis conflaretur ex uocibus nomen, et blittiri: ergo terminus formalis primae propositionis, etiam subintellecta voce nomen conflatur ex uocibus nomen, et blitri maior, inquit recentior minor quidem candore est certa, cum si vera esset, res tota apta iacesset, et ego quidem aruna illi libenter concederem: ipse tamen et si fibi uictam ex Augustino probat, quia 1.a propositio est uera, ut blittiri non est sindapsus, secunda est falsa ut nomen non est nomen: ergo distinctos terminos formales habet una, ab alia: sed equidem recentiorem istum hanc inferendi normam Augustinus non docuit: quia ex his propositionibus omnis homo est animal omnis homo non est animal 1.a est uera, et 2.a falsa nec tamen docuit Augustinus nec ipse recentior dicet terminos logicos et formales unius propositionis esse distinctos a terminis logicis et formalibus alterius, praesertim cum asseruerit, copulam uerbalem non esse terminum formalem, et logicum

Nobis ergo incumbit recentiori in probanda sua minori: si uox blittiri non componeret partialiter solum subiectum formale huius propositionis nomen blittiri non est nomen sindapsus formalis propositio

hec ista nomen non est nomen: sed hec distinctus subiectus
formale non habet a se ipsa: ergo si habet distinctus subiec
tus formale hec propositio nomen blitiri non est nomen
sindapsus a subiecto formali huius nomen non est nomen
blitiri complectitur particulariter esse subiectum formale 1ae propo
sitionis. Confirmatur quia hec propositio nomen blitiri non
est nomen sindapsus non equivalet formaliter huic nomen
non est nomen ergo se habet aliquos terminos convenien
tes illas formaliter, per quos a 2a formaliter distinguatur

Respondetur

distinguendo maiorem, in qua vis totius argumenti residet ita
dico: hec propositio blitiri non est sindapsus distinctus ter
minus formales habet a terminis formalis huius propositionis
nomen non est nomen, si hec universalissime sumatur, et
non est ex positiva 1a, omitto maiorem: si hec sumatur est ex
positiva 1a, itaut reddat hunc sensum, unum nomen non est
aliud nomen, nego maiorem: etenim si universalissime suma
tur vox nomen, et non determinando nomen in particulari
pro quo logice supponatur, distinctus terminus habet saltem ob
iectiva, quia equivalet huic propositioni, id quod est nomen
non est nomen, quae falsa est: alia autem propositio, blitiri
non est sindapsus equivalet huic, nomen blitiri non est nomen
sindapsus, et demptis vocibus non significativis equivalet huic
unum nomen non est aliud nomen determinando singulum
nomen, pro quo supponitur vox nomen logice in propositione
suppositione determinata, videlicet pro blitiri, et sindapsus. ratio
est manifesta: quia in hac propositione, nomen blitiri non
est nomen sindapsus, terminus nomen limitatur et restringitur
ad nomen blitiri quod praesens facit demonstrando nomen sin
gulare, de quo loquitur, non autem extenditur ad omnia no
mina et cuncta significanda: ut patet in hac propositione

hic homo est Rex praesente Carolo, ubi terminus homo limitatur formaliter a termino demonstrativo hic, et obiective limitatur ab ipso Carolo, pro quo determinate in propositione supponitur.

Ad reliqua argumenti facile expeditis respondetis: ad confirmationem dico, non equivalere illi propositioni nomen non est nomen, sed huic unum nomen non est illud nomen: illa enim est universalis, hec particularis et determinata ad singulum nomen obiective ab ipsis Blitiri, et Scindapsus subintellectis. Et ne impune dicat hic adversarius terminum nomen non posse limitari obiective a Blitiri et Scindapsus, quia sunt obiectum illius in propositione nota, evidenter fallit hanc rationem; nam si id verum esset, quod scilicet obiectum non limitat significationem formalem termini, si ipse terminus non est limitatus formaliter, nota inquam, quod propositiones istae omnis homo currit, aliquis homo non currit, non possent esse contradictoriae, quia obiectum 1ae propositionis sunt homines existentes, soli enim qui existunt currere possunt: sed si obiectum 2ae propositionis non limitaretur ab obiecto 1ae, possent esse ambae propositiones verae, siquidem posset extendi ad homines possibiles, de quibus verum est dicere, quod non currant: ergo nequidem esse contradictoriae, nisi obiectum 1ae propositionis limitaret obiectum 2ae ad praecise homines existentes significandos; ergo etsi ipse terminus in propositione formaliter limitatus non sit, limitari tamen ab obiecto potest quoad eius significationem.

Quaestio 2a

Quotupliciter terminus dividatur?

Caput 1um

Aliquae terminorum divisiones exponuntur ubi de Categorematico et Syncategorematico

Breui perstringam calamo multiplices terminorum divisiones, quae indeterminabiles aliquibus operae pretium, peculiares differentiales quae de qualibet terminorum natione exponendo, supposita communi definitione, quae ab omnibus praemitti debet et a nobis debet praemitti. 1° dividitur terminus in vocalem, mentalem, et scriptum: terminus vocalis sunt voces illae, in quas propositio vocalis resolvitur: similiter terminus scriptus solum variata voce in scripturam: terminus mentalis similiter illae in quas propositio mentalis resolvitur. notabis iam separatim duos terminos mentales intrinsece tales; si propositio mentalis pluribus intellectionibus realiter distinctis constituatur, ut saltem possibile existimo.

Secundo dividitur terminus in univocum, aequivocum, et analogum: communiter Auctores non univoca univocantia, quae sunt proprie termini, sed univoca univocata quae sunt obiecta ipsa significata per terminos, definiunt, (idem dico de aequivocis et analogis terminis) et minus logice procedunt: quare praedictos terminos ita definio: Terminus univocus est nomen significans plura, in quibus ratio significata per nomen est omnino eadem: ut vox homo, equus, et c., significat enim vox homo naturam humanam quae in pluribus hominibus eadem est identitate specifica. termi

nus equivocus est nomen significans plura in quibus ratio significata per nomen est omnino diversa. ut vox gallus, quae significat hominem natione francum, et gallinarum marem, quae francus et avis in ratione significata conveniant, nec similes sint unum cum alio in ratione nominis in proportionem, aut dependentiam aliquam habeat. terminus Analogus est nomen significans plura, in quibus ratio significata per nomen est partim eadem, diversa partim. ut nomen risus, quod risum verum humanum, et virorem prati, quod videre dicitur probare similitudinem, et proportionem ad risum proprium hominis, quae similitudo, sive proportio ab Aristotele 5.° metaphysicae dicitur quaedam unitas, et identitas, et propter hanc similitudinem rationem dicitur rationem significatam per nomen Analogum esse partim eandem. dicitur autem partim diversa, quia in subjecto obiectivo diversum quod est in prato virore ac in actu humano, ut patet: et in hac ratione communitatis Analogum cum aequivoco; in similitudine autem .i. identitate impropria communicat univoco.

Analogum nomen aliud est attributionis, proportionis aliud: attributionis est, quod significat plura quae ad terminum unum principaliter referuntur, ut nomen sanum, quod significat hominem sanum, medicinam sanantem colorem sanum per relationem ad sanitatem, quam homo suscipit, medicina causat, et color indicat: Analogum proportionis est quod significat plura, quae aliquam similitudinem impropriam tamen habent inter se: ut est risus respectu humani risus, et prati viroris; vox homo respectu hominis veri et picti; quae impropriam aliquam similitudinem habent inter se, ut homo pictus in figura externa cum homine vero: risus prati in laetitia quam pratum virens praeferre videtur, sicut homo cum ridet et inde provenit quod in proportionalibus. semper propria significa

analogo accipitur terminus, ut in hac homo est animal, non de picto, sed de vero homine praedicatur animal.

Ut dignoscas, quinam sint termini aequivoci, quinam univoci, quinam demum analogi sint, nota: quod si rogatus, quare terminus significat plura, eandem omnino rationem habueris, propter quam nomen iis pluribus conveniat, erit terminus univocus illud nomen: uti in termino homo accidit; quod si rogatus similiter, diversas omnino rationes habueris, propter quas iis pluribus competeret, erit terminus aequivocus, ut si rogato de voce gallus, quare homini, quare avi competat accidens, respondetur enim homini competit, quia in Gallia natus est; avi autem, quia gallinarum mas est, quae diversae rationes sunt; si tamen rogeris de voce risus, cur pluribus risui nempe humano, ut et prato competat, reddes rationem partim eandem, partim diversam; eandem, quia viror prati assimilatur risui humano, quae similitudo est ratio identitatis ex parte; et quia risus est actus proprius rationalis animalis, et rationalis in qua non assimilatur, sed diverso modo se habet pratum respectu hominis, haec ratio diversa, unde sic concludis, terminum risus, terminum analogum esse.

Tertio solet dividi terminus in categorematicum, syncategorematicum et mixtum. Nam ut ait Ambrosius Calepinus, et Nebrissensis, latinas significationes horum nominum graeco de fonte depromptas: Categorema, inquiunt, idem sonat, ac significativum; syncategorema idem ac consignificativum: unde recta debet esse eorum definitio. Terminus categorematicus est, qui se solo in propositione significat, hoc est subiicitur vel praedicatur, ut voces per se homo, Deus: syncategorematicus est, qui non se solo, sed in contextu alterius termini propositione significat, ut voces omnis, nullus, aliquis: mixtus denique est, qui termino se solo significativo, et termino non se solo significativo compositus sive qui ta

mino cathico, et sincathico constat: ut uxe nemo, qui idem sonat, ac nullus homo. Hinc colliges contra patrem Hurtado disputatione 2a, sectione decima, non omnia nomina adiectiva, ut aliquis, niger et c. esse terminos sincathicos: ratio mihi patet; quia praedicta nomina adiectiva se solis habent determinatum significatum in propositionibus absque consortio alterius etiam subintellecti cathici, ergo non sunt sincathica; quod si dicas, subintelligendum esse nomen cuilibet adiectivo, dico, subintelligendum esse grammaticaliter ad concordantiam, non dialectice ad praedicationem, et significationem: quod si instes, etiam terminus omnis significare universaliter, respondeo, non significare universaliter, sed consignificare, hoc est, esse notam universalitatis in termino cathico, cui adiungitur, ut loquitur Aristoteles l. 2o periermenias c. 2o omnis non significat ipsum universale, sed universalis praedicationis est nota.

Hinc etiam subsequitur difficultas inter summulistas celebris: quid utrum; terminus sincathicus separatus a coniunctione cum categorematico vere, et proprie significet?: dico 1o terminus sincathicus separatus a cathico, hoc est, etiam non subintellecto cathico, inchoate aliquid significat. probatur, terminus sincathicus aptus est proxime ad aliquid significandum cum cathico in propositione; ergo aliquam significationem habet, patet consequentia, quia quod nec inchoatam significationem habet, potens non est proxime ad aliquid in propositione cum cathico consignificandum: ut videtur in voce blictiri. Confirmatur 1o audita voce omnis, aut nullus, aliquid concipit linguae latinae peritus, quod non concipit illius ignarus: ergo aliquid significat inchoate. infertur, inquam, quia audiens manet anxius et dubius de obiecto determinato, quod significat, donec adveniat cathicus. Confirmatur 2o illa cifra O multum a se parata aliquo numero aliquid inchoate significat; est enim sincathicus

rema apud omnes; ergo sincategorema aliquid in coalescu significat separatum. probatur antecedens, quia significat multiplicandum esse datum numerum cui praeponitur.

Dico 2° terminus sincategorematicus in sincategorematicis cadit saltem subintellecti vere, et proprie significat. probo conclusionem: distributa significatio nec ulterior in propositione, quando cadit est communis cum sincategorematico, et quando est ab illo distributus; sed hec distributa significatio pro communi [illegible] in illo communi cum cadit saltem subintellecto: ergo terminus sincategorematicus vere significat. maior probatur: distributa significatio correspondet in hac propositione homo currit ac in ista omnis homo currit ut est evidens; sed hec distributa significatio provenit ab termini sincategorematici omnis; ergo etc. hec minor probatur est etiam quia non adiuncto sincategorematico omnis terminus cadit homo in praedicato communi [illegible] significabit pro sola aliquem hominem in particulari: quia propositio in materia contingenti equivalet particulari et natura est, equivalens huic, aliquis homo currit, alia enim sunt subiecta, qualia permittuntur a praedicato; ergo nova signatio correspondens propositioni universali omnis homo currit non a termino cadit in propositione, sed a sincategorematico formaliter provenit; ergo vere significat in propositione.

Confirmatur 1° ex [illegible] unde ubi supra, terminus sincategorematicus omnis esse universalis praedicationis notas; ergo significat praedicationis universalis in conclusione cum cadit: nota enim dialectice summa idem est quod signum. Confirmatur 2° nota numeralis ut 0 vere, et proprie significat numero postposito; et est sincategorema: ergo, maior est vera, quia in contrario numeri 2 significabatur numerus 20; sed non significabatur praecise ratione numeri binarii: ergo ratione cifrae utique. ergo similiter dicendum est de nota universalis praedicatio

ner quia non significatur ratione Cathei solius, sed ratione utrius
que. Confirmatur 3.° syncathegorema significat modum, quo accipiendum
est Cathegorema in propositione: ergo vere in propositione significat.

Dices; ergo ter
minus syncathegorema omnis, est cathegorema: probatur consequentia; quia significat
universaliter; sed terminus universaliter, quia significat universa
litatem est terminus Cathegorema: ergo etiam terminus omnis erit Cathegorema.
Respondetur negando consequentiam: ad probationem distinguo maiorem: sig
nificat universalitatem in concreto, concedo: significat universalita
tem in abstracto, nego. etenim terminus omnis additus Catheo convenienter
facit Cathegorema universaliter significare suam quam formam, id est quam
forma eius universalis praedicationis, vel suppositionis; similiter
tamen eam non significat logice, hoc est, quatenus reddentis
propositiones veras, vel falsas determinate: at terminus univer
salitas significat in abstracto universaliter, quatenus abs
independenter alterius Cathei potest logice componere propositiones
reddendo illas determinate veras, vel falsas: quod autem hic modus
diversus significandi universaliter sufficiat ad constituendum di
versos terminos, patet in his terminis, albus et albedo, qui
diversi sunt ex eo quod unus significet albedinem in concreto;
alius albedinem in abstracto: et albus est terminus adiectivus
et connotativus, et albedo est terminus substantivus, et abstractus.

Dices 2.° vox
homo significat omnes homines: ergo syncathegorema omnis supra
additus nihil significat. patet consequentia: quia si significaret, maxime
universalitatem; sed haec significata est per vocem homo: ergo vox
omnis nihil significat. Confirmatur, in hac propositione homo
est animal rationale terminus homo significat omnes ho
mines universaliter, ergo nihil remanet significandum
a voce omnis: antecedens patet, quia praedicta propositio tamen
materiae naturalis, quare ex parte praedicati est universalis: ergo

[illegible] omnibus, ut: homo est animal rationale; omne animal rationale est homo. Respondetur distinguendo antecedens: vox homo significat omnes homines, quoad res tantum, et comprehensionem, concedo antecedens: quoad extensionem et universaliter, nego: per se enim terminus homo neque plures, neque omnes homines determinate significat, sed solum naturam quae convenit in natura humana. Ad confirmationem dico antecedens: in illa propositione vox homo significat omnes homines universaliter ratione sui, nego; ratione praedicati mediante, concedo: vox etenim homo, et vox animal rationale ex se indifferentes sunt, ut universaliter, et particulariter significent pro diversitate praedicati, ut patet in hac propositione, homo currit, animal rationale est album: de quo alibi.

Caput 2um

Reliquas termini divisiones complectitur

Dividitur 4.° terminus in collectivum, et distributivum: ille est, qui significat plura, de quorum singulis praedicari nequit, ut collegium, civitas, acervus, exercitus: nomen enim de quolibet cive praedicari potest esse civitas, et sic de aliquibus: distributivus terminus est, qui significat plura de quorum singulis praedicari potest, ut homo, leo: de quolibet enim homine in singulari affirmari potest vox homo: quod si hi termini in plurali numero efferantur, collectivi erunt, ut: homines, leones; non enim de quolibet in singulari affirmari possunt, ut patet. 5.° dividitur terminus in terminum primae intentionis, et terminum secundae intentionis: ille est qui significat rem secundum esse quod habet independenter ab operatione intellectus, ut lapis, et angelus: terminus secundae intentionis est, qui significat rem secundum esse quod habet dependenter ab operatione intellectus, ut genus, species: ut in his propositionibus animal est genus, homo est species.

dividitur 7. in terminum superiorem et inferiorem: ille est, qui sub se alia inferiora continet, ut terminus homo qui continet petrum, et paulum; e contra vero inferior terminus est, qui sub aliis continetur ut petrus, et paulus sub homine continentur. Huic affinis est septima divisio termini in universalem, communem, et singularem, quae divisio, si consideranda non est, ita exponi debet: terminus universalis est, qui significat naturam in pluribus realiter multiplicatam, vel multiplicabilibus: ut terminus homo, qui significat naturam humanam realiter multiplicatam et proinde in pluribus multiplicantibus; terminus sol, luna, mundus universales possunt dici, quia licet de facto plures mundi, lunae, soles seu plures non dentur, possibiles tamen sunt, et multiplicari realiter possunt, ut nemo dubitat. terminus communis ille est, qui significat naturam in pluribus repertam i. repertibilem sive realiter multiplicabilis sit sive immultiplicabilis realiter. per haec ultima verba differt terminus communis a termino universali, ut consideranti patebit; ergo terminus homo qui significat naturam humanam in pluribus repertam, et eandem naturam humanam significabit, sive multiplicabilis realiter sit, sive realiter immultiplicabilis. Hinc deducitur terminum communem posse esse universalem, si natura multiplicetur, ut fit in natura humana; non tamen terminus universalis semper esse communis, nam ille potest determinare multiplicabilitatem in pluribus; hic vero ab illa abstrahit quod notandum contra quosdam recentiores contrarium [illegible] [illegible] definitionibus consonat

Deinde terminus singularis est, qui significat naturam in pluribus immultiplicabilem, et in pluribus non repertam nec repertibilem: ut terminus petrus, qui significat naturam humanam petri individuatam, quae in pluribus reali-

ter multiplicari nequit, neque non multiplicata repetiri potest. dixi in definitione, et in pluribus non repetitae natu- proximius nec in aliquorum recentiorum inconsequentias, illi inadver- tencias forte inciderunt, qui cum aiunt terminum singularem rite esse qui significat naturam in pluribus inmultiplicatam; cum de termino Deus disputant negant esse terminum ade- quate singularem, sed partim singularem, communem partim esse a- serunt: quod evidenter inconsequens est, nam iuxta ipsorum de- finitionem terminus Deus est adaequate singularis; significat enim naturam in pluribus inmultiplicatam; sed terminus Deus proprie, et adequate est, qui significat naturam in pluribus in- multiplicatam: ergo terminus Deus est proprie, et adequate sin- gularis: Consequentia dislucet: quia et Deitas communicatur plu- ribus suppositis, inde tamen non multiplicatur, ut fide divina constat. ergo ut terminus Deus a ratione termini singularis ade- quate nobis excludatur, addendae sunt particulae, quas addidimus, per quas intelligimus naturam individualem, et quasi individuatam, quae seclusa multiplicabilitate communicari pluribus nequit.

Hinc illis dicen- dum terminum Deus esse mixtum ex communi, et singulari, hoc est habere aliquid termini communis, et aliquid singularis, pro- batur: terminus Deus significat naturam divinam in pluribus suppositis divinis repetitam, et in pluribus realiter inmul- tiplicatam; sed 1.um est proprium termini communis: 2.um autem est proprium est termini singularis: ergo habet aliquid utriusque; ergo ex utroque mixtus evadit. hoc interea mix- tum esse debet, nisi aliter prolibito definiones terminorum confingando.

Octavo dividitur terminus in complexum, et incomplexum: ille est, qui constat pluribus terminis unitis distincta sig- nificantibus, quorum quilibet illius separatim significat aliquid

coniunctus, ut petrus, et paulus. Vel 2. [illegible] Marcus Tullius Cicero: incomplexus est una singularis significativa; sive qui non constat terminis pluribus diversa significantibus, quorum quilibet seorsum separatus significet, atque coniunctus ut petrus, et Angelus. Hinc colliges ad terminum complexum quamlibet unionem etiam grammaticalem sufficere qualis est concordantia substantivi, et adiectivi, coniunctio copulativa, et disiunctiva, et quae reperiuntur in eodem cons. Colliges insuper, has dictiones dominus magister, exermus etc. non esse terminos complexos, quamvis constent terminis, seu dictionibus, quarum quaelibet seorsim significat, non tamen idem significant separatae, atque coniunctae; nec diversis uniuntur in propositione, nec propositiones diversas componunt, ut haec, ex[illegible] est doctus.

Nono dividitur terminus in adiectivum, et substantivum, connotativum, et absolutum: terminus adiectivus est, qui significat rem ad modum alteri adiacentis, ut doctus, albus: substantivus est, qui significat rem ad modum per se stantis, ut albedo, iustitia, etc.: quod non intelligendum est, quod res ipsa significata alteri non adiaceat ut subiecto, sed quod ex modo significandi id non denotetur, ut patet in termino albedo, quae quamvis accidens sit per se adiacens alteri ut subiecto, non tamen id explicatur per terminum albedo: potest enim constituere propositionem formalem, quin denotetur inhaerentia ex modo significandi, ut haec albedo est disgregativa visus. adiectivus autem terminus dicitur adiacere alteri, ut substantivo, a quo genus, et numerum accipit, ut in hac propositione paries est albus. terminus connotativus ille est, qui significat rem, quae indicat aliam sine ordine ad illam, ut vox prandium, quae significat comestionem indicando horam meridianam, ad quam nullum ordinem

dicit connexio, sed totum consistat in illis, si tamen terminus significet rem, quae indicat aliam cum respectu, et ordine ad illam dicitur terminus respectivus, seu relativus, ut terminus pater, dominus, pars, creatura etc. pater enim cognosci nequit sine ordine ad filium; dominus sine ordine ad suos populos, pars sine respectu ad totum. terminus absolutus est, qui significat rem, quae neque aliam indicat, neque ad aliam dicit ordinem, ut terminus petrus, ignis etc. non enim necessarium est aliud cognoscere, ut cognoscatur adequate id, quod vocibus significatur.

Deinde in concretum, et abstractum subdividitur terminus: illud, quod significat rem ad modum subiecti habentis, et formae habitae, ut justus, albus: significant enim subiecta per modum habentium, et justitiam, et albedinem per modum formarum habitarum. terminus abstractus est, qui significat rem ad modum formae habitae, ut justitia, albedo, etc. terminus concretus in quidditativum, et denominativum subdividitur: concretus quidditativus est, quod significat rem ad modum subiecti, habentis, et formae habitae, utrumque tamen exercitio subiecto, de quo dicitur: ut terminus Deus, et homo, qui significant habentia deitatem, et humanitatem, utrumque tamen essentialiter subiectum, de quibus dicuntur: ut pater est Deus: petrus est homo, quae concreta ita resolvuntur: pater est habens, et deitatem: petrus est habens humanitatem. concretus denominativus est, quod significat rem ad modum subiecti habentis, et formae habitae, non tamen utrumque essentiali subiecto, de quo dicitur: ut albus, calidus; quae concreta significant habentia albedinem, et calorem; albedo tamen et calor essentialia non sunt subiecti, de quibus dicuntur, ut in his propositionibus terminis: petrus est albus, aqua est calida.

Hinc natum habetur commune dictum, et quod concretum quidditativum affert utramque partem in recto, quia utraque essentialis est subiecto, de quo dicitur: deno

minationem autem afferat habere in recto, formam autem habe-
tam in obliquo; quia hic essentialis non est subiecto, de quo dicitur
ubi notabis, quod supra inveni, non debere intelligi ut partes
concreti, quod afferat unam partem in recto, et aliam in obliquo;
sed respectu subiecti, de quo concretum dicitur: nam ut partes con-
creti utraque pars essentialis est, ut patet in hac propositione,
albus est concretum: in qua utraque pars afferatur in recto, et ita
resolvitur, habens, et albedo est concretum; non tamen in hac
res albedinem est concretum. de concretis autem, et de modo praedi-
cationum concretarum in logica latius disquirendum nobis est

Undecimo dividitur
terminus in transcendentalem, non transcendentalem, et supra transcen-
dentalem: ille est, qui significat omne et solum ens reale. huius
generis terminos indicavit illa Barbara Res U Bo A in cuius
vocis literis comprehenduntur, res, ens, unum bonum. aliquidnam
quae memoriae consulens hic pertractamus clarius, res ens, atque unum
aliquid, quod bonum. terminus non transcendens est, qui significat
aliquod ens reale, sed non omne, ut terminus petrus lapis. termi-
nus supra transcendens est, qui significat ens reale et non reale, quae impossibilia
ut terminus cognoscibile, significabile etc: omnia enim tam
sive realia, sive impossibilia cognosci, et significari possunt.

Duodecimo, et ultimo
dividitur terminus in finitum, et infinitum: terminus finitus est,
qui non ex natura, ex sua determinata significatione ad aliquid in
determinate significandum ut particula non infinitante utitur;
ut terminus petrus, homo, etc. terminus infinitus est, qui ex
natura ex sua determinata significatione ad aliud indeterminate
significandum ut particula non infinitante utitur, ut
non petrus, non homo. supponitur particula non infinitans,
quando praeter significatum proprium, et determinatum termi-
ni, a quo abstrahit, sive terminum, cui praefigitur, aliud tal

destructionem significari; sicut autem negativa supposita, quando destruit significatum proprium termini, significat quidlibet contradictorium: ut in hac propositione non petrum existit, quae, sicut natura negativae particula non, equivalet huic negatio petri existit, sive particula non cadit supra terminum: at si caderet supra copulam, ut petrum non existit: si autem particula non sumatur infinitive equivalet huic: aliquid alterum distinctum a petro existit, sicut ad sit leo, sicut equus et c.

quaestio 3.a

quinam termini possint fieri infiniti?

Caput 1.um

ostenduntur modi inferendi a termino infinito ad finitum et e contra

Infinitiva ponitur in propositione praefigi particulam non, subiecto, praedicato et copulae: quando copulae praefigitur unam copulam negativam, constituendo, negativam sumitur; negativa enim absolute praedicatum contra subiecto, ut constat in hac propositione, homo non est lapis; quando autem praefigitur praedicato, semper sumitur infinitanter, nam relinquit indemnem copulam affirmativam est: ut homo est non lapis quae huic equivalet homo est aliquid distinctum a lapide: quando subiecto praeponitur, et negative, et infinitanter sumi potest: ut non homo est lapis: acceptum negativa, quando reddit negativam copulam, ut homo non est lapis; infinitanter accipitur, quando affirmativam relinquit copulam, et equivalet huic, aliquid distinctum ab homine est lapis.

Age ergo, et modos arguendi ab uno ad alterum terminum assigna. 1.o a subiecto infinito affirmato non valet ad subiectum finitum negatum: ut non leo est vivum; non valet inferre, ergo leo non est vivum, quia 1.a est vera 2.a falsa: non petrus currit non valet inferre, ergo petrus non currit: ratio est, contradictionem

Continuing continuatur disputatione 2a. bene mutatur 5e 5a. 52
quia subiectum infinitum non manet positive negatum, nec po
sitive affirmatum, sed abstrahit a proprio significato: dico; hec pro
positio, non petrus curavit equivaleret huic: petrus non curavit, et
aliquid distinctum a petro curavit: quod falsum est, et aperte probatur:
nam curantibus petro, et paulo, verum est dicere, non petrus curavit,
aliquid distinctum a petro curavit, scilicet paulus; non tamen verum
est dicere, quod petrus non curavit: similiter verum est dicere non
leo est vivus, cum aliquid distinctum a leone sit vivum e.g. equus;
et tamen non est verum dicere ergo leo non est vivus: ergo non
equivalent negative he propositiones: quod autem curantibus pe
tro, et paulo, et vivantibus equo, et leone verum sit dicere, non
petrus curavit, et verum sit dicere, non leo est vivus, probatur
manifeste; quia curantibus petro et paulo, paulus curavit et
vivantibus leone, et equo leo vivit, sed paulus non est petrus
et equus est non leo; ergo potest dici vere non petrus curavit, et
potest dici vere, non leo est vivus; ergo non negatur positive
subiectum infinitum affirmatum; ergo non equivalent negative pre
dicte propositiones de subiecto infinito affirmato.

2°. A predicato infi
nito affirmato bene valet ad finitum negatum: v.g. equus est non
homo: ergo equus non est homo: petrus est non albus: ergo petrus
non est albus ratio est, quia equivalet predicatum infinitum
affirmatum copulativo termino universali, et disiunctivo uni
versali: v.g. hec propositio petrus est non albus, ita exponitur pe
trus est aliquid distinctum ab hoc, et illo, et illo albo, et sic de reliquis:
sed quod est distinctum ab hoc, et illo, et illo albo, et sic de reliquis al
bus non est: ergo equivalet negative de predicato finito, v.g. ergo
petrus non est albus.

Confirmabat illationem predictam recentior quidam mi
hi in Philosophia magister, et quasi non loquentem cum superiori

definitis in consequentiis, plane aliis verbis damnans, et ipsius pase, verba quae reperiuntur impressa ipsius descriptionis diffinit: fateor ergo quod de termino infinito quocumque et in dispinit loquuntur ipse, et alios loqui credideris: et verum aiebat ipse, si terminus infinitus in hac propositione non Petrus est albus, non negat albedinem de Petro, neque valet inferre, ergo Petrus non est albus, ut supra nos etiam contra Aristotelem statuimus; quomodo negari potest terminum finitum albus de Petro in hac propositione Petrus est non albus, ita quod bene valeat, ergo Petrus non est albus? facillime respondemus ego: quia in 1a propositione scilicet non Petrus est albus, terminus infinitus non Petrus est subiectum, et particula non infinitativa cadit supra terminum singularem Petrus; in 2a autem propositione Petrus est non albus, terminus infinitus est praedicatum, et particula infinitativa non cadit supra terminum communem albus: unde 1a propositio aequivalet huic, aliquid distinctum a Petro est albus; cum autem quod aliquid distinctum a Petro sit albus, non tollat, quod ipse Petrus sit albus, inde est quod non infertur propositio negativa de praedicato finito hoc pacto, ergo Petrus non est albus; 2a autem propositio aequivalet huic Petrus est aliquid distinctum ab hoc, et illo, et illo albo etc. cum autem nequeat esse Petrus distinctus ab omni albo, et esse albus ut est evidens, inde fit, quod aequivalet negativae de praedicato finito, scilicet, ergo Petrus non est albus.

Dices: si valeret ex conforme a praedicato infinito affirmato, ad praedicatum finitum negatum, sequeretur ex vero falsum, quod absurdum est. probatur: ex hac propositione, in mundo est non Deus, infertur haec, ergo in mundo non est Deus; sed 1a est vera, 2a falsa: ergo etc. Respondeo quod in hac propositione, le terminus infinitus non Deus positus sit ultimo loco, non praedicatum, sed subiectum propositionis est: sicut in hac propositione, in foro est non Petrus, terminus

infinitum nonpetrus, est subiectum propositionis: equivalet huic, non petrus est in foro; unde nihil contra nos concludit argumentum; siquidem iuxta superius dicta, a subiecto infinito affirmato non valet ad subiectum finitum negatum: unde non valet, non Deus est in mundo: ergo Deus non est in mundo: sicut non valet, non petrus lucet: ergo petrus non lucet.

3.º a casu obliquo infinito affirmato tam ex parte praedicati, quam ex parte subiecti non valet ad negationem praedicati, nec ad negationem casus obliqui: v.g. equus non petri currit velociter; petrus est habens non albedinem, non valet inferre: ergo equus petri non currit velociter, ergo petrus non habet albedinem: et ratio huius secundae propositionis de obliquo ex parte praedicati est, quia in hac propositione non praedicatur identitas cum obliquo, nec cum aliquo distincto ab obliquo; sed solum cum habente: cum autem habens possit habere, et albedinem, et aliquam qualitatem distinctam ab albedine, inde est, quod negatio non tollit cum albedine. de propositione autem affirmante obliquum ex parte subiecti facilior est ratio: quia idem terminus infinitus ex parte subiecti affirmati non excludit, sed positivum se habet respectu proprii significati termini finiti, et ad aliud significandum vagum, et inde terminatum sit, ut supra dictum est.

4.º a praedicato finito negato non valet ad praedicatum infinitum affirmatum, si propositio sit contingens, hoc est, si copula denotet existentiam; si autem propositio sit necessaria, hoc est, si copula denotet essentiam, valebit: valebit insuper, si existentia subiecti propositionis supponatur. Exempla: ex hac propositione, petrus non est albus, non valet ad hanc, ergo petrus est non albus; quia 1a. absolvit ab existentia; 2a. existentiam petit. valet tamen, leo non est homo: ergo leo est non homo, quia copula est denotat essentiam: quod si supponatur existere subiectum propositionis contingentis, bene valebit ita, petrus non est albus: ergo petrus est non albus; quia 1a. ita exponitur; petrus existit et non

est albus; quae si vera sit infert hanc: ergo Petrus est, idest existit aliquid distinctum ab albo.

Si vero propositio de tempore praeterito, aut futuro, dico 1º non valere a propositione affirmativa de praedicato infinito ad affirmativam de praedicato finito: ut Petrus fuit non currens, non infert hanc: ergo Petrus non fuit currens. neque ista, Petrus erit non currens, infert istam, ergo Petrus non erit currens: quia 1ª Petrus fuit non currens solum enuntiat, Petrum in aliquo spatio temporis praeteriti fuisse non currentem: 2ª autem enuntiat, in nullo instanti, vel spatio temporis praeteriti fuisse currentem, et falsum esse potest stante 1ª propositione vera: similiter enuntianda propositio de futuro, unde illatio non datur ad negativam de termino finito.

His notatis, terminos omnes cathegoricos infinitari posse (cum pro praemittendum sit, de quo infra) nulli est dubium: cum extrahi possint a suo proprio significato ad aliud in particula non significandum: de copula verbali itidem similiter esse debet non posse infinitari; tum quia terminus proprie non est, ut supra probavimus; tum quia tempus exprimit, particula non copulae negativa est, et sic diremimus propositiones negativas ab affirmativis: de vocibus autem non significativis quaero esse non posse infinitari nostra sententia, cum termini non sint, et cum significatum non habeant, a quo ad aliud significandum extrahantur, ut requiritur ad infinitationem. Casus obliquos posse infinitari supra diximus in primo capite paragrapho 3º casu obliquo: de adverbiis, et terminis syncathegorematicis aliquod saltem potest dubium: assero tamen, adverbia, et terminos syncathegorematicos infinitari posse: ratio est, quia habent aliquod significatum a quo abstrahi possunt, vel quod possunt excludere, et transire ad aliud significandum in particula non: ergo possunt infinitari: antecedens probatur in his propositionibus: equus est currens non velociter: Petrus est non omnis

homo; s. petrus est homo non omnis, quae aequivalent his: e
qua est currens cursu aliquo distincto a cursu talosi: petrus est
aliquid distinctum ab omni homine. iam autem ad probationem
determini supra transcendentis difficultatem aliquando non pi-
grabimus: Caput 2.um terminus supra transcendens potest fieri infinitus

Caput 2.um

terminus supra transcendens potest fieri infinitus

totos ingenii nervos commoditate distendunt recentiores, qui partem affirmativam tuentur, ut novam aliquam terram vicos arduo huic, et a cblicum, ut aiunt, difficultatem mentis facilius superando: nos nobilitatem vestigiis, quae etsi in hominis spiritu simili splendent tamen, insistemus ibidem maioris lumen appellari. asserimus ergo, terminus supra transcendens infinitari potest, quae conclusio ex genuina infinitationis definitione probanda est.

1.o sic: terminus potest infinitari qui vi particulae non exhauriri potest a suo proprio significato, ad aliud distinctum vagetur indeterminate significandum; sed terminus supra transcendens potest exhauriri vi particulae non a suo proprio significato ad aliud distinctum vagetur indeterminate significandum; ergo potest infinitari. maior est definitio termini infiniti, ut omnes fatentur, minor probatur: terminus ut non intelligibile vi particulae non quae praefigitur illi, diversum significatum habet a termino intelligibile cui non praefigitur particula non; ergo vi particulae non potest exhauriri a suo proprio significato ad aliud vage significandum. probatur antecedens: terminus non intelligibile vi particulae non praefixae significat aliquid distinctum ab intelligibili: sed terminus intelligibile non significat aliquid distinctum ab intelligibili: ergo non intelligibile vi particulae non diversum habet significatum a termino intelligibile. maior est

Constat, et minor, quia his propositionibus, Deus est non intelligibilis; Deus est intelligibilis, quarum 2a. in eo sensu: Deus est aliquid distinctum ab intelligibili, et ideo est falsa; 2a. autem ita Deus est aliquid intelligibile, et ideo est vera: sed aliquid distinctum ab intelligibili, et aliquid intelligibile sunt diversa significata; ergo terminus supra extendens cum particula non diversum significatum habet a termino supra extendenti cum eadem particula non praefixa.

Dices nihil distinctum significari per illum terminum non intelligibile, quia nihil datur, nec dari potest, quod non sit intelligibile. Contra est evidentia: quia etsi neque datur, neque dari potest spiritus negatio Dei, tamen vox ista negatio Dei aliquid significat scilicet ipsam negationem Dei, quamvis impossibilem; ergo licet nihil detur, neque dari possit, quod sit non intelligibile, tamen hic terminus non intelligibile significabit, quod non intelligibile est, licet non sit possibile aliquid inintelligibile. Similiter confirmatur argumentum in his vocibus, ut persona humana, hircocervus, chimera etc.: et ratio est: quia significatum est non est necessarium quod detur, vel dari possit in esse reali; sed quod detur in esse obiectivo, et quod possit terminare cognitionem, et esse illius obiectum.

Probo 2o. ex proxime dictis conclusionem. Significatum formale huius termini supra extendentis, scilicet intelligibile est significatum verum, et conveniens omni enti imaginabili: sed significatum huius termini supra extendentis infiniti non intelligibile est significatum falsum, et disconveniens omni enti imaginabili: ergo significatum utriusque termini est diversum ab significato alterius. Consequentia sequitur esse obiective idem significatum conveniens omni enti, et significatum disconveniens omni enti: minor est certa: quia ...

et convenienter de quolibet ente imaginabili dicitur, quod sit intelligibile; minor non minus patet: quia falso, et disconvenienter de quolibet ente imaginabili dicitur quod sit non intelligibile.

Dices: ergo significatum huius termini non intelligibile est aliquod impossibile. Concedo cons.: assigno enim praedicto termino infinito supra transcendenti quoddam impossibile distinctum ab alijs reliquorum impossibilium, quatenus id, quod intelligibile est, ibi attingitur et explicatur ut non intelligibile applicando illi praedicatum repugnans, nempe non intelligi, ut inde resultet hoc conceptum non intelligibile, quod resolvitur ita: ens habens intelligibilitatem, et habens non intelligibilitatem; habens inquam intelligibilitatem in se, et habens inintelligibilitatem ut repraesentatur per terminum, sed ut apprehenditur.

Dices: terminus supra transcendens finitus nempe intelligibile significat omnia impossibilia, ergo significat etiam hoc impossibile quod significatur a termino infinito supra transcendenti non intelligibile. Probatur cons., quia bene valet a toto ad partem: antecedens ex natura ipsa termini supra transcendentis, ergo nihil de suo significatum a termino infinito supra transcendenti, quod non sit significatum a termino finito supra transcendenti. Respondeo distinguendo antec.: terminus supra transcendens nempe intelligibile significat omnia impossibilia praeter impossibile contradictorium sui, concedo: significat omnia impossibilia, et etiam ipsum impossibile de quo nunc sermo, nego. Vel ita distinguo: significat omnia impossibilia intelligibilia, concedo; significat omnia impossibilia intelligibilia, et non intelligibilia, nego. Deinde obiectum significatum a praedicto termino supra transcendentali infinito non intelligibile est quoddam impossibile quod [illegible] significatum termini supra transcendentis, simul [illegible]; quia est quoddam impossibile intelligibile simul et non intelligibile.

quod denotat significatum per terminum finitum repraesentatum denotatum: unde semper addit notum significatum supra connotatum infinitum, ad significatum supra antecedentis finiti.

in intelligibilitatem

Illud impossibile constans ex intelligibilitate, et intelligibilitate est intelligibile, quae parte dicitur inintelligibile: ergo quae parte dicitur inintelligibile, non addit diversum significatum, quod non sit significatum termini infiniti supra antecedentis parte ante: quia semper intelligis id quod dicis esse inintelligibile, quae parte dicis inintelligibile esse: ergo. Respondetur distinguendo antecedens: illud impossibile constans ex intelligibilitate, et inintelligibilitate, quae parte dicitur inintelligibile est intelligibile in actu exercito, concedo antecedens; in actu signato, negamus: hoc est, ut intelligibile est etiam ea parte, quae dicitur inintelligibile: secundum ut repraesentatur, et significatur a termino inintelligibile est: et hinc est, quod terminus repraesentans denotat pro obiecto, seu infinitatur, aliquid impossibile, quia id quod secundum omnes suas partes intelligibile est, in actu signato, sicut ut significatur per terminum, inintelligibile apparet: exemplum adduco: proferens ego hanc vocem, ego non loquor, tamen loquor in actu exercito, licet significatum vocis, in actu signato non loquar, et ideo falsum dico cum me non loqui eo taliter pronuntio: pariformiter proferens terminum non intelligibile intelligo id, quod dico non esse intelligibile; sed hoc non tollit, quod ut non intelligibile significetur.

Ad 3um contra conclusionem: haec propositio, Deus est non intelligibilis est affirmativa: ergo habet aliquod significatum ex parte obiecti, quod illi correspondeat: illatio est manifesta; sed hoc significatum nequit esse significatum, quod correspondet huic Deus est intelligibilis: ergo diversum significatum correspondet termino non intelli

gibile, et terminus intelligibile — probatur autem idem significatum u-
triusque propositionis esse idem, si utraque propositio esset vera, & u-
traque esset falsa, cum idem obiectum utraque significaret; sed ex istis pro-
positionibus 1.ª est falsa, quia infert hanc, ergo Deus non est intelligibi-
lis, quae est contradictoria secundae; 2.ª autem est vera: ergo neque ut-
raque habent idem obiectivum significatum: ergo propositio includens termino
supra transcendentem infinitum habet diversum significatum ut termino ni-
si significato propositionis non habentis praedictum terminum infinitatum

in

sumpsi: significatum huius termini intelligibile est quodquid quomodo-
libet est intelligibile; sed significatum huius termini non intelligibile
aliquomodo est intelligibile: ergo significatum huius clauditur in
significato adaequato alterius: ergo non significat terminus non intelli-
gibile aliquid, quod non sit aliter significatum termino intelligibile.
Confirmatur: terminus intelligibile significat quidquid potest intelligi: sed
quidquid significat terminus non intelligibile potest intelligi: ergo termi-
nus intelligibile significat quidquid terminus non intelligibile. Respondeo
negando absolute maiorem: quia significatum huius termini intelligibile to-
tum est, quod per affirmationem et convenientiam habet intelligibilitatem; signi-
ficatum autem huius termini non intelligibile habet quidem intelligibilita-
tem, sed non per affirmationem seu convenientiam, sed per exclusionem et
repugnantiam intelligibilitatis: quod ut notaret, adverte quod supra dixi,
esse intelligibile esse quoddam conceptum, quod resolutione habet intelligi-
bilitatem; non intelligibile tamen est aliud conceptum, quod in resolutione
habet sui intelligibilitatem. Hoc autem conceptum non significatum per ter-
minum intelligibile, quia significatum huius termini intelligibile solum est,
quod intelligi potest per admissionem, et affirmationem intelligibilitatis; sig-
nificatum autem huius termini non intelligibile solum est quidquid intel-
ligi potest per exclusionem, et repugnantiam ad intelligibilitatem, quae duo
significata diversa sunt. Ad confirmationem patet ex dictis responsio, & nego
absolute maiorem .1. distinguo: terminus intelligibile significat quidquid

potest intelligi per admissionem intelligibilitatis; concedo, per repugnantiam ad intelligibilitatem, vel per illius exclusionem, nego: etenim et si aliud etiam quod significatur per terminum non intelligibile, hoc est quod dicit exclusionem, vel repugnantiam intelligibilitatis, intelligi potest, id tamen non significatur per vocem intelligibile.

Sed statim reclamas: id quod potest intelligi per exclusionem, et repugnantiam intelligibilitatis admittit necessario intelligibilitatem; sed id quod admittit intelligibilitatem significatur a termino intelligibili. ergo id etiam, quod per nos est proprium significatum termini transcendentis infiniti est significatum supra transcendentis finiti. Respondeo distinguendo maiorem: id quod potest intelligi per exclusionem, et repugnantiam intelligibilitatis admittit intelligibilitatem simul, et non intelligibilitatem. concedo: admittit partem intelligibilitatis, nego: id autem quod admittit simul intelligibilitatem, et non intelligibilitatem non potest significari per terminum intelligibile, sed per terminum non intelligibile infinitum significatum, qui partem admittit non intelligibilitatem, similiter respondebis alio instantiae, et si quod sequatur esse veram hanc propositionem: non intelligibile, est intelligibile quam dicimus illa: non intelligibile est intelligibile per admissionem intelligibilitatis; respondeo negando: ita est falsa propositio; non intelligibile est intelligibile per exclusionem, et repugnantiam intelligibilitatis, concedo; et ita est vera propositio. ne ergo vox similibus sophismatibus implicemini, in libertate supersedeo, vocibus vel undequaque complexis, cum veritatem non sufficiunt meram lucem donatum. Disputatio 3.a de termini proprietatibus: quaestio 1.a de suppositione logica terminorum. Caput 1.um suppositio logica definitur: ubi etiam de tertia suppositione materiali.

Disputatio 3.a

de termini proprietatibus

quaestio

Quaestio 1a.

Descriptio Logica terminorum

Caput 1um.

Summulae Logicae definitur, ab antiquis summulae [illegible] nomine summularum communiter intelliguntur [illegible] [illegible]

[illegible]

Pater [illegible]

[illegible] textus 10 cap. [illegible] post numeratam et explicatam definitionem hanc propositionem statuit [illegible] propositio [illegible] oratio [illegible] copulae enunciativa [illegible]

quae definitionem supra positam quidem posse solum ampliusque est
quasi formam antecedentem enunciantis. Arguitur 2o: quia in hac propositione
Petrus est ens, datur suppositio logica, et tamen non datur positio termini
signati pro alio, seu prae alio, ut explicant ut copulae enunciativae
non annecti: ergo et cetera. Probatur minor: quia in illa propositio-
ne subiectum Petrus non supponit ut copulae etiam ex suis signi-
ficatis pro alio, seu prae alio: ergo non datur talis praedicamentalis
in illa propositione. Antecedens probatur: subiectum Petrus significat
praedicationem, significat scilicet mentale de Petro significat [illegible]
ipsius Petrus: sed nullum ex his significatis non ponitur prae alio ut copulae
enunciativae: probatur hanc minorem (maior enim est in nostra doctrina)
huiusmodi docent quod ut copulae solum enunciat esse ens sed ens
enunciatum ab eius praedicatis significatis: ergo non ponitur unum signi-
ficatum prae alio ut copulae enunciativae, eo ut copulae solum
enunciat identitatem significati cum re, quae identitas inquo
sibi significatis invenitur. Idem argumentum para de suppositione
in hac propositione Gallus est animal.

Respondeo 2o: propositione
canis latrabilis est animal, terminus canis supponit suppositione
propria, et logica, sed ponitur unum significatum prae alio ut parte
enunciativa non annecti. Ex maiori forte dubitari quis ulterius probo
minorem: in illa propositione terminus canis ponit canem terrestrem potius
quam marinum, sed ponitur unum, et non alium ut nisi ex contingentia
latrabile, et ut copulae est: ergo. Maior est certa, minor autem pro-
batur clarissime. Copula enunciat potius esse unum, quam
alium, praeviam identitatem canis potius cum cane
terrestri, quam marino, cum terrestri unitum sit: ergo si ponitur
unum prae alio non ut copulae, sed ut termini contingentis
ponitur. Alia huiusmodi argumenta possunt afformari, quae non
tangunt finem: de hac propositione v.g. homo quidem
est ens, tamen quia duplex est homo: tamen enim

suppositi, et merito. Et sic significat. tandem aliud etiam quia loquuntur huius sententiae fautores suppositionem materialem ad mentem, sed vocem non significationem pro logica supponit, quod quidem falsum esse contra probabimus.

Dico pro hac sententia cum Doctore suppositionem requirere quod termini saltem quia voces subiiciantur, et praedicentur in propositione, et ... est ratio formalis qua vox supponit hoc significationem esse applicatio ad subiectum, et praedicatum. Probatur quia in hac propositione Petrus est homo vox Petrus significat subiectum, et vox homo praedicatum, non est quia una vox subiiciatur, et alia praedicetur non est, sed quia subiicitur et praedicatur actualiter significatum proprie, nam in illa propositione nihil praedicatur de Petro cum lapidibus sive scrupulis singulis componitur ... et mente percipiatur cum quo, quia hanc supponere non supponit abant.

Respondetur ad probationem dicendum in illa propositione vox esset subiectum, et alia praedicatum ergo una vox subiicitur et alia praedicatur pro eius nomine, sed: nominaui, probatur quia supponit imago sicut imago Divi Petri non supponit proprie pro Divo Petro quod ipsi exhibeamus honorem, et cultum nomine suo, hoc ... cultum et ... tabulae, sed nomine exemplaris, cui immediate cultum dirigimus, et hoc probari non potest quod tabula illa sit Divus Petrus nisi tabula supponit proprie pro Divo Petro similiter vox Petrus in illa propositione Petrus est homo neque vox homo, neque est homo supponit proprie pro re quae est homo: et ideo dicendum quod subiectum logicae quod subiicitur ... in propositione ... praedicatur quod si proprie non se habeat, sed actiue ut contendit Caietan. non subiectum logicum, sed subiectum logicae dicatur, et similiter quaestionem de voce laboramus.

Secundo dices accipe definitionem suppositionis

logice est positio termini pro suo significato ad illius vires activas, et passivas logicae secundae. nam positio nimis praestat [illegible], conveniunt enim eius a his praedictis [illegible] [illegible] pars positione [illegible] quae positiones sunt [illegible] particula [illegible] differentias supra explicant. Dicitur positio termini pro suo significato non vero; [illegible] suppositio est proprietas termini, [illegible] quae non convenit logicae [illegible] supponens ut logica ad illius vires activas, et passivas logicae secundae; idest, ad illius, quod terminus pro suo significato dicitur, et [illegible] significatus [illegible] faciendo quod est activus illativus [illegible] significatus [illegible], si [illegible] sit suo praesentia, et [illegible] quodquam patiat, et subeat, quod patiens et subiectum [illegible] pro quo supponit: hoc autem non qualiscunque, sed logica, hoc est determinando aliquam materialiter [illegible], scilicet exercendo [illegible], scilicet praedicato [illegible] pro petrus est animal et [illegible] petrus, et [illegible] animal, quae est praedicatum [illegible] logicalia, ac [illegible] [illegible] applicando [illegible] praedicatum, quod [illegible] petro. hinc patet quod extra [illegible] supponere proprietas termini [illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible] significati logici, [illegible] [illegible] logicando [illegible], [illegible] proprietas [illegible].

Ex his patet [illegible] [illegible] illas suppositiones quas Antiqui [illegible], quas [illegible], et in [illegible] habuit [illegible] [illegible]: dicunt [illegible] [illegible], [illegible] terminus [illegible] pro supponit [illegible] in hac propositione et similibus chimaera est ens, [illegible]: [illegible] et similibus [illegible] chimaera pro se ipso supponit [illegible] supponit [illegible]. probatur [illegible]: in hac propositione chimaera non est [illegible] logicae praedicationis [illegible] pro se ipso. [illegible] supra probatur est, et [illegible] probatur: [illegible] logicus propositio est illud, per quod explicamus [illegible], et [illegible] loquimur [illegible], [illegible] loquimur [illegible] significatis [illegible] est [illegible] logicus propositio.

Quaeres 2°: an in hac propositione chimaera est ens subintelligatur expresse verbum ens vox ad formandam perfectam sententiam: et ratio est quia chimaera non est [illegible] logice, vel materialiter supponit. Quia supra statuimus et clare diximus esse, ex loquendo [illegible] [illegible], [illegible], [illegible] est, unde vox aliqua [illegible] est [illegible] ut perfecta notitia habeatur. Probatur [illegible] [illegible] in hac propositione Petrus est homo. Petrus est subjectum [illegible] [illegible] supponit pro [illegible] [illegible] subintellecta semper vox Petrus est nomen ut explicet [illegible] [illegible], quod non [illegible] [illegible] in hac propositione Petrus est homo, ubi non Petrus est subjectum [illegible] [illegible]: ergo [illegible] in illa propositione chimaera est ens necessario subintelligitur aliqua vox [illegible] chimaera non est subjectum logice, vel materialiter [illegible] [illegible] 2°: quia [illegible] supponunt, [illegible] alia vox subintellecta ad formandam propositionem perfectam; sed [illegible] [illegible] est, quod [illegible] supponit [illegible] alia vox pro illo.

Impugnatur 2°: quia in illa, et similibus propositionibus nihil aliud [illegible] chimaera, quam materialiter [illegible]: sed hoc non sufficit ut dicatur supponere pro materiali, ergo. Minor probatur: [illegible] dicimus [illegible] [illegible] est [illegible] [illegible] materialiter [illegible]: sed [illegible] dicitur [illegible] [illegible] [illegible] materialiter in propositione: ergo [illegible] materialiter [illegible] non sufficit [illegible] chimaera [illegible] in propositione [illegible] in [illegible]: quicumque enim [illegible] vox semper chimaera est ens, sicut haec [illegible] homo [illegible] Carolus est Rex Carolus [illegible] [illegible] materialiter in propositione [illegible] [illegible] [illegible].

Dices propositionem [illegible] [illegible] [illegible] chimaera non est [illegible]: sed [illegible] chimaera est [illegible] non supponunt pro aliis, ergo [illegible]: [illegible] 1°: vox [illegible] [illegible] [illegible] supponere [illegible]. 2°: [illegible] vox [illegible] supponunt pro [illegible] quae [illegible] absunt [illegible]; ergo [illegible] adsunt [illegible], [illegible] [illegible] [illegible].

supponunt. 3°. quia illa propositio pro nullis proferentibus [illegible]
esset si simpliciter essent aliquae voces: ergo non essent vocibus, quae pro
Chimaera, et Hircocervo supponunt. Respondeo concedendo antecedens, et conse-
quentiam; negando tamen quod Chimaera, et Hircocervus non supponunt in illa
propositione, unde nec praedicatum, nec positum; voces autem subintelligere, ut
nomen vox, terminus, et caetera supponunt pro Chimaera, et Hircocervo.
Ad 2um confirmationem distinguo antecedens: quod vox possit supponi
propter suppositionem formalem, concedo, suppositionem materialem, nego: etenim voces
quae se significant, distinguuntur a vocibus significantibus ex ore, ut vocibus
significatis per praedicatum: unde si supponant pro se, supponunt formaliter
non pro suo significato supponunt: supponunt enim formaliter solum pro eo quod
vox ponitur ex parte praedicati significato, sicut significatum per illud
similiter pro eo quod distinctis aliter supponere: quod patet in hac propositione
mentali Cognitio mea cognoscit se ipsam: ob hoc mentalis cogni-
tio mea supponit formaliter pro cognitione reflexa a qua non distinguitur
distinguitur, sed eam praeveniat.

Ad 3um confirmationem distinguo
antecedens: voces supponunt pro nullis, quando significant absentia
formaliter, concedo, absentia Chimaera, et nihil, nego: absolute formaliter
nego, et si proferentes nullum tunc essent in ratione, quia cognoscentes
sunt et ipsae possint significare nihil; enim pro nihil formaliter; ipsae enim
sunt privatae per oppositionem hominis, sunt obiectum ipsius; aliter apparet
non darent propositionem, nullius, et privatio formalia, quod videtur nullus.
Ad 3um confirmationem distinguo antecedens: illa propositio mediante propositione mentali
talis, si simpliciter essent aliquae voces, dummodo essent propositiones mentales
tales, concedo antecedens: nihilominus propter hanc formam mentalis si non voces, quae
termini mentales essent simpliciter, nego: si simpliciter essent autem
illae voces nomen vox, terminus et caetera non essent propter hanc formam pro
dictis in mente illas esse Chimaera, et Hircocervus essent pro illa
et illa pro Chimaera non est, et Hircocervus, quae quae, coalescere mentali subiecto
propter quod esse ponendus de toto mali Chimaera non participando

Ceteri pendent de sensu mali fundamentum esse quem hoc patet;
quod si deficerent termini voces, quae termini mentales, nec possent
impedire, nec pro dixerit, eius auditus deberet et possent
significandi aut vocandi, nec aliquid posse apprehendere auditus
ab vocibus: praeter modo dictis de significatione, et de sensu signi
ficato: eo ut autem mentales voces concordantia, ratione pro eius
nihil de aliquo enuntiaverit. Caput 12 aliquibus quaesitis
respondetur.

Caput 12

De aliquibus quaesitis Respondetur

Quaeres 1o
qualiter supponant voces, sed et termini mentales praecipui [illegible]
mentalibus, et praecipue quaeris ? pro conceptibus supponi [illegible]
tionem late sumpta hoc est, aliam suppositionem primam pro rebus
aliam suppositionem stricte logica hoc est aliam propria
significatione. 1a pars quod termini mentales probatur: quia
per terminos [illegible] pronuntiatur, quod [illegible] terminus sit [illegible]
[illegible], et mente [illegible], sed hoc est supponi pro conceptibus supp
ositione late [illegible]; 2a pars quod supponunt voces pro conceptibus
suppositione late [illegible]. Maior probatur: quia voces [illegible]
vices terminorum [illegible], quae [illegible] terminos
[illegible] pro [illegible]: [illegible] pro terminis [illegible],
[illegible] supponendum [illegible]; quod autem voces [illegible]
[illegible] per terminos probatur: quia suppositio late [illegible]
enuntiationis logicae, [illegible] ipsi terminis, quod patet [illegible]
hac petrus est animal, nec animal [illegible] de [illegible]
supponit pro petro: [illegible] petrus enuntiationis logicae
[illegible] terminus, sicut [illegible] terminis, [illegible]
[illegible] petrus [illegible] quod sit animal.

Quodam [illegible]
[illegible] logica [illegible] suppositio probatur: [illegible] logica [illegible]

nec curis terminorum; quia terminus exercet aliquod munus lo-
gicum praeter suppositionem, sed suppositio non requirit [illegible] praeter
agendo quod termini agerent, sicut [illegible] non est exercere
munus aliquod logicum praedicabilibus: ergo non est suppositio [illegible]
suppositionum logica, sed [illegible]: minor probatur: quia agerent [illegible]
quod agerent termini sive praedicarentur sive subjicerentur, non [illegible]
[illegible] illud aliquid per identitatem, neque illud de aliquo enun-
ciare per identitatem: ergo non exercere aliquod munus logicum praedica-
bilibus: ante est certum quia in hac propositione *Petrus est animal* [illegible] termini
correspondentes *Petrus* dicitur animal, nec terminus correspondens
voci *animal* enunciatur per identitatem de Petro: ergo [illegible] termini
nullum munus logicum exercent [illegible], sicut imago [illegible] Petri [illegible]
[illegible] supponat pro Petro, [illegible] logica suppositio: confirmatur quia ex [illegible]
[illegible] suppositio activa solum pro terminis ut patet in hac im-
perfecta oratione *Petrus* currit *Petrus*; et in ea [illegible] non datur
[illegible] logica: ergo [illegible] solum pro terminis non est [illegible]
et logica.

Dices suppositionem [illegible] quando termini supponant
[illegible] suppositionis logicae [illegible] probatur, quia [illegible]
[illegible] est [illegible] terminorum pro [illegible] significato ad [illegible] [illegible]
[illegible] logica [illegible]; sed [illegible] praedicabilibus: ergo [illegible]
[illegible] [illegible] logica [illegible] [illegible]: quia [illegible]
[illegible] significante [illegible], [illegible] [illegible]
[illegible], quia agerent [illegible] in [illegible], [illegible]
[illegible]: ergo [illegible] supponunt [illegible] [illegible] animal
per identitatem [illegible], et de aliquo enunciando [illegible]
[illegible], [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]: [illegible] per identitatem [illegible]
[illegible], sive doctrinaliter ut aiunt: ergo [illegible]
[illegible].

[illegible] [illegible] [illegible]

in subiecto propositionis directae, qui est subiectum supponit in supposi-
tione logica, et positiva; secus de termino, qui praedicatum est.
Ratio est mihi nota, quia eatenus terminus qui est subiectum suppo-
nit logice, et positive pro re, quia sufficiat quod non solum denotetur actu-
aliter terminus qua suum obiectum, applicando illi aliquid, quod obiicitur,
sed etiam non denominetur qua praedicatum, aut non denominetur qua suum obiectum a-
pplicando illud aliqui praesidentialitatem: ergo solum terminus, qui
est praedicatum supponit positive, et logice pro suo significato.

Quaeritur 2°.

an, et quo modo significatio differat a suppositione? Respondeo 1°:
significatio involvit suppositionem activam, nec suppositio activa involvit
significationem. Probatur facile quoad 1am partem, quia suppositio activa
praedicativa quod sensum aliquod aliquid agendo dat, quod alia agunt nunquam
sine praecedente re, quam significat, quod agunt res signata si
adesset: ergo res significans alia supponit activam praedicativam: ergo significatio in-
volvit suppositionem activam. 2a pars, quod scilicet suppositio activa non in-
volvit significationem, probatur: nam loco statuae Caesaris Salamanca posita
in tabula dei parietis ponimus tabulam pro statua supponentem
activam; agunt enim tabula quod agunt statua sit praesens nobis
facere theatrum imaginis; sed tabula non significat statuam: ergo suppositio
activa non involvit significationem, cum separatim sit, scilicet suppositio activa
a significatione: unum ergo est suppositio activa, aliud est involvere sig-
nificationem.

Respondeo 2°: significatio et praesentia dicuntur significa-
tionis esse signum alterius, differt a suppositione stricte logica: patet
hoc in vocibus in quibus datur significatio communis non respectivus
non datur suppositio stricte logica, cum non supponant positive pro illis, ut
supra dictum est. Patet etiam in vocibus significantibus praedicatum pro
... in complexibus signis, omnibus multis causis, quae non suppo-
nunt positive ... pro praedicatore nec ... pro causa itaque
... quae sunt propriae praedicatores, et causae

hoc pacto vox logica est univoca, sumptus est eliminativè.

Respondeo 3º significatio doctrinalis si differt a suppositione simplici et logica intra propositionem dicitur significatio doctrinalis nec enim voces ita significant tunc obiecta ut per eos docto loquamur, explicando illud quod est proprium obiectum. probatur 1º: significare doctrinaliter intra propositionem est significare subeundo aliquod munus logicum loco obiecti; sed subire aliquod munus logicum loco obiecti est supponere passivè et logicè pro obiecto: ergo significare doctrinaliter utique intra propositionem est supponi logicè, et passivè pro obiecto: ergo non differt significatio doctrinalis a suppositione logica, dicitur intra propositionem, in qua propriè datur suppositio logica quod sit significatio doctrinalis. Dico in vocibus extra propositionem non differat a suppositione logica in actu 2º: quatenus logicæ sunt voces doctrinales significativæ suppositionem logicam.

Quæres 3º: quænam vera propositio de subiecto non supponente? Respondeo eam, in qua id, quod significat praedicatum, sive obiectum subiecti non datur sicut exigitur a copula. propositiones ergo de subiecto non supponente sunt falsæ, ut hæc Adamus currit, et hæc antichristus est albus, in quibus copula exigit existentiam subiectorum, cum autem subiecta non existant de subiecto non supponente dicuntur non quia non supponunt voces pro suis obiectis, sed quia obiecta non dantur, ut exiguntur a copula. propositiones negativæ propositiones sunt veræ ut Adamus non currit, antichristus non est albus, ratio est quod et si propositiones illæ sint de subiecto non supponente, vi negandi supponitur omnibus, sed negandi absolute sunt: nunc autem in propositionibus suppositis negatur. quando ex parte subiecti aliquid tribuitur ut verum, quod verum non est: ergo in hac propositione quidquid antichristus est albus negandi suppositum est, propositio autem non neganda, quia ablato illo supposito propositio positiva vera, si falsa quando autem copula non exigit existentiam subiecti quia praedicata non sunt necessaria subiecto non propositio de subiecto non supponente ut in hac antichristus

est animal et homo est ens

Caput 3um

Dividitur suppositio logica ubi de ascensu et descensu

~~esse et homo aliquis~~

Magno operae pretio ante Doctores aliqui suppositionis divisionem praemittunt praecipue Conimbricenses, Complutenses, Tironesque minime remorantis dialecticis, nihilominus elementa praecipue commendanda, ego autem in initiis praecipuis utilibus praemittam hoc modo, in modo breviori quo fieri potest ... ex parte dividi solet sed communiter suppositio in propriam et metaphoricam, ex qua Rhetores potius quam Logici metaphorica suppositio dicitur. Propria suppositio est positio termini pro suo significato proprio, ut leo pro animali rugienti; fulmen pro lapide igneo e nube emisso. Impropria autem suppositio est, quae ponitur vox pro significato metaphorico et impropria, ut leo pro homine audaci fortique: fulmen pro homine nobili ut appellavit Virgilius Scipiones filios duo fulmina belli.

Secundo dividitur suppositio logica in suppositionem ~~aliam~~ communem, et singularem: illa est positio termini pro pluribus suis significatis, ut homo est animal, ubi terminus homo pro omnibus individuis supponit. Singularis est illa, in qua ponitur terminus communis, vel singularis, pro uno singulari significato: ut homo fuit generis humani opifex, ubi terminus communis homo pro Christo singulariter supponit: idem in hoc Petrus currit, ubi terminus singularis Petrus pro singulari significato supponit.

Dividitur 3o suppositio in simplicem, et personalem: illa est positio termini pro suo significato copulate sumpto in ordine ad intentionem, ut in his propositionibus animal est genus, homo est species, ubi terminus animal, et terminus homo copulative sumuntur, hoc est, pro collectione

animalibus, et hominibus pro singularibus vel aliis pro-
tertius de intentionibus ut sunt genus, et species quae sub praedicabili-
bus continentur supra personalis est positio termini communis
pro suo significato distributive sumpto vel pro aliis de intentionibus ut in pro-
positionibus homo est animal, animal est vivens, singulis [illegible]
ut supponit praedicatum sive genus est [illegible]. Hinc colliges conclusio-
nem in hoc propositione et similibus petrus est individuum naturae humanae
petrus est ens in supponit suis petrus supra personalis, et neque
terminus communis sed supra singularis supra exposita.

3o dividi-
tur suppositio in completam incompletam, et a modo complexam. completa est
positio termini pro omni suo significato nullo dempto ut homo est
rationalis, incompleta est positio termini communis pro suo significato
a aliquibus demptis ut in praedicato. totum est quod dicit in hoc pro omnes
homines in [illegible] perierunt demptis [illegible] [illegible] et
frequentissima vero mala suppositio a modo complexa est positio termi-
ni communis pro aliquo s. aliquibus individuis seu speciebus
ut ego de animali fuit in arca Noe, ubi terminus animal
pro aliquo, s. aliquibus individuis ex speciebus animalium quae
in arca servata fuerunt, sumitur non pro omnibus individuis, nec pro
omnibus speciebus animalium, nam pisces, et animalcula quae putre-
factione gignuntur in arca servata non fuere.

4o et principaliter
dividitur supra in distributivam, sive copulativam, copulatam, disiuncti-
vam [illegible], et confusam, quadruplici huic supra quadruplex
[illegible], distributiva [illegible] quadruplex [illegible], vocatur a [illegible]
[illegible] ab inferioribus ad terminum communem, ascensio vero a ter-
mino communi ad inferiora descensus nuncupatur; supra distributiva
est positio termini pro omnibus, et singulis inferioribus [illegible]
[illegible] praedicationes [illegible] ut in hoc pro omnis homo est animal
[illegible] [illegible] in quibus terminus communis homo [illegible]

omnia individua sua superiori, et de illorum quolibet dicitur etiam copulatim verificari praedicatum. ut omnis equus currit: ergo hic et ille et ille equus currit: quae argumentatio dicitur descensus a termino communi superiori ad individua: ascenditur autem cum argumentamur sic: hic equus, et ille, et ille equus currit: ergo omnis equus currit ascendendo a suis inferioribus ad terminum communem.

Suppositio copulata, sive collectiva est, quando terminus communis praedicatur pro suis inferioribus collective sumptis ad verificandam propositionem allatam, ut in his propositionibus omnia elementa sunt quatuor, omnes evangelistae sunt quatuor, omnes Apostoli sunt 12 etc. denique de quolibet elemento dicitur verificari quod sit quatuor sed omnibus collectis, hoc pacto aer, aqua, terra, ignis, sunt quatuor: ergo elementa sunt quatuor eum ascensum formare, aut descensum copulatum ita sicut Evangelistae sunt quatuor, ergo Mathaeus, Marcus, Lucas, et Joannes sunt quatuor.

Determinata, sive disjunctiva suppositio est positio termini communis pro aliquo inferiori indeterminate ex parte termini allati, determinate ex parte rei assignabili, ut in hac propositione aliquis equus currit, in qua terminus equus supponit pro aliquo inferiori, quod non determinat, hoc est determinate determinatum ex parte rei, cui praedicatum convenit exponitur per propositiones disjunctivas hoc pacto scilicet hic scilicet ille equus currit, scilicet ille currit etc. Dicitur quia Deus solus cognoscit ex parte rei aliquem determinatum, de quo praedicatum currit verificetur, et ni facta sufficienti enumeratione per propositionem negativam, nullum equum currere manifestat de illo verificari debeat propositio, hic equus non currit, et ille equus non currit: ergo nullus determinate currit. Fit descensus ita, aliquis equus currit ergo scilicet hic equus currit, scilicet ille equus currit etc. Fit autem ascensus

altero disiunctis propositionibus ad illas determinatas
progrediendo.

Supra diximus, propositionem terminis
communibus conceptam quae infertur, nec determinate exprimere hunc
alterum, nec indeterminate exprimere obiecti significationem aliquem hunc
vel illum equum requisitum ad equitandum, in qua terminus
ille equus supponit pro aliquo equo indeterminate; hic propositio
natura est: nec a Deo est ut requiratur ad equitandum determinate:
quod plurium disiunctiva significat enumerationem equorum plurium etc.
ibi enumerati nequeunt requiri ad equitandum de hoc, uno vel illo
sed quilibet supponit confusam in propria quod requiratur
ad equitandum: unde illa propositio exponitur: s. hic, s. ille, s.
ille equus requiritur ad equitandum, nullus enim determinate significatur
est qui requiratur, sed quilibet significatur ut requiratur, ut
supponitur a hic, sed omnes: s. ille, s. ille equus requiritur ad e-
quitandum per aliquem equum requiritur ad equitandum o ... formali
dicentes.

Restat hanc divisionem propositionum quoad de-
terminatam, et confusam declaremus, et ad ultimum quantum dis-
iunctam et ad copulam attinet; quamvis propositionum determina-
te et confusarum: sed ipsius eiusdem duplex exemplo: ut sit quidam
dicti equorum praemittendum: sed quod propositio confusa indetermi-
nata sit, nec a Deo sit determinatum aliquod equorum designa-
tis praedicatum; nec in de nullo determinate enuntiatur ...
enim propositio determinata est, quando ... supra determi-
nata exponendo propositionem per plures propositiones copulando singula-
ria, sed disiunctim sumpta; confusa vero est propositio, quae
exponitur per plures propositiones copulando praedicatum singula-
ribus, sed per similitudines propositiones copulando praedicatum
subiectis singularibus conjunctim acceptis: praeterea ... hac propositio de-
terminata, aliquis homo currit, quia potest exponi

hic homo currit, et ille homo currit, hic ille currit opposito
currendo cuilibet praedicato currens currendi. patet etiam in hac
propositione aliquis equus requiritur ad equitandum, quae
non exponitur ista hic equus requiritur ad equitandum, et ille equus
requiritur ad equitandum et sic de aliis, nam singulae falsae sunt et exposi-
sita vera, sed ista debet exponi sic: hic, et ille, et ille equus
requiritur ad equitandum et nullus eius sub disiunctione affir-
mando, quod requiritur: quod etiam dicimus si proponendum
plurium est

Dicitur alia suppositio appellatio mixta ex singulari et
ex dualibus coalescit: ut in hoc propositione aliquis homo currens
singula dat suppositio determinata pro aliqua collectione [illegible]
currentium, et dat etiam suppositionem distributivam pro quolibet homi-
ne singulari in ea illa collectione.

Caput IIII

Examinatur relativorum suppositio generaliter praecipue pro [illegible] supra positio.

Complexa
relativa relativorum suppositionis explicatione diversi modi
colendi in propositione terminus relativus [illegible] ut subiectum in
[illegible] propositione affert, ut in hac propositione omnis homo currit qui movetur
[illegible] tamquam quod praecipue explicat subiectum, sicut relativum
tamquam [illegible] explicationis omnis homo qui currit est animal, [illegible]
demum affert tamquam limitatum ad partem inferiorem [illegible]
et superiorem ut in hac, omnis homo, qui Deus [illegible]
omnis homo non adest, sed eius [illegible], qui Deus [illegible]
[illegible] relativum est, quod praecedentis [illegible] in propositione
[illegible] ipse [illegible]

[illegible] generaliter

pro collectiuam supp., dicitur, non pro quo diversimode collective
relativa etc. quia maxime [illegible] pro sensu; reducantur in
doctrina ad Claudium, quae post capita ostenditur: quod relativa
conferunt ex parte sua et suppositis, et non ex conceptibus prin-
cipali supponunt eadem supp. ac antecedens: patet in exemplis, in quibus relati-
vis conferunt veritatem in exemplis cum aliis, et ad illis determinatas suppositiones
videlicet: omnis homo, qui currit movetur, omnis homo, qui Deum timet
respicit, relativum qui eadem supp. distributiva suppo-
nitur, ac terminus homo, ergo hic homo, qui currit movetur et ille
homo, qui currit movetur etc. item hic homo, qui Deum timet
respicit, et ille, qui Deum timet respicit etc.

Assero 2.o
relativa conferunt communes subiectum aut praedicatum in propositionibus
ponuntur eadem supp., ac antecedens, ut in his, omnis homo diligit se aliquis
homo odio se habet omnis homo redimit seipsum aliquis homo se [illegible]
quod homo odio se habet [illegible] homini se ubi in exemplis uni-
versalibus relativa se supponunt distributive, in particulari-
bus autem determinate.

Assero 3.o quod relativa conferuntur non
ad supposita ex parte sua, sed ad subiecta conferuntur diversimode ac copula
principali supponunt diversa supp., quod non conferuntur cum ad
totum subiectum antecedens; quod autem ad totum subiectum antecedens conferuntur eadem
supp. ac antecedens supponunt. exemplo: in hac propositione omnis equus currit
et ille sequitur adaequationem totum subiectum antecedens est omnis equus
relativum autem est terminus ille, qui in 2a propositione est subiectum sub
[illegible] copula principali et propter dico in hac propositione relativum ille
non supponit eadem supp. ac antecedens equus quia refertur ad totum illud antecedens omnis equus simpli-
citer ad terminum equus exponitur sic: hic equus currit et ille equus
currit etc. et sic ille, sic ille, sic ille equus sequitur adaequationem unde
in ea propositione terminus antecedens equus supponit
suppositione distributiva, relativum autem ille in 2a propositione

supponit

supponitur supra confusa: aliter esset falsa propositio cum falsum sit, quod omnis equus requiratur ad equiparandum; quod si relativum terminum referat distributum subiectum antecedentis propositionis, supponet eadem suppositione, ac antecedens: patet in hac propositione, omnis homo currit, et ille est animal: in qua relativum, ille, refertur ad totum subiectum antecedentis propositionis, nempe omnis homo; exponitur enim, hic homo currit, et ille homo currit, et ille homo est animal et ille est animal et c. unde eadem distributiva suppositione gaudent relativum, et antecedens.

De relativis, quae in propositionibus exclusivis afferuntur, specialiter agendum restat: dico ergo 4°: in propositionibus exclusivis relativum non gaudet eadem suppositione, ac antecedens, quando antecedens gaudet suppositione distributiva; quando tamen alia praeter distributivam suppositione gaudet antecedens, eadem gaudet et relativum. 1.um patet in exclusiva propositione: omnis homo est risibilis et praeter ipsum nullum vivens est risibile; in qua antecedens homo supponit suppositione distributiva, relativum autem ipsum ita distributum requirit, nam praeter quemlibet hominem distributive numeratum, aliud, et aliud vivens est, quod sit risibile: unde accipi debet relativum ipsum collective seu copulate, ita: et praeter ipsum hominem copulate, et collective nullum vivens est risibile. Q.

2.um probatur: quia in his propositionibus, omnes evangelistae sunt 4.^or et praeter ipsos nullus homo est evangelista, relativum praeter ipsos supponit copulative, ut supponitur antecedens evangelistae: item in hac: omne animal fuit in archa Noe et praeter ipsum nullum vivens fuit in arca Noe, ubi relativum praeter ipsum aliomodo complexe suppositiva, sicut antecedens animal; exponitur enim: aliquod animal ex qualibet specie perfecta, quae aliter [illegible] requirebatur fuit in arca Noe, et praeter ipsum aliquod animal ex qualibet specie perfecta, quae asservanda requirebatur nullum vivens fuit in arca Noe: ecce eadem suppositione alio modo complexa relativum, et antecedens supponuntur.

Iam ergo praemittam

praecepta pro suppositione terminorum facilius capienda praemittimus: ante ponamus ipsa 4or supponens signa, quae communiter numerantur: 1o. dantur signa universalia affirmativa, id est voces universales supponentes affirmativae in terminis cui adiunguntur, denotantes: ut: omnis, quilibet, ubique, semper. 2o: alia sunt signa universalia negativa, ut nullus, neuter, nullibi, nunquam. 3o: alia sunt particularia affirmativa, ut aliquis, alicubi, aliquando. 4 demum alia sunt particularia signa negativa, ut aliquis non, alicubi non, aliquando non, quae omnia denotant universalitatem rei, temporis, aut loci: terminus immediatus signi dicitur ille, supra quem immediate cadit: mediatus autem ille, supra quem mediate cadit: ut in hac propositione omnis homo est animal, terminus homo dicitur immediatus respectu signi omnis; et terminus animal dicitur terminus mediatus.

His suppositis 1um praeceptum sit: signa universalia affirmativa distribuunt terminum immediatum, quem afficiunt; mediatum vero determinant: ut: omnis homo est animal, semper ubique loquitur: sic exponitur: hic, et ille homo, et ille homo (distribuendo terminum immediatum homo) est hoc, vel illud, vel illud animal determinando mediatum terminum animal: 2a vero ita: semper in hoc, et illo, et illo loco loquitur hac, vel illa, vel illa locutione. praeceptum 2um: signa universalia negativa distribuunt tam immediatum, quam mediatum terminum, quem afficiunt: ut nullus homo est leo: valet, neque hic homo, neque ille est, nec iste, nec ille leo: item pro adverbiis: ut nunquam currit in tempore, neque in hoc, neque in illo tempore currit, neque hoc, neque illo currit. 3um praeceptum: signa particularia affirmativa utrumque terminum tam mediatum, quam immediatum determinant: ut aliquis homo est animal alicubi: id est, hic, vel ille, vel iste homo est hoc, vel illud, vel illud animal, hoc, vel illo, vel illo loco. praeceptum 4um: signa particularia negativa terminum immediatum determinant, mediatum distribuunt: ut aliquis homo non est equus, id est: hic homo, vel ille homo non est neque hic, neque ille

neq ille equus: petrus currit albo ludi non, idest, licet in albo currat, in illo currat.

Tertius terminus solent signa praecipue alia confusionis verba quaedam necessitatem denotantia, ut requiritur, necessarium est &c. quae distinguunt semper indeterminate non minus immediate, neque per subiectum, cui attribuuntur: ut, oculus requiritur ad videndum: equus necessarius ad equitandum; idest, vel dexter, vel sinister oculus, neuter tamen determinate. De quibus probus supra iam egimus. regulas hic omittere pigritarum [illegible], quae etsi aliquando deficiant pro subiectorum, et praedicatorum natura, tamen universales regulae praetermittendae non sunt, quia suam aliquando exceptione non careant: quod si praeteriti sunt, nunc ac terminis iuxta inchoatam in sequenti quaestio 2a residuas terminorum proprietates absolvit.

Quaestio 2a

Residuas terminorum proprietates absolvit

Tandem, ut hinc iam exterminemus [illegible], petunt terminorum proprietates ratione temporis, ad quod referuntur. hae sunt status, distraxio, et ampliatio. status est positio termini pro temporis differentia importata per copulam: ut petrus currit, antichristus existet, in quibus afirmantur termini pro tempore praesenti importato per copulam, et existentia antichristi pro differentia temporis futuri. distraxio est positio termini pro temporis differentia diversa alia, quae importatur per copulam: ut in his propositionibus a suprema veritate renuntiatis, ut tibi dixi, caeci ambulant, ubi termini caeci, et claudi usurpandi sunt pro tempore praeterito, et ita si loquantur debent: ut, qui fuerunt caeci vident, qui fuerunt claudi ambulant. ampliatio est extensio termini ad aliam differentiam temporis non importatam per copulam: ut homo est animal, in qua copula est importat tempus praesens: terminus tamen extenditur ad omnes homines pro quavis differentia temporis.

llatus: differt ergo distractio ab ampliatione, in eo quod distractio petit
quod terminus distractus nequeat intelligi pro temporis differentia
portata per copulam, ampliatio autem id non petit: pro tempore enim
importato per copulam, et pro aliis temporibus non importatis per co-
pulam intelligi potest terminus ampliatus, ut in exemplis adductis
patet.

Exinde 4a. aliae numerantur termini proprietates ab eo po-
re absolutae, eae sunt, restrictio, alienatio, diminutio, et appellatio. Re-
strictio est coarctatio termini ad pauciora, proprie tamen significata:
quod accidit ratione alicuius adiecti termini, quin eius res agitur in genere:
ut in his: homo albus est animal: vicinus homo est rationale: equus
pater currit, in quibus termini albus, homo, et pater restringunt exten-
sionem significationis talium terminorum, quibus iunguntur, hinc sequitur
non valere argumentationem a termino restricto ad non restrictum: ut om-
nis homo albus currit: ergo omnis homo currit; secus a termino non
restricto valet ad restrictum, ut in propositione argumentatio valeat
dignosc. ita: omnis homo currit: ergo omnis homo albus currit valet,
inquam, si homines albos existere supponatur. Rursus eadem existentia
supposita valet a termino restricto negato ad terminum non restrictum negan-
dum: ut, non omnis homo albus currit: ergo non omnis homo currit: con-
tra tamen a termino non restricto negato non valet ad restrictum termi-
num negandum hoc pacto: non omnis homo currit: ergo non omnis homo
albus currit.

Diminutio est coarctatio termini significantis aliquid
absolute ad illud secundum quod significandum: ut in hac prop., Aethiops est
albus secundum dentes, ubi hic secundum dentes diminuit significationem
absolutam termini albus: notabis etiam hinc, neque valere a termino dimi-
nuto ad non diminutum, neque a non diminuto ad diminutum valorem, ut
non valet: homo est albus secundum dentes: ergo est albus: neque e contra
valet: homo est albus: ergo est albus secundum dentes.

Alienatio

est translatio termini a propria significatione ad impropriam: ut in his, leo pictus, homo marmoreus: ubi li pictus, et marmoreus transferunt terminos leo, et homo ad impropriam significationem: ubi similiter scias non valere a termino alienato ad non alienatum, neq. e contra, neq. per affirmationem, neq. per negationem: ut non valet, leo pictus est in aula: ergo leo est in aula: neq. item, leo rugit: ergo leo pictus rugit: neq. e contra, leo pictus non rugit: ergo leo non rugit.

Appellatio est applicatio significationis formalis unius termini ad significatum alterius: ut Petrus strenuus dux, C. est magnus orator: in quibus termini strenuus, et magnus applicant suas significationes terminis dux, et orator; proinde dicitur, quod appellant supra illos. Datur appellatio materialis, formalis, et mixta: pro quo advertere, dari in concretis subiectum, quod dicitur materiale concreti, et dari formam, quae dicitur formale concreti: igitur ubi terminus applicatur concreto, et conveniat terminus applicatus concreto ratione subiecti, dicitur appellatio materialis: ut in hac, ille albus est dulcis: quando vero conveniat terminus applicatus concreto ratione formae, dicitur appellatio formalis, ut in hac, albus est disgregativus visus, convenit enim concreto albus esse disgregativum visus ratione albedinis, quae est forma concreti. item est Ar.es fuit magnus Philosophus: ubi datur appellatio formalis quia terminus magnus supra Philosophiam cadit, quae magna fuit, et in qua magnus extitit Ar.es; quando terminus applicatus convenit concreto ratione subiecti, et ratione formae simul, dicitur appellatio mixta: ut in hac, ille albus est coloratus, nam terminus coloratus competit huic albus ratione subiecti colorem habentis, et ratione formae habitae. Ut autem perfectius dignoscere liceat supra quae terminus appellet terminus applicatus, quaeque appellatio materialis, quae formalis appellet, adiri valet consultatum [illegible] lib. 8 logicae c. 42; sed imprimis melioris [illegible] praeceptoris, nunquam assidua exercitatione abinde consulendo [illegible] terminus et terminus [illegible] 2.ae [illegible], quaestionum iudicio inserviunt, sicut de jure vocati. Disputatio 3.a de essentia [illegible] in communi. q. 1.a

Tradita breuiter noticia Nominis, verbi, et orationis, propositio definitur, diuiditurque

Tractatus 2.us

de uocibus quatenus iudicio inseruiunt, siue de Propositione uocali

Disputatio 1.a

De essencia Propositionis uocalis, in communi.

Quaestio 1.a

Tradita breuiter noticia Nominis, verbi, et orationis. Propositio diffinitur, Diuiditurque

Quemadmodum sacrum est Aristotelis praecedentia vestigia premere, quod ad iura pure Philosophica ritu Catholico liceat, ita veneratissimi de Philosophia Patroni nobilis Aristotelis quasi probare quos pro nomine, verbo, oratione, et propositione Aristoteles definitiones facere cogimur, eos substinendos, reliquis quae praeponendos iudicamus. definiuit ergo Aristoteles nomen logicus, 1.o periermeneias c. 2.o hunc

in modus: nomen est vox significativa ad placitum sine tempore cuius nulla illa pars separata significat: quae definitio rite explicata legitima est: dicitur 1º vox significativa ad placitum, ut excludantur a ratione nominis logici tam mentales, et voces non significativae, et voces naturaliter significativae, ut prolationes: quia per nomina logica loquimur de rebus, et cognoscimus quid sit res: per nos autem mentales, et per voces non significativas, aut per voces ut significativas sunt naturaliter prolationis, non loquimur de rebus, nec cognoscimus quid sit res; ergo non sunt nomina logica: proinde etiam nomina infinita, ut non homo, non leo, non proprie, et rigorose, sed improprie, et late sunt nomina quia per istas voces possumus scire quod non sit res, quae quid sit

2º dr

dicitur sine tempore; ut denotetur, nomen non significare cum tempore; pro quo nota, aliud esse significare tempus, aliud connotare tempus, et aliud significare cum tempore: connotare tempus est significare res, quae sunt cum tempore, ut cena, prandium, missa et c., et hoc non est contra rationem nominis logici; sicut nec contra illam est significare tempus, ut in his nominibus dies, mensis, annus, saeculum: quod tamen est contra rationem nominis est significare cum tempore, idest significare determinate tempus, scilicet praesens, vel praeteritum, vel futurum, in quo aliquid agimus aut patimur, ut ibidem explicant et tres omnia partes apud con[illegible]: 3º demum dicitur, cuius nulla pars separata significat; idest cuius nulla pars ibi logice significet separatim ab alia [illegible]; si simplex dictio est sic, quia si composita sit, non quidem significant partes componentes seorsum separatae ac coniunctae, ut patet in hoc magister domus.

Verbum ibidem sic abstracte definitur: est vox significativa ad placitum cum tempore, cuius nulla pars separata significat, et est nota eorum, quae de altero dicuntur: omnes fere definitionis huius particulae innotescunt ex praecedente explicatione; per ultimas autem voces designatur verbum logicum debere esse nexum praedicati cum subiecto, sive sit

nificari quid de quo in propositione praedicaretur, non omittes quod nullus verbi connotationem est aliqua tempora praeter praesens indicativi necessario propter verba logica, idest quod idem est, solum verbum in praesenti indicativo apud logicos, et ratio est, quia semper requiritur aliquod tempus praesens, ut propositio vera vel falsa sit: nam ut vera sit haec propositio, Adamus loquutus fuit, requiritur, quod in aliquo instanti verum fuerit dicere Adamus loquitur: similiter in hac, antichristus seducet multos, requiritur ut sit vera aliquod instans praesens in quo vere dicatur antichristus seducit multos.

Oratio, inde, ibidemque, definitur a Philosophorum principe: est complexa vox significativa ad placitum, cuius partes separatim acceptae aliquid significant: ut si veneris, o Deus immortalis! unde terminus complexus potest esse oratio, et non omnis oratio terminus complexus: dividitur oratio in perfectam, et imperfectam: haec est quae non generat perfectum sensum in audiente: ut si studeres Philosophiae; perfecta est, quae perfectum sensum generat in audiente, ut, diligo [illegible] Philosophiam, utinam adventares. perfecta oratio subdividitur in enuntiativam, et non enuntiativam: haec est quae nihil affirmat de alio, ut da mihi librum, redi cito: enuntiativa est, quae affirmat, vel negat aliquid de aliquo; ut petrus est animal, equus rationalis.

Enuntiationis [illegible] debet definitio poni, quam ita exhibe: est oratio enuntiativa alicuius de aliquo: ut homo est rationalis, leo non est equus: esse enuntiativum proprium est affirmare, vel negare aliquid de aliquo, ut explicat Philosophus, per quod differt ab omnibus eo, quod proponens, et cum aliis per esse orationem conveniat. ecce propositionis definitionem plane traditam, quam in multis te paginis onerem, et [illegible] sunt aliqui, qui media luce caligant, et ibi trepidant, ubi non erat timor.

Dividitur ergo propositio in simplicem, et compositam, in categoricam, simplicem, et hypotheticam: propositio simplex est, quae una

tantum copula verbali constat: ut homo est animal, petrus currit: propositio composita est, quae constat pluribus propositionibus simplicibus, copula verbali unitis: ut petrus currit, et Joannes loquitur. propositio categorica est illa, quae resolutive, et independenter a conditione enunciat aliquid de aliquo: ut homo est animal: unde categorica propositio potest esse et simplex, et composita. propositio hipotetica est, ut exprimo [illegible] deducitur, quae enunciat aliquid de aliquo dependenter ab aliqua conditione: ut si petrus currit movetur: si [illegible] dormit, Joannes legit etc.: de quibus iterum redibit sermo; sicut et de propositionibus modali, copulativa, disiunctiva, exceptiva, exclusiva, et reduplicativa unde illarum expositione, et oppositione agemus. Quaestio 1.a materia, forma, quantitas, et qualitas propositionis exponitur.

Quaestio 1.a

materia, forma, quantitas, et qualitas propositionis exponitur

omissis vocibus subobscuris, quibus aliqui communiter materiam propositionis explicant. Dico, materia propositionis est convenientia, vel inconvenientia inter praedicatum, et subiectum obiectivum: patet definitio quia materia propositionis est ipsa res de qua loquitur propositio; sed de subiecto, et praedicato obiectivis ut inter convenientibus loquitur propositio: ergo convenientia est materia propositionis. insuper constat ex communi materiae acceptione, per quam intelligitur res illa singularis [illegible] ad propositionem ipsa, sicut ipsius forma [illegible] sola convenientia, praedicati, et subiecti obiectivi: ergo. hinc [illegible], [illegible] formas propositionis esse ipsius dispositionem, [illegible] ipsius propositionis ideo nuncupata [illegible] dicuntur compositae.

Triplex hic distinguitur propositionis materia, necessaria nempe impossibilis, et contingens. materia necessaria sicut in illis datur propositionibus, quando ita convenit praedicatum subiecto, ut se parari ab illo non possit: ut equus animal, homo est rationalis: impossibilis sicut [illegible] materia datur propositione quando praedicatum repugnat subiecto, ita ut nequeant simul compati: ut [illegible]

propositionis, atque est haec: homo est rationalis: contingens materia datur quan-
do praedicatum potest convenire subiecto, et potest abesse a subiecto; ut
homo currit, petrus est albus.

Ancipites se torquent hic aliqui circa illum
casum, ut statuant an idem sit propositionem esse veram, ac esse in materia neces-
saria, et esse propositionem impossibilem, ac esse in materia impossibili? Plures recentiores pa-
trono Fonseca tenentur non esse idem propositionem esse veram, et impossibilem, ac esse in
materia necessaria, et impossibili: ut haec homo non est leo, inquiunt, est ne-
cessaria, quia necessario vera; tamen non est in materia necessaria sed impossibili,
quia praedicatum leo repugnat subiecto homo. Ducuntur forte ea inductio-
ne, quod est in ea propositione praedicatum sit propositum tantum leo, et subiectum tantum ho-
mo: sed leo, et homo sibi obiective non conveniunt, sed invicem repu-
gnant: ergo ea propositio est in materia remota, et impossibili. Ego autem in re
nihili, et in quaestione de nomine adhaereo affirmantibus idem esse propositionem ne-
cessariam, ac esse in materia necessaria; similiter de impossibili. Ratio vero quae
mihi aperta est: quia in illa propositione homo non est leo non est praedicatum obie-
ctivum leo nude sumptum, sive abstractum abstractione, sed negatum alte-
rius praedicati e materiali, nec propositio male construitur, cum verbo autem
de aliquo: sed leo negatum per particulam est praedicatum illius propositionis obiecti-
vum; modo sic: leo negatum obiective non repugnat homini, sed con-
venit necessario homini, sicut subiecto obiectivo: ergo ea propositio in materia
necessaria est, cum necessario conveniat praedicatum obiectivum subiecto obiectivo.
Confirmatur: quia materia propositionis petitur penes convenientiam obie-
ctivam praedicati cum subiecto obiectivo: veritas item petitur penes eandem
convenientiam obiectivam praedicati cum subiecto obiectivo, ut apprehenditur
a mente: ergo implicat esse propositionem necessario veram, et esse in materia impossibi-
li, cum ex eodem principio sumatur propositio et veritas, et materia. Hinc respon-
debis ad rationem pro adversariis adductam praedicatum illius propositionis obie-
ctivum esse leonem negatum per particulam, sive non leonem; leo autem nega-
tus, sive non leo convenit necessario homini, et ideo est propositio in ma-
teria necessaria, et quae ita habetur obiective leo negatus, sive non leo est

speciem hominis, qui subiectum obiectivum, ut enunciatur propositione, idest
vera propositio, et negativa.

Quantitas propositionis est mensura, qua subiectum propositionis pro pluribus, vel paucioribus significatis supponitur, propriaque se habet ex parte subiecti quantitas, ut ad quot se extendat, ad quot ue referatur significata nominis communis: ut in hac propositione omnis homo est aliquod animal, datur quantitas universalis quia subiectum supponitur universaliter licet praedicatum particulariter sit: quadruplex numeratur quantitas propositionis. 1a universalis, quando subiectum signo universali afficitur: ut omnis equus currit: 2a particularis, quando terminus communis afficitur signo particulari, ut aliquis homo est animal: 3a singularis, quando vel subiectum est terminus singularis: ut petrus legit: vel quando terminus communis afficitur signo singulari ut hic homo loquitur: 4a demum indefinita, quando subiectum commune nullo signo afficitur: ut equus est animal: ubi nota, quod semper propositio debet habere quantitatem recti, etsi obliquus terminus etiam signo afficiatur: ut in his propositionibus; omnis equus alicuius hominis currit: omnis servus huius domini est albus: quae quantitate universali gaudent.

Monetur autem 1o propositionem indefinitam sive qualitatis indefinitae, si sit in materia contingenti aequivalere particulari: ut haec homo est albus, aequivalet huic aliquis homo est albus. Monetur 2o propositionem indefinitam in materia naturali aequivalere universali: ut haec, homo est animal, aequivalet huic omnis homo est animal haec autem monitio, nisi tribus exceptionibus coarctetur, cavenda tibi, et non [illegible] est. excipe 1o quando terminus indefinitus supponitur sumpte collective: ut equus requiritur ad equitandum, quae propositio minime huic aequivalet, omnis equus requiritur ad equitandum: quia terminus equus in 1a propositione supponitur collective. 2o excipe: quando terminus indefinitus supponitur sumpte simpliciter: ut haec propositio animal est genus non aequivalet huic omne animal est genus quia terminus animal supponitur in 1a propositione simpliciter. excipe 3o quando propositio indirecta ubi quando praedicatur terminus inferior de superiori, ut con-

distinguit in hac propositione animal est homo quae dicit non convertitur: omne animal est homo. unde colliges, verum tenere regulas ipsius pro parte cum subiectum indefinitum distributivum, seu copulativum supponitur, ita ut de cuilibet inferiori eiusdem subiecti communis indefinito competat praedicatum necessario, et ex omnibus inferioribus sufficienter per propositiones singulares enumeratis fiet ascensus ad propositionem universalem: ut in hac, homo est animal hoc pacto, petrus est animal paulus est animal etc. ergo omnis homo est animal. ~~qualitas propositionis~~

Qualitas propositionis est modus quo propositio se habet ergo alius huiusmodi, vel sit nobis. Itaque est duplex, alius est affirmationis, et negationis; alius veritatis, et falsitatis: propositio habet qualitatem affirmationis cum in propositione principalis copula manet affirmata: ut petrus est homo: homo qui est albus est animal: modus negationis habetur, quando copula principalis negatur: ut petrus non currit, homo qui est animal non est albus: ubi non immediate copulae, sed toti propositioni praefigitur negatio, ex sic consequentia advertendum est, nam particula non negantur, nam infinitantur, utique petrus: ut non petrus legit. quia particula non, si negantur, afficiatur, reddit propositionem negativam; si autem infinitur, affirmativa eadem propositio. modus veritatis habetur in propositione, quando in sua enuntiatione conformatur propositio cum obiecto, ut est in se, sive sit affirmativa, sive negativa, ut reperitur in his propositionibus: equus est animal, leo non est rationalis. modus autem, sive qualitas falsitatis habetur propositio, quando in sua enuntiatione non conformatur cum obiecto ut est in re: ut homo est insensibilis, equus non est animal. quaestio 3a. de materia aliquarum propositionum specialiter inquiritur c. 1us propositionum in diversitatem materia necessaria et naturalis est.

Quaestio 3a

de materia propositionum aliquarum specialiter inquiritur

Caput 1us propositionum in diversitatem materia necessaria, et naturalis est.

Si titulo praefixa conclusio sit, germanus sensus exprimatur, ponendus videtur prius: quod ut pateat, scias, propositionem in materia naturali esse, in qua ratio inferioris, sive minus patet, praedicatum de ratione superioris

sione magis patenti, et inferiorem omnem rationem complectenti; id est, sive dicatur propositionibus animal est homo, homo est petrus: de quibus specialiter quaeritur an quae ratione in qua materia sint an in naturali, vel in impossibili, vel in contingenti? ipsa quaestio sic procedit intelligenda, quo copula est denotet solum identitatem, quia non conceptus animalis sit positive conceptus hominis; in quo sensu apparet falsa esse propositio, et in materia impossibili: nec in eo sensu accipienda est copula, ut denotet actualem identitatem realem inter animal, et hominem, hic nunc denotet existentiam actualem animalis identificati cum homine, et quemadmodum huic propositioni animal existit homo: quam denominationem copulae vocant aliqui tertii [illegible] in quo sensu liquet etiam esse propositionem in materia contingenti; cum componibile et separabile sit praedicatum a subiecto, manente eodem subiecto, quod quidem ratione quibus relinquitur. solum est in eo sensu accipienda copula, in quo denotet identitatem, et connexionem praedicati cum subiecto absolute a tempore, sive, ut aiunt, abstrahendo a tempore copula tertii copulae denotantis identitatem metaphysicam independenter ab existentia.

In quo sensu nostra sententia prosequitur 1o. in hac propositione animal est homo, subiectum dicit necessariam convenientiam, et connexionem identitatis cum praedicato, et praedicatum cum subiecto; sed ea propositio in qua dicunt eam convenientiam mutuam praedicatum et subiectum, est necessaria, et naturalis: ergo illa propositio necessaria, et naturalis est. maior probatur: in illa propositione subiectum est ratio superior metaphysica, et praedicatum est ratio inferior metaphysica: sed ratio superior metaphysica dicit necessariam convenientiam, et connexionem identitatis cum inferioribus; et inferior cum superiore: ergo subiectum illius propositionis dicit necessariam convenientiam, et connexionem identitatis cum praedicato, et praedicatum cum subiecto. maior est certa, et continet sensum quaestionis et propositionis naturam: minor non minus patet. quia ratio superior est realiter identificata cum inferioribus: et inferiores rationes identificantur realiter cum superiori: ergo dicunt mutuam convenientiam identitatis praedicatum, et subiectum: ergo propositio eam convenientiam identitatis enuntians, qualis est haec animal est homo, est in materia naturali. confirmatur: ratio superior ut animal est totum metaphysicum; sed totum metaphysicum identificatur realiter cum suis partibus: ergo ratio superior ut animal identificatur realiter cum suis partibus inferioribus: ergo identificatur realiter cum homine, qui

est pars inferior respectu animalis maior est certa, minor certissima quia totum metaphysicum nihil aliud est realiter quam ipsius partes.

Probatur 2.a conclusio. si praedicarentur de ratione superiori omnes rationes inferiores, illa deberet propositio naturalis, et necessaria, ut cum animal est equus, leo, homo, aquila, etc., quia a parte rei animal nihil aliud est quam species, a quibus contrahitur; quod si praedicetur de ratione superiori aliqua ratio inferior, ut animal est homo, eadem etiam propositio necessaria: patet consequentia quia si aliqua ratio inferior praedicaretur contingenter, seu impossibiliter de superiori, quando omnes rationes inferiores praedicantur de ratione superiori, non evaderet propositio necessaria, cum propositio necessaria petat, quod ratio omnium partium necessaria sit; et necessaria non esset si ratio alicuius partis contingens, aut impossibilis foret, ut patet.

Probatur 3.a idco haec propositio homo est animal est in materia necessaria, et naturali, quia homo essentialiter animal; sed etiam animal petit essentialiter hominem: ergo haec animal est homo, est etiam in materia naturali; maior ab adversariis admittitur: probatur minor, animal est totum metaphysicum, et homo est pars huius totius: sed totum metaphysicum essentialiter petit suas partes: ergo totum metaphysicum, nempe animal petit essentialiter hominem. Confirmatur: illa propositio est in materia naturali, cuius praedicatum si separatur a subiecto, non manebit idem subiectum; in eo enim distinguitur a propositione contingenti, et impossibili; sed si praedicatum homo separatur a subiecto animal, non manebit idem subiectum: ergo ea propositio est in materia naturali. minor probatur: quia si praedicatum homo separatur a subiecto animal, animal non remanet eadem ratio superior, cum non complectatur sub se rationem aliquam inferiorem, videlicet hominem, quam modo complectitur, et exigit; sed ratio superior est scilicet illius propositionis subiectum: ergo non manet idem subiectum. Caput 2.um obiecta continet.

Caput 2.um

Obiecta continet

Ex regulis pro quantitate indefinita superius datis, et exceptionibus, quibus tertia est illa, quae docet, propositionem indefinitam in materia naturali aequivalere universali, opposita credentibus est obiectio prima.

concedit, quod hec propositio animal est homo. deberet huic equivalere: omne animal est homo, que est falsa, et impossibilis; unde ista nequit esse in materia naturali: exemplum in quo est, quod regula illa preter duas alias exceptiones ibi appositas intelligenda est de propositionibus directis, et aliis, in quibus subiectum distributive accipiatur, ita quod cuilibet contento sub subiecto applicetur pars dicens: quod in propositionibus indirectis nequit accidere, ut patet in omnis quidquid sub animali continetur est homo: ubi nota, non posse hoc argumento eos, qui aiunt, propositiones has esse in materia contingenti quia iuxta alias etiam regulas propositio indefinita, et propositio in [illegible] in materia contingenti equivalet particulari: unde hec propositio animal est homo que in propositionibus [illegible] est in materia contingenti, equivaleret huic: aliquod animal est homo; sed hec, cui equivalet, est necessaria, et naturalis; ergo et illa: quod patet quia eius contradictoria, nempe nullum animal est homo, est impossibilis, et contraria: ergo hec aliquod animal est homo, est necessaria et naturalis.

Nota subinde, neque posse his ab equivalentia argumentis uti eos, qui dicunt esse in materia impossibili predictas propositiones quia si esset in materia impossibili, quia equivaleret huic, omne animal est homo [illegible] consequentia quia non equivaleret huic universali, nec equivalere [illegible] ratio est quia in hac propositione animal est homo, subiectum propositionis est terminus superior respectu predicati, in hac autem, omne animal est homo, nequit esse subiectum propositionis terminus superior respectu predicati, quia in hac propositione predicatur identitas inter omne animal, et hominem; ergo non latius patere terminum animalis, quam terminum hominis, siquidem data identitate inter omne animal, et hominem, ubicumque daretur animal, daretur homo, unde animal nequiret latius patere nec esse terminus superior respectu hominis.

Nobis autem dicendum est, predictas propositiones animal est homo, et similes equivalere propositioni particulari isti aliquod animal est homo: ratio a priori est: quia in propositionibus indirectis predicatum verificatur de subiecto superiori ratione alicuius inferioris contenti sub ipso [illegible] ratione

singularium inferiorum quae continet: ut quando praedicatum convenit subiecto ratione alicuius inferioris, et non ratione omnium, tunc propositio aequivalet particulari disiunctivae, nam per talem propositionem particularem disiunctivam denotatur convenire ad illud inferius ratione cuius convenit subiecto sine expressione praedicatum ergo etc.

Obiicies contra 1°. In illa propositione *animal est homo*, quae in materia necessaria subiectum connectitur cum praedicato, datur tamen a subiecto ad praedicatum illatio legitima. ut *est animal*: ergo *est homo*: sed non datur, ergo. Confirmatur: animal quatenus bene se habet cum homine, ut similiter ergo non connectitur cum homine: probatur antecedens: quia si nullus daretur homo, adhuc daretur animal integrum, in qua ratione ab animalibus salvatur. Respondeo in propositionibus indefinitis non valet a subiecto ad inferendum praedicatum, etiamsi sit propositio necessaria, quia subiectum non distribuitur, sed determinatur disiunctive: quod patet in hac propositione manifeste necessaria praedicationis indefinitae, aliquod *animal est homo*, in qua non valet a subiecto ad praedicatum: ut est aliquod *animal*: ergo *est homo*: quia subiectum commune afficitur signo particulari disiunctivo, et vago, unde non infert praedicatum.

Respondeo quod concedendo maioris partem, nempe quod subiectum illius propositionis connectatur cum praedicato, si identificantur inter se realiter: et negando 2am maioris partem, scilicet disiunctive datur illatio legitima a subiecto verificativo propositionis ad praedicatum, concedo; a subiecto enuntiationis disiunctivae ad praedicatum, nego: explico: in hac propositione *animal est homo*, subiectum animal significat plura animalia sub disiunctione, determinat tamen unum animal determinatum, quod aptatur identificatur et connectitur cum praedicato *homo* ut cuius verificatur propositio: et hoc determinatum animal vocatur subiectum verificativum propositionis indefinitae; reliqua autem animalia disiunctive a voce *animal* allata vocatur subiectum enuntiationis disiunctivum, et vagum, a quo non valet ad praedicatum quia subiectum non significat inferius, ut est tale, et determinate sed illud significat indeterminate et vage: si tamen placet distingue hoc pacto eandem maiorem quoad 2am partem: datur illatio legitima a subiecto ad praedicatum in propositione necessaria

quando

subiectum est capax suppositionis distributivae. Concedo: quando est incapax talis suppositionis, nego: subiectum autem huius propositionis *animal est homo* non est capax distributivae suppositionis, ut supra diximus saepe est: quod etiam videre est in hac propositione necessaria: *oculus requiritur ad videndum*, ubi non valet consequentia ad praemissum, videlicet: est oculus: ergo requiritur ad videndum, quia subiectum oculus non distributivam, sed confusam suppositionem.

Ad confirmationem distinguo antecedens: animal quod sit ratio superior respectu hominis, et quod bene se habet cum homine, ac sine homine, nego antecedens: animal, quod non sit ratio superior respectu hominis, omitto: de hoc enim non agimus in praedicta propositione: similiter antecedens praedicto distinguenda est. etenim animal, quod est ratio superior respectu hominis, petit extra conceptum hominis, non petit inferius metaphysicum cum quo realiter identificatur, et ratione superioritatis, et communis petit huic et illi, et illi inferiori identificari: haec enim est esse animal rationem superiorem respectu hominis nempe petere hominem, et identitatem cum illo, et petere identitatem cum alio distincto ab homine, quia latius patet, quam homo.

Dices, in hac propositione, *animal est homo*, subiectum non est ratio superior respectu hominis: ergo falsa est responsio praedicta: antecedens probatur, quia propositio illa propositio aequivalet huic, *aliquod animal est homo*: sed aliquod animal non est ratio superior respectu hominis, cum sit adaequate idem cum illo: ergo responsio negando antecedens: ad probationem concedo maiorem, et distinguo minorem: aliquod animal ut significatur his vocibus aliquod animal, non est ratio superior respectu hominis, concedo minorem: ut significatur unica hac voce *animal*, nego minorem et ratio est, quia vox *animal* exacte virtute comprehendit hominem, reliquaque animalia, nam est indefinita, et omnia inferiora significat, tamen vox *aliquod animal* est iam determinata per signum particulare ad unum animal sub disiunctione significandum: quod patet in his propositionibus *homo currit* et *aliquis homo currit*.

Obiicies 2.° haec propositio *animal est homo* non est

absoluta, denotansque existentiam: ergo sumi debet in sensu conditionato contra ans, et loca. urges: sed propositio conditionalis, per quam explicatur dicta propositio, non est necessaria: ergo nec propositio animal est homo: probatur ans; explicatur per hanc: si existeret aliquod animal, esset homo: sed haec non est necessaria, cum non valeat, praeexistente conditione ab existentia alicuius animalis ad existentiam hominis: ergo etc. respondetur negando subsumptum minorem, et probationem illius: non enim explicatur nostra propositio per illam: quia haec, si existeret aliquod animal esset homo, solum exigit pro conditione ut existat homo, existentiam cuiuslibet animalis, quodcumque sit; unde illa quae aequivalet nostrae propositioni: aequivalet autem, et explicatur per hanc: aliquod animal si existeret esset homo: quae exigit ut existat homo existentiam illius animalis, cum quo connectitur, et identificatur realiter homo, ita quod est subiectum verificativum illius propositionis animal est homo: quod etiam in hoc syllogismo conspicies: si existat illud animal, quod est subiectum verificativum huius propositionis animal est homo, existet homo; sed existit illud animal, quod est subiectum verificativum huius propositionis animal est homo: ergo existit homo etc. Reliqua, quae transcendentem argumenta facile dissolves. Capite 3.º examinatur materia propositionis de subiecto accidentaliter, seu impossibiliter complexo

Caput 3.um

Examinatur materia propositionis de subiecto accidentaliter seu impossibiliter complexo

Propositio de subiecto accidentaliter complexo dicitur ea in qua subiectum principale afficitur alio termino connexo ipsi contingenter: ut haec homo albus est animal: pro cuius expositione notandum est primo procedere quaestionem in sensu in quo subiectum explicatur per varias propositiones contingentes, quas involvit subiectum taliter complexum: ut explicando hoc pacto praedictam propositionem: homo existit, et homo est habens albedinem, et habens albedinem est animal: hic sensus vocatur absolutus in quo afficitur copula praedicato in verbo, importando tempus praesens, quod denotat sive existentiam totius complexi: non in quo, accipiendo est sicut in hac sententia propositio, nec in eo sive dubio propositio est in materia contingenti: et subeo vero forte Notandum cum primo ait

praedicetur propositio esse in materia contingenti: respondeo non quia illa propositio abstrahendo ab existentia hominis albi, et in sensu conditionali ita quod aequivalet huic, si existat homo albus est animal, importando copulam tamquam copulam non affirmando albedinem de homine, sed supponendo illam existere hominis, tamquam quid ad praedicatum impertinens. impugnatur secundo contra cum dicitur thema, praedicetur propositio esse in materia necessaria et naturali// probatur assertum 1º. illa propositio est in materia naturali, cuius praedicatum essentialiter convenit subiecto; sed praedicatum huius propositionis homo albus est animal essentialiter convenit subiecto: ergo. Maior ut quis dubitet probatur minor; praedicatum huius propositionis est pars essentialis subiecti; ad [illegible] essentialis subiecti convenit essentialiter subiecto: ergo. minor probatur quia subiectum huius propositionis est quoddam totum, nempe homo albus, sed huius totius est pars essentialis animal, cum sit pars methaphysica essentiae hominis: ergo est pars essentialis subiecti: ergo competit illi necessario: ergo propositio est necessaria. confirmatur: subiectum huius propositionis homo albus est animal, valet infallibiliter ad praedicatum: ergo subiectum petit essentialiter praedicatum et praedicatum competit essentialiter subiecto: ergo propositio denotans hanc exigentiam, et convenientiam praedicati ad subiectum est necessaria. antecedens patet: quia bene valet est homo albus: ergo est animal, quia homo albus includit essentialiter animal tamquam suam essentialem partem.

Probatur assertum 2º. haec propositio homo est animal est in materia naturali: ergo et haec homo albus est animal. probo consequentiam: haec 2ª propositio solum addit accidens homini superveniens; sed accidens superveniens non tollit cognitionem necessariam inter hominem et animal: ergo remanet naturalis, et necessaria propositio. maior est certa, minor constat natura accidentis extrinseci ad essentiam: modo sic: sed 1ª propositio est in materia naturali propter connexionem necessariam hominis cum animali: ergo et 2ª cum remaneat eadem connexio. confirmatur, et explicatur eadem ratio: quod homo sit albus, non tollit quod sit homo, albedo enim non est forma destructiva hominis: sed homo necessario est animal: ergo homo albus necessario est animal: ergo propositio est affirmans necessaria, naturalis, et aeternae veritatis est.

Ut hae propositiones sunt quae de subiecto impossibiliter complexo dicuntur, v.g. ~~homo~~ homo equus est vivens, praedicatum irrationalis est animal: de quibus similiter dicendum, esse in materia naturali, et necessaria. ratio est eadem ac praecedentis assertionis, scilicet, quia praedicatum competit essentialiter subiecto, et quia ... formaliter a subiecto ad praedicatum: principium cum non de ratione copulae existentiam, sed connexionem praedicati cum subiecto etiam sub statu sui impossibilitatis nam esse animal est de essentia praedicati, sive rationalis sit, sive irrationalis, et etiam vivens est de conceptu hominis, sive equus, sive leo sit: et ratio est quia quod sit impossibile subiectum, non tollit quod aliquod praedicatum conveniat necessario subiecto sub illo impossibilitatis statu: impossibilia enim suas etiam connexiones ... habent ubi nota, quod si in his propositionibus affirmatur praedicatum contingens aeque existentiam subiecti, ut in hac propositione homo equus est albus, peius irrationalis censetur esse in materia impossibili: ratio est quia tales propositiones affirmant existentiam subiecti, sed existentia subiecti impossibilis, est impossibilis; ergo propositiones sunt in materia impossibili.

Arguitur 1º contra 1am assertionem ex Plato: subiectum illius propositionis homo albus est animal coalescit ex homine, et albedine sibi inhaerente: sed contingens est quod albedo inhaereat homini: ergo contingenter convenit praedicatum animal illi subiecto quia subiectum est ergo est in materia contingenti. Confirmatur: quia ut propositio sit contingens, sufficit quod involvat aliquid contingens: sed praedicta propositio involvit aliquid contingens, siquidem contingens est, quod homo sit albus ergo propositio absolute est contingens. respondetur distinguendo maiorem: subiectum illius propositionis coalescit ex homine, et albedine sibi inhaerenti, affirmata albedine de homine nego: non affirmata, sed conditionaliter allata concedo similiter ad confirmationem distinguo maiorem: ut propositio sit contingens sufficit, quod involvat aliquid contingens affirmatum, vel negatum, concedo: non affirmatum, vel negatum, sed conditionaliter allatum, nego. etenim ut supra monui in praedicta propositione non affirmatur existentia hominis albi, sed identitas inter hominem album et animal, sive existat, sive non existat homo albus, de quo propositio enunciat.

Arguis 2.° hec propositio homo albus est animal infert hanc, aliquod animal est homo albus quae est conversa eius: sed hec est contingens ergo et illa. confirmatur: hec propositio, homo est animal albus est contingens: ergo et hec homo albus est animal. respondetur distinguendo maiorem: hec propositio homo albus est animal infert hanc aliquod animal est homo albus, si servetur eadem suppositio, et conditio in conversione, que dicitur in conversa ut servari debet, concedo; si non servetur, nego: quod si servetur propositio 2.a conversa, negabis 2.am propositionem esse contingentem: ipsius enim hec propositio homo albus est animal equivalet huic conditionali si datur homo albus erit animal. conversa autem necessaria similiter erit, si servet eandem conditionem, ut servat hec aliquod animal erit homo albus si datur homo albus. ad confirmationem concesso antecedenti, nego consequentiam propter eam disparitatem quia in 1.a subiectum non petit necessario praedicatum, in 2.a autem subiectum exigit necessario praedicatum, illudque in se habitualiter infert. pro his, et aliis propositionibus, nota, quod quotiescumque datur relatio subiecti ad praedicatum, supposita existentia reali subiecti, propositio erit naturalis et necessaria; quando autem supposita reali existentia subiecti relatio ad praedicatum non datur, propositio non est in materia naturali sed erit vel in contingenti, vel in remota.

Demum cum hinc negantur propositiones de subiecto impossibiliter complexo esse in materia naturali arguis: in hac propositione homo irrationalis est animal praedicatur animal reale de homine impossibili, cum praedicetur simpliciter sed animal simpliciter est animal reale: ergo propositio est impossibilis et remota, cum nequeat praedicatum verum et reale convenire subiecto chimerico. confirmatur 1.° hec propositio homo pictus est homo est omnino impossibilis: ergo et hec homo irrationalis est animal. 2.° quia hec propositiones, alius Deus est Deus, 4.a persona trinitatis est persona trinitatis sunt impossibiles. non quia sunt [illegible] sed ob aliam rationem, quia praedicatum reale praedicatur de subiecto impossibili ergo et supra dicta propositio.

Respondeo negando ant. n. enim praedicatum cadit simpliciter super animal, sed animal quod impossibiliter affert animal, si simpliciter existeret homo irrationalis; illa enim propositio aequivalet huic conditionali: si existeret possibiliter, vel simpliciter homo irrationalis, esset animal, quae necessaria est. ad 1am confirmationem concesso ante, nego cons.: disparitas patet quod in illa propositione hic homo supponitur ex parte subjecti pro homine impossibili, et ex parte praedicati pro homine possibili, et ideo: quid est mirum, quod praedicatum sit impossibile; in nostra vero propositione homo ex parte subjecti supponitur pro homine impossibili, et ex parte praedicati animal etiam pro animali impossibili supponitur. ad 2am confirmationem similiter concesso ante, nego cons.; quod illis nominibus Deus, et persona supponuntur pro uno Deo, et pro una persona, illae ratione propositiones falsae, impossibiles, et haereticae sunt; etiam tamen verae, necessariae, et catholicae, si supponerentur pro Deo, et persona impossibili, ut ut in dictis conditionalibus explicatur: si daretur alius Deus, esset Deus alius: si daretur quarta persona divinitatis, daretur alia divinitatis persona. disputatio 2a de oppositione, aequipollentia, et conversione propositionis simplicis, et absolutae. quaestio 1a quid sit, et quotuplex propositionis simplicis oppositio? Caput 1um definitur, et dividitur oppositio logica

Disputatio 2a.

de opp. aequivolencia et Conversione Oppis simplicis, et absolutae: quaestio 1a: quid sit, et quotuplex Oppis simplicis oppo? Caput 1m. definitur, et dividitur oppo logica

Ad renebricosos ios oppis logicae calles, ex diversis semitarum circulos nos sisto, non extrico, ut spero, quaelibet cum lux, quae nobis praeferendae convitas, ad alacritatem recta alacriter nos spe, et validitate gressus adducturae. adjice quod, et sane animus, definitionem quae pro oppo logica oppositionis excipite: oppo logica est formalis repugnantia duarum propositionum eisdem extremis constantium secundum affirmationem, et negationem. dicitur formalis repugnantia, quia debent repugnare propositiones negante una idem, quod altera

affirmat, et per eadem ea, quibus alia affirmat: unde hae propositiones non opponuntur logice: Petrus currit, Petrus sedet, nec oppositae enunciationes quae non per eadem ea falsae enunciant. Dicitur insuper, quod propositiones debent eisdem extremis constare eodem nempe subiecto, et praedicato, et diverso signo affectis; unde hae non opponuntur logice, Petrus est homo, Franciscus non est homo: quia non sortiuntur idem subiectum; bene tamen istae, omnis homo est animal, aliquis homo non est animal: quia sortiuntur idem subiectum homo et diverso signo, sive diversa quantitate affectum. Termini extremi debent eandem supponere naturam (excepta suppositione distributiva, quae per indeterminatam, vel singularem mutatur, oppositioni non obstat) unde hae propositiones non sunt oppositae logice, omnia elementa sunt 4or, aliqua elementa non sunt 4or quia 1a propositio habet suppositionem copulatam, determinatam 2a.

Dicitur insuper sumendum affirmationem, et negationem: quia haec est natura oppositionis logicae, ut versetur circa idem obiectum affirmante una propositione, quod altera negat, vel negante una quod altera affirmat: pugnant enim propositiones oppositae logice circa idem obiectum, sicut qualitates oppositae ut calor, et frigus pugnant circa idem subiectum. oppositio nulla propositionum oritur ex illo evidentissimo, naturaeque ipsi insito principio, quod idem est, et non est: impossibile est idem simul esse, et non esse: unde propositiones oppositae eadem cum falsitate, quatenus una enunciat obiectum esse, et alia obiectum non esse.

Quaeritur

Praeterea solet dividi oppositio logica, in contradictoriam nempe, contrariam, subcontrariam, et subalternam: oppositio contradictoria est repugnantia falsi duarum propositionum eisdem extremis constantium in veritate, et falsitate: hoc est, quod taliter una neget quod altera affirmat, quod ex ipsa forma requirant esse simul veras, nec simul falsas; quod idem est, ac oppositionem propositionum ea praecise quia una enunciet praecise id, quod requiritur ad falsificationem alterius. unde non possunt esse simul falsae: ut in his propositionibus omnis homo currit, aliquis homo non currit. oppositio contraria est falsi repugnantia duarum propositionum eisdem extremis constantium in veritate: idest quod una alteri ita opponatur, ut una enunciet plus quam quod requiritur ad falsificationem alterius: ut omnis homo currit, nullus homo currit. oppositio subcontraria

ulatur repugnantia [illegible], duarum propositionum eisdem extremis constantium in qualitate: possunt autem esse simul veræ, ut aliquis homo currit, aliquis homo non currit. Subalternatio propositio dicitur repugnantia duarum propositionum eisdem extremis constantium in quantitate tantum: est, quod una universalis inferat aliam particularem eiusdem qualitatis: propositio inferens dicitur subalternans, ut hæc omnis homo currit propositionem illam: vocatur subalternata, ut hæc aliquis homo currit: cum hæ se habent ut [illegible] cum praecognito differendo, discriminando quod unam opponi [illegible] tradunt, ut spondeo.

Quær[itur] hic: an quadruplex hæc enumerata oppositio rigorosa sit, et logica? et primo de subalternis dicendum cum communi doctorum quidquid [illegible] definitionem fere omnium auctoritatum [illegible] inveniatur eam non opponi logice: quod probatur, quia ex subalternis una infert aliam: ergo una non negat quod enuntiatur per alteram: ergo non opponuntur in enuntiatione siquidem nulla propositio infert sibi oppositam et sui destructivam. 2º subalternata convenit cum subalternante: ergo non opponitur illi; nihil opponitur sibi connexo. 3º quia subalternans affirmat, et negat idem quod subalternata: ergo non opponuntur secundum affirmationem et negationem de eodem subiecto. 4º denique: quia etsi subalternæ habeant diversam quantitatem, non tamen habent oppositam quantitatem; imo potius una quantitas infert aliam; ergo nec in quantitate opponuntur.

Maius dissidium inter nostros modernos versatur, an subcontrariae opponantur rigorose, et logice? in quo dubio statuo [illegible] non opponi logice propositiones subcontrarias. Ratio manifesta ex [illegible] illo nostro principio, scilicet impossibile est idem simul esse et non esse, in quo tota oppositio logica fundatur: quod probo: ex subcontrariis non negat una propositio quod altera affirmat, sed quod [illegible] una non enuntiat oppositum illius, quod enuntiat altera: ergo non opponuntur logice: probo antecedens: subcontrariae possunt esse simul veræ: ergo non negat una quod altera affirmat: antecedens ab omnibus admittitur. probo consequentiam: videtur evidenter, quia si una negaret quod altera affirmat, una

conveniant obiectum esse, et altera conveniant obiectum idem non esse; videlicet quod est vera: ergo idem obiectum simul esse, et non esse.

Explico argumentum in his subcontrariis, aliquis homo currit, aliquis homo non currit, quae simul verae esse possunt uno homine currente, et altero non currente: modo sic: si una propositio negaret quod altera affirmat, idem homo determinatus curreret simul, et non curreret. probo: de uno homine determinato affirmat prima propositio quod currat; sed si negaret secunda propositio cursum de homine determinato, de quo prima affirmat cursum, idem [illegible] determinatus curreret; et non curreret, cum utraque sit vera: ergo vel dicendum non est utramque subcontrariam non posse simul veras, quod non dices, vel dicendum non, idem simul posse currere, et non currere, quod impossibile non dicenti contradictionem implicans non sit vel denique dicendum non subcontrarias non loqui de eodem obiecto determinato, et determinatum, sed unam intendere cum intendo unam non negare quod affirmat altera.

Hinc sequitur subcontrarias non esse de eodem obiecto vel subiecto significationis determinato: unde propositio negans non opponitur affirmanti, cum de diverso subiecto loquantur. praeterea quod non capio quomodo una ratione alteri veritati opponatur: idem non capio, quomodo una propositio, quae non aufert a subiecto praedicatum, quod per alteram propositionem non probatur, opponatur illi; et denique non capio, quae oppositio inter subcontrarias oriatur ex eo, quod simul falsae esse nequeunt, cum plures propositiones infinitae oppositae, quae oppositae logice minime dicuntur, ut hae Deus existit, Petrus non est equus.

Dices contra ex Scoto, et recentioribus; subcontrariae nequeunt esse simul falsae: ergo opponuntur logice. probatur consequentia a paritate: ideo contrariae opponuntur, quia nequeunt esse simul verae: ergo et subcontrariae, quia non possunt esse simul falsae opponuntur logice. Confirmatur subcontrariae loquuntur de eodem obiecto sub divisione: ergo vere opponuntur circa idem obiectum. respondetur concesso antecedente negando consequentiam: ad probationem consequentiae similitudinem, et comparationis disparitas est aperta: contrariae nequeunt esse simul verae quia una

rigat quod altera afirmat in plus negat una quam quod requiritur ad falsificationem alterius; et lex requirit in his simul esse contrariis, requirunt esse simul veras, et consequenter opponuntur logice; subcontrarie tamen, licet non possint esse simul falsae, possunt esse simul verae, unde inferiori non negat unum quod altera afirmat, et consequenter non opponitur logice verius subcontrariae requirunt esse simul falsas, quia contrariae nequeunt esse simul verae, et quia contradictoriae nequeunt esse simul verae, nec simul falsae inveniunt, si subcontrariae possunt esse falsae: ut Contradictoria haec propositio aliquis homo currit, [illegible] erit vera eius contradictoria, nempe nullus homo currit: et falsificata haec subcontraria aliquis homo non currit, verificatur eius contradictoria nempe haec omnis homo currit, quae est contraria alterius universalis verae, unde duae contrariae simul verae esse possent. ex contrariis autem simul veris etiam infertur duas contradictorias simul veras esse ut patet: et haec est causa cur nequeant esse simul falsae subcontrariae non autem ratione oppositionis.

Ad confirmationem ex anti. concesso infertur negando cons.: quia ex eo quod non loquantur subcontrariae de eodem absolute determinato requiritur ut sibi non repugnent: si autem opponerent duo homines, quorum unus diceret equus currit, loquendo de equo h. et alius diceret, equus non currit, loquendo de equo ..., quae propositiones absolute prolatae falsae simul esse non possunt, nec tamen quis dicet opponi logice, et si unusquisque servaret eo distantia.

2.º alii prolixe satis disputant, quaenam maior sit oppositio, contraria nempe, vel contradictoria; hanc difficultatem solvere tentabant, non tamen agitabo: aliqui tamen aiunt, contradictorias esse intensive magis oppositas, quam contrarias; has autem extensive oppositionis plus habere: alii, quoad intensionem aequales dicere oppositiones, sed quod ad extensionem superexcedit contrariarum contradictoriarum. Dico tamen, oppositionem contrariarum propositionum maiorem esse tam intensive, quam extensive oppositione contradictoriarum. Probo antecedens: maiorem repugnantiam habent, quoad veritatem contrariae quam

Contradictoriis: ergo magis opponuntur contrariae, quam contradictoriae. Minor probatur: ut verificentur duae contradictoriae, sufficit unica impositio, ut sufficit unicus homo simul non currens, ut patet in his contradictoriis, omnis homo currit, aliquis homo non currit, quae essent simul verae sibi hominibus currentibus, et uno currente simul, et non currente: sed ut verificentur contrariae requiritur quod plura impossibilia verificentur, ut requiritur omnes homines simul currere, et non currere: ergo magis opponuntur. Et ibi repugnant quoad veritatem contrariae, quam contradictoriae.

Dices:

haec solum probat majorem extensivam oppositionem, non intensivam. Contra est 1°: quia oppositio in veritate propria est intensiva oppositio, ut etiam probatur intensivus oppositio in falsitate, non est oppositio logica: sed magis opponuntur quoad veritatem contrariae, quam contradictoriae: ergo magis opponuntur quoad intensivam oppositionem. Contra 2° ex eo quod opponantur magis in veritate, quia veritas universalis patent contrariae, sequitur, quod contrariae claudant sub se plures singulares contradictorias: ergo includunt oppositionem intensivam singularium contradictionum: ergo claudunt majorem oppositionem intensivam, quam contradictoriae singulae: probatur minor: quia plures singulares contradictoriae coniunctae suo modo faciunt intensiorem oppositionem, quam non faciunt singulae divisim; sed contrariae includunt plures singulares contradictorias: ergo includunt majorem intensivam oppositionem, quam habent singulae contradictoriae. Haec si sensisti non [illegible], [illegible] capies. Caput 2um illustrantur praedictae regulis et exemplis ad agnoscendas oppositiones modalis.

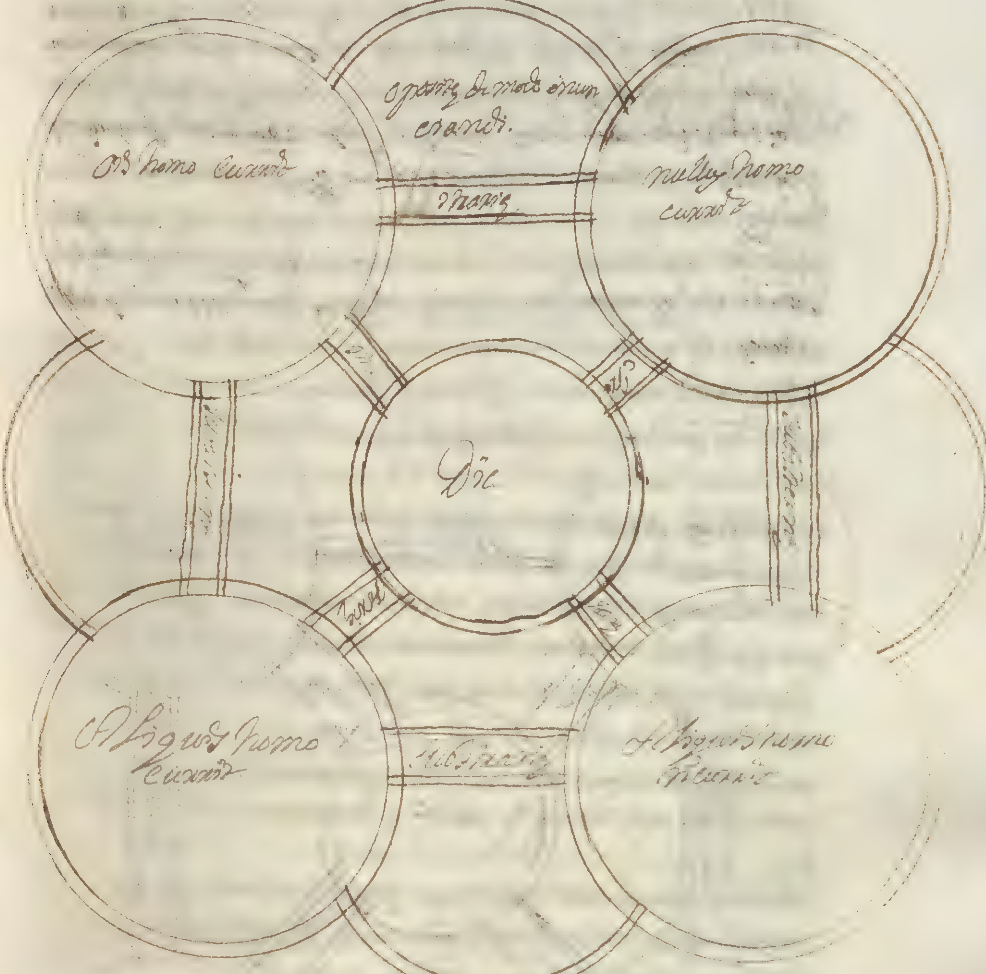
Caput 2um

Illustrantur praedictae regulis, et exemplis ad agnoscendas oppositiones modalis

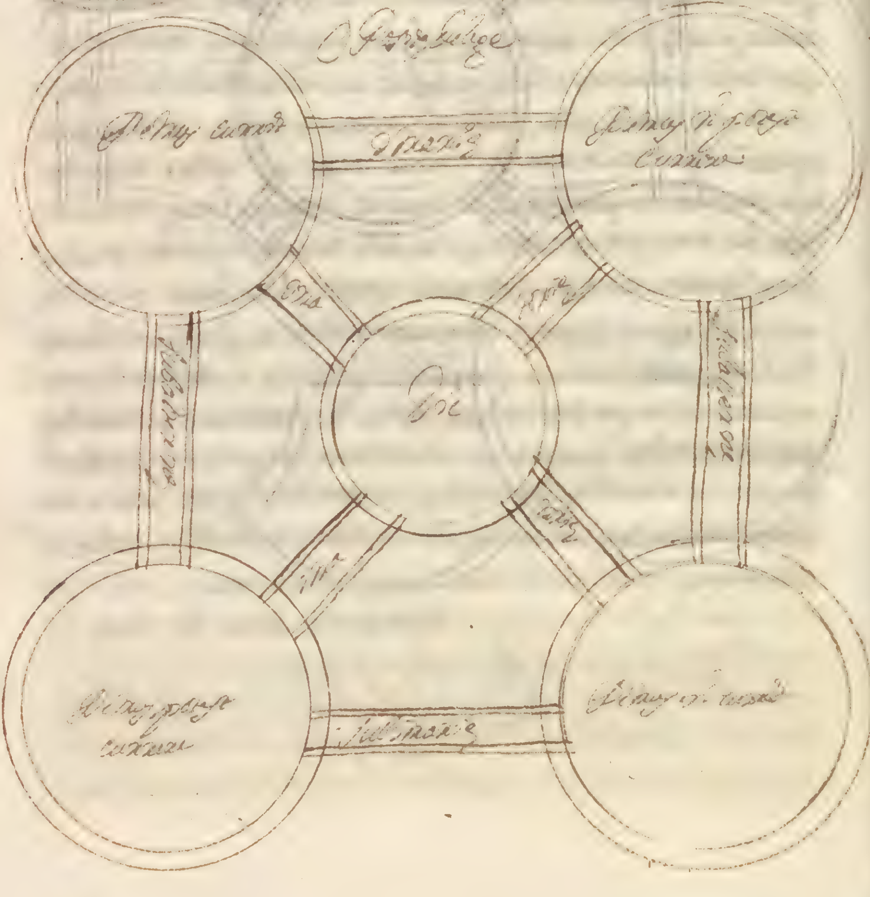
Imprimis sciendum est, alias esse oppositiones quae

assignantur oppositiones de modo enuntiandi et aliae oppositiones de lege. Oppositiones de modo enuntiandi dicuntur eae quarum oppositio cognoscitur in ipso enuntiandi modo per signa supra, nempe omnis, nullus, aliquis etc.: oppositiones autem de lege, seu ex lege dicuntur illae, quae his signis supra non distinguuntur, et ideo facile adeo non est oppositionem assignare. Igitur pro oppositione de modo enuntiandi noto 1° signum omnis contradicere cum signo aliquis non; contrariari cum signo nullus, et subalternari cum signo aliquis: et contra signum nullus proportionaliter se habet: signa aliquis et aliquis non subcontrariantur.

Nota 2° pro contradictoriis, quod ad efformandam contradictoriam facile id praestari, si affirmativae propositioni particulam non praefigas, ut communiter fit, et propositio quaevis negativa melius contradicitur quam per oppositam negativam propositionem. Noto 3° unam contradictoriam non debere enuntiare plus quam quod requiritur ad alterius falsificationem: quod si praestant contrariae, falsae simul esse possunt: ut patet in his: omnis homo currit: nemo non currit. Non enim requiritur quod nemo non currat ad falsificationem universalis, sed aliquis homo non currat, sive Petrus, sive Paulus sit; unde illae erunt contrariae, quidquid contrarium sit alteri contrariae. Noto 4° quod quando in propositionibus de modo enuntiandi oppositis una est affirmativa et alia negativa, et utraque universalis, erunt contrariae; si una sit affirmativa universalis, et altera particularis negativa, erunt contradictoriae; si utraque sit particularis, una tamen affirmativa, negativa altera, erunt subcontrariae; si una sit affirmativa universalis, et altera affirmativa particularis; vel una negativa universalis, et altera negativa particularis, erunt subalternae, quae omnia ad oculum infra tibi tabula demonstrabit.

Omnis homo currit
Opposit. de modo enunciandi.
Nullus homo currit
Aliquis homo currit
Subcontrarie

// Pro oppositione de lege quarum oppositarum signis supra non distinguitur
nota, quod si velis contradictorias assignare, ut huic, propositioni petrus currit
negato prius eo, quod requiritur ad illius falsificationem, praeponendo
do huic, petrus non currit: quod si neges plusquam quod requiritur
ad falsificationem talis propositionis, negando videlicet praedicatum et subiectum, contra
rias illius efformabis dicens petrus non potest currere: si inferas ex propositionibus
quae subiectis contrariis consonantur, illarum oppositas erunt inter se subcon
trariae, et inferiores, et illatae erunt subalternae: sine contrariae, aequipollentiae
seu de lege assignandae inveniendae quae aliquam tertiam propositionem exprimunt, aequi
pollentes dulces appellantur: cuius imaginem hanc pro oculis subii
ciemus

Caput 3.um

Singularis quarundam propositionum oppositarum specialiter quaeritur, ubi de oppositione numeri pluralis:

Quaeritur 1.o quomodo assignabitur contradictoria propositionis de subiecto supposito confusa constanti, ut huius: equum requiritur ad equitandum. Respondeo contradictoriam huius propositionis sumendo eandem propositionem confusione inopposita: ut equum non requiritur ad equitandum: quia prima affirmat aliquem equum indeterminate, et confuse, requiri; 2.a negat aliquem indeterminate, et confuse requiri ad equitandum. Unde negat praecise quod ad requiritur ad 1.ae falsificationem, requiruntur quae esse simul vera, nec simul falsae, ut pro contradictoriis diximus; haec autem non erit contradictoria scilicet: nullus equus requiritur ad equitandum; mutatur enim hic suppositio confusa in distributivam, et evadit utraque vera, cum verum sit, nullum equum determinate requiri, sed aliquem tamen confuso. Super addatur signum universale ita quod fiant propositiones diversimode enunciandi habebunt eandem oppositionem, ac si aliquae propositiones diversimode enunciandi, nam ideo habitur suppositio distributiva, ut omnis equus requiritur ad equitandum huius contradictoria, aliquis equus non requiritur ad equitandum: haec 2.a est vera, nam habet suppositionem determinatam; 1.a tamen universalis est falsa, quia gaudet suppositione distributiva.

De aliis supponens similiter dicendum, sicuti debeat, et ideo hae non sunt oppositae, homo est species, homo non est species. Si una simpliciter, altera personaliter accipiatur: obeundem rationem, ubi intercedunt aliquae materiae proprietates, non datur oppositio, ut inter has: caecus videt, caecus non videt. Quia datur distinctio ad tempus praeteritum in una, unde possunt esse simul verae. Item haec non sunt oppositae sed simul verae, Petrus currit, Petrus sedens non currit, quia in hac datur restrictio: rursus neque, omnis equus currit, aliquis equus pictus non currit propter alienationem neg

ista Clemens Romanus est Pontifex, Clemens, et Romanus non est Pontifex propter diversas appellationes: nam in 1a. vel Romanus appellat supposita mentes, in 2a. supra Pontifices, unde possunt esse, et sunt simul verae.

Quaeres 2o. quas opes habeant hae propositiones: omnis equus cuiuslibet hominis est albus, aliquis equus cuiuslibet hominis non est albus? respondetur esse contrarias, quia non negat 2a. quidquid praecise requiritur ad falsitatem earum, unde possunt esse simul falsae, si Petrus nullum equum album habeat sed omnes nigros, et Paulus omnes albos, et nullum nigrum habeat. Contradictoria igitur est haec: aliquis equus alicuius hominis non est albus. propter eandem rationem hae sunt contrariae: Petrus ubique currit, Petrus ubique non currit, quia particula ubique manet in utraque affirmata, et universalis; contradictoria tamen est, Petrus alicubi non currit. similiter et propter eandem rationem hae sunt contrariae, omnis homo semper loquitur, aliquis homo semper non loquitur: quia semper non aequivalet nunquam sicut alicubi non aequivalet nullibi: et cum utrumque signum in utraque propositione sit universale, negatur in una, plus quam quod requiritur, unde falsae esse utraque potest. Ulterius hae non sunt contradictoriae: bis audivi talem, bis non audivi talem nam si unus talem semel quis audivit utraque propositio evadet falsa: similiter hae contradictoriae non sunt, Petrus necessario currit, Petrus necessario non currit. quia vel necessario manet affirmatum in utraque, et cum Petrus libere, et contingenter currat, utraque propositio falsa est

Quaeres 3o. utrum hae sint contradictoriae, Petrus qui sedet loquitur, Petrus qui sedet, non loquitur? respondetur non esse, quia manet aliquid in utraque affirmatum, unde si Petrus stet, utraque propositio est falsa: unde huic, et similibus contradicendo causa perfectae quaestiones, ut infra cum de compositis propositionibus agemus. item non sunt contradictoriae hae: omnis homo servans omnia mandata Dei salvabitur, aliquis homo servans aliquod mandatum Dei non salvabitur imo vera esse possunt, quia in 1a. propositione omnia mandata supponunt collective, non distributive; itaque ei illi contradicitur, dic.: aliquis homo servans omnia mandata

Dei

Dei non salbabitur quae falsa est, propter eandem rationem suppositionis colle-
ctivae. hae non sunt contradictoriae, omnis homo est omnis homo, aliquis homo
non est omnis homo. imo nec oppositae sunt, cum utraque sit vera, si autem 1a su-
pponatur supe distributiva, erunt contradictoriae, et 1a erit falsa et
altera vera. rursus hae propositiones infiniti sunt pares, infiniti non sunt pares, contradic-
toriae sunt, si pares sint subiectum et praedicatum; ita quod aequivaleant huic: pares ex-
istunt infiniti, pares non existunt infiniti: quod si pares [illegible]
sumantur [illegible], erunt subcontrariae hoc pacto: aliquid existens infi-
niti sunt pares, aliquid existens infiniti non sunt pares, quae utraque sunt
verae

nes 4o utrum oppositio numeri pluralis eadem sit, servata proportione, ac nu-
meri singularis, ergo sic aliquos currentes currere aliter dici numero
meri; et oppositionis contradictoriae quae dari debent in propositionibus numeri plura-
lis. videbitur tamen eadem esse: pro quo ex quamplurimis sequitur nomina in plu-
rali numero significare collective, unde ad verificandum significationem
vocum collectivarum requiritur, requiritur, quod duo saltem loquantur: unde
etiam ex summulistis, dicentes huius propositionis universalis de numero plura-
li, omnes homines currunt, formandum esse per collectionem. s. Resolutionem
omnis, ut haec collectio hominum currit, et illa collectio hominum currit
etc. s. ita: hi homines currunt et illi homines currunt, etc. simi-
liter assensum formandum a collectionibus singularibus ad collectionem uni-
versalem.

Modo pro ea dicam: hae propositiones omnes homines currunt, aliqui
homines non currunt sunt contradictoriae ergo oppositio contradictoria in nume-
ro plurali eodem modo datur ac in singulari. antecedens probatur ex supra
dictis: illae propositiones aequivalent his: omnis collectio hominum currit, aliqua
collectio hominum non currit; sed hae sunt contradictoriae: ergo et illae. con-
firmatur: illae propositiones nequeunt esse simul falsae, nec simul verae: ex
altera quaelibet enuntiat quidquid requiritur ad falsificandam al-
teram: ergo contradictoriae sunt, utpote contradictionis requisitis. Hinc
convincitur, dari in terminis numeri pluralis duplicem suppositionem, unam collectivam

gaudent etiam suppositione collectiva proprie numeri pluralis, et distributiva, si signum appositum universale sit, ut omnes homines currunt, ibi namque omnes homines supponitur collective pro hominibus, et distributive pro collectionibus: unde unico homine currente, falsum est dicere, omnes homines currunt, et si solum existat. gaudebit autem nomen numeri pluralis suppositione collectiva, et determinata, si signum appositum particulare sit, ut aliqui homines.

Dices sufficienter contradici illi propositioni omnes homines currunt per hanc, aliquis homo non currit: ergo per hanc aliqui homines non currunt negatur plus quam quod requiritur ad falsificandam ipsam. ergo haec non est ejus contradictoria. respondetur negando antecedens, quia posterior illarum est falsa uno existente, et currente homine: tunc enim falsa est haec omnes homines currunt cum sit de subjecto non supponente, haec vero in illo casu est falsa, aliquis homo non currit: ergo etc. argumenta quaedam contra doctrinam superioris capitis quae hic opponi solent expedientur ad quaestio superiora facile localiter expeditionem.. quaestio 2.a de equipollentia propositionis simplicis, et absolute

Quaestio 2.a
de equipollentia propositionis simplicis, et absolute —

Equipollentia propositionis ita communiter definitur a dialecticis; est eadem positio, idest sensus propositionum sub diversis signis: etenim propositiones equipollentes eundem sensum, idest sententiam habent, licet diversis signis, et terminis explicantur: ad formandam propositiones equipollentes tres sub hoc carmine regulae concluduntur. —

Non prae. contradic: post, contra: prae post que subalter

1.a igitur pro contradictoriis regula in illis vocibus prae, contradic. traditur, docens, quod ut duae propositiones contradictoriae reddantur equipollentes, praeponi debet universali, idest subjecto illarum particularis: ut in his contradictoriis de modo enunciandi omnis homo currit aliquis homo non currit reddantur equipollentes, propositione particulari non

universali affirmativae, sic non omnis homo currit, et reddit illam aequipollentem particulari negativae: similiter si particulari negativae praeponatur negatio ita: non aliquis homo non currit reddit illam universali affirmativae aequipollentem: quia non est in universali termino dictorum formaliter ut esse aliud: pariformiter regula haec vera, si contradictoriarum dilege aequipollentiam reddere liberarit

2a pro contrariis regula post contra docet, quod ut reddas aequipollentes duas propositiones contrarias, postpone subiecto propositionis particulam non: accipe has duas contrarias: omnis homo currit, nullus homo currit, has reddes aequipollentes, si dicas, omnis homo non currit, 2am autem sic si autem, nullus homo non currit: regula haec vero non traditur (?) dandas aequipollentes propositiones contrarias dilege; quia praedicta regula solum pro contrariis de modo enunciandi dicendi (?) porrigit: ratio huius regulae est, quia subiecto universali distributo, per particulam non negatur praedicatum de quolibet inferiori: unde aequivalet negativae universali, et econtra.

3a pro subalternis regula praepone subalter docet, quod ut reddas aequipollentes duas subalternas, praepone et postpone particulam non alteri ex illis: ecce subalternas: omnis homo currit, aliquis homo currit: huic vero aequivalebit illa non aliquis homo non currit, 2a autem ita 2a: non omnis homo non currit: excipe ab hac regula subalternatam negativam quae ut negativa subalternantis reddatur aequipollens, negationem postposita subiecto, illi praeponas ita non aliquis homo currit, quae aequipollet huic nullus homo currit.

4a et excipe pro subcontrariis regulae et si in superiori carmine locum non habeant: ut subcontrarias reddas aequipollentes, postpone particulam non subiecto particulari: habes has duas subcontrarias: aliquis homo currit, aliquis homo non currit: hanc ergo reddes aequipollentes dicas aliquis ho

mo n̄ n̄ currit, ipsi primus, ac tu secundus, equipollentes huic aliquis homo n̄ currit antiqui summulistae expr les signorum valorem versibus his Carminibus complexi sunt memoriae consulentes.

v n̄ omis, quidam n̄: omis n̄, velut nullus.
v Non omis n̄, quidam: nullus n̄, quivalet omis.
v Non nullus, quidam: n̄ nullus n̄, aliquis n̄.
v Non aliquis, nullus: n̄ quidam n̄ valet omis
v. Non alter, neuter: neuter n̄, pollet uterque.

signa haec facile ad praxim reducuntur formando oppositiones his signis si deliber constantis, quos singulatim exponere n̄ vacat. adverbia haec signa sua etiam habent equipollentias. ut n̄ semper valet aliquando n̄: semper n̄ valet nunquam: n̄ ubique valet alicubi n̄: ubique n̄ valet nullibi: ad dignoscendas equipollentias signorum numeri pluralis. nihil mihi superest adiiciendum; praecipuum eandem habere oppositionem ac numeri singularis signa supra statuerimus modo explicato per collectionem: unde signum omnes equivalet n̄ aliqui n̄: signum n̄ omnes equivalet aliqui n̄: nulli equivalet n̄ aliqui: n̄ nulli aliqui equivalet. quaestio 3a. de conversione simplici et absoluta

Quaestio 3a.

de conversione simplici, et absoluta

Ex tricis inutilibus: implexoque quas audimus, a priscis summulistis vexandis potius quam erudiendis mentibus inventas, cujus tamen meminimus, ne perdamus operam, laborare, quam alii tanquam desidiis, et magicam damnarunt: laboremus igitur ne n̄ praesidebis, auditores: eos dum enim harum praeceptionum doctores terrae, et ego, nunc in publicis theatris tot alii copiose utantur, et si utarentur, nunc sine fastidio ... excipi soleant ...

pluribus, ergo sed non plura loquamur. Conversio est mutatio unius propositionis in aliam per variationem mutuam praedicati in subiectum, et subiecti in praedicatum. Conversa dicitur propositio in quam alia mutatur; convertens dicitur propositio quae in aliam mutatur. Triplex numeratur conversio, simplex, per accidens, et per contrapositionem: simplex conversio est mutatio subiecti in praedicatum, et praedicati in subiectum servata eadem quantitate propositionis: ea convertuntur propositiones universales negativae, et particulares affirmativae; ut nullus homo est lapis quae ita simpliciter convertitur, ergo nullus lapis est homo. similiter haec aliquis homo est rationalis: ergo aliquod rationale est homo

Conversio per accidens est mutatio subiecti in praedicatum, et praedicati in subiectum eadem quantitate propositionis non servata: ut omnis homo est animal: ergo aliquod animal est homo: nullus homo est lapis: ergo aliquis lapis non est homo: quod conversionis genus reperitur in universalibus affirmativis, et negativis, quando in particulares convertuntur. Conversio per contrapositionem est mutatio subiecti in praedicatum, et contra, addito aliquo illorum de finito, infinito: qua ratione convertuntur universales propositiones affirmativae, et particulares negativae; ut omnis homo est currens: ergo omne non currens est non homo: aliquis homo non est leo: ergo aliquid non leo non est non homo: ecce sic clarius diluta conversionis genera. ad alias conversiones similiter efformandas, usi pro carmine hoc subiecto solito:

v simpliciter fecI, convertitur evA per accidens:
v AstO per contra sic fit conversio tota.

quarum vocales literae A, E, I, O, quae in illis dictionibus feci, eva, asto continentur, denotant propositiones, quae convertendae sunt: A namque denotat propositionem universalem affirmativam: E universalem negativam: I particularem affirmativam: O particularem negativam utriusque conversionis produnt.

v A canit A negat E sed universaliter ambo:
v Asserit I negat O sed particulariter ambo.

Igitur iuxta exempla a nobis supra proposita, pro qualibet propositione exponenda, exponis, et examina: Est universalis negativa converti simpliciter, et per accidens: universalis affirmativa per accidens, et per contrapositionem: particularis affirmativa simpliciter: particularis autem negativa per contrapositionem.

Pro propositionibus singularibus nota tertio, quod si propositio de subiecto singulari est affirmativa, converti debet simpliciter; ut Petrus est homo: ergo aliquis homo est Petrus; quod si propositio singularis est negativa, convertenda est simpliciter, et per accidens: ut Petrus non est lapis: ergo aliquis lapis non est Petrus: et ita: ergo nullus lapis est Petrus. praedictis, et supra positis conversionibus, sicut omnes conversiones, nituntur principio illo evidenti, scilicet, quod si unum identificatur cum alio, hoc etiam debet identificari cum illo: unde quae semel idem sunt semper idem sunt, et quae distinguuntur semel, semper distinguuntur: hinc est, quod si verum est quod Petrus identificatur cum animali, verum etiam est e contrario, quod animal identificetur cum Petro, in qua mutua identitate tota ratio conversionis consistit.

Notandum ad inveniendum debeat ad conversionem servari easdem rationes proprietates: quare homo est aliqua species, est homo non ita convertitur: ergo aliquis homo est species; quia in uno datur suppositio simplex, in altera personalis: sed sic: ergo homo est aliqua species. 2º requiritur eandem in utraque propositione distinctionem, male convertitur: ut mortuus fuit vivus: ergo vivus fuit mortuus caeci vident: ergo qui vident sunt caeci; datur enim in conversis distinctio, quae non permittitur in conversionibus: convertitur ergo ita: ergo qui fuit vivus fuit, est mortuus: et qui vident fuerunt caeci. 3º idem casus obliquus debet servari: unde haec est mala conversio Petrus videt caecum: ergo caecus videt Petrum convertitur: ergo aliquid visum caecum est Petrus. 4. non debet mutari sensus differentiali in contingentem aut e contra: unde male convertitur: omnis homo albus est homo: ergo omnis homo est homo albus sed ita: ergo videtur homo albus, aliquis homo est homo albus. Disputatio 2a. De propo-

Disputatio 3a

de oppe aequipollentia, et conversione ppis modalis = quaestio 1a

De oppe ppis modalis explicat

Caput 1um

quid sit, et cuius materiae capax ppo modalis? =

De salebras progredimur in salebras Auditores, en nobis jam obiicitur ppo modalis de qua maiora praecepta communiter dicuntur, paucula contraccentur: est igitur ppo modalis ea, in qua enunciatur modus, quo se habent subiectum, et praedicatum; ut absolute: ut primus esse animal est necessarium; hominem esse album est possibile: dupliciter efformatur ppo modalis, l. ad dicendo modus in casu nominandi, ut in exemplis superioribus liquet, l. adverbialiter hoc pacto, primus necessario est animal, homo contingenter currit: et hi in unaque forma, eius sit propositionem utraque quae difficultatem, de his communiter dis praecurrer.

Pro quo suppone 1o ppes modales gaudent dicto, et modo, modus quod ut habent ut praedicatum ppis, dictum autem ut subiectum, unde colliges, etiam esse ppes simplices, quod unica copula est contradictiones est oratio modi infinitivi; modus autem illi est, qui praedicatur de oratione modi infinitivi: ut primum esse hominem est necessarium: joannem esse album est possibile: in quibus ambobus necessarium et possibile sunt modi antecedentia autem, quae per modum subiecti efferuntur in infinitivo, sunt dicta. modos numeramus 4. necessarium, impossibile, possibile, possibile non aliqui loco modi possibile assignant modum contingens, sed nimia diversum modum est a possibile; nam quod possibile est contingens est, ut patet: quod si idem sit possibile, ac contingens, quid addere iubat modos, qui rei obscura, confusionem

parisant propositiones quas quod antiqui isti solum modos cum suis aequipararunt illis 4.or illis signis communibus oppositis supra numeratis: ut omnis necessario, nullus aliquis, aliquis non: ut in his carminibus continetur:

Omnis necesse valet: impossibile nullus:

Possibile quidam, quidam non possibile.

iuxta quam aequiparationem necessarium, et possibile non contradictorie se habent: necessarium, et impossibile contrarie: necessarium, et possibile subalterne: impossibile et possibile contradictorie: impossibile, et possibile non subalterne: possibile et possibile non subcontrarie.

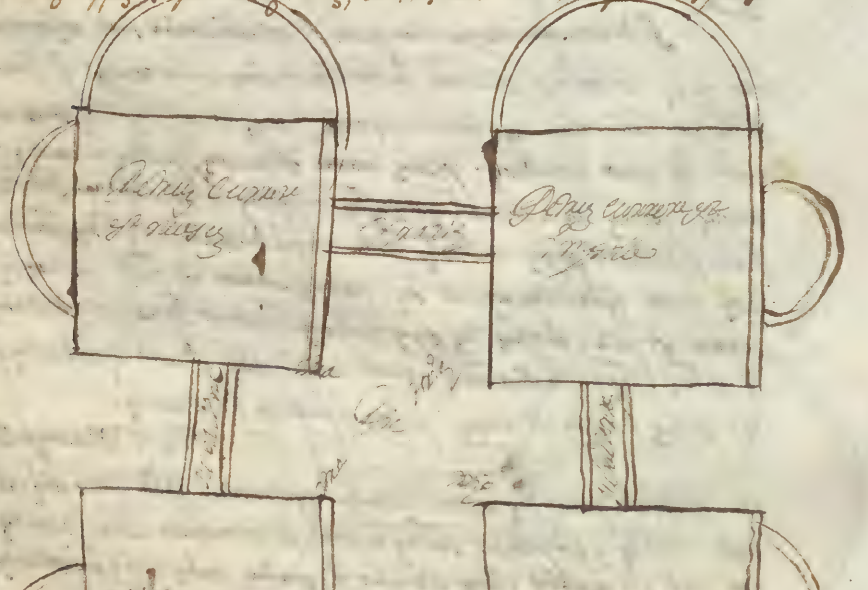
Circa materiam propositionum modalium notandum eius triplicem, naturalem videlicet, et impossibilem: ratio est aperta: quoniam propositionibus modalibus modus qui est praedicatum vel necessario repugnat dicto, vel est subiectum vel necessario exigitur a dicto; si modus necessario competit dicto, datur propositio in materia naturali, et si modus repugnat necessario dicto, datur propositio in materia remota, et impossibili: quod etiam C. maior ex eo probatur, quod nullus modus assignari potest, qui contingenter se habeat erga dictum, etiamsi modus contingens introducatur.

De quantitate et qualitate propositionis modalis nihil occurrit denuo statuendum: cum enim diximus, modos aequivalere illis 4.or signis, omnis, nullus, aliquis, aliquis non, consequenter aiximus propositiones constantes modis necessarium et impossibile habere quantitatem universalem, quae autem modis possibile, et possibile non constant, quantitatem particularem habebunt: et sic statuimus modos vicem signi praestare propositio habebit qualitatem ex modo: unde si negatur modus de dicto, erit propositio negativa contra si affirmetur: si autem modus necessario competat dicto, vera erit propositio; quod si repugnet, falsa. Caput 2.um modalis propositionis oppositio tam de dicto communi, quam singulari designatur.

Caput 2.um

modalis propositionis oppositio tam de dicto communi, quam singulari designatur

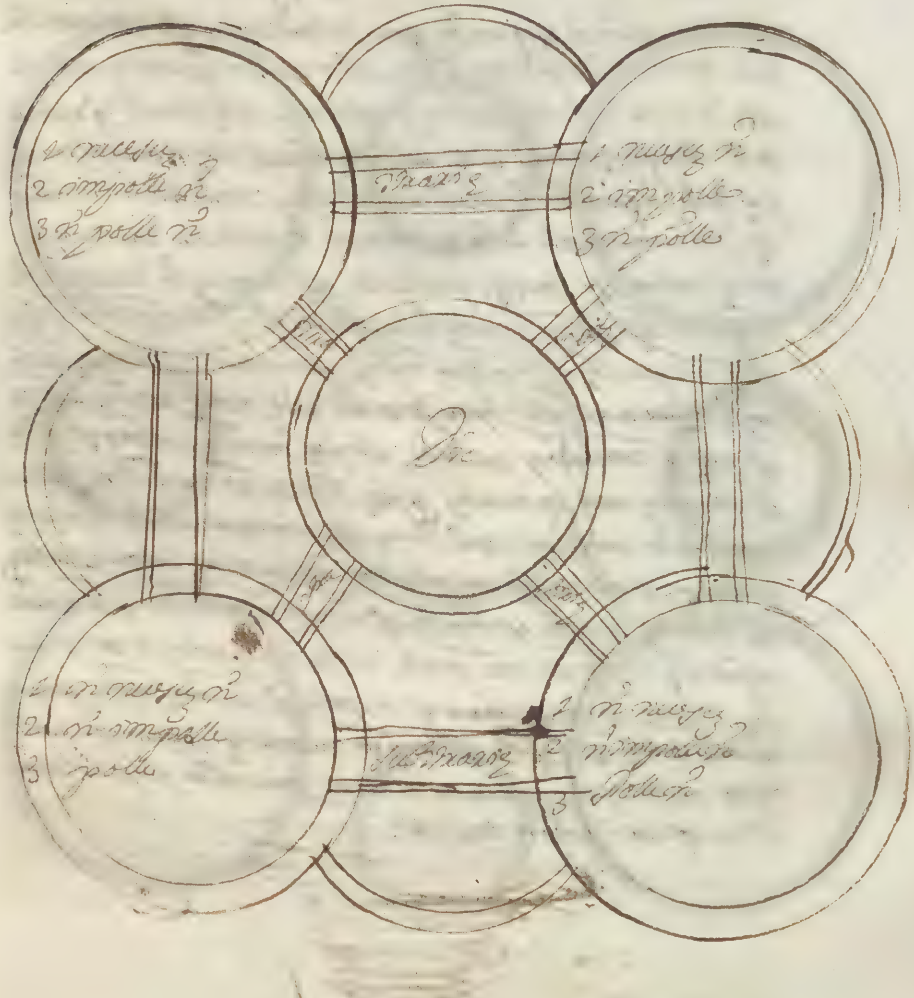
// Explicatur natura propositionis modalis, et oppositio logica inter modos. Dictum est non exire propositiones modales oppositas assignari, duobus modis in quibus dictum variatur. Dictum solet esse singulare aliquando, aliquando commune; singulare illud est, cuius individuum aliquod determinatum designatur in oratione infinitiva, ut Petrum currere: commune autem est, cuius terminus communis afertur in dicto, modo afficiatur signo universali, modo particulari: ut omnem hominem esse animal, aliquem hominem currere. Quo [illegible], modales propositiones de dicto singulari in quibus [illegible] in dicto variatur, opponuntur penes modos [illegible] illarum oppositiones figura designatos, ut in subiecto hoc exemplari conspicies. 85

in quo exemplari notabis, propositionem de possibili, quae est contradictoria propositionis de necessario, habere negationem in dicto: et ratio est quia modi, qui habent negationem postpositam, manent affirmati, et dicta negata manent: modi autem, qui habent negationem sibi praepositam, manent negati, dicta autem affirmata manere possunt: aliter non distingueretur modus possibilis a modo impossibilis si negatio non caderet supra dictum sed supra modum: quod etiam accidit in modo necessarii, in quo quando negatio ponitur, negatur dictum et affirmatur modus, ut patet in hac propositione necessarium est quemdam non esse equum: quae aequivalet huic, impossibile est quemdam esse equum.

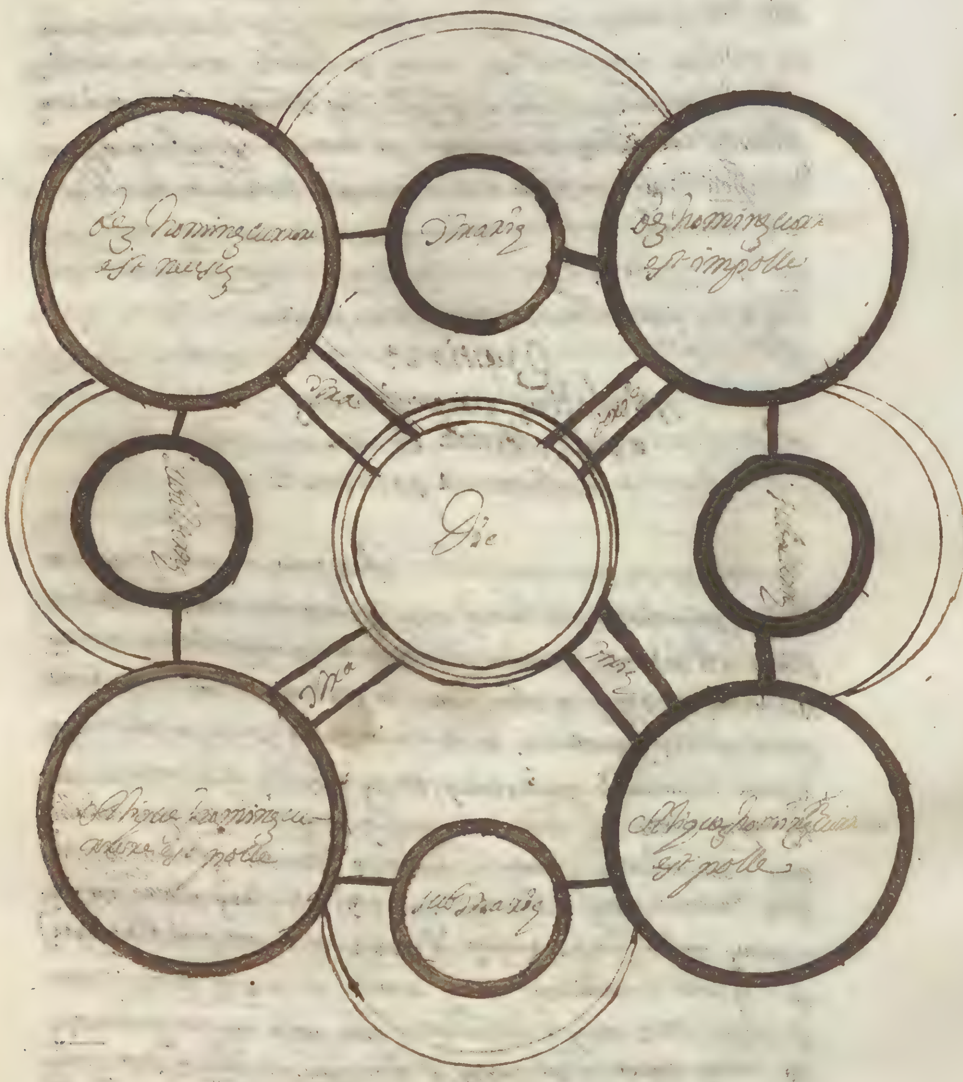
Si dicta conveniunt ita quod contradictoria sint, ad formandas propositiones contrarias servari debet idem modus universalis: quia duo dicta contradictoria neque simul necessaria, neque simul impossibilia esse possunt: unde hae sunt contrariae: Petrum currere est necessarium, Petrum non currere est necessarium. Petrum esse animal est impossibile: Petrum non esse animal est impossibile. Si autem habeant propositiones modales dicta contradictoria, et modos particulares erunt subcontrariae, ut hae: Petrum currere est possibile, Petrum non currere est possibile: Demum cum propositiones modales habent dicta contradictoria, et modos in se contradictorios, erunt subalternae, quia una infert aliam ut hae: Petrum currere est necessarium, Petrum non currere non est necessarium.

Ut autem faciliori methodo possis dignoscere quomodo opponantur modi, quomodo etiam inter se aequipolleant, subiectum aspice, et memoriter retine paradigma, ubi in quolibet illius circulo, seu quadro, modos sibi aequipollentes, et oppositos cum aliis suo ordine invenies.

in quibus regulam supra traditam servabis, scilicet, quod quoties negatio ca-
dit post modum, signum est, quod negatio pertinet ad dictum praeponen-
dum quasi esse verbo infinitivo.

Ad modales vero de dicto communi devenien-
tes, advertito, quod ad assignandum propositionem contradictoriam propositioni universali de
dicto communi distributive accepto, debet mutari quantitas universa-
lis dicti, et modi in quantitatem particularem dicti, et modi; quia aliter po-
terunt esse propositiones simul verae, aut falsae simul, cum negarent utraque il-
lud quod requiritur ad falsificationem alterius: unde male contradice-
res huic universali de dicto communi distributive accepto, omnem ho-
minem currere est necesse, per hanc, omnem hominem non currere est possibile,
nec per istam, aliquem hominem non currere est impossibile: contradices contra-
rias in quantitate dicti, quam modi variantibus, aliquem homi-
nem non currere est possibile: pariformiter huic, nullum hominem currere
est necesse, contradices per hanc, aliquem hominem currere est possibile:
ad contrarias autem formandas propositiones de dicto communi distributive
accepto, et de modo universali, dictum idem universale retineto, modum autem
contrarium, et universalem mutabis, ita: omnem hominem currere est necesse,
omnem hominem currere est impossibile: quia si mutaretur in dictum universale
negativum, utraque esse vera posset, ut in his: omnem hominem currere est nece-
sse, nullum hominem currere est impossibile: quia ex eodem capite, quo utrumque
contradictorium est impossibile, alterum est necessarium. quae ex oppositione supra
dicta modorum, et aequipollentiarum ad signa universalia, et particularia,
et ex apposita imagine constabit.

// Notabis hic pro modo impossibile quod in propositionibus de dicto universali indirecto constantibus modo impossibile reperiri debet eadem dicti quantitas in utraque contradictoria, quare huic universali de dicto indirecto, omne animal esse hominem est impossibile, male ita contradicitur, aliquod animal esse hominem est possibile, cum utraque vera sit: bene tamen per istam contradicitur: omne animal esse hominem est possibile: quod si propositio de impossibili disceptatur, est de dicto universali distributo, regulas generales observabis, et dicendum modus quantitatur ita: omnem hominem esse animal est impossibile, aliquem hominem esse animal est possibile. quaestio 2a modalium propositionum aequipollentia, et conversio exponitur.

Quaestio 2a.
Modalium propositionum aequipollentia, et conversione exponitur =

Perspecta, ut modo praesupponimus, modalium aequipollentia, ad illarum oppositiones dignoscendas [illegible] supra sibi vidimus paradigma, in quo aequipollentias modorum ostendimus et oppositiones: velles, quaeso, ne praebentissime nos in experientiae ista utilitatis praeberemus. velle insuper quam pro aequipollentia propositionum de modo enunciandi praediximus, et regulas illas illo carmine contentas, prae contradic., post contrar., prae postque subalterna, pro modalium oppositionum aequipollentia, quemadmodum eas patiatur observa: igitur ut propositiones dabis contradictorias reddas aequipollentes, ubi illarum altera praeponas negationem modo (in quo semper scilicet praeponi, vel postponi debet negatio) ut hae sunt contradictoriae: petrum currere est necessarium, petrum non currere est possibile: si ergo reddas aequipollentes praeposita negatione modo necessarium ita, petrum currere non est necessarium, quod non necessarium, et possibile non sunt aequipollentes, ergo ambae ista aequipollentes facies, petrum non currere necessarium, quod non possibile, et necessarium aequipollent sibi. [illegible] hae sunt contradictoriae de dicto communi: omnem hominem esse animal est impossibile, aliquem hominem

esse animal est possibile. 2.a ita aequipollet 1.ae: aliquem hominem esse animal non est possibile, quia non possibile aequivalet impossibili: 3.a autem ei aequivalet 3.ae: omnem hominem esse animal non est impossibile, quia non impossibile aequivalet possibili. 88

Pro contrariis 2.ae aequipollentiae regulam passivam observabis, si post ponas negationem modo, hoc est si dicas neg., contrarias reddes alteri contrariae aequipollentem: assigno has contrarias: petrum currere est necesse, petrum currere est impossibile: 2.am reddes 1.ae aequipollentem, si negas dicens ita: petrum non currere est impossibile, cum impossibile non aequipolleat necesse; 1.am vero ita: petrum non currere est necesse, cum necesse non aequipolleat impossibile. alterius hae sunt contrariae de dicto communi omnem hominem esse animal est necesse, omnem hominem esse animal est impossibile: 1.ae aequivalebit 2.a, si dicas neg., ita omnem hominem non esse animal est necesse etc. 1.a 2.ae similiter hoc pacto, omnem hominem non esse animal est impossibile, probata eadem ratione.

Pro subalternis post pones, et praepones negationem, et reddes eas aequipollentes: ut hae sunt subalternae petrum currere est necesse, petrum currere est possibile, quae sibi aequipollebunt, si negas dicens, quod modum in altera neg.: ut petrum non currere non est necesse, quia non necesse non aequipollet possibile: 1. hoc pacto: petrum non currere non possibile, cum non possibile aequivaleat necesse: similiter pro subalternis de dicto communi eadem regula observabis: pro subcontrariis est solum nota posita regula, si addimus negationem dicto, id est addes dictum aequipollentes immo easdem reddes subcontrarias, ut patet in his, petrum currere est possibile, petrum non currere est possibile.

Esse plenioris viam, et maiorem, quam hic claritatem modalium aequipollentiarum exposuimus; sed quia certi quod magistri [illegible] Hurtado alias aequipollentias praeter praedictas pro modalibus invenerunt, et explicarunt in tractatu ne ambiguitatem in [illegible] [illegible] neve hinc abeatis [illegible] qui non instantes edentuli, sed edentuli sunt multi et multa audiunt

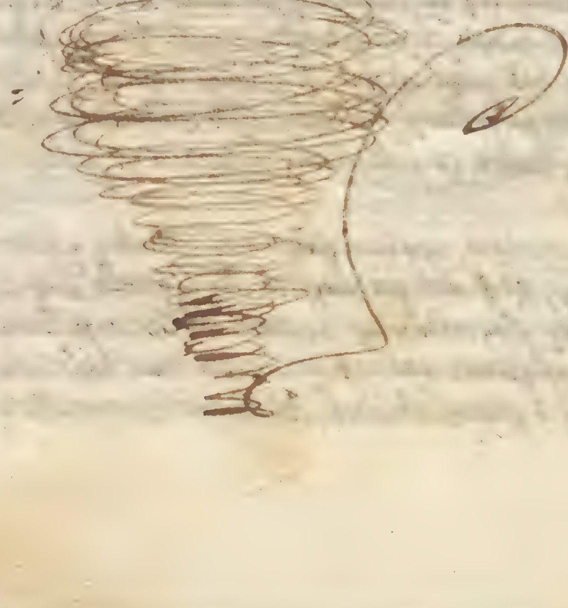
praeterea hunc ut in labyrintho similes simplicitatem removere
in quantum eorum eloquiunt, 4.or igitur finxerunt voces, scilicet Pur-
purea, Iliace, Amabimus, edentuli, in quibus 4.or vocales A,
E, I, U, continentur: quarum A significat propositionem modalem affirma-
tivam de dicto, et modo: E negativam solum de dicto, I negativam
solum de modo, U negativam de dicto, simul et modo: quod memo-
riae causa hoc carmine notatum est =

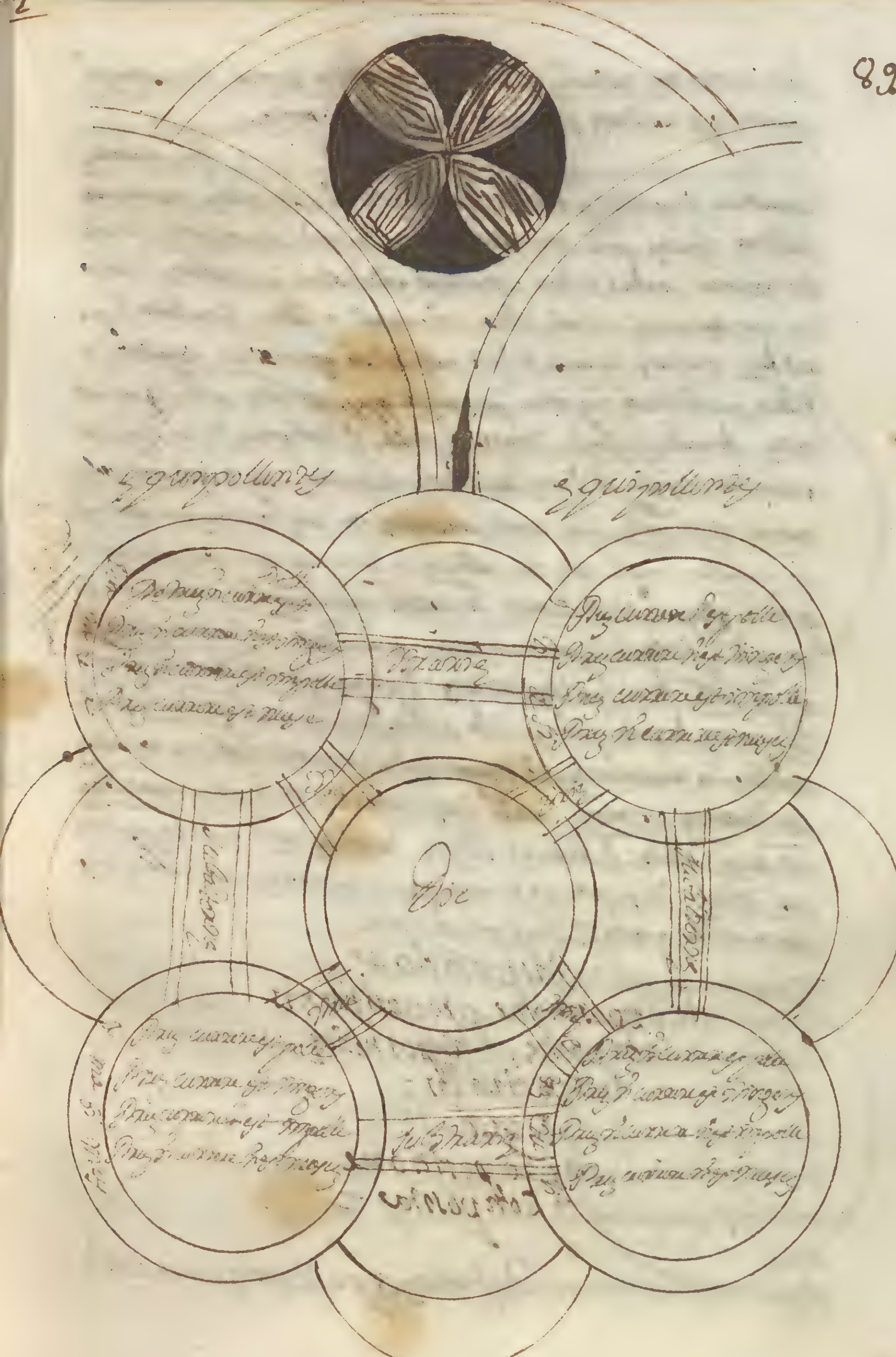
∪ E dictum negat, Ique modum: Nihil A, sed U totum =
~~Nihil~~

Quarum 1.a syllaba cuiusque ex illis dictionibus
significant modum posse, 2.a modum contingere, advertendo enim hic modum con-
tingere pro eodem ac posse, et modum contingere non pro eodem ac possibile: 3.a
modum impossibile, 4.a modum necesse, quod etiam his carminibus exprimitur:

∪ syllaba quaeque modum de vocibus indicat unum:
∪ 1.a notat posse, contingensque 2.a:
∪ impossibile notat sibi 3.a, 4.a necesse:

ita ergo sit, quod per correspondentiam cuique dictioni sunt inter se aequi-
pollentes: quomodo autem intelligenda sit lectorum confusione ipsa confusione
quomodo sibi dictione, et per illas correspondentes opponantur si
placet, et valet, in tabella supposita cuiusque contemplari

Equipollentes
Equipollentes

hec in maiorem nostrorum gravium [illegible], et notata [illegible], in exercitationem qualemcumque utilitatem [illegible] [illegible] [illegible].

Pro modalium conversione, in quibus praedicti conversionum aliarum modi praestare debent, mittitur regula pro conversione [illegible] de modo enunciandi convertibilis; propterea modalem de dicto universalem affirmativam per accidens, i. generatim propter conversiones; modalem de dicto universalem negativam simpliciter, i. per accidens; modalem insuper de dicto particularem affirmativam simpliciter, et de dicto particularem negativam per contrapositionem. ubi notes nullius propositionis indirectae de modo impossibile conversionem posse, quae contingere, dictorum propositionis conversionem esse impossibile, et dictum convertentis negatum: ergo ex animal esse hominem est impossibile, quae male convertitur ita: ex hominem esse animal est impossibile: male etiam ita: aliquem hominem esse animal est impossibile: quod si propositio sit indirecta, ut contra modo impossibile convertatur inversa iudicio contra aliquem examinatam: quare hanc ex hominem esse equum est impossibile bene praestat convertitur: ergo aliquem equum esse hominem est impossibile. nota demum quod quando subiectum dicti est accidentale, non esse affirmandum in convertente, sed supponendum ex parte praedicati; ergo ex oratorem esse hominem est necesse, male hanc convertitur ita: ergo aliquem esse oratorem est necesse; sed ita: ergo necesse est aliquem hominem esse id quod supponitur esse orator. disputatio 4.a de oppositione propositionis compositae, hipotheticae et exponibilis. quaestio 1.a de propositione composita.

Disputatio 4.a

de oppositione propositionis compositae, hipotheticae exponibilis =

Quaestio 1.a

de propositione composita =

Definitionem propositionis compositae supra tradidi,

modo illiusque divisionem aspicere, ut ad opposita progrediamur: igitur 90
propositio composita alia est copulativa, disiunctiva alia; illa est, quae con-
stat pluribus propositionibus mediante adverbiali copula coniunctiva unitis, ut
petrus currit, et ioannes sedet: disiunctiva est quae constat pluribus propositioni-
bus mediante adverbiali copula disiunctiva unitis, ut petrus currit, vel io-
annes sedet. haec subdividitur in propriam, et impropriam: disiunctiva pro-
pria est illa, quae petit alteram ex suis propositionibus esse veram et alteram esse
falsam; impropria vero est, quae petit unam falsam ex suis propositionibus esse veram
sive altera sit vera, sive falsa: et in hoc differt etiam propositio composita dis-
iunctiva a copulativa, quia haec petit utramque ex suis propositionibus esse veram, ut vera
sit ipsa, quod si aliqua sit falsa, falsa tota propositio copulativa erit: ut
de sedente ioanne, et petrus currit falsa est haec petrus currit, et ioa-
nnes ambulat.

Omissis ergo materia propositionis copulativae, et disiunctivae, pro-
priae quam impropriae quam ex supra dictis facile intelligentur,
prosiliamus opposita tantum scire, quod ad formandam contradictoriam propositi-
onis copulativae duplici id praestatur modo, primo praefigendo negationem toti propositioni:
ut petrus currit, et paulus loquitur: non petrus currit, et paulus loqui-
tur: 2o per disiunctivam impropriam compositam ex propositionibus negantibus: ita petrus
currit, et paulus loquitur: petrus non currit vel paulus non loquitur: dicit
enim haec disiunctiva impropria unam partem copulativae non esse veram,
quidquid sit, an alia sit vera vel falsa, quod tantum requiritur ad fal-
sificandam copulativam dicentem, utramque sui partem esse veram: propter-
quam disiunctivam propriam male contradicere copulativae, quia negat plus
quam quod requiritur ad falsificationem copulativae, et possunt esse simul fal-
sae ut patet, si petrus quiescat, et paulus sileat; erit enim falsa co-
pulativa, et similiter erit falsa disiunctiva propria negans singu-
las propositionis partes, cum dicat unam partem esse veram, et alteram falsam, cum
supponatur utramque partem esse falsam, unde disiunctiva propria falsa est.

Contra-
rios propositionis copulativae assignabis per copulativam ex utrisque partibus

negantem, seu per disiunctivam propriam, id est, per alteram contradictoriam, seu contrariam cuiuslibet ex propositionibus partis copulativae; nec quocumque ex aliis his modis plus negatur, quam quod sequitur: quod facilius capies in icone, quam tibi subiciendam praevideo, subcontraria formaliter sic contradictoriae copulativae opponitur disiunctiva impropria constans iisdem propositionibus quibus copulativa constat: disiunctiva vero impropria iisdem propositionibus constans, ac copulativa est copulativae subalternata: quod in praemissa icone conspexisti.

Quaestio 2ª

de propositione hipothetica

Hipothetica propositio praecipue in conditionalem et causalem dividitur: illa est, quae enuntiat aliquid de aliquo sub conditione, sive sub hipothesi. multiplex est conditionalis propositio pro multiplici natura conditionis: 1ª dicitur conditionalis pure talis, quando ea conditio requiritur ad conditionatum, respectu cuius nullam connexionem habet: ut, si petrus audiat concionem, respondebit vocationi divinae: in qua asseritur ut conditio auditio concionis, quae nullam eius respectione ad vocationem divinam connexionem habet. 2ª dicitur conditionalis illativa, in qua conditio infert conditionatum: quae illativa triplex est, scilicet metaphisica ea est, quae fundatur in propriis essentialibus rei, et quae neque a Deo impediri potest: ut si est homo, est rationalis. alia phisica ea est, quae fundatur in natura rei secundum cursum naturale: quae tamen potest a Deo saltem impediri: ut si ignis est applicatus combustibili: alia moralis, quae in communi rationali hominum existimatione fundatur: ut si mater est, diligit filium. 3ª dicitur conditionalis disparata, ea est, quae neque requiritur ad conditionatum, neque cum illo ullam connexionem habet: ut si petrus loquitur, Ioannes dormit: 4ª demum dicitur repugnans, in qua conditio repugnat conditionato: ut si petrus est homo, [illegible] est leo..

Propositioni conditionali quaecumque illa sit, opponitur contradictorie si ei propositio negationem praefigas: ut si petrus currit, movetur; non si petrus currit, movetur: contrarie opponitur si conditionato opponatur contrarium, ut si petrus currit non potest moveri .i. ita in propositionibus conditionalibus de modo enuntiandi; si omnis homo currit omnis homo movetur, opponendo contrarium conditionatum sic: si omnis homo currat, nullus homo movebitur: ratio est, quia id quod affirmat propositio conditionalis

est illatio conditionati ex conditione; ergo opponuntur conditionales ratione negationis illationis conditionati ex conditione: ergo secundum eas oppositiones quae habeant conditionata inter se, dabitur conditionalium oppositio subalternarum inter se ex contrariis et si opponuntur illae, ita subcontrariae, ut ex hac, si petrus curreret movetur, infertur haec si petrus currit, potest moveri est subalternata, id est: haec subcontraria alterius huic, si petrus currit, non movetur, quae est subalternata huius contrariae, id est si petrus currit non potest moveri: quod si neque ante esse veras illas duas subcontrarias in ratione materiae, quia ibi est conditionalis metaphysica illatione; in alia tamen materia verae esse poterunt.

Propositio causalis est illa in qua redditur ratio praedicati ut petrus est homo, est rationalis, id est petrus ideo est rationalis quia est homo quae oppositio causalis significat et petrum esse hominem, et esse rationalem et unum esse rationem, id est quasi causam alterius unde patet oppositionem causalem esse copulativam. patet etiam quod causalis oppositio debet exponi, ut oppositio copulativa exposita supra est quaestione 3a de propositione exponibili, caput quid exponibilis exclusivae oppositionis exponi.

Quaestio 3a

de propositione exponibili

Caput 1us

exponibilibus exclusivis oppositiones exponi

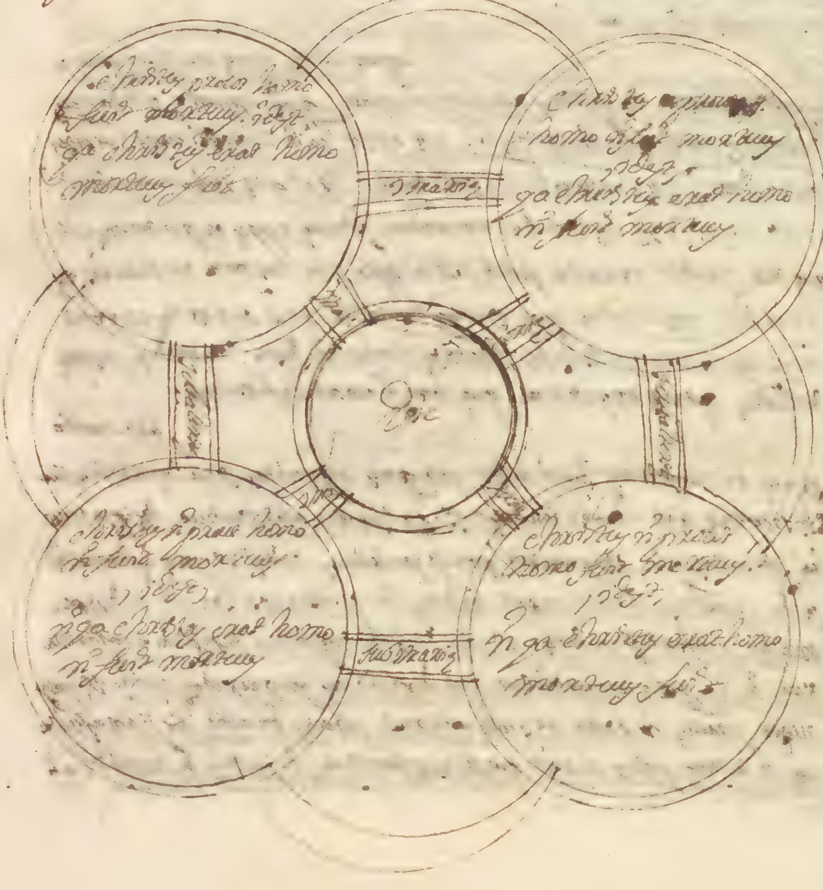
Ordinatur propositio exponibilis, quae probat aliquam particulam quae difficultatem et obscuritatem habet explicatione sive expositione indiget, oppositio quae aliter explicari dicitur exponens; explicata autem exponibilis ratione patet triplex haec est, exclusiva nempe, exceptiva, et reduplicativa. exclusiva est, quae continet particulam exclusivam, ut tantum, duntaxat solum

est e: quadruplex pro quadruplici modo, quo particula exclusi-
va potest in propositione disponi: 1° afficiendo subiectum tantum: ut tantum pe-
trus currit, redditque hunc sensum: petrus currit, et nullus alius a petro
distinctus a petro currit 2° afficiendo praedicatum: ut petrus est gramma-
ticus tantum, et petrus grammaticus est, et nullam aliam facultatem
scit 3° afficiendo simul subiectum, et praedicatum: ut tantum petrus est albus
tantum: hoc est: petrus nullum aliud accidens habet quam albedinem,
et nullus alius est, qui nullum aliud accidens habeat quam albedinem
4° afficiendo copulam, et excludendo alias temporis differentias
praeter importatam a copula, ut Christus tantum fuit passibilis: idest fuit
passibilis, sed falsum est quod sit aut erit passibilis: dicitur 3° modo, quod
afficiat parti illa exclusiva subiectum communiter solum agimus, fatemur
quae specialis difficultas clamat.

Ad dignoscendum oppositionem exclusivarum a-
signanda sunt signa ex quibus ipsae conficiuntur propositiones oppositae, et sunt tantum,
non tantum, tantum non, non tantum non: 1.a et 2.a sibi contradicunt 1.a et 3.a
contrariantur, 3.a et 4.a sibi contradicunt: 2.a et 4.a subcontrariantur,
et 1.a cum 4.a, et 2.a cum 3.a subalternantur: adquam oppositionem explicandam usi
quum tota pendet ex varia particulae in propositione, illo carmine iuvabimur, prae
contradic: post contra: prae post quod subaltera, quod supra iam exposui-
mus: propterea exclusivis oppositis infra sibi dabo contradictionem, postquam
declaravero earum expositionem, quae hac non caret difficultate.

Expositio
oppositionum exclusivarum fieri debet per propositiones compositas, sive copulativas sive
disiunctivas sint hunc in modum- 1°: exclusiva affirmativa de signo subiecto
sive copula, exponitur per copulativam cuius 1.a pars affirmat de
subiecto praedicatum, 2.a autem negat praedicatum de quolibet alio: ut vidimus su-
pra, et inferius videbis: 2°: exclusiva negativa de signo et affirma-
tiva de copula exponitur per disiunctivam imperfectam cuius 1.a pars
neget praedicatum de subiecto, 2.a autem affirmet praedicatum de alio distincto a subiecto
ut non tantum petrus currit quae sic exponitur, 1. petrus non currit vel ali-

quid aliud distinctum a Petro currit, rursus ... quod haec non tantum Petrus currit est contradictoria huius tantum Petrus currit, idque quia haec continet duplicem partem sit falsa, sufficit quod falsificetur altera illarum pars, ut fit per exclusivam in propositione; et ita exponi debet 2° exclusiva affirmativa de signo, et negativa de verbo, sicut copulativa exponi debet per copulativam, cuius 1a pars neget praedicatum de subiecto, 2a autem praedicatum de quovis alio affirmet: ut tantum Petrus non currit: idest Petrus non currit, et nihil aliud distinctum a Petro currit. 4°: exclusiva negativa de signo, quae de copula exponitur per disiunctivam propositionem cuius 1a pars affirmet praedicatum de subiecto, 2a autem de aliis neget: ut non tantum Petrus non currit, idest, Petrus currit, vel aliquid aliud distinctum a Petro non currit quae omnia supposita demonstrabit imago.

// Sed esse cum sine offendiculo in expositione praeiacentis ex
clusivarum propositionum antiqui alios Zurtado noster opposuit plura
que Axiagg excitavit, quae nobis amicabimus facile per scrupulos
solvabimus, non tamen a spiculo ad verum veros dialecticos rigorosissimos doctos
simus absolvemus, igitur aiunt, hae propositiones, tantum petrus curavit, et tantum
petrus curavit non esse contradictoriae, quia possunt esse simul falsae, non curante
petro nec 2.e exponi debet ita petrus curavit, et aliud a petro curavit
[illegible] priori ratione. 2.o quia particula tantum est negativa, itaque propositio
dicta, tantum petrus curavit affirmat cursum de petro, et negat de aliis; quae
que ait, non tantum petrus curavit, affirmat utrumque, cum particula negationis
affirmet. 3.o quia christus dominus ioannis 8.o et similes propositiones exclu
sivas exposuit per copulativas et non per disiunctivas, et hanc propositionem
solus non sum quam ita exposuit, sed ego et qui misit me Pater 4.o quia ali
ter esset vera haec propositio non tantum christus fuit blasfemus; verisimile
esset non tantum Maria sine [illegible] peccatis quae pie et catholice cum
[illegible] substinent, similes alias propositiones afferunt hi doctores quibus adiicim
mus.

Nec[illegible] et similibus [illegible] ponderis non sunt ut superioris dia
lecticae expositionis exclusivae per disiunctivam in [illegible] minime
labe faciunt: propositio enim dupliciter potest considerari haec propositio, et
similis: non tantum petrus curavit: 1.o in sensu vulgari et [illegible]: 2.o in
sensu dialectico, et rigoroso: in primo sensu fateor non esse contradictoriam alterius
nempe tantum petrus curavit: et ratio est, quia in sensu vulgari, et [illegible]
[illegible] exponitur per copulativam affirmativam, ut probat argu
mentum hoc pacto: petrus curavit, et alii distincti a petro curaverunt, illud
vero sicut et altera, affirmat cursum de petro qui potest non currere: quare
utraque potest esse falsa: quia non sunt contradictoriae; at in sensu dialec
tico, et rigoroso tamquam contradictoriae sustinendae sunt, cum
sit melius contradicere, quam [illegible] negationem praeponere, et clare
[illegible] Logicis de contradictionum quae exponentes [illegible] propositiones ita
quod exponentes etiam retineant contradictionem. Ad [illegible] [illegible]

retinere, nisi exponatur negative de signo universaliter, pertinere nunc in propositionibus, ut nos praesumimus 3° etc.

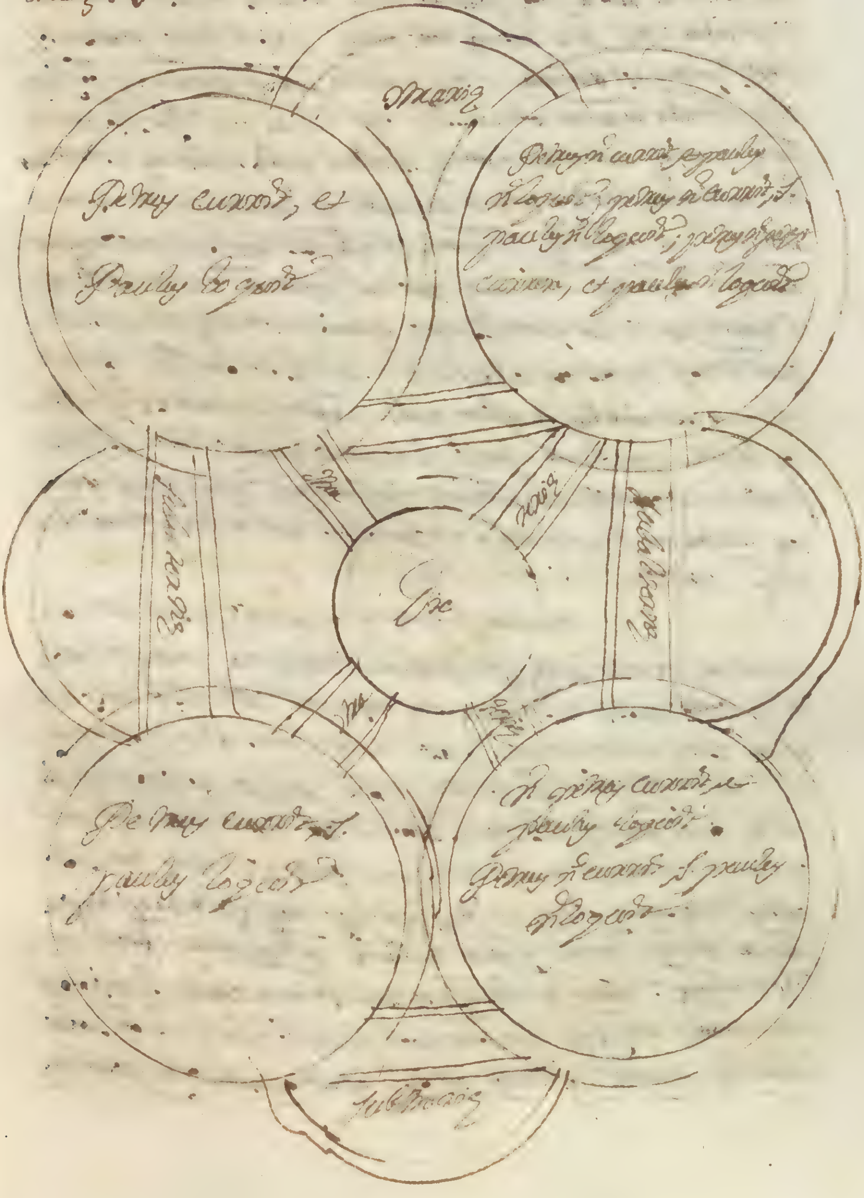
Hinc ex praemissis ad 3um non oportet ita debere exponi illa propositio reduplicativa et negative exponatur. atque particula tantum non est pure negativa, sed negativa partis, et partis affirmativa: praeterea est copulativa negatione et affirmatione, propterea copulativa ut supra exposita est, hic tantum particula sit, hoc est, quod illius contradictoria non debet affirmare quod illa affirmat sed potius negare illa, non tantum Petrus currit, idest Petrus non currit vel aliquid distinctum a Petro currit; copulativa enim per disiunctivam, et non aliter, contradicitur. atque patet, Christus Dominus ipse vulgaris fratris et communis loquendi modus loquentes utique aliter ad quas illas propositiones in ecclesia logico sic et catholicus reddunt quam veram tamen credentes: Christus non fuit blasphemus vel aliquis distinctus a Christo fuit blasphemus; Maria in utero non peccavit vel aliquis distinctus a Maria in utero peccavit, caput 3um oppositiones et expositiones propositionis exceptivae, atque reduplicativae detegit.

Caput 3um

oppositiones, et expositiones propositionis exceptivae atque reduplicativae detegit

Exceptiva propositio est, quae continet particulam exceptivam, tales sunt hae praeter, extra, excepto: ut omnis homo praeter Petrum currit, in qua videtur subjectum esse et debere esse complexum, et tamen supponere respectu hi excepti; videlicet in propositione Petrum exceptum, et illi competit praedicatum: unde haec non est vera exclusiva homo praeter equum est animal, quia homo non est sumptus respectu equi, qui est exceptum apparens; nonnunquam hic propositio extensiva praedicati, quia extendit etiam praedicatum ad ipsum exceptum, et exprimitur ita, homo, et equus sunt animalia opposite

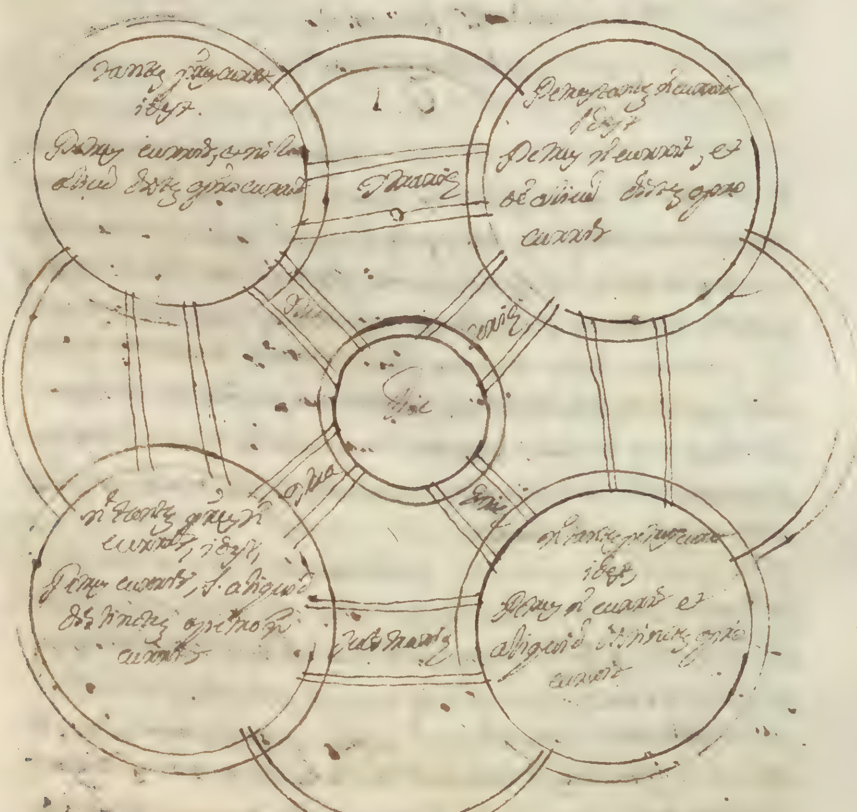
vim oppositionis propter particularem exprimunt consistit; ultimus modus quod habet 4or particulares prima, non prima, pauci, non pauci, [illegible] non oppositionem, 4or opponi in modis contrariis oppositionis, ex [illegible] subiecto [illegible] communis [illegible], ubi expositione cuiuslibet praedicatae ei datae dies.

// Reduplicativa propositio est, quae constat particula reduplicativa: tales sunt prout, inquantum, quatenus: particula autem reduplicativa est, quae reflectit supra aliquid, quod praecedit, ut in hac propositione equus prout equus est animal. reduplicativa particula denotat semper rationem formalem propter quam praedicatum convenit subiecto, et exponitur ideo per causalem ita: petrus prout homo est rationalis: idest, petrus est rationalis, et rationem propterea quia est rationalis, est quod haec reduplicatio denotat aliquando terminum supra quem cadit, esse rationem formalem, causam, aut principium, propter quod praedicatum competit subiecto, ut in his, homo prout rationalis est discursivus, homo prout animal est sensitivus inquantum scilicet affertur rationalis praedicatum, et principium discursus; inter autem animal affertur pro ratione formali sensitivi; et hoc pacto dicitur afferri particula reduplicativa: quod si terminus supra quem reduplicatio cadit non sit ratio formalis, radix, causa, aut principium, propter quod praedicatum convenit subiecto, talis conditio particula prout non sumitur reduplicative, sed specificative, aut [illegible]; ut videre est in hac propositione ignis prout applicatus comburit, quia applicatio non est ratio formalis aut radix comburendi, sed solum conditio.

Ut autem dignoscas qualis sit praedicatio reduplicativa, qualis autem specificativa, similiter enim possunt in thesibus, et disputationibus audiri, regulam accipe ex [illegible] auctoritate tam commendatam, quotiescumque valet bene dictio supra quem cadit reduplicatio ad praedicatum propositionis, propositio sumenda est reduplicativa, quotiescumque autem praedicatum non competit termino supra quem cadit particula, sumenda est specificative: patet exemplis: bene valet, paries inquantum albus est disgregativus visus: quia albedo est disgregativa visus: homo prout rationalis est discursivus: quia rationale est discursivum: homo secundum animam est immortalis: quia anima est immortalis: ergo propositiones, quae vere sunt reduplicativae: non [illegible]: voluntas prout cognoscens amat: quia cognitio amat: ignis comburit applicatus

Constituunt: quo applicatio combinat: ille praedicationes speculativae ad applicationem oppositorum suis disposita et patefacta evidentius facilius innotescit.

Quaestio appendix num aliqua propositio assignabilis sit, cui assignabilis non sit contradictoria? Caput 1um quibusdam suppositis prima pars contrariae sententiae propugnatur.

Quaestio appendix.

Num aliqua propositio assignabilis sit, cui assignabilis non sit contradictoria?

— Caput 1um —

quibusdam suppositis prima pars contrariae sententiae propugnatur =

Quaestio haec nostris aetate tradita Patribus ad logicam a pluribus remittitur, ab aliquibus omittitur; praesertim cum medius in ea agitabitur ubi oppositis natura, et legis [illegible] explicationem, utrumque frequenter in praesentiam, duplex, extrema opposita sententia statuentur, prima affirmans quam tenet [illegible], quaestionis huius inventor Pater Georgius Hemerma, [illegible] quaestionum theologicarum: [illegible] tertia, eius decidant maxime in assignanda contradictoria propositionibus ex terminis sibi contradicentibus constanti, de qua tota hic est quaestio [illegible] petrus currit, et non currit.

Ad resolutionem praemitto 1o: duplicem distingui sensum [illegible] a terminis, sive ex terminis contradicentibus, alterum formalem, virtualem alterum; formalis sensus similium propositionum est, quem praeseferunt immediate, namque complexionem [illegible] ex terminis contradictoriis currit est, et non currit quae extrema [illegible] in sensu formali intellectus coniunguntur in veritate. Sensus virtualis similium propositionum est qui per illationem colligitur ex sensu formali propositionis unde ex sensu formali huius propositionis petrus currit et non currit infertur virtualiter conclusio in falsitate utriusque ex terminis contradicto

rii; patet; nam cum propositio quod verum sit Petrum currere falsum est, propositio Petrum currere et cum verum sit Petrum non currere falsum est Petrum currere; ergo ex terminis falsi, in quo illa propositio enunciat utrumque extremum esse verum, infertur utrumque esse falsum. Hinc est quod in terminis falsi propositionis copulativae, quae asserit utrumque esse verum, includitur virtualiter propositio contradictoria enuncians utrumque esse falsum.

Praemitto 2.° quamlibet propositionem dicere virtualiter se esse veram, et suam oppositam esse falsam: et ratio est, quia quaelibet propositio, sicut et quaevis altera continetur virtualiter eiusdem negationis sub destructione, quandoquidem ipsa est destructio sui destructivi: sed quaevis propositio est destructio suae oppositae: ergo quaevis propositio dicit virtualiter se esse veram, et suam oppositam, sive suam destructivam esse falsam, siquidem veritas unius est destructio alterius oppositae. Hinc est, quod haec propositio Petrus currit dicit virtualiter se esse veram, et hanc eius oppositam Petrus non currit esse falsam: sic etiam, hanc Petrus non currit dicere virtualiter se esse veram; et hanc sibi oppositam Petrus currit esse falsam: et ideo dicitur haec propositio Petrus currit, et non currit de extremis se habentibus ipsis pugnantibus, et se destruentibus.

Praemitto 3.° in his, et similibus propositionibus, naturam debere essentiam cuiuscumque extremi, aliter non esse impossibilem propositionem, et de extremis se pugnantibus constare: unde cum essentia cursus saltem sit destructio non cursus; et essentia non cursus sit saltem destructio cursus, ex vi hypothesis, sicut supponitur esse verum dari cursum, et non cursum debere supponi non dari cursum, et non dari non cursum: unde ex hac propositione Petrus currit et non currit infertur virtualiter haec: neque Petrus currit, neque non currit: 4. aliter: sicut haec propositio Petrus currit et non currit dicit utrumque esse verum ita etiam dicit utrumque esse falsum, cum cursus virtualiter dicat non cursum non dari, et non cursus dicat virtualiter cursum non dari.

His suppositis sit 1.a conclusio: propositio de extremis se pugnantibus et destruentibus potest assignari contradictoria: probatur conclusio: propositio quae neget, quod

affirmatio propositionis de extremis contradicentibus, secundum quod praecise sufficit ad illius falsificationem, erit contradictoria illius; sed talis propositio assignari potest; ergo etc. Maior est nota ex natura contradictoriae. Minor probatur. Propositio de extremis contradicentibus enunciat secundum utrumque falsam conceptionem in unitate currens et non currens, et secundum se unum virtualem conceptionem currens et non currens in falsitate; sed potest dari propositio, quae negat secundum quod requiritur praecise ad falsificationem illius: ergo potest dari propositio, quae neget quod enunciatur per propositionem de extremis contradicentibus, secundum quod sufficit ad illius falsificationem. Maior cum suppositione probata est: minor infra demonstrabitur, loco autem suo probatur. Confirmatur 1°: haec propositio Petrus currit et non currit tribuit Petro currens et non currens sub conceptione currens et non currens; sed potest dari propositio, quae detrahat a Petro hanc conceptionem, secundum quod praecise sufficit ad eam conceptionem detrahendam: ergo contradictoria illius. Confirmatur 2°: haec propositio Petrus currit et non currit dicit falsitatem: utrumque est verum, et contradictoria et illativa: utrumque est falsum: sed propositio dicens alterum est verum, et alterum falsum opponitur extrema utriusque dicto secundum quod requiritur ad eorum dicti falsificationem: ergo opposito contradictoria huius cum firmatur doctrina infra late explananda, et iterum [illegible] 2° parte, et praecipua nostrae sententiae nititur.

Dices cum [illegible] et accidit: si aliqua esset contradictoria assignabilis propositionis de extremis repugnantibus maxime haec propositio non Petrus currit et non currit; sed haec non est contradictoria; ergo nulla. Admittitur communiter maior; probatur minor: una contradictoria negat in altera inclusum; sed haec propositio non Petrus currit et non currit in [illegible] illa Petrus currit et non currit, ergo negat eius illius contradictoria. Probatur minor. Sensus huius propositionis Petrus currit et non currit hic est: utrumque est verum; sensus autem istius non Petrus currit et non currit est: alterum disiunctive est falsum, sed ex eo quod utrumque sit

verum, infertur quod utrumque sit falsum: ergo infertur quod alterum disiunctive sit falsum: ergo una propositio includit contradictoria: ergo nequeunt esse contradictoriae. Hoc argumentum non habet facilem solutionem, quidquid sibi plaudant recentiores, et eorum conveniunt quoad conclusionem: alii ad verum, falsum, et virtualiter recurrunt, fatentes inferre virtuali modo contradictorias in talia includi, id autem inconveniens non esse: alii recurrunt ad hypothesim impossibilem, in qua eiusmodi contradictoriae non deprehendantur: extra hoc recentissimus Peleza proponit est: cum casum impossibilis sit hypothesis, ergo quodlibet extremum secum ueniat aliter ex mutuo repugnantes.

Nos ergo distinguimus maiorem: si aliquando daretur contradictoria, maxime haec, non Petrus currit, et non currit, ut communiter explicatur per disiunctivam impropriam reddentem sensum alterum est falsum, nego: maxime haec non Petrus currit et non currit exposita per disiunctivam propriam reddentem sensum alterum est verum, et alterum falsum, concedo: quae disiunctiva propria datur in casu propositionis de extremis contradicentibus: distinctionem supradictam ex nostra sententia pro assignanda contradictoria illi propositioni quae eiusdem per verum conclusionem tradant, dilucidius probabit Caput 2um secundam nostrae sententiae partem proponit et probatur.

Caput 2um
Secunda nostrae sententiae pars proponitur et explicatur et probatur

Sit 1a conclusio. Haec propositio non Petrus currit, et non currit exposita per disiunctivam impropriam, ut communiter exponitur reddentem hunc sensum, alterum falsum est, falsa 1. hunc, alterum non est verum non est contradictoria: a hac Petrus

currit et non currit ex supra dictis constat disiunctiuas impropriae propositionum (sui partes) esse determinate ueras, vel falsas, quia quid sit earum sui partes uera, vel falsa sit: disiunctiua uero propriae propositionum principaliter esse ueras determinate, et alteras esse determinate falsas probatur: modo concluditur negatiue esse contradictoriae alterius propositionis quae ex altera infertur; sed haec propositio non Petrus currit, et non currit exposita per disiunctiuam impropriam infertur ex hac Petrus currit, et non currit ergo nequit esse illius contradictoria. maior, et minor postquam probandae sunt, ut eos legitime deducatur.

Probatur

maior: quia propositio contradictoria habet uerum oppositum alterius contradictoriae; immo semper disiunctiue uerum alterius contradictoriae: sed propositio quae ex altera infertur nequit habere sensum oppositum, et disiunctiue sensum alterius ergo propositio quae ex altera infertur nequit esse alterius contradictoria. patet discursus, quia non amplius sensus oppositus est, sed quia ab aduersario non negatur. quod si eo ratione sensus dicas includi unius contradictoriae in altera secundum sensus virtualis illius, et hoc non simpliciter ad oppositum, diuersimodo secundum sensus falsus cum in altera non includatur. contra est: quia sensus contradicit huius propositionis Petrus currit, et non currit est sensus illatiuus a dicta propositione: ergo si secundum sensus virtualis haec includit sensus qua est contradictoria assignat, non Petrus currit, et non currit, includit illas secundum sensus illatiuus: ergo una contradictoria infert alteram: ergo una contradictoria quae dicit, non habet sensum oppositum alterius contradictoriae. et ideo procedit argumentum.

Redeo igitur ad minorem huius syllogismi

quod est haec propositio non Petrus currit, et non currit exposita per disiunctiuam impropriam infertur ex hac Petrus currit, et non currit, quia copulatiue haec propositio non Petrus currit, et non currit exposita per disiunctiuam impropriam est non Petrus currit vel non currit, reddit hunc sensum, altera non est uera, siue altera est falsa ut opponatur huic copulatiue,

Petrus currit, et non currit dicenti utraque est vera, quae est adhuc superiorum doctrina: sed quod altera non sit vera, sive quod altera sit falsa infertur ex hac propositione Petrus currit, et non currit: ergo etc. haec propositio Petrus currit, et non currit exponitur per disiunctivam impropriam contradictoriorum: ex hac copulativa Petrus currit, et non currit dicente utraque est vera, infertur quod utraque non sit vera: sed ex eo quod utraque non sit vera, infertur quod altera non sit vera, sive quod altera sit falsa: ergo ex hac copulativa Petrus currit, et non currit, infertur quod altera non sit vera sive quod altera sit falsa. Maior est in superioribus probata, minor probatur, quia: ex hac copulativa Petrus currit, et non currit dicente utraque est vera, infertur neque existere cursum, neque existere non cursum: ergo infertur quod utraque non sit vera; consequentia est evidens: antecedens probatur, quia cum propositio de extremis contradictoriis dicente utramque sui partem esse veram, una pars est vera, quia non datur non cursus, et altera est vera quia non datur cursus; ergo utraque est vera, quia neque datur cursus, neque datur non cursus: ergo ex eo quod utraque sit vera, infertur quod neque existat cursus, neque non cursus: ergo infertur quod utraque non sit vera, sive quod utraque sit falsa: ergo in contradictione similis propositionis disiunctivae impropriae, quae asserat alteram esse veram sive alteram esse falsam.

Dices, ut supra, cum de propositione composita ageremus, statuimus assignandam fore contradictoriam propositionis copulativae disiunctivam impropriam; sed haec Petrus currit, et non currit est copulativa, sive composita; ergo disiunctiva impropria debet illi assignari contradictoria. Respondeo, nullam adeo generalem regulam tradi, quin aliquando exceptionem non patiatur; ut supra praecedenti generaliter praedicta regula pro compositis propositionibus de extremis non repugnantibus, quales sunt eae, de quibus tunc sermo versabatur; compositis autem de extremis contradictoriis, quae specialem difficultatem praeseferunt, generali non subiiciuntur regulae: quod si rationem involventis petas, accipe superiorem.

Sit 3a conclusio: haec propositio Petrus currit

[illegible] currit habet hanc contradictoriam, non petrus currit, et currit
exponitur per suas duas copulativas proprias, scilicet petrus non currit, et currit ve-
re, hunc sensum, altera pars est vera, et altera est falsa probatur
conclusio: illa propositio exponita tenet omnes regulas contradictionis re-
quisitas: ergo est illius contradictoria: ant. probatur per partes: 1°: quia
non petrus currit, et non currit exponita per disiunctivam propriam negat
quod quod alia affirmat indirecte, et particula non praefixa; 2° opponitur
altera secundum quod primo respicit ad alterius falsificationem 3° opponitur
alterius sensus. 4°: nequit componi cum altera neque in veritate neque in fal-
sitate. 5°: in nullo sensu infertur ex altera, et quod ex hoc conspicue maxime
mihi arridet hic distinguendi modus probatur hic 5a pars, et explicatur
hic propositio petrus currit et non currit dicens secundum sensum falsum utraque
est vera infert hanc, altera est vera; et ergo infert istam, altera est
vera, et altera est falsa: ergo secundum sensum falsum haec non infertur ex illa
autem illa copulativa secundum sensum virtualem dicens utraque est
falsa infert hanc, altera est falsa; non tamen infert hanc altera
est falsa, et altera est vera: ergo neque sensum falsum neque virtualem
vera infertur ex altera: ergo haec negativa exponita per disiunctivam
propriam habet oppositum sensum, ac habet affirmativa copulativa
de extremis contradictoriis secundum utrumque sensum: ergo regulas oppositionis
contradictoriae rigorose observabat.

Dices: haec propositio petrus currit et
non currit secundum sensum falsum dicens utraque est vera infert hanc
altera non est vera; et secundum sensum virtualem dicens utraque est
falsa infert hanc, altera est falsa: ergo secundum sensum falsum et
virtualem simul infert hanc altera est vera, et altera est falsa;
quam nos pro contradictoria assignamus: respondetur distinguendo ant.:
illa propositio dicens utraque est vera infert hanc altera non est vera ex-
cludendo veritatem ab altera nego: non excludendo veritatem ab altera
concedo: similiter distinguo secundam antecedentis partem: propositio dicens utraque
esse est falsa infert hanc, altera est falsa, excludendo falsitatem ab altera

nego: et excludendo falsitatem ab alia cendo: igitur hec propositio altera est vera, et altera est falsa cuius sensus reddit disiunctiua proposita a nobis pro contradictoria assignata, dicit alteram esse veram, excludendo veritatem alterius comparis; et alteram esse falsam excludendo alterius comparis falsitatem; vtraque hec propositio vtraque est vera infert hanc altera est vera non excludendo alterius comparis veritatem, et hec vtraque est falsa, infert hanc, altera est falsa, non excludendo alterius comparis falsitatem: unde nunquam hec altera est vera, et altera est falsa infertur ex illa, petrus currit, et non currit etiam quia vtramque simul falsam esse, et virtualiter accepta.

Sit 4.a conclusio: hec propositio neque petrus currit, neque non currit non est contradictoria huius, petrus currit et non currit: est contra communem sententiam, sed ex nostra doctrina deducitur et probatur. quia hec neque petrus currit, neque non currit infertur ex hac petrus currit et non currit, sed quod infertur ex alia, opponi cum alia non habet, quod contradictoria illi non est. Consequentia vera concedi debet: minor probata supra manet: maior similiter, cum si dicat vtramque esse falsam, quod infertur ex 2.a dicente vtramque esse veram, ut supra vidimus. assignabitur quod contradictoria illi propositioni petrus currit, et non currit per hanc neque petrus currit, neque potest currere et ratio est: quia hec opponitur illi, et simul tamen ipso tempore possunt esse simul vere, neque possunt plusquam quod neque possunt adtendere falsitatem, et dicimus ex altera non infertur. Capud 3.um oppositionem fallaciam designamus.

Caput 3.um

Oppositionem fallaciae, dete- guntur

Opponis 1.o: propositio enuntians vtramque sui partem esse veram recte contradicitur per propositionem enuntiantem alteram partem non esse veram; sed propositio copulatiua affirmatiua de extremis contradicentibus enuntiat vtramque esse veram; et negatiua perdisiunctiua impropria exponitur enuntiat alteram non esse veram

ergo sunt contradictoriae illi per hanc. probatur maior: quaecumque est verum, alterum non est verum sunt contradictoria, ut dixi patet.
Respondetur distinguendo maiorem: quaecumque enuntianti utramque sui partem esse veram, et inferenti utramque sui partem esse falsam, sunt contradictoria, per quaecumque enuntiantem praecise alteram partem non esse veram, nego maiorem: per quaecumque enuntiantem alteram partem esse veram, et alteram falsam, concedo: patet ex dictis responsio, quam ad similem quaecumque applica.

Opponitur 2.° necesse est, quod obiectum impossibile includat sui destructionem: ergo implicat quod ex quocumque impossibili extremis repugnantibus composito inferatur contradictoria aut contraria: antecedens videtur manifestum, quia nihil est impossibile nisi includat praedicata sibi repugnantia constantia; haec quae sunt contradictoria petrus est equus, petrus non est equus ergo inferatur ex ea: consequentia: ergo non repugnat quod ex quocumque impossibili inferatur contradictoria: probatur minor, petrus et equus sibi essentialiter repugnant: ergo bene valet est petrus: ergo non est equus: ergo valet etiam petrus est equus: ergo non est equus.

Respondetur distinguendo antecedens: necesse est quod obiectum impossibile includat sui destructionem physicam, vel metaphysicam, concedo antecedens: sui destructionem logicam, nego antecedens, et nego consequentiam. praedicatio solum probat, quodlibet impossibile includere sui destructionem metaphysicam, non autem logicam. destructionem metaphysicam obiecti impossibilis est repugnantia essentialis praedicatorum, quae unitatem per intellectum ea copulantem coeunt, quorum praedicatorum quodlibet aliud essentialiter excludit: ut in hoc impossibili homo equus in quo quodlibet extremum est destructivum metaphysice alterius; ac proinde huius impossibilis homo equus, cum quodlibet cum altero ad identitatem repugnat: destructionem vero logicam obiecti impossibilis est praedicatio logica distinguens illam copulationem extremorum sibi repugnantium fabricatam ab intellectu: hanc autem praedicationem logicam neque includit, neque includere potest obiectum

impositione, cum copula praedicationis logicae distinguenda sit ab illa copulatione extremorum, dicendum debeat esse, ut talis praedicatio logice definienda sit copula quae habet copulativam impositionem. ad confirmationem concessa maiori, negatur minor ad huius probationem concesso antecedente et 1a. loca, negatur ultima; similiter etiam illa dicentem in capite, sensu, dixerunt scribentes verificata, in praedicatum de proferentium: quae si intenditur necessario inferre, sua, veritatem fide id pertinet, cum tanquam ex in concepta praedicatione impossibile manavit. Tractatus 4.us de discursu vocali, sive de vocibus, quatenus ad discursum mentalem ordinantur. disputatio 1a. de modo sciendi ipsiusque speciebus quaestio 1a. quid sit modus sciendi et quotuplex

Disputatio 1a.

de modo sciendi ipsiusque speciebus.

Tractatus 4.

de discursu vocali, sive de vocibus, quatenus ad discursum mentalem ordinantur.

Quaestio 1a.

quid sit modus sciendi, et quotuplex.

Modus sciendi sic communiter definitur, est oratio alicuius ignoti manifestativa. Subscripsi pro dicitur oratio in genere, quae significat quod sit oratio in perfecta apprehensioni correspondens, quam requirit quod sit indicativa; debet insuper esse manifestativa alicuius ignoti, sive obscure cogniti quantum est exem: est homo obscure cognitus per vocem homo clarius cognitus per hanc orationem animal rationale, et sic aliunde homo clare cognoscatur. hic tamen voces dicuntur habentes esse manifestativae aeri fieri nominis sub speciali claritate, definitionis videlicet, quae modus sciendi est debet insuper manifestare ignotum sub logico artificio hoc est quod voces dispositae sint iuxta regulas praeceptorum a logica

ad naturam rei manifestandam vel per definitionem, divisionem aut argumentationem.

Hinc fit quod unica vox etiam si clare manifestet ignotum, non sit modus sciendi, cum unica vox a philosophis logicis nequeat subiacere: fit deinde, propter evidentiam, quod non sit definitio, divisio, aut argumentatio, non sit dicendum modus sciendi, et non ubique est quod modus sciendi in praesenti usurpatur pro modo quo per eum logica ad dignoscendum quod sit res; sed non aliter modum praescribit logica nisi per definitionem, divisionem et argumentationem, quae sunt tres modi sciendi communiter accepti: ergo aliud quodlibet ignoti manifestativum modum sciendi logicum dicendum non est. Sane rixa est de nomine, in qua leviter in comparatione standum, cum praecipue specialis momenti rationem deviare non cogat.

Dices: modus sciendi definiri non potest, quia explicaretur idem per idem: probatur: quia modus sciendi explicatur per definitionem; sed definitio est modus sciendi: ergo modus sciendi explicatur per modum sciendi ergo idem per idem. Respondetur negando antecedens: ad probationem, concedo maiorem et distinguo minorem: definitio est modus sciendi in communi, nego: est modus sciendi in particulari, concedo. Et similiter distinguo consequens: ergo modus sciendi in communi explicatur per modum sciendi in particulari, concedo: per modum sciendi in communi, nego: ex quo sequitur non implicare mutuam inclusionem logicam in definito; genus enim modus sciendi in communi includit quasi genus et nominaliter species, et rursus includitur a definitione, quae est ipsius species; hanc definitio in particulari ipsius modi sciendi in communi claudit eius modum sciendi in particulari, nec sibi convenit praedicta definitio, quatenus definitio definitionis exponitur et sic probatur definitionem convenire definito.

Quaestio 2a.

Definitio definitionis exponitur.

et leges pro bona definitione deceruntur construenda.

Definiri ex Aristotele solet definitio oratio explicans essentiam rei: essentia autem rei sunt praedicata, quibus res constituitur et quibus primo positis, res intelligitur, positis intelligitur res, et quibus ablatis, vel aliquo eorum ablato, aut non intelligitur, aut saltem non intelligitur res: essentia rei appellatur quidditas rei, unde definitio essentialis, quae sola definitio logica est, dicitur definitio quidditativa, quia cum rogamus quid sit res, respondemus per definitionem praedicata essentialia rei manifestantem.

Obiicies ex nominibus quaedam male definiri definitionem per nomen oratio, quia oratio exigit plura verba: sed possibilis definitio quae in unico verbo consistat: ergo est possibilis definitio, quae oratio non sit. probatur minor: quia possibilis est res tam indivisibilis, ut unicum conceptum habeat explicandum: ergo per unicam vocem explicatur. Confirmatur: possibilis est res, quae non habeat genus, et differentiam, quia non implicat res, quae ita ab omni alia differat, ut cum nulla praedicatum conveniat, ut patet in ratione entis, quod ita differt ab omni non ente, ut cum illo non conveniat: ergo possibilis est definitio in uno vocabulo. Arguitur tertio minor a quinta argumentando nominibus: ipse enim fatetur, modus sciendi est oratio obscure cogniti manifestativa: sed definitio est modus sciendi: ergo definitio est oratio: ergo nulla definitio potest excludere rationem orationis, cum nulla possit excludere rationem modi sciendi: ergo definitio posita, ut debet, per orationem definitur, nam illa definitio quae in unico verbo consisteret non esset oratio: ergo non esset modus sciendi: ergo non esset definitio. probo hanc consequentiam: bene valet a specie generico, et in possibili negato ad negationem inferioris: ut si non est animal, ergo non est homo: ergo bene valet non est modus sciendi: ergo non est definitio.

Respondeo negando antecedens, ad probationem concedo maiorem, et nego minorem, ad probationem concesso, vel omisso antecedente, nego consequentiam, nam exacta illationem

non video, nam quod unicum conceptum explicandum sit non facit, quod per unicam vocem explicandum sit: patet: hic conceptus animal unicus conceptus est, explicatur tamen per hanc plurium vocum vivens, sensitivum, per hanc principium vitalis; ergo quod unicus conceptus sit explicandus, non tollit quod per plures voces explicetur. Ad confirmationem omisso ante, et illius doctrina, quae huius loci non est, nego cons. quia etsi indivisibile esset res, dummodo logice definienda foret per plures voces vel plures etiam conceptus mentales definienda esset iuxta artificio logicae definitionis, siquidem definitio logica compositionem mentalem partium exigit, et distinctionem partium essentialium ab essentialibus; et propterea hanc rationem Doctores Theologi in materia de scientia Dei non definiunt logice, etsi eam intuitive comprehendant, quia indivisibiliter cognoscunt componendo et dividendo, ut ad definitionem logicam requiritur. Ad finem argumenti hoc peto definitionem communi per unicam vocem et redderetur plurium hanc quod potest exterius apparere, non nam [illegible] convenit proprie ens ut ente in aliquo genere suspecto quod improprie conveniat ut ipsius definitio logica sit et constat genere, et differentia quod convenit in essentia divina quae contineri nullo proprie, et univoce cum creaturis conveniat, ut tanquam ostenditur, ideo logice definiri non potest essentia divina.

Dices primum contra nostram definitionem: definitio nostra convenit omnibus definitionibus. ergo convenit sibi ipsi: ergo ipsa definitur per seipsam; sed haec est implicatoria, quia si definitio conceptus definiretur non esset clarior quo definito cum requirat esse clarior ipsa: ergo definitio definiri nequit. Respondeo distinguendo ant. nostra definitio convenit omnibus definitionibus in communi concedo, communi omnibus definitionibus in particulari subdistinguo: convenit omnibus definitionibus in particulari tanquam definitio illarum, nego: tanquam ratio superior participata illarum concedo: unde distinguo consequens ipsa convenit sibi

ipsi, tanquam definitio sui ipsius, neque tamquam res superior respectu sui ipsius, Concedo. etenim nostra definitio est quaedam definitio in particulari; id autem quod definitur est definitionem communem, et inde est, quod nostra definitio non definiat se ipsam, sed ipsa distinguatur a definitione in communi, sicut definitio a definito: quod hoc exemplo liquebit: definitio animalis est vivens sensitivum, quae definitio convenit homini cum homo sit animal, et tamen illa definitio est definitio hominis: stat ergo bene, quod definitio conveniat alicui, cuius non sit definitio. ad reliquum argumenti aliud, clariorem esse nostram definitionem in particulari ipsa definitione in communi, quae est definitum per nostram definitionem, quod obvie dignoscitur: per vocem definitio, clarius tamen per vocem oratio explicans essentiam rei.

Dividere solent aliqui definitionem in physicam, et metaphysicam, physica ea dicitur quae essentiam rei explicat per partes physicas intrinsece realiter distinctas: ut homo est compositum ex anima, et corpore. metaphysica est, quae per partes metaphysicas intrinsecas identificatas essentiam rei explicat: ut homo est animal rationale. rursus definitio alia dicitur essentialis, seu quidditativa; alia accidentalis, sive descriptiva, illa est, quae rem explicat per praedicata essentialia, quibus illa res intrinsece constituitur, ut in supra dicta hominis definitione constat; et quidem huiusmodi proprie est definitio logica, et pro hac leges traduntur: accidentalis autem, sive descriptiva definitio potius ad Rhetores, et Poetas spectat: est enim explicatio rei per ipsius proprietates verbis redundantes: ut homo est animal inter omnia elegantius, admirabilius, cui os sublime, coelumque tueri datum est.

Leges, quas pro bona definitione exigunt, sunt, quod definitio debet esse clarior definito: nam ita debet esse supra attendentes, ut clarior evadat. Secunda sit 2.a definitum talem debere intrare definitionem: nam res intrinseca per quam definitur

explicantur, ut in hac definitione animal est vivens, anima-tum: sitque definitio debere constare genere, et differentia: idest rationibus aliquibus rei, quae definitur, cum aliis convenientia ipsa convenientibus, et differentia rei a ceteris per proximam differentiam ultimam demonstrantibus; genus similiter debet esse proximum, non remotum: unde est etiam inconveniens, et differentiae ultimae ut quae definiri possunt, quae te respectu entis vel eorum negatur bene ratio superior, sive generica, et in differentiae ultima absolute, quae bene convenientia cum aliis, non explicari possunt partes, quae generatim vivens generis vel clare eadem definitio.

2a. lex sit. Definitio omni et soli definito debet competere: quae lex adstrinxit? cum haec: definitio debet explicare totam essentiam rei, et nihil de non propria essentia rei: hinc fit, debere definitionem converti cum definito; idest, quod quidquid affirmatur de definito debeat de definitione affirmari (de definitione, inquam, obiectiva) et quidquid de una negatur, negetur etiam de alia ut homo definitur animal rationale: arguitur sic bene: est homo: ergo est animal rationale: est animal rationale: ergo est homo similiter negative arguitur. Quaestio 3a. de divisione eiusque legibus agit.

Quaestio 3a.
de divisione eiusque legibus agit.

Divisio est oratio totum in suas partes distribuens: ut hominis alia pars animal, alia pars rationale. hoc exemplo ducti Hurtado, et Arriaga et sine confundere conantur divisionem cum definitione aiunt enim: nam divisio, quam definitio explicant essentiam rei quia sive dicam homo est animal rationale, sive dicam hominis alia pars animal, alia pars rationale hominis essentiam declarant: ergo divisio non differt a definitione, sed probat argumentum prius

quia ex una particulari divisione totius est actualis et
metaphisica in partes actuales, et metaphisicas
inferre consclusionem idem repugnat:
repugnat cuivis usque divisionis; Tunc enim divisio totius
actualis in partes actuales, et metaphisicas obiective h. distinguitur a definitione,
aliquam autem divisionem dantur quae definitiones esse nequeant, qualis est divi-
sio hic totius potentialis in sua inferiora, ut viventis aliud est animatum
aliud inanimatum, quae nullatenus dicitur ab his doctoribus viventis definitio.
probatur 2º quia etsi idem obiective significaverint divisio, atque definitio, modus
tamen significandi longe dissimilis est, nam definitio explicat essentiam
illam componendo ex partibus: divisio autem explicat essentiam illam in par-
tes dividendo: sive divisio explicat essentiam per partes, in quas resolvitur.
definitio autem explicat essentiam per partes, quibus constituitur, et com-
ponitur: et hinc ad rationem dubitandi patet solutio.

Divisio potissime
dividitur in divisionem totius actualis, et divisionem totius potentialis, illa est
distributio totius in partes, quas exigit, et quibus actualiter constat quae
partes si physice sunt et inter se realiter distinctae, divisio est physica,
ut hominis alia pars anima, corpus alia: quod si metaphisicae partes
sint quibus constat dicitur divisio metaphisica; ut hominis aliqua pars
animal, alia rationale, divisio totius potentialis est distributio totius in
sua inferiora, quae actualiter non exigit, sed potest illa habere: ut animal
aliud rationale, et aliud irrationale. divisio, physica ea est, quae distri-
buit totum in partes realiter distinctas, dividitur alia in integrales,
et accidentales: illa est, distributio rei in partes, quibus totum integratur
ut hominis alia pars manus, alia pes alia brachium etc. hae
enim partes vocantur integrales respectu hominis accidentalis di-
visio est distributio totius in partes, quibus accidentaliter constat:
ut homo alius albus, alius niger. similes plures divisiones passim
invenies, quas sine frustra tibi paginis commendarem.

Vº. 2º praedicam

tione. Lex 1.a divisio debet esse adequata, hoc est tota membra dividentia debent comprehendere, sive adequare divisum, ut nullam illius partem praetermittant: ratio est: quia divisum, ut infra dicemus, importat aliquod saltem ipsius membrum sub distinctione: hinc est, quod illegitima sit haec divisio: viventium aliud homo, aliud Angelus: hominis alia pars corpus, alia unio: 2.a lex sit, unum membrum dividens in alio dividente includi non debet; ratio est, quia quodlibet membrum debet per se, et prohibere participare divisum: unde male haec divisio reprobanda est, quodquod A [illegible] animal aliud homo, aliud rationale; licet enim praedicari possit genus de specie, et de differentia, dividi tamen non potest ratione in species, et differentias speciei prohibentes rationem divisi. 3.a lex est: quodlibet membrum dividens minus pateat, quam divisum: ratio est, quia quodlibet membrum dividens includitur in divisione; unde inepta est haec divisio: equus alius est animal hinnibile, alius Bucephalus: cum aeque pateant, equus, et animal hinnibile: quod si aliquando aliquod membrum dividens latius patere videtur quam divisum, id contingit quoniam membrum dividens sub alia consideratione est totum potentiale, totum quam membrum dividens est pars actualis, ut patet in hoc [illegible] animal, in divisione: hominis alia pars animal, alia rationale: ubi animal non sumitur pro animali toto, sed pro determinato animali, quod est pars actualis, et metaphysica hominis.

Modi arguendi a divisio ad membra dividentia et e contra sunt: 1.a a toto actuali affirmato valet ad omnes partes affirmandas, et e contra, quia simul sunt; ut existit homo: ergo existit corpus, anima, et unio similiter: existunt corpus, anima et unio ergo existit homo 2.a a toto negato valet ad aliquam partem sub disjunctione negandam, et e contra, quia qualibet parte deficiente, deficit totum: ut non datur homo ergo vel non datur corpus vel non datur anima, vel non datur unio: similiter non datur vel corpus, vel anima, vel unio: ergo non datur homo. 3.a a toto potentiali affirmato valet ad aliquam ipsius partem subjectiva

sione affirmandus, et econtra ut est animal ergo hinnibile, s. non hinnibile econtra est hinnibile: ergo animal in tota vel aliqua parte negata adtotum negandum: ut non est hinnibile: ergo non animal; eius posit eum respicile nam totum potentiale in quolibet parte reperitur: a toto autem potentiali negato bene valet ad eius partem negandam, et econtra: ut non est animal: ergo neque hinnibile, neque non hinnibile: similiter econtra: neque est hinnibile neque non hinnibile: ergo neque animal. quaestio 4a de argumentatione modo sciendi praecipuo. Caput 1um breuis argumentationis noticia praemittitur

Quaestio 4a.

de argumentatione modo sciendi praecipuo

Caput 1um

breuis argumentationis noticia praemittitur:

Nobilissimus modus sciendi ille quem per discursum acquirimus, quique principaliter intenditur ad logicam ad de terminationem concernendam est argumentatio, quae definitur oratio in qua unum ex alio infertur denotatur ad argumentationem tria necessaria sunt, et ut ars. quod in syllogismis duplicatur per terminus unica non in ratione memorare: Consequens quod est id quod infertur ex antecedente: consequentia, quae est illatio unius ex alio sub his illationis signis, sicut natis igitur s. ergo quae uero earum notae rationabiliter ad distinctionem nam conditionales, et causales, quae aliquatenus indicant illationem: ut si sol lucet dies est, quia panis est homo est ad rationalitatem tamen solum virtualiter dicuntur argumentationes: ubi per logica illatione notabis, nunquam dis[?] eam in argumentatione sed s. neganda est, s. concedenda: ratio est, quia nunquam habetur per se aequi ualenti logica: quia s. datur illatio ex antecedente s. non datur. si datur concedenda est; si non datur neganda: hinc est quod quando negatur logica, non negatur immediate ueritas consequentis, sed illatio ex antecedente; unde negari possunt duae contradictoriae, quia neutra illarum infertur: ut in hac argumentatione panis est homo: ergo currit: concedis antecedens, et negabis logicam; quod si inferat ad contrarium ergo non currit negabis similiter logicam quia per illationem

Petrus est homo neque infertur quod currat, neque quod non currat infertur.

Dividi solet argumentatio in formalem et materialem. Haec est, in qua unum ex alio infertur ratione obiecti, non tantum ratione dispositionis terminorum; ut in hac argumentatione: Petrus est homo: ergo est risibilis, recte enim infertur quod sit risibilis, quia risibile convertitur obiective cum homine: quod si mutares terminum, et loco termini homo, terminum equus substitueres, nulla esset illatio: ut Petrus est equus: ergo est risibilis. Formalis argumentatio est, in qua unum ex alio infertur non ratione obiecti, sed ratione dispositionis terminorum: unde etsi termini mutarentur, dummodo eadem maneat terminorum structura, concluderet argumentatio: ut in ipsius structuram, terminorumque ordinationem in hac argumentatione formali, omnis homo est animal: Petrus est homo: ergo Petrus est animal: quam si retineas, etsi terminos invertas, sive materiam propositionum mutes, legitime concludet argumentatio: ut omnis homo est equus: Petrus est homo: ergo Petrus est equus, quia structura, sive forma praecipue intenditur logica, cum non curet de veritate, aut falsitate propositionum, hoc est de ipsarum materia, sed solum de recta inferendi methodo: unde praedicta argumentatio, etsi falsas propositiones materialiter contineat, logica et bona argumentatio censetur.

Hinc est quod olim antiqui logici, ut eorum commentatores, communiter, enthymema argumentationem materialem esse existimarunt; syllogismum vero argumentationem formalem: hoc vero iudicium valde mihi probatur, etsi non defuerint recentiores apud quos utrumque male audiat: aiunt enim aliqui, syllogismum quandoque esse argumentationem materialem, ut contingit in quibusdam, in hoc: omnis homo est animal: aliquod rationale est animal: ergo aliquod rationale est homo, in quo non infertur consequens vi formae quae non datur, sed vi materiae, idest vi connexionis, quam habent obiecta praemissarum cum obiecto consequentis: Verum tamen ipsi recentiores eum damnant, nam syllogismus, qui formam syllogismi praeceptis regulis stabilitam non observat, non syllogismus proprie sed abusive dicendus est: quod maxime patet in praedicto syllogismo

in quo ex minori sola infertur consequens multiter: nam
ex eo quod aliquod animal sit rationale infertur quod aliquod
rationale sit homo cum animal rationale convertatur cum homine
unde ad inferendum consequens superfluit illa maior, quod si esset
argumentatio falsa minime superflueret; dicendum igitur nonnullos
ex syllogismos legitimos esse argumentationes falsas, et ratio est quia omnis
syllogismus legitimus in qualibet materia in sua forma et terminorum
dispositione concludit, et infert evidenter consequens.

Alii ratio-
nibus addunt, enthymema posse esse argumentationem falsam, et pro-
bant: quia in qualibet materia propositio conversa infert convertentem:
deinde termini infiniti ex parte praedicati affirmatis inferunt finitos
negatos: quae sunt argumentationes falsae: ut hoc enthymemate, nullus
homo est equus: ergo nullus equus est homo: petrus est non lapis: ergo petrus non
est lapis. res non magnam moram meretur, ideo eam libenter donamus ratio-
nibus.

Dividitur ulterius argumentatio in syllogismum, et en-
thymema: de syllogismo post modum admetendo quaestio, cum de illius vera
forma, praecipue sit ventura: enthymema est argumentatio, quae unica
propositione ante assumpta, ex qua infert aliam: ut petrus currit; ergo movetur.
Subdividitur enthymema in dilemma, inductionem, exemplum, et gradatio-
nem: dilemma, quod argumentum bicorne nuncupatur quia utrinque ferit,
et capit hostem: ut vel valebas, vel non valebas: si valebas, quare scholae
non interfuisti; si non valebas quare totum diem venatione impendisti. in-
ductio est progressio a singularibus sufficienter enumeratis ad suum supe-
rius, et exempla: ut petrus est animal, et paulus est animal etc. ergo
omnis homo est animal. exemplum est illatio unius ex alio propter pa-
ritatem rationis vel exempli: id est a fortiori, et dicitur: ut petrus logicus cum
esset, litteris et deo vacabat: ergo et paulus logicus vacare poterit
deo et litteris, vel abrupte: ut antonius equus ieiunat: ergo tu tamen potes
non ieiunare.

11 gradatio dicitur acervus, i. cumulus per gradus: ut Hispanus vincit francus, francus vincit hollandus ergo Hispanus vincit hollandus: hæc et similes argumentationes plerumque fallunt: ut petrus est amicus antonio, antonius est amicus ioanni: ergo petrus est amicus ioanni: et ratio est, quia intermedii termini casus obliqui, plerumque sunt, ut infra videbimus: quod si per casus rectos fiat gradatio, feliciter et recte concludet: ut, omnis homo est vivens: vivens est ens: ergo omnis homo est ens: et hæc parvo negotio ad 1am figuram reducitur. 4a figura quæ tribuitur Galeno: omittitur modo et quia inutilis est, et eidem commemorant. Caput 2um quædam argumentationis Monumenta exponimus

Caput 2um

quædam argumentationis Monimenta exponimus.

Primum est ex vero non nisi verum: id est: ex antecedente vero semper infertur consequens verum: ut petrus est homo: ergo est animal: ratio autem est quia antecedens semper includit consequens; sed verum nequit includere nisi verum: ergo antecedens verum semper infert consequens verum, et numquam falsum. probatur: antecedens est quasi totum respectu subalternorum suorum consequentium: sed totum respectu subalternorum verum nequit continere subalternum nisi verum: ergo antecedens verum non potest inferre consequens nisi verum. hinc fit, quod bene valeat ab affirmatione antecedentis ad affirmationem consequentis, et a negatione consequentis ad negationem antecedentis: ut est homo: ergo animal; non est animal ergo non est homo: quod aliis verbis dicitur quod bene valeat ab opposito contrario, vel contradictorio consequentis ad oppositum contradictorium vel subcontrarium antecedentis: nam si oppositum consequentis verum est, ipsum consequens falsum est; quod si consequens est falsum, falsum etiam erit antecedens, et oppositum antecedentis verum: ut aliquis homo currit: ergo aliquis homo movetur: sed nullus homo movetur ergo nullus homo currit, vel ergo aliquis homo non currit: non tamen valet ab opposito contradictorio consequentis ad oppositum contrarium antecedentis

ut omnis homo currit: ergo Petrus currit; sed ex hoc Petrus non currit non infertur: ergo nullus homo currit; neque item valet ab opposito antecedentis ad oppositum consequentis; ut est homo: ergo animal: non valet non est homo: ergo non est animal: quia non quidquid repugnat antecedenti, repugnat consequenti. Hinc etiam ortum habent vulgata illa proverbia: quidquid ponit antecedens, ponit et consequens: ex quocumque sequitur antecedens, sequitur et consequens: quidquid ex consequenti infertur, ex antecedenti deducitur: et ratio omnium est, quia quodcumque consequens includitur in antecedenti, ex cuius visceribus deducitur.

Secundum argumentationis elementum: ex falso aliquando verum, aliquando falsum: quod non ita intelligendum est, ut falsum admittatur tanquam falsum; nam ex falso ut falso nihil infertur, cum intellectus falso ut falso assentiri nequeat: debet ergo falsum admitti ut verum, id est sub specie veri; ita quod falsum quod infertur etiam sub specie veri inferatur: quo pacto accuratiores magistri principium hoc explicant, et assumunt: et ratio est: quia falsum quodcumque infertur, infertur vi praemissarum falsarum, quae admittuntur ut verae; sed in praemissis falsis, quae admissae sunt ut verae, admittitur etiam consequens ut verum: ergo falsum quod ex falso infertur, sub specie veri infertur: ut in hoc syllogismo patet, omnis homo est equus; lapis est homo: ergo lapis est equus ubi sequitur negari consequens, quia in praemissis continetur: unde ex falso admisso ut vero falsum etiam admissum ut verum infertur. Infertur etiam ex falso specificative verum: et ratio est, quia totum potest esse falsum per falsitatem alicuius partis, manente alia parte vera, sed ex toto infertur quaelibet pars: ergo potest inferri verum: ut omne animal est homo: sed Petrus est animal: ergo Petrus est homo: ecce ex toto falso infertur consequens verum.

Ex hoc principio sic exposito oritur vera alterius expositio, huius scilicet: ex impossibili sequitur necessarium, contingens, et impossibile: et ratio est, quia ut aliquod antecedens sit impossibile sufficit, quod aliqua ipsius pars sit impossibilis: sed

possint aliquae partes esse contingentes, aliae necessariae: ergo potest in-
ferri tam contingens, tam necessarium, tam impossibile: exempla sint:
omnis lapis est ens: petrus est lapis: ergo petrus est ens: ecce ex impossibili se-
quitur necessarium. item: omnis lapis movetur: petrus est lapis: ergo petrus
movetur: ecce ex impossibili sequitur contingens. denique: omnis equus est rationalis
lapis est equus: ergo lapis est rationalis: ecce ex impossibili sequitur impossibile.
intelligendum tamen est hoc principium sicut et superius, de impossibili ad
minus ut possibili; quia si ut impossibile admittatur, quomodo ad inferendum ulterius con-
cedatur quis progredi potest, cum nequeat admitti aliquid ut verum. qui
admittit aliquid ut impossibile est sub conditione suae impossibilitatis.

Respondetur
ex necessario sequi non potest nisi necessarium: quia quod necessarium est,
ex omni parte necessarium est, alioquin ex vero posset inferri falsum, nam
impossibile est falsum, et contingens potest esse falsum. denique: ex contin-
gente contingens, et necessarium inferri potest; non impossibile. probatur prima
pars: quia aliquod totum contingens tamen potest ex una parte
contingenti, et alia necessaria, sed ex toto infertur quaelibet pars; ergo
ex toto contingenti inferri potest necessarium, et contingens; insuper con-
tingens connecti potest cum necessario, sicut existentia creaturae quae con-
tingens est, connectitur cum existentia Dei, quae est necessaria: unde va-
let: ex hoc enim contingenti, Deus et creatura existunt ad hoc con-
sequens necessarium, ergo Deus existit. 2a pars probatur: quia contingens
nequit connecti cum impossibili, nam quidquid connectitur cum impos-
sibili est impossibile: deinde, si ex contingenti sequeretur impossibile, ex vero
posset inferri falsum cum contingens possit esse verum, impossibile au-
tem semper est falsum.

Ad extremum nota, quod quando di-
ximus ex falso inferri verum aut ex contingenti necessarium, intel-
ligendum est esse verum ut tale aut necessarium ut tale; sed quod
secundum se est verum, aut secundum se est necessarium, et ratio est, quia
antecedens falsum ex vi sua falsi non potest esse causa veri; nec contin-

gens ut contingens sit petit quod necessarium: solum enim petit aliud falsum quod requirit ut falsum sit, et aliud contingens quod requirit ut contingens sit: similiter intelligendum est cum diximus, ex impossibili sequi posse necessarium, et contingens. quaestio 1a de syllogismo eiusque artificio. caput 1um materia, forma, et figura, quibus assurgit syllogismus statuit.

Quaestio 1a

de syllogismo, eiusque artificio.

Caput 1um

materia, forma, et figura. quibus assurgit syllogismus statuit.

Definitur ex Aristotele syllogismus argumentatio, in qua quibusdam positis aliquid aliud infertur vel probatur ea quae posita sunt. nomine terminorum ex quibus argumentatio notentur propositiones, quibus constare syllogismus quarum 1a maior, 2a minor, 3a consequens nuncupatur. priores propositiones dicuntur etiam praemissae, quia antecedunt consequentem, et ex illis positis consequens infertur. terminus ulterior in qualibet praemissa duos reperimus terminos, subiectum, scilicet et praedicatum: unum autem ex his terminis qui vocatur medius syllogisticus, bis in praemissis collocatum non autem in consequenti: in consequenti reperies coniunctos duos terminos quos minime in praemissis coniunctos unquam videbis: hi autem termini extremi termini vocantur, qui in praemissis cum medio identificantur, et in conclusione inter se: ut certum in hoc syllogismo: homo est animal, petrus est homo: ergo petrus est animal: in quo terminus homo est medius, qui repetitur in maiori, et in minori; termini animal autem et petrus qui in conclusione coniunguntur extremitates syllogismi sunt.

§. Materia syllogismi est id ex quo conflatur syllogismus, alia est remota, nempe termini, quibus componuntur propositiones: alia est proxima, scilicet propositiones ipsae, quibus immediate assurgit syllogismus. forma autem est, recta coordinatio propositionum ad concludendum, id est ad inferendam conclusionem in qua tum materia

sua falsa sua vera sint dicta: de quo vero syllogismus nunc est figura est recta dispositio medii syllogistici; quae triplicitur potest disponi medium in praemissis triplex figura sequitur. 1a ita quod medium in maiori subiiciatur, et in minori praedicetur, et haec est 1a figura: ut: omnis homo est animal, petrus est homo; ergo petrus est animal. 2a, ita quod medium in utraque praemissa praedicetur, dicitur qui syllogismus in 2a figura: ut: nullus homo est leo omne rugibile est leo ergo nullum rugibile est homo. 3a denique; ita quod medium subiectum sit in utraque praemissa quae est 3a figura ut: omnis homo est animal omnis homo est risibilis ergo aliquod risibile est animal pro quo commendandae memoriae ex versu hoc singulas figuras ipsa apta ipsius amplectitur.

~ Sub, prae prima secunda bis prae 3a bis sub:

apud dialecticos figura [illegible] bus [illegible] 4a [illegible] secunda, sed ad 1a perfectionem reducitur, si minor et maior invicem sedes mutent. si quis autem similia dignum sit examine ad topicam remitto, hic etenim absque doctrina utura id praestamus in his tribus figuris variis modis fabricantur syllogismi. modus ergo syllogismorum dicitur recta dispositio propositionum secundum quantitatem, et qualitatem modi unde 19 numerantur quos suis figuris respondentes per Barbara dictionem incipientes in Barbara plura di[illegible] de [illegible] patienter ausculta.

1a Barbara, Celarent, Darii, Ferio, Baralipton
Celantes, Dabitis, Fapesmo, Frisesomorum.
2a Cesare, Camestres, Festino Baroco. 3a Darapti.
Felapton, Disamis, Datisi Bocardo, Ferison.

1a igitur figura novem modis amplectitur quorum 4a primi perfecti dicuntur, 5a reliqui imperfecti: in quibus [illegible] vocalis [illegible] habenda est 4. [illegible] et 5a in Baralipton, et frisesomorum [illegible]

dicuntur autem modi perfecti 4or primi 1ae figurae, qui conclu-
dunt directe, hoc est quia in conclusione maior extremitas de ex-
tremitate minori praedicatur; reliqui autem 5 modi 1ae figurae
indirecte concludunt, quia in conclusione minor extremitas de ma-
iori praedicatur, et ideo imperfecti dicuntur; cuius exemplum est
dis eximen cuique in modis Darii, et Dabitis, qui ad eandem fi-
guram pertinent, 3us namque perfectus est, imperfectus vero 2us; hic
syllogismus est in Darii: omnis homo est animal, aliquod vivens
est homo; ergo aliquod animal est vivens: ecce in Dabitis: omnis
homo est animal; aliquod vivens est homo; ergo aliquod vivens
est animal: quia vivens, quae maior extremitas est, pro subjecto
respectu extremitatis animal praedicatur de illa.

Nota deinde
praeterea, nos vocales cuiuslibet modi esse has A, E, I, O, ut in aliis
quorum vim hac ita colliges; A denotat universalem affirmativam, E uni-
versalem negativam, I particularem affirmativam, O particularem negati-
vam propositiones scilicet, continet A et E; cum autem dicimus vocales
I et O denotare propositiones particulares, non excludimus propositiones singulares;
hae enim propositionibus particularibus etiam substituuntur, et quaeque illarum ratio ha-
benda est: ut omnis homo est animal, Petrus est homo; ergo Petrus est animal,
qui est in Darii, perfecteque concludit, licet duas singulares propositiones
pro particularibus contineat.

Dedimus supra in hoc capite
exempla syllogistica in plurium figurarum congruentia, ex quibus si vis
evolutius notionem, exempla alia etiam tibi proponi curavi aut ...
... et ab exteris patet cuique in quolibet modo qualibet
... figurae syllogismos invenies.

Pro 1a figura

Barbara: omnis homo est animal: sed Ricardus est homo; ergo Ricardus est animal
Celarent: nullus equus est homo: omne hinnibile est equus; ergo nullum hinnibile est homo
Darii: omnis homo est rationalis; aliquod risibile est homo; ergo aliquod risibile est rationale

Ferio: nullus homo est equus; petrus est homo: ergo petrus non est equus.
Baralipton: omnis homo est rationalis: omne risibile est homo: ergo aliquod rationale est risibile.
Celantes: nullus homo est equus; omne risibile est homo: ergo nullum risibile est equus.
Dabitis: omnis homo currit: petrus est homo: ergo aliquod currens est homo.
Fapesmo: omnis equus currit: nullus homo est equus: ergo aliquod currens non est homo.
Frisesomorum: aliquis homo est animal: nullus equus est homo: ergo aliquod animal non est equus.

Pro 2a figura

Cesare: nullus equus est homo: omne animal rationale est homo: ergo nullum animal rationale est equus.
Camestres: omnis homo est animal: nullus lapis est animal: ergo nullus lapis est homo.
Festino: nullus homo est pennis volans: aliquod animal est pennis volans: ergo aliquod animal non est homo.
Baroco: omnis homo est rationalis: aliquis lapis non est rationalis: ergo aliquis lapis non est homo.

Pro 3a figura

Darapti: omnis homo est risibilis: omnis homo est rationalis: ergo aliquod rationale est risibile.
Felapton: nullus homo est equus: omnis homo est rationalis: ergo aliquod rationale non est equus.
Disamis: aliquis homo currit: omnis homo est risibilis: ergo aliquod risibile currit.
Datisi: omnis homo est animal: aliquis homo est albus: ergo aliquod album est animal.
Bocardo: aliquis equus non est homo: omnis equus est corruptibilis: ergo aliquod corruptibile non est homo.
Ferison: nullus equus currit: aliquis equus est albus: ergo aliquod album non currit.

Caput 3um

Syllogisticos cardines explorat.

Firmissima duo, [illegible] ipsa clarissima principia pro syllogismis commendata nobis intulit Logica, quae vocamus cardines, quibus tota syllogistica machina innititur: plures ea principia bene amplectuntur, non male explicant; alii excogitarunt alia omnino [illegible] principia; ut [illegible] de ea [illegible] nobis [illegible] affluant; quae ergo [illegible] inter [illegible] cuius [illegible] examinemus. 1um igitur principium est dici de omni, quod ita explicant. Conciliatores, quod quidquid affirmatur de aliquo superiori [illegible] affirmatur etiam de quolibet inferiori contento sub illo. sed hoc explicatio principii [illegible] abstractiva impugnatur, ex eo quod communiter [illegible] principia non sunt ad hoc syllogismos conficiendos, [illegible] in syllogismis

universalibus, nobis quibus universalibus constantibus, ut in Bar-
bara, non dantur infinita, de quibus non universaliter distributa sunt
ex affirmativis: ergo non est sufficiens pro hac syllogismi praedictum prin-
cipium. Item expositorius, nempe syllogismus expositorius, qui ideo
constant quibus singularibus, ut patet est hic homo, hic homo est
animal: ergo patet est animal rationale, singulare, non datur universalis
distributiva sumptus: ergo nec praedictum debet habere principium.
Caeterum
Arriaga ipse quilibet praedictas explicationes impugnaverat, pro-
priis aliud unum ex iis quae dicunt alii syllogismi fundamentum sta-
tuit, nempe quae sunt eadem uni tertio sunt inter se eadem. Sed fallit
Arriaga, et suae exceptionis nationem convincit: quia praedictum principium
universale non est, nec sufficiens ad omnes syllogismos: patet: quia dantur syllo-
gismi negativi, in quibus conclusio est negativa, sed in his non
dantur duo quae sunt eadem uni tertio, et inter se. Ergo praedictus syllogismus
non est sufficiens illud principium: patet minor in hoc syllogismo 2ae figurae
in Baroco: omnis homo est animal, lapis non est animal: ergo lapis non est homo
in quo neque conclusio, lapidem, et hominem esse idem tertio, neque lapidem
et hominem esse idem uni tertio: ergo etc.

Nos ergo praedictum principium dici
de omni amplissimo, explicamus pro syllogismis quibuscumque affirmativis
ita: quodquod affirmatur de aliquo sive distributo, sive capax distributionis
sit, affirmatur etiam de identificato cum illo: dicitur si capax distributionis
sit, ut nos singulares non excludant. Omnes, et exclusive, et affirmando haec
principium ex eo probatur quia ad quemcumque syllogismum affirmativum decla-
rat; nam omnis syllogismus affirmativus a sufficienti conclusione ut in conclu-
sione infertur universale identitas: sed hoc minoris, si quod affirma-
tur de uno termino sive distributo, affirmatur de eo identificato cum illo. Ergo
hoc patet in hoc syllogismo: omnis homo est animal, Petrus est homo: ergo Petrus
est animal: si enim in maiori affirmatur de homine, quo est maior termi-
nus syllogismi, terminus medius syllogismi esse animal: ergo de eo identificato

cum homine debet comparari animal; sed petrus identificatur cum homine, et consequenter inconveniens; ergo recte deducitur in conclusione identitas animalis cum petro.

Contra hoc principium dici debet primo: de contradictionis [illegible], quae fiunt eadem uni tertio, sunt idem inter se, quod elicitur accipiendum est si tertium non distribuitur. [illegible] tertium [illegible] non distribuatur, falsificatur principium in ipso Deus et natura divina: ut: Deus est pater, filius est Deus; ergo filius est pater: distributio quae debet tertii distributionem, quae [illegible]: unde nam Deus, et natura divina distribui debet pro omni quidquid, non importat [illegible] quod non est terminus universalis, sed mixtus: unde ita formaliter [illegible] [illegible] quidquid est Deus est Pater; filius est Deus; ergo filius est pater certum erit fallacia.

Similiter huiusmodi 2um principium pro syllogismis negativis: dici de nullo: idest, quidquid negatur de termino distributo, negatur etiam de identificato cum illo: et [illegible] est cum deus, quod in primo [illegible] negatur de termino distributo, negatur etiam de eo quod est ipsius. sed quod quod est ipsius identificatum, [illegible] negatur de identificato cum ipso. hinc [illegible] principium aliud, scilicet [illegible] [illegible], quando duo extrema, et unum identificatur cum aliquo tertio, et alterum non identificatur, non identificantur inter se: nam si equus [illegible] rationali, et homo identificatur cum rationali; [illegible] quod equus et homo disconveniunt, [illegible] identificatur inter se [illegible] principium huius syllogismi in Celarent [illegible]: nullus equus est rationalis; omnis homo est rationalis; ergo nullus homo est equus.

Ex his alia inferuntur principia pro syllogismis; 2um ex [illegible] negativis nihil sequitur [illegible] pater, quia ex eo quod duo extrema disconveniunt a tali quod [illegible] non sequitur quod inter se disconveniunt [illegible] quod animal et rationale disconveniunt a lapide, sequitur quod disconveniunt inter se; patet ergo hic syllogismus: nullus homo [illegible]

rinoceros: nullus equus est homo: ergo nullus equus est rinoceros. 2.a:
ex puris particularibus nihil infertur, quia cum terminus particularis
indifferens sit, ut pro uno, vel pro alio usurpetur, potest in una
praemissa supponi pro uno et in alia pro alio: unde non concludit
syllogismus, quia ex eo quod duo identificantur cum duobus diversis
non sequitur identificari inter se: vitiosus igitur est hic syllogismus: aliquod animal est equus: aliquis homo est animal: ergo aliquis homo est
equus: quod si terminus particularis notetur aliquo signo determinante
eius eadem subiecta, recte concludet syllogismus: ut: aliquis homo
currit: sed hic aliquis homo est albus: ergo aliquod currens est albus;
item si termini singulares pro eodem subiecto in utraque praemissa suppo-
nantur, recte concludet syllogismus: ut: petrus est albus: petrus est aliquod
animal: ergo aliquod album est animal. ratio convincens est, nam propositio de-
terminata ad unum singulare perinde se habet ac universalis.

Tertia: quando una
praemissa est particularis, et altera universalis, conclusio est par-
ticularis, et quando una praemissa est affirmativa, et altera ne-
gativa, conclusio est negativa, iuxta commune proloquium conclusio
sequitur deteriorem partem. ratio 1.i est: quia in conclusione inferuntur termini
non, vel distributio extremitatum iuxta conditionem, vel distributionem quam ha-
buerunt in praemissis cum medio: sed quando una propositio est particula-
ris, coniunguntur particulariter inter se extremitates cum medio in
praemissis: ergo in conclusione particulariter debent coniungi: aliter plus
inferretur in consequenti, quam quod continetur in praemissis: et
distribuerentur termini in conclusione, qui in praemissis non fuerunt distri-
buti: unde deficit hic syllogismus: omne risibile est homo: aliquod
animal est risibile: ergo omne animal est homo. ratio 2.i est: nam quando
una praemissarum est affirmativa, et altera negativa, una extremitas
identificatur cum medio, et non altera: sed quando una extremitas identifi-
catur cum medio, et non altera, neganda est identitas extremitatum inter se
in conclusione: ergo conclusio debet esse negativa: patet in hoc syllogismo

nullus homo est equus: petrus est homo; ergo petrus non est equus. Caput 3um oppositis quibusdam regulis vitia syllogismorum panduntur.

Caput 3us

Oppositis quibusdam regulis, vitia syllogismorum panduntur.

Prima lex syllogismi: tribus et non pluribus terminis constare debet; ratio est: quia totum artificium syllogisticum eo respicit, ut inferatur connexio vel disiunctio extremorum inter se ex connexione, vel disiunctione cum tertio [illegible] terminis; quod si 4 termini darentur, iam inferentia non posset: cum ex eo quod unum extremorum coniungatur cum uno 3o et alia cum alio, non infertur identitas extremorum inter se: peccat ergo hic syllogismus: Baetis est iuxta Cordubam: hispalis est iuxta Baetim: ergo hispalis est iuxta Cordubam.

Secunda lex: medius terminus maneat sub eadem [illegible] praemissarum; ratio est: quia mutato quolibet termino propositionum variatur earum sensus; sed quando diversus eorum conclusionis ac [illegible] praemissarum [illegible], non infertur conclusio ex praemissis; ergo [illegible] substantia syllogismorum vitia. 1o: si non servatur [illegible] majoris: verbi gratia claudicat homo: omnis homo claudus sedet: petrus est homo ergo petrus sedet; quod si ex medio minoris [illegible] non [illegible] ergo omnis homo sedet: petrus est claudus: ergo petrus sedet: similiter de casu obliquo diversitas. 2o: si medius sit aequivocus [illegible] ergo omnis canis latrat: sidus est canis: ergo sidus latrat: similiter obliquo vario suppositio fallit syllogismus: verbi gratia quidquid est antonii possidetur ab antonio: hic liber est antonii: ergo possidetur ab antonio: [illegible] pro [illegible] liber [illegible] pro [illegible], et domino: 3o si modo praesupponenda [illegible] pro accidenti [illegible] medius: verbi gratia quidquid emisti comedisti: sed emisti carnem crudam; ergo carnem crudam comedisti.

Quarto sita

vitio suppositionis medii: ut animal est genus, petrus est animal: ergo petrus est genus, ubi medium animal ibi simpliciter, ibi personaliter supponit. item. hi apostoli sunt 12. dicis petrus est apostolus: ergo dicis petrus est 12: ubi medium hi apostoli variat suppositionem copulatam in determinatam. quinto si variet ampliatio: ut omnis canis mordet, canis marinus est canis: ergo canis marinus mordet. Sexto si variet appellationem mutatam: ut capra est mater: capra est tua: ergo capra est mater tua ubi tua in minori appellat suppositionem possessionis; et in conclusione suppositionem naturalem. Septimo. si variet ibi habitualiter pro significato, ibi materialiter pro se ipso supponit: ut deus est ubique, ubique est adverbium: ergo deus est adverbium. Octavo: si medium non distribuitur vitio: ut quod petrus est non est paulus, id petrus est rationalis; ergo paulus non est rationalis: vitio enim medii distributio falsa est maior. Nono: si ad speciem vera esse maior; apponitur: ergo maior falsa, i. si ad speciem negetur, quod maior est affirmativa: ut quidquid non amisisti habes: cornua non amisisti: ergo cornua habes in quo maior est falsa cum supponat aliquem habuisse quod non amisit: item Lex equus l. non est equus id non est equus: ergo est equus: maior videtur negativa sed re vera affirmativa est, aequivalet huic id non est non equus, l. huic id est non equus.

Tertia lex sit pro extremitatibus: ne in conclusione distribuantur extremitates, quae in premissis distributae non fuerunt: ratio est: quia debent eiusdem suppositionis extremitates in conclusione quam habuerunt in premissis; unde si in premissis determinate supponunt extremitates distribui nequeunt in conclusione quare hic syllogismus defectuosus est: omnis equus est generabilis: omnis equus est substantia: ergo omnis substantia est generabilis: quia extremitas substantia in premissis determinatur et in conclusione distribuitur. debet ergo concludi: ergo aliqua substantia est generabilis. Eadem ratione similiter defectuosus est hic syllogismus negativus: omnis homo est substantia, nullus leo est homo ergo nullus leo est substantia ubi in conclusione extremitas substantia distribuitur ratione signi universalis negativi nullus. praeterea alia

syllogismorum, quos solvis ipse te docuit, eorum quas etiam solvere
docentis ipsorum vitia audes. Caput 4um reductio sillogismorum osten-
diva.

Caput 4us
reductio sillogismorum ostendit.

Si quid negocium hic utili-
tatis importat, id equidem praecipuum laborum fastidio, et involutis
ambagibus complexum praestiterunt Doctores, experientia testante, propo-
siti reductionis norma ubi acrae disputationis calentibus licuit.
redimimus, cui labori sedere videmur ut patet. Examinatis-
simis commentis ne diutius quisquilias aberremus: modos
4or primos 1ae figurae modos perfectos seu directos nominamus,
praecipue, quia ita evidenter concludunt, ut 1 ipsis ingerant
assensum veritates; reliquos vero 3 figurarum duplex mediti
et imperfecti, qua etiam et asymmetriz. sive argumentatu, ut dicunt
subsistunt, nec concludunt, ni eam perenti adeo demonstrationem
ut perfecti: Laboris ergo erit, et industriae imperfectionem
modos ad perfectos reducere, et negationis 1. praeteribus 1. ignoran-
tiae apertae ignominia castigare. Haec autem reductio dicitur per
ostensionem, quia ostendit malitiam negationis in locum.

Pro qua osten-
siva reductione nota, 4or modos perfectos incipere ab his consonis
B, C, D, F, a quibus etiam incipiunt reliqui duo modi
cuiusvis figurae: quia notatur modus imperfectus reducendus esse
ad eum modum perfectum, qui eadem initiali littera incipit.
unde Baralipton ad Barbara; Celantes, Camestres, et Cesare ad Cela-
rent: Dabitis, Disamis, et Datisi ad Darii: Fapesmo, Festino,
et cetera ad Ferio reducendi sunt: exceptis tantum Bocardo, et Baroco
qui non nisi per impossibile reduci possunt, ut infra videbimus.
Nota deinde, in omnibus modis imperfectis inveniri interaliquas
has consonantes s. P. M. C. quarum significationes hic con-

mina proponunt.

V simpliciter vertⁱ vult. S. P. vero per accⁱ.

M. vult transpoⁿ: C. per impossibile ducⁱ.

Explico: littera S. denotat propositionem cui antecedit convertendam esse simpliciter, mutato scilicet praedicato in subiectum, et subiecto in praedicatum: P. denotat propositionem cui antecedit convertendam esse per accidens, mutato scilicet subiecto in praedicatum, et praedicato in subiectum, et mutata etiam quantitate. M. indicat, esse faciendum propositionem cum altera praemissa commutandam esse ita quod maior fiat minor, et minor maior: C. denotandos in quibus reperitur quintum modum Baroco, et Bocardo reducendos esse per impossibile.

Ad exemplum ostensivae reductionis formandum communiter adducitur modum imperfectum 3ᵃᵉ figurae Fapesmo, in quo nos litteras P. S. et M. concurrunt, cum modus hic imperfectus reducatur ad litteram F pertinet ad modum perfectum Ferio: accipe ergo syllogismum in Fapesmo. Omnis homo est rationalis: nullus lapis est homo: ergo aliquod rationale non est lapis: si ergo vis respondere, ut reducas syllogismum ad Ferio a dendi, littera P. subsequens ad Fa, quae denotat propositionem maiorem universalem affirmativam, quae correspondet vocali A convertendam esse per accidens hoc pacto: aliquod rationale est homo: rursus post E sequitur S, denotat quod propositionem universalem negativam correspondentem litterae E convertendam esse simpliciter sic: nullus homo est lapis: demum littera M, quae est in Fapesmo, indicat, propositionem maiorem in minorem commutandam et e contra: quod praestabis, si minorem conversam simpliciter loco maioris ponas, et nullus homo est lapis, deinde maiorem conversam per accidens in minorem, ita aliquod rationale est homo, formabis ergo sic clarissimum syllogismum in Ferio: nullus homo est lapis: aliquod rationale est homo: ergo aliquod rationale non est lapis: negativam ergo semper a parte deducas.

hic adverte primo quod

ralipton quod ut ipsa regula conversionis in parte syllogismo particula-
rem affirmativam converti per accidens et universalem affirmativam
in eum reduci potest ad Barbara, in quo modo syllogismus est universa-
lis fuit per accidens conversus ipsius conclusio affirmativa parti-
cularis in affirmativam universalem, ut ex universali affirmativa
deducatur affirmativa particularis negata: ut hic syllogismus
est in Baralipton: omnis homo est rationalis sed admirativum est homo:
ergo aliquod admirativum est rationale; tunc P. quae est in Baralipton
petit conclusionem esse convertendam per accidens, quae conversione ex
vi materiae facta hoc pacto ergo sed admirativum est rationale, formatur
hic syllogismus verus in Barbara: omnis homo est rationalis: sed omne ad-
mirativum est homo: ergo omne admirativum est rationale ex qua conclusio-
ne universali infertur hic: ergo aliquod admirativum est rationale quae
fuerat negata.

Reductio altera est per impossibile, quae fieri debet, quoties
revocato syllogismo imperfecto ad aliquem modum ex 4or perfectis, te-
nentur respondens duas contradictorias, seu contrarias simul veras admittere
quod est facultas praestantem meminerimus, ad quem ex perfectis reliquo-
rum quisque reducendus esset epigramma hoc dialectica musa con-
scripsit.

V. Barbara Felapton, Fapesmo, Baroco, Bocardo.
Vertit, et illatum cum praeside docet.
V. Celarent, Disamis, Datisi, Fesino, Darapti.
Comprobat hos inter et Baralipton erit.
V. Vult Darii Frisesom, Camestres, cumque Ferison.
Celantes, Ferio Cesare, Datisi amat.

Tres porro traduntur regulae pro hac reductione, quas his etiam car-
minibus veteres commendarunt.

V. In prima istam contradictoria maior
2 esto: prior maior ponatur, cede minori.
2 excipe Celantes, in quo est inversus ordo.

Servat maiorem, variatque secunda minorem.
Tertia maiorem variat, retinetque minorem.

Ut vidimus pro simplici figura simplex regula traditur quam sic explico: 1a regula pro prima figura docet; quod si negetur in aliquo ex ipsius imperfectis modis conclusio illius contradictoria ponenda est pro maiori, et maior quae fuerat, pro minori: unde colligetur contradictoria s. contraria alicuius conseq.: ut proculdubio syllogismus in Fricaso ut aliquis homo est animal nullus equus est homo: ergo aliquod animal non est equus negat adversarius totum: impugnes tunc et contradictoriam infere: ergo omne animal est equus, quam adversarius negare concedit, s. duas contradictorias simul falsas admittere: nam formalis syllogismus in Darii posita hac contradictoria pro maiori, et maiori antiqua conversa pro minori, et eliciens totum evidentes, oppositam contradictoriam minori conseq. in primo syllogismo: ut: omne animal est equus sed aliquis homo est animal: ergo aliquis homo est equus, quae conversa simpliciter, nempe, ergo aliquis equus est homo, est contradictoria minori conseq. in primo syllogismo, scilicet nullus equus est homo.

Exige Celarent in quo sic incurrit adversarius, nempe in hoc modo contradictoria conclusionis negatae sit minor, et quae minor fuerat, sit maior: ut nullus homo est equus: omne animal rationale est homo: ergo nullus equus est animal rationale: contradictoria huius, quam infers, haec est, ergo aliquis equus est animal rationale: formaliter hoc pacto syllogismus in Darii: omne animal rationale est homo sed aliquis equus est animal rationale: ergo aliquis equus est homo quae conversa simpliciter est contradictoria maioris in primo syllogismo conseq.

Pro 2a figura 3a sit regula: retinenda est rursus maior praemissa syllogismi, et contradictoria conclusionis negatae pro minori collocanda, unde infertur contraria s. con

tradictoria minoris conseq; ergo fit in celarent syllogismus: nullus equus est homo: sed rationale est homo: ergo nullum rationale est equus: negato consequenti subinfertur: ergo aliquod rationale est equus: et fiet syllogismus in ferio: nullus equus est homo; sed aliquod rationale est equus: ergo aliquod rationale non est homo, quod est contradictoria minoris conseq. in 1° syllogismo.

Pro 3a figura 3a fit regula: contradictoria consequentis negati ponenda est pro maiori; minor autem antiqua semper retinet locum, inferetur ergo in consequenti contraria maioris in priori syllogismo conseq: fit exemplum in Darapti: omnis homo est animal: omnis homo est rationale: ergo aliquod rationale est animal: negato consequenti subinfertur: ergo nullum rationale est animal: formetur ergo nunc syllogismus in Celarent: nullum rationale est animal sed omnis homo est rationalis: ergo nullus homo est animal quod profecto est contraria maioris in 2° syllogismo conseq. nempe omnis homo est animal.

Restinguerent auditores mei de reliquis syllogismis quibus narrarem saltem aliquid deberem: scilicet de syllogismo [illegible]sitorio, modali, et expositorio quibus dissensionibus alii paginas replent, et quasi turbidi perplexa et doctrina vaga conterunt scribentes, i. calamos improbo sudore defatigant vexentque suos auditores aliis importunis praeceptis; de vobis etenim tantum mihi polliceor ut semel tradita iterum inculcare superfluat: scitis, syllogismus expositorius illum dici qui medio singulari gaudet; scitis insuper, quod modalis propositio sit et quotuplex ex positionibus; ex quibus tam modalis, quam expositorius syllogismus assurgit: et ... demum sanctas leges syllogismis omnes congruere: quod ergo vos monere?.

Sed iam prope finem mediis animus quod investigantes nimia videamur aliquando in portu ferme naufragium: age ergo inveniendi medium ...

requirit; et si quaelibet ars totum possit habere virum hactenus.
ars arte a multo comparatur. Feliciter igitur non inveniendam reperta
est ab aliquibus sublimis ingenii pennis, et assidua
excitationis remis fulmen hoc, tot stupendis
famosum relictis asinis ponte inadversum litus
feliciter patet nobis. id vobis contingat
auditorum favente genio, Deo fortunante
incolume almi humanique nominis gloria
quam omnis lingua confitetur, et personat ubique.
veritatis corpus in hac nostra compen
diaria elucubratione traditimus
relatum, redditumque volumus
utique aliquo pro tanto
laboris nomine et
numine ac
ceptum iri
ramus.

Finis Summularum ad maiorem gloriam Dei Omnipotentis
Scriptus a nobili D. Joanne de Finca
Die ~~sa~~ decima mensis decembris
Anno Domini Millesimo
Sexcentesimo Sexa
gesimo ~~sexto~~
Septimo

PHIA RALIS, SIUE ARS ARTIU, ARETICIS VIGILIIS INSTTua ILLVSTRTAQ INERPreTaRIS ILV CUBraTonibq EPOSITA.

A Rmo Pe NICOLAO D BURGOS E SOC
IETaE IESU CORuey IN COLLEGIO
D. CATARINE, UM. SACROPHIE
PROFESORE. ÆTERNE SAP:
IENTE RALE OPUS.

ANNO R.S.

1662.

Allocutio

Ecce Dialecticam, auditores, avidis expectatam votis avidioribus, ut credo, ultimam perdendam vobis committimus, et tradimus: in cuius imparem commendationem cum aliis [illegible] collaturam si nostra adversus tos gignunt sermonem illorum auctorum, a quibus clarissimos Aristoteles; qui, veteri Graeco ingenio gymnasticos, Logicam nostram, nimio tamquam inutile figmentum e medio inculcabant; verum scientiam tamquam imprudentiae iniquumque artem impie deuriebant [illegible]; quoniam nimirum alii Logicam institutionem [illegible] rebus similibus proh ibebant; quam animo habere adversum comprobatum nullo humano usui innuatum [illegible]: sunt enim ubique gentium aliqui, quibus, ut ait Seneca, alibi [illegible] unguenti plena penu videbitur [illegible] sapientissimus hos Dialecticae [illegible] in qua ex omni parte [illegible], et argumentorum dissolutionem generare diceritis mei Salomon, qui dicat: Dicimus plane nunc audivit Plato, apud quem solum [illegible] audivit [illegible] meus totus, totius intellectus veritatisque Philosophiae, hunc Divini principes, ex quo cuiusque Dialecticae Candidati. [illegible] auditor et eloquentem in paramidem [illegible]: colligere et optime dy [illegible] diligentius que [illegible] facultate Dialectica [illegible] quae [illegible] esse [illegible], multis, [illegible] quamdam [illegible] aliquid re veritas [illegible] placet [illegible], sed quando et quibus in [illegible]? [illegible] illius Romanae sapientiae, et eloquentiae parens politiorisque artium vindex Cicero [illegible] ubi de [illegible] quodam [illegible] doctrina [illegible] viro [illegible] numquam Professione [illegible] artem, quae doceat [illegible] definiendo. obscura explanare [illegible] habere regulas, quae vera, et falsa iudicarent, et quae quibus [illegible] essent, quaeque non essent [illegible] haberet.

omnium artium maximam quam diu adeo, quae censum ab aliis expendebant: Dialecticam mihi videntur dicere nequire [illegible] intelligam.

De Dialecticae antiquitate, ortu, et parentibus plura nunc exhibere non licet: consule, si vacat, eruditissimos Conimbricenses, simulque politissimum et reconditae eruditionis indagatorem Lipsium, qui in sua manuductione ad Philosophiam Stoicam primos illos viros ipsa antiquitate commendatos recenset: nos vero quae Dialecticae elementa, fundamentaque statuimus, in compendio nostro iacimus, et posuimus, sub limine [illegible] Logicae [illegible] adeamus, in cuius [illegible] praecipuas [illegible] exigimus, [illegible] genitas sapientiae cui hoc opus colligimus, [illegible] imo et [illegible] ordinis, [illegible] habeas, quod si iacet numen, propterea cuncta cadent. Disputatio unica prooemialis de natura proprietatibus, et obiecto Logicae, quaestio an sit, et qualis scientia logica, caput 1um definitio divisioque Logicae.

Disputatio unica

Prooemialis de natura proprietatibus et obiecto Logicae.

Quaestio 1a

an sit, et qualis scientia Logica.

Caput 1um

Definitio divisioque Logicae.

Logica ut facultas sui obiecti in modum sciendi directiva: non scientiam, [illegible] Logicam dicimus, sed facultatem: quia vox scientiae est [illegible] liberalis, quibus se venit logica, [illegible] reliquae definitiones particulares genuinam Logicae naturam exprimunt: huic etenim tota incumbit, ut suum obiectum, sive materiam, [illegible] reddat, modo

divisione informet.

Vulgaris est divisio logicae in naturalem, et artificialem, huiusque subdivisio, in actualem, et habitualem: naturalis logica dicitur vis illa nativa rationalis, invita ad informandos aliquos actus iuxta modum sciendi saltem imperfecti: iuxta quam usurpationem dari etiam theologiam, ethymologiam naturalem aliasque naturales scientias admittere non gravabitur; artificialis logica est collectio praeceptorum, regularumque ad modum sciendi comparandum in qualibet materia et non in qualibet scientia: logica actualis est collectio actuum intellectus iuxta modum sciendi informatorum, qualis est ex definitione, divisione, et argumentatione quae in propria materia efficit logicus: habitualis logica est collectio habituum ab ipsis actibus provenientium, qui faciliorem intellectum, eumque adiuvant ad similes actus in aliis materiis informandos.

Celebrior est divisio logicae in docentem, et utentem quam varie explicant doctores: et non magni momenti, in qua maior est sine controversia absolvant. logica docens est collectio regularum artificium modi sciendi praescribentium: logica utens dicitur collectio actuum in modum sciendi ex regulis logicae docentis. conveniunt Borques, Quadradoque sciendi apud … Lugo praelimin. dialecticae … logicam utentem nihil aliud esse quam actus, et habitus aliarum scientiarum proinde distinguunt logicis praeceptis, et regulis conveniunt … a logica utente in usu logicae docentis in sola materia ipsius dialecticae utraque sententia vera est in eo, quod admittit, falsa in eo quod excludit, unde iudico, logicam utentem esse actus ex praeceptis logicae directos in cuiuscumque scientiae materia: nam est quidam iisdem praeceptis, et regulis logicae utuntur. ergo logica ipsa in propria materia, quam reliquae scientiae in suis ipsis eisdem praeceptis definiendi, et argumentandi adiuvat. logica

ac

ac theologia, cum sit etiam logica impropria materia ... principiis logicae harum divisionum definitionum, divisio est oratio totum in suas partes distribuens, ita alteri scientiae sua definitiones impropriae ... materia ex principiis logicae ... : ergo aliae dicuntur ex principiis logicae pro qualiscumque materia, et a qualicumque scientia ... sunt logica utens.

... Nota in definitione divisionem hanc logicae in docentem et utentem ut bene notat ... esse impropriam et analogicam: sicut impropria est divisio entis in rationale et rationis: movetur ex mea logicae definitione et ex communi Dialecticorum sensu; quia illa solum est proprie logica quae est directiva in modum sciendi; sed solum logica docens est directiva in modum sciendi: ergo solum logica docens est proprie logica: logica autem utens ... proprio modo sciendi ... non dirigit, sed ... directione ... singulos, sed dat ... : ergo proprie logica non est, sed non proinde ... cum ... 2a logicae sectione 1a paragrapho 4o cum aliis auctoribus, quod cum dicitur logica utens, nomen logica non ... , sed ... esse, ratio est quia actus scientiarum juxta modum sciendi ... logicae praescriptis: ergo actus illi dicendi sunt logica utens sicut imago Dei ... exemplar ...

Caput 2um

Logicam esse scientiam, prout hic a nobis ... suadetur.

Notio plurium scientiae acceptio ... Conflatur 1o accipitur a Philosopho 6o Ethicorum cap. 3. pro quavis notitia ... sive clara sive obscura, in quo sensu logicam esse scientiam nemo dubitat. 2o usurpatur scientia pro speculatione practice, in quo sensu, ut credo, ... a ... nostro Paulo Ballo in prolegomenis ad logicam parte ... quaestione 4a c. ... logicam non esse scientiam, juxta quam etiam acceptionem ... qui practicam esse logicam tenent a ratione scientiae eam excludant. 3o et potissima usurpatur pro notitia clara et evidenti sive habita mixtim discursu, sive per discursum ex praemissis certis et evidentibus deducta, 1o modo notitia divina scientia est, ... quia discursus ... perfectionem, et ... innobis aliqua notitia et veritate ... quod.

scibile est, i.e. est, totus est mediis sua parte: 1º autem modo, est de notitia perfectiorum, et demonstrationum experimentalium; et evidentibus de bus, quae in primo scientia est, prout agitur quaestio accurationibus;

// in qualibus

communi, probabilique sententia dicendum nobis est esse scientiam logicam. probatur: illa facultas est in primo scientia, quae continet actus certos, et evidentes experimentos eorum, et evidentibus illatos: sed logica continet talis actus: ergo scientia in primo est. maior est ipsa scientiae descriptione notio: minor probatur: logica probat evidenter suas praecognitas definitiones, et terminatas per demonstrationem: ergo continet actus certos, et evidentes experimentos evidentibus illatos. aut patet: nam praecognita haec, definitio debet esse clarior suo definito, ita probatur evidenter per hanc demonstrationem: definitio est explicatio definiti; sed quod est explicatio definiti, debet esse clarior definito: ergo definitio debet esse clarior definito: similiter ostenditur suas regulas ad evidentiam scientiae logicae, et experimentis evidentibus infert.

Hinc oritur 1ª confirmatio: illa est scientia, quae scientifico modo procedit circa suum obiectum: sed logica scientifico modo circa suum obiectum procedit: ergo est scientia. probatur minor: scientifico modo circa suum obiectum procedere est, suum obiectum per evidentia principia demonstrare; sed logica demonstrat suum obiectum, nempe modum dicendi, ipsiusque regulas per principia evidentia, et ... ergo scientifico modo procedit circa suum obiectum. 2ª confirmatio: nihil docet logica quod evidenter non probet, ergo scientia est. 3ª confirmatio: nihil scientifice docere ab his scientiis, nisi demonstrando suas veritates per demonstrationem ex regulis logicae: ergo demonstratio ex regulis logicae scientifica est. ergo logica scientia est. cuius praecipuum obiectum est demonstratio sive argumentatio legitima.

Dubitatur hic 1º: utrum ... logica quoad partem analyticam, sive quoad partem quae agit de syllogismo demonstrativo scientia sit, sed etiam quoad partem topicam quae de

logismo probabili dicere, et quoad partem sophisticam, quae de syllo-
gismis fallacibus agit, respondeo quoad hanc etiam partem esse scientiam
ut ratio est eadem, quia etiam de his agit logica scientifico modo, ergo etiam
quoad illam est scientia: antecedens probatur: quia licet ipse syllogismus probabi-
lis non sit scientia, nec syllogismus fallax sit scientia; tamen logica quae
edocet omnia illa demonstrando evidenter, syllogismum probabilem debere
argumentis procedere probabilibus non generare scientiam, sed opinionem, et
concludere, nec convincere intellectum evidenter ut clarum: deinde demonstran-
do evidenter, syllogismum fallacem generare errorem, ipsiusque vitium
evidenter ostendendo et clare: ergo licet quoad hanc partem obiectum logicae
sit opinio, aut error, cum tamen circa illam gerit demonstrando evidenter
ipsius naturam: ergo cohaerit ut scientia.

Dubitabis 2º utrum logica
docens, ut docens, et utens, prout utens sit scientia? dubitatur hic
difficultas: circa cuius resolutionem non possunt non notari aliqui, qui
hanc reduplicationem istam ut prout usurpant, ut in consequentia sensu oppo-
sito velint accipiendam: in quo falluntur longius, et quaestioni non
satisfaciunt; quia certum est, neque docentem taliter, et pariter, neque utentem ta-
liter, et pariter decere rationem scientiae (licet docens dicatur quod sua
specie non sit, et utens dicatur, quod scientiae rationem non habeat, simili-
ter attenditur): dubitatur ergo utrum docens, ut proprium logicae est, et utens
praecepta logicae scientifice: quod est de ratione logicae docentis, et utentis
ut scientia sit, vel non? unde certum quaestionis debet esse, an logica
ratione eius partis, qua docens, scientia sit, et ratione eius partis, qua utitur
praeceptis suis: ita quod docens, et utens non sit taliter, et pariter, ut docens
et utens est; sed in quantum est docens logica, et utens eadem logica. quo intellecto,
sit Dico 1º: logica ut docens est scientia: probatur ex superioribus
facile, quia logica docet demonstrando evidenter regularum suarum rectitudinem:
ergo ut docens scientifice procedit: ergo scientia est absolute.

Dico 2º: logicam
utentem prout utentem absolute non esse scientiam taliter; materialiter tamen aliquando est

scientia; probo conclusionem: logica vtens, ex eo praecise, quod vtatur prae-
ceptis logicae non deducit conclusionem veram, et evidentem: ergo logica vtens
ex eo praecise quod talis sit, scientia saltem non est: probatur antecedens: deduci-
tur conclusionem probabilem ex praemissis probabilibus iuxta praecep-
ta logicae est logica vtens: sed aliquis ille ex praeceptis logicae non deducit con-
clusionem veram, et evidentem: ergo logica vtens ex eo quod vtatur praeceptis
logicae non deducit conclusionem veram, et evidentem: declaratur. Siquis in hoc
syllogismo probabili, omnis relatio praedicamentalis consistit per vtrumque
extremum. sed relatio vniversalis albi ad aliud album est praedicamentalis: ergo
relatio vniversalis albi ad aliud album consistit per vtrumque extremum
in quo eruentis praecepta logicae non deducit conclusio vera, et evidens,
sed mere opinativa. Item si in hoc syllogismo, omnis homo est equus, petrus est
homo: ergo petrus est equus, non deducitur conclusio, quae sit scientia, immediate
conclusio, quae sit error; et sic datur vtens praeceptorum logicae proprio
syllogismo conficiendo, sicut datur logica vtens: ergo logica vtens, vt talis,
saltem scientia non est.

Confirmatur ex Aristotele qui 1o. 2o. posteriorum c. 2o.
ita definivit κυρίως scientiam: est cognitio vera, et evidens rei per cau-
sam, per quam res est; ita vt non contingat rem aliter se habere: sed logi-
ca vtens praeceptis dialecticae pro syllogismo probabili, et extremo con-
tingenti rem aliter se habere: ergo non datur scientia saltem in logica vten-
te. quod si ex praeceptis logicae deducatur conclusio vera, et evidens ex prae-
missis veris, et evidentibus, dabitur logica vtens, quae minime sit scientia,
vt accidit pluribus in ipsa materia logicae: ut in hoc syllogismo: omnis
explicatio rei debet esse clarior ipsa re: sed definitio est explicatio
definiti: ergo definitio debet esse clarior ipso definito, et similes quae esse
rei possunt etiam extra materiam logicae.

Dubitatur 2o. an logica sit
scientia, prout scientia dicitur ab Aristotele? Spinula disp. 1a. logicae sect.
6a. docuit logicam esse scientiam κυρίως; non vero scientiam, ex eo quod prac-
tica sit: alii logicam scientiam rigorosam minime vero artem existimant.

pro resolutione huius notandum, suppono ex Arist. 6° Ethicorum C° 4° Artem esse habitum cum vera ratione effectivum: suppono insuper ex communi Philosophorum sententia apud Divum Thomam [illegible] 3a. logicam scientiam a Arte esse facultatem ad operationes aliquas externas dirigentem; scientiam autem esse facultatem dirigentem ad operationes internas, et in mentem, quod liquet ex praecellentia, et nobilitate scientiae supra Artem: nobiliores autem sunt operationes internae mentales, et spirituales, quae sensibus patentes non sunt, quam operationes externae, et corporeae, quae patent sensibus. suppono deinde, dari Artes liberales, ut musicam, Arithmeticam, et Artes Mechanicas, ut sunt Sartoria, Sutoria &c: quarum discrimen tradit Arist. 1° Metaphysicae C° 1°, ubi ait, Artes homines, probe et causas rei cognoscere; caeteros autem illos, qui solum experientia: ubi meo videri discriminat Arist. Artes Mechanicas ab ingenuis, et liberalibus, quod hae versentur circa sua objecta cognoscendo illorum causas, et demonstrando rationabiliter propter quod res taliter executioni mandanda sit; illae autem versantur circa sua objecta non demonstrando per causas rationes, et modum operandi efficiendi; sed tantum experientia ducuntur; et fere ideo vulgo audiunt proverbio, ne sutor ultra crepidam: :

Nunc dico

1° Ars proprie talis non differt a scientia, in eo quod haec procedat demonstrative circa objecta, seu in eo quod sit notitia certa, et evidens deducta per demonstrationem deducta, illa vero non sic. ratio mihi est: quia etiam Ars proprie talis procedit demonstrative circa objecta, deducitque per demonstrationem notitiam certam, et evidentem operis externi faciendi: plurimas enim demonstrationes habet Arithmetica, Musica, et Pictoria Ars: ergo in hoc non differunt. quod patet etiam ex Arist. asserente, Artem esse cum vera ratione factivum, sed recta ratio in his Artibus saepe est evidens: ergo notitia inde deducta erit scientia. Dico 2° Ars practica a scientia practica differt in eo quod, haec ad opera interna dirigat, illa vero ad externa: dicitur hoc illustratur [illegible] paragrapho praecedenti ex communi Philosophorum sententia. Dico 3° [illegible] ergo etiam si practica dicenda est scientia, ut haec ab Arte differt: pro

bat. Logica dirigit ad opus internum vel ad actum intellectus in modum sciendi nempe formando propositiones, et principia scientifica: ergo etiam ut practica est scientia absolute est.

Dico 4º Logica etiam ut scientia est rigorose talis etiam est ars rigorose talis: probatur prima ut talis dirigit ad opus externum nempe efficiendum: ergo est rigorosa ars: Cons. est certa ex supposita Artis definitione: probatur ant.: Logica ut talis dirigit vocem ad modum sciendi vocalem nempe efficiendum: sed modus sciendi vocalis est aliquod opus externum: ergo maior est nota: plura enim docet Logica circa dispositionem, et ordinationem modum vocalium praecipue in argumentatione nempe plura docet circa aliquam vocem in particulari: ut de particula non quae ante dispensanda est, ut dignoscatur quae propositio, et quae oppositio: docet quod haec propositio est contradictoria omnis homo est albus, omnis homo non est albus, haec autem est contradictoria omnis homo est albus non omnis homo est albus propter diversam significationem particulae negative dictae: ergo ad opus externum practice dirigendo deservit Logica: ergo rigorosa est ars. Caput 3um Logica est absolute scientia practica.

Caput 3um

Logica est absolute scientia practica

Resolutio

nem aspirantibus probabilioris quam autoribus ad mentem Scotisticam bus et Thomisticis aliquibus excepto pro cuius expositione praenotanda est divisio scientiae in practicam, et speculativam cuius divisionis notionem optime insinuavit Aristoteles 2º Metaphysicae textu 3º ex unica quam scientiae fine: ait enim speculativae scientiae finis est veritas; practicae vero opus cuius duplex generari sit alliciam, audivimus philosophis inter vocati amice attendentibus data definitio scientiae practicae: est quae ex modo tendendi in suum obiectum dirigit intellectum ad illud efficiendum, modum operis praescribendo. speculativa autem est quae ex modo tendendi in obiectum

intrinsecus contemplatione sistit: qualis est vero logica, theologia et cetera.

Pro scientiis practicis pleniori notitia praemittendum duxi plures dari actus speculativos, ex quorum notitia dirigi potest intellectus ad opus efficiendum: v.g. ex his actibus speculativis: syllogismus in Barbara recte concludit: syllogismus in Barbara constat tribus propositionibus talibus, et taliter dispositis et cetera; potest quis instrui ad efformandum syllogismos perfectos in Barbara: simili ratione ex eo quod audiam psalmos aliquos, aut videam psallentes quidam instrui possunt psallendum iuxta regulas arithmeticas quibus ducuntur ex regulis Musicae quae scientia practica est ad cognoscendum et modulationes efficiendas; hi tamen actus practici non sunt, quia ex suo modo tendendi in objectum non dirigunt modum operis, proxime exhibendo vel tendendo hic actus, syllogismus in Barbara debet constare tribus propositionibus, et hae propositiones debent ita et ita disponi ut recte concludat syllogismus: unde actus practicus dirigit ad opus, speculativus contemplatur opus iam factum.

Hinc fit non esse dignoscendum, an logica sit practica, vel speculativa per actus practicos vel speculativos quos habet ut praestant aliqui (?) ... sed ex fine logicae et modo efficiendi suos actus: ratio est quia nulla datur scientia practica quae plures actus speculativos non habeat plures quam practicos: quod ex hoc capite dignoscenda esset scientia practica si quidem reputandi non sunt vere ex usu numerandi practicorum actuum colligamus esse scientias practicas ut est certum in Medicina, Musica et in aliis scientiis practicis: habet ergo logica suos actus speculativos quibus suas demonstrat regulas: v.g. definitio est oratio explicans essentiam rei, quae sunt eadem uni tertio, sunt idem inter se; qui actus, aliique similes, deserviunt ad determinandum regulas logicae: hi tamen actus speculativi non intenduntur a logica propter se, sed propter actus practicos, ut dirigentibus ut hi demonstrant et logica etiam scientifice procedat ex hoc enim

aliis speculativis definitio est oratio explicans essentiam rei demon-
stratae scientiae seu logicae contra huius regulas practicas definitio debet
esse clarior suo definito.

Probo igitur conclusionem: logica ex suo modo ten-
dendi in suum obiectum praescribit modum, et regulas illius efficiendi; sed hu-
iusmodi est ratio scientiae practicae: ergo logica scientia practica absolute: maior patet ex
dictis in praecedentibus: logica enim tradit regulas tendendi in modum sci-
endi, qui est opus suum obiectum, dirigendo intellectum regulis quas illi
praescribendo ad rectam definitionem, divisionem et argumentationem
conficiendam: ergo tendit in suum obiectum modum illius efficiendi praescribens.
Confirmatur a paritate reliquarum scientiarum practicarum: medicina
est practica, quia dirigit ad corpus sanandum mediis regulis; Mu-
sica quia dirigit vocem ut ad tonum numerosum efformandum; ethica quia
instruit voluntatem ad bene moraliter operandum: ergo etiam erit logica pra-
ctica, quae dirigit intellectum ad modum sciendi recte conficiendum.

Plurimi RR. quibusdam hic sese quaestionibus implicant circa naturam
scientiae practicae, quae quidem tenent tempus, et gravitatem rationibus susti-
nent: [illegible] agitandis abstinemus, ut breviter attingantur rogant, an obiectum
scientiae practicae debeat esse in se, et absolute operabile? affirmant et
optime. Quia ubi non datur modus efficiendi opus absolute impossibile: ergo non datur
scientia praescribens talem modum: ergo scientia practica petit opus abso-
lute operabile. 2a quaestio: utrum debeat esse operabile obiectum ab habente
scientiam practicam de illius operatione: respondeo negative: quia etiamsi desi-
ciat potentia physica executiva in habente scientiam potest habere regulas
dirigentes opus ad opus efficiendum, ut [illegible] in cythara do cui abscissa
est manus, et in Musica cui lingua defuerit, et convenit [illegible]
abscissa [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] est [illegible] [illegible] [illegible]
ac si numquam habuisset Physicam [illegible] potentiam [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]. Physica potentia [illegible] proprie scientia practica dicendum
[illegible] [illegible] [illegible] quaestionibus quarum ampliorem illustrationem [illegible]
[illegible] caput [illegible] adversariorum [illegible] [illegible].

Caput 4um

Adversariorum impetus effringuntur.

Arguitur 1o. intendendo logicam non esse scientiam ab auctoritate Aristotelis, qui 1o metaphysicae c. 3o ait: absurdum est simul scientiam, et modum sciendi quaerere: sed logica non est scientia cum sit modus sciendi. Confirmatur: in logica dantur plures actus opinativi, et probabiles: ergo non est absolute scientia sed tantum quid.

Respondeo Aristotelem intendisse, prius addiscendam esse logicam, quae est modus sciendi alias scientias quam illas scientias: logica autem ipsa addiscitur et quaeritur cum modo sciendi alias scientias, et addiscendo. Ad confirmationem distinguo antecedens: in logica dantur plures actus opinativi, et probabiles circa suum principale obiectum attributionis scilicet modum sciendi nego antecedens: circa alias res quas obiter explicando obiectum principale commiscentur, concedo antecedens, logica enim tractando suo principali obiecto per actus evidentes procedit demonstrando attributiones suarum singularum circa modos sciendi: quod si alia commiscet agenda per media probabilia ea ad principalem finem logicae non spectant.

Arguitur 2o. ex sancto Thoma et multis contendentibus logicam non esse scientiam, sed artem ex eo quod practica sit: notitia practica debet esse de obiecto variabili et contingenti: sed obiectum scientiae est invariabile, et necessarium: ergo notitia practica nequit esse scientia. Maior probatur: quia notitia practica est de obiecto, quod potest bene et male fieri, et ideo indiget conformitate cum regula; sed obiectum, quod potest bene et male fieri est variabile, et contingens: ergo notitia practica debet esse de obiecto variabili, et contingenti; minor syllogismi probatur: quia in aliquo debet differre scientia ab arte sed non in alio, nisi quod obiectum huius sit contingens; illius vero necessarium, cum inter, quod scientia demonstrat naturam et proprietates sui obiecti non distinguatur ab arte, quae demonstrat ... practica possit esse vero ... sumus: ergo in hoc differunt, ars et scientia: ergo si logica practica est scientia non est.

Respondendo interim omnibus supra assignatis inter scientiam et artem esse, quod scientia ad opus internum ars autem ad externum et corporale dirigat: in re tamen aliquid aequaliter se habere possunt scientia et ars

concluditur quo maior notitia practica debet esse de obiecto variabili, contingenti secundum se, concedo maiorem: de obiecto variabili, et contingenti, [illegible] secundum regulas notitie practice, nego: ad maioris probationem respondeo similiter: per te enim boni, et mali fiendum [illegible] si [illegible] se considerentur, attamen si [illegible] regulas practicas considerentur est necessarium, et boni necessario fit quod etiam evenit in nostro [illegible] explicatio [illegible] quia est definitio per te boni, et male fiendi [illegible] se considerentur, ac si considerentur [illegible] regulas logice bone necessario fit: ad hoc dicit etiam scientia in variabili, et necessarium in quo cum obiecto [illegible] etiam: [illegible] scientie definitio logica quia practica est.

Arguitur 3. ex Divo

[illegible] de Sancto Thoma quia principia logice [illegible] ex aliis [illegible] logica non esse practica: principia logice sunt omnino speculativa [illegible] a logica [illegible] principia practica [illegible] logica: [illegible] practica probatur ante [illegible] principia quibus [illegible] logica in [illegible] syllogismus [illegible] hec dici [illegible] que sunt eadem [illegible] sunt [illegible] sed hec sunt speculativa: [illegible] respondet distinguendo, ante principia quibus [illegible] logica sunt speculativa, nego ante: principia quibus probat logica bonitatem sua [illegible] regularum sunt speculativa, omitto ante: ad probationem [illegible] illa principia [illegible] syllogistica esse speculativa [illegible] quibus [illegible] logica [illegible] syllogismi sunt omnino practica: [illegible] a [illegible] logica illa principia ex [illegible] tanquam [illegible] principia per se nota ad probandum [illegible] syllogismum [illegible] illorum a se [illegible]: [illegible] regularum logice identitate ex [illegible] cum [illegible] in [illegible] inter se [illegible]: ceterum [illegible] principiorum, sed [illegible] regularum quibus practica [illegible] logica.

Arguitur 4.

[illegible] conclusiones [illegible] necessarie [illegible]

practica vitos vertat. n̄ est practica. arg. probat. 1°. q̄ actus, quos dirigit logica sunt speculatiui, ut hec definitio mentalis homo est animal rationale 2°. q̄ ex eo q̄ intellectus extenditur per practicam, se extendit ad actus prouenientes externos, q̄ aspecta actus intellectus n̄ est practicus 3°. q̄ n̄ sunt liberi actus intellectus, sed practicus debet esse libera, et contingens ad esse, et n̄ esse: q̄ actus intellectus n̄ sunt practici. respondetur negando. ad probationem 1.ᵃ distinguo ant. actus intellectus quos dirigit logica sunt speculatiui respectu sui obiecti, conc. respectu aliorum actuum a quibus dependent, vt obiecti, nego, nec implicat eorum dependentiam praxis, et speculatiuis respectu diuersorum, etc. vt definitio illa homo est animal rationale est speculatiua respectu obiecti quod significat, nempe essentiae hominis, est et practica respectu aliorum actuum ex quorum directione euadit bona definitio. ad 2.ᵃ probationem respondetur philosophus autem intellectus se vertit, sic intellectualis extenditur: dirigendo vnus actus per alium, et sic fit practicus cum n̄ proprietate. ad 3.ᵃ respondetur ex supra dictis concedendo n̄ distinguendo minorem: praxis debet esse libera ad esse, et n̄ esse, si sit in regula scientia, s. actus sit in quo sensu etiam actus intellectus sunt practici, practica quaequid, iudico potest dari scientia practica, absolute nega(ndo) n̄, et inutili causa incapaci.

Questio 2.ᵃ

quodnam sit obiectum materiale logicae

Caput 1.ᵘᵐ

notitia obiecti in communi praemittitur

Nomen obiecti abstrahendo significatur est quod obiicitur obiecto potentiae vitalis cognoscitiuae, s. potentiae ad actus quod cognoscitiua n̄ vitalis, et n̄ cognoscitiua n̄ proprie dicitur illius actus obiectum scientiae dicitur illud, quod scientia, s. per n̄ 2°. s. contemplandum, s. faciendum per scientiam directiuae practicae, scientiae et proprium suum obiectum faciendum speculatiuae contemplandum cum autem logica n̄ sit nisi practica sit solummodo etc.

De obiecto scientiae practicae agendum nobis est, praemittendis aliis 9
quibusdam distinctionibus, et quaestiunculis, quae ab aliis agitari hic
solent, ne sine praecipuo fine dispendium.

Cum autem in obiecto operis scientiae practicae sit, et materia operis, ex qua fit, et forma operis, seu dispositio materiae iuxta regulas scientiae, inde provenit quod quaelibet scientia practica habeat suum obiectum materiale, et suum formale obiectum: obiectum materiale scientiae practicae est illud, quod respicit, et eadem ut in illud suam formam inducat: obiectum formale illud est, quod intendit scientia mediis regulis in suam materiam inducere: explicatur similitudine in arte architectonica, quae ad domum construendam pro materiali obiecto habet lapides, lateres, ligna, et cetera: in quibus suam formam domus scilicet aut simplicium et cetera introducit: pro formali autem obiecto habet hanc ordinationem, dispositionemque materiae, ut sic domus perfecta exurgat iuxta regulas artis: sic grammatica habet pro obiecto materiali voces, pro formali vero earum vocum ordinationem, ut fiant in debitam (?) orationem: Musica ipsas voces pro materia habet, pro forma autem earum ad numerum modulationem, ut fiant concentus: ex quo infertur, posse plures scientias practicas habere idem obiectum materiale, sed non idem obiectum formale: et ratio est, quia potissime distinguitur una scientia ab alia ratione obiecti formalis, praeterquam quod respicit materiale: ut patet in Musica, Poesi, grammatica, Rhetorica, et Logica, quae facultates voces tanquam obiectum materiale respiciunt, differunt in ratione diversae formae, seu obiecti formalis, quod in voces inducere intendunt.

Alia communicatio (?) notione nominis explicata aliquid rationem obiectum materiale, et formale: illud aiunt esse quod propter aliud attingitur: hoc autem propter quod attingitur aliquid: ut quando quis deambulat propter sanitatem, potionem vel medicinam hauriens propter sanitatem, sanitas est obiectum formale ambulationis; et potio vero est materiale obiectum, quod propter aliud, nempe propter sanitatem intenditur: sed ut vera ratio, et aliis melius ratio

medii, et ratione finis, quem ratio obiecti materialis et formalis inveniuntur: quidde quid autem sit, explicatio haec ad rationem obiecti materialis, et formalis propriae scientiae practicae parum conducit.

Nota hic aliud dici obiectum materiale ex quo, aliud circa quod: obiectum materiale ex quo est materia illa ex qua fit aut acquiritur scientia: obiectum autem circa quod est illud quod respicitur ab hac materia: ut in nostra logica datur pro materia haec argumentatio, seu haec definitio mentalis, homo est animal rationale: rursus datur obiectum huius materiae, sive huius actus, nempe ipse homo, qui definitur, qui homo est materiale obiectum circa quod actus intellectus versatur; ipsa autem argumentatio est obiectum materiale ex quo, nam ipsa recipit in se formam suae definitionis. In hoc tamen animadvertendum est, Logicam, quam diximus scientiam, nihil in particulari habere pro obiecto etc. pro obiecto materiali circa quod, nam nullam determinate assumit, quam definiat, dividat, et de qua argumentetur: habet obiectum rerum indeterminate omnium, docendo quomodo quaelibet res bene definienda, dividendaque sit, et quo pacto in quacumque materia legitima argumentatio efformanda sit, in quo etiam circa nos infra docebimus, semper ut extremum dicimus, infra modum sciendi esse obiectum materiale logicae.

Dividitur insuper obiectum in obiectum attributionis, et obiectum attributum; in obiectum per se, et obiectum per accidens: obiectum attributionis est illud, quod propter se tractatur a scientia, et propter quod reliqua quae tractantur a scientia: obiectum attributum est, quod propter aliud tractatur a scientia exemplum sit in theologia cuius obiectum attributionis est Deus, reliqua autem de quibus tractat, nempe de hominibus, sacramentis, de angelis, de virtutibus, et vitiis, propter Deum et eius gloriam tractantur. obiectum per se est illud de quo necessario agit scientia: obiectum per accidens illud est, de quo non necessario agit scientia: quod duplex obiectum fere in omnibus facultatibus invenitur; Sunt ea, quae ad aliquam scientiam simpliciter scientiae requiruntur, necessario tractantur a scientia, et hoc est obiectum per se; plura autem continentur in scientia quaevis, quae non requiruntur ad scientiam simpliciter acquirendam: in ... ipsius ... ibus

esse obiectum operationis actibus attributionis, aut obiectum formale, cum obiectum
quod necessario, et per se naturaliter assentitur, possit naturaliter non praebere
sed praebere aliud, et naturaliter potest per se, ut recipiat obiectum formale tantum
tanquam materia necessaria ad formam operis inducendam. Caput 2um Tri-
plex nostrae sententiae pars circa obiectum materiale logicae exponitur, et probatur.

Caput 2um

Triplex nostrae sententiae pars circa obiectum materiale logicae exponitur, et probatur.

1a. Conclusio sit: actus intellectus sunt obiectum materiale per se logicae: quae merito, ait bona a malo logicorum separat: ex aperte tradit Divus Thomas 1°. 1°. periherm[enias] lectione 1a. probatur ante 1°. actus intellectus recipiunt intra formam inventam alogica, sive obiectum formale logicae: ergo sunt obiectum materiale logicae. antecedens probatur: actus intellectus sunt definitio, divisio, et argumentatio, in extrinsecus logicae, quae recipiunt intra obiectum formale logicae, nempe directionem in forma modi sciendi. probatur 2°.: logica praescribit regulas ad definiendum, dividendum, et argumentandum: sed actus intellectus observant has regulas definitionis, divisionis, et argumentationis: ergo logica respicit actus intellectus, ut suum obiectum materiale: patet consequentia; nam id respicit ut obiectum materiale quaelibet scientia practica, quod observat artificium, quod intendit scientia mediis regulis: sed actus intellectus observant artificium, quod intendit logica mediis suis regulis: ergo logica respicit actus intellectus, ut suum materiale obiectum.

Confirmatur 1°.: actus intellectus capaces sunt directionem logicae in forma modi sciendi ergo recipiunt directionem logicae: ergo sunt illius obiectum materiale: antecedens probatur: quia intellectus errare potest eliciendo actum quod sit mala definitio mala argumentatio: ergo ipsius actus capaces sunt quo dirigantur alogica, ne intellectus errat in eliciendo definitionem, divisionem, aut argumentationem. Confirmatur 2°. facultas, quae dirigit actus voluntatis, ne deflectat ab [illegible]tate in malitiam moralem habet pro obiecto materiali ipsos actus voluntatis ergo facultas, quae dirigit actus intellectus, ne errent in veritate actu

tione praescribendi regulas, ut intellectus recte definiat, dividat, discurrat qualis est Logica, debet habere pro obiecto motus ipsius intellectus.

Sed quia Patres Conimbricenses, Petrus Hurtado disputatione 1a logicae sectione 2a apprehensionem negant obiectum materiale Logicae, accurate ideo conclusionem nostram intendendo probandam, ostendamus: specialiter est, sola apprehensio quae materia propria Logicae est, statuimus. Logica dirigit intellectum ad definitionem mentalem, sed apprehensio potest esse definitio mentalis; ergo Logica dirigit apprehensionem in forma definitionis mentalis: ergo apprehensio est obiectum materiale Logicae: patet discursus in hac definitione mentali, animal rationale, quae apprehensio est; sed haec apprehensio potest elici ab intellectu informato hac regula Logicae: definitio debet exprimere praedicatum genericum proximum, et differentiale ultimum definiti: ergo illa apprehensio directionem Logicae recipit in forma definitionis. ex hac ratione constat tam simplicem, quam compositam apprehensionem posse esse obiectum materiale Logicae: siquidem apprehensio simplex circa praedicatum genericum definitionum potest institui a Logica docente qualis debeat hoc praedicatum genericum.

2a nostra

conclusio sit: voces sunt obiectum materiale partiale Logicae. quam conclusionem tenent Patres Hurtado, de Rada, Oviedo, Amiga, Contenson aliique recentiores cum Thomistis, tum Scotistis. probatur 1o ex Divo Augustino, Divo Thoma, Aristotele, quos citat, et sequuntur Patres Conimbricenses, nostris praecedentibus rationibus. probatur: aeque ipsae voces recipiunt in se directionem Logicae in forma modi sciendi sed quod recipit directionem Logicae in forma modi sciendi est obiectum materiale Logicae; ergo voces sunt obiectum materiale Logicae. probatur maior: Logica tradit regulas ad recte definiendum, dividendum, et argumentandum vocaliter: sed voces ipsae sunt recta definitio, divisio, et argumentatio vocalis: ergo voces ipsae recipiunt directionem iuxta regulas Logicae in forma modi sciendi, nam maior huius syllogismi patet in hac regula Logicae: definitio debet constare genere et differentia, quae aeque respicit tam definitionem mentalem, quam vocalem; siquidem tam definitio est definitio vocalis

quae mentalis: unde genus est explicatio eiusdem definitionis: similiter
videtur sic analiter regulis logicae, quae non minus artis intellectus,
quas voces respiciunt: ergo logica tradit regulas pro definitione divi-
sione, et argumentatione vocali; sed voces capaces sunt, quae dirigan-
tur iuxta has regulas, ut patet in hac definitione vocali, homo est
animal rationale: ergo respiciunt in se directionem mediis his regulis:
ergo materiale obiectum logicae sunt.

Probatur 2o evertendo fundamentum
Arriagae, et aliorum: artificium vocum iuxta formam modi serviendi non spe-
ctat ad grammaticam: ergo ad logicam: ergo logica respicit voces, tamquam suo
artificio, et operi materiam. ant. probatur: quia grammatica non docet, quod
vox significans genus proximum, et vox significans differentiam ultimam
debeat apponi, ut vera evadat definitio vocalis: nec docet, quod in dedu-
cendo syllogismo vox aequivoca vitari, ut syllogismus concludat; nec do-
cet, quomodo disponenda sit particula non ante plures, ut una alteri
contraria s. contradictoria sit aequipollens: ergo non docet grammatica
artificium vocum eo modo, quo deserviunt operi logico. rursus gramma-
tica docet proferre voces sine syllogismo: sed potest quis sine syllogismo
voces latinas proferre, quin eas proferat iuxta artificium logicae:
ergo logica praescribit hoc artificium, non vero grammatica. ro-
batur. aperte inveniuntur qui hanc definitionem hominis, rectam quidem iuxta
regulas grammaticae, obliquam autem iuxta regulas logicae, homo est
risum, et cupiditas.

Confirmatur conclusio potest ex longissimo
catalogo eorum, quae agit logica circa voces, ferme enim tractatio
est eius: si enim logica non ageret, ut suum obiectum voces, ut quid
de nominibus, de aequivocis, quae in solis vocibus reperiuntur, ut quid de signi-
ficatione vocum, de suppositione, et aliis proprietatibus nominum, de propositionum
contradictionis de definitione, divisione, argumentatione vocali, a quibus
de pluribus agerit logica? ut quid etiam in principiis, quibus
cum contentionibus de vocibus in logica agunt si voces ad materiam

pertinere logicae non spectant? Respondeo. absolute tractatur, quae de quinque speciebus, de argumentatione, definitione, divisioneque, mentalibus, et de aliis ad operationes intellectus pertinentibus, agit dialectica ex se, primario ut obiectum, nec quia circa haec notitia necessaria praesupponitur ad finem dialecticae: sed notitia vocum etiam per se necessaria est ad finem dialecticae; si quis enim ignoraret suppositionem et appellationem vocum falleretur saepe in argumentationibus: ergo et cetera.

3a. Conclusio sit: res extrinsece denominatae ab intentione logica non sunt obiectum materiale ex quo logicae, sed solum obiectum circa quod ab hac conclusione hoc pacto proposita nullum auctorem credo recusaturum, etiamsi contrarium sentire videantur Zumalius dicto 1o loco lectione 5a. Lina loco 2o praeoemialium maiore 1o C. 4. et alii, quos ipse citat. probatur nostra conclusio brevitate: id est obiectum materiale logicae ex quo quod est definitio, divisio, et argumentatio: sed res in se non sunt definitio, sed definitae: non sunt divisio, sed divisae, et cetera: ergo non sunt obiectum materiale logicae ex quo. maior constat ex eo, quod id, in quod inducit logica sua formam, modum sciendi debeat esse modus sciendi, et inde ex quo, modus sciendi constat, et assurgit. Confirmatur 1o. ut aliquid sit obiectum materiale alicuius scientiae, debet scientia aliquid de illo demonstrare, vel naturam proprietatem aut effectus: sed nihil logica per se demonstrat de rebus, neque de illis per se agit: ergo. Confirmatur 2o. id est obiectum alicuius scientiae practicae quod efficiendum praescribit praecepta et regulas; sed logica non praescribit regulas ad res efficiendas: ergo et cetera.

Secunda pars conclusionis facile probatur ex eo quod obiectum circa quod sit id, quod respicitur ab actibus alicuius scientiae sub eius artificio directivo; sed actibus intellectus, et a vocibus directivis sub artificio definitionis logicae res respiciuntur, ut respicitur homo in praedicatione ab hoc actu, et vocibus homo est animal rationale: ergo res sunt obiectum circa quod logicae: in quo circa accipis leges complexionem res esse obiectum mediatum, et indirectum logicae quatenus a logica veniunt respiciuntur. Caput 3um. quidem conclusionem a badversariis

rumum.

Caput 3ium

Praedictae conclusioni ab adversariis [illegible]

Obiicies 1.o contra 1.am conclusionem: actus intellectus non sunt dirigibiles a logica, neque ante quam fiant, neque postquam producti sunt: ergo nequeunt esse obiectum materiale logicae. Antecedens quoad 1.am partem videtur certum, cum actus intellectus, quoniam est indifferens, dirigi nequeat nisi elicitus, alias actus dirigeretur antequam [illegible], cum ille semper suum obiectum repraesentet eodem modo: quoad 2.am partem probatur: quia antequam fiant, neque errorem, neque rectitudinem [illegible] ponere, quia id quod productum est, neque dirigi, neque indirigi potest. Confirmatur: actus intellectus non sunt liberi; sed actus qui liberi non sunt, non sunt dirigibiles a scientia, cum nequeant esse .l. dirigi .l. indirigi: ergo.

Respondeo communi argumento et scientiae [illegible] utriusque oppugnandi communi solutione, et distinguendo antecedens: non sunt dirigibiles actus intellectus in se [illegible] antecedens: non sunt dirigibiles in principio elicitivo, et proxime, nego antecedens: quoniam intellectus antequam eliciat actus suos dirigitur regulis logicae, imbuitur illis habitualiter, ut cum eliciturus sit definitionem v.g. eliciat actus conformes regulis praedefinitionis, quibus imbutus est intellectus: igitur actus directi evadunt per directionem, quam in suo principio percepit per regulas logicae; quod si eliciat intellectus humanus, homo rationalis [illegible] actus indifferens erat, et indirigibilis in se, dirigibilis tamen in suo principio, quatenus per intellectum imbutum logica eliciatur hinc nempe: homo est animal rationale. Hoc pacto dirigit suos actus, et omnia quaevis scientia practica, ut considerantibus planum erit. Ad confirmationem distinguo maiorem: actus intellectus non sunt liberi in se, non habent contingentiam in se, ut dirigi vel indirigi valeant, concedo maiorem; non sunt liberi in se, non habent contingentiam in suo principio elicitivo, ut dirigi vel indirigi [illegible]

dant neque maiorem: etenim si ipsi actus in se ut supra aliae (?) indifferentiam non habeant, ipsorum tamen effectiuum principium indifferens est, capaxque errandi, s. non errandi in suis actibus; regulis non logicae instrumentis et determinatur ad suos actus sine errore eliciendos.

obiectum 2° ad

versus eandem est conclusionem. apprehensio nullo modo est dirigibilis a logica: ergo non omnes actus intellectus sunt obiectum materiale logicae. ant probatur quia in apprehensione error dari non potest: ergo dirigibilis non est, cum error ab illa tolli nequeat: ant probatur quia intellectus errare nequit in apprehensione neque complexa, neque incomplexa: quid enim errare potest in ista apprehensione petrus, aut in ista animal rationale? confirmatur: apprehensio complexa indifferens est, ut intellectus sub illa erret, aut non erret: ergo, apprehensio haec animal rationale indifferens est ad hoc, ut intellectus cognoscat ea, quae per illa significantur, et applicet homini praedicata illa et evadat actus directus, et applicet equo, et indirectus evadat, quod probatur quia cum quo intellectus eliciat vellet hunc actum, equus est animal rationale, prius debet apprehendere illa duo praedicata, non aliter, ac si eliciat vellet hunc actum homo est animal rationale: ergo apprehensio illorum extremorum indifferens est ad utrumque.

Respondetur negando ant. in argumento supra exposito: ad probationem similiter nego ant: quia in apprehensione nequeat dari error propositionis illud enim affirmando volt id, quod non est, s. negando id quod est, error tamen in illa potest dari, quatenus non evadat conformis regulis logicae, quibus habitualiter instructus intellectus pro definitione ergo: quod sit definitio materialiter constet cognitionibus, quarum una exprimat genus proximum, altera differentiam ultimam eius, quod definitur: similiter errare potest intellectus eliciendo ad definitionem hominis ergo hanc apprehensionem viuens cum instrumentalis regula praescribente, debeat elicere cognitionem quae explicet, et repraesentet non genus remotum, sed proximum. ad

reliquum argumenti fateor, indifferentem esse illam apprehensionem vt ad
illam sequatur iudicium extremum, s. verum, conforme, s. difforme, regulis
Logicae, non tamen indifferens est, vt si eliciatur apprehensio ab intellectu ex
praescripto Logicae, cuius regulis innititur, indifferenter eadem apprehen
sio, ut sequatur ad illam alterum iudicium indifferenter.

Arguitur 3.° con
tra 1.am Conclusionem ex Hurtado et Arriaga: directio vocum in forma
modi sciendi pertinet ad grammaticam: ergo voces non pertinent ad logicam
tanquam obiectum materiale: antecedens probatur: quia grammaticae incumbit rectas
tradere voces, quibus convenienter res, et conceptus explicentur: ergo similiter pro
ra directione actuum internorum, quod est proprium logicae, ad gramma
ticam spectat, vocibus externis exprimere quod internus conceptus fa
rat. Confirmatur ex Conimbricensibus 1.° quia sequeretur voces esse obiectum omnium scientia
rum, sicut Logica utitur vocibus ad suum obiectum, ita Physica et Mathematica.
2.° quia sequeretur, omnium linguarum voces pertinere ad Logicam, unde esset per
fecta Logica, nisi omnium idiomatum voces assequeretur.

Respondetur
negando antecedens: ad probationem distinguo antecedens: ad grammaticam spectat tra
dere voces, quibus convenienter idest sine soloecismo, res, et con
ceptus explicentur, concedo; quibus convenienter, idest [illegible] lo
gice explicentur nego: vt supra notavi, quin hae voces proferuntur, non
est virtus [illegible] satisfecisset utique munere grammaticae, non autem
munere Logicae, ut planum est. Ad Confirmationem distinguo sequelam:
sequeretur, voces esse obiectum omnium scientiarum, quae in illas suas formas in
duuntur, concedo: omnium scientiarum, quae utuntur vocibus, nego: omnium
prorsus, quia aliqua scientia, vt suas conclusiones, et principia mani
festet, et aliis tradat utitur vocibus illas habet pro obiecto: sed quia
illas suas formas induat, ut grammaticae rectam coordinationem, concedendo
eas esse sine soloecismo, Musica consonantiam sonorum numerosumque: Poesis
mensuras ex longis brevibusque syllabis, rhetorica ornatum [illegible]
[illegible] Logica [illegible] modi sciendi omnes induit, unde neque alia

rum quae scientiarum objectum mala sunt. Ad 2.um sed eadem objectio si
ea aliquo facti suppositionem ad 2.am Confirmationem alterum vocum
ex idiomatibus pertinere ad Logicam, quae in illo idiomate docetur
eae deserviunt; in multis enim Barbara adeo Logica Christianis
proponitur, docetur quae voces [illegible] non dirigat, dicebatque sine modum
sciendi vocalem, unde perfecte calleri voces in proprio idioma-
te, eos quae regulis Logicae subsistunt perfecte logicam esse.

Adversus 4.m contra eandem Conclusionem Logica dirigens actus intellectus, su-
perintendit dirigit intellectum in exercitio vocibus; ergo scientia dirigendi
voces non pertinet ad logicam, ans. probatur quia quia scit dirigere actus
intellectus, ut hanc definitionem mentalem, homo est animal rationale
scit etiam dirigere vocalem definitionem; ergo. Confirmatur; sine vocibus
[illegible] posset logica, ut patet in Angelo, qui in multo perfecte
logici sunt, voces non sunt objectum mala ipsa te logicae [illegible] ad argu-
mentum 1.o quod si exterm. regulant intellectum in definitione mentali
in [illegible] regulis per definitione mala, [illegible] probat [illegible]
[illegible] a dictis mali logicae, voces quia per easdem regulas [illegible]
intellectum ad definitionem mentalem et vocalem conficiendam, sicut per easdem
regulas [illegible] ad diversas definitiones mentales [illegible]
[illegible] quia [illegible] in definitione vocali [illegible]
[illegible] ab alio [illegible] laborantium: unde [illegible] vocalibus [illegible]
[illegible] super [illegible] [illegible] logica, ut supra [illegible]
[illegible]. Ad confirmationem [illegible] Angelos [illegible] similiter
et Angelos Carent vocibus perfecte logici sunt, adhuc esse ponunt
scientiam quae habere possunt de modo sciendi vocali exclusionem logicae, etc.
[illegible] modum sciendi vocalem [illegible] quod non [illegible]
rationem scientiae practicae.

Adversus 3.am Conclusionem levia sunt
quae obiici possunt, et facile solventia, si prae oculis habeas definitionem
a nobis supra traditam, et expositionem [illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible] qua

inventiva logicae non dirigere in se ipsas leges, sed actus, et consequenter operationes. Neque hic contra Thomistas non valet quod eas rationis esse objectum malae affirmant, non enim generis rationis actus intelligunt, quae intra rationem subiective dicuntur, intelligant facile ex praedictis impugnari possunt quaecunque id solum est objectum malae logicae, quod ita respicitur a logica, nempe definitio, divisio, argumentatio ex regulis logicae evadat. Quaestio 3ª falsae logicae objectum assignat, et exponit caput praecipue communis sententiae suffragamur.

Quaestio 3ª

Falsae logicae objectum assignat, et exponit caput praecipue communis sententiae suffragamur.

Supposuimus supra cum malae logicae objectum indagavimus, nos praecise de objecto mali, et falsi logicae disquirere, quatenus practica facultas quaedam modo natura habere vellet, quaerimus formam operis logici, quatenus est artificiosa quaedam sui materiae dispositio quae adaequate intenta dicitur: certo igitur objectum falsae logicae esse rectitudinem in forma modi sciendi explicatur: in logica dantur regulae, sicut positivae, sicut negativae praescribentes modum, quo bona definitio, divisio argumentatio quae recta fabricanda sit: hae regulae dicuntur dirigere actus, sive ipsae sunt directivae actuum actuales: in ipsis autem actibus conformitas ad regulas effectivas datur directio passiva quae dicitur rectitudo actuum, sive conformitas actuum cum regulis quomodolibet praedictis cognitionibus.

Quo notato breviter probo conclusionem, id est objectum falsae logicae, quatenus practica facultas est quod mediis ipsius regulis in suum malae objectum conatur inducere: sed rectitudo sive directio passiva in forma modi sciendi est id, quod conatur logica inducere in suum malae objectum mediis ipsius regulis: ergo quaecumque in modum sciendi recte, et artificiose conformantur, ca[illegible]

mant: ergo rectitudo, sive directio passiva informans mentem vel medium obiectum sale logicae; quaenam practica facultas est quae parte claudet discursus non video, progrediar.

Motus hic a auctoribus fuit quaestio: dicimus quidnam sit haec rectitudo quam logica perscripserit tanquam omnis materiae sive actuum intellectus; an sit conformitas actus cum regulis praescriptis, an conformitas actus cum obiecto ut datur a parte rei? Respondeo, hanc rectitudinem, sive hoc sale logicae obiectum quod intenditur a logica esse conformitatem suae materiae sive actuum cum utroque, cum regula scilicet et obiecto: in quo cum consentio [illegible] sine auctoritate veritatis esse obiectum sale logicae quoad priorem partem: resolutionis patentia est conclusio: quia rectitudo actus est conformitas actus cum eo aquo dirigitur; sed dirigitur a regulis logicae praescriptis: ergo rectitudo actus est conformitas cum regulis logicae praescriptis: ergo parti probationi incumbamus.

1° haec rectitudo sive directio passiva debet esse illa, quam intendit logica: sed logica intendit mediis suis regulis conformitatem actus cum obiecto: ergo rectitudo ipsa debet esse conformitas actus cum obiecto. Maior est certa: probatur minor: logica intendit mediis suis regulis bonam definitionem, bonam divisionem, bonamque argumentationem acte fieri: sed bona definitio, bona divisio, bonaque argumentatio arte non fit sine conformitate actus cum obiecto: ergo logica mediis suis regulis intendit conformitatem actus cum obiecto. Minor probatur: quia non est bona, nec intenditur a logica haec definitio, homo est animal rugibile, tradatur per genus et differentiam, quia non conformatur cum obiecto: neque est bona, neque intenta a logica haec divisio animalis, aliud irrationale, aliud angelicum, licet omnes membris dividens non includatur in alio; neque etiam intenta est a logica haec argumentatio: omnis homo est lapis: petrus est homo: ergo

presertim ejus logicae. Et sic in Dañi, quod logica est scientia regulans intellectum circa ens; ergo omnis debet in actibus conformitatem cum objecto non autem opus logicae intentionem a logica: ergo conformitatem actuum cum objecto intentam a logica, est suum finale objectum utpote bonum eius veritatis indagandae scientia.

Sed dices 1.º conformitatem cum objecto non requirit ad rectitudinem syllogismi: ergo rectitudo informans modi sciendi non est conformitas cum objecto. probatur antecedens in syllogismo sequenti ex opposito omnis homo est lapis, sed nullus est homo: ergo nullus est lapis: hic syllogismus habet rectitudinem syllogismi, nec habet conformitatem cum objecto: ergo rectitudo actuum non est conformitas cum objecto. Respondeo 1.º quod ille syllogismus non est rectus rectitudine intenta a logica, sed rectitudine extra, et praeter intentionem logicae, quae cum sit scientia rationalis veritatem intendit in suis actibus, non autem intendit talem rectitudinem quo ordinationem ut sit extra, et sophisma ex illa gignatur. Respondeo 2.º eatenus habere rectitudinem, praedictum syllogismum concludentis, quatenus admittantur praemissae ut verae, et conformes cum objecto: ablata enim conformitate cum objecto nihil concludit syllogismus: quod patet ex dictis statutis in summulis, quod scilicet ex falso, vel falso infertur nisi falsum ad admittatur ut verum.

Dices 2.º si rectitudo quae est objectum finale logicae esset conformitas actuum cum objecto, et regula, objectum et regula essent objectum finale logicae, sed objectum per se neque est malum, neque finale objectum logicae; regula enim requireretur alioquin se ipsam haberet pro objecto finali logica docens, cum nihil aliud sit, quam collectio regularum: ergo. maior sequela probatur quia conformitas actuum cum regula, et cum objecto dicit correlative regulam, et objectum: ergo si conformitas actuum cum objecto et regula est objectum finale logicae, objectum et regula essent saltem partialiter objectum finale logicae, cum bene valeat a denominatione, per

omnibus partibus adaequate, ad denominationem, quae omnibus aequa-
re competat singulis.

Hoc argumento tenuius, ancipiti ar-
gumento aliqui recentiores, et antiquiores adeunt dissolvendum bino-
dos, quos impugnare speciatim, et diversim; quos non operae pr-
etium pro solutione separo. aliquis esse denominationes in compo-
sitis pluralis fieri, quae conveniunt composito ratione alicuius
partis, quae denominatio a toto, et partibus non competit, unde
nec praedicari potest de illis: ergo haec denominatio, homo est
corporeus, convenit composito humano ratione materiae, quae
corpus est; non autem quia compositum humanum est materia, et anima
rationalis unitae, ut sit praedicari de anima rationali quod sit corporea
supponitur. Post agens rationale, et naturale intendens aliquid, quin
intendat omnia, quae constituunt illud, non autem generat, neque generare
potest eas partes constituentes, fiet compositum sibi simile, ut patet
in homine hominem generante, qui non generat, nec generare po-
test materiam, neque animam, sed tantum compositum intendit generare
licet non generet eas partes compositi, sed solum unionem; similiter
pictor imaginem similem exemplari delineare intendens, intendit
[illegible] similitudinem: non autem intendit ponere, neque ponit id,
quod constituit similitudinem; similitudo enim constituitur ex
imagine, et exemplari; non autem intendit exemplar formare,
sed imaginem.

Ex his patet argumentationis so-
lutio: nego consequentiam majoris: ad probationem concesso ante, nego conse-
quentiam, quia denominatio haec omnibus falsa logice convenit huic comple-
xo in terminis: ut cum omnibus et regula [illegible] tamen convenit partibus
sumptis divisive hoc compositum; sed indivisive licet, et collective
convenit omnibus partibus, ratione quod nulli parti divisive ab
alia competat esse omnes falsa logice, et omnibus collective competat ar-
gumentatio: in hoc [illegible] in terminis, sive [illegible];

sicut de multis partibus fieri constituentibus hominem potest dici quod sit humanitas; de istis tamen collective affirmari potest quod sint humanitas. Nota bene tamen, quod licet nequeat dici quod actus directus sit conformitas, sive rectitudo: potest tamen dici quod sit rectus, quod sit conformis, quia quasi ingreditur in se directionem partium. Nota secundo in super quod licet, quod rectitudo petita a logica solum sit actus, ad quem [illegible] dirigit: unde vera est haec propositio logica respicit [illegible] falsum, sed [illegible] vera [illegible] partium regulae sibi, et obiecti; sed tamen ratione actus, quia logica respicitur ut conformari regulis, et obiecto.

[illegible] Praenotandum: id quod est pars obiecti totalis est obiectum partiale, sicut obiectum, et regulae sunt partes obiecti totalis logicae, ut illi conformitas: ergo sunt obiectum partiale logicae [illegible] maius: id quod est pars obiecti totalis, quando obiectum respicitur, et intenditur solum ratione unius partis, est partiale obiectum [illegible] maius quando obiectum totale respicitur et intenditur ratione utriusque partis, tendo maiorem etiam obiectum totale logicae solum respicit [illegible] quatenus intendit actus conformitatem obiecto et regulis: non autem quatenus intendit obiectum, et regulas; unde [illegible] partialiter illis [illegible], ratio obiecti totalis. Do exemplum: compositum humanum est generatum, utpote generationis adaequatum est: rogo, [illegible] quod datur [illegible]: ergo materia est partialis terminus generationis: minime, quia tamen una pars, nempe unio, generatur, ita ipsius [illegible] generatio [illegible] dicitur totum compositum terminus generationis et adaequate generatum: idem [illegible] materia [illegible] sententiam [illegible] quibus praenotandis, [illegible] non sufficiunt. Caput 2um [illegible] haec rectitudo, sive conformitas adequate intrinseca [illegible] actibus directis.

Caput 2um.

Utrum haec rectitudo, sive conformitas adequate intrinseca sit actibus directis.

Intrinsecam [illegible] praecedenti capite sententiam cum nostratibus adversariorum agmine

tnat, super difficultate removenda, rogant opinionem? Porro consequen-
ter ad statuta de obiecto Logicae, num per illud rectitudinem sive
conformitatem actus cum obiecto, et regula, num haec rectitudo dicat totalibus
terminis intrinseca, ut nihil extrinsecum includat? pro cuius
intelligentia nota inaequalitatem dictionis actu, qui sit modus secundum sive lo-
calis, sive mentalis, sive scriptus, suppositione ferme probet peritorum ratio-
nis: Ut enim vox non sit extra expressiva obiecti, substrata non significati-
ve ut signum est, ex expressiva sui obiecti est: et de actibus argumen-
tationis sit omnino extrinsecum, quod sint praemissa maior
vel minor: Num ipsis ita informe argumentationis dispositione du-
bitari possit an hec illis intrinseca vel extrinseca rectitudo?

Quaestioni

sic propositae unica conclusione satisfacio: ea sit rectitudo quae
obiectum formale Logicae est, non adequate intrinseca actibus dirigi-
bilis, et inadequate extrinseca, unde denominatio dirigibilis
mus cum obiecto, et regula est partim intrinseca, et extrinseca par-
tim actui: Sonat supra dictis conclusio a qua non dissidet ...
... et ab aliquibus ...: ipse enim solum negat ...
esse quendam modum supra additum actibus, qui modus supra
additus ... quod nobis ...

Probatur conclusio

quia rectitudo, sive conformitas actus cum obiecto, et regula dicit ...
... actus, obiecti, et regulae: sed ex his aliquid est intrinsecum actu-
i, et aliquid est extrinsecum: ergo rectitudo dicit constitutive
aliquid intrinsecum actui, et aliquid actui extrinsecum: ergo re-
ctitudo est inadequate intrinseca, et inadequate extrinseca
actui dirigibili. Consequentia patet: minor et supra inclusa
sit ... rectitudo actus conformis cum obiecto, et regula, dicit
constitutionem actus ex parte obiecti iuxta regulam, et quod obiectum
... sit, et quod regula ... praescribant: ergo dicit constitutionem
obiecti, et regulae. Minor superioris syllogismi patet. Et ...

quia

proximis, debet esse aliquid intrinsece denominans subiectum: quod autem relationes, quae constituunt mutuam relationem, extrinseca sit actui dicendo, probatur. relationes quae constituunt rectitudinem, tamen obiecta ita se habent, et nequaquam ita comparantur, sed obiecta ita se habent, et nequaquam ita comparantur aliquid quod extrinsecum sunt actui dicendo: ergo relationes, quae constituunt rectitudinem extrinseca sunt actui dicendo.

Confirmatur a paritate similitudo, coexistentia, aequalitas dicunt univocaliter plura extrema, quae similia sunt, quae coexistentia, aequalia quae sunt, ita quod nequit praedicari de unico extremo, quod sit similitudo, quod sit coexistentia, quod sit aequalitas: ergo etiam debet conformitas dicit univocaliter utique plura extrema, ita quod nequaquam possit dici de uno, quod sit conformitas: ergo sicut similitudo, coexistentia, et aequalitas dicunt univocaliter aliquid quod sit intrinsecum, et aliquid quod sit extrinsecum subiecto, quod dicitur simile, coexistens, et aequale, ita conformitas dicit univocaliter aliquid, quod sit intrinsecum, et aliquid, quod extrinsecum sit actui, qui dicitur conformis.

Quod autem conformitas sit denominatio partim intrinseca, et extrinseca partim actibus, probatur. Minor: nam aliqua denominatio est partim intrinseca, et intrinseca partim subiecto, quod denominat, quando forma denominans est partim intrinseca, et extrinseca partim subiecto, quod denominat; sed forma denominans actum dicendi est partim intrinseca, et partim extrinseca actui: ergo. Maior patet ex omnibus, qui de denominationibus agunt; minor probatur: forma denominans actum dicendi est conformitas; sed haec est partim intrinseca, et extrinseca partim actui dicendo, ut supra ostensum est: ergo forma denominans actum dicendi est partim intrinseca, et extrinseca partim actui.

sed rogabis: utrum haec rectitudo, sive conformitas conferatur ob ipsas partes in recto, scilicet aliquas in recto, et alias in obliquo, quae sunt rectae, conformitas in recto, nempe actus, et aliquas autem in obliquo: sed exurit hic, si aberrare liberandi sumus, mihi loquendi videtur, cum ipso dicere quidquid cognoscatur in obliquo objectis et regulis, quibus conformis evadit, non est praetereundum, si tenendas, nam formalis actus, nempe rectitudinis, sive conformitatis, utrum in recto aliquas partes, et alias in obliquo. res mihi paret: quia de nulla ex partibus allatis in hoc praeterito conformitas potest praedicari conformis ab illis; ergo nulla confertur in recto, itaque quod aliis accersitur in obliquo: atque patet, quia non potest praedicari de alia, quod sit conformitas, sicut nequit praedicari de patre similitudo, aut quo extenti albedo, quod sit similitudo, aut quo existentia: ergo conformitas non confert unas partes in recto, et alias in obliquo, sed omnes in recto, de quibus potest praedicari conformitas: quod etiam contingit in hoc praedicato compositum, quod de una parte in recto divisionem ab aliis praedicari nequit, sed de omnibus collective, et in recto allatis. Caput 3um ab adversariis impugnationes eludimus

Articulus 3.

Adversariorum impugnationes eludimus

Impugnavimus ipso ipsissime: rectitudo actuum informans definitionis, divisionis, et argumentationis est solum repraesentatio ipsorum actuum: sed repraesentando est actibus adaequate intrinseca: ergo rectitudo est actibus adaequate intrinseca. maior probatur: quia intellectus simplex repraesentatione tantum actus animal rationale intelligitur, rectitudo definitionis: ergo rectitudo haec praecise est repraesentatio: probatur ergo: si aliquid aliud requireret praeter repraesentationem ut intelligeretur rectitudo definitionis maxime quod esset talis repraesentatio: sed quod sit talis, repraesentatio est intrinseca actui: ergo intellecta repraesentatione illius actus

intellectivi, tribuendo adequata definitionis rationem intrinseca adequate est. Confirmatur 1.° quod ille actus sit vera definitio est, quod explicat essentiam hominis; sed explicare essentiam hominis est essentiale actui, siquidem essentialiter repraesentat animal rationale obiectum: ergo quod sit vera definitio est essentiale actui adequate. Confirmatur 2.°: repraesentatio talis obiecti non constituitur intrinsece per obiectum, sed actus est repraesentatio talis obiecti: ergo non constituitur per obiectum in ratione repraesentationis: ergo adequate illi intrinseca est veritas, sicut intrinseca adequate est repraesentatio.

Respondetur negando maiorem: praeter repraesentationem enim actus affert veritatem essentialiter, quod obiectum ita se habeat, et quod negatio ita praecipiat: ad probationem negatur antecedens; distinguitur consequentiam maiorem: si aliquid alii est requisitum praeter repraesentationem maxime quod extrinseca repraesentatio talis sit solum intrinseca repraesentationis, nego maiorem: quod extra talis veritate intrinseca et extrinseca repraesentationis. Concedo maiorem, duplex talitatem repraesentationis rectitudine actus, alia intrinseca actui videlicet talis repraesentatio obiecti; alia extrinseca actui videlicet talitas obiecti, quatenus tale est sicut repraesentatur ab actu: quae duplex talitas intrinseca rectitudini, non enim utraque intrinseca actui dixerit; nam si essentia hominis non esset obiectum animal rationale, actus repraesentans animal rationale haberet talitatem intrinsecam repraesentationis; non autem haberet talitatem extrinsecam, proinde careret rectitudine definitionis.

Nunc ad Confirmationem sequitur responsio distinguo maiorem: quod ille actus sit vera definitio est quod explicat essentiam hominis secundum naturam illius quod dicit significationem praecise, nego maiorem; secundum intrinsecam et extrinsecam, quod dicit repraesentatio essentiae hominis,

Concedo maiorem: similiter distinguo minorem, et consequentiam nego; quia, tam
plex conceptus in explicatione essentiae hominis, nempe in praex
plicatio, et ... ita se habent obiective: explicatio illorum
praedicatorum, quae sunt essentia hominis, est intrinseca actui, et ea
rum quod illa praedicata sint essentia hominis est quid extrinsecum
actui: est enim ipsa constitutio naturae humanae, quae si non esset
facta, adhuc esset explicatio illorum praedicatorum, non tamen esset explicatio
essentiae. Ad 2um distinguo maiorem: repraesentatio talis obiecti secundum ratio
nem intrinsecam repraesentationis, non constitutive, intrinseca; per obliquum,
concedo maiorem: repraesentatio talis obiecti secundum rationem intrinse
cam, et extrinsecam repraesentationis non constitutive, per obliquum, nego
maiorem: talis enim intrinseca, et extrinseca est quod actus repraesen
tet obiectum, et quod obiectum ita se habeat sicut repraesentat: primum
intrinsecum actui est, secundum vero omnino extrinsecum: et hoc
actus vi suae repraesentationis petens, quod obiectum ita se habeat
sicut repraesentat: adhuc conditio non esset adaequate intrinseca ac
tui; sed cum de veritate ... agamus deo favente dicturi sumus.

Impugnatur

Secundo argumentatio data, exercite intrinsece actum,
et in cognitione antecedentis obiectum consequentis:
addo, quod antecedens obiectum continet consequentis obiectum
aliquid extrinsecum praemissis: ergo conditio argumentationis est
omnino intrinseca praemissis. Minor probatur: consequens obiectum
non infertur ex sola forma ex antecedentis formali, sed forma
sunt ipsi actus praemissarum formalium: ergo ex vi illarum infertur
formaliter consequens ex antecedente: ergo illatio est intrinseca ac
tibus praemissarum. Respondetur concessa maiore negando mi
norem: cuius probationem distinguo: consequens obiectum
non infertur ex vi formae ex antecedentis formali;

q.ª particulares formas repraesentat, quia connexionem obiectivam, negoti-
onis: connexionem obiectivam intellectus rei formae repraesentat, sive vi
connexionis, quae datur ex ipsa natura rei, ut connexionem obiectivam
Dº: duo interveniunt in argumentatione scilicet recta, et praemissa-
rum ordinatio, quae est forma argumentationis. Connexionem obiectivam in
terminis exacti, et connexio obiectiva, quae est forma repraesentata
sive obiectum argumentationis argumentationis: at q. insertur connexionem
obiectivam producere ipsas praemissas talis ordinationem repraesen-
tantes connexionem: sed q. tempore dare, l. adverti, duas tantum ordi-
natio praemissarum argumentativarum connexionem — in
data, et ipsa obiectiva connexio q. sunt praemissae termini de-
notantes connexionem intrinsecam, et aliud, n. m., sunt rao con-
nectendi unum cum alio: unde ordinatio argumentationis non
est illis adaequate intrinseca.

Impugnatur 3.º Lo-
gica intendit inducere conformitatem, sive rectitudinem in actibus:
ergo conformitas est aliquid adaequate intrinsecum actibus: probatur
Cons.: id, quod ponit Logica in actibus est adaequate intrinsecum ac-
tibus: sed ponit conformitates in actibus: ergo conformitas est ade-
quate intrinseca actibus. Confirmatur Logica solum habet pro ob-
iecto, sive solum intendit, quod exequitur: at solum exequitur actum di-
rectum: ergo actus directus est solum obiectum intentum a Logica: ergo ipse
actus est rectitudo, quae est obiectum Logicae. Respondetur concessa ma-
iori negando Cons.: ad probationem distinguo maiorem, id, quod po-
nit Logica directive in actibus est adaequate intrinsecum acti-
bus, concedo, id, quod ponit Logica denominative in actibus est
adaequate intrinsecum actibus, nego: id, quod ponit Logica direc-
tive est ipse actus, qui ex directione praeceptorum Logicae fit, quod
autem ponit denominative, sed denominatio conformis, quam po-
nit ipsa Logica, etiam si non ponat, sed supponat aliquas partes
constituentes denominationem conformem, ut obiectum, et regulas

sicut ad hoc ut ponat. Coexistentia Dei, et creaturae, sufficit quod ponatur creatura, et supponatur Deus: quo pacto plures causae effectivum dicuntur ponere compositum, etiamsi solum unam partem compositi ponant, dum supponant alteram partem compositi s. ab alio causatam, s. existentem. Hinc patet ad confirmationem cuius maioris distinguo: solum habet pro obiecto facti, et inventio quod exigit c., nego maiorem: solum habet pro obiecto vis sui directiva, quod exequitur. Secundo: inventionis quod eius tota conformitas creatam non exequitur sub sua directione tota conformitas, sed pars sola illius, nempe actus. quaestio 4a. obiectum Attributionis Logicae designatur. Caput 1um nostra sententia aliis reiectis depromitur.

Quaestio 4a

obiectum Attributionis Logicae designatur.

Caput 1um

Nostra sententia aliis reiectis depromitur. // Iam diu omnia percurso mente ingenium me iuvabit impulit sapientissimi mei Patris Suarez, cuius immensa sophia alta doctrina perspexi cuius animum meum inexorabilem [illegible] plenum maxime alicuius: ipse disputationes, ut hac dicam: sed et aliis obiectum Attributionis Logicae esse modum sciendi, ut hic definitionem, divisionem, et argumentationem complectitur: idem nos plane tenemus: audiunt huius sententiae auctores Patres Conimbricenses eruditissimo antiquorum obterranorum, quod huic sententiae Scotus, antiquus et alios refertur supra omnes impugnatio: audiunt etiam similia, Bernardus Aldrete, Baltasar Tellez, et alii clarissimi auctores. Priusquam quia dicam plausibilem, suppono, obiectum Attributionis esse principium obiectum, et quasi ultimum finem, sicut quod quae scientia intendit, et de quo scientia probat ipsum agit, ita quod cetera tractet illius gratia et probet perfectionem illius notitiae cognoscendae acquirendae, ideoque nobis Attributionis est datur.

Hoc supposito, instantiam ex

creavit opinionum numerum, ut vigesimam recensent; sed quia omnes singu-
latim refellere non vacat, clausulatim aliquas impugnandum. 5a sententia Pa-
racli, Aviceae, Alvarius, Albertus cum recentiorum asserentium, demonstra-
tionem esse objectum attributionis logicae. Sed contra 1o: quia non omnia, quae tra-
dat logica, probat demonstrationem tradat: ergo non est objectum attributionis
logicae: antecedens probatur: logica agit de definitione, et divisione, probatque
et non probat demonstrationem: probo antecedens: logica ex suo peculiari
munere parat instrumenta sciendi, et ideo dicitur ars artium, instru-
mentalis scientia scientiarum clavis; sed definitio, et divisio sunt
instrumentum sciendi aptissimum utpote manifestant essentiam ipso-
rum: ergo agit de illis logica probatque ex peculiari munere logicae, et
non probat demonstrationem. Item contra 2o: demonstratio non est solum in-
strumentum, et unicum sciendi: ergo non est id, quod omnino intenditur a logi-
ca, ut facultate instrumentali sciendi est.

Contra 3o: solum datur
in demonstratione formalitas, et dispositio syllogistica, quae intendi-
tur et aspicitur a logica, materia enim circa quam non aspicitur a lo-
gica: sed eadem forma reperitur in syllogismo, ut conclusione proba-
bili: ergo non magis demonstratio, quam conclusio probabilis erit objectum attri-
butionis logicae. Contra 4o quia totum artificium demonstrationis in so-
lis praemissis, in earumque dispositione situm est, ibi enim intendit pro-
positis necessario sequitur deductio: ergo praemissae solum erunt objectum at-
tributionis logicae, et non demonstratio. Contra 5o diversissimae
regulae sunt, quae traduntur pro demonstrationibus dirigendis a logica
propter enim quis sciat conficere demonstrationem in theorica, quin
in mechanica sciat demonstrationem conficere probatque diversa artifici-
um, quae ratio diversitatis in ipsis ratio fuit excludendi modum
sciendi ut sic ab objecto attributionis: ergo etiam demonstratio, ut
sic excludi debet paritate rationis.

V. solo
impugnandum erit Patrem Contensonem, qui solam definitionem

esse obiectum attributionis logicae docet Diximus 2a logicae se
ctione 4a. impugnatur 1o quia non probat solam definitionem re
liqua tradit Logica; quod patet, quia non agit Logica de propositione
probet definitionem, cum ipsa propositio non sit, et sic de aliis. 2o: quia
definitio non est unicum scientiae instrumentum, sicut nec inter in
strumenta sciendi praecipuum, cum non perfectissime praeciso so
lum manifestet obiectum, cum ad perfectissimam manifestationem re
quiratur demonstratio. 3o quia Logica ex suo munere est ars disserendi:
sed ars disserendi, seu disputandi non est per solam definitionem de
qua agit: ergo definitio non est obiectum adaequatum attributionis lo
gicae.

3o et ultimo loco communis nostra accedat: ipse Logicorum
Procemium dialecticae Rev. Pater per plura capita ab auctoritate
et, rationeque contendit, obiectum attributionis logicae esse verita
tem atque intellectum eiusque conformitatem cum obiecto solum. probatur 1o;
quia sola veritas est finis intrinsecus totius Dialecticae: ergo et obiectum
attributionis. ante probatur. Dialectica est instituta ad vitandum
dos errores, cuius signum est, quod si in reliquis scientiis simul ero
rem operari possent, nulla esset Dialecticae utilitas: sed non vitatur
error nisi per veritatem: ergo veritas est ipsius finis intrinse
cus. Confirmatur: quia si veritas non esset finis intrinsecus Dialecticae
ut quid tot, tantaque de veritate agunt, ipsi usque propositio
nibus disputant 2. 2o: tametsi quis artificium definitionis
divisionis, et demonstrationis ignoraret, ad hanc rem praeceptis
Dialecticae, quae de modo sciendi non agunt, indubie posset,
ut alias scientias quodammodo operaretur, ut in praeceptis de
suppositionibus, propositionibus et ceteris: ergo non ordinatur praecise Dia
lectica ad hoc ut quis demonstret, definiat, aut dividat, sed
ut veritatem quomodolibet assequatur.

3o. Pro scienti,
qualiter ab omnibus Philosophis dicitur Dialectica, habet pro obiecto

attributionis; quam quaelibet scientia; sed verum ut absolute dicitur, sine hac vera cognitione: ergo logica habet pro objecto attributionis cognitionem perfectam veram. 4. quemadmodum se habet Philosophia moralis ad actum voluntatis, ita Dialectica ad actum intellectus; sed Philosophiae moralis objectum attributionis est bonitas moralis actuum, et eorum conformitas cum dictamine rectae rationis: ergo objectum attributionis dialecticae est veritas actuum intellectus, et eorum conformitas cum suo objecto. 5.o: sicut grammatica ordinatur, scilicet ut ad objectum attributionis, ad rectitudinem locutionis externae, sic Dialectica ad rectitudinem locutionis internae sive cognitionis: sed praecipua rectitudo cognitionis est eius veritas: ergo logica ad veritatem cognitionis, scilicet ut ad objectum attributionis ordinatur. His, et aliis optime quidem, et melius ab auctoritate ad veritatis speciem veritatem supra (?) pro objecto attributionis designat (?) sin a veritate in falsa plura adiungit, et conponit, plura perversa [illegible] Dialecticae.

Impugnatur 1.o: quia logica non utcumque veritatem intendit, sed veritatem iuxta ipsius praecepta acquirendam: ergo veritas ut sic non objectum est attributionis logicae. Ante probatur: quia logica nequit intendere eam veritatem, ad quam non dirigit; sed non dirigit ad veritatem utcumque acquirendam: ergo. Patet maior: quia logica nequit intendere hanc veritatem, homo est animal bipes, rationale, et humanum, cum nequeat intendere malam definitionem: ergo non utcumque veritatem intendit; sed eam ad quam per regulas logicae dirigitur; sed se cum dirigit ad veritatem acquirendam per modum sciendi: ergo veritas modi sciendi, sive ipse modus sciendi solum est objectum attributionis logicae. Confirmatur: non potest logica intendere tanquam finem ultimum eam veritatem, in qua sum non relucet artificium; sed in veritate supra (?) ut sic non relucet artificium logicae, ut patet in pluribus [illegible]; imo et argumentationibus rectis (?) absque logicae methodo [illegible] discurrentibus: ergo.

Impugnatur 2.o

Logica est ars sciendi, paratque ad sciendum instrumenta; sed
non est ars sciendi utcumque, sed ars naturaliter sciendi, et parat
denique veritatem per instrumenta, quae exhibet: ergo non ars praecise
veritatem utcumque, sed ut comparatam per instrumenta sciendi, quae
praestat; sed haec instrumenta sunt definitio, divisio, et ar
gumentatio: ergo respicit tamquam finem suum ultimum haec instru
menta, et non veritatem ut sic. 3° veritas ut sic est pars quaedam
generica modi sciendi; omnis enim actus format definitionem vere
aut, similiter divisionem, et argumentationem: ergo si intenditur
veritas a Logica, non propter se, sed propter modum sciendi, cu
ius est pars intenditur: ergo haec est non illa est obiectum attributionis
Logicae. 4° demum, quia nulla scientia proprie talis est, quae non in
tendat veritatem: ergo veritas non potest Logicae, quae distinguatur a ce
teris, finis esse: differentia autem solum erit in medio, per quod
intenditur veritas, scilicet in obiecto vero intento, hoc autem in Logica
est modus sciendi, ut ratione dictum.

Respondeo rationibus pro sententia supra allatis: ad 1um distinguo antecedens: finis intentus
ab Dialectica est sola veritas, qualiscumque sit, nego antecedens; est so
la veritas ad quam dirigit ratione sui muneris, concedo antecedens: dico
quod autem ex suo munere Logica ad veritatem modi sciendi, quae
non intendit bona definitione, divisione, et argumentatione, quae
petunt conformitatem cum obiecto: quod si eam solam veritatem assignarent
finem, ipsum libenter amplecterer: ad probationem autem Dialecti
cam solum indicaturae errorem, qui circa modum sciendi accide
re possunt: ad confirmationem autem, agere Dialecticam de veritate
re, quia veritas scientiarum potest ut pars exacta a modo scien
di perfecto, atque ad illius perfectionem notitia comparanda om
de necessarium [illegible] potest obiectum attributionis Logicae
ad 2um omisso antecedente, nego consequentiam: nam finis Dialecticae non est, ut
quis quomodolibet alterius scientiam augeat; sed ut perfecto

modo eius comparat dicendo in illis, et de illis scientifica ponendo, quod sine modo sciendi esse accidunt.

Ad 3um. Distinguo maiorem; ut suprà: ars sciendi, qualis est Logica, habet pro obiecto hoc, quod est ut cum se tenet, nego: sine praevia determinata sciendi, quae praestat, concedo: intendit ergo Logica, ut ars sciendi est, scientias ipsarum rerum indagando per definitiones ipsarum partes earumdem per divisiones manifestando, et per argumentationes ipsarum rerum, et proprietates scientificas demonstrando. Ad 4um argumentum pro nobis est; sicut Philosophia moralis respicit actus voluntatis, ut fiunt iuxta dictamen rationis, ita Dialectica respicit actus intellectus, ut conformes evadunt suis dictaminibus: dictamina autem Dialecticae sunt regulae recte conficiendi modos sciendi: ergo respicit actus, qui sunt modi sciendi conformes iisdem regulis: quid inde pro sola veritate consequens? Ad 5um similiter distinguo maiorem: Logica ordinatur simul ad obiectum attributionis ad rectitudinem scientiarum intentam, ut hic rectitudo dicit praecise conformitatem cum obiecto, nego: ut dicit hic rectitudo conformitatem cum obiecto sub artificio logico, concedo: addit enim rectitudo scientiarum intentam a Logica conformitatem cum regulis, quae pro modo sciendi praescribuntur.

Dico 2º pro [illegible] sententiam nostram stabiliamus, et maxime ex supra dictis lucem tantam sumere sit. Probatur breviter: illud est obiectum attributionis Logicae, quod principaliter intenditur a Logica quatenus talis scientia est; sed modus sciendi, secundum quod ipsius speciebus complectitur, est id, quod intenditur a Logica principaliter, quatenus talis scientia est; ergo modus sciendi, prout ipsius speciebus complectitur, est obiectum attributionis Logicae. Maior est nota, probatur minor: Logica quatenus talis [illegible]

entia est ars sciendi. Solutio est partem integra
minima sciendi reliquarum scientiarum, sed solutio quae tantum est
intendit principue et per se minime modus instrumentum
sciendi: ergo tantum modus sciendi quatenus applicatur est integra
minima, sicut omnis pars sciendi, est quod intendit principue
ex suo munere Logica. Confirmatur: Logica dicitur a Philosopho
Janua, et clavis scientiarum, quatenus viam aperit ad alias scien-
tias scientifica methodo acquirendas; sed ut talis janua
viam aperiat ad alias scientias, non quatenus expeculativa, sed
quia modus sciendi praxi est; ergo modus sciendi, ultimus est
species ex propriis muneris cuiusque sine praecognitionibus
et tractatibus obiectum. Confirmatur 2º. Opus quod prin-
cipue intendit Logica est ultimum obiectum attributionis; sed opus
quod principue intendit Logica est bona definitio, divisio, et
argumentatio, sive modus sciendi: ergo hic est obiectum ultimum attribu-
tionis Logicae, maior patet. 3º. Opus, quod principue inten-
ditur est opus ad quod unice efficiendum principue dirigit; sed
principue dirigit ad modum sciendi, cum efficiendum: ergo. Confirmatur 3º.
Primum probatur 4º ex eo quod omnia quae tradit Logica pertinent
ad modum sciendi tradendum, et ad illius perfectam notitiam conducunt
vel inductione probatur sciendi. Caput scrupulos amovemus

Caput 2m

Scrupulos amouemus

Obiicies 1º. Contra
ergo, Secundo, contra illos contendentibus, solum demonstrationem
esse obiectum attributionis Logicae, ideo obiectum attributionis Lo-
gicae, ad quod ordinantur cetera, quae tradit Logica; sed de-
finitio, divisio, et alia, de quibus tradit Logica ordinan-
tur natura sua ad demonstrationem, ut supremum sunt prae-
ambula ad demonstrationem: ergo haec est obiectum attributionis Logi-
cae. Confirmatur 1º. Logica dirigit definitionem ad argumentationem

tationem; nec propter eam eminentiorem evidentiam ex primario fine ad demonstrationem ordinat definitionem, et omnia alia, quae natura sua ordinat; 2° ex Aristotele, qui Capite 1° Textu 1° priorum analyticorum ait: de dicere oportet primum circa quid, et cujus gratia sit haec speculatio: atque est circa demonstrationem, et est scientia demonstrandi.

Respondent [illegible] argumento: 1° concessa majori, negando minorem: quia aliud est, quod definitio in se habeat aptitudinem, ut ordinetur ad demonstrationem; aliud, quod ipsa per se natura sua ordinari ad demonstrationem, ita quod sine illa perfectum modum sciendi non habeat in sua linea. 2° Respondeo, distinguendo majorem: id [illegible] Artis rationis logicae, ad quod ordinantur caetera ex ordinatione logici, concedo; ex natura ordinationis, nego: ipse quidem est primum ad demonstrationem definitio, et in Logica intendit, et ordinat definitionem ut [illegible] ad demonstrationem: ipse etiam ipsa definitio demonstrativa est definitio: infertur in [illegible]: quod demonstratio natura ordinatur ad definitionem; 1° Confirmatio pro nobis est: negatur [illegible] probatio argumentationis ordinari ad definitionem, quae [illegible] [illegible]; siquidem argumentatio [illegible] deservit ad [illegible] definitionem probandam. ad 2 confirmationem respondeo ex Toleto Quaestione 8ª prooemialium Philosophum ibi agere de parte Analytica, sive [illegible] de ultima resolutione [illegible], ut ex contextu patet; cujus partis quidem adaequatum obiectum est demonstratio, non vero totius logicae universaliter sumptae, quae tres modos sciendi complectitur.

Objicies 2° ex [illegible]: ista demonstratio est finis ultimus logicae; quia [illegible] est obiectum Artis rationis logicae: ergo probatur: [illegible] demonstratione quiescit intellectus humanus, et non [illegible] ultra; etiamsi acquirat definitionem, et divisionem, ultima [illegible] [illegible]

p̄imus finis logicæ est modus sciendi; sed sola demonstratio
per quam dicimur nos aliquid scire: ergo sola demonstratio est p̄rimus finis logicæ: confirmatur: logica intendit proprium modum sciendi hominis, ut distinguitur a Deo et Angelis; sed hic modus sciendi est discursus: ergo illum intendit logica tanquam finem p̄; inter discursus sola demonstratio generat scientiam: ergo finis primus logicæ est demonstratio.

Respondetur negando ans: ad probationem omitto, quod non quiescat intellectus noster in demonstratione: ex quo ad maximum infertur demonstrationem esse finem intellectus scientis, non logicæ præscindentis modum sciendi: logica enim non intendit pro fine quietem intellectus, sed directionem intellectus, quæ per omnes species modi sciendi requiritur. ad confirmationem concessa maiori, nego minorem: quam etiam per eas et æquales sui definitiones non dicamur scire nisi perfecte? ad confirmationem ergo 1. omitto maiorem 1. eam sic distinguo: logica intendit proprium modum sciendi hominis per actus solum, per quos distinguitur humana mens a Divina, et angelica, nego: per actus, quibus distinguitur, et per [illegible], quibus convenit mens humana cum Divina et angelica, concedo: patet in sententia etiam adversariorum solutio, quia non solum actus discursus, et apprehensionis, per quos mens humana differt a Divina, dirigit logica, sed etiam actus iudicii per quos mens humana convenit cum Divina: intendit ergo logica modum sciendi, qui comparari potest ab homine per tres suas operationes mentales, quas informat modi sciendi dirigit.

Obiicies

2: præter 3 species modi sciendi a nobis numeratas dantur plura alia in logica dignissima quæ sciantur: ergo male enumerata obiecta [illegible] logicæ: ans patet in æquipollentia, oppositione propositionum, regulis pro modalibus et aliis: Coa probatur:
quia hæc et alia sunt scientia probabilis deduci [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible]: [illegible] omnes [illegible] [illegible] logicas
[illegible] [illegible] modus sciendi: [illegible] [illegible] [illegible], [illegible]
[illegible]: [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]: a logica [illegible], sed [illegible] modus [illegible]
[illegible] [illegible]: [illegible] quibus [illegible] proprietatibus agit
de argumentatione [illegible] falsas [illegible]: nec [illegible], et [illegible], de
quibus tractat logica, possunt dici modus sciendi: [illegible] [illegible]
per [illegible] [illegible], et [illegible], quae [illegible] [illegible]
[illegible] amplectitur quaestio 3a [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] absolute.

Quaestio 10

[illegible] sub [illegible] terminis fine, quomodo logica sit una scientia:
[illegible] sit unus, [illegible] multiplex habitus? unde [illegible] [illegible]
logica actualis, quae plures actus versantur circa logicae obiectum [illegible]
[illegible] [illegible]; sed de habituali, quia [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] actus intellectus [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] obiectum logicae: [illegible] [illegible], quibus aliquando [illegible]
[illegible], [illegible] unicus habitus [illegible] [illegible]: [illegible] sententias
[illegible], logicae, sicut et quamlibet aliam scientiam esse plures habitus,
quia [illegible] [illegible] [illegible] logicae habitualis, amplectuntur: [illegible]
[illegible] [illegible], quia etiam ex suo [illegible] [illegible] [illegible] vendicant [illegible]
[illegible].

[illegible] [illegible] [illegible] plures [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] logicae: [illegible] plures, et [illegible] debere esse [illegible]
[illegible] est [illegible]: [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], sicut [illegible] [illegible]
[illegible] definitio sit [illegible] sua definitio. Syllogismus [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]: [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] logicae, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], et [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]; sed [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] eundem [illegible]

ad plures [illegible] quod habitus logicae debeant esse plu-
res [illegible]. praeveniendo dicenda [illegible] facilitas [illegible]
ad [illegible] ad definiendum et dividendum [illegible]
[illegible] logicae; et dum [illegible] habetur unus [illegible]
[illegible] facilitas [illegible] ad [illegible]

[illegible]

[illegible] quid debeant esse omnes habitus logicae [illegible]
[illegible] logica est una scientia sed logica [illegible]
scientia habitualis, et habitus logicae sunt plures; [illegible]
[illegible] ad [illegible] minor [illegible] plures
habitus logicae [illegible] a logica ad unum [illegible]
[illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]; sed
[illegible] quod logica [illegible] habitus ad [illegible]
[illegible] ad [illegible] [illegible] est una scientia; [illegible]
[illegible] habitus [illegible] plures [illegible] logica una scientia
[illegible]; [illegible] logica actualis [illegible] plures [illegible]
[illegible] est una scientia actualis, [illegible]
ad [illegible] [illegible] nempe modus sciendi;
[illegible] logica habitualis [illegible] una scientia. exempla
in aliis scientiis [illegible]

[illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] species [illegible]
habitus logicae [illegible] ad [illegible] modi sciendi [illegible]
[illegible]: [illegible] habitus [illegible] adaequa-
[illegible] in quavis materia, sed plures [illegible]
[illegible] inter se differunt: [illegible] habitus [illegible] ad [illegible] valde
inter se [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible]: [illegible]
[illegible] intellectu [illegible] in sua [illegible], et quo libet
[illegible] sua [illegible], et [illegible] habitus [illegible]
[illegible] in sua [illegible] illis a quibus geniti sunt
[illegible] ad [illegible] materiae: [illegible] habitus

re[illegible] definitionis sufficit ad quamcumque definitionem et cuiusque naturae terminorum definitionem tendo: secundum speciales vero quae praebent diversitatem materiae possunt inter se differre definitiones, ac per speciales etiam tractatus, scilicet difficultatem a [illegible] definitionis, nec tamen diversam, non conveniat [illegible] habitum definiendi.

Quaeritur 2° an necessaria sit logica ad aliarum scientiarum comparationem? Non quaeritur de logica naturali, quatenus est vis ipsa intellectus, nec etiam ad quamvis facultatem rationalem praesupponi debet: de logica vero quaeritur artificiali in [illegible] laude, et tamen [illegible] praecipua praebet illarum necessitatem ad aliarum scientiarum, [illegible] [illegible] se difundant [illegible]: in quo [illegible] [illegible] logica [illegible] quae [illegible] necessaria est ad [illegible] scientiarum comparandam patet: quia [illegible] si quis [illegible] logica [illegible] aliarum scientiarum veritatem adquirere et demonstrare [illegible] [illegible] dubio [illegible] ingulis logicae artificialis [illegible] [illegible] ad facilius comparandam aliarum scientiarum necessaria est logica artificialis.

At vero 2° ad aliarum scientiarum perfectam et scientifico modo comparandam necessaria est simpliciter logica artificialis. probatur: nequit quis perfecte, et scientifico modo veritatem aliarum scientiarum comparare, nisi evidenter demonstrare possit se in talium veritatum acquisitione non falli; sed nequit sed evidenter demonstrare, nisi mediis regulis logicae artificialis ad quam spectat de discursus bonitate iudicare: Ergo est simpliciter necessaria ad comparandam scientifico modo aliarum scientiarum: haec ratio valida est, atque nostra firmatur auctoritate quod [illegible] logica [illegible] scientia nulla facultas est scientia cum nulla comparari scientifica possit, nisi regulis logicae ad demonstrationem [illegible].

Quaeritur 3°

quo pacto se habeat logica ad reliquarum aliarum scientiarum [illegible]

quaestio ad logicam habitualem devolvatur, in ea tantum attingenti
quid de tertio habitu nobis innato sentiam; in toto [illegible]
ma proemiorum explicationem remittens: notandum habitum logicum ge-
neratum ab actibus logicae utentis regulis ab ipsa logica praescri-
ptis: ut ex actibus definitionis iuxta regulas logicae conformatis ge-
nerari habitum, sive facilitatem quandam ad similem actum in quavis
scientia conformandum: iuxta ipsas regulas, sive actualis logica ge-
nerat etiam habitum logicae docentis, qui quidem ad similes actus
logicae docentis facilius eliciendos facilitant et expediunt po-
tentiam: quo notato dico 1o: logica actualis sive docens concurrit
directive ad actum aliarum scientiarum: patet a minori: quia logica ac-
tualis, sive docens dirigit intellectum, illumque illuminat ad definitio-
nem, divisionem, et argumentationem in quacumque materia conforman-
dam; sed hoc est directive concurrere: ergo etc.

Dico 2o: logica
habitualis utens, sive habitus generati ab actibus utentibus regu-
lis logicae solum concurrunt ad actum aliarum scientiarum, quatenus
applicant intellectum ad actus illos logicae utentis a quibus generati
sunt, ut ad verum exemplar alterius formae facilius intellectum;
minime autem effective concurrunt ad alterius actus, ut in logica,
quam in aliis scientiis. Item dico 3o: logica habitualis docens,
sive habitus generati ab actibus logicae docentis solum concurrunt
ad actum aliarum scientiarum, quatenus applicant intellectum ad re-
gulas logicae, a quibus generati, ut ad illarum exemplar intel-
lectus eliciat facilius actus in aliis scientiis.

Utrumque
autem eandem rationem, eademque probatione probandum est, quam sic
formo: per hunc tertium habitum solum applicantem intellec-
tui, tam regulas, tam actus utentes regulis logicae, optime intel-
ligitur, quomodo facilitet potentiam per habitum ad actum aliarum
scientiarum: ergo alterius tantum effectivus habitum, quam attribuunt communi

circa regulas ex omnino superfluum atque praecepta: quae per hanc applicationem obiiciuntur intellectui, iis regulis, iis actibus conformes sunt, ex quibus exemplandi alios similes actus dirigat intellectum; ut sufficeat enim intellectui memoria regularum, et actionum aliarum similium illis, quae elicere conatur: sed hoc pacto facilitas intellectus ad actus illorum regulis eliciendos, et ad actus similes illis eliciendos: quod optime hoc pacto intelligitur, quomodo facilitas parentia per habitus ad actus alicuius scientiae huiusmodi, sic sumptus fieri habitus ipsius alicuius scientiae: quare hic sumptus effectivus superfluus est et hinc praedicta praedicantur dicendi doctrina sufficiens liber est Logicae artis, quae ad apprehensionem attinent, edisserens.

Lib. 1. Logicae

De iis, quae ad apprehensionem attinent

Disserens.

Potius quod huiusmodi apprehensionis inoleverit, de apprehensione, quae nostrae mentis operatione ipsius est proprietatibus doctrinis ad librum de anima

permittere cum praecedat iudicio, atque omnes cursus plurasque sensit in logica: nos autem cum apprehensionem obiectum quemadmodum logicae terminus ab ipsa libri huius auspicemur, ergo, hincque initium, maxime cum fere omnia, quae huius libri propria materia existunt ad apprehensionem spectent. discendum esse ipsius apprehensionis naturam, ut ipsa disputatione docebit. Disputatio 1a de apprehensione nonnulla praelibat. quaestione unica, de essentia et proprietatibus apprehensionis. Caput 1um naturam apprehensionis per ipsius definitionem, divisionemque tradit.

Disp.o 1.a

De apprehensione nonnulla praelibat.

Q. unica.

De essentia et proprietatibus Apprehensionis.

Cap.t 1.us

Naturam apprehensionis per ipsius definitionem, divisionemque tradit.

Apprehensio a Logicis antiquis intellectus prima operatio dicitur, et a recentioribus ita definitur: est actus intellectus repraesentans obiectum absque affirmatione vel negatione: per hoc vero distinguitur apprehensio a iudicio, ac discursu per hanc particulam ab illis differt: iudicium enim semper enuntiat unum de alio, affirmando vel negando, discursus enuntiat unum ex alio, inferendo, deducendo: apprehensio vero tantum in nuda contemplatione, et repraesentatione simplici consistit, nec componendo neque dividendo obiectum, quod attingit. unde colliges, non ex obiecto differre apprehensionem a iudicio, et discursu, sed ex diverso modo illud attingendi. attingit enim obiectum apprehensio mere illud contemplando: iudicium vero, et discursus illud imperfecte attingunt componendo, vel dividendo illud, ut supra dictum, secundo

percipi possit obiectum [illegible]

Dividi solet apprehensio in simplicem, sive incomplexam, et complexam: quae divisio ad modum quo [illegible] incomplexum, et non complexum facilius explicatur. Apprehensio incomplexa est, quae attingit, et repraesentat obiectum voce aliqua simplex, sive quod unica voce exprimitur: ut ista cognitio, Deus, Petrus, animal, et cetera. Complexa est, quae repraesentat obiectum voce aliqua multiplex, sive quod pluribus vocibus exprimitur, ut Deus [illegible], animal rationale: ad modum quo obiectum percipitur, s. per plures voces explicatur, ita per apprehensionem s. simplicem, s. complexam tangitur; unde haec apprehensio: homo, simplex est, haec autem animal rationale complexa licet unum et idem obiectum sit. Sine iudicio apprehensionem complexam intelligo non realiter, et indivisibiliter [illegible], sed plures ita quod ego subiectum [illegible] Petrus est animal rationale per eam formo apprehensionem simplicem subiecto Petrus, deinde aliam de praedicato, aliam deinde de praedicato animal, et tandem aliam de praedicato rationale, quae omnes apprehensiones simul coexistentes efficiunt [illegible] quandam apprehensionem, quae complexa est, et quae praerequisita [illegible] adhiberi.

Subinde dividitur apprehensio in comparativam, abstractivam, et praecisivam. Comparativa est illa, quae attingit obiectum illud cum alio conferendo: ut cum comparans [illegible] quia ratio [illegible] comparat [illegible], et haec apprehensio semper est complexa, quia attingit saltem plura obiecta. Abstractiva apprehensio est, quae attingit rationem communem, quin expresse attingat inferiora: ut quando apprehendimus rationem communem hominis, quin apprehendamus Petrum, Paulum, et reliqua inferiora. Praecisiva apprehensio est, quae attingit obiectum, quin attingat expresse aliud cum ipso identificatum, [illegible] superiora: ut quando attingo in homine rationale, quin expresse.

attingant veritatem de quo alibi latius agendum. Caput 2um aliquae apprehensionis proprietates expenduntur

Caput 2um

Aliquae apprehensionis proprietates expenduntur.

Rogabis 1o utrum apprehensio capax sit veritatis, aut falsitatis? Respondeo 1o omnino incapacem esse veritatis, et falsitatis formae: ratio apparet, quia apprehensio neque affirmat, neque negat aliquid de aliquo, neque unum alteri adiungit, disiungitve, neque per apprehensionem quis fallit aut decipit in cognoscendo obiecto: sic etenim ego audiens ab haeretico Christum esse Deum verum, et hominem, sed apprehendens in designia, neque fidei divinae repugno: sed veritas formalis sumpta est conformitas cum obiecto, ut enuntiatur a parte rei: ergo in apprehensione, quae enuntiationis incapax est reperiri nequit veritas formalis. Respondeo 2o si veritas sumatur lato modo, quatenus patet, scilicet conformitas quae datur inter intentionalitatem apprehensionis cum obiecto, quis est (?), sic etiam illa dicitur capax est apprehensio veritatis latae, quae in simplicia volunt; in quo sensu veritatem tribuunt apprehensionibus Sancta ga Disp. 14 Logicae sectione 4a: patet: nam quia apprehendit per modum hominis apprehendit obiectum ut est a parte rei: ergo vere apprehendit obiectum. Rursus, quando apprehendit petrum per modum hominis apprehendit obiectum aliter ac est a parte rei: ergo falso apprehendit obiectum: ergo potest esse hoc sensu capax veritatis, et falsitatis apprehensio. Verum in modo dicendi cum eis quae maxime assimilatur exemplari.

Rogabis 2o: utrum ad omne iudicium praerequiratur apprehensio, et qualis? Respondeo praerequiri ex communi consensu, quo iudicium 2a mentis operatio dicitur supponens primam scilicet apprehensionem: sed probatur: quia nequit intellectus iudicare de extremis coniungendo ea per affirmationem, seu ea per negationem disiungendo quin praecedat notitia extremorum;

sed hec notitia extrinseca, est extrinseca apprehensio: ergo prae- 28
requiritur ad iudicium apprehensio. maior probatur ex nostri in-
tellectus cognoscendi modo qui, cum per gradus procedit, primo ipsi
ex nempe sensibus trahens, deinde perspicuis intelligibilibus ab
intellectu agente cuius sinceram beneficio, a materia illa defe-
cat: nempe per notitiam imperfectam vel apprehensionem, quousque
iudicat, sive sententiam de obiecto. hanc apprehensionem semper
debere esse simplicem, ostendimus, quia debet esse de simplici saltem extre-
mo, quod per duas voces exprimatur. quod etiam accidere censeo ad
attingendum per iudicium eam veritatem, quae per se nota dicitur, hoc
ex apprehensione terminorum: ut quodlibet est, vel non est, totum est maius
sua parte: quia eam veritatem non dicimus notam ex apprehensione terminorum
quia simplex totum apprehensio requiratur sed quia non requiratur ad
eiusmodi harum veritatem discursus aliquis, neque rationalis. ad dis-
cursum praecedit etiam apprehensio, non tamen distincta ab ea, quae ad
iudicium praemittitur praevia.

Dubitabis 3°. utrum apprehensio
tribuat aliquam denominationem obiecto? respondeo, tribuere obiecto
denominationem cogniti et apprehensi: ex parte: quia terminata ap-
prehensione ab obiecto resultat denominatio cogniti, et apprehensi:
sed haec denominatio tribuitur obiecto ab apprehensione: ergo apprehensio
tribuit obiecto talem denominationem. neque audiendi illi sunt thomis-
tae, qui praeter apprehensionem, et obiectum aliquem terminum reflexum ex
parte obiecti admittunt ut resultet denominatio: non inquam audi-
endi sunt, quia cognitio, quod dum cognitio attingit obiectum, datur
in cognitione habitudo seu eadem formalitas sic forma denominans
subiectum cognoscens, ac obiectum cognitum. hanc denominationem, quam tri-
buit obiecto apprehensio esse extrinsecam obiecto, patet ex eo quod provenia-
at a forma omnino extrinseca ipsi obiecto. disputant hic scholastici
quia, quid [illegible] obiectum [illegible] talis? sed cum res sit valde
manifesta, [illegible] doctrinam [illegible] et [illegible] de denomi-

rationibus agamus exordium. Disputatione 2.a de ente rationis agemus de existentia entis rationis. Capite 1.o definitur ens rationis, ipsiusque existentia suadetur.

Disputatio 2.a

De ente rationis

Quaestio 1.a

De existentia entis rationis

Caput 1.um

Definitur ens rationis, ipsiusque existentia suadetur

Triplex potissimum rationis ens hic distinguitur: subiectivum nempe, efficiens, et obiectivum. Subiectivum est quod in ratione, sive in intellectu subiectatur, et reducitur ad eius habitus, species, et actus intellectus: efficiens dicitur quidquid ab intellectu, tanquam a causa efficiente procedit, ut logicae intentiones, denominationes extrinsecae, quae ab illa [illegible]: obiectivum, de quo in praesentiarum est, quod praecise habet esse cognitum obiective in intellectu, ita ut extra intellectum esse verum et proprium non habeat: cuius quidem definitionem solemniter ab omnibus amplexatam, [illegible] [illegible] supponere, et [illegible] sit praelaudatam [illegible]. Ea est: ens rationis est cuius totum esse est esse obiective in intellectu, quam ita explico.

Imprimis excluditur ab ente rationis quaelibet existentia realis, quam tamen habet, secundum quod repraesentatur ad cognitionem illud attingentem, quod maxime notandum est, potest enim res secundum se existentiam realem habere, et eam habere non posse, si reddatur eo modo, quo a cognitione repraesentatur per modum entis secundum rationem considerati —— —— —— ——. 2.o dicitur in secundum quod per [illegible] eius repraesentatae, eam existentiam realem habere nequit, sed mere intentionalem: unde digna particula illa esse quae ponitur in definitione, non essentiae, sed existentiae [illegible]: obiectum enim completive extra intellectum cum

[illegible] tantum visibile habet; existentia vero actualis quam habet per convenientiam, aliud hoc est existentia realiter nequit comprehendi quo ad actu cognoscitur: quia existentia [illegible] [illegible] impossibiles [illegible] appellari.

[illegible] ita voluerunt explicare hanc definitionem, et aiunt e [illegible] re hanc: ens rationis est obiectum impossibile cognoscibile: quod quidem [illegible] statuunt, quia [illegible] [illegible] esse [illegible] quod cognoscatur [illegible] obiectum impossibile, [illegible]; ens rationis [illegible] definiri debet per obiectum impossibile cognoscibile, alii vero [illegible] quaestionem [illegible], et [illegible] per quam fit ens rationis: [illegible] ens rationis [illegible] obiectum impossibile cognoscibile, [illegible] obiectum impossibile quod modo [illegible] cognoscibile est ens rationis [illegible] sententia [illegible] [illegible] est rationis [illegible] obiectum impossibile cognoscibile [illegible] cognoscitur, et ens rationis [illegible] [illegible] obiectum [illegible] ens rationis esse obiectum impossibile [illegible] cognoscibile.

[illegible] ens rationis [illegible] [illegible] quibusdam, et [illegible] nonnullis [illegible] [illegible], et [illegible] [illegible], et existere, [illegible] existendi [illegible], quae [illegible]. [illegible] [illegible] minime [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

2 [illegible] [illegible] [illegible].
[illegible] quae flammis separat angues
2. Quadrupedesque homines cum pectore, pectore tenus
[illegible] [illegible] [illegible]:
2 [illegible]. et [illegible] serpentipedesque gigantes
[illegible] [illegible] gigant, [illegible].
[illegible] simulque existentia entis [illegible], [illegible] ens

rationis .1. est impossibile cognitive .1. impossibile fieri aliquo; neque
alio modo datur: ergo datur ens rationis. probatur minor: quia habentes
cognitionem negativam Dei esse impossibilem: per respectum non repugnat et talia
quae obiectum impossibile, et fingunt obiectum impossibile: ergo quovis modo intellig-
atur ens rationis, illud datur. 2º nec per aliam Deus est possibile aliquid
obiectum habere; sed nec obiectum solum habere esse intentionale in intelle-
ctu: ergo datur obiectum, quod sit ens rationis. nulla quippe existentia patet
obiectivis, et intentionale habere possit. 3º quia iudicans 4ª perso-
nam divinam esse possibile, tribuit existentiam in suo intellectu 4ª divi-
nae personae, sed haec 4ª persona divina solum potest habere illud
esse obiective, et nullum aliud reale: ergo esset ens rationis obiective cui
definitio entis rationis adaequate conveniat.

sed dices pro adver-
sariis 1º: obiectum impossibile non est cognoscibile: ergo non datur ens rationis. pro-
batur ans 1º: quia cognoscibilitas est passio propria entis realis. 2º quia
cognitio dicit connexionem cum obiecto, sed non potest cognitio habere
connexionem cum impossibili: ergo respondetur negando ans, ad 1um probationem
dico, etiam esse passionem transcendentem ens impossibile cognoscibilem quam
quoad posse cognosci non differt ens impossibile a vero reali: ad 2um proba-
tionem fateor, cognitionem obiecti impossibilis habere connexionem cum illo: quid
inde? Deus etiam habet connexionem cum impossibilitate per negationem.

Dices 2º ens
rationis dicit duo contradictoria, quia de impossibile includit simul esse et
non esse eiusdem rei; sed intellectus nequit simul assentiri duplici contra-
dictorio: ergo nequit cognoscere impossibile, et facere ens rationis. distinguo ma-
iorem, et distinguo minorem, intellectus nequit assentiri duplici contradicto-
riae ut tali, hoc est cognoscendo esse duplex contradictorium, concedo: duplici
contradictorio per errorem existimando non esse duplex contradictorium, nego
intellectus nequit assentiri falso, ut falso, verum assentire potest falso
et plurimum assentit falso, quod nec est, nec potest esse, per errorem
existimando posse esse, obvia esse multo plura, quae obiicit solent,

et quae ipsa praeter intentionem ... Caput 24 quae sit existencia entis rationis.

Caput 24
quae sit existencia entis rationis

Quae optime sensus apud RR.... existencia entis rationis esse eam cognitionem quae cognoscit ..., scilicet cognoscit fingendo obiectum impossibile: quale ratio est. Quia illa est existencia entis rationis per quam ens rationis existit eo modo quo capax est existentiae: sed per cognitionem tanquam per rationem formalem existit intentionaliter, quo solum modo capax existentiae est. Ergo cognitio est existencia entis rationis. Hinc etiam patet intellectum esse causam impropriam seu et metaphoricam entis rationis: quia illa est causa alicuius effectus quae tribuit illi existentiam cuius capax est; sed intellectus tribuit enti rationis existentiam intentionalem cuius capax solum est. Ergo intellectus est causa efficiens entis rationis modo supra dicto. Quomodo aliae potentiae praeter intellectum efficere possint ens rationis infra discutiemus.

Porro resolutioni nostrae vulgaris illa obiectio, quod scilicet si cognitio esset existencia entis rationis ens rationis existeret realiter: quod probatur quia illud realiter existit cuius existencia est realis; sed cognitio est quid reale etiam substantiale, quae terminatur ad ens rationis. Ergo existencia ... Nego consequentiam illationem cuius probationem distinguo: illud realiter existit cuius existencia est realis scilicet intrinseca, neque metaphorica in ratione existentiae, concedo; realis scilicet extrinseca sed metaphorica in ratione existentiae, nego. Cognitio equidem vera et realis entitas est, immo quae existencia est entis rationis est impropria et metaphorica existencia; siquidem per illam non existit vere et proprie ens rationis: sicut et ... vera et realis entitas est, ... impropria et metaphorica ... Patet etiam intellectum sit causa propria et realis cognitionis, quae est existencia entis rationis, non tamen est causa propria et realis,

sed metaphysicè. [illegible] rationis, quia nequit dari vera et realis causa alicuius quod verum esse per modum entis habere nequit aparte rei.

[illegible] hic idea an praeter simplicem intellectus efficere possit ens rationis, et in primo, iudicio, et discursu; ponunt omnes planum est, licet quomodo hoc fiat [illegible] ens rationis, attingere efficere possit per iudicium, et discursum: hoc est scilicet cognoscendo enunciatione impossibile, scilicet fingendo illud enunciatione practicaliter. de apprehensione [illegible]: quia sive complexa, sive incomplexa possit efficere ens rationis [illegible] cum [illegible] dist. 16 [illegible] 3a de apprehensione complexa probatur: quia per apprehensionem complexam [illegible] possunt in intellectu [illegible] repugnantia [illegible] quibus existentia huic obiecto impossibili in intellectu per apprehensionem complexam [illegible] de incomplexa probatur: per simplicem et incomplexam apprehensionem cognosci potest obiectum huius vocis simplicis Chimera et huius negatio Dei [illegible] quod existentiam negavit [illegible] cognoscuntur ab hac apprehensione, sed per illam existit in intellectu chimera, et negatio Dei, quia aliam existentiam nullam habere nequeunt: ergo per apprehensionem simplicem fieri potest ens rationis; quandoquidem ad hoc nihil aliud requiritur quam quod cognoscatur obiectum impossibile, scilicet fingatur obiectum impossibile.

Hinc vero apprehensione[illegible] comparativa, et absolutiva, quia attingit aliquam rationem cum aliis identificatam, quia exprimit aliam rationem attingere non efficit ens rationis: et ratio est, quia praedicta apprehensio comparativa sive absolutiva non explicat distinctionem sive aliam rationem in [illegible] quibus cum identificatur obiectum praecisum sive abstractum, nempe animal cognoscit rationale [illegible] vere, et realiter, quo [illegible] modo, quo apprehenditur non repugnat esse a parte rei, licet non cognoscatur cum negatione differentiarum, sed absolute praescindat; de quo alibi latius. Caput 3um quid sit obiectum impossibile aliquando [illegible].

Caput 3um

quid sit objectum impossibile aliqualiter exponitur.

Rejicienda alia sophistica remittenda erat ad quam dicit ente sub quo liberum animus dici putare: ideo quia ad notitiam entis rationis plus lumen [illegible] capta [illegible], tamen primitus: cum etenim ens rationis objectum possit dicere explorabimus apud nostram sit, opinamur et dixi, quod nomine objecti impossibilis intelligat, et quo pacto communis dicitur habeat aberrationem, quam alogne acceperit, explicare: quo super articulo stare mihi semper fuit objectum impossibile dicere formaliter simul esse, et non esse duorum hic extrema contradictoria requirere; quod fundat in ratione axiomate scilicet impossibile est idem simul esse, et non esse de subjecto melius definitur ens impossibile per hoc, quod dicit, quod involvit formaliter simul esse, et non esse eiusdem rei, quam per communem definitionem, qua dicitur ens impossibile esse illud, quod repugnat intrinsece existere; quia hic repugnantia ad existendum aut [illegible] [illegible] [illegible] quod ens involvit formaliter esse, et non esse hinc impossibilitas definitur ea praedicatorum connexio, quae involvit formaliter simul esse, et non esse.

Hoc modo explicandi objectum ens impossibile ex eo mihi valde probatur quia non aliter [illegible] ponamus, quin entia implicent impossibilia quae sunt, nisi ex eo quod esse, et non esse eiusdem rei involvunt probetur, ut ut ego probem, hominem esse equum esse impossibile, probare teneor, omnia ex terminis repugnare aliquid, sive petere essentialiter non esse alterum sed si unum ex terminis petit essentialiter non esse alterum evidentia ex terminis sequitur unum esse, et non esse alterum: quod ex terminis impossibile est illud objectum, quod terminus involvit simul esse, et non esse eiusdem rei: minor patet quia si unus ex terminis ut homo essentialiter petit non esse equum evidentiam repugnantia petit illum alterum esse equum: quod esse simul et non esse equum: ex hoc etiam capite

impossibilia sunt ratio, cum probandum procul dubio est quod omni Philosophorum sententia constat.

Hoc supposito rogabis 1°, quo modo ab intellectu attingatur objectum impossibile? Respondeo, duplici ratione posse intellectum impossibilia attingere, 1°. per cognoscendo objectum impossibile, illam connexionem praedicatorum, quae ponuntur in re, ut cognoscuntur, afferunt simul esse, et non esse ejusdem rei: hoc pacto cognosco hoc impossibile homo equus, cum cerno, hominem qui est impossibilis: an autem sufficiat iste attingendi modus, ut fiat ab intellectu ens rationis, infra dicetur. 2°: conjungendo inter praedicata afferentia simul esse et non esse ejusdem rei, i. disjungendo inter se praedicata habentia inter se necessariam connexionem, quae si disjunguntur, ita ut ab intellectu disjuncta, afferunt simul esse et non esse ejusdem rei: ut quando ego habeo hanc cognitionem homo est equus, petrus non est rationalis, in quantum ego disjungo praedicata afferentia simul esse et non esse, scilicet esse hominem, et non esse hominem, esse equum, et non esse equum. In 2° autem disjungo praedicata, quae si disjungerentur a parte rei, darent a parte rei esse petrum, et non esse petrum, esse rationale, et non esse rationale.

Rogabis 2°, quaenam sit causa objecti impossibilis? Respondeo esse eam connexionem praedicatorum, quae si darentur a parte rei, ut concipiuntur ab intellectu, afferent simul esse, et non esse ejusdem rei: haec est causa objecti impossibilis, cui existentiam tribuit intellectus, i. eam connexionem praedicatorum tanquam impossibilem attingendo, i. eam tanquam possibilem percipiendo judicando: hanc enim connexionem objectivam, quae se habet ex parte objecti impossibilis attingit intellectus cum cognoscit impossibile, illud, quod pro objecto habet: an autem detur a parte rei haec impossibilitas independenter ab intellectu, ex 3a rogatione, quam iam subdimus, constabit.

Rogabis 3°: an, et quo modo detur impossibile a parte rei, quod sit objectum intellectus? Ratio dubitandi haec est, quia a parte rei homo equus est impossibilis, et negatio dei

est impossibile: quod a parte rei datur connexio talibus praedicatis contradictoriis:
a parte rei non potest dari, quod repugnat simul esse, et non esse: quod non potest dari
quidquid est impossibile a parte rei: nec hic aequivocationibus, et fallaciis probata
gravis nostrae apprehensionis abundat; ideoque cum distinctione discernenda
est: vera igitur impossibilitas non datur a parte rei in sensu absoluto; datur autem
in sensu conditionato: patet sic: quia id quod verum et realiter existit
ex aliquid, a parte rei in sensu absoluto non datur. sed impossibile vere
et realiter existere nequit: ergo. 2um explicatur: datur impossibilitas a parte
rei in sensu conditionato est, quod dantur a parte rei plures res ita
repugnantes ad identitatem, et coniunctionem cum aliis, ut si ipsae
coniungi a parte rei eo modo, quo repugnant coniunctioni, et identi-
tati, darentur a parte rei idem simul esse, et non esse scilicet ita: quod si darentur
a parte rei ea connexio praedicatorum eo modo, quo apprehenditur, darentur
a parte rei idem simul esse, et non esse.

Pro cuius rei explicatione
nota: dari a parte rei incompatibilitates multis ex [illegible] [illegible]
identitatis, scilicet coniunctionis cum altero seu ex [illegible] existentibus alterius
ut in homine non sunt praedicata dari ex [illegible] [illegible], et [illegible]
ad identitatem cum equo: in [illegible] [illegible] dari ex [illegible] [illegible]
connexionem simultaneam coexistentiae cum [illegible] in [illegible] ex [illegible]
[illegible] [illegible] Dei, et alterius Dei, et [illegible] [illegible]: hic [illegible]
identitatis, seu coniunctionis dicitur negatio logica alterius [illegible] [illegible]
[illegible] explicamus entitatem positivam ut homo per hoc quod sit non
equus, sive per hoc, quod dicat exclusionem identitatis cum equo: [illegible]
[illegible] Dei [illegible] suae infinitae perfectionis, et [illegible], [illegible]
[illegible] dicitur habere negationem logicam alterius Dei, et [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] Dei: [illegible] [illegible] [illegible] entitatis
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quae habent ex a parte rei
ad identificationem cum suis [illegible] [illegible] [illegible] quae ex [illegible]
et negant logice identitatem cum aliis, est impossibilitas [illegible]
impossibilitas [illegible], nec est [illegible] [illegible] ex [illegible] a parte rei [illegible]

ratio constitutiva l. terminativa eius aliud: unde licet dicatur quod repugnare rationi primae eius est impossibile: nam repugnare rationi [illegible] quia habet primam ad idem habens etiam ratio praedicti convenientiam quae praedicata convenientia, essent simul et non essent, [illegible] [illegible] primam et eius: similiter negative, excludentis [illegible] est impossibile exterminata negationis seu Dei, quaenam est [illegible] excludens [illegible] possibilitatis negationis seu Dei. [illegible] possibilitatis exterminatae, quaenam non est impossibile [illegible] [illegible], quae est connexio praedicatorum inferentium simul esse et non esse [illegible] rationi.

Rogabis 4.° an detur impossibile simpliciter duplicis rationis [illegible] [illegible] impossibile [illegible] simul esse, et non esse [illegible], quod negatio Dei, quae est quid impossibile, [illegible] impossibile [illegible]: nam [illegible] duplex [illegible] per quas impossibile [illegible] est, et [illegible]: [illegible] non esse [illegible] quod dicit esse, et non esse [illegible]: per hoc [illegible] quod sit negatio [illegible] impossibile, per hoc autem, quod sit negatio [illegible] inexistendo, reddit impossibile; [illegible] esse [illegible] ~~[illegible]~~ [illegible] non esse [illegible], quae duplex, et [illegible] simplex [illegible] est.

Rogabis 5.° an detur impossibile ex parte [illegible] impossibilibus [illegible] negationis [illegible] in [illegible], cum de [illegible] entis rationis [illegible], [illegible] quaestio, [illegible], [illegible] quaestio de [illegible] entis rationis. [illegible] denominationem [illegible].

Quaestio 2.a

De [illegible] entis rationi.

Caput 1um

Brevis denominationum, et relationum prolusio.

[illegible] praedicabilibus dicere pauca de communibus opportunum esse denominationibus, et relationum doctrina absolvemus: modo ea quae quaestionibus nata aliqua ex iis nandendis praelibavimus; igitur denominatio est sumatio denominationis, quoniam alterum ab altero aliquam appellationem participat: unde igitur, omnis denominationem a forma cum [illegible] sive realiter, sive ratione distincta, quorum participans, sive accipiens appellationem ab illo dicitur subiectum denominationis: illa autem, quae praebet appellationem denominationis forma denominans: ut cognitum, albus etc.: hinc fit, quod si denominatio sumatur praecise ex subiecto, et forma; omnis denominatio sit partim intrinseca subiecto quod denominatur cum sit collectio intrinseca partim, et [illegible] partim; communiter accipitur. Ut communiter accipitur denominatio pro forma denominante, est enim denominatio intrinseca subiecto cuius forma [illegible] identificatur subiecto, ut denominatio rationalis in homine; denominatio quae alia est, extrinseca cuius forma neque [illegible] est, neque identificatur subiecto, ut denominatio cogniti, amati etc.; est denique partim intrinseca et extrinseca partim dicitur cuius forma partim intrinseca et partim extrinseca fuerit subiecto denominato: ut denominatio similis, quae constat [illegible] etc.

Cum ergo denominationis sint subiectum et forma, dividitur praecipue in [illegible] quidditatibus, et denominantibus, aliis divisionibus in relationibus omissis: [illegible] et aliquantulum explicavimus in compendio Logicae definitionem: [illegible] quae continent; sed denominationibus quae plures [illegible] continent, omnibus hic dabimus: igitur imprimis suppono quemlibet [illegible] significare duo: hoc est evidens: quia quilibet terminus connotativus significat unum quasi subiectum habens et aliud per modum formae ha-

bitez sed subtez habez, et forma tribuit a quibus est etc.

Suppono

2º rectus obiectibus sive significatis adaequatis eadem sibi non esse [illegible] constitutive tam per subtum quam per formam: hoc suppo[sito] est ita aliquas RR, quia ita eminent differunt conjunctum ab albedine vel a curante, quidditativis constitui per subtum et formam; denominativis autem per subtum non vero per formam. probatur 2º suppositum quia rectum obiectibus est collectio duarum, nempe subti et formae: sed collectio duarum essentialiter constituitur per quodlibet, ergo rectus obiectibus essentialiter constituitur tam per subtum, quam per formam: minor est certa ex illo evidenti principio, quod scilicet per id constituitur essentialiter res, sine quo intelligi nequit res constituta; sed collectio duarum nequit intelligi constituta sine quolibet: ergo per quodlibet ex ipsis, sive per quamlibet partem recti obiectivi constituitur collectio: aliter solum haberemus, sive subtum esse rectum, et solum subtum esse significatum adaequatum non rectum.

Hoc igitur rectus quidditativis non solum differre a denominativis in modo significandi, sed etiam differre obiective, quatenus quidditativa significant subtum et formam realiter identificatum cum subto; denominativis autem significat subtum et formam realiter a subto distinctam: dicendum hoc in nostro sententia communiter est quam adversus plurium RR communiter opinantium, solum in modo significandi differre utrumque rectum. movetur 1º ex ipsa notionum ratione: rectum quidditativis significat subtum et formam, quae est quidditativa subti; denominativis autem significat subtum et formam quae non est quidditativa, sed accidentalis subti; sed significare formam quae est quidditativa subti et formam quae solum accidentalis subto est significare formam realiter identificatam subto, et formam realiter a subto distinctam: ergo rectum quidditativis a denominativis differunt, quod hoc formam praeter accidentem subtum illud vero formam identificatam subto significat.

quod non stat diversitas unius sensus ab alio præcise ex modo significandi sed etiam ex parte obiecti, quatenus significat quid diversum unus sensus ab alio.

Quare mihi patet in his propositionibus primum est rationalis, primum est album; in quantum ly album sensu quidditativo, in 2a aequè denominativo, sed non potest assignari differentia unius ab alio ex eo, quod iste sensus denominativus album significat diverso modo obiectum ac iste sensus quidditativus animalis, cum sicut iste sensus album significat in recto habens, et in obliquo formam, nempe albedinem; iste rationale significat in recto habens, et in obliquo formam, scilicet rationalitatem: quod non in modo significandi subiectum, et formam differunt: sed differunt in eo, quod sensus hoc rationale significat subiectum, et formam, quæ est quidditas subiecti; iste vero album significat subiectum, et formam, quæ non est quidditas, sed affectio subiecti.

Nota 2o quod in his propositionibus album est habens, et albedo, album est habens albedinem, quæ prius pro sensu illis 1o aptat sensum quidditativum, et 2o denominativum cum in 2a assignat in recto tam habens, quam formam; in 1a in habens in recto, et forma affectam in obliquo: sed convenit 1a quæ dat sensum quidditativum, et assignat utraque pars in recto, quia utraque pars identificatur realiter cum subiecto proprio, assignat enim in utraque ex duplicationibus, ut sensus est; et ideo veritas est hæc propositio: sensus album est habens, et albedo: quod sensus quidditativus petit formam, quæ realiter identificatur cum subiecto de quo dicitur: quod non accidit in 2a propositione habens albedinem praedicatur de isto sensu, a quo realiter dat quid albedo.

Hinc colliges 1o, in quo fundatur usitatus loquendi modus apud logicos, quod scilicet sensus quidditativus affert subiectum, et formam in recto cuius ratio est, quia cum sensus quidditativus significat formam, quæ realiter identificatur cum subiecto, de quo dicitur potest cum veritate enunciari in recto forma de subiecto: ut primum est rationalis

quod semper se tenet ex parte praedicati, adeoque optime praedicari de subiecto potest: ut patet, cum dicitur habens et rationalitas: Deus est sapiens. Deus est habens, et sapientia: ceterum cum semper denominationem significet formam, quae realiter dicitur de subiecto, a qua denominatur, nequit formaliter dici de subiecto propter praedictam rationem, nisi subiectum quidditative, et realiter sit, ut constat. Colliges 2° quare hic propositio albus est homo sit vera, haec autem habens albedinem est homo falsa sit: quia in 1a constat utraque pars [illegible] ex parte subiecti ad subeundum praedicatum; in 2a autem solum una pars [illegible], nempe subiectum ad subeundum praedicatum, quod stat duplici parte subiecto sumpto, et forma: quae dissentientes alteri [illegible], continet enim doctrina ad inferius tradenda pro distinctione entis rationis maxime necessaria. Caput 2um. Aliorum sententias circa distinctiones entis rationis cuius expendimus, nostramque promimus

Caput 2um.

Aliorum sententias circa distinctiones entis rationis cuius expendimus, nostramque promimus

[illegible] minimorum quandam inveteratam opinionem quae ens rationis innominate quadam metaphysica producta ab intellectu in nobis quasi [illegible] per [illegible] distinctiones, [illegible] enim [illegible] in [illegible], cum intellectus extrinsece tantum obiecta denominet, neque a [illegible] [illegible] producat cum nostratibus in eandem [illegible] [illegible] non desunt qui [illegible] cognitionis [illegible] terminata de [illegible] [illegible] esse ens rationis: quia [illegible] [illegible] [illegible], quod si dicatur ens rationis nihil aliud esse, quam [illegible] potest ens rationis praeter cognitionem [illegible] obiectum impossibile [illegible] [illegible] [illegible] quia cognitio quae [illegible] quidditative [illegible] est ens rationis, ut [illegible] debet ab [illegible]. 2° cognitio [illegible] non existentia obiective intellectum: ergo non est ens rationis: [illegible] [illegible] cognitionis et existentia [illegible] intellectu, nisi ab [illegible] [illegible] cognoscatur: ergo per se ipsam non existit obiective: unde neque cognitio [illegible]

ex parte objecti [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] praedicata
[illegible], [illegible] [illegible] [illegible], [illegible], et [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]; [illegible] Cognitio est, qua ens rationis [illegible] [illegible].

[illegible] [illegible]: Caesar pictus
idem est cum pictura Caesaris: ergo chimaera cognita idem est cum cognitione chimae-
rae: ergo si chimaera cognita est ens rationis, Cognitio erit etiam ens rationis.
[illegible] umbra: distinguo ant.: Caesar pictus objective est idem cum pictura for-
maliter, nego ant.: Caesar pictus effective, concedo ant.: Caesar ipse objective pictus
est extrinsece denominatus, atque realiter distinguitur; sed Caesar effective ab
Arte pictus idem est cum pictura: neque valet argumentum a pictura ad
cognitionem, quia pictura terminatur per denominationem, dicitur homo pictus; cognitio
autem terminatur non dicitur homo cognitus.

Dupliciter adaequate
hac respectu relationis audemus: inter Recentiores duplex grassa-
tur sententia [illegible], [illegible] [illegible], [illegible] ad quemlibet [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] objectum impossibile, illudque [illegible] adaequatum [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] ens rationis, et definitur per [illegible] [illegible] definitionem: quo [illegible]
[illegible], [illegible], [illegible] et alios, [illegible] [illegible] [illegible], [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] appellant. alii opinantur [illegible] quodlibet [illegible]
[illegible] ens rationis, non [illegible] per cognitionem; [illegible] denominationem [illegible]
[illegible] [illegible] ex cognitione tanquam forma, et [illegible] impossibili tanquam sub-
[illegible] denominationis, [illegible] ens rationis [illegible] quoddam, sicut [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] per cognitionem [illegible], [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] objectum impossibile cognitum. [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] modum [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]: quibus [illegible] [illegible] [illegible].

Suppono [illegible]: [illegible]
[illegible] [illegible] ens quoddam medium inter ens reale et ens impossibile, [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]: [illegible] [illegible] [illegible]: quia ens reale [illegible]
[illegible] per non repugnantiam ad existendum realiter; ens impossibile
per repugnantiam ad existendum realiter; ens autem rationis per

existentia, tantum obiective in intellectu; et ultimate, quid significet per terminos [illegible]: significatum huius termini ens rationis aliquid dicit [illegible], quod non dicit significatum huius, ens reale, neque huius ens impossibile: probo tamen ultimo loco: ens reale quod [illegible] cum non repugnantia ad existendum realiter, etiam [illegible] cum existentia obiectiva, seu cum capacitate ad existentiam [illegible] adequate constitutum in esse entis realis: vicissim ens impossibile, quod [illegible] cum repugnantia ad existendum realiter, etiam [illegible] cum existentia obiectiva, seu capacitate ad existentiam obiectivam [illegible] adequate constituitur in esse entis impossibilis: et ens rationis [illegible] cum existentia obiectiva tantum, seu capacitate ad existentiam obiectivam tantum, [illegible] adequate [illegible] in esse entis rationis: ergo significatum huius termini ens rationis aliquid [illegible], quod [illegible] dicit significatum huius ens reale, neque huius ens impossibile habet [illegible], [illegible] hoc [illegible] [illegible] [illegible].

Suppono 2°: ens rationis et ens per rationem esse aliquid, quod a ratione solo est aliquid, et [illegible] quod a ratione est eo modo, quo [illegible] esse non potest: porque [illegible] [illegible] entis rationis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Suppono 3° dari duplicem cognitionem, alteram passivam, activam alteram: passiva cognoscibilitas, quae [illegible] est capacitas intrinseca cuiuslibet entis ad terminandam cognitionem possibilis, sive impossibilis, [illegible] cognoscibilitas activa est capacitas ad terminandam cognitionem [illegible] possibile: unde [illegible] capacitas [illegible] [illegible] cognitionem [illegible] [illegible], quae determinat obiectum cognoscibile, sive absolute cognoscibile.

Sit [illegible] [illegible] [illegible]: ens rationis, sive significatum adequatum huius termini ens rationis non est [illegible] obiectum impossibile quatenus est extra cognitionem. est [illegible] RR. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]; probatur

[illegible] significationem [illegible] quatenus [illegible] in [illegible] quod
[illegible] ratione: [illegible] aliquid rationis, [illegible]
[illegible] ens rationis; sed neque [illegible] neque [illegible] quia
[illegible] esse obiectum impossibile est aliquid rationis: [illegible]
[illegible] ens rationis [illegible] obiectum impossibile quatenus est [illegible]
cognoscibile [illegible] et [illegible] ens rationis: [illegible]
ens rationis est id, quod est ens rationis sub forma sub qua est ens
rationis, sicut significatum [illegible] est id quod est [illegible]
sub forma sub qua est [illegible]: sed obiectum impossibile non est ens rationis
sub forma impossibilitatis privative, neque sub forma [illegible]
[illegible] privative: [illegible] significatum [illegible] non est privatio obiecti impossibilis
quatenus est esse cognoscibile. maior [illegible] probatione, sed sano in-
tellectu [illegible] [illegible] [illegible] indiget: minor [illegible]
[illegible] quia obiectum impossibile ens rationis, [illegible] sub forma ra-
tionis: sed neque impossibilitatis, neque cognoscibilitatis [illegible]
est forma rationis: [illegible] obiectum impossibile [illegible] ens rationis sub
[illegible] formis.

Probo 2.a eandem conclusionem: significatum adaequatum huius [illegible]
ens rationis est illud, quod per se existit tantum obiective in intellectu: sed obiectum impossibile
[illegible] est esse cognoscibile privative, non per se existens tantum obiective in intellectu:
[illegible] probatur minor: illud praecise per se existens tantum obiective in intellectu est praecise
[illegible] quod tanquam per formam intellectus denominat obiectum ens rationis: sed hoc praecise
[illegible] dicitur obiectum impossibile quatenus est esse cognoscibile privative, ut [illegible]
[illegible] illud praecise est forma [illegible] obiectum [illegible] rationis; sed forma [illegible]
[illegible] obiectum [illegible] rationis est forma per quam denominatur obiectum rationis, sive intellectum
ens rationis: [illegible] forma [illegible] sub [illegible] [illegible] forma quae denominat [illegible]
[illegible] unde [illegible] ens rationis significare aliquid, quod [illegible] intellectum
[illegible] obiectum [illegible] per se existens obiective tantum in intellectu quod autem
hoc [illegible] in 3.a conclusione probabitur.

[illegible]: [illegible] ista [illegible] est falsa [illegible] obiectum impossibile [illegible] cognoscibile [illegible]
in intellectu [illegible] impossibile, esse cognoscibile [illegible] ens rationis [illegible] ab intellectu
ens rationis [illegible] ens rationis [illegible] obiectum impossibile [illegible]

pro eo quod [illegible] conveniant [illegible] a denominationibus, et [illegible], sed quod hic nostra ratio significat aliquid pro medio sub denominatione, et aliquid per modum formae denominantis: quae ex supra dictis circa praedenominationem, et ceteris facile sciri possunt.

Dico 2o: Relatio entis rationis, sive significatum adaequatum huius nominis ens rationis non est obiectum impossibile cognitum, [illegible] [illegible] [illegible] quia si non intelligatur obiectum impossibile cognitum, intelligitur obiectum huius nominis ens rationis adaequate constitutum: ergo obiectum impossibile cognitum non est significatum adaequatum huius nominis ens rationis. Antecedens probatur: si intellectus cognoscat actualiter obiectum impossibile, non intelligit obiectum impossibile cognitum, sed si intellectus non actualiter intelligit significatum huius nominis ens rationis adaequatum: ergo si non intelligatur obiectum impossibile cognitum, intelligitur obiectum huius nominis ens rationis adaequate constitutum. Minor est apud adversarios certa. Probatur maior: si intellectus cognoscens non intelligit se intelligere [illegible] [illegible] obiectum tamen [illegible] in intellectu [illegible] obiectum adaequatum huius nominis ens rationis, ut ex ipsius definitione constat; est enim id cui [illegible] definitio entis rationis: ergo etc.

Praeterea ex

ipso [illegible] probatur aliquid non intellectum cognoscitur [illegible] non intelligatur id, quod est obiectum huius nominis ens rationis, maxime quia non intelligitur quasi ens denominatum a ratione: sed non intellectum [illegible] [illegible] actualiter intelligi potest ens denominatum a ratione [illegible] quod [illegible] [illegible] per rationem [illegible] [illegible]: ergo si intellectus cognoscens [illegible] intelligatur id, quod est obiectum huius nominis ens rationis [illegible]. [illegible] non intellectum cognoscens actualiter intelligi potest ens, quod denominatur ab intellectu [illegible] [illegible] obiectum [illegible] per [illegible] [illegible] actum intellectus, qui est forma rationis [illegible] ens [illegible] minus ab intellectu [illegible] [illegible] obiectum [illegible] [illegible] [illegible] actum intellectus, [illegible] per formam [illegible] [illegible] ens denominatum a ratione [illegible] etc. [illegible] sequitur [illegible] [illegible]

ra parte fieri.

Sit 3a conclusio: ens rationis absolute, sive ut significatum adequatum habens non ens rationis, est obiectum impossibile absolute cognoscibile. explicatur absolute cognoscibilitas obiecti sumitur primum pro [illegible] cognoscibilitate parte obiecti, sive quatenus est extra cognoscibilitatem actionis intellectus, sive cognitionis praecise terminatae obiecti. hinc duplex cognoscibilitas tanquam per modum duplex, una intrinseca extrinseca alia, iuxta [illegible] denominationem obiecti absolute cognoscibilis: 1a namque cognoscibilitas [illegible] impossibilia parte est eius, cuius enim [illegible] impossibile, 2a autem [illegible] cognoscibilitas autem extrinseca [illegible] obiecti ad intellectum [illegible] illud actu cognoscit.

Probatur conclusio 1o: [illegible] intellectus obiectum impossibile absolute cognoscibile intelligit ens rationis adequate sumptum, ergo intellectus obiectum impossibile absolute cognoscibile non intelligit: ergo ens rationis adequate sumptum, sive significatum, sive significatum adequatum habens non ens rationis est obiectum impossibile absolute cognoscibile. ens quoad [illegible] partem probatur: quia intellectus obiectum impossibile absolute cognoscibile intelligendo ens quod [illegible] extrinseca [illegible] obiectum [illegible] per denominationem [illegible]. sed hoc est significatum habens non ens [illegible] ut supra [illegible] quoad 2m partem probatur ens: quia si intellectus obiectum impossibile absolute cognoscibile intelligeret ens [illegible] per [illegible] sive denominationem [illegible] quidquam [illegible] actu intelligeret [illegible] rationis, et eum [illegible] extrinseca obiectum [illegible] intellectus per denominationem [illegible] forma [illegible] ens aliquid [illegible] actu sive ab intellectu [illegible].

Probatur 2o eum [illegible] est [illegible] proprie [illegible] extrinsecum obiecti intellectus: sed [illegible] extrinseca

rationem quatenus habet [illegible] exigere obiective actualitatem [illegible] actu intellectam, sive a ratione [illegible] exigit [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] intellectam, sive cognoscibilitatem [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] actu intellectam exigentem obiective intellectam, [illegible] [illegible] essentia, sive [illegible] [illegible] repugnans exigere [illegible] per se in exigere obiective intellectam in [illegible] actuali [illegible] exigere intellectam, sicut nulla alia essentia exigit [illegible] actualis [illegible] in [illegible] actualis cognitio: [illegible] [illegible] cognoscibilitas actu intellecta, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ex denominationem [illegible], et cognoscibilitas [illegible] [illegible], per quam [illegible] essentia illa absolute cognoscitur, [illegible] absolute per se exigere intellectam obiective [illegible].

Hinc

dicitur 2° [illegible] [illegible] [illegible] praedicatis quidditativis, [illegible] denominativis; [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible]: [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] per [illegible] [illegible] impossibile, et per [illegible] [illegible] absolutam cognoscibilitatem [illegible] [illegible] alia [illegible] [illegible] [illegible] impossibilis [illegible] cognoscibilitas [illegible], et alia [illegible] quid [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] cognoscibilitas actiua [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] praedicatis quidditativis, et denominativis [illegible] [illegible] denominationes [illegible] [illegible] [illegible] intrinseca, et extrinseca [illegible] [illegible] impossibilis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] denominatio [illegible] [illegible] [illegible] intrinseca, [illegible] cognoscibilitate [illegible] [illegible], et [illegible] [illegible] [illegible] extrinseca, scilicet actiua intellectus cognoscibilitate.

[illegible] [illegible] [illegible]: [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] exigentiam [illegible] impossibile cognitione [illegible] actuales [illegible], [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] nullus ob hanc [illegible] [illegible], [illegible] [illegible]: [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] impossibili

rei

terminans actualis existentiae obiectivae intrinsece: sed quia im
possibile est terminans actualis existentiae obiectivae in intellectu qui habet
ipsam pro terminis quia est ipsa sua actualis: ergo... dicit ignoti
... methaphorice, sed in intellectu ... existentia
... sed in intellectu est cognitio actualis, quia cognitio
actualis: ergo ... denominatur existens obiective, et actualiter cognitum:
... ut hic vocibus exprimitur, dicit connotatum
... existentiae sed existentia entis rationis est cognitio quae dicit connotata
... cognitionis. Caput 3um insurgentibus clamoribus sedamus

Caput 3um

Insurgentibus clamoribus sedamus

Medius inqui
... hinc, inde, reclamantes ... in
... cognoscere ... impossibile ... in rationibus definitionis
... entis rationis ... obiectum impossibile praeterquam quod est extra ter
minatum cognitionis ... cognitio ... impossibile ... definitionem ...
... rationis. ... probatur: quia impossibile ... quod est cognitum est
id quod repugnat ex se reali existentiae, et non repugnat esse
obiective existentiae, sed id tantum exigit ... definitionis entis rationis:
ergo. Minor probatur: definitio tantum exigit id, quod non aliter potest
existere quam obiective; sed quod ex se repugnat existentiae reali,
et non repugnat obiective, non aliter potest existere, quam obiective: ergo quod
... repugnat existentiae reali, et ex se non repugnat obiective, quod
exigitur ad definitionem entis rationis.

Confirmatur 1o. ens rationis quatenus
... sufficientia per id, quod sufficienter distat a reali, impossibile,
et ab ente reali; sed per ... impossibilitatem, et cognoscibilitatem
per ... sufficienter distat ab utroque: ergo ... sufficientia ...
... minor probatur: per impossibilitatem distat ab ente
reali, per impossibilitatem cognoscibilitatis ... distat ab ente impossibili: ergo
... alterius ... probatur: ... impossibile

non dicit in suo conceptu cognoscibilitatem, sed tantum repugnantiam ad existendum realiter per se. Ad confirmationem: si ens causaretur ratione accidentis impossibilis, posset concipi secundum se possibile, et ens reale: quod licet intellectus, eo quod concipit accidens impossibile, hinc tamen non posset secundum se cognoscibilitatem, et ens rationis, cum non posset apprehendi, etiam patet, quod possibilitas intrinseca petit a nulla causa dependere. Hoc argumentum confirmationibus hic libenter addere licuit ex ipso R. P.; dicam quidem, cuius vera, et si non impetrant, non absurda sunt, aut inveniuntur?

Respondet negando: ad probationem consequentiae maiorem, nego minorem, ad cuius probationem distinguo maiorem: definitio petit id, quod non aliter potest existere quam obiective in praesente, nego maiorem: esse, et tali, si vera intellectu, concedo maiorem: posset quandoque obiectum impossibile esse, sicut in sua cognoscibilitate, et impossibilitate existere obiective, et posset esse non aliter existere quam obiective; tamen definitio entis rationis petit tantum quod definitum est, quod habeat hoc posse ab intellectu, sive esse; definit enim id, quod tale est: unde nequit non exprimere aliquam formam rationis, scilicet cognoscibilitatem actus intellectus, per quam tale sit id, quod definitur: cuius ratio mille suppetunt exempla scilicet ens fluens, equus petitur, quae praeter subiectum exprimunt aliam formam, ratione cuius subiectum tale est.

Ad 2m confirmationem dista maiorem, nego minorem ad huius probationem, negatur quoad 2m partem: non enim desiderat ens rationis per cognoscibilitatem extrinsecam impossibilis, cum mera impossibilitas sit cognoscibilis per se, si ab aliquo concipiatur; est quippe cognoscibilitas extrinseca proprietas omnis entis, ut nulli dubium est: hinc distinguo probationem 2ae partis si enim: rationem impossibilis si ab aliquo concipiatur, non dicit in suo conceptu cognoscibilitatem, nego antecedens: si non ab aliquo concipiatur, subdistinguo: non dicit in suo conceptu actualem cognoscibilitatem, nego: non dicit primitivam, concedo: quaeritur quid sit differentia entis ab ablatione debet realitatis [illegible]

rea quantitas, quod aliud [illegible] dicit: unde ens, quatenus
rationale [illegible] abstrahit ab ente, quatenus animal rationale
[illegible] in praedicamento [illegible] ens [illegible] adnumeratur
[illegible] ens [illegible], [illegible] realiter [illegible]: nam [illegible]
impossibile realiter [illegible] esse [illegible], unde [illegible] ex
se nequit [illegible] ab illo ens rationis.

Ad 2am confir-
mationem [illegible], disparitas est, quia [illegible] impossibile
negat ens reale appellari ex [illegible] causae: [illegible]
[illegible] est ens rationis a ratione [illegible] dicitur; quod [illegible]
[illegible] a Deo [illegible] ens rationis est ens a ratione, [illegible] hujus [illegible]
[illegible] a Deo [illegible] causae productivae [illegible]
[illegible] ens rationis [illegible] cognoscibilitas
[illegible] intellectus.

Insurges 2o: ens rationis est id, quod [illegible] est
[illegible] in intellectu; sed solum obiectum impossibile est, quod [illegible] est
[illegible] in intellectu: ergo ens rationis solum est obiectum impossibile. Confirmatur:
[illegible] ens rationis est quid [illegible] et impossibile; sed [illegible]
[illegible] est aliquid verum et reale: ergo [illegible]
nequit includi intra [illegible] entis rationis. Confirmatur 2o: quod ens
rationis [illegible] rationem, solum probat, ad [illegible]
realiter; [illegible] sed [illegible]
[illegible], per rationem non [illegible]: ergo ens rationis per rationem [illegible]
quid [illegible]
[illegible]. Confirmatur 3o: illud solum
est ens rationis, quod fit aliquid [illegible] per rationem, [illegible]
solum obiectum impossibile fit aliquid [illegible] per rationem: ergo so-
lum obiectum impossibile est ens rationis: [illegible]
[illegible]
[illegible] Respondeo [illegible]
[illegible]
sunt ne [illegible] impugnationes.

Pro quo scribo quod [illegible] de his [illegible]
[illegible], si [illegible] in pluralibus [illegible], in quibus praedicatur
aliquid [illegible] denominatio [illegible] objecte de eodem
[illegible] denominativo verificari [illegible] quod [illegible]
[illegible] identitatem [illegible] inter [illegible], et [illegible]:
hoc in pluribus [illegible]: ut primum cognitum [illegible]
cognitum: album et dulce nequeunt dicere aliquid, significatum adaequatum
huius [illegible] primum cognitum [illegible] primum, [illegible]
[illegible] verificetur quod sit [illegible] cognitum: neque quis dicet, quod significa-
tum adaequatum huius [illegible] denominativi album sit [illegible]
tum, [illegible] verificetur, quod sit dulce: [illegible]
contingit quibus [illegible] obiectum impossibile [illegible]
de quo verificentur plura [illegible] contra-
dictoria: [illegible] objectum impossibile [illegible]
[illegible] primum [illegible] album: [illegible], et
neque objectum impossibile ut tale, sive [illegible] objecti impossibilis. [illegible]
esse ens rationis [illegible] primum ut tale, sive [illegible]
[illegible] esse album: unde [illegible] significatum [illegible] ens rationis [illegible]
[illegible] aliquid aliud praeter objectum impossibile.

Ad [illegible] re-
spondeo ad argumentum contra majorem et minorem, distinguendo majorem:
[illegible] ens rationis [illegible] objectum impossibile [illegible] impossibilitatem [illegible]
[illegible], nego [illegible]: per [illegible] [illegible] proveniunt [illegible]
[illegible] objectum impossibile [illegible] ens rationis. [illegible] falsum est, objectum im-
possibile [illegible] per quam [illegible] denominatur [illegible]
[illegible] formam [illegible]. [illegible] confirmationem [illegible] majorem: ens
rationis [illegible] illud [illegible], quod est ens rationis, [illegible] chimaericum,
[illegible] majorem: ens rationis, [illegible] significatum adaequatum [illegible]
[illegible] ens rationis [illegible] chimaericum, et impossibile, [illegible].
Ad [illegible] confirmationem [illegible], ens rationis, sive objectum impossi-
bile [illegible] cognoscibilitatis [illegible]

ad rem, significatum non adequatum huius nominis ens reale non refertur. 40
qui significat per rem. ad 2m distinguo maiorem: illud solum est ens
reale subiective, quod sit aliquid metaphysice abstractum, concedo;
illud solum est ens reale obiective, sive obiectum adequatum huius nominis, quod
sit aliquid metaphysice abstractum, nego. Sententia est contra
adversarios argumentis.

Dices 3o. si cognoscibilitas actualis
constituerent particulariter significatum adequatum huius nominis ens reale, sequeretur
quod Deus ens reale est obiectum impossibile, et cognoscibilitas actualis; sed hoc
nequit dici: ergo. minor patet, sequela probatur, quod ens reale non includit aliud
quam significatum huius nominis ens reale: ergo si significatum illius est obiectum impo-
ssibile, et cognoscibilitas actualis, ens reale erit obiectum impossibile, et cognosci-
bilitas actualis. Confirmatur: partes constitutivae rerum possunt in recto enuntiari
de composito: ergo si obiectum impossibile, et cognoscibilitas actualis essent partes
constitutivae essentiae huius ens reale, possent de illo in recto praedicari:
quod si nequeunt: ergo non sunt partes constitutivae illius essentiae. Respondeo
negando maiorem: nam de cognoscibilitate particulari significatum huius
nominis essentiae [illegible] cognitum, [illegible] dici, [illegible] est [illegible], et cognosci-
et non alia ratione, nisi quia est [illegible] denominationes [illegible]
quidditate subiecti: verum quidem est, significatum adequatum huius nominis ens reale
esse obiectum impossibile, et cognoscibilitatem actualem; at vero non hoc [illegible]
est ens reale, quia non [illegible] in recto [illegible] ens reale: quod
si [illegible] in recto, et quidditative hoc modo, adequatum
significatum huius nominis ens reale est obiectum impossibile, et cognoscibilitas
actualis, vera quidem esset propositio; [illegible] est [illegible] ens reale est obiectum,
et cognoscibilitas actualis, quia in hac [illegible] ex parte [illegible]
[illegible] una pars ex significato per ipsum [illegible] ens reale, [illegible]
[illegible] pars [illegible] subiecti in recto. ad confirmationem patet, quomodo
partes constitutivae [illegible] possunt praedicari in recto [illegible]
subiecti [illegible] partes in recto [illegible] et non [illegible].

Dices

q. denominatio entis rationis est denominatio entis impossibilis cogniti; sed haec eumdem aliter exigit obiecto impossibili, et cognito: ergo. Maior probatur: denominatio entis rationis [illegible] existentis inintellectu; sed denominatio existentis inintellectu est denominatio impossibilis cogniti: ergo. Confirmatur 1°: si praecise auferatur cognitio hoc ipso auferetur entis rationis denominatio: ergo haec eumdem aliter importat obiectum impossibile, et cognitum. Confirmatur 2°: esse obiective inintellectu est constitutivum: ergo ens rationis ut tale, est [illegible] constitutivum: antecedens probatur: quia esse obiective in intellectu affert id, quod est inintellectum, et id, per quod est inintellectum: sed id per quod est inintellectum est cognitio: ergo et totum.

Respondetur negando maiorem: denominatio entis rationis non est denominatio obiecti impossibilis cogniti, sed denominatio entis potentialis actu esse obiective tantum in intellectu: potest autem ens tale esse actu, quin sit cognitum actualiter, dummodo sit cognoscibile per cognitionem [illegible] intellectus: non enim ens rationis petit actu cognosci, neque petit ipsius essentia actu existere, sed posse existere, ut supra dictum est. Hinc ad 1am confirmationem respondetur distinguendo antecedens: si praecise auferatur cognitio tam potentialis, quam actualis, auferetur entis rationis denominatio, concedo antecedens: si praecise auferatur actualis cognitio, nego antecedens. Ad 2am confirmationem distinguo antecedens: esse, idest, existentia actualiter obiective in intellectu est constitutivum, concedo antecedens: esse obiective in intellectu, idest, esse potentialiter obiective in intellectu, est constitutivum, subdistinguo: est constitutivum importans cognitionem actualem, nego; importans saltem cognitionem potentialem, concedo: essentia entis rationis nullam aliam existentiam habet praeter intentionalem, [illegible] cognitionem hanc tamen non petit, ut adequate constituta recipiatur, si praecise recipiatur quod importat per hunc [illegible] obiectum impossibile absolute cognoscibile. Quaestio 2a. quaenam cognitio requiratur ut ens rationis existat? Caput 1um Cognitio [illegible] vera requirit esse existentia entis rationis —

quaestio

Quaestio 3.a

Quaenam cognitio requiratur ut ens rationis existat?

Caput 1.um

Cognitio iudicativa vera nequit esse existentia entis rationis.

Cum tradiderimus supra intellectum esse causam improprie, et metaphorice entis rationis, cognitionemque esse illius existentiam improprie dictam; quaerendum restat quaenam cognitio sufficiat, quae sit talis entis rationis existentia? quod aliis verbis quaeri solet per quosnam scilicet actus fiant entia rationis, an per actus veros, an tantum per actus falsos: et de utrisque etiam cognitionem asserendi [illegible], dixi supra per actus simplicis intellectus operationem exercitam fieri posse entia rationis; sed quia specialis difficultas fuit circa actus iudicativos negativos vel affirmativos exercitos, ideo tota huius capitis controversia dicatur vel distinctos actus, nam eius est impossibile angelus [illegible] repugnat an sit per illos fiat intellectus ens rationis? [illegible] capitis sententiam nostram praemittimus eius clariorem exponendam praenotanda sunt aliqua.

Praenoto 1.o idem esse intellectum nostrum gerere, sive [illegible] attingendi obiectum, ut plura dicatur facere quoties diversis modis cognoscendi obiectum, fiunt quae ab intellectu obiecta intentionaliter id, quod realiter esse [illegible] possunt. Sic dicitur intellectus noster facere compositionem, seu divisionem rationis, cum cognoscit ea, quae realiter unum, ex [illegible] sunt tanquam plura; et dicimus id unum fieri plura ab intellectu, cum plura requirat esse realiter, ut accidit, cum intellectus distinguit animal a rationali in homine: sic etiam dicitur intellectus noster facere unitatem rationis per cognitionem abstractivam, quando ille intellectus cognoscit plura ut unum: ut per hunc actum homo est animal, per quem attingit omnes homines tanquam unum quid, cum realiter plures sint. Hoc praemisso intellectum facit entia rationis, quatenus sub.

jectiva, sive denominationis extrinsecae, quae tribuitur obiecto; sufficit
autem ex parte rationis obiectivae, ut cognoscatur obiectum, quod alio modo prae
ter quam intentionaliter existere nequeat, si vel ipsum illud existere
habeat, quod illi tribuitur ab intellectu. Hinc patet discrimen in
ter ex parte praedicati, aut subiecti, quod facit intellectus, cum praed
icat. Cognoscit plura, ut unum, et ex parte obiecti, quod facit: Nam
plura requirant unum realiter, proindeque requirant existere alio
modo, quo cognoscuntur, possunt tamen existere realiter alio modo sic
ut plura sunt separata; ex parte autem obiecti, quod facit intellec
tus, requirit aliter existere, quam intentionaliter: ut videre est in rela
tione, quod facere intellectus potest per hunc actum homo est species;
homo enim identificatus cum quo alio existendi modo praeter quam
intentionaliter existere nequit.

Respondeo 2o. Dicimus quidem in
tellectum cognoscere ex parte rationis ac facere intellectum ex parte rationis: Verum diversum
quid est, intellectum facere distinctionem, sive unitatem rationis, et intellectum cog
noscere distinctionem, sive unitatem rationis, quia aliud est intellectum confundere
plura, et illa ut unum attingere, et aliud longe cognoscere huiusmodi
confusum attingendo plura, ut unum: Deus enim cognoscit nostros actus
rationis, quibus plura, ut unum cognoscimus, cognoscit unitatem rationis, quam
non facit unitatem rationis, cum non cognoscat confuse plura, ut unum. Similiter
facere ex parte actus est tali modo cognoscere obiectum, quod alio modo praeter
quam intentionaliter existere nequeat: Cognoscere autem ex parte actus est cog
noscere obiectum, quod eo modo quo cognoscitur, scilicet cognitum est ab intel
lectu, intentionaliter solum existere potest: ad quod non requiritur
cognoscere obiectum eo modo, quo fit ex parte actus, sed sufficit cognoscere modum,
quo fit ex parte actus: quod ipsa ratio inculcabit, et signum cum de
Divina cognitione cognoscunt, sive facientem entia rationis speciatim distinguimus.

His suppositis satis ostenditur fere omnium sententiam
esse, per actum iudicii veri non fieri intellectum entia rationis: imo hoc pas

aliud est, et prioribus superior. Suarez ibi, prosequitur docuit D. Ioa-
nnes Naphricius, et plures alii: deinde Gonzalez D. 29 metha-
physica sect. 2. aliorumque dicta refert, inadvertens parum demum examinans
primarius Arriaga, et obiectus fecit, per istum actum iudicium homo
equus est impossibilis, alios quam similes ex ratione non fieri: ea quae conclusio-
ne deducitur, solum per actum iudicii falsum, sicut per cognitionem iudicantem
fingentem, attingentemque obiecta aliter ac sunt, ac possunt esse, fictitia
ratione.

Probatur conclusio 1o. tunc fit abstractio ex ratione
quando abstrahitur fit aliquid, quod tamen habet esse obiective in
intellectu: sed per istum actum homo equus est impossibilis non fit ali-
quid abstrahitur, quod tamen habet esse obiective in intellectu: ergo
per istum actum non fit abstractio ex ratione. maior nescio quam pro-
batione egeat: sumitur ipse simpliciter fundamento positio. si enim ens ratio-
nis est, quod tantum habet esse obiective in intellectu, fieri ens ratio-
nis est fieri id, quod tantum habet esse obiective in intellectu. probatur
minor: per istum actum neque equus fit homo, neque homo fit equus
ab intellectu, sed solum cognoscit et iudicat homo equus impossibilis ab
intellectu: ergo non fit aliquid abstractione, quod tantum habeat esse
obiective in intellectu. patet antecedens: quia adhuc et intellectus per illum
actum faceret hominem equum, deberet iudicare hominem esse equum, affir-
mando identitatem inter hominem, et equum; sed per illum actum intel-
lectus non iudicat hominem esse equum, neque affirmat identitatem inter
hominem, et equum, cum potius removeat identitatem inter hominem et
equum, iudicando hominis identitatem cum equo esse impossibilem: ergo
per illum actum homo non fit equus ab intellectu: fit autem ab intellectu
homo equus impossibilis per illum actum; sed apparet non independenter
ab intellectu homo equus est impossibilis: ergo per illum actum non fit ali-
quid ab intellectu, quod tantum habet esse obiective in intellectu: ergo
non fit ens rationis.

Hanc rationem ni fallor collimabat Gonzalez cum

aliquid potius definitur per illum actum ex parte, quia sicut quia
ad superiorem significationem ex parte hoc pacto: actus verus definitur
ex parte: ergo per actum verum intellectum non fuit ex parte probatur autem
1°: actum verum significat cum obiecto, ut est a parte rei; sed obiectum, quod
est a parte rei, non habet totum suum esse obiective in intellectu: ergo actus
verus definitur ex parte, si quidem per obiectum, quod non habet totum suum
esse in intellectu, quod obiectum definitur ex parte, quod totum habet esse
obiective in intellectu. maior est nota cum ipsa sit veritatis definitio.
Conformitas actus cum obiecto ut est a parte rei: minor probatur: obiectum, quod
est a parte rei eo modo, quo absolute enuntiatur: aliquomodo est a parte
rei; sed obiectum, quod aliquomodo est a parte rei non habet totum suum
esse obiective in intellectu: ergo.

Probatur 2° illud argumentum ex peculiari
desumptum actu vero, scilicet hoc: homo equus est impossibile, admittit
impossibilem identitatem inter hominem, et equum, sed actus, qui admittit
impossibilem identitatem inter hominem, et equum definitur ex parte: ergo actus
verus definitur ex parte. probatur minor: actus, qui admittit impossibilem
identitatem inter hominem, et equum, definitur possibilem identitatem inter
hominem, et equum: ergo definitur ex parte. probatur consequentia: non solum illud hic
est petitum, quod sit ex parte, sine obiecto impossibili, nisi identitatem in-
ter hominem, et equum, sed hoc definitur per illum actum. ergo identitas
definitur enim impossibilis inter hominem, et equum non est quid impossibile,
sed quid possibile, sine extrinsecum, ut infra videbimus.

Probatur 3°
illud argumentum: actus ille iudicativus verus homo equus est impossibile.
definitur ex parte, quod praecisa apprehensione homo equus factum
fuerat: ergo actus verus definitur ex parte. probo antecedens: praecisa apprehen-
sione homo equus intellectus fuerat intentionaliter identitatem
inter hominem, et equum simul copulando, extrinsecam ac intentio-
nalem praecedendo eundem actum, quod aliter quam intentionaliter
extrinsece negaretur: sed hanc identitatem definitur intellectus per

actus illius vere disiungendo illa extrema, sumendo vero quae identitatem inter illa: ergo desinit ille actus verus iudicativus esse natura praehensionum factus.

Probatur 2a consequentia minor, et primum pars. obiectum huius actus iudicativi homo equus est impossibilis existit apprehensione; sed praeter actum, qui attingit obiectum existentem apprehensionis, non fit novus actus intellectus: ergo praeter hunc actum non fit ex novo actus intellectus. Planum est discursus, cuius sola maior improbatur ab adversariis; illa probatur: obiectum huius actus est impossibilis identitatis inter hominem, et equum; sed haec existit apprehensione: ergo. maior mea videtur certa: quia sicut huius actus homo equus est possibilis obiectum est possibilis identitatis inter hominem, et equum, et similiter obiectum istius homo est equus est identitas inter hominem, et equum, pari forma obiectum istius homo equus est impossibilis debet esse impossibilitas identitatis inter hominem, et equum: minor ergo probatur: ex his duobus extremis contradictoriis possibilis identitatis inter hominem, et equum, impossibilis identitatis inter hominem, et equum, debet unum necessario dari apprehensione, et aliud negatum est: sed non datur apprehensione possibilis identitatis inter hominem, et equum: ergo datur apprehensione impossibilis identitatis inter hominem, et equum; sed hanc habet pro obiecto ille actus, et illi accedit intellectus: ergo habet pro obiecto id, quod datur apprehensione.

Confirmo hanc rationem, et explico, in quo sit apprehensio impossibilis identitatis inter hominem, et equum: impossibilis identitatis inter hominem, et equum est negatio necessaria necessario summo vero identitatis inter hominem, et equum; sed haec datur apprehensione, sive logice, innumerabilibus ipsius praesentis hominis, et equi, utrisque, quarum quaelibet entitas dicit necessitate identitatis semper, et exclusione identitatis cum alio, quo ipsa non est; sive datur haec negatio necessaria sive, ut volunt alii quoad: ergo quomodolibet accipiatur ista impossibilis identitatis inter hominem, et equum datur apprehensione.

Et in istaneo argumento, hac impossibilis idea notatis in via hominis, ex eo, quod vel est aliquid positivum, vel aliquid negativum; si aliquid positivum sit: ergo actus est impossibilis idealiter notatis attingens non facit ens rationis, siquidem attingit obiectum positivum verum, et reale: si sit aliquid negativum fictum, ex hoc, quod intellectus attingat aliquid negativum fictitium, quod neque est, neque potest esse quid positivum, non facit ens rationis: aliter per actum quemcumque hominis extrinsice facere intellectum ens rationis, cum attingeret chimaeras extrinsecis per..., quae neque est, neque potest esse quid positivum, quod adversarii non tradent. Caput 2um Ab adversariis contra conclusionem nostram.

Caput 2um

Ab adversariis contra conclusionem nostram

Arguitur 1o

per actum, quo homo, qui est impossibilis, cognoscit obiectum impossibile: ergo per illum actum fit ens rationis. Antecedens certum, et firmum apud adversarios est, consequentiam probant: cognitio, quod obiectum impossibile cognoscatur, tribuit existentia intentionalis obiecto impossibili: ergo fit ens rationis. Antecedens probatur ex eo, quod quaelibet cognitio sit existentia intentionalis obiecti. Confirmatur 1o: obiectum impossibile cognitum ab intellectu fit praesens obiective intellectui; sed nequit fieri praesens obiective intellectui, nisi fiat ens rationis: ergo. Confirmatur 2o: per illum actum iudicativum fit obiectum impossibile cognitum; sed obiectum impossibile cognitum est ens rationis: ergo per illum actum fit ens rationis. Confirmatur 3o: nihil aliud requiritur facere ens rationis, quam tribuere obiecto impossibili existentiam, cuius capax est; sed per illum actum tribuitur obiecto impossibili quod cognoscitur existentia intentionalis, cuius solum est capax: ergo per illum fit ens rationis. Confirmatur 4o: quoties obiectum impossibile cognoscitur, accipitur ab intellectu esse id, quod realiter esse non potest: sed quoties accipitur ab intellectu esse id, quod realiter esse non potest, fit ens rationis: ergo quoties obiectum impossibile cognoscitur, fit ens rationis.

Huic argumento, cui maxime fidunt adversarii, satisfacere poterant facillime et verissime fac...

negando subsumptum: non enim cognoscit intellectus objectum impossibile prout in se, homo equus est impossibile; quia id, quod cognoscit per illum actum, non est utrumque homo equus, sed homo equus ex parte rerum mutuo identificati; sed homo equus mutuo ex parte rerum identificati est homo verus, et equus verus: ergo non cognoscit impossibile, quia cognoscit per illum actum, sed objectum verum et reale: solutionem hanc peraguam [illegible], et confirmare; sed ne adversariis effugium quaesitum videar, in [illegible] contrariis eos citandi, et deludendi semita, latiorem concedendi campum illis reddamus.

Respondeo

ergo omisso antecedente, negando consequentiam: cujus probationem distinguo: ideo quod cognoscat objectum impossibile, tribuit illi existentiam intentionalem, per quam objectum fiat ab intellectu id, quod nec est, nec esse potest a parte rei, nego antecedens; per quam sit objectum intentionaliter id, quod est a parte rei, concedo antecedens, et nego consequentiam: probationem antecedentis distinguo: quaelibet cognitio est existentia intentionalis sui objecti, per quam objectum denominetur factum ab intellectu, nego; per quam objectum denominetur primum intellectum, seu cognitum ab intellectu, concedo. Itemque distinguo, et praeprimis secundum: sic intellectus non dicitur facere aliquid rei, tamen quoad modum cognoscendi, sive privative, sive positive, aliter ac est in re: non enim dicitur facere unitatem rei, quando cognoscit privative plura ut unum, quae a parte rei sunt plura; neque dicitur facere distinctionem rei, quando cognoscit ut plura, quod a parte rei est unum, et idem: simpliciter solum modo, quia cognoscat intellectus objectum impossibile aliter ac est a parte rei, non debet propterea existentia intentionalis, per quam intellectus faciat ens rei; per illum autem actum cognoscit intellectus objectum impossibile, ut est a parte rei, scilicet sub ratione impossibilis: sicut per istum, petrus est homo, cognoscit objectum, ut est a parte rei.

Ad 1um confirmationem contra mediatam negationem: si enim obtineret primum objectum impossibile intellectum, sicut est a parte

rei. Ut ut autem sit, aliquid abstractum, quod a parte rei existit
ut sic, per confirmationem supra maiorem distinguo minorem: objectum impossibile
nimis ut est a parte rei, est ens rationis, nego minorem: cognitum abstra-
ctum a parte rei, concedo minorem et nego consequentiam. Ad 2am confirmationem supra
maiorem, distinguo minorem: per illum actum tribuitur objecto impossibili exis-
tentia intentionalis, qua fiat aliquid abstractum, nego minorem:
qua fiat primum intellectum, eo modo quo est a parte rei, concedo: illa
solum est existentia, qua capax est existere abstracte, tanquam
a causa efficiente improportionata, qua objectum fit aliquid abstractum
quod a parte rei esse nequit, quod nimirum per actum falsum non fit. Ad 3am con-
firmationem, nego maiorem: ante operationem entis intellectus, et ante cognitionem
objectum impossibile est id quod debet esse abstractum sive quod aptum fit
abstrahi, quod per actum verum cognoscitur: homo enim equus vere
est impossibilis, et a parte rei datur objectum, quod illum confirmatur illatum ve-
rum, ut supra diximus.

Arguitur 2o: per nos perfecte fit ens rationis
per istam apprehensionem homo equus: ergo etiam ens rationis per illum actum
judicii, homo equus est impossibilis. Probatur consequentia: ideo fieri posset ens
rationis per istam apprehensionem homo equus, quia cognoscitur ex significatione
terminorum actu identitas inter hominem et equum, sed etiam per illum actum
judicativum cognoscitur et significatur talis identitas: ergo confir-
matur. Pro ista parte, per istum actum homo est equus fit ens rationis, quia signi-
ficatur identitas hominis cum equo; sed illa etiam significatur hoc
actu homo equus est impossibilis: ergo. Minor probatur: hic actus significat
ex parte subjecti hominem ac equum; sed non potest significare ho-
minem, ut equum, quin significet identitatem hominis cum equo:
ergo. Confirmatur 2o: actus qui cognoscit plura ut unum, per modum iden-
titatis realis, facit ens rationis: sed iste actus homo equus est
impossibilis, qui cognoscit hominem ut equum, facit ens rationis positi-
vum.

Respondeo negando antecedens, negando consequentiam; ad probationem distinguo
prius maiorem: ideo per apprehensionem illam fit ens rationis, quia cognoscit

et significat identitatem inter hominem, et equum eo modo, quo nec est, nec potest esse a parte rei [illegible]: quod primum cognoscit, et significat per illum actum, [illegible]: praeterea iudicatum homo equus est impossibile cognoscit quidem identitatem inter hominem et equum ex parte subiecti, eam cognoscit ut impossibilem, quo modo est a parte rei: per apprehensionem vero illam cognoscit identitatem, sed cognoscit modo, quo fiat identitas ab intellectu; fit enim homo aliquid, quod nec est, nec potest esse a parte rei scilicet equus: Unde dico, quod per istam apprehensionem homo equus praecedentem ad hoc iudicium homo equus est impossibile, fit ab intellectu ens rationis, quia fit ab intellectu identitas inter hominem et equum, quae non fit per actum iudicii.

Adde [illegible] ens rationis per actum homo est equus, in quo praedicatum cognoscitur identitas, sed quae fit identitas; fit enim homo equus; in actu fit identitas per actum ut cognoscatur, ut supra dicebamus: non enim fit homo ab intellectu aliquid quod nec est, nec potest esse a parte rei: [illegible] et homo et identitas, qua fit [illegible]: actus enim ille, quo dicitur ens rationis [illegible], facit plura unum praedicatum, alius vero actus non facit hominem equum possibilem, immo possibile affirmat hominem non posse esse equum. Caput 3um per quos alios actus et a quibus aliis causis fieri possit ens rationis?

Caput 3um
Per quos alios actus, et a quibus aliis causis fieri potest ens rationis?

Sequitur esse ex praedictis fieri ab intellectu entia rationis per [illegible] propositiones falsas, per quas ab intellectu fit aliquid, quod nec est, nec potest esse a parte rei: Unde fieri ens rationis per

huius actus: homo est leo exprimit connexionem quae est impossibilis [illegible] fiat positive ab intellectu id quod reddit homo est requirit esse leo. Dubitabis 9º an per actus compositionis [illegible] antichimaeristicus [illegible] fiat ens rationis [illegible] quia per hunc actum intellectus attingit obiectum, quod [illegible] non esse apparenter [illegible] ideo [illegible] falsa [illegible] sed omnino falsa: ergo per illum actum non fit ens rationis ab intellectu antichimaeristicus [illegible] non fit ab intellectu aliquid, quod [illegible] esse realiter.

Dubitabis 10º: an per actus negationis necessario falsus fiat ens rationis ab intellectu [illegible] petrus non est homo, equus non est animal [illegible] secundum [illegible] aliqui [illegible] per similes actus [illegible] in [illegible] [illegible] extrinsece: [illegible] quia [illegible] [illegible] probanda [illegible]: [illegible] quae habet pro obiecto aliquid impossibile non fit [illegible] rationis; sed negatio petrus non est homo non habet pro obiecto aliquid [illegible] impossibile ergo. Probatur minor praedicta [illegible] habet pro obiecto identitatem inter petrum et hominem, quae habet [illegible] sed identitas inter hominem, et petrum non est quid impossibile, sed quid necessarium: ergo. Probatur maior: [illegible] per est homo, petrus non est homo sunt contradictoria [illegible] contradictoriae debent respicere idem omnino obiectum [illegible] esse [illegible] [illegible]: ergo quia [illegible] actus affirmationis petrus est homo respicit identitatem inter petrum, et hominem, ita hic negationis petrus non est homo [illegible] eandem identitatem respicere. [illegible] fiunt [illegible] alia ut probet [illegible] esse obiectum [illegible], et [illegible], sive affirmationis, et negationis, quia ad [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] vera, plura [illegible] falsa [illegible]:

libenter propositiones contradictorias habere idem omnino obiectum tam ex parte subiecti, quam ex parte praedicati: atque adeo actus hos Petrus est homo, Petrus non est homo negare, et affirmare eundem numero hominem, eundemque numero Petrum. Admitto insuper pro nunc assensum, et dissensum idem omnino obiectum habere; ceterum nunc nego differre maxime assensum, et dissensum, sicut propositiones contradictorias ex modo repraesentandi suum obiectum: assensus enim repraesentat identitatem hominis cum Petro affirmando talem identitatem; dissensus vero repraesentat eandem identitatem, eam vero negando; itaque quod ea identitas, ut repraesentatur a dissensu, neque debet, neque potest apparere: at vero repraesentatur ab assensu, sic ipsa apparere debet: afficit enim intellectum per assensum Petri identitas cum homine; per dissensum vero eam identitatem removet a Petro.

Itaque respondeo ad argumentum negando maiorem, negando minorem, ad probationem dispari maioris: nec ergo Petrus non est homo habet pro obiecto identitatem inter Petrum et hominem, quam habet et Petrus est homo eodem modo repraesentatam, neque diverso modo repraesentatam ideo; ad probationem maioris, fateor esse contradictorias, habereque idem omnino obiectum; ceterum una habet pro obiecto identitatem affirmando identitatem, et applicando Petro eam identitatem; altera habet pro obiecto identitatem negando identitatem, et removendo identitatem a Petro: licet autem removeat a Petro per actum negativum praedicatum ipsum essentiale, nempe identitatem cum homine, propositio tamen ex terminis repraesentat Petrum impossibilem, scilicet Petrum non hominem: repraesentat inquam Petrum, quia sic potuit apparere eo modo quo repraesentatur ab illo actu, ponendo Petrum esse non Petrum.

Satisfacta adversariorum parte, nostram licet, et prosequimur ...

nis comprehensum: tunc enim fit ab intellectu ens rationis negativum,
cum per negationem fit aliquid ab intellectu id, quod nec est, nec
esse potest apparere reale; sed per actum illum, Petrus non est homo, fit
Petrus ab intellectu per negationem id, quod nec est, nec esse potest
apparere realiter scilicet non homo: ergo per actum illum fit ens rationis negativum.
Facile, inquies, hoc esse, ex adversariorum principiis id evinci-
tur, ostendemus quid et gloriosum erit.

Probo ergo autem ab ho-
mine 2.o peccare per cognitionem, quae habet pro obiecto aliquid impo-
ssibile, fit ens rationis; sed iste actus Petrus non est homo habet pro obiecto
aliquid impossibile: ergo per illum fit ens rationis. Minor probatur: etiam
dato quod ex opinione adversariorum habeant idem obiectum omnino, nega-
tivus nequit actus negativus attingere identitatem removendo iden-
titatem inter Petrum, et hominem; sed actus attingens identitatem re-
movendo identitatem inter Petrum, et hominem habet pro obiecto
aliquid impossibile: ergo. Probo hanc minorem: actus ille, qui attin-
git obiectum, quod si poneretur realiter eo modo, quo repraesentatur
ab actu, poneretur aliquid impossibile habet pro obiecto aliquod im-
possibile; sed actus, qui attingit identitatem removendo identitatem
inter Petrum, et hominem, attingit obiectum, quod si poneretur reali-
ter eo modo, quo repraesentatur ab actu, poneretur aliquod im-
possibile: ergo ille actus taliter attingens identitatem habet pro obiecto
aliquid impossibile. Maior autem ipsa evidentissima est; nequeunt
alia dari; hic actus, homo est equus habet pro obiecto aliquid
impossibile, nisi quatenus repraesentat quoddam obiectum, quod si po-
neretur realiter eo pacto, quo repraesentatur ab actu aliquid im-
possibile poneretur.

Probo ergo minorem: si poneretur identitas inter ho-
minem, et Petrum eo modo, quo repraesentatur ab actu removen-
te identitatem inter hominem et Petrum, poneretur identitas remo-
ta, ipsa quidem removens identitatem, nec debet poni reali-

sicut proinde ergo ex suo modo tendendi fractura repugnat. rel. ergo repugnantia ex suo modo tendendi fractura admittit identitatem, atque praescindit a praedictis identitatem, ut adversarii fatentur: ergo datur quo pacto in aliqua, quia admittit identitatem in modo suo: tribuitur ... contrariorum inter genus, et hominem, sive admittit identitatem, ut inter genus, et hominem, est aliquid impossibile: ergo si repugnantia excludit utramque illorum, atque eo modo, quo repugnantia abstrahat, pariet aliquod impossibile: ergo atque etiam attingit identitatem, ut tendendo identitatem inter genus, et hominem attingit utramque impossibile: ergo fiet ens rationis.

Probatur 2°: quia per actum hoc, homo equus ... fit ens rationis: ergo et per istum genus non est homo. probo consequentiam: istud intra sententiam fit ens rationis, per actum, quia per illum attingit homo admittere identitatem cum equo, quod est quoddam impossibile; sed per eum attingit genus excludere identitatem cum homine, quod est aliud impossibile: ergo per eum actum fit etiam ens rationis. maior admitti debet ab adversario sibi bene amat: probo minorem: non minus impossibile est ens admittere identitatem cum praedicato sibi repugnanti, quam ens excludere identitatem cum praedicato sibi necessario et connexo; sed per eum actum attingitur genus excludere identitatem cum praedicato sibi connexo, sive cum sua connexa, nempe hominem, sicut per eum actum attingit homo admittere identitatem cum praedicato sibi repugnanti, nempe cum equo: ergo per eum actum attingitur tam ens impossibile sicut attingitur per illum. plura alia argumenta adversus singularem hanc sententiam possunt apparere alicui, aliter, per quos fit ens rationis, causa potentiae excogitare. caput 4. a quibus aliis causis fieri possit ens rationis?

Caput 4.

A quibus aliis causis fieri possit ens rationis?

Dubitatur 1°. an

Deus possit facere ens rationis? opposita manifestata affirmativa, ex solutis,
quorum sententia valde adversatur [?]. Negativam tuentur, Suarez, Vasquez,
Torres, Alarcon, Fasolus, Herrera, Mendoza, Hurtado, Arriaga, et
alii magistri apud Dianum [?] requisito [?] disputationem quaestionis.
quibus ad hanc rem accedo. Dico 1°. Deus immediate et directe
non facere entia rationis: patet conclusio ex dictis: quia Deus solus potest cog-
noscere obiecta ut sunt apparentia: sed neque ab aliquo ab intellectu
divino fieri id, quod non est, neque potest apparere ei: ergo directe
neque ab intellectu divino fieri ens rationis. Dixi: directe; indirecte
tamen Deus facere entia rationis creando apprehensionem in creaturis ma-
xime per actus veros, pro quibus attingentur obiectum impossibile, sed per
hoc, homo aequus est in rebus, non est actus [?] pro ratione. Sed pa-
ritas [?] actus non fit ens rationis ut supra vidimus. ergo.

Dico 2°: Ut
Deus cognoscat, ut cognoscimus facimus, entia rationis a nobis facta non
ideo facit ens rationis indirecte attingere nostras cognitiones entia rationis fa-
cientes. probatur conclusio. Stat optime Deum cognoscere obiecta impossibilia
quod attingit cognitiones creatas facientes entia rationis, quin ea cognoscat
eo modo, quo ea cognoscunt cognitiones creatae: ergo etiamsi Deus cognos-
cat cognitiones creatas facientes entia rationis, non facit indirecte modo
illo ens rationis: antecedens est certum: potest enim Deus cognoscere modum
quo cognitio creata cognoscit aliquod obiectum, quin illud cog-
noscat Deus eo modo, quo cognoscitur a cognitione creata: sic cognos-
cit Deus omnes actus cognoscentes plura ac unum quae faciunt entia
rationis, quin Deus cognoscat ea plura eo modo, quo a me cognita
sunt. modo sic: sed hoc probat quod intellectus facit ens rationis in se,
quia ut tunc cognoscit obiectum impossibile, sed quia cognoscit eo modo,
quo non est, neque potest apparere ei: ergo etiamsi Deus cognoscat
obiectum impossibile, quod faciunt ens rationis a nostro intellectu, dum
modo non cognoscat eo modo, quo nostra cognitione est in facere
ens rationis indirecte; sed impossibile [?] Deum cognoscere etiamsi possit

clare supra nostram cognitionem obiectum impossibile eo modo, quo neque sit, neque esse possit apparenter: ergo implicat saltem ex parte ad scientiam quatenus nostram eius cognoscit. Vide [illegible] C. 1° huius quaestionis paragrapho primo 2°.

Obiicies 2°: Deus cognoscit me cognoscere hominem identificatum cum equo, cum habeo hunc actum, homo est equus: ergo Deus necessario cognoscit hominem identificatum cum equo: repugnat enim cognoscere meam cognitionem de identitate hominis, et equi, non cognita tali identitate: sed Deus cognoscens hominem identificatum cum equo cognoscit obiectum impossibile, quod neque est, neque esse potest apparenter: ergo Deus cognoscens meam cognitionem de identitate hominis cum equo saltem ex parte [illegible]. Confirmatur: mea cognitio de identitate hominis, et equi terminatur tali identitate, ut praecise repraesentatio est huiusque cognitionis: atqui repugnat terminum [illegible] nequit cognosci, quin cognoscatur terminus: ergo nequit cognosci a Deo mea cognitio de identitate hominis cum equo, quin cognoscat talem identitatem: sed cognoscens illam debet esse intentionale identitati, sive obiecto impossibili: ergo saltem ex parte.

Respondeo negando, distinguendo consequens: ergo Deus necessario cognoscit hominem identificatum cum equo eo modo, quo ego cognosco, cum habeo hunc actum homo est equus, nego: diverso modo, concedo. Cognoscit Deus eam identitatem, quam fingit meus intellectus attribuendo praedicato praedicatum sibi repugnans, cognoscit Deus ex suo modo cognoscendi talem identitatem non attribuit per se, sive hominis praedicatum sibi repugnans: unde cognoscit eam identitatem factam a meo intellectu, non facit eam identitatem: sicut Deus cognoscens unitatem rerum factam a meo intellectu, dum cognosco plura ut unum, non facit Deus eam unitatem rerum. Hinc ad confirmationem patet responsio: cognoscit quidem Deus identitatem inter hominem, et equum, quae est terminus immediate repraesentatus a [illegible] quam ego facio; [illegible] debet esse intentionale tali identitati.

sive obiectum impossibile, quod non habeat apparentiam: ergo quidem per illum actum fruitio eam identitatem, quam apparentia aliquidem non habet; Deum tamen eam identitatem dependentem cum ignorat esse eam identitatem impossibilem, utique apparentiam.

Tandem dubitabis: utrum per actum allicium potentiarum vel voluntatis, et eorum intentionum, contrariumque fieri possint entia rationis? [illegible] est quaestio, ut bene advertit [illegible] in metaphysica sectione 2a subsectione 3a: pe[illegible] male resolvit potius voluntatem efficere ens rationis, solum [illegible] de scientia Dei [illegible] 7a quam sententiam docuisse [illegible] subtilis Doctor, teste Caietano 1a parte quaestione 28 articulo 1o [illegible] gaudent [illegible], et [illegible] quibus [illegible] et probo [illegible] tendendi in obiectum, quae habent actus voluntatis, ut patet rationis per aliquem actum liberi obiectum impossibile fieri [illegible]; sed per actum voluntatis non fit praecise obiectum impossibile intentionaliter: ergo. maior [illegible], probatur minor: nequit fieri parum intentionaliter obiectum impossibile, nisi per actum, qui sit repraesentativus, scilicet imago obiecti impossibilis; sed actus voluntatis non est [illegible] imago, aut repraesentativus obiecti, [illegible] non requiritur [illegible] voluntatis cognitio, quae est [illegible] et repraesentativa obiecti: ergo etc.

Quod

si dicas cum aliquibus: ideo quod habet nunc actum voluntatis obiectum Deum, id est ideo quod amat Deum [illegible] aut idolum illud obiectum amatum solum habet esse obiectum ab illo actu: ergo per illum actum fit ens rationis. Respondendo distinguendo antecedens: illud obiectum amatum solum habet esse obiectum, id est esse obiectum voluntatis, ab illo actu, concedo antecedens: solum habet esse primum obiective, scilicet extrinsece obiective ab illo actu, nego antecedens: per actum intellectus ante actus voluntatis fit [illegible] et obiective extrinsecum obiectum impossibile, cum sint imagines, [illegible] res, et repraesentationes illius: voluntas enim non facit sibi praesens obiectum per suum actum; sed facit in intellectu quod praesens illi fit

actu intellectum quem supponit.

De potentiis vero [illegible]; vel de imaginatione, et sensibus externis iudico, possunt esse entia rationis solum inchoative, hoc est, quatenus deceptionem, quam patiuntur istae potentiae apprehendendo [illegible] speciei [illegible] impossibilia, sunt principia inchoativa actus falsi, quem habet intellectus: nihil enim est in intellectu, quod prius non fuerit in sensu, a quo incipit exercitium cognoscitivum actus intellectus humani: igitur imaginativa potentia, quae imaginatur umbram esse hominem, non imaginatur obiectum impossibile non enim habet humanitatem umbra, est homo; similiter visus [illegible] duo corpora continua [illegible] tamen [illegible], scilicet colorem [illegible] in loco videt in alio, a quo de [illegible], sed videt [illegible]: ergo non attingunt obiectum impossibile tales potentiae: quia solum habebunt obiecta impossibilia esse quaedam inchoativa intra potentias quatenus species obiectorum impossibilium cognoscuntur [illegible], unde intellectus deceptus, et facit ens rationis. Sed de his satis. Quaestio: [illegible] partibus divisive realibus ens rationis? Caput 14 exponit difficultatis punctum, et dissolvit.

Quaestio

[illegible] partibus divisive realibus ens rationis?

Caput 14

exponit difficultatis punctum, et dissolvit.

[illegible] exponere difficultatis huius punctum, parum discedo inter [illegible] perfectum arbitrium. Igitur quaerit [illegible] an ens rationis, quod sit [illegible] ut homo est equus [illegible] partibus divisive [illegible], scilicet [illegible] possibilibus? hoc est an ille homo, et ille equus, qui [illegible] in illa [illegible] sint [illegible] et realis homo, et realis equus, scilicet [illegible] homo impossibilis, et equus impossibilis? [illegible]

in nouarum causam praeuisam, sed vere sed distinctae: propterea auctor
Pater Herice tract. 10. in 3 partem disput. 3 c. 10 [illegible] haec [illegible] ex
partibus realibus vere sibi homini, et vero equo, et ex loquens
est identitas intentionalis inter utrumque, sic machinans pluribus
ingeniosissimi doctoris plausibus excepta; quod aut aliter loquens
esse identitatem intentionalem extrema; exterum potius interpretan-
dus benigne, quam acrius corripiendus erat theologus nobilissimus:
et quidem ego facile suadeor, ipsum non de identitate obiectiva locutum,
sed de identitate formali et intentionali, quam loquens esse est eundem:
si quidem identitas formalis intentionalis inter hominem, et equum
solum est ea forma, per quam intellectus facit eundem realiter extre-
ma, quae eadem realiter esse nequeunt sed haec forma totaliter
est: quod cognitio est formalis identitas inter hominem, et equum, neque
enim adducar, ut credam, de identitate illa obiectiva impossibili locu-
tum: si quidem talis identitas inter hominem, et equum repugnat non
autem repugnat haec cognitio per quam est equus formaliter identificatum
intentionaliter hominem cum equo, quod Pater Herice latere non
poterat.

Maneat ergo, me per actum aliquem attingere quandam i-
dentitatem obiectivam, quia quando [illegible] me dicam per ipsum
falsum [illegible], ergo [illegible] manent aliquid [illegible]
unum ut verum, et realiter homo ille, de quo ego per actum affir-
mo esse equum, et aliud [illegible] obiective manent verum
homo ille, quamquam attingit identificatum cum equo: quae duo
quae diversa sunt. potius enim ego de vero homine affirmare ve-
rum esse verum equum, ut re ipsa affirmo per hunc actum homo
est equus. non tamen remanet talis homo obiective verus homo obiec-
tive possibilis, sed impossibilis realiter: et ratio est: quia si per illum
actum attingat ego quam [illegible] hominem obiective impossibilem, et quando
equus obiective impossibilis, non per illum actum cognosco talem homi-
nem esse impossibilem, neque esse impossibilem talem equum; alioquin non

sensu divisivo actus homo est equus ex modo tendendi absoluto homo equus est impossibilis, sicut aliud longe est separari, quomodo significat ex parte actus obiecti, et aliud separari, quomodo se habeat obiectum in re.

Hoc notato autem, propositio illius intus non quod sit perversus actus homo est equus esse verus, et realis ex parte actus, esse tamen impossibilis directe ex parte obiecti: sive quod idem est, significabit abalietate ut partis veri et realis, esse tamen in se impossibilis directe, et ex parte obiecti chimerici: sic veritatem ostendimus aperte omnino nihil videre, nec [illegible] nihil [illegible] vituperandus homo; contra eadem conclusio sed [illegible] positiva, quia quidquid dicendum de eo est [illegible], nullus dubitare credo.

Probatur conclusio: iste actus homo est equus est falsus et impossibilis; sed falsus, et impossibilis est, quia pars obiectiva significata [illegible] vera, et realis ex parte actus, et impossibilis ex parte obiecti: ergo pars illius [illegible], quod sit perversus actus, sunt ex parte actus vera, et realis, et ex parte obiecti impossibilis et chimerica. Maior est aperta: minor probatur ex [illegible], [illegible] probatur autem minor, quia futurus ille actus falsus, et impossibilis, non loquitur de hominibus veris in [illegible] vera illius [illegible]: probatur modo illa minor: eatenus ille actus est falsus, et impossibilis, quatenus obiectum in re non est, neque esse possunt, ut enuntiantur ab actu: sed eatenus est falsus, quatenus in re partes illius obiecti non [illegible], [illegible], neque esse possunt, ut enuntiantur ab actu: sed nunc sunt partes verae et reales, ut enuntiantur ab actu, et impossibiles in re [illegible] in se non esse, nec possint esse [illegible], ut enuntiantur ab actu: ergo esset actus falsus: ergo eatenus est falsus, et impossibilis, quatenus actus loquitur de partibus realibus, quae secundum se sunt impossibiles.

Confirmatur exemplo: hic propositio homo est equus [illegible]

nificat ex parte rei, sive loquitur de homine, qui non est equus,
nec est pars, et de equo, quod non est homo, neque est pars, affir
mando hominem esse equum, et equum esse hominem, sed homo, qui
non est equus, est homo verus, et realis, et equus, qui non est homo, est
equus verus, et realis: ergo significat ex modo enunciandi si
ve loquitur de partibus veris, et realibus, male, et vera quatenus
loquitur de homine, qui est equus, et de equo, qui est homo, non
falsa, et impossibilis, sed enunciatio negativa erit [illegible], ut de [illegible]
[illegible] ille homo verus, qui sit equus verus, et enunciatio a
qua est omnino impossibilis, et similiter ille equus, qui sit homo
est omnino impossibilis: ergo illa enim loquitur de partibus omnino
veris, et realibus, et partes omnino impossibiles tamen. Affirma

re ergo qui affirmaret de homine equo esse equum, non affirmaret quid
impossibile, quia affirmaret de homine impossibile praedicatum sibi
non repugnans: ergo qui affirmant quid impossibile de homine
attribuendo illi praedicatum repugnans, et dicit id affirmare
de homine vero, sed ille enim affirmat aliquid impossibile
de homine: ergo illud affirmat de homine vero sed ille homo
qui esset equus omnino est impossibilis, et ille equus, qui esset ho
mo, erit omnino impossibilis, ergo partes illius impossibiles quid
[illegible] per enunciationem homo est equus omnino, et in
se divisive impossibiles. Confirmatur 3°: obiectum enunciationis istius
dicitur, homo est equus, est obiectum, quod aliter se habet in re
rum natura, ac repraesentatur ab illa; sed obiectum, quod aliter
se habet in re negatio, ac repraesentatur ab illa, est obiectum
impossibile, quod repraesentatur ab illa, est verum, et possibile: ergo
obiectum, quod repraesentatur ab enunciatione est in re, et omnino
impossibile, et ut repraesentatur ab illa ex parte eius est possi
bile, et verum, scilicet quod ibi est, significat ex intentione
eius homo verus, et equus verus. Caput 2um quod possunt ob

quorum argumenta solvuntur.

Caput iv

Argumenta, quae probant oppositum solvuntur.

Obiicies 1.o: causae attingunt duo praedicata contradictoria sibi quoad terminandum currus, et non currus per... attingerent aliquod impossibile: sed causae quae non currus... tamen quid possibile: ergo illud impossibile attingunt per ... et ... possibiliter. Confirmatur: nihil habet ad extra currum quoad terminandum cum non currus, quam ... in currus; sed ad terminandum currus est quid ex ... tamen: ergo nihil habet ad extra cursum per quod ... obiectum impossibile: ergo ... obiectum possibile: quae ratio ... probat. Confirmatur 2.o: obiectum ... homo ... qui ... partibus ..., et obiective possibilibus; sed obiectum ... contradictionis homo est equus ... obiectum: ergo ... possibilibus. Confirmatur 3.o: ... veri, et realis ... inter se per veram, et realem ... attingit obiectum impossibile; sed nihil habet attingere, quod non ... realis: ergo ... impossibilis sunt ... et obiective realis.

Respondeo negando maiorem; distinguendo minorem: ... currus, quae non currus sibi ... tamen quid possibile, nego minorem: ... non quoad terminandum, ... minorem, ... quoad terminandum non currus est currus ... repugnantia ad quoad terminandum cum non currus, sed currus ... repugnantia ad quoad terminandum cum non currus est impossibile, ... currus ... eandem, quae est repugnantia ad quoad terminandum cum non currus: ergo ... non currus ... Ad confirmationem nego maiorem: ad extra currus ... ad quoad terminandum cum non currus, quae ... ipsi intrinsece

repugnat ad 2.am confirmationem. dico quo minorem: objectum hujus
actus, homo est equus, ex parte rei, objectum ex parte rei, sive verbo
significatum absolute, ac objectum suum adaequatum, dico: ex parte objecti ex
parte objecti, nego: explico distinctionem: idem homo verus, et alius
est, de quo utraque propositio loquitur, et ab una dicitur, quod sit equus,
et ab altera dicitur, quod non sit equus: sed una aurit illum verum
hominem esse verum equum; altera aurit illum verum hominem non esse
verum equum; cum dicatur vero homini, et dicatur vero equo loquitur
utraque et ideo una est negatio falsa, et altera negatio vera;
ceterum ille homo, qui attingitur ab illis actibus identificatus cum equo
est homo impossibilis objective, et in se: et similiter illa aeque ad 2.am
confirmationem hinc patet aperta solutio, et distinctio in multis [illegible]

objectionis [illegible]

ultimo. diversa cognitione significatum dicitur vere possibile, et si altera cogni
significatur, dicitur vere impossibile: sed id probabitur frustra a diver
sa cognitione: ergo pars objecti, et objectum quidditative eadem sunt: ergo pro
batur: haec propositio, petrum vel negatio possibilis est quod de possibile; petrum,
et negatio possibilis est quando impossibile sunt vere; sed in illis prae
dicata possibile, et impossibile dicuntur ex solo objecto, praeter diversitatem cog
nitionis significativae: ergo. minor probatur: quia in illis propositionibus affirmatio petri,
et negatio petri non sub modo distinctivo, sed sub modo copu
lativo; sed hic modus provenit a diversa cognitione, neque est
quod se tenet ex parte objecti: ergo. confirmatur 1o. in objecto hujus propositionis
petrum ut equus sit impossibile, datur duo identitas inter petrum, et
equum, sed nulla alia datur identitas nisi cognitionis: ergo haec identitas,
et partes inter se, et objective sunt possibiles. confirmatur 2o. nulla alia est in
possibilibus duplicem contradictionem, quam conventio utriusque; sed haec
conventio est cognitio, et nulla alia conventio praeter cognitionem datur in pro
positionibus: ergo.

Respondetur distinguendo antecedens: idem objectum diversa cogni
significatum dicitur vere possibile, et altera cognitione significatum dicitur vere impossibile;

ita quod possibile et impossibile dicant duobus obiectis verificationis, nego
enim: dicit vero obiecto verificationis, sed obiectis significationis, Confirmatur
enim: probationem similiter distinguo: illa quae sunt vera, recedunt
de obiecto verificationis, nego; recedunt de obiecto significationis, concedo: de
obiecto verificationis, sicut obiectum illud recedit verum, est ita
est tamen extremum, significatum per illa disiunctione per
tunc, & negatio per obiectum autem verificationis quod est tamen
extremum significatum per illa copulatione per tunc; et negatio per
quod obiectum impossibile est obiectum autem est verum, et possibile: unde videtur
obiectum significationis sit unumquodque quod, modo sub disiunctione, modo
sub copulatione significatum: obiectum vero verificationis differunt,
et patet in his propositionibus etiam: aliquid homo per
tunc est asinus homo, in quibus etiam si affirmativa obiectum significationis
exprimens praecise, in una affirmativa, et in altera negativa obiectum veri
ficationis, quod affirmat ab una disiunctiva non est obiectum, quod
negat altera copulativa; quod non provenit formaliter ab eorum
repraesentatione, sed ex eo quod obiectum tantum repraesentatum ita
sit.

Ad 2am confirmationem distinguo maiorem: ut obiectum huius propositionis homo est equus sit impossibile, debet dari identitas inter hominem et equum obiectiva tantum, vel realis, debet dari identitatem realem, nego: minorem homo licet detur nulla alia identitas identitas obiectiva mea cognitio, nego minorem; nulla alia datur identitas realis, concedo minorem, vel tamen [illegible] datur quae dicit identitatem impossibilem, et obiectiva tantum, quae est obiectum illius actus, et propter hanc obiectivam identitatem praedicata illius impossibilis sunt obiective et intra impossibile. Ad 3am confirmationem similiter arguo impossibilitatem unius extremi intra [illegible] unionem obiectivam tunc, quae habet pro obiecto connexionem realem intentionalem, sicut cognitio formaliter coniungens unum extremum, cum obiective in [illegible] [illegible]. Disputatio de [illegible].

Disp. 11ª

De distinctione rationis.

Postquam intellectus noster cognoscere, et quasi identificare potest ea, quae realiter distincta sunt, vel e contra ea, quae realiter identificantur in sua quadam ascendere et [illegible] parte: eo modo possunt se sumi intellectu. Eo vero modo solet praecisione se habere distinctionem rationis [illegible], quomodo intellectus creatus suis viis identificandi, quae realiter non sunt identificata, [illegible] logicus positive faciat; sequentes, quomodo praecindat et distinguat ea, quae inseparabilia realiter sunt, distinctionem rationis [illegible] praecisione faciat, examinamus ad [illegible] explanationem maxime [illegible] facimus [illegible] identitate et distinctione rationis agitata praemittemus, quae ad [illegible] Philosophiae maxime necessaria sunt, ne sic a metaphysica quaestionibus [illegible] modo cum moveamus pedes magno post modum totius metaphysicae mole [illegible] movere [illegible], ut plura [illegible] angustiis praesentis temporis, [illegible] nostri labori [illegible] quaestione quid sit identitas, quid distinctio rationis sit. Caput 1. Utriusque definitio, signaque exponuntur.

Quaestio 1ª

quid sit identitas, quid distinctio rationis sit.

Caput 1um

Utriusque definitio, signaque exponuntur.

Difficile quidem est res, quae [illegible] ingerunt mentibus vocibus clarioribus definire: ideo in ea sententia declinare [illegible], et [illegible] aliquid, ut [illegible], identitatem, et distinctionem non posse definiri, quia [illegible] clarius est illarum terminis, et non magis [illegible]; [illegible] aliqua identitas [illegible], vel [illegible] inter definitionem, et definitum [illegible], vel inter terminos, [illegible]

materialiter, et in tertia persona, et se ipsum dat in identitate, saltem obscura, ea vult, quae inter eundem, et personam divinam reperiri; oportet ergo prius exire definitam identitatem, quae sit communis illi per se notae, et huic adeo obscurae. Omissis ergo pluribus definitionibus, quae proferunt, et impugnant passim scholae communiter antiquioribus magistris definitur identitas, forma per quam aliquid est id, quod est, sive res obiectiva, cum qua est ipsa. Distinctio autem realis definitur forma, per quam aliquid non est id, quod non est, sive res obiectiva cum qua non est ipsa; utramque definitionem hanc omnes obscurissimam semper reputavi, neque enim magis impugnans clarior est quam identitas: petit ergo ultra et ultra inquirens, quid sit illa forma, seu illa res obiectiva per quam res est id, quod est, sive est ipsa, et id, quod dicatur esse illa forma, sive illa res obiectiva exit identitas.

Proinde dico clarius, et verius ita definiendam esse identitatem realem: est passiva capacitas, per quam obiecta diversarum vocum invicem vere affirmari possunt in recto: distinctio autem realis est passiva repugnantia per quam obiecta diversarum vocum non possunt vere invicem affirmari in recto: convenientiam definitionis cum suo definito, sicut enim datur capacitas passiva in petro, per quam vera est haec praedicatio petrus est homo, etiam in homine datur, per quam vera est haec homo est petrus, quia obiecta harum diversarum vocum homo, petrus identificantur invicem: ita quia paternitas et deitas identificantur invicem habent similem capacitatem per quam vera est haec praedicatio: Pater est deitas, et haec similiter deitas est Pater. neque aliquid aliud nos profitemur, nisi sumere identitatem ex veritate affirmationis, cum veritas affirmationis ex identitate sumatur, unde omnino frivolus videtur: neque enim sumimus identitatem ex illa capacitate intrinseca et passiva obiecti ad naturam, et veram affirmationem in recto naturae anteriora

affirmatione, eius potius vera affirmatio remanet ex illa paritate passiva, quae supponit in nostro.

Identitatis realis signa duo possunt assignari: unum sit mutua affirmatio in recto unius de altero, modo supra exposito: alterum sit principalitas realis, quod non possint verificari contradictoria de obiecto eiusdem, quae identificari dicuntur. distinctionis realis triplex signum est: unum separabilitas realis unius ab alio, sive quod possit unum existere altero non existente, quod fundatur in evidenti illo principio, impossibile est idem simul esse, et non esse: alterum est verificatio duplicis contradictionis, et hoc non [illegible] formaliter actualiter extra, de quibus verificantur contradictoria, sive aliter virtualiter [illegible], ut aiunt Theologi, et tenent in Divinis hoc, et alias quae fide sacra; similiter quae essentia divina non generat et hic. tertium signum sit productio, aut productibilitas realis unius ab alio, et alia quae [illegible] relatio causae s. principii ad effectum: et ex hoc principio arguunt distinctionem realem nostrarum Divinarum Personarum, eius requirat [illegible] et productus aliquo distinctione reali: quod natura luminis dictat, quia nullus potest a se ipsius supponi, neque habere essentiam requiritur; sed principium producens prius supponit ad suum productum, et habet esse prius quam suum productum esse habeat.

§. Caput 2um num distinctio realis positiva, aut negativa quid sit.

Caput IIum

Num distinctio realis positiva aut negativa quid sit.

Communiter ab auctoribus explicatur distinctio realis per negationem identitatis inter extrema: et hoc non curant, dum dicant esse distinctionem realem in aliqua negatione distincta realiter ab extremis positivis, quae distinguuntur; ad unum vero illa negatio identitatis

extremi, ad explicandam eorum formam, quae realiter est distinguenda 94
ab uno ab alio: unde quaestio procedit de signo, per quod
explicatur distinctio realis, sed de alio ratione non explicatur pa-
rata signum, sive negationem: an scilicet haec distinctio realis
sit unaque positiva extremorum entitas, ut Petri, et Pauli,
qui distinguuntur realiter, an vero aliqua negatio super addita
ipsis extremis positivis? pro quo nota aliquos dici negationem phy-
sicam, logicam aliam: illa dicitur quaedam ens negativum adaequate
ab ente positivo distinctum, ita quod correspondeat a parte rei
in ipsius, ut dat negatio antecedenti, dat negatio identitatis inter
Petrum et Paulum, quod physicis est negationibus, quod est ab
illorum et per quod verificantur? negatio autem logica dicitur
id illud est, quod in se quid positivum est, explicatur tamen per
modum, sive per signum negationis: ut Petrum esse distinctum a Paulo, per-
peraque negationem explicatur quid positivum scilicet identitatis Petri re-
cepto.

Quaeritur ergo utrum distinctio realis inter Petrum et Paulum
sit aliqua negatio physica identitatis, quae dicitur inter haec extrema
ab ipsis realiter distincta, an vero sit ipsa unaque entitas positiva
Petri, et Pauli? mihi haec res agenda est independenter ab illa
quaestione metaphysica, an scilicet dentur a parte rei negationes physi-
cae s. impossibiles productione negationis: ideo enim admittis adaequatio
non satisfacit pro me extremo. Aiunt plurimi consistere distinctionem
realem in negatione physica identitatis: pro hac sententia citar
? ...Granado, et Arriaga aliique recentiores existimant, quae
distinguuntur realiter teneri: ita Zurtado disput. metaphysicarum
disp. 19 logica, et plurimi, ut est rectissimum: alii demum eam
in positivo, quam in negativo adaequate consistere media sententia
dicentes utramque defendunt.

Dico 1o: distinctio realis duplicatur
non est positiva neque adaequate, neque inadaequate prout ...

gatio aliqua Phisica identitatis inter hec duo: probo deinde et negatio Phisica identitatis distinguit realiter adequate tanta ad utrasque extrema positiva: quia nequit esse distinctio realis neque adequata neque inadequata illorum: probo Cons. distinctio realis est forma, que facit realiter duo; sed negatio Phisica identitatis distincta realiter adequate ab utroque extremo nequit esse forma faciens realiter duo: ergo negatio Phisica identitatis nequit esse distinctio realis, neque adequata neque inadequata. maior notior est evidens; siquidem identitas est forma faciens realiter unum, et idem formaliter. Phisice tantumque unum realiter cum sit identitatis in natura. Distinctio realis [illegible] realis est forma faciens realiter duo, seu plura: et sic expensis distinctionis distinctionis realis sunt realiter et probatur minor: Phisica negatio identitatis distincta realiter adequate ab utroque extremo dicitur, seu supponit realiter duo extrema; sed ea forma, que supponit realiter duo extrema, non facit realiter duo: ergo maior est vera, cum negatio distinguat realiter negatio Phisica a duobus extremis nisi dentur duo extrema; sed ubi dantur duo realiter extrema, a quibus realiter distinguatur negatio Phisica identitatis, dantur duo realiter distincta, cum pluralitas realis sit evidens signum distinctionis realis: ergo etc.

[illegible] dices, negationem Phisicam identitatis supponere duo extrema tamquam fundamenta [illegible] dependere solet, habeo intentum: nam duo extrema fundamentaliter sunt realiter duo extrema; sed duo realiter extrema sunt duo realiter distincta: ergo illa duo extrema, que supponit negatio Phisica, sunt duo realiter distincta: ergo negatio Phisica illa realiter distinguendi neque adequata, neque inadequata, cum neque adequate, neque inadequate faciat illa duo realiter, sed supponat illa realiter duo: quod ampli

in casu in quo datur illa negatio physica identitatis in ter petrum et paulum, ut distinctionis a petro, et paulo, quae sunt extrema: illud enim extremum petrum, ut distinctum a negatione nulla physica est unum realiter; unum illud extremum aliud scilicet paulum, ut distinctum a negatione illa physica est aliud realiter: ergo realiter sunt duo extrema ut distincta ab illa negatione: ergo indigent dari ab illa duo sunt, et distincta realiter.

Confirmatur urgendo argumentum rationem per vim hujus hic absolutam: petrum per suam entitatem positivam adaequate distinguitur realiter a negatione physica identitatis, imo, et a collectione omnium negationum identitatis possibilium: ergo per suam positivam entitatem habet formam, per quam distinguitur realiter ab eo, quod ipse non est: ergo per suam positivam identitatem adaequate distinguitur realiter a paulo, cum tunc per se ipsum distinguitur realiter adaequate ab ipsa negatione absque eo supra addita a negatione physica, et collectione omnium negationum, distinguitur enim per se ipsum a quolibet entitate positiva; sed negatio identitatis non est de formalitate distinguendi petrum ab eo, quod ipse non est, cum ex recollectione omnium negationum, nulla alia negatio possibilis sit: ergo negatio identitatis non est distinctio realis petri a quocumque alio, quod ipsum non est.

Respondent nostri Adversarii, negationem esse de formalitate distinguendi realiter, non indigere alia ratione formali, scilicet alia negatione, ut distinguatur realiter a petro: [illegible]: Concedo modo: ceterum negatio non indiget alia ratione formali distinguendi realiter, scilicet alia negatione, quatenus est de formalitate distinguendi realiter: ergo id, quod non indiget alia ratione formali distinguendi realiter scilicet alia negatione, est de formalitate distinguendi realiter: est evidens consequentia: sed entitas positiva petri non indiget alia ratione formali scilicet alia negatione physica per quam distinguatur realiter

a sua negatione Physica et collectione omnium negationum peccatorum: ergo entitas positiva peccati est ratio formalis distinguendi realiter. Sicut negatio Physica, quae est ratio formalis distinguendi realiter non indiget alia negatione, per quam distinguatur a ceteris entitatibus positivis, ita entitas positiva peccati non indiget alia negatione Physica per quam distinguatur ab entitate positiva peccati.

Respondeo

deletur 1.º peccatum per suam entitatem est esse, et negatio per se ipsam est non esse; sed esse, et non esse per se ipsa distinguuntur: ergo peccatum per suam entitatem distinguitur sine negatione identitatis cum peccato, quae a collectione omnium negationum positivarum; quando, inquam, nimio non mittitur ex parte entitatis positivae peccati, quae cum peccatum per suam entitatem sit esse, et peccatum sit esse, et esse, a esse per se ipsa non distinguantur, cum distinctio conferat non esse, sequitur ad distinctionem peccati a peccato requiratur negatio; non in adductionem peccati a negatione sed [illegible]: si hoc per suam entitatem, quae est esse, peccatum distinguitur a negatione identitatis cum peccato, quae est non esse, ita distinguitur per suam entitatem positivam a esse non peccatum; sed esse peccati est esse non peccatum: ergo etiam per suam entitatem positivam distinguitur ab alio extremo positivo. Maioris explicatio esse peccatum non solum distinguitur per suam entitatem positivam a non esse peccatum, quod est illius contradictorium, sed etiam ab esse non peccatum quod est illius contradictorium, nam non repugnat esse peccati sine contradictorio, quod sine contrario; sed distinguitur per suam entitatem positivam a non esse peccatum: ergo distinguitur per suam entitatem positivam ab esse non peccatum; sed esse peccatum est esse non peccatum: ergo per suam entitatem positivam distinguitur ab esse peccati, quod est quid positivum, sicut distinguitur a non esse peccatum, quod est quid negativum.

Dico 2.º distinctio realis oritur ab aliquibus entitatibus extremorum quae distinguuntur, itaque si extrema positiva sunt aliquando

terminis in positivo, si autem negativa fuerint extrema, in negativo a lege relatione reducitur. Ita docent plures Theologi: ita Sanctus Thomas in 1.o dist. 26 quaestione 2.a oppositionem relativae negationis nominat, quibus accedit Suarez ubi supra pro terminis aliisque rationibus, quas infra manifestabo, duplici proinde ratione probanda nobis est conclusio.

1.a sit. Paternitas per id paternitas, per quod ipsa est ipsa, est paternitas non alia, sed per id per quod ipsa est paternitas non alia est distincta realiter ab alia: ergo id paternitas, per quod ipsa est ipsa est distincta realiter ab alia: sed id per quod paternitas ipsa est ipsa, est entitas extremi, quod est id quod realiter: ergo in ipsis entitatibus extremorum consistit distinctio realis. Maiorem probo: per id paternitas per quod ipsa est ipsa excludit paternitatem alteram; sed per id per quod ipsa est ipsa paternitas alteram excludit est paternitas non alia: ergo per id paternitas, per quod ipsa est ipsa, est paternitas non alia. Maior negari nequit. Minorem probo: id per quod ipsa est ipsa paternitas alteram excludit, excludit paternitatem ab omni ... distinctione: ergo excludit paternitatem alteram esse aliam: ergo excludit paternitatem non esse aliam: per identitatem paternitas per quod ipsa excludit omnis multiplicationis admittit paternitatem aliam.

Confirmatur secundo. Distinctio realis Petri a Paulo est diversa realiter a distinctione Petri et Pauli, sed diversa realiter a distinctione Petri et Pauli est ipse Petrus, et ipse Paulus: ergo distinctio realis Petri a Paulo est ipse Petrus, et ipse Paulus. Probo maiorem: diversa realiter a distinctione Petri et Pauli est forma excludens identitatem realem inter Petrum et Paulum; sed forma excludens realem identitatem inter Petrum et Paulum est distinctio realis Petri a Paulo: ergo diversa realiter a distinctione Petri et Pauli est distinctio realis inter Petrum et Paulum: sed diversa realiter a distinctione est entitas positiva utriusque extremi: ergo.

confirmatur.

2º. si poneret realiter identitatem inter petrum, et paulum, poneret aliquid positivum, sed diversa distinctio petri, et pauli, et auferret formaliter aliquid formaliter positivum, sed haec distinctio, quae defacto datur inter petrum, et paulum; sed si poneret realiter identitatem, auferret formaliter distinctionem realem, quae defacto datur: ergo distinctio realis, quae defacto datur inter petrum, et paulum, quid aliquid positivum est. maior, et minor liquent: probatur consequentia distinctio realis, quae defacto datur inter petrum et paulum, est id quod formaliter tolleret, si poneret identitatem realem inter petrum et paulum, et diversa distinctio petri, et pauli: sed id quod formaliter tolleret, si poneret identitatem, et diversa distinctio esset haec distinctio, quae defacto datur inter petrum, et paulum, quae est quid positivum: ergo distinctio realis, quae defacto datur est haec distinctio quae defacto datur, quae quid positivum est. confirmatur ponendo 3º. paritatem desumpta ab animali, et reali, in ea quae si poneret distinctionem realem, et auferret identitatem realem, quae modo datur poneret aliquid positivum, nempe diversa distinctio: ergo illa distinctio realis, quae poneret esset diversa distinctio, quae quid aliquid positivum est.

sit 2a. propositio nostra: petrus per suam entitatem positivam formaliter, sive radicaliter, aut fundamentaliter, ut loquuntur adversarii, petit negationem identitatis cum paulo: sed quod petit per suam entitatem positivam negationem identitatis cum paulo, independenter ab alia negatione distinguitur realiter a paulo: ergo petrus per suam entitatem positivam independenter a negatione identitatis distinguitur realiter a paulo. maior est apud adversarios familiarissima: probo minorem: id, quod petit per suam entitatem positivam negationem identitatis cum paulo, per suam entitatem positivam exigit distinctionem realem a paulo: ergo id, quod exigit per suam positivam entitatem distinctionem realem a paulo

in

intrinsecam ex negatione identitatis in Deo; distingui- 57
realiter a Patre. Quod autem non sit, quod exigit persona
ex entitate positiva distinctionem realem a Patre, distinguitur
realiter a Patre per hanc exigentiam: sed hæc exigentia
est qualitas positiva distincta a negatione identitatis,
et ante illam; ergo dependenter a negatione identitatis
identitatis, et ante ad illam, id quod exigit per suam positi-
vam entitatem distinctionem realem a Patre, distinguitur realiter. Ille
legitima est deductio, et nihil contra eam, remanet probanda: id sta-
tim probo: exigentia distinctionis realis a Patre est exclusio
formalis identitatis realis cum Patre; sed per exclusionem formalem
identitatis realis cum Patre distinguitur realiter a Patre, quod
exigit distinctionem realem a Patre: ergo per hanc exigentiam distingui-
tur realiter: sed hæc exigentia est quid positivum, quo persona
ipsa entitate positiva exigit distinctionem, et negationem identi-
tatis: ergo etc.

Opponunt nihilominus plurimi favore quodam rerum
quas ex nobilissimis theologis didici, quod in materia Trini-
tatis docent esse sufficiens principium distinctionis realis inter
divinas personas exigentiam producendi, aut personam
producere alteram personam, cum sit [illegible] productio, [illegible] pater
sit productiva [illegible] divina persona [illegible] produc-
tivæ: ex quo principio deducunt, quod si Spiritus Sanctus
neque procederet, neque posset procedere a Filio, dummodo
radicaliter exigeret potentiam productivam Spiritus Sancti, distingueretur
realiter Spiritus Sanctus a Filio: et ita validissimis auctoribus satis
fecerunt [illegible] illi quæstioni; et [illegible] compositis capite 3 ar-
gumenta vis ad appellitur. Caput 3um

Argumentum vis. [illegible] appellitur.

Arguo 1o.
distinguitur ab alia est [illegible]; sed esse id est ipsa entitas

nis: ergo distinctio est quid distinctum ab ipsa entitate, et quid negativum. Confirmatur 1°: petrus esse quodcumque paulus reddit in aliquo positivo: ergo habet quodcumque paulus reddit etiam in aliquo negativo. probatur consequentia: petrus esse quod est paulus, et petrus non esse quodcumque paulus sunt duo extrema contradictoria; sed a duobus extremis contradictoriis unum est positivum, et negativum aliud: ergo si est idem quodcumque paulus reddit in positivo non excludit quodcumque paulus reddit in aliquo negativo. Confirmatur 2°: [illegible] debet reddere distinctio, quod sunt contraria identitati; sed negatio physica identitatis [illegible] contraria identitati: ergo etiam debet reddere distinctio realis.

Respondeo

ad maiorem, et minorem, distinguendo consequens: ergo distinctio est quid distinctum ab ipsa entitate, hoc est, est diversa constitutio entitatis [illegible] sequentis: est quid distinctum ab ipsa entitate diversimode [illegible], nego consequentiam: et idem supra, [illegible] ex eisdem [illegible] constitutio entitatis [illegible] diversa constitutione, quae [illegible] positiva est, et nihil [illegible] negativum.

Ad confirmationem [illegible] ad probationem distinguo maiorem: petrus esse quodcumque paulus, et petrus non esse quodcumque paulus sunt duo extrema contradictoria physice talia, nego maiorem: logice talia, concedo maiorem; minorem similiter distinguo: sed ex duobus contradictoriis physice talibus unum est positivum, et negativum aliud, concedo: ex duobus contradictoriis logice talibus unum est positivum, et negativum aliud, nego minorem, et similiter consequentiam. [illegible] contradictoria physica sunt [illegible], et negatio [illegible] identitati, et negatio physica identitatis: contradictoria autem logica sunt diversae constitutiones petri, et pauli [illegible] quare [illegible] non [illegible] cum paulo, et [illegible] petrus [illegible] cum paulo quod si petrus esset idem cum paulo daret diversa constitutio ab ea, quae [illegible] datur, [illegible] illa ergo [illegible]

ficantur etc. Hinc est, quod huiusmodi contradictoria, nempe idem, et non idem, habeant prorsus diversas significationes entitativas physicas, de quibus dicunt [illegible] quod physica negativa: hoc enim negativa logica verificatur per [illegible] per negationem logicam identitatis, quae dicit omnia positiva: unde per negationem logicam identitatis, quae dicit omnia positiva Petri et Pauli verificatur haec propositio Petrus non est idem cum Paulo, sicut per negationem logicam cuiusdam extremi [illegible] entitatis inter duo extrema verificatur haec propositio negativa, una vinea non est equus [illegible].

Adde [illegible] mationem dicta [illegible] non debet [illegible] distinctio quadrum [illegible] logica opposita identitati, [illegible] quod [illegible] opposita identitati [illegible] Physica [illegible] opposita identitati negatio physica identitatis, [illegible] identitas, et distinctio, [illegible] opponuntur logice [illegible] [illegible] [illegible] contradictionis [illegible] logice [illegible] [illegible] opposita est, ut diximus in [illegible] logica, [illegible] [illegible] [illegible] negationem physicam [illegible] [illegible], sed negationem logicam in uno extremo aut ex [illegible] [illegible] alterius: unde [illegible] explicatur distinctio per esse non idem, quam per [illegible].

[illegible] est [illegible], quo [illegible] ablata [illegible] sed ablata [illegible] negatione physica identitatis inter Petrum et Paulum [illegible] distinctio realis inter Petrum, et Paulum; ergo [illegible] ablata negatione physica identitatis inter Petrum, et Paulum [illegible] identitas inter Petrum, et Paulum; sed [illegible] identitate inter Petrum, et Paulum [illegible] distinctio realis: ergo [illegible] [illegible] sunt contradictoria identitas inter Petrum, et Paulum, et non identitas inter Petrum, et Paulum: sed non identitas inter Petrum, et Paulum est distinctio realis inter Petrum, et Paulum: ergo distinctio realis inter Petrum, et Paulum est negatio identitatis inter Petrum, et Paulum.

opponitur a [illegible] contradictione praecise est vera, seu ipso [illegible] est pa-
ulus, sed obiectum [illegible] [illegible] quod est [illegible] positiva petri
quae non datur: [illegible] aliquam negatio[nem] [illegible] identitatis [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible], quae est obiectum [illegible] [illegible]. hoc ar-
gumentum [illegible] [illegible], ut [illegible] [illegible] [illegible], quod [illegible]
[illegible] aliquam [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
negationis [illegible] [illegible]: ablatione [illegible] [illegible] negationis [illegible] [illegible]
[illegible] cum aequo [illegible] [illegible] inter [illegible], et aequi [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible].

Respondetur

[illegible] [illegible] negationem distinctionis ad [illegible] [illegible] [illegible]: alia
[illegible] negationem [illegible] identitatis inter petrum, et paulum, [illegible] [illegible]
[illegible] inter petrum, et paulum, si [illegible] eadem [illegible] petri, et pauli,
quae modo datur, nego [illegible]: si [illegible] a [illegible] [illegible] petri, et pauli,
[illegible] [illegible]: si [illegible] [illegible] eadem [illegible], [illegible] [illegible]
contradictoria identitatis ad [illegible] [illegible] [illegible] petri, et pauli
quod modo datur [illegible] non [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] negationem [illegible]
identitatis, [illegible] non [illegible] [illegible] [illegible] identitatis. [illegible]
tolli [illegible] negatio [illegible] identitatis inter petrum, et [illegible]
per [illegible] [illegible] [illegible], quae [illegible] [illegible] inter petrum et paulum,
[illegible] [illegible] [illegible] negatio [illegible] identitatis, nego [illegible]
[illegible] [illegible] ablatione negationis [illegible], sed ex ablatione
[illegible] [illegible], [illegible] [illegible], et [illegible] [illegible] negatio [illegible],
et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]: et [illegible]
tolli negatio [illegible] per [illegible] ablationem [illegible], [illegible] ergo
[illegible], quod defacto datur, et eadem [illegible], quae defacto datur,
et non [illegible] [illegible] [illegible], nego [illegible] [illegible], [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], quae non datur, si [illegible] [illegible]
eadem [illegible] petri, et pauli, quae defacto datur.

Adde [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]: non [illegible] [illegible],

interna speciei, et pauli est distinctio interna speciei et pauli per mentem: si identitas logica, scilicet mentis: si identitas logica est entitas rei [illegible] ex illa [illegible] identitas logica; si identitas physica est negatio physica distinctionis ab [illegible]; hinc autem non ponitur distinctio rei [illegible], unde distinctionis non ponitur: quod patet in negatione physica, quae ponitur inter animal, et rationale, quae quidem sunt [illegible] animalitas et rationalitas, non ponitur formaliter [illegible] distinctio [illegible] rei distinctionis, quae potest esse extrema non eadem. ad 3um [illegible] [illegible], et [illegible]: obiectum [illegible] [illegible] hac [illegible] speciei non est pauli non existente petro non est entitas positiva petri [illegible], [illegible]: [illegible], [illegible]: hoc est obiectum illius, quod est entitas positiva petri, quae [illegible] [illegible], et [illegible] quid positivum est obiectum [illegible], ab illo [illegible] [illegible], non [illegible] positivum non existat, quasi ad [illegible] [illegible] veritatis non requirat. quaestio 2a in quo consistat distinctio rationis? [illegible] ut [illegible] in nulla praedicatione.

Quaestio 2a

In quo consistat distinctio rationis?

Caput [illegible]

In nulla praedicatione

Intelligentia [illegible] est, et [illegible] adunata [illegible] [illegible] unde [illegible] Philosophorum [illegible] existimata distinctione rationis quia intellectus noster unus, et [illegible] formaliter, et plurima facit, quidquid aliquando [illegible] [illegible] impetrant, quasi acceperint non dari distinctionem rationis; [illegible] denominationes extrinsecas esse distinctionis rationis plane [illegible], quod, et nos fatemur. alia [illegible] distinctio rationis [illegible] alia [illegible]: hinc dicitur distinctio [illegible] nomina [illegible] eadem res diversis vocibus explicata.

absque fundamento in re ad talem diversitatem: ergo gladius, ensis
illa autem distinctio, cum per diversos conceptus eadem explicatur cum
fundamento in re ad talem diversitatem: et haec est propria rationis
distinctio, quae sic definitur: est illa qua eadem res per [illegible] intentionali-
ter eadem apprehenditur sub diversitate; ideo homo dicitur
idem intentionaliter, cum concipitur ut animal ac cum concipitur ut rationale;
quia enim idem concipit intellectus per unum conceptum animal ac per
istum rationale; eadem albedo dicitur eadem intentionaliter cum concipitur
ut qualitas, ac cum concipitur ut color, propter eandem rationem: unde ea
illa semper est cognitio, quae unum et idem [illegible] intentionaliter [illegible]
[illegible]: qualis autem fuerit haec cognitio, infra dicendum erit.

Diximus ad
distinctionem rationis [illegible] [illegible] conceptibilitatem; quam quibusdam
habet ex parte obiecti [illegible] [illegible] [illegible] fundamentum distin-
ctionis rationis, haec autem conceptibilitas diversa [illegible] [illegible] est quaedam
virtualis aequivalentia, seu comparabilitas ad plura, seu [illegible]
[illegible], quae [illegible] [illegible] obiecti ad diversa [illegible] [illegible]
sive secunditatem nominemus, sive comparabilitatem ad plura, sive
ex virtualem aequivalentiam appellare malis, esse fundamentum
distinctionis rationis, ex eo probatur: quod illa distinctio ex parte
obiecti quidquid ex parte illius requiritur ut intellectus [illegible]
[illegible] cum fundamento in re, et illa secunditate [illegible] intellec-
tus non datur quidquid ex parte obiecti requiritur, ut intellectus [illegible]
[illegible] cum fundamento in re: [illegible] datur diversa [illegible] ex parte
intellectus cum fundamento in re, cum ex parte rei, sive [illegible]
[illegible] conceptibilitas [illegible] non daretur, ergo haec est secunditas obiecti [illegible]
[illegible] comparabilitas [illegible] etc.

Hanc secunditatem, sive aequivalentiam
[illegible] [illegible] posse existimo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible], et quae [illegible] sufficiat ad distinctionem rationis, quomodo
[illegible] [illegible] habeo: [illegible] [illegible] secunditatem [illegible],

quæ simul cum eandem entitatem confluerunt, et in pluribus 60
entitatibus distinctis diversa repræsentant, aut repræsentare possunt:
homo ergo fecundus est, quando solum animal, et rationale, quæ sunt
in homine copulantur, in equo, vel et in Angelo distincta reperiuntur: 2o,
quod fecunditas est causæ ad diversos effectus, s. quod fe-
cunditas effectus eiusdem ad diversas causas: ut exemplum, quia produ-
ctivus est caloris, et alterius ignis: ut potentia Divina produc-
tiva hominis et Angeli dicitur æquivalere pluribus causis, qua-
rum una posset hominem, altera angelum producere: similiter eadem actio
peccaminosa et refertur ad Deum, a quo Physice producitur, et ad causam
creatam, a qua Physice, et moraliter causatur. 3o: quod fecunditas est re-
spectus, s. unionis, quam habet eadem res ad distincta extrema, s. ad
distinctas potentias: sic actio productiva cum principio, et termino unitur,
et utrumque respicit: unio similiter cum utroque extremo: species intentionales
si albedo et dulcedo identificarentur, diversas potentias respicerent
eorum realiter coniunctis. Sub his modis res eadem est virtualiter
multiplex, et fundamentum sufficiens ad distinctionem rationis.
Hæc prædic-
tæ fecunditates appellari solent diversa connotata, ad quæ eadem
realiter entitas referri potest: ea autem connotata necessaria [illegible]
omnino ad distinctionem rationis tanquam signa ad designandam fecun-
ditatem, sive virtualem æquivalentiam obiecti, quæ est fundamentum
distinguendi rationis: et ratio est quia debet dari fundamentum ex parte
obiecti ex quo intellectus sic præscindat formaliter unum ab alio; sed non
aliter potest cognosci hoc fundamentum nisi per hæc connotata, sive
[illegible], tanquam signa monstrantia diversas species rei: ergo debent admitti
talia signa, sive connotata. Hinc sequitur: distinctionem rationis esse intrinsece
quam intellectus ipsum, et non in obiectis formaliter: quod notanter dicitur
ne apud Thomistas habeamur nominales, quia dicimus fieri distinctionem
rationis quæ non sit in ipsis obiectis, sed in quantum actibus intellectus
[illegible]: an autem hæc sit opportuna alii examinent, et iudicent.

Caput 2um
quid alii senserint quid nobis tenendum proponitur.

Variant plures antiquorum sententiae [illegible], et refellere cum frequentioribus conten-dere, primum cognitionis confusae, quibus cum familiaritate [illegible] [illegible] aliqui s. nomen conceptorum [illegible] mane [illegible] ille praecisionem sua idea cognitionem praedicatum, quae extra tendentiam [illegible] distinguat [illegible] adjunctis, s. praecisionibus, quod sic explicatur: cognitio animal ut hoc nomine importatur solum distinguit homines ab anima-libus, et [illegible] illum ab rationali; et ideo talis cognitio animal dicitur confusa, et praecisiva quia non distinguit hominem ab eo, quod non est rationale et ab eo, quod non est animal, [illegible] ex parte obiecti eodem prorsus modo quo attingit animal in homine attingit etiam rationale, et quidquid cum animali identificatur. Unde concludunt, quod haec cognitio animal est praecisiva formalis, et distinctiva [illegible], quia ex modo tendendi [illegible] hominem comparationibus, nempe ab animalibus, quin illum distinguat ab rationalibus. In prima [illegible] sententiam hanc [illegible] posuit, et forte [illegible] aliqui [illegible], eo, quod [illegible] ab eo ex expositione; [illegible] hoc [illegible] [illegible] [illegible] gerit; [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] sen-tentiam hanc [illegible] a doctis [illegible] [illegible], et scripto [illegible], quod [illegible] nostrum damus.

[illegible] nostro sententiam hanc [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible]: hic cognitio hominis ex [illegible] tendentia vitali, distinguit hominem a [illegible], quando cognos-citur praedicatum cognitum animal rationale: quia illa cognitio ex [illegible] [illegible] hominem ab animali, et rationali, et non magis distinguit anima-rationale, quam homo ab animali rationali. Probatur [illegible]: illa cognitio

homo ex suo tendentia minori claritate attingit hominem, 61
quem sub animal rationale, licet ex sua definitione obiectivè, ab extra dest.
ingue obiectivè: sed quod cognitio distinguat hominem a praeunitis
rationibus, iuxta adversarios, stat pene minori claritate cognitionis, qua illa
cognitio homo distinguit hominem a praeunitis, quatenus nempe homo
cognoscitur per rationem animal rationale 3° quia iuxta hunc dicendi
modum homo cognitus ut animal non distinguitur ab ipso cognito ut
rationale: probo assumptum: homo cognitus ut animal non distinguitur a praeu-
nitis rationibus, ac ipso praecise cognoscitur ut rationale: ergo non distinguitur ab
ipso cognito ut rationale: probo antecedens, quia homo praecise cognitus ut
rationalis etiam distinguitur a praeunitis, nam cognoscitur ut distinctus
a pluribus, quae non rationalibus, sicut ipso cognoscitur ut animal, non
cognoscitur distinctus a pluribus, quae non animalibus: ergo unde
colligo, animal in hac sententia non distinguitur a rationali, sed ab homine
ipso scilicet habet sub cognitione confusa animal et sub clara animal
rationale etiam habetur; ex his tamen compugnat hae sententiae, quia ab ipsis,
quod cognitio ex sola tendentia distinguat obiectum a pluribus, seu pra-
eunitis; intelligitur facile, quomodo homo non sit identificatus ut
animal, ac ut rationale etiam sit impossibile esse distinctum a praeunitis praeter
hominem a quibus distinguitur realiter, ut infra videbimus.

finibus sententia pro hac quinta Thomas 6 metaphysicae c. 4. Striaga [illegible]
[illegible] inadvertentia se metaphysices pun. 10 § 9. plerique quidem explicant
cum distinctionem dari dubii illorum conceptuum, seu conceptuum adaequatorum,
seu quibus conveniunt per cognitionem: aliquando tamen distinctio-
nem dari rationem in cognitione inadaequata obiecti inadaequationem ipsam
nempe ex parte actus, modo quia homo cognitus per haec
nempe animal distinguitur ab ipso cognito per hanc cognitionem rationale, perfe-
ctius per cognitionem animal ad conceptus tendendi, adeoque imperfectus
perfectionem rationale. aliquando in utroque ita debere esse inadaequatam
cognitionem, quae sit distinctio dari, ut dicitur negationem alterius cognitionis

adaequatam, quae bene obiecti perfectionem attingeret ex modo tendendi, sive haec adaequata cognitio sit simplex, sive composita ex duplici, vel inadaequata. Requiruntur denique pro fundamento distinctionis obiectum [illegible] [illegible], ad quorum singulos [illegible] possit per inadaequatam cognitionem, quin referat alterum: haec de [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] habet, sed non per omnia nobis placet, ideo quidquid veritatis [illegible] [illegible] nobis est, amplectimur, et quidquid falsitatis, sequentibus conclusionibus expungemus.

Sit prima conclusio: etiam si sufficiat ad distinctionem rationis [illegible] ex parte actus cognitio inadaequata [illegible] inadaequatione cognitionis; [illegible] [illegible] [illegible] tanquam [illegible], et adaequata [illegible] distinctioni rationis [illegible] conclusione unum suppono, alterum intendo: suppono sufficere ad distinctionem rationis cognitionem [illegible] inadaequatam inadaequatione cognitionis, quam communiter [illegible] admittunt: et probo hoc suppositum: illa cognitio sufficit ad distinctionem [illegible] ex parte actus, per quam unum, et idem realiter obiectum intentionaliter non est idem secum ipso; sed per cognitionem inadaequatam inadaequatione cognitionis unum, et idem obiectum non est intentionaliter idem secum ipso: ergo cognitio inadaequata sufficit ad distinctionem rationis [illegible] ex parte actus. Probatur minor: homo ergo cognitus ut animal per cognitionem hanc inadaequatam hominis animal non est intentionaliter rationale, et idem homo cognitus per hanc cognitionem inadaequatam rationalis non est intentionaliter animal: ergo homo intentionaliter est alius, et alius: ergo non est intentionaliter idem secum ipso: ipse enim homo in se animal est rationale realiter est, per hanc autem cognitionem animal non est intentionaliter rationale: ergo [illegible]

Confirmatur: per illam cognitionem inadaequatam animal cognoscitur abstracta perfectio essentialis hominis, et alia non cognoscitur ex parte actus: ergo homo vi illius cognitionis inadaequatae non habet [illegible]

tionaliter a aliqua perfectione sibi essentiali; ergo non sufficit ad distinguendum a se ipso. Cum ergo cognitio distincta est debet comprehendere perfectiones essentiales. Confirmatur: homo cognitus ut animal per cognitionem inadaequatam animal excludit a sua intrinseca formalitate rationale; sed homo excluditur a sua intrinseca formalitate rationale distinguitur formaliter a rationali; ergo homo cognitus per animal per illam cognitionem inadaequatam distinguitur formaliter a rationali, sed si, per quam excludit homo a sua intrinseca formalitate rationali, est illa cognitio inadaequata; ergo illa est exclusio formalis, et distinctio rationis.

Probatur 2a pars et probo: Nam cognitio inadaequata non requirit comparationem tanquam adaequatam, et unicam formam distinctionis rationis. ea cognitio requirit comparationem tanquam adaequatam formam distinctionis rationis, sine qua intelligo naturam unum, et idem obiectum non esse intentionaliter idem; sed possum intelligere unum, et idem obiectum non esse intentionaliter idem absque tali cognitione inadaequata; ergo eam requirit comparationem tanquam adaequatam formam distinctionis rationis. Maior est omnino probata. Minor probatur: absque comparatione adaequata [illegible] cognitione inadaequata intelligere [illegible] non esse intentionaliter eundem cognitum [illegible] cognitione: ergo intelligere possum unum, et idem obiectum non esse intentionaliter idem absque tali cognitione inadaequata, excludente quantitative adaequatam. [illegible] in sequenti conclusione explicabitur.

Sit 2a conclusio: Cognitio adaequata obiecti est tantum duplex cognitio inadaequata, quarum una attingit obiectum inordinate [illegible], et alia inordinate [illegible] possum opinione esse distinctionem rationis. Vera aliquos diceret duplicem cognitionem omnino esse necessariam ad distinctionem rationis; sed aliter dicendum, [illegible] ad distinctionem rationis unicam inadaequatam cognitionem sufficere: ad [illegible] huius nostrae conclusionis [illegible], [illegible] [illegible] distinctionis rationis cognitio adaequata obiecti simpliciter, et realiter indi-

entitatibus, quas praecisive dicit attingit quae res obiectum; comprehensi-
one ac adaequatione cognitionis, atque non in obiecto exprimitur, non est quali-
ter, qualiter est cognitio divina, per hanc enim cognitionem non solum
intentionaliter in se ipsa, et attingit ad distinctionem rationis quae
vel adeo omnino aberramus. Secunda conclusio, quae ipsa
ex mathematicis sumitur est num. 8. adest, ideo cognitio divina non
comprehendit distinctionem rationis in obiecto, quia perfectissime et adaequate
attingit quidquid attingit. Tertia conclusio adaequata cognitio vel
adaequata est, perfecta tamen, cum sint aliquae cognitiones creatae
distinctae, quarum quaelibet est inadaequata et sunt partialiter proportionatae
cognitiones nec sunt [illegible] distinctivae in Deo tantum, cum nulla sit ratio
divinae scientiae quae est perfectissima, et adaequatissima omnibus
exhauriat totam cognoscibilitatem obiecti: solum vero ad minimum cognitae
quatenus, quae sit realiter duplex, cognoscibilis inadaequata inade-
quatione cognitionis.

Probatur conclusio 1a: per illam cognitionem adaequatam,
[illegible], operatur intellectus circa easdem entitates ad diversas
rationes; sed illa cognitio, per quam intellectus operatur circa easdem entita-
tes ad diversas rationes, est distinctio rationis: ergo illa cognitio adaequata
ut [illegible] est distinctio rationis. maior est evidens, minor
vero [illegible] ex illis cognitionibus defert intellectus hominis, quas
cognoscit ut animal ad operationes sensitivas, et praedicatis re-
fert eundem hominem ad operationes rationales, quae operationes di-
versi [illegible] sunt. minor probatur: illa cognitio per quam
intellectus refert hominem ad diversas rationes; est [illegible], per quam
[illegible] homo dicitur intentionaliter [illegible]: ergo est distinctio rationis: probatur
antecedens: illa cognitio per quam intellectus refert hominem ad diversas ra-
tiones, sensationes nempe, et rationis est [illegible], per quam homo cognitus
in ordine ad sensationes dicitur intentionaliter [illegible], et est
[illegible], per quam homo [illegible] cognitus in ordine ad rationalia dicitur
intentionaliter animal: ergo est [illegible], per quam homo dicitur inten-

sionaliter ideo: ergo ratio per quam distinguitur a se homo a se ipso.

Probatur 2° consequentia: ea cognitio est ratio sufficiens distinctionis rationis, per quam eadem res apparet alia, et alia intellectui, ut quidem explicant: sed per illam cognitionem adaequatam idem homo apparet alius, et alius intellectui: ergo. Probatur minor: per illam cognitionem homo cognitus ut animal apparet ita animal, ut non appareat rationalis, et in quantum homo cognitus ut rationalis ita apparet rationalis, ut non appareat animal: ergo apparet idem homo alius, et alius intellectui.

Probatur 3° consequentia: si intellectus reflectat supra illas cognitiones inadaequatas, quae componunt unam adaequatam, cognoscet quidem unam formalitatem obiectivam tantum formaliter ab una cognitione non esse aliam formalitatem obiectivam formaliter ab alia cognitione: ergo cognoscet vi illarum cognitionum unam formalitatem obiectivam non esse aliam: ergo cognoscet ab illis cognitionibus factam esse distinctionem unius formalitatis obiectivae ab alia formalitate eiusdem obiecti: ergo cognoscet factam esse distinctionem rationis, et ea duplici cognitione esse distinctionem rationis: hinc est, quod Deus cognoscens hanc duplicem cognitionem animal rationale, quam ego habeo de homine, cognoscit quidem me facere distinctionem rationis, licet ipse non faciat. Probatur 4° si praeter aliquid ea cognitio adaequata, ut a nobis statuitur, non esset distinctio rationis, maxime quia non esset cognitio imperfecta, et praecisiva; sed est imperfecta, et Deus in ea caret, cum duplex sit, quarum quaelibet formaliter non extrahit totam cognitionem obiecti, et est praecisiva, imo duplex praecisiva ex modo tendendi in obiectum: ergo etc.

Dices: illa cognitio adaequata, ut a nobis statuitur, aequivalet cognitioni simplici adaequatae; sed cognitio simplex adaequata non est formaliter distinctio rationis: ergo nec nostra adaequata potest esse. Respondeo distinguendo maiorem: illa cognitio adaequata ut a nobis statuitur aequivalet cognitioni simplici adaequatae quoad

adequationem totius cognoscibilitatis obiecti secundum maiorem: quia ad
motum talis adequationis, neque maiorem etiam cognitionem
praeter adequatam, quae adequat cognoscibilitatem obiecti, et eo modo
intelligendi in obiectum attingendo obiectum etiam, hoc est, non dividendo
in unam perfectionem obiecti ab alia, et ita non praescindendo unam
ab alia: neque tamen alias cognitio adequata ex modo suo tendendi
in obiectum attingit obiectum ut plura, hoc est, dividit formali-
ter unam perfectionem obiecti ab alia, non enim per realitatem
cognitionis, quae attingit ex parte actus rationale, attingit formaliter
animal, sed per duas realitates diversas cognitionis, quarum quaelibet
formaliter praescindit.

Dices: in illa cognitione adequata sim-
plici dari habitus (explicantem animal), et habitus explicantem rationale: ergo illa cog-
nitio adequata simpliciter erit distinctio rationis sufficiens. ante est
verum: probatur consequentia: illa habitus explicans animal, et non ex-
plicans rationale est praecisiva superioris rationis, et similiter forma-
litas explicans rationale, et non animal: sed per nos cognitio ade-
quata omnino duplici praecisione est sufficiens distinctio rationis:
ergo illa cognitio adequata simpliciter erit distinctio rationis. unde in
fieret distincta cognitio simpliciter, et adequata esse distinctionem
rationis, et formaliter praecisivam. Respondeo distinguendo maiorem: in illa
cognitione adequata simpliciter dari formalitates explicantem animal,
et formalitas explicans rationale praescindentes animal a rationali, nego
antecedens: dari formalitates praecisas, et praescinditas per aliquas cognitiones
concedo antecedens: ratio est, quod in illa realitate cognitionis potuit intellectus
ut praescindere duas formalitates, quarum una refertur ad animal,
et alia ad rationale; aliud tamen est, quod ipsae formalitates quae prae-
scindunt ante intellectum praescindant suum obiectum: primum erga
verum est minime: quod patet in divina cognitione relata ad
hominem, in qua ego possum praescindere plures formalitates quarum
una attingat rationale, alia animal, alia admirationem

et etiam quia ipsa cognitio divina habeat has formalitates praescindentes, ut eas habeat formaliter: requiritur autem ad distinctionem rationis, quod cognitio formaliter praescindat, non quod praescindat, aut praescindibilis sit. Caput 3.um confirmat doctrinam praecedentem argumentorum solutione.

Caput 3.um

Confirmat doctrina praecedens argumentorum solutione

Ad fundamentum ex praedictione proxime quaedam praenotanda essent. Primum est: cognitio hominis per hanc cognitionem *animal* attingit etiam rationale, et quidquid identificatur ex parte obiecti cum homine, ut per modum unius termini obiective cognitum; sed ex suo modo significandi illa cognitio non exprimit rationale ut tale. Secundum est: fundamentum ad distinctionem rationis petitur in ipsa entitate hominis, et partim in ordine ad diversos terminos, ad quos referri potest idem homo. Tertium est: per hanc cognitionem attingitur *animal rationale*, quae partim a nobis praecisione, non solum dicitur homo cognitus ut animal aut cognitus ut rationale; verum etiam homo a singulis formalitatibus, quae exprimuntur a singulis cognitionibus inadaequatis: et ratio est, quia talis homo cognitus ut animal rationale refertur ad diversos terminos, ac refertur per istam cognitionem *animal* ..., et per istam *rationale* ...: refertur enim cognitus ut animal rationale ad totam collectionem terminorum, simul ... ex ratione, ad quam collectionem non refertur homo per quamlibet cognitionem distinctam; dari formalitates distinctas ex opere intellectus; ex parte obiecti non dari alia, et alia formalitas.

Arguitur 1.o: non requiruntur diversa connotata, ad quae referri potest eadem entitas ut distinctio [illegible] rationis: quia non sufficit [illegible] in cognitione praecisiva referente eandem entitatem ad diversos terminos. Ans. multis probatur: 1.o quia [illegible] ea connotata non dantur ut in albedine, quae [illegible] cognitiones

esse ut quantitas, s. ut color. 2º: quia non quaelibet connotata sufficiunt ad distinctionem rationis, ut videre est in definitione, et definito, quae non distinguuntur ratione; sed habent diversa munera, quibus tum comparantur duo nempe logice, alterius altera claritas: ergo diversum munus non sufficiunt. 3º: quia requirunt connotata, distinctio potius est realis, quam rationis, quod probatur: quia requirunt distinctionem in extremis realiter distinctis: ergo probatur ans.: unitas hominis simul cum operationibus sentiendi distinguitur realiter ab unitate hominis simul cum operationibus rationalibus: sed exigit distinctionem in extremis: ergo exigit distinctionem in extremis realiter distinctis: ergo non distinctio rationis, sed realis. 4º: si ex operatione, et ratiocinia; alia imperfecta animalia, et ex Angeli, omnes rationales debent imperfecta praeter hominem, et logicae enunciationes hominem esse animal, praeter illas logicas distinguunt sufficienter animalitatem omnino a rationali: ergo diversa praedicata intentionalia, diversaque connotata necessaria non sunt ad distinctionem rationis. His, et aliis rationibus innumeris moralibus, ut aiunt, recentiores de Philosophia, et Theologia communis sententia nostra, quae et saepe scriptis impetita, et contrariorum festive [illegible], nunquam labefacta.

Respondeo igitur negando ans. ad cuius probationem nego similiter assumptum: quia [illegible] non dant diversas operationes, ad quas referri possit, quatenus [illegible] est; et quae color; dant in diversis terminis, in quibus comparatio [illegible] abstrahuntur, ita quod diversus terminus attingat, cum quo comparatur, quo ut quantitas cognoscitur, ac ut quo color attingitur; ut enim supra notavimus [illegible] [illegible] unam fecunditatem implicite possunt considerari, et dari terminos [illegible], quod habet pro fundamento ad distinctionem rationis fecunditatem habere aliquid duplicis proprietatis, quae in pluribus entitatibus distincta reperitur; nempe in quantitate, et in colore: referri ergo potest, dum cognoscitur ut quantitas, praeter ad alias quantitates,

et ideo cognoscitur ut color ad alium colorem, quibus circumstantiis
refertur tamen potest ut qualitas ad subiectum, quod ut qualitas
concipitur, et ut color refertur potest ad potentiam visivam, cuius
obiectum est, cum plures diversae formae, ad quas refertur potest
eius albedo.

Ad 2.um autem probationem nego non sufficere
quaslibet diversa connotata ad distinctionem rationis: ad id quod
additur de definitione, et definito obscuro, dico, non sequi
hoc esse diversa, quod sit definitum obscurum attingitur per istam
definitum formale *homo*, et definitio obscura significat per istam
definitionem formalem *animal rationale*, quia tunc attingitur idem obiectum
ad iisdem terminis relatis: si non reflectere comparationem intellectum hominis
cum definito, et definitione formalibus, hoc est, cum illis duabus cogni
tionibus, una clara, et altera obscura, quarum idem homo
est cognoscibilis per unam claram definitionem formalem, et per aliam
obscuram definitionem formalem, possunt quidem dari distinctionem rationis,
cum idem homo ad diversos terminos, sive ad diversas cognitiones, quibus attingi
potest, comparabilis sit.

Ad 3.am probationem in antecedenti negando
et consequentiam probationis, dico cum subsumptione in maiore: entitas homi
nis simul cum operationibus sentiendi distinguitur realiter ab enti
tate hominis cum operationibus rationis. quoad intrinsecum,
sive quoad rem, nego maiorem; quoad res extrinsecas, transeat
etiam maiorem: concedo: sed extrinsecum respectu ab entitate homi
nis distinguitur quidem realiter, tamen entitas hominis quoad
intrinsecum semper eadem est realiter, et intellectum
dicitur intrinsece, et realiter eadem sub distinctionis, et exercet
intrinsece, ~~[illegible]~~ ad 4.um respondeo ad minorem hipo
thesis, et aliis, et negando consequentiam: intellectus enim cum dicit cognitio
inadaequata hominis, quae refert hominem cognitum ut animal
ad sensationem intellectus intrinsece non, sed tantum ut aliquam

inconferunt homo cognitus ut rationalis, cum implicite supponat cognitionem hominis ut rationalis: ut autem referatur absque homo cognitus ut animal ad sensationem, non requiritur, quod sint realiter complexe, sed quod possint esse obiectum, et terminum, ad quem referri possit intellectus homo cognitus ut animal, ad quem non referatur, sive referri possit homo cognitus ut rationale: data enim hac cognitione homo est animal, quae licet comprehensiva sit, et inadaequata, datur negatio quod homo intentionaliter non est id, quod intentionaliter fuisset(?), neque potest esse reale ut supra.

Arguitur 2o: implicat quod tota hominis entitas attingatur absque, quod sit distinctio aliqua, et non attingantur omnes termini talis entitatis: sed male explicuimus distinctionem, nisi per hoc, quod eadem entitas attingatur in ordine ad hos terminos, et non in ordine ad illos: probatur antecedens: tota entitas hominis est ordo realis ad omnes suos terminos, sed ordo realis ad omnes suos terminos cognosci non potest, nisi omnes illi termini cognoscantur: ergo implicat totam entitatem hominis cognosci, et non cognosci omnes illius terminos. Confirmatur: haec propositio est falsa, homo cognoscitur in ordine ad sensationem, et non cognoscitur in ordine ad ratiocinium: ergo attingi debent omnes termini, ad quos refertur totus homo. probatur antecedens: in homine idem est ordo ad sensationem, et ordo ad ratiocinium: sed falsum est unum ordinem sine alio cognosci: ergo in ordine ad omnes terminos cognosci potest eadem entitas hominis per quamlibet cognitionem.

Respondeo negando antecedens: ad probationem tota maiori, nego minorem: et ratio est, quia potest cognosci ordo realis non ad omnes terminos, quia cognoscatur res in ordine ad omnes suos terminos: non cognosci ordinem est cognoscere illam entitatem, quae materialiter, et realiter est ordo ad omnes suos terminos; cognosci tamen in ordine ad terminos est modus specialis cognoscendi rem, illam comparando cum suo termino: sicut cognoscere hominem ut animal reale, est cognoscere illam entitatem, quae est ordo realis.

tialis dependentiae a Creatore; non tamen comparatur per illam cognitionem cum Creatore, a quo essentialiter dependet, unde non cognoscitur in ordine ad Creatorem. Ad confirmationem negamus consequentiam illius probationis, immo verissimam eam autumamus; licet enim unus ordo sine altero cognosci nequeat, quia materialiter, et realiter idem sunt, tamen potest cognosci ordo, quin cognoscatur ut ordo, qua cognoscitur ordinatus ad ordinem, non est praecise cognoscere ordinem, sed cognoscere comparando illum formaliter cum suo termino. Alia argumenta, postquam praecisionem objectivam viderimus, explodemus. Quaestio 3a utrum distinctio rationis fiat per praecisionem ex parte objecti? Caput 1um Dominicanorum sententia exponitur, et rejicitur.

Quaestio 3a

Utrum distinctio rationis fiat per praecisionem ex parte objecti.

Caput 1um

Dominicanorum sententia exponitur et rejicitur

§ 1us

Dominicani tamen aspirarunt sententiam, ut existimant, contra nostrum argumentum requirendae objective ipsa objecta, itaque praecisionem, sive inadaequationem non se tenere solum ex parte cognitionis, quae solet praecisiva formaliter appellari; sed etiam ex parte objecti cogniti, quae vocatur praecisio objectiva: ita quod intellectus quando praecindit, et dividit objective hominem v.g. in duas partes, quarum unam cognoscit per hanc cognitionem *animal*, quin alteram cognoscat; aliam per istam cognitionem *rationale*: unde, inquiunt, haec formalitas *rationale* praecisa manet objective ab ista formalitate *animal*, eo quod per istam cognitionem *animal* non attingat objective rationale. Videntur Thomistae seu Discipuli, praecipue Joannes a Sancto Thoma, et Cursus ex Calceatorum Complutensium: existimant multi talia valde esse haec super difficultatis articulo Divi Thomae mentem: pluribus enim in locis favere videtur praecisionibus

objecti; plures etiam praecisiones habebit formales, sive ex parte actus, videtur admittere, et obiectivas agnoscere, ut advertit Pater Quiroga disp. 3a. metaphysicae: nobis illas agnoscit pro praecisionibus formalibus Divi Thomae testimonium opusculo 1° in principio, quod apud Ioannem de sancto Thoma invenitur lega[illegible] bus sic pro talibus ex innumeris nostris proferemus: auctoritas Doctor Angelicus praecepit: distinctio inter attributa divina neque ex parte ipsius Dei, sed in conceptionibus intellectus in quibus est diversa ratio eorum significata substat: ubi manifestum est, loquitur Divus Thomas de distinctione rationis, quae non in ipso obiecto intrinsece, sed in ipsis conceptibus, quae diversimode significant eandem rem, vidam existimat, quidquid aliter intelligat comminiscuntur.

Ante impugnationem huius sententiae praemittendum fuit, in quo differat sententia haec obiective praecisionem admittentibus [illegible] Thomistis, qui docent cognoscentem animal non totum hominem, sed partem illius cognosci, asserimus nos totum hominem cognosci obiective, et non attingi ad omnes suos gradus: asserunt illi, distinctionem rationis esse praecisionibus, et inadaequatam praecisionem ex inadaequatione objecti; asserimus nos, esse praecisionibus, et inadaequatam solum praecisione, et inadaequatione cognitionis: asserunt ipsi, hanc praecisionem obiectivam resultare in obiecto ipso post operationem intellectus, et minime dari a parte rei, ne eius statibus tribuantur continere; asserimus nos, minime resultare talem praecisionem obiectivam post operationem intellectus in ipso obiecto intrinsece, licet per suam extrinsecam denominationem [illegible] cognitionem immutari negamus intrinsece objectum. Scilicet huius sententiae impugnationem adoriamur.

Impugnatur praecisionem obiectivam Thomisticam: supposita identitate reali inter animal, et rationale in homine, ut supponi debet, nequit

cognosci animal quin cognoscatur rationale: ergo nequeunt pr[ae]dicari de illo animal, et rationale: probo antecedens; nequeunt verificari de eadem entitate reali duo praedicata contradictoria; sed possunt verificari, si potest cognosci animal, quin cognoscatur rationale: ergo nequit cognosci animal, quin cognoscatur rationale in homine. maior patet ex evidenti illo principio, idem nequit esse simul, et non esse, quod falsum foret, si verificarentur praedicata contradictoria de eadem entitate reali. probatur minor: verificarentur de animali, quod cognosceretur, et de rationali, quod non cognosceretur; sed cognosci, et non cognosci sunt praedicata contradictoria; atqui animal, et rationale sunt eadem entitas realis: ergo.

Respondeo syllogismum

ista, quo male semper usi sunt adversarii, ex eo quod vanus dicitur esse ab syllogismis ad minus praecisionibus obvios: ex his enim idem inter se, quae sunt idem omnino; neque distinguuntur inter se ea, quorum alterum distinguitur ab uno tertio, alterum vero non: quod probatur in his syllogismis uno affirmativo, in altero negativo in Barbara: rationale est animal; sed cognoscitur rationale: ergo cognoscitur animal. rationale est animal; sed non cognoscitur animal: ergo non cognoscitur rationale, unde evidenter infertur, quod cognito rationali per hanc cognitionem rationale, et non cognito animali, fieri rationale non est realiter animal, scilicet eveniret in uno argumento dicta; ad minus enim praecisiones et ad minus dicunt in ea opinione sententia nostra infertur consequens, quod fieri nequit.

Mirum est quod effugia tenuerint, quae verbis sua latibula doctores praecisionum obiecere, ut vim huius argumenti, quod tamen tamen irrefutabile est, quomodo diluere doceant. Primo aliqui respondent, esse quidem inconvenientibus praedicata contradictoria extremis non distinctis realiter; quod veritati sua debitas, et non alteri tribuant, non est inconveniens, si atque

hec praedicata contradictoria cognosci, et non cognosci tribui diver-
sis formalitatibus; nempe animali et rationali; praeterea quia non ve-
rificarentur talia contradictoria de eadem formalitate. Probatur consequentia
contra 1°: illa formalitas est identificata realiter cum alia: ergo quid-
quid convenit uni convenit alteri; et consequenter argumentum
ipsorum factum. Contra 2°: si possit convenire uni, et eidem entitati
secundum diversas formalitates cognosci, et non cognosci: ergo etiam po-
terit convenire produci, et non produci secundum diversas formali-
tates, quod non admittunt adversarii: sed probatur illatio, sicut
produci convenit toti realitati, ita cognosci convenit toti reali-
tati; sed hoc non obstante potest eadem entitas cognosci, et non cog-
nosci secundum diversas formalitates: ergo poterit etiam produci, et non
produci secundum diversas formalitates.

Contra 3°: quia si possunt
verificari illa praedicata contradictoria non diversas formalita-
tes, quae proveniunt ab extrinsecis praecisionibus: ergo ante cognitionem prae-
cisivam, quae non dant formalitates, nequibunt convenire praedicata
contradictoria: est contra eosdem; sed praecisionibus obiectivis admis-
sis verificantur contradictoria ante cognitionem praecisivam quae non
dant formalitates diversas: ergo frustra recurrunt ad formalitates di-
versas. probo antecedens subsumptum: ante cognitionem praecisivam verum
est, animal posse cognosci cognitione animal, et rationale non pos-
se cognosci cognitione animal; sed posse cognosci cognitione ani-
mal, et non posse cognosci cognitione animal sunt praedicata contradic-
toria, quae conveniunt eidem realitati ante eam cognitionem praecisivam
rem: ergo. quia ut probat verificantur praedicata contradictoria
intrinseca, qualia sunt posse cognosci cognitione animal, et non
posse cognosci cognitione animal, adversus eos, qui recurrunt
ad meras obiectivas praecisiones convenire eidem entitati praedicata
contradictoria extrinseca, qualia sunt cognosci, et non cognosci;
et non intrinseca, quod optime impugnat Arriaga disp.

Impugno 2o. præcisiones objectivas: si darentur præcisiones objectivæ animal distingueretur intrinsece ante opus intellectus a rationali; sed hoc a Thomistis negatur: ergo non dantur tales præcisiones. probo majorem: admissis præcisionibus objectivis post operationem intellectus distinguitur intrinsece animal a rationali juxta illarum fautores: ergo etiam ante opus intellectus distinguuntur intrinsece. probo consequentiam: distingui intrinsece animal a rationali est denominatio intrinseca ipsius objecti; sed hæc denominatio intrinseca nequit provenire a forma extrinseca, qualis est cognitio: ergo si post operationem intellectus distinguitur intrinsece etiam ante operationem intellectus. Dices: distingui fundamentaliter intrinsece ante opus intellectus, et post operationem intellectus distingui formaliter intrinsece. Contra: ergo ante opus intellectus fundamentaliter intrinsece distinguitur animal a se ipso: probo consequentiam: ante opus intellectus distinguitur fundamentaliter intrinsece animal a rationali, sed ante opus intellectus rationale est ipsum animal: ergo ante opus intellectus fundamentaliter intrinsece distinguitur animal a se ipso, et verificabuntur hæc duo prædicata contradictoria intrinsece distingui fundamentaliter intrinsece et non distingui fundamentaliter intrinsece de eodem; ens etenim animal distinguitur fundamentaliter intrinsece a rationali, et non distinguitur fundamentaliter intrinsece ab animali.

Impugno 3o. et firmo hanc contra admissis præcisionibus objectivis distinguuntur intrinsece animal, et rationale ad cognitam præcisionem ex parte objecti: ergo mutantur intrinsece ab cognitionem præcisivam ex parte objecti: atqui est contra doctrinam, probo consequentiam: mutari intrinsece est habere aliquid intrinsecum, quod antea non habebat; sed ob cognitionem præcisivam ex parte objecti, habent animal, et rationale aliquid intrinsece

quod antea non habebat: ergo mutatur intrinsece vi cognitionum
comprehensivarum ex parte obiecti. minor probatur, quia vi cognitionum compre-
hensivarum ex parte obiecti datur inter animal, et rationale intrinse-
ca distinctio, quam ante ipsas comprehensiones obiectivas non ha-
bebant. ex quo duplex infertur absurdum: primum, quod a parte rei
sit ex natura, qualis est cognitio respectu obiecti, res immu-
tet intrinsece. 2um est, quod Deus intrinsece mutetur per ame-
rem [illegible], quo illum cognoscit ut divinum, quam illa cognitio [illegible]
omnis; cum enim mea cognitio comprehensionibus ex parte obiecti ha-
beat Deus aliquam intrinsecam distinctionem, quam antea non ha-
bebat, quod non admittent Thomistae. Dices: dari fundamenta-
liter distinctiones ante cognitiones comprehensivas; dari autem for-
maliter post cognitiones comprehensivas, unde non immutatur obiectum in-
trinsece. sed retorquetur argumentum: post cognitiones comprehensivas ex parte
obiecti obiectum habet intrinsecam distinctionem formalem intrinsecam, quam
ante non habebat: ergo mutatur intrinsece.

Impugnatur 4o ad-
mittendo comprehensionibus obiectivis animalitatis [illegible] distinguuntur for-
maliter intrinsece a rationalitate [illegible]; sed hoc absurdum non debent ha-
bere Thomistae: ergo non dantur comprehensiones obiectivae. probo maiorem:
admissis comprehensionibus obiectivis complexum ex animalitate, et ra-
tione ipsius cognoscente distinguitur intrinsece realiter a comple-
xo ex rationalitate, et ex eadem cognitione cognoscente animalitatem; sed
non distinguuntur realiter intrinsece unum complexum ab alio [illegible] cognitio
cum eadem sit: ergo ratione animalitatis, et rationalitatis: ergo distinguuntur rea-
liter intrinsece animalitas a rationalitate. probo maiorem: complexum
ex animalitate, et cognitione illam attingente est intrinsece
denominatio cognitum, cum animalitas, ut talis, vere per illam
cognitionem cognoscatur; sed complexum ex rationalitate, et ex eadem cognitione
non est intrinsece denominatio cognitum, cum rationalitas per illam
cognitionem non cognoscatur: ergo unum complexum realiter intrinsece ab

alio distinguitur: quod per aliquam partem alterius complexi quae realiter intrinsece distinguatur ab alia parte alterius complexi: sed hoc non est cognitio, quae eadem est in utroque complexo: quamvis diversa, et realitas, quae sunt aliae partes utriusque complexi. ex quo argumento etiam subinfero, quod diversis complexis convenire esse denominationem cogniti, et non esse denominationem cogniti, quae sunt praedicata contradictoria intrinseca, nam esse denominationem cogniti est praedicatum per identitatem intrinsecum illi complexo: quod deinde complexo realiter convenit praedicatum per intrinsecum, et ipsius negatio. Cognitum Pater Lince, et formula specialis impugnant.

Caput III

Pater Lince, et formula specialis impugnantur.

§ 1.

Pater Ricardus Lince lib. 8. Dialecticae disp. 9. c. 8. ad superiorem argumentationem cognoscit, et de altera responsione tanquam insufficienter explicata, propria ipsius solutionem ad libros metaphysicae remittit. innuit tamen, quod licet praedicata contradictoria non possint convenire respectu eiusdem realiter, seu naturaliter eiusdem possunt convenire eidem realiter respectu diversi modo [illegible] virtualiter multiplicis, et diversi. quod si enim animal distinguitur realiter naturaliter a rationali, ideoque possunt [illegible] et verificari de illis per fictionem praedicata contradictoria, sicut quae distinguunt in divinis filiatio, et essentia divina realiter virtualiter, verificant haec praedicata contradictoria, filiatio producitur, essentia divina non producitur. quam opinionem [...] modum amplexi sunt multi aliqui, et antiqui plures thomistae, quibus adhaeret formula metaphysicae c. 3. et alibi, communiter quasi 4. ... articulo. qui appellant hanc virtualem realem distinctionem

tionis fundamentum distinctionis rationis.

Haec est summa doctrinae nostrae: tenemus nos licet praecisiones objectivas, tam divinae aeternitatis, et eas, quas in divinis, et humanis formalitatibus in re tuendi saepe docuit, tum et Deus ipsas objective praescindentes omnia relationibus divinis praecisionem inadaequatam vero adaequatam defendit. Et aeque quod de hac sententia omnia ex aliqualiter exprimens, quia hucusque haec non est ad quaerendum, nempe distinctio virtualis actualis inter perfectiones creatas, solum inter indigentes praecisione in creatis concipere, hanc distinctionis virtualis realis, cum propter imperfectionem alterius modi rationis limitationis, quod humanus intellectus subsistit, et obsequium captivamus intellectus, cum in divinis admittere cogamur, ut contradictoria ante operationem intellectus se producit, non producit communicari, non communicari de perfectionibus divinis realiter identificatis verificamus.

Constituimo deinde quod etiam si admittatur distinctio virtualis realis in creatis, saltem in divinis admitti debet. Non esse admittendas praecisiones objectivas neque in creatis, neque in divinis: consequenter autem, non inferri praecisiones objectivas, ex eo quod contradictoria aliqua virtualiter distinguat, ut ostendit. Hoc autem breviter probabo, ne in alienas theologicas metas saltus impares, et genus proprium mittere videamur: pro quo suppono distinctionem virtualis realis, ut communiter definitur, esse aequivalentiam unius realitatis entitatis pluribus realiter distinctis ad subeundam, et verificandam aliqua praedicata contradictoria, in qua definitione videndum est non esse talem aequivalentiam ad omnia, et quaelibet contradictoria verificanda, sed ad ea solum, ad quae verificanda, scilicet formaliter distinctis nulla praedicata requirantur, scilicet divina ratio infinita perfectionis aequivalentia ad sub-

unde hec indifferentia produci, et non produci in eadem realiter entitate; non tamen datur equivalentia ad realiter (?) unde hec existere; et non existere; esse, et non esse: hoc supposito

probatur 1º:

etiam si distinguantur realiter virtualiter perfectiones creatae ut animal, et rationale adhuc sunt una actualiter entitas: ergo distinguuntur realiter virtualiter non possunt praescindi obiective a cognitione, ex terminis non sententia, consequentia probatur: non possunt praescindi obiective illa entitas, cuius si aliquid cognoscit, totum cognoscit, sed si sit una actualiter entitas, quando pars illius cognoscitur, tota entitas cognoscitur: ergo etiam si virtualiter realiter distinguantur, impossibilis obiective praescindi; probatur minor: si sit una actualiter entitas, qui pars illius cognoscitur, cognoscit, quod est actualiter illa pars; sed illa pars est actualiter tota entitas: ergo si sit una actualiter entitas, qui unam partem cognoscit totam entitatem cognoscit. Confirmatur: etiam si distinguantur virtualiter realiter formalitates eiusdem non sunt una, et alia actualiter, sed virtualiter: ergo non datur ex parte obiecti una formalitas actualiter cognita, et alia actualiter non cognita, et requiritur ad praecisionem obiectivam: probatur consequentia: quia non datur ex parte obiecti una, et alia formalitas actualiter, datur ex parte obiecti eadem formalitas actualiter; sed quia ex parte obiecti datur eadem formalitas actualiter, nulla una formalitas actualiter cognita, et alia actualiter non cognita, alias daretur ex parte obiecti alia, et alia actualiter formalitas, contra nos distinctionem virtualem: ergo non datur ex parte obiecti una formalitas cognita actualiter, et alia non cognita actualiter: ergo neque praecisio obiectiva.

Probatur

2º, et immediatius ad veritatem conclusionem, quod datur fundamentum ad distinctionem virtualem intrinsecam, non requiritur fundamentum ad praecisionem obiectivam in praesenti materia necessaria: ergo ex distinctione virtuali realiter non arguitur distinctio

praescindibilia ex parte obiecti. probo ant.: etiam si darentur praecisi tamen fundamentum ad distinctionem virtualem in eadem praecisa deitatis realitate possent verificari haec contradictoria convenire et non convenire, differre et non differre, sicut de animalitate, et rationalitate, non exinde daretur in eadem realitate capacitas ad recipienda haec contradictoria cognosci, et non cognosci; sed haec capacitas ad haec contradictoria est fundamentum ad praecisionem obiectivam: ergo etiam si darentur fundamentum ad distinctionem virtualem in creatis, non tamen ad distinctionem obiectivam praecisivam. maior vero constat: praedicata enim data fundamentum ad distinctionem virtualem, habebunt de eadem realitate verificarentur illa contradictoria; quia daret fundamentum ad verificanda haec existere, non existere: ergo non exinde quod detur capacitas ad illa contradictoria, scilicet convenire, non convenire, detur capacitas ad quaecumque contradictoria. ergo neque infertur quod detur capacitas ad haec, scilicet cognosci et non cognosci.

Confirmatur: quia haec non habet ex eo quod detur in divinis fundamentum, et cogat fides admittendam capacitatem ad verificanda haec contradictoria producere, non producere de eadem realitate, datur fundamentum ad haec verificanda existere, et non existere: ergo non ex eo quod detur fundamentum in creatis, et cogat evidentia rationis admittendam capacitatem ad verificanda haec contradictoria convenire et non convenire, datur fundamentum ad verificanda haec cognosci, et non cognosci. Confirmatur 2.: in divinis solum datur fundamentum, et capacitas, ad verificanda ea contradictoria ad quae verificanda cogit fides: ergo in creatis solum dabitur fundamentum, et capacitas ad verificanda contradictoria ad quae cogat ratio; sed nulla est potest; nam ex eo quod cogatur rationalis ad verificanda haec convenire, et non convenire, quae

sufficiunt ad distinctionem virtualem, quae sufficit ad verifi- 71
canda haec cognosci, et non cognosci, quae requiruntur ad
distinctionem ex parte obiecti praesuppositam: ergo etiam sunt funda-
mentum ad distinctionem virtualem in quantum non inde inferat
dari fundamentum ad distinctionem ex parte obiecti praesuppositam.

Confirmatur:
fundamentum datur a parte rei, ut etiam si duo sint realiter
actualiter distincta, adhuc negetur verificari de illis haec
contradictoria cognosci, et non cognosci: ergo potest dari funda-
mentum a parte rei, ut etiam si duae formalitates sint realiter
virtualiter distinctae, non inde inferatur posse de illis verifi-
cari haec contradictoria cognosci, et non cognosci: antecedens patet
in relativis, quae sunt omnino aliter correlativa, quae etiam si sint
actualiter realiter distincta, adhuc negetur de illis verificari
haec contradictoria cognosci, et non cognosci, cum correlative
correlativa necessario sint simul cognita: ergo si distinctio
realis actualis non est a parte rei fundamentum evidens, ut dicatur
capacitas in distinctis realiter ad haec praedicata cognosci, et non
cognosci, neque distinctio virtualis, quae minor est, erit funda-
mentum evidens capacitatis in formalitatibus virtualiter dis-
tinctis ad recipienda haec contradictoria cognosci, et non cognosci.

Haec probatio
probat: minor distinctio requiritur ad verificanda haec contradic-
toria cognosci, et non cognosci, quae ad haec communiter contradicto-
ria; sed ad haec sufficeret distinctio virtualis realis ergo
illa. Confirmatur: qui admittit distinctionem virtualem realem affirmat
de animalitate, quod conveniat cum equo, et de rationalitate quod
non conveniat; ad omnia enim, cum tantum haec contradictoria affir-
mari, et non affirmari sit praecisio obiectiva: ergo admittenda distin-
ctione virtuali reali sit praecisio obiectiva praecedat in ratione:
affirmatio dicitur fundari de aliqua formalitate, et non de alia

Dividit obiectum in duas formalitates, affirmat unius de una formalitate, quod de altera non affirmat, ut animalitatem rationalis cum equo, rationalitatem non tenuit cum equo; sed divisibilitas obiecti in duas formalitates, est praesumenda ab ipso obiecto; ergo. Confirmatur: cognitio nostra ignorantiam praesupponit, qua unio hypostatica illa humanitatis Christi Domini; sed unio haec immediate terminatur ad personalitatem Verbi, et non tam immediate ad naturam divinam prout talis, ut tradunt Theologi in materia de Incarnatione: ergo similiter cognitio nostra potest terminari immediate ad animalitatem, et non tam immediate ad rationalitatem: cum sicut natura divina supponit distincta virtualiter a personalitate Verbi, ita rationalitas supponatur virtualiter distincta ab animalitate. Maior videtur certa, cum cognitio nostra subtilior, et immaterialior sit quam unio hypostatica, haec enim modus physicus est, illa vero modus intentionalis, qui magis a materia, et corpore elevatus creditur.

Respondetur negando maiorem; quia ut magis distinctionem acquirit ad hoc ut aliqua possint cognosci, et non cognosci, quia ad hoc produci, et non produci plane defendo: ratio mihi est: quia in Trinitate divina opinabilis ex fide divina tenendum est, verificari haec produci et non produci de eadem simplici entitate absque distinctione actuali reali; at quia realis affirmativa est, non verificari posse contradictoria, quae sint super realis verificari non cogat, absque distinctione actuali reali, ne inferatur non identitatem extremorum tollere ex identitate ex terminis cum uno tertio: hoc posito, contradictoria rationis cognitionis damus nos, non possunt verificari illa contradictoria cognosci, et non cognosci de eodem obiecto absque distinctione actuali reali; ut potissimum super realia fideli dari Doctores docent posse verificari haec produci, et non produci absque distinctione actuali reali: ergo a minori, sed longe

materiae requiritur distinctio ad hoc verificanda cognosci
et non cognosci, quia ad hoc produci et non produci, quod est
ad veritatem contradictoriorum, sufficit verificari haec duo contradictoria cognos-
ci, et non cognosci secundum eandem realitatem absolutam obiecti; cum requi-
ratur et sufficiat aliquis terminatio, vel non terminatio, vel non evidentia
ex parte actus, sed in ordine suo praesuppositionis obiecti: quod si non
cognoscimus verificari haec duo contradictoria produci, et non pro-
duci de eadem realitate absoluta obiecti, cognoscimus quod de omnipotentia
Dei divina obsequium iubeat quod propria quaeque intelligentia
captivemus.

Ad tertiam confirmationem contra mutationem rejiciendam
negatur: ad probationem distinguo maiorem: affirmativa et negativa
praedicta realitate, et non de alia, dividit absolute in duas
realitates ex parte obiecti, nego maiorem: in duas realitates ex par-
te actus, concedo: itaque sicut non distinctionis virtualis quam
supponit inter animalitatem et rationalitatem datur capacitas in
eadem absoluta entitate ad hoc contradictoria communicari et
non, ita non est ex distinctione data capacitas ad haec
affirmari, et non affirmari circa unam et eandem realitatem de
qua utrumque verificatur, de ipso eodem obiecto dicitur affirmari
et non affirmari absque ulla praesuppositione distinctionis realitatis
ex parte obiecti. Ad tertiam confirmationem contra mutationem, et mirabilem
de qua valde dubitari. Theologi in hac materia de incar-
natione negando communiter quod etiam per unionem hypostaticam
terminatur immediate ad personalitatem verbi, et non ad naturam
divinam immediate; ita communiter asserunt, quamvis id intellige-
re eadem cognoscere ac divina persona naturam
humanam assumpsit, quod fides repugnat: non autem cogno-
scimus negare hanc vim praesupponendi obiecto nostrae cogni-
tioni simpliciter multa physica absurda sequuntur et labi re-
cusamur: nec pluribus haec ex nostra parte poterit fore

imperitiamque prodit quam a Theologis de Divinis, quos iam tum relligiosius efferamus.

Paucis hanc formulam reddemus; ipsa enim rea Divinitatis commoda solutio, quae pro maxima sui gloria datur invenire. Ratio quod est petita a sophisticis: sententia ipsa cognoscens animal cognoscit materialiter rationale, quia sunt eadem materialiter entitas, non tamen cognoscit formaliter, quia formaliter in ista cognitione distinguitur realiter animal a rationali: animal enim in ista cognitione distinguitur ab alio, nomine proprio obiectivo, ac tibi verbum nominalis, nihil aliud proprie cognitione exprimitur, et rationale in ista cognitione nihil est aliud quod cognitio alio modo exprimitur, sed ut cognoscens distinguuntur inter se: Quia animal in ista cognitione realiter distinguitur a rationali in ea cognitione: quod illa nostra praevie contradictoria cognoscitur et non cognoscitur non de eadem entitate realiter, sed de diversis realiter creatis [illegible] minor [illegible] ut infusis his hanc insistere cogitationis, quae neque distinctum animal solutionis neque argumentum proinde perimere dominatur: quod dicitur contendo.

1°: quia tota vis huius difficultatis exurgit, quod si eadem entitas realiter ea, de qua dicitur praedicatio hic contradictoria cognosci, et non cognosci; sed hic contradictio non venit nisi immo nec eminenter per spiritus cognitionis animal, et rationale, cum ipse non reflexe cognoscendo proprie: quod realiter solum intendit modum ille contradictionis diversarum cognitionum. 2° quia etiam si animal in ea cognitione non sit cognitio realiter expressa (quod supponendum est) una cognitio terminatur ad animal et altera terminatur ad rationale, sed animal et rationale sunt eadem realiter eadem entitas: quod cognitio, quae terminatur ad animal, terminatur ad rationale, et e contra: si ista non terminatur, quod terminatur et non ter-

mi

-nimali: sed eandem realitatem: ergo cognosco, et non cognosco eandem entitatem, et remanet in suo vigore argumentum a contradictoriis desumptum Capite 3o. Thomistica argumenta examinantur.

Caput 3um

Thomistica argumenta examinantur.

Arguunt 1o quando video petrum ex procul se moventem cognosco illum esse animal, et tamen non cognosco illum esse rationale; sed tunc praescindo obiective animal a rationali: ergo. maior probatur: quia possum affirmare illam entitatem esse animal, et non possum affirmare esse rationale: ergo cognosco esse animal, et non cognosco esse rationale. affirmatio probatur: haec propositio petrus est animal est vera; sed non est obiectum propositionis illa propositio, quod petrus sit rationalis, sed quod sit animal: ergo solum animal est obiectum propositionis, et non rationale: Cum patet quia id solum est obiectum propositionis, quod exigitur ad veritatem propositionis. confirmatur: per eandem propositionem petrus est animal affirmo de petro esse animal, et non affirmo esse rationale: ergo per illam propositionem non cognosco rationale expresse ex parte obiecti.

Respondeo concessa maiore negando minorem: ad probationem concessa maiori, cum non cognoscere esse rationale et ad probationem nego cognoscere rationale [illegible] est verum [illegible]: Cum enim cognosco animal petri cognosco obiectum quod ipsum est animal petri; unde cum animal petri sit rationale, identice cognosco rationale: non autem cognosco esse rationale, quia non cognosco eam entitatem ex connotatione ratiocinationis, sed ex connotatione sensationum, qualis est motus localis: sicut cum ego procul video nivem album, et dulcem, cognosco quidem totum obiectum, quod simul album est et dulce est; non tamen cognosco esse dulce, quia non ex connotatione dulcis, sed ex connotatione albi cognosco obiectum. Ad confirmationem concessa maiori, et minori distinguo consequens: ergo solum animal est obiectum ...

stiadem praedicata opposita, et non rationale, nudo loquendo; solum est obiectum tacitum et repraesentatum omnibus oppositis, nego consequentiam: et similiter dicendum ad ... cum probationem: ad evidentiam est, quod ex parte ipso ... verificatur praedicata, quod est obiectum, quod praedicata enuntiat; aliud est obiectum quod ex parte tangitur, et repraesentatur ab actu; hoc enim est totum, quod materialiter est obiectum, ut saepe diximus. Ad 2um confirmationem respondetur, nego consequentiam propter dicta, quia hae contradictoria solum ... sunt.

Instabis. Contra, in nostra sententia verificantur plura praedicata contradictoria de eadem entitate rationali: probatur consequentia: verificatur de animali affirmari per ipsum, quod eius genus est animal, et verificatur de rationali non affirmari per ipsum quod eius genus est animal; sed haec sunt praedicata contradictoria, et animal et rationale eadem realiter entitas; ergo. Secundo verificatur de Petro cognosci esse animal, et verificatur de Petro non cognosci esse rationale; ergo verificantur etiam in nostra sententia contradictoria. Confirmatur. Vel etiam sequitur ex nostra sententia cognosci rationale, et non cognosci rationale, quando cognoscitur animal Petri: ergo. Probatur sequela: supponimus per nostram cognitionem animalis non cognoscitur rationale, quia non cognoscitur rationalitas; ergo cognoscitur, et non cognoscitur: probatur antecedens: rationale est entitas respectiva ad rationalitatem, tanquam ad terminum; sed non potest cognosci entitas respectiva, quin cognoscatur terminus: ergo non cognoscitur rationale, quando non cognoscitur rationalitas. Confirmatur 2o non minus contradictoria sunt haec cognosci, et non cognosci, quam haec cognosci clare, non cognosci clare; sed ex nostra sententia sequitur horum verificatio: ergo. Minor probatur: cognito animali per hanc cognitionem animal cognoscitur clare animal; sed per hanc cognitionem non cognoscitur clare rationale: ergo verificatur cognosci clare, et non cognosci clare de eadem entitate rationali.

Respondetur negando assumptum consequentiam: ad probationem nego maiorem quoad 2am partem; falsum etenim est verificari de rationali non

affirmari per illam propositionem Petrus est animal. Item cum verificatur
affirmari reale ut tale per illam propositionem Petrus est animal affirma
tur non reale ut animal, hoc est, reale cognitum ex operationi
bus sentiendi: ut autem affirmetur de reali ut tali, debet affirmari
de reali cognito ex operationibus ratiocinandi, quod non attingitur
affirmando Petrus est animal: similiter distinguo antecedens: verificatur
de Petro, cognosci esse animal, et verificatur de Petro, non cognosci
esse reale, secundum id, quod dicit esse reale respectivum, nego
antecedens: secundum id, quod dicit esse reale respective cognitum, concedo.
esse reale respectivum dicit praeter illam entitatem, quae eatenus
est realis, et hoc est esse reale, et hoc tamquam obiective ad illo addit
Petrus est animal, cum esse animatum sit obiective ipsum esse reale,
cum tamen esse reale respective cognitum est cognosci esse reale opera
tionibus ratiocinandi, nec quamvis possumus verificari in propositione,
cognoscit Petrus esse animal ut tale per hanc cognitionem Petrus
est animal, non cognoscit Petrus esse reale ut tale per hanc cognitio
nem Petrus est animal, quia minime sunt contradictoria, verificantur
enim de Petro simul, sed de Petro cum operationibus sentien
tiendi, quod distinctum realiter subiectum est a Petro cum operationi
bus ratiocinandi: unde verae sunt hae Petrus cum operationibus
scilicet ex operationibus sentiendi cognoscitur, Petrus cum operationibus
scilicet ex operationibus ratiocinandi non cognoscitur, quod non arguit
non cognosci Petrum, sed non cognosci operationem ratiocinandi.

Ad 3.
Confirmationem nego antecedens, et probationem nego: distinguo, vel concedo, scilicet omis
sa maiorem, et distinguo minorem: non potest cognosci entitas respecti
va ut talis, quia cognoscatur terminus, concedo minorem: non potest cognos
ci entitas respectiva specificative, quin cognoscatur terminus, nego
minorem: itaque potentia, quae dicit respectiva et diversorum
modorum, potest cognosci per cognitionem ad unum, et non ad alium, sicut
eadem potentia divina dicit respectiva, et producibile ...

et hominis refert intentionaliter ad hominem, modo modo
ad Angelum, quia hoc arguat inadaequationem cognitionis ex
parte obiecti, sed ex parte cognitionis, quae non operatur de potentia eius
obiectum sed totum. ad 2am confirmationem resp. negando, de quo conceditur
[illegible] sententia [illegible] cognoscunt cognitione clara animal, et
cognitione clara rationale imperfecta ex parte obiecti, neque minus: [illegible]
[illegible] obiectum [illegible] minus: quia homo cognoscitur ut animal,
dicitur animal clare cognitum, quia cognoscuntur modo [illegible]
sentiendi; et rationale dicitur non clare cognitum, quia non cognoscuntur
[illegible] ratiocinandi: unde cognitio clara animal ut cognoscitur
[illegible] sentiendi, et non cognitio clara rationale ut non cognoscitur [illegible]
ratiocinandi; sed [illegible] sentiendi obiectum ut, a me
[illegible] ratiocinandi: [illegible] illi [illegible] cognitio clara non cognitione illa
ac [illegible] imperfecta [illegible] obiecti: quod [illegible] quod
dicit rationale quae clare, aut quae [illegible] cognoscitur ut animal.
Arguitur 2o. [illegible]
manent cum eo [illegible] quod significatur ex parte [illegible] ab hac
[illegible] est animal, [illegible] manent rationalis: [illegible] rationale non signatur
ex parte [illegible] in illa [illegible] animal = [illegible], quia
[illegible] ab homine [illegible] hominem cum principio [illegible]
non [illegible] cum principio ratiocinandi: [illegible] animal et [illegible]
rationale: [illegible] ex parte obiecti [illegible] animal, et rationale [illegible]
[illegible] arguendo [illegible]: non manent rationalis ut talis [illegible], non
manent [illegible] rationale, [illegible]: rationale ut tale dicit [illegible]
[illegible] ratiocinandi, quod principium [illegible] non manent [illegible]
[illegible]: non [illegible], et [illegible] non manere [illegible]
quod significat ex parte [illegible] animal, sed non [illegible]
[illegible], nec signat ratiocinium: [illegible] ratiocinium: mane
[illegible] illud, quod est [illegible] rationale, quod cum animal
[illegible] signat ex parte [illegible] ab illa [illegible]. ad confirmationem [illegible]
[illegible] arguendo: [illegible] sentiendi non [illegible] hominem cum principio
[illegible]

in rationibus collectivis ut talis, rursus specificabile nego: patet quia de illud principium praedicatur quod homo dicitur animal, quod principium est specificabile rationale [illegible], ut si et talis, haec est; quamvis illud principium est [illegible] rationis; quod solum per ordinem determinationem rationis [illegible] praedicationem, minime vero praedicationes ex parte obiecti.

Arguitur 3°.

ex [illegible]: in hac propositione homo est species cognita, ille terminus homo supponit simpliciter non personaliter, ut [illegible] praedicationi est in [illegible], sed etiam simpliciter supponens non valet [illegible] ad inferiora sicut valet dum supponit personaliter: ergo ex eo quod homo sit species cognita, non sequitur petrus, et paulus aut aliquod inferius ex parte obiecti esse species cognitas: ergo ex parte [illegible] cognitionis hominis [illegible] abstrahitur inferioribus [illegible] [illegible]: si cognitio specifica hominis cognoscerentur [illegible] homines cognosceremus de quibus species non habemus, sed hoc est impossibile: ergo [illegible]: si [illegible] homo cognosceretur per cognitionem universalem et totus per cognitionem realem esset [illegible] hominis [illegible], [illegible] et realis, [illegible] quaelibet pars [illegible]: ergo.

Respondeo negando maiorem, [illegible] fallit [illegible]: [illegible] supponit simpliciter sed personaliter: ad minorem [illegible]: quae bene supponit simpliciter aliquod [illegible], quod [illegible] praedicatum est [illegible], quod praedicatum supponit specialiter modus cognoscendi obiecti ex parte intellectus: unde supponit cognitionem specificam hominis [illegible], [illegible] homo supponit simpliciter ad subiectum praedicatum [illegible] homo est species: [illegible] praedicatum [illegible] genus et [illegible] sunt [illegible], quae [illegible] cognitionis [illegible], et supponit modus specialis ex parte intellectus cognoscendi obiecti; in hac autem propositione homo est species

Cognitionis praecisivae ex parte intentionis, quia non est praecisiva sa-
pientem tantum confusionem modo intellectivae cognitionis, praeter-
quam specialem modum cognoscendi ex parte praecisionis nominis [illegible]
ut est apparet [illegible], sed praecisive habent tantum confusionem modo cogno-
scendi quem importat: hoc patet in his terminis aliis propositionis na-
tura humana est omnis natura; natura humana est species
et [illegible].

Ex dictis colligitur primo suppositionem postulant omnia maio-
rem quam minor: alio simpliciter supponunt praedicata
ex parte ad inferiora, ergo talis simpliciter supponit [illegible] supponit co-
llective aut confuse [illegible] minoris: ergo talis simpliciter supponens
ponit distributive, ergo minoris: et talis simpliciter supponens
est ita talis, qui supponit praecise [illegible] ad subiiciendum aliquam
praecisionem ex intentionis, hoc autem optime [illegible] quod supponere
[illegible] distributive praecisionis [illegible], de quibus praedica-
bilibus [illegible] praecisio: tamen supponit talis homo in illa
ergo homo est confuse cognitus; tamen in confuse cognitus non praeci-
sivus ex intentionis, adhuc supponit distributive omnibus inferioribus
huius termini homo, esse confuse cognita et [illegible] optime quod potest
est confuse cognitus, et sic de reliquis: si autem [illegible] supponit simpliciter [illegible]
[illegible] collective, aut confuse, ut in his homo est
species, animal est genus, non [illegible] quod [illegible]
[illegible] ad praecisionem [illegible]: ut [illegible] homo
[illegible] est [illegible]: [illegible] argumentum [illegible], de quo
ad nomina [illegible] valde [illegible].

Fides confirmationis circa
cognitio confusa hominis, cognoscere nos de hominis confuse [illegible]
per eadem speciem, praeterquam hominis confuse cognoscimus, non autem
cognoscimus [illegible] clare, cum [illegible] clara species non habe-
mus per [illegible] cognitionis confusae hominis. ad confirmationem
nego illationem: illa enim [illegible] est [illegible] ex parte intellectus

siles, quamvis realiter mixta sit toto, cum realiter non sit pars sed complet totum; et [illegible] specialiter pars quaelibet, et dicitur nomine toto; cum quaelibet pars non referat intentionaliter ad eas operationes, et rationem hominis, atque referre eas ut totum sit, et sic maior intentionaliter est quaelibet parte. Quaestio 4.a Utrum detur aliqua distinctio, quae nec realis, nec rationis sit. Caput 1um proponitur scotistica distinctio media, et impugnatur.

Quaestio 4.a

Utrum detur aliqua distinctio, quae nec realis, nec rationis sit.

Caput 1um

Proponitur scotistica distinctio media, et impugnatur

Utique pluribus in quorum sententia inclinatio vehementer, distinctionem scoticam, vulgo mediam, quae nec realis, nec rationis est, sed ex natura rei, ut volunt, re ipsa ad minimum ab omnibus praescindentibus [illegible], ut declaravimus ex dictis pro distinctione praecisiva [illegible] [illegible], et [illegible] pro distinctione media. Unde miramur tot annis tantam [illegible] antiquorum auctoritate [illegible] thomistis, et scotistis, hoc in praesenti articulo, cum re vera doctrinam eandem utraque profiteatur schola. Alii Authores, quos videre est apud [illegible] 7a metaphysicae sectione 1a, existimant distinctionem scoticam non differre a fundamento distinctione rationis, sive cum fundamento, et secunditate [illegible] ad diversas [illegible], et locum, quae secunditate separatam exposuimus. Ceterum scotistis omnes male [illegible]; acriores et [illegible], [illegible] quemadmodum excogitasse distinctionem a nullo antea inventam, eamque pluribus in locis tradidisse prosequitur. In prima distinctione 2a quaestione 4, [illegible] 2a quaestione [illegible], et aliis: nam sui Doctoris sententiam [illegible] amplectuntur totis quae viribus [illegible] [illegible]; eam ut [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Doctorem, [illegible] [illegible], ut [illegible], [illegible] [illegible] quae [illegible]?

[illegible] ob quas notavi [illegible] ex praedictis auctoribus [illegible]
[illegible].

Admittunt ergo Scotistae praeter distinctionem quandam formalem ex natura rei inter eundem realiter identificatam, ut inter animal et rationale, inter naturam humanam Petri, et speciem singularitatem, sive inter illam quidditatem, per quam est homo, et eam per quam est talis singularis homo: inter gradus denique [illegible] metaphysicos, nempe superiores, et inferiores, ut animal, et vivens: substantia, et homo. Supponunt insuper tamen [illegible] ante operationem intellectus negationem duplicis identitatis, quae est negatio identitatis realis, qualis est, quae datur inter Petrum et Paulum; et est negatio identitatis essentialis, per quam aliquid non includitur in definitione alterius: unde docent, rationale non includi in definitione animalis, ac proinde essentiam animalis habere essentiam realem ante quamcumque operationem intellectus: et hanc negationem identitatis essentialis volunt distinctionem formalem, quae datur tamen, quamvis non sit distinctio realis, nec tamen distinctio rationis, quia non est distinctio actualis; eam etiam volunt distinctionem [illegible] aequivalentem distinctioni reali, qualis dicitur esse distinctio numerica illa inter Petrum, et Paulum: demum distinctio ex natura rei solet appellari, quia fundatur in ipsa natura rei prior [illegible] definitionem explicata: concludunt insuper Scotistae, tamquam [illegible] in homine, animal est [illegible] propter identitatem realem, [illegible] tamen animal non essentialiter rationale propter distinctionem mutuam.

Respondeo ergo negando distinctionem. [illegible] animal hominis ex natura rei essentialiter est animal hominis [illegible]: ergo animal hominis distinguitur ex natura rei essentialiter a [illegible]. Antecedens est certum, quia animal hominis ex natura sua, et essentia indifferens non est, ut sit animal equi, aut bovis; [illegible] non est quidditas indifferens, sed quidditas necessaria, [illegible]

neque unio sit id quod est: probo illa Cons: animal hominis non distinguitur essentialiter ex natura rei ab eo, quod est essentialiter ex natura rei; sed animal hominis est essentialiter ex natura rei rationale; ergo animal hominis non distinguitur essentialiter ex natura rei a rationali. minor clarissime probatur: id quod est essentialiter ex natura rei animal hominis est essentialiter ex natura rei rationale; sed animal hominis essentialiter ex natura rei est animal hominis: ergo essentialiter ex natura rei est rationale. confirmatur: animal, quod distinguitur ab ipso essentialiter distinguitur a rationali non est aliud animal distinctum ab animali hominis, alias realiter actualiter essent differentiae: ergo est animal hominis: sed animal hominis petit essentialiter esse animal hominis: ergo petit essentialiter ex natura sua esse rationale, cum petat essentialiter esse id, quod est: sed quod petit essentialiter ex natura sua esse rationale, non habet negationem identitatis essentialis cum rationali: ergo.

Respondetur negando hanc sententiam: animal hominis est essentialiter ex natura rei praecise in principio sentiendi; sed rationale hominis est animal hominis: ergo rationale hominis est essentialiter ex natura rei praecise in principio sentiendi. In syllogismo dico minorem non esse contra, quia est contra syllogisticam maior et minor aequivalent disparata ex consequenti evidenter sententiis contrariis; sequitur enim rationale hominis non distingui essentialiter ab animali hominis, sub praecisione sentiendi: quod si dicas probat ut deviationem [?] in modum ..., hinc in modo: rationale hominis est essentialiter animal hominis, nego; est realiter animal hominis, concedo: distinguo: ergo rationale hominis est realiter animal hominis: modo sic: ergo rationale hominis est essentialiter principium sentiendi: probo hanc Cons: quando duo realiter sunt idem, quidquid convenit uni essentialiter convenit alteri; sed animali convenit esse essentialiter principium sen-

piendi: ergo ratio convenit esse essentialiter principium sen-
tiendi: ergo convenit illi essentialiter non aliquid essentialiter
a principio sentiendi, sive abstractiva, id est principium con-
stitutiva, deus deos convellat, ne peccat distinctio formalis.

Reflectitur 3.: a-

nimal separatum non distinguitur realiter a rationali, ergo separatio
nulla distinctionem nulla distinguunt: probo cons.: si distinctionem
aliqua nulla separationem distinguuntur, separate non convenire
illis praedicata contradictoria; sed si convenire
distinguuntur realiter: ergo maior est adversariorum:
haec sunt praedicata contradictoria fundare convenientiam cum equo,
non fundare convenientiam cum equo; fundare distinctionem
ab equo, non fundare distinctionem ab equo, esse ex natura
sui principium sentiendi, non esse ex natura sui principium
sentiendi; sed animalitas convenit animali hominis
separate, et contradictoria rationali hominis separate, nam
animal hominis in sententia adversariorum fundat conveni-
entiam cum equo, et rationale non fundat: ergo etc. Resp. minor syllo-
gismi in casu quod est multi veri; quod est idem, maior
distinctionem realem, quia quod convenient praedicata
contradictoria separate est: quod convincitur in hoc
syllogismo, in quo deducitur aliquo identitatis realis in-
ter animal, et rationale, ex eo quod praedicata contradictoria illis
conveniant in praemissis: animal hominis fundat conveni-
entiam cum equo; sed rationale hominis non fundat convenienti-
am cum equo: ergo animal hominis non est rationale hominis.

Reflectitur 4.:

amplius probabiliter hanc distinctionem nullam esse veram
distinctionem realem: si animal distinguitur a parte rei a rationa-
li, aut falsa haec propositio animal est rationale; sed si distinguitur realiter,
ter, animal non est vere rationale: ergo etc.

est animalis rationalis. probo maiorem: si animal dicitur
essentialiter a rationali, essentia animalis et esse de essentia rationalis:
ergo non potest praedicari quod essentia rationalis de essentia animalis: ergo est
falsa illa propositio animal est rationale. probo consequentiam: illa propositio
mat [illegible] essentia rationalis de essentia animalis
et de essentia rationalis dicitur negative, identificatur cum essentia
animalis: ergo falsa erit propositio cum affirmatur: minor est nota
quia quando una ex affirmatis [illegible], illius essentia affirmatur, et
erit cum de [illegible] praedicato, et ipsa non est homo: ergo non potest
praedicari essentia rationalis de animali, neque rationale potest
de animali praedicari. affirmative: et dicit vera et [illegible]
de [illegible] non dicit negative identicas; nisi animal distinguatur
essentialiter a rationali non debet negative identicas, nisi animal
est rationale: ergo neque vera affirmativa praedicatio: probo minorem: quod dicimus
[illegible] sit, sed non sit negative aliud est quod essentia [illegible],
sed non sit essentia alterius; et si animal distinguatur essentialiter
a rationali essentia unius est essentia alterius: ergo non dicit negative
identicas: ergo neque potest dici vera affirmativa praedicatio. plura
alia [illegible] longius excursat calamus impugnan-
di [illegible]. Capitulum [illegible] subtilitatis ponderis librae.

Caput [illegible]

[illegible] subtilitatis pondus libratur

[illegible] primo ante operationem intellectus homo distinguitur ab ani-
mali; [illegible] rationali, [illegible]: ante opus intellectus
[illegible] homo est [illegible] et rationale [illegible] falsa [illegible]
ad [illegible] rationale: ergo ante opus intellectus homo distinguitur ab animali [illegible]
de homine praedicatur, [illegible] de rationali non dicitur. affirmatur [illegible]
[illegible], animal includit essentialiter rationale, animal [illegible] includit
essentialiter rationale: ergo ante opus intellectus una debet esse vera, et altera
[illegible] falsa: ergo negativa vera erit: ergo animal non includit essentiali-
ter rationale: ergo ab illo distinguitur, distinguitur: praeterea identitas
realis [illegible], [illegible] alia identitas [illegible]; [illegible] [illegible] inter

ne[gatione] et definitione ante operationem intellectus: sed [illegible]
opposita distinctio: ergo praeter definitionem realem [illegible] debet admitti
alia distinctio essentialis, quae sit media [illegible]
ante operationem intellectus [illegible]

[ante operationem intellectus [illegible]] //

Resp. negando maiorem ad probationem negando [illegible] quoniam
partes illae [illegible] animal [illegible]
[illegible] loquendo de [illegible] animali, quod est
animal hominis, ut loqui [illegible]
quod autem dicit quod animal [illegible]
ut de animali [illegible] intellectus [illegible] illud
animal [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] animal [illegible] essentialiter [illegible]
[illegible] essentialiter [illegible]
[illegible] essentialiter [illegible]
[illegible]
[illegible] animalis [illegible]
[illegible] animal [illegible] essentialiter [illegible]
[illegible] animalis [illegible]
[illegible]
[illegible] definitionem [illegible]
[illegible] animal [illegible]
[illegible] animal, quod [illegible]
[illegible]
[illegible] definitionem et definitum [illegible]
[illegible] homo
et per [illegible] animal rationale [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

in experientia multa positiva quæ iterum non possumus ha-
bere, respectu horum animalium non experimur habere
corpus reale: quod si haec rationes convincunt hanc distin-
ctionem fundamentalem, quia ex diversis operationibus pro-
cedentibus positum fuerit animal rationale, ex illis non convince-
mus; nam cum admittimus hanc distinctionem fundamentalem,
quæ nihil aliud est ut dicimus, quam respectu virtualitas,
aut equivalentia pluribus realiter distinctis, quæ non vola-
mus secundum se obiecta, quæ est fundamentalis distinctionis ratio.

Argumentum est inde-
pendenter ab operatione intellectus homo per animam est si-
milis equo, et dissimilis per rationale: ergo independenter ab operatio-
ne intellectus distinguitur in homine animal a rationali; sed haec distinctio
formalis: ergo media. Suppono falsitatem [illegible] consequentis, probatur
antecedens: simile et dissimile opponuntur sicut æquale et inæ-
quale; sed nunquam eadem omnino res est æqualis et inæ-
qualis alteri: ergo nec similis, nec dissimilis alteri: ergo cum distin-
ctio oritur ex ea, per quam homo est similis equo et ea
per quam est dissimilis. Confirmatur: independenter ab intellectu
[illegible] similis est petrus paulo, quam equus: ergo petrus et
paulus includunt aliquid, quod non includit equus: ergo aliquid
includunt et non includunt quod contradictionem [illegible]
stante hoc [illegible] ergo distinctio maior distinctione ra-
tionis.

Respondetur distinguendo antecedens: independenter ab operatio-
ne intellectus homo per animal est similis equo, et dissimi-
lis per rationale, itaquod per animal non sit etiam dissimilis, et
similis per rationale, nego antecedens; itaquod sit etiam dissimilis per ani-
mal, et similis per rationale, concedo antecedens: quia distinctione rationis
excludunt [illegible] non [illegible] ut communiter videmus:
ideo independenter ab operatione intellectus animal hominis

est simile et dissimile equo, et rationale hominis est simile et dissimile equo: et ratio est quia ante operationem intellectus animal hominis potest producere operationes similes illis, quas potest producere equus, nempe sensationes, et potest producere operationes dissimiles ab illis, quas non potest producere equus, ut ratiocinia, et propter eandem rationem rationale hominis: ergo tam animal hominis, quam rationale hominis est ante opus intellectus simile, et dissimile equo.

// Secundo declaratur conclusio haec [illegible] habere aliquam [illegible] notandum esse in ipsis esse dissimile, aut non esse simile, quia esse dissimile non dicit negationem similitudinis, sed dicit dissimilitudinem, quae est positiva, quae vult subjectum habere formam, cuius similem non habeat aliud subjectum, cui dissimile est; sed subjectum habere aliquam formam, cuius similem habet aliud subjectum, cui dissimile est per formam: unde hae propositiones negativae sunt falsae: animal hominis non est simile equo: rationale hominis non est simile equo: hae autem sunt verae: animal hominis est dissimile equo, rationale hominis est dissimile equo: quia non esse simile dicit carentiam similitudinis; esse autem dissimile dicit habere formam, cuius similem non habet subjectum, cui dissimilatur aliud; quod non tollit, quod habeat aliquam formam, cuius similem habeat subjectum ipsum, cui dissimilatur; consequenter quod esse simul simile, et dissimile. patet hoc in [illegible] filio, et [illegible] respectu [illegible] multis [illegible]: sunt enim ipsis [illegible] similes, et dissimiles paulo et quod hic [illegible] per [illegible] rationem [illegible], sit in nostro casu [illegible] [illegible].

Ad primum [illegible] argumentum [illegible] maiorem: etenim longe aliter se habent simile, atque dissimile, aequale, et inaequale: etenim aequalitas consistit in eo quod [illegible] habeat, quod altera et non plus, minus vel inaequalitas autem consistit in eo quod una entitas habeat plus [illegible]

ex altera. Unde eadem entitas realiter negari etiam aequalis
et inaequalis, quia aequalitas, et inaequalitas dicunt tantum oppo-
sita, quae non excludunt similitudinem, et dissimilitudinem: similitudi-
nis enim ratio consistit in eo, quod una entitas habeat formam, cuius
similem habeat alia entitas, e contra dissimilitudo, quod entitas
similis non habeat aliquam formam, cuius similem non habeat a-
lia entitas, sicut petit aequalitas. Ad confirmationem concedo ante-
cedens: loquitur enim de similitudine fundamentali, nego consequentiam: quia ante operationem
intellectus, neque petrus [illegible] animal, neque non: enim intelli-
git suam essentiam, quia ante operationem intellectus animalitas ratio-
nalitas petri, et rationale est eadem essentia petri: per locum autem prae-
cedentem in petro animal [illegible] dicitur, quod petrus forma-
liter includit gradum, cuius similem habet equus, ut animal,
et quod includit petrus plures gradus ex parte rei [illegible],
ut animal, et rationale, quorum priorem similem alter habet
paulus; proinde negatur similitudo in petro cum paulo, prae equo, quia
ex parte rei dicitur aliquid, per quod sit similis equo, et aliquid,
quod, per quod non sit similis.

Argumentum 3.o contra, quia explicantur per diversas definitiones, ante operationem intellectus distinguuntur
a natura rei, sed animal, et rationale diversis definitionibus ex-
plicantur: ergo distinguuntur ante operationem intellectus a natura rei. Confirma-
tur 2.o: hoc verbum animal non significat idem, quod verbum rationale ante
operationem intellectus: ergo significata vocum ante operationem intellectus
distinguuntur. Confirmatur 3.o: quia una essentia repetita sine distinctione
[illegible] et distinguitur essentia animalis [illegible]
in essentia rationalis: ergo distinguuntur. Confirmatur 4.o: ante operationem intel-
lectus neque petrus est animal, quia est rationale, neque est rationalis
quia est animal: ergo ante operationem intellectus distinguitur ad [illegible]
[illegible] est animal aliter, praeterquam est rationalis. Confirmatur
5.o: [illegible] operationem intellectus distinguitur [illegible] animal a [illegible],

q. et ante ostensum est in illis. patet [illegible], [illegible] [illegible]
in assumptis, quae inter se sunt distincta sunt [illegible].

Respondeo omissa majori negando minorem: etenim [illegible] animal hominis [illegible] definitione explicari debet, et rationale hominis, si explicet eas per operationes, et non [illegible] qualiter praestat [illegible] animalis hominis [illegible] quod praeter [illegible] esse principium sentiendi, hoc enim est animal in communi, et [illegible] ; ergo animal hominis [illegible] principium sentiendi, et ratiocinandi, et rationale hominis [illegible] principium [illegible] ratiocinandi, et sentiendi: [illegible] explicant [illegible] animal et rationale hominis, per easdem definitiones debent explicari; alia [illegible] est multiplicitas [illegible], quae [illegible] explicat qualiter [illegible] animalis, [illegible] hominis. ad [illegible] confirmationem [illegible]: [illegible] animal [illegible] realiter adaequate ac [illegible] rationale, [illegible] realiter [illegible] adaequate, nego [illegible]: [illegible] enim animal [illegible] [illegible] [illegible] rationale [illegible] [illegible] animalia [illegible] homo, sed aliquod animal est homo realiter, et [illegible] non [illegible] homo: sed aliquid rationale est homo realiter, [illegible] [illegible] [illegible], quod [illegible] [illegible] [illegible] per [illegible] [illegible].

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] animalis est [illegible] et [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] minorem: [illegible] [illegible] [illegible] sufficiente ad unitatem generis, [illegible] [illegible] speciei generis [illegible] animal, [illegible] [illegible] in homine [illegible] [illegible], et [illegible] [illegible] quoad [illegible] operationes; sed realiter [illegible] [illegible] realiter animal equi, et animal hominis, [illegible] homo, et [illegible] equus. ad [illegible] confirmationem nego [illegible] [illegible]

intellectus primus est animal, quae est id, quod est de se realis, quae est in [illegible] possibilis; unde ante operationem intellectus est realis [illegible] animal, nam esse animal [illegible] est id quod [illegible] est animal ante operationem intellectus, quae est realis, nam esse reale [illegible] est id quod est ad extra [illegible]; dico autem post operationem intellectus denominationem extrinsecam, et intentionaliter animal [illegible], quod autem intrinsecum, et realiter nego autem intellectus non dat quod essentia [illegible] [illegible], quatenus praedicatum [illegible], unde essentia apparet in intentionaliter [illegible], et quia [illegible] per [illegible] inadaequatos, et praedicationes, [illegible] entitates non [illegible] [illegible]. Disputatio 4a de universalibus in communi.

Disputatio 4a.

De universalibus in communi

De magna ex parte [illegible] philosophica ingredimur, ubi ex [illegible] universalibus [illegible], et propositiones: Cuius definitione [illegible] ex nomine universalis est [illegible] ad plurimas philosophicas, et theologicas expeditiones universalissimus instrumentum est. Dicimus [illegible] [illegible] modum, quo res unica ab intellectu multiplex modo [illegible] [illegible] methodo examinabimus, quo pacto plures [illegible] fiant ab intellectu una, sive universalis. Quaestio 1a num detur universale a parte rei? Caput 1um definitione [illegible] universale Platonis, et Scotistarum sententias expungunt.

Quaestio 1a

Num detur universale a parte rei? —

Caput 1um

Definitione dividitque universale; Platonis, et Scotistarum sententias expungunt

// Uni vocali inveniendo [illegible] praecipue [illegible]

[illegible] multiplicat, quod [illegible]

[illegible] quod [illegible]

[illegible] multi[illegible] [illegible]

[illegible] quod [illegible]

[illegible] quod multi[illegible] [illegible]

[illegible] humana [illegible]

[illegible]

/ [illegible] [illegible] quod [illegible]

[illegible] quod [illegible] multis [illegible] multi[illegible] [illegible]

quod repraesentant abstracte in intellectu, quae sunt quid unum: sic autem pluribus tribuere videatur conceptus distinctos universalis de pluribus, unde hominibus [illegible] videatur [illegible] ab hoc [illegible] homo verus est Deus homo est unus [illegible] in pluribus.

Quaeritur tertio hic, an detur universale aliquod a parte rei ante opus intellectus, quae [illegible] Platonis Platonicus, qui [illegible] ipsius [illegible] Aristoteles 1. metaphysicae c. 6 et 7. metaphysicae [illegible] universales esse realiter separatas a singularibus [illegible] in [illegible]; itaque naturam humanam [illegible] ideam separatam, aeternam et primam, [illegible] immutabilem, [illegible] et universalem: inferiora autem nempe Petrum et Paulum reliquosque homines [illegible] imagines singulares, [illegible] ad illius ideae similitudinem expressas. Excusant hanc Platonis [illegible] Philosophi Academici, verum [illegible] Catholici Philosophi, qui [illegible] apud [illegible] lib. 8. [illegible] et praecipue [illegible] Augustinus lib. 22 de civitate Dei c. 16 [illegible] Platonis [illegible] de ideis in mente [illegible] et [illegible] accidentibus. [illegible] Platonis [illegible] de substantiis, [illegible] animabus [illegible] separatis, quibus nominibus designavit antiquitas [illegible] quod [illegible] de anima c. [illegible] apud Platonem [illegible] anima sapientis: et [illegible]: [illegible] immortale.

Hoc [illegible] [illegible], [illegible] in [illegible] natura universalis [illegible]. [illegible] Petrus [illegible] qui est verus homo et [illegible] homo [illegible] singularitas identificatur cum homine

realiter distet ab eo, quo singularitas identificatur realiter cum
natura; sed homo, sive natura humana identificatur realiter
cum natura, et singularitas identificatur realiter cum natura, ergo
est natura humana: quae universalis, scilicet ideo, universalis
dari, quod sit natura humana petri, separata sit, quia
quod evidenter non identificatur realiter cum petro, cum separari
sit, sit evidens est in distinctione reali; et neque per hanc
datur homo, neque verum individuum naturae humanae.

Respondetur

nego quomodolibet naturam naturam humanam separatam, negative
esse naturam universalem a parte rei: probo assumptum: quia illa
natura humana sit una numero, neque sit universalis, cum
non multiplicatur realiter in pluribus; sed sit realiter multiplex
tantum una unitate requisita ad universale; sed tantum sit fundamentaliter una eo pacto, quo non reddimus naturam humanam
esse de facto fundamentaliter unam, quatenus plura individua
naturae humanae sunt inter se similia in natura specifica
quod ad universale non sufficit, ut mox videbimus.

2.o Confirmatur

cum Scoto, et ut aliqui probant, imponant Scoto quoddam universale
a parte rei, quatenus admittit distinctionem mediam inter gradus superiores, et inferiores, et alios inferiores; gradus superiores
habere quamdam unitatem essentialem, et talem esse naturam rei superioris ad universale ante opus intellectus: dubia sic agitur, videamus
in propriis naturalibus talibus ... in inferius iacemus, et per
... valide: videtur ... Doctor Scotus in logicalibus de
universalibus ... unus ... cum ...
... quod etiam si admittatur distinctio media inter
naturam humanam petri ego, et illius singularitatem ...
... inde dari a parte rei universale: probatur: admittatur
distinctione media natura humana petri ...

inter naturam humanam Pauli; atque admittit distinctionem mediam inter naturam, et singularitatem; natura est realiter multiplex a parte rei, quia est una unitate sufficiente ad universale.

Respondetur: admittimus unitate essentiali, et stati inter naturam Petri, et naturam humanam Pauli, et inter animal hominis, et animale equi; quae dat unitatem sufficientem ad universale: quia non dat universale a parte rei: probatur antecedens: illa unitas essentialis non est propria unitas, sed solum convenientia plurium similium: quia non sufficiens ad universale: patet antecedens; quia illa unitas patitur distinctionem realem; nam licet animal hominis non distinguatur essentialiter ab animali equi, distinguitur tamen realiter, ut ipsi fatentur. Sed in Capite sequenti Fonsecae sententia impugnatur nostraque per partes stabilitur.

Caput 2um

Patris Fonsecae sententia impugnatur nostraque per partes stabilitur

Pater Fonseca, qui distinctionem mediam, ut supra vidimus, admittit, et modi similiter realiter, admittit etiam universale formale a parte rei lib. 5 Metaphysicae c. 28 q. 3 sect. 3 quod ut astruat, distinguit tres naturae conditiones seu tres status: primus est naturae in essendo, cum sit distinctionis status in hoc natura intelligitur habere omnia praedicata essentialia quae status antecedit singularitatem, principium naturae; 2us est status quem existentiae, sive creationis: 3us vero sive status naturae est quae praesentiae et singularitatibus quibus realiter contracta est, secundo statu antecedit, non est natura universalis, sed amittit eam unitatem, quam habebat sub primo statu distinctionis essentialis. Sub primo, inquit, dicitur natura esse universalis ~~fuit~~ nec secundo statu esse naturam universalem. Sententiam hanc impugnandam esse, quoad est illud distinctionis essentialis status, pro quo naturam esse universalem dicit.

Dices secundo: illa natura, sub illo statu quo intelligitur, habet esse reale concretum identificatum in pluribus; ergo non est universalis; ergo repugnat quod sit universalis: quia in negatione est realiter in multis; modo sic: ergo non est una neque universalis: probatur Consequens: natura humana, quae est realiter in pluribus identificata, est in Petro vere et in Paulo realiter; sed natura, quae identificata est realiter in Petro et in Paulo, [illegible] non est una, sed plures; ergo non. Respondeo: illa natura sub illo statu considerationis mentalis, seu praecisionis, seu abstractionis, non [illegible] una cum illa [illegible] quales nos ad [illegible], et admittit praecise [illegible]. Ergo est divisa in pluribus, et est in pluribus: ergo multiplicata sub illo statu, et per consequens non universalis. Et [illegible] multiplicatio [illegible] sub illo praecise statu illa natura, sive natura [illegible]: ergo in illo statu natura, prout [illegible] identificata, [illegible] non est in pluribus, neque realiter multiplicata.

Dices tertio: repugnat esse naturam veram, et ex parte universalem; probatur: repugnat dari natura vera, et ex parte una in pluribus realiter multiplicata: ergo repugnat dari natura vera, et ex parte universalis. Antecedens probatur: natura repugnat in pluribus realiter multiplicari est natura vera et ex parte multiplex; sed natura vera, et ex parte multiplicata non est natura vera, et ex parte una: ergo non datur natura vera et ex parte una in pluribus realiter multiplicata: maior est certa in mysterio Trinitatis, in quo [illegible] multiplicatur natura divina, et [illegible] in pluribus, quae non est natura divina multiplex. [illegible] plures Dii, sicut dantur plures homines per multiplicationem naturae humanae: minor naturae humanae [illegible]

natura vere et proprie una est natura vere una in divinis, natura autem multiplex est natura vere et proprie divina, quia naturae sunt aptae dari pluribus: naturae humanae non dabuntur aptae dari pluribus hominibus, sed si non dentur pluribus hominibus non datur natura in pluribus multiplicata realiter: quia nunc dentur aptae dari pluribus naturae humanae non dari natura humana in pluribus multiplicata realiter: sed nunc datur natura in pluribus realiter multiplicata non est natura unica: quia non dentur plures naturae humanae non datur natura humana unica, sed plures naturae humanae non sunt una vere, et proprie aptae dari: quia aptae dari non datur natura una vere et proprie, quae realiter multiplicatur in pluribus, ut requirit adaequate.

Et certe 2°: in creaturis non natura communis vere et proprie una datur apta dari: probatur: ut daretur aliqua natura communis vere et proprie una inter Petrum, et Paulum, v.g. aliquid, quod identificaretur realiter cum Petro deberet identificari realiter cum Paulo: sed quidquid realiter identificatur cum Petro distinguitur realiter a Paulo: ergo non datur commune quod sit vere, et proprie unum inter Petrum, et Paulum. Maior est certa: id enim quod est vere, et proprie unum et commune duobus, debet cum eis identificari, ut patet in Mysterio Trinitatis. Minor constat, quia quidquid realiter identificatur cum Petro est ipse Petrus; sed Petrus distinguitur realiter a Paulo: ergo quidquid realiter identificatur cum Petro distinguitur a Paulo. Confirmatur: quia in creatis ideo duo identificantur cum tertio, identificantur inter se; sed Petrus, et Paulus identificarentur cum illa natura, quae esset communis utrique, et vere, et proprie una: ergo identificarentur inter se: ergo talis natura communis vere, et proprie una repugnat in creatis.

Dico 3° natura unica apta dari talis repugnat

exprimitur extrinsecus. Quintò: eadem natura secundum se considerata est aparte rei simul divisa in pluribus, et indivisa; sed natura universalis aparte rei esset divisa in pluribus, et indivisa: ergo talis natura aparte rei universalis implicat. maior est certa, cum esse divisum, et indivisum sint contradictoria. minor probatur: natura aparte rei universalis esset una, et consequenter indivisa; deberet esse multiplicata in pluribus, et consequenter divisa: ergo talis natura esset simul divisa, et indivisa. Confirmatur: natura dicitur una, etiam si sit realiter in pluribus, si est universalis, neque multiplicata in pluribus, quae est vere et realiter una: ergo repugnat naturam esse vere et realiter unam et esse multiplicatam in pluribus, sive esse divisam in pluribus; ergo et esse universalem.

Dicendum 3º.

Solum potest dari natura universalis post operationem intellectus: est expressa sententia Aristotelis pluribus in locis, in quibus ex professo tractat de universalibus: constat ex 1º de anima textu 8 ubi ait, universale aut nihil est, aut posterius, scilicet actu, et ratione, ut dicunt interpretes: constat etiam conclusio ex Sancto Thoma opusculo 56, ubi habet universale est unum, et plura: plura in quantum est in pluribus, unum autem in cognitione. probatur conclusio autem ratione: solum post operationem intellectus potest dari natura una, quae sit realiter in pluribus multiplicata: ergo solum post operationem intellectus potest dari natura universalis. Consequentia est evidens; antecedens constat ex supra dictis, cum statuimus, implicare naturam, quae sit una aparte rei, et multiplicata realiter in pluribus, et stabit etiam ex inferius tradendis, cum de modo, quo natura fit una per intellectum, agemus abstrahendo naturam a singularitatibus, in quibus reperitur. capite 3º sectione [illegible].

Caput 3um

Sectio [illegible] ———

[illegible]

dari a parte rei naturam humanam ... unam ex natura rei in omnibus individuis, et solum distinctam ex natura rei a singularitatibus eius individuis dari, ergo natura a parte rei singularizatur, et arguunt 1º: petrus et paulus non distinguuntur in natura humana ante opus intellectus: ergo natura humana est eadem in utroque ante opus intellectus; sed eadem est multiplicata in illis: ergo est natura una ante opus intellectus. Confirmatur 2º: ante opus intellectus petrus et paulus sunt unius speciei: ergo ante opus intellectus datur una species quae sit utrique communis utroque; confirmatur 3º: ante operationem intellectus habet natura humana unitatem formalem: ergo est una formaliter: ergo ante operationem intellectus datur aliquid formaliter unum multiplicatum in pluribus. Confirmatur 4º: petrus et paulus ante opus intellectus habent eandem, et unam essentiam: ergo datur aliquid unum, quod illis commune sit ante opus intellectus.

Respondeo distinguendo ant: petrus, et paulus non distinguuntur in natura humana ante opus intellectus numerice, nego ant; specifice concedo ant, distinctio numerica est illa, qua distinguuntur ea, quae sunt eiusdem speciei, non conveniunt in eadem [illegible] naturae humanae, specifice autem distinguuntur ea, quae diversae sunt speciei, ut equus, et leo. Ergo autem quod petrus et paulus non distinguuntur specifice, non infertur dari a parte rei unum quid, quod sit realiter in utroque, sed potius arguitur dari a parte rei plures naturas, quae pluribus individuis insunt ex unitate autem specifica solum infertur quod sint natura similitudo, aut convenientia inter petrum, et paulum, quae inter petrum, et equum. Ad 2um confirmationem, concesso ant. distinguo consequens: ergo ante opus intellectus datur una species utrique communis, et una per convenientiam, et similitudinem, concedo; per unitatem, et [illegible] propriam, nego: species ante non est alia, quam collectio quaedam entitatum convenientium, et similium ratione essentialibus:

cum q̃ Petrus, et Paulus pertineant ad eandem collectionem, quae est quid separatum a singularibus, quatenus similes sunt, et demum in praedicto ente rationis; sed illa species nec vero separata est, sed multiplex entitas, et unica vera, unde est unum universale ad modum naturae separatae ab individuis.

Ad 2m. confirmationem distinguo ant.: intellectus natura humana habet unitatem realem, ut dicitur, et unitatem numericam, nego ant.; unitatem realem fundamentalem, nego ant.: unitatem fundamentalem [illegible] realiter plura, quae probent similitudinem, concedo ant.; quae habent fundamentum, propter quod intellectus [illegible] per logicam abstractionem: si plura animalia [illegible] specierum fundamentaliter sunt una, [illegible] quatenus sunt similia, quae habent [illegible] ab intellectu cognoscente abstrahente, ut una species [illegible] animal. unitas [illegible] [illegible] fundamentali separate rei, quae [illegible] quae [illegible], [illegible] quae una species est [illegible] Collectio [illegible] [illegible] in praedicto [illegible], quia plura similia fundamentum [illegible] praebent intellectui, ut dicant [illegible] per [illegible] [illegible] ea plura [illegible] [illegible] [illegible], ut [illegible] per hanc logicam homo; unitas autem numerica, quae et [illegible] est ea per quam dat numerum individuum, [illegible] [illegible] aut [illegible] homines: cum q̃ illa unitas, habens naturam humanam [illegible] plura [illegible] naturae [illegible], non sufficit ad [illegible] [illegible] confirmationes [illegible] [illegible] quidem separate [illegible] Petrus, et Paulus eandem essentiam [illegible] habent [illegible] [illegible] specificam, non est habere [illegible] [illegible] unam essentiam, sed plures essentias, [illegible], ut ad eandem Collectionem pertineant.

Arguunt 2°: a parte rei in petro est
natura humana petri, quae non paulus: ergo est indif-
ferens ad universale; probatur antecedens, quia sive petrus praedi-
catur, sive paulus praedicatur homo, est natura humana
praedicata: natura humana petri non est ex se incommunicabilis
paulo: quia ex se est indifferens ad paulum: probatur antecedens: natura
humana petri est natura humana; sed natura humana non
est ex se incommunicabilis paulo: ergo. Minor est hic contra [illegible]
singularitatibus [illegible] solutio: nego consequentiam, distinguendo antecedens a par-
te rei natura humana quae est in petro non praecise ex parte
humana quae est paulus; nego antecedens: alia natura humana, quae non in
communi [illegible], omitto antecedens: sed ubi [illegible] nihil loqui videntur de natura hu-
mana, ut sit a parte rei sub quibusdam statibus, ac [illegible] a sin-
gularitatibus, quod absurdum Platonicum sapit: a parte rei natu-
ra humana nihil est aliud quam petrus, ~~et~~ paulus et [illegible]
[illegible] naturarum, quarum quaelibet [illegible], et aliqua
est alicui singularitati, quae essentialiter [illegible] petri. ad [illegible] na-
turam nego antecedens: ad probationem dico: quia natura humana
petri est natura humana communis pluribus, nego: quia est
natura humana singularis, et incommunicabilis pluribus, concedo.
[illegible] natura humana communis est natura humana [illegible]
[illegible] abstracta a singularibus, quae communis [illegible] est, et communi-
cabilis realiter pluribus; ceterum natura humana singularis
petri non est communicabilis alteri, cum dicat exclusionem identi-
tatis cum eo, quod petrus non est. quaeritur modus, quo fit universale
ab intellectu, sequitur: sive de unitate rei. Loquimur aliqua
de unitate in communi, et de requisitis ad unitatem rei, statuimus

Quaestio 2ª

modus, quo fit universale ab intellectu dicitur quaestio, sive de unitate rationis — —

Caput 1um

Aliqua de unitate in communi, et de eius [illegible] ad entitatem non spectantibus

Unitas, ut communiter mathe[matici et] philos. dicitur ex S. Thoma indivisio entis in se: quod sic explicatur; quia id, quod dicitur unum non est in se plura, sicut [illegible], sed quia dicitur unum: sic ulna dicitur una, quia non est duplex, vel triplex ulna, non quia duplex ea non est, [illegible] dicitur una, [illegible] triplex ulna, minime vero triplex ulna: dividitur solet unitas in unitatem per accidens, et per se: illa est, quae datur in [entibus] [illegible] et hinc inter se unitis; qualis datur in compositis accidentalibus [illegible], dulce, etc.; quod si partes inter se nullo nexu copulentur, dicitur unitas unitate aggregationis, et sic dicitur unus acervus lapidum ex pluribus granis inter se aggregatis. Unitas per se est illa, per quam res eiusdem [illegible] habentes rationem [illegible] intra eandem lineam: et haec alia est compositionis, alia identitatis: unitas per se compositionis datur, quando res eiusdem [illegible] per se, et realiter unitae aliquid unum componunt: ut quando corpus, et anima eius [illegible] substantialiter unum, et ideo compositum [illegible] componunt: identitatis unitas alia est per identitatem immediatam cum uno tertio, qualis datur inter tres divinas personas, quae immediate identificantur cum essentia divina, et ideo dicuntur et sunt unus Deus: alia unitas identitatis [illegible], qua immediate inter se sunt unum, et idem, et quidlibet identificatur cum eo, cum quo aliud identificatur, ut animal, et rationale in homine: quam identitatem supra iam explicuimus.

Quaeres [illegible] dividitur unitas in unitatem numericam, specificam, genericam, [illegible], quae [illegible] analogice cum solis unitas numerica [illegible]: [illegible] est, ut [illegible] per quam [illegible] individua cuius [illegible] specie [illegible] est, ut Petrus, Paulus etc.: unitas [illegible] specifica

ea

tamen per quam plura in illa conveniunt in praedicato [illegible] similes faciunt quam unitas abstracta collectionis sive speciei: quia [illegible] conveniunt plures et pauciores in praedicato essentiali [illegible] collectionem abstractam, sive speciei naturam humanam [illegible]: solet etiam dici unitas specifica [illegible] per quam plura conveniunt in aliquo praedicato essentiali, [illegible] speciei, ut *homo*, *leo*, *equus* qui conveniunt in praedicato animalis. Unitas vero est [illegible] per quam ea quae [illegible] plura sunt [illegible] abstrahuntur per [illegible] [illegible] quod ea plura [illegible], licet sub [illegible] convenientia [illegible] sub [illegible] disconvenientia, et [illegible] [illegible] logice dicitur unitas praecisionis, sive abstractionis.

[illegible]

Statuo 2.° Unitas numerica, per quam quodlibet individuum in se [illegible] unum est, [illegible] unitas requisita ad [illegible]: patet. quia unitas requisita ad [illegible] [illegible] exhibentia [illegible] in [illegible]: sed unitas numerica per quam quodlibet individuum [illegible] unum est, [illegible] exhibentia [illegible] [illegible] exhibitas: [illegible] unitas numerica [illegible] tanquam [illegible] ad [illegible]: [illegible] requiri plures unitates numericas, quae faciunt unitatem [illegible] quam [illegible] requirit [illegible] unitatis in [illegible] [illegible].

Statuo 3.° Unitas [illegible] [illegible] [illegible], et analogice unitas: [illegible] unitas [illegible] est convenientia plurium [illegible] in aliquo praedicato [illegible], sed [illegible] [illegible]: [illegible] convenientia illa plurium [illegible] [illegible] individuorum [illegible] unitas: [illegible] plura [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

proprie et absolute attingit unum; cum quod sint convenientia similia non tollat, quod sint vere, et absolute plura: ergo illa convenientia non est indivisio proprie, et absolute, sed potius similitudo, et pluralitas.

Statuo 3º: hanc unitatem formalem praerequisitam necessario esse fundamentum proximum ad universale constituendum. Probatur conclusio: illa unitas praebet fundamentum intellectui ad concipiendum plura per modum unius: ergo illa unitas formalis praerequiritur ad universale constituendum. Antecedens est certum, quia illa convenientia plurium in aliquo gradu est ratio formalis, per quam intellectus attingit plura sub ratione convenientiae, et similitudinis, et non sub ratione dissimilitudinis, et disconvenientiae. Confirmatur 1º: ad hoc ut intellectus cum fundamento in re cognoscat plura ut unum, hoc est, cognoscendo plura sub ratione convenientiae, et non sub ratione differentiae, debet dari ex parte objecti convenientia plurium similium in aliquo gradu essentiali; sed haec est unitas formalis: ergo unitas formalis praerequiritur, et est fundamentum ad universale. Confirmatur 2º: ut detur universale, debet dari unitas, quae sit cum ipsa pluralitate, nam debet dari convenientia plurium in gradu, quod multiplicatur in pluribus: sed unitas, quae sit cum ipsa pluralitate est unitas formalis: ergo haec requiritur ad universale.

Statuo 4º: hanc unitatem formalem non sufficientem esse ad universale constituendum. Probatur: illa unitas non sufficit ad universale constituendum, per quam natura non est indivisa in inferioribus, sed per unitatem formalem non est natura indivisa in inferioribus; sed potius divisa: ergo non sufficiens illa unitas ad universale constituendum. Maior probatur, et explicatur: illa unitas non sufficit ad universale, per quam inferiora non sunt unum in natura: sed illa unitas, per quam natura non est indivisa in inferioribus, est unitas per quam inferiora non sunt unum in natura: ergo illa unitas, per quam

natura non est indistincta in inferioribus nisi suppositaliter [illegible]
te. minor primi syllogismi patet: quia per unitatem specialem
natura est divisa in inferioribus, nihilominus aliud est
unitas specialis, quae collectio plurium naturarum similium in
praedicato essentiali exprimatur: natura universalis debet habere
unitatem per quam tota natura sit in quolibet inferiori;
sed non est tota in quolibet inferiori per solam unitatem specialem:
ergo per illam non constituitur natura universalis. maior est evidens,
quia reddat natura universalis multiplicabilis in quolibet inferiori
[illegible]: minor probatur: per unitatem specialem natura est collectio
plurium naturarum similium; sed natura, quae est collectio plu-
rium naturarum similium non est tota in quolibet inferiori: ergo
natura non est tota in quolibet inferiori per unitatem specia-
lem. Capitulum sequens sola unitas intentionalis constituit universale —

Capitulum [illegible]

Sola unitas intentionalis constituit universale.

ex praemissis
facile [illegible] potest, naturas solas [illegible], et reddi constitutive
universale per unitatem intentionalem, sive eam, quam a [illegible] volunt
[illegible] [illegible] aut alii [illegible]: ad quod clarius [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] modus, quo [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] ipsa unitas intentionalis [illegible] plura
[illegible] et similia ex parte sui, quae [illegible] plura [illegible]
[illegible] [illegible], et differunt [illegible], [illegible] quod [illegible]
[illegible], sive [illegible] differentia, et [illegible], [illegible]
[illegible], et [illegible]; sive differentia specifica, [illegible]
[illegible] hominis, et equi: [illegible] [illegible] [illegible] plura, [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible]
[illegible], attingendo illa plura [illegible] per [illegible] quae
[illegible] exprimat praedicatum, in quo plura illa [illegible]
exprimat pluralitatem, [illegible] praedicatum, in quibus plura illa

infersunt, tales sunt istae Petrus homo animal, quae ex primaria parte in quibus plura realiter conveniunt, quaeque primam pluralitatem, sive rem designant, per quam plura sunt realiter. Haec tertio, et dicitur [illegible] sive abstractio, et dicitur unitas intentionalis: praeterea ipsa, quatenus distinguit, et secernit naturam a singularitatibus, attingendo illa plura in ordine ad operationes communes, omnino quod innata, quibus ea plura attingat in ordine ad operationes simpliciter, et proprias illorum plurium: unde fit, inter eadem singularia, licet ad similitudinem naturae unitatis: licet in se ipsa illa cognitio unitas intentionalis, quatenus [illegible] illa plura, ex [illegible] non apparent plura, sed quatenus quae repraesentant ab illa cognitione. Sic per istas cognitiones homo et homines [illegible] dicunt, ut non apparent plures ab illius cognitione, sed quatenus sunt natura humana, quae realiter plures sunt, quasi una intentionaliter apparent. Haec unitas intentionalis ex similitudine naturae, quae abstracta dicitur. Haec enim in se, et intrinsece plures est, [illegible] una per denominationem extrinsecam ab actu praescindente ipsis singularibus, in quibus realiter invenitur.

Dico secundo praemissa, quae est regula universalis, sive unitas intentionalis constituere universale probatur: quia sola ea unitas constituit universale, per quam est realiter unum in multis; sed per solam unitatem intentionalem est universale realiter unum in multis: ergo sola unitas intentionalis constituit universale. Confirmatur: ante unitatem [illegible] non habetur in multis, quod realiter unum: ergo ante unitatem [illegible] non datur universale reale, sed tantum fundamentale: quod ex superioribus constat: nam ante unitatem [illegible], quamvis sit in multis, est realiter multa, sed quod est realiter multa non est realiter unum, sed tantum fundamentaliter; ergo probatur: per solam unitatem intentionalem natura est una extra in re realiter, et dicitur realiter

[illegible] per totalem unitatem [illegible]
[illegible] totalis unitas est natura [illegible] per quam
est formaliter una natura, quae est realiter plures; [illegible]
[illegible] per quam natura est indivisa [illegible]
[illegible] est formaliter una ea natura, quae est rea-
liter plures: [illegible] per illam unitatem [illegible] est natura [illegible]
Caput 3um aliquibus difficultatibus solutis illustratur doctrina.

Caput 3um

Aliquibus Difficultatibus solutis illustratur Doctrina.

[illegible]

1. Dices: unitas universalis solum est ab ratione intelli-
nalis; sed ab ratione n̄ magis est naturæ, quæ singularis; q̄ n̄
est unitas [illegible] adæquale. maior est certa: minor probatur: ab
ratione naturæ a singularitatibus abstractæ naturæ et singularia est
[illegible] diversis universalis, quæ [illegible] [illegible] [illegible]
prie est illa ab ratione naturæ, quæ singularis; q̄ si proprie [illegible]
[illegible] formalis. confirmatur 1°: n̄ [illegible] unitas universalis, et [illegible]
ratio naturæ a singularitatibus, nisi [illegible] [illegible] singu-
laritates; q̄ debet dari [illegible] naturæ, quæ singularitates; q̄ illa
unitas universalis [illegible] admitti [illegible]. confirmatur 2°: [illegible]
et sic est negatio divisionis; q̄ unitas universalis est negatio di-
visionis per [illegible]: sed nequit intelligi negatio divisionis, nisi in-
telligantur ea, quæ negantur divisa; q̄ n̄ sufficit unitas universa-
lis, quæ abstrahat naturam a singularitatibus. Sic [illegible] [illegible]
quidam, quin [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible].

Respondeo negando maiorem, distinguendo minorem:
ab ratione n̄ est magis naturæ, quæ singularis [illegible]
[illegible], et [illegible], nego minorem: quod unitas, quæ [illegible]
[illegible] sub [illegible]: n̄ est magis naturæ, quæ singularis
[illegible]; sed et pluris, nego minorem, quæ singularis, [illegible]
[illegible] unitas [illegible]: etenim natura n̄ [illegible] [illegible] quæ illa
plura [illegible], quæ fiunt unum, e quibus [illegible]
[illegible] unitas [illegible] [illegible] solum [illegible] [illegible], [illegible]
[illegible], sive [illegible] [illegible] plura. sed [illegible] probationem [illegible]
ab ratione naturæ a singularitatibus abstractæ naturæ, et singularia
eodem modo, negando, diverso modo [illegible]: abstracta quidem natu-
ra ut talis, sive [illegible], in qua plura similia sunt; [illegible]
singularia ut talia; hoc est n̄ abstracta [illegible] [illegible], per quæ
singularia plura sunt; [illegible] [illegible] illa singularia plura

quae sunt ob[iect]a cogn[itio]nis abstractivae, eo quo modo diximus; observa propositio [illegible] afferat cognitionis omnino praecisivae, et non cognitionis alterius, quae est de eis [illegible], [illegible].

Ad 2. confirmationem nego ant[ecedens]: non enim repugnat unitati intentionali, per quam plura unum sunt, clara [illegible] cognitionis singularitatibus cognoscentis [illegible] differunt, per quae plura sunt, et differunt inter se, sed plura abstracte [illegible] quod fiat [illegible] modo cognitionis abstractivae, quod quidem separan[do] ab [illegible] [illegible], [illegible] et [illegible] et [illegible] sola cognoscant plura [illegible] [illegible], quod [illegible] [illegible] cognosci esse plura, neque [illegible], per quae sunt realiter plura [illegible] confirmationis [illegible] [illegible], et [illegible]; [illegible] subsumptae minoris: neque intelligi negatio [illegible] [illegible] [illegible], quin intelligantur ea quae negantur [illegible], neque [illegible], imo [illegible], [illegible] negantur [illegible] illa plura; [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible]; neque intelligi negatio [illegible] positive, quin intelligantur ea quae negantur [illegible], [illegible]: ad [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] plura cognoscant [illegible]; [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] negat [illegible] [illegible], [illegible] non negat esse [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

[illegible] ad [illegible] [illegible] si requiritur cognitio inadaequata, quae [illegible] [illegible] unum, ut excludat aliam cognitionem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]: [illegible] neque ad unitatem requiritur [illegible] intentionalis [illegible] [illegible], quae excludat [illegible] [illegible] [illegible] singularitatis: [illegible] cognitio inadaequata natura [illegible], etiamsi [illegible] alia cognitio singularium [illegible] sufficiens ad unitatem intentionalem, et si requiritur [illegible] singularitatibus. [illegible] [illegible] [illegible], negando [illegible]. [illegible] est manifestum, quia per [illegible] [illegible] plura [illegible], quae [illegible] [illegible] [illegible] intentionaliter sunt unum, [illegible] plura sunt: [illegible] plura [illegible] [illegible], quod est unum [illegible], [illegible] [illegible].

duplex in modo, quia cognitio, per quam quilibet non exprimat [illegible] obiectis alterius; ut autem plura sint intentionaliter unum, requiritur quod non appareant intentionaliter plura, unde requiritur quod non detur cognitio ea plura repraesentans ut talia. hinc est quod per actus attingentes plura ut talia, et ut proprie distincta, fieret quidem distinctio rationis; minime autem unitas rationis: et per actus attingentes plura ut similia sive [illegible] distinctione rationis, et unitas rationis fieret: quod non accidit in distinctione rationis; per hanc enim cognitionem animal et homo in ratione alicuius realis [illegible] distinctio rationis, et per hanc quod [illegible] est in alterius ratione fit distinctio rationis; quod ad hoc ut plura fiant per intellectum, sufficit quod actu entitas realis non appareant eadem intentionaliter per unicam cognitionem. quaestio 3a. de obiecto unitatis intentionalis, sive cognitionis abstractivae. caput 1um varias opiniones [illegible] impugnant

Quaestio 3a.

De obiecto unitatis intentionalis, sive cognitionis abstractivae

Caput 1um

Varias opiniones varie impugnans

Formalistae [illegible] quia prima praecisione obiectiva ingenita universali docent, [illegible] cognitionis abstractivae esse quandam rationem, sive perfectionem communem praecisam a singularitatibus, sine nullo pacto abstracti: ad quod explicandum plura exhibent [illegible] anima [illegible] talia modo, quo intellectus noster, dum materiae immersus est, percipit sola media speciebus sensibilibus, quas intellectus agens media [illegible] praedicatis ut [illegible] specialis aliis reddant: [illegible] formalistae, minime accedens sua innata obscura [illegible] dum impugnationem nostram patent, quatenus singularia [illegible] modo cognoscendi afferant, quod impugnabis supra materiae [illegible] praecisionem ex obiectis excitare [illegible]: specialiter autem [illegible]

universalitas articulo impugnatur tertia sententia: illa,
sive perfectio communis praedicata a singularitatibus non est realiter
una: ergo illa ratio, sive perfectio communis habet esse cognitionis abstracti-
vae: probatur antecedens: illa ratio communis, v.g. natura humana ut est praedi-
cata a singularitatibus est praedicabilis de illis per singularitatum
multiplicationem: ergo non est realiter una; sed multiplex, et dividitur
in illis: probatur antecedens: illa natura humana ut est praedicata a singu-
laritatibus cognoscitur prout est in Petro, et praedicatur de Petro,
quando cognoscitur ut in Paulo, et non praedicatur de Paulo: sed
per illas cognitiones et praedicationes ut sic praedicatur illa natu-
ra humana [illegible] singularitatum: ergo illa natura hu-
mana praedicatur de illis, et dividitur in illis: ergo non est una reali-
ter, nec habet esse cognitionis abstractivae.

Impugnatur 2º: ex parte
obiecti non datur aliqua ratio communis, quae sit perfectibilitas in plu-
ribus: ergo negatur cognitio abstractiva habere pro obiecto aliquam rationem
communem praedicatam a singularitatibus. antecedens est certum, et consequens
sequitur, imo ab ipsis similitudines conceptus admittimus: quod sic
ostenditur: non admodum ex parte obiecti realitates aliquas communes et
unas in omnibus; sed plures rationes quarum singulae a suis differentiis
praedicantur, ita est: quia natura animalis, quia natura praedica-
bilis de quolibet individuo et identificatur realiter cum quolibet;
sed illa natura animalis sic abstracta ut est a singularibus inferiori-
bus supponit, nec de quolibet, neque identificatur cum quolibet:
ergo non esset natura animalis, nec habet esse cognitionis abstractivae. maior
est evidens; minor probatur: illa natura sic abstracta ut est quasi
collectio omnium naturarum ut est praedicata a singularitatibus;
sed illa collectio nec potest praedicari de quolibet, nec cum quolibet
identificatur, ut est evidens: ergo etc.

Quarta sententia antiquorum
quorundam refert Palaus [illegible] Logica [illegible] obiectum

abstrahentis esse quoddam idola, sive exspecies, o imagines ac quas ex rebus intellectus praedicat naturae designationibus: haec idola aiunt, esse objectum hujus cognitionis; hanc illud autem idolum exprimi dicunt, sed hanc cognitionem adaequatam ipsius idoli. sententiae hanc auctoritatem dicunt aliqui [illegible] Thomae, et Scoto, [illegible] antiquis; sed tamen quae impugnat ex iis [illegible] pater Suarado ab hac calumnia Philosophiae et Theologiae lumina vindicans; caeterum seleste [illegible] sine dicit [illegible] definitione [illegible] ubi ait: quomodo luna, s. aeterna sunt quae in rerum [illegible], illaque [illegible], singulariter sit animus ab [illegible] in [illegible] mentis; formaque [illegible] similitudine [illegible] s. au[illegible]; hanc sententiam aliqui [illegible] amplexi sunt antiqui [illegible], [illegible] [illegible] quando [illegible] [illegible] [illegible]: quid [illegible] de hoc idolo sentiamus, [illegible] apertiemus, neque enim longe aberrare hic opinamur [illegible].

[illegible] sententia a [illegible] Patribus Suario, Conimbricensibus, Arriaga, et Oviedo, et aliis communiter admissa docet, objectum immediatum cognitionis abstractivae esse singularia [illegible] simplicia in sua specie, s. genere, qualia sunt in re aliquando similia: [illegible] similitudinis [illegible] cognoscuntur sub [illegible] [illegible]; [illegible] explicata per cognitionem [illegible], [illegible] quae plura sunt. [illegible] sententia nobis valde probatur, [illegible] quae [illegible] elucidationis [illegible] aliqua [illegible] opinamur, [illegible] illa plura similia esse objecta abstractionis; [illegible] [illegible] modum cognoscendi illa plura esse partiale objectum cognitionis abstractivae. [illegible] vera sententia aliquibus conclusionibus elucidatur.

Caput III

Vera sententia aliquibus conclusionibus elucidatur

Pro ejus elucidatione

[illegible] abstrahentis producit in animo quoddam imago, sive idolum mentale, quod singularia per modum unius repraesentat,

[illegible] minime est obiectum immediatum cognitionis abstractivae. Tum cum aliquibus de recentioribus, quorum iudicio, eius esse modus cognoscendi ipsum plura ut unum, quem habet noster intellectus, dum in corpore existit, ut dependeat ab imaginativa potentia, sive sensu interno, qui attingit quidem obiectum imaginis, aliquando repraesentante plura ipsum ut unum, ut repraesentant imago depicta hominum, quae nullum in particulari exprimunt: haec itaque imaginis, sive idolum praecedens cognitionem abstractivam, est obiectum illius, ut praedo.

Obiectum cognitionis abstractivae identificatur realiter cum pluribus; sed illa imago, sive idolum non identificatur realiter cum pluribus: ergo non est obiectum immediatum cognitionis abstractivae. Minor, et consequentia patent: maior probatur: obiectum cognitionis abstractivae, sub esse cognito, est realiter plura sit; sed quod sit cognitum, est realiter plura, sive identificatur realiter cum pluribus. Quod autem attinendo ad hanc imaginem intellectus eliciat cognitionem abstractivam, non probat intellectum cognoscere plura in illa imagine, sive substituto Phantasmate, ut sentit Pater [illegible] ubi supra [illegible]; sed tantum probat cognitionem abstractivam attingere non se illa plura, ad modum, quo proponuntur illi per eundem [illegible] imaginem; neque etiam id probat non cognitionem abstractivam, quae tantum petit attingere naturam non abstractive exprimentem singularitatibus, ut aliquid cognitum intelligibile.

Sit conclusio.

Obiectum immediatum abstractionis sunt plura in [illegible], quae cognoscuntur per modum unius, hoc est, per cognitionem attingentem plura in ordine ad aliquam rationem similem, ita quod ea [illegible], non dignoscat intellectus, an sint plura ea quae realiter plura sunt: Duo continet haec conclusio: primum, totale obiectum cognitionis comparatae cum abstractione abstractivae; secundum, modum talis cognitionis. Explicatur conclusio quoad utramque partem

Igitur cognitio abstractiva ut opposita abstractivae [illegible] plura; quia
ea plura comprehendit, quatenus in se [illegible] continet [illegible], neque ea plu-
ra simul distinguat; quatenus ea plura abstrahit in ordine [illegible]
[illegible] unde non oportet [illegible]
distinguatur: hic modus exponendi cognitionis abstractivae, [illegible]
et modus, quo ego illud lego, maxime ex Divo Thoma acce-
ptatur, utitur pluribus in locis, quos apud ipsum passim
invenies: in illo tamen testimonio et exemplo ipsius praecipue [illegible]
[illegible] sententiam nostram elucidamus [illegible] 55, [illegible]
cognitio abstractiva est: est illa cognitio in sola intellectus sim-
plicitate, et est universalis in quantum habet [illegible] omnes [illegible]
individua, quae sunt extra illa, prout [illegible]
[illegible] omnes: ubi aperte docet, [illegible] cognitionem esse omnia individua
sub [illegible] similibus: quomodo autem talis cognitio repraesentat plura
individua similia, non exprimendo plura [illegible]
[illegible] Doctor exemplo quodam imaginis [illegible]
[illegible], quae, si dicunt plures homines similes inter se in sua
externa corporatura, in habitu, et in [illegible] lineamentis,
[illegible] repraesentare unam, et eandem [illegible]
[illegible] non [illegible] repraesentare [illegible]
[illegible] eundem [illegible]
[illegible] ita quod talis [illegible]
[illegible] repraesentat [illegible]
[illegible] et [illegible], sed [illegible] modus [illegible]

// Prima pars [illegible]

[illegible], objectum immediatum abstractionis, esse plura similia
probatur 1o: objectum immediatum huius cognitionis abstractivae
ut animal, quod cognoscitur abstracta cognitione abstractiva;
sed quod cognoscitur abstracta cognitione abstractiva sunt plura
similia: ergo objectum immediatum illius sunt plura similia.
maior [illegible]: minor probatur: quod cognoscitur [illegible] cognitione

abstrahente animal praedicatur cum veritate de homine et de equo: ergo est realiter plura: antecedens est certum, consequentia probatur: quidquid praedicatur cum veritate de homine, et de equo est realiter idem cum homine, et cum equo; sed quod est idem realiter cum homine, et cum equo, est realiter plura: ergo et obiectum cognitionis abstrahentis.

Confirmatur: obiectum immediatum huius cognitionis abstrahentis animal est id, quod datur extra operationem cognitionis abstrahentis a parte rei; sed id, quod datur a parte rei extra operationem cognitionis abstrahentis sunt plura realiter animalia similia: ergo plura realiter animalia similia sunt obiectum immediatum illius cognitionis abstrahentis significatum a parte rei sub voce: Item terminus est, qui significat plura, in quibus eo signata realiter sunt eadem omnino, habet ergo pro obiecto plura realiter, etiamsi illa per modum unius significet, ut patet in hoc termino communi homo: ergo similiter cognitio abstractiva, quae est terminus quidam communis pluribus, habet pro obiecto plura, etiamsi illa per modum unius signet.

Probatur 2° eadem conclusionis pars: obiectum immediatum cognitionis abstrahentis est id, quod datur a parte rei aliqua unitate similitudinis et communitatis; sed quod datur a parte rei unitate similitudinis et communitatis est plura similia realiter: ergo plura similia realiter sunt obiectum cognitionis abstrahentis: maior in nostra sententia ad minus, minor probatur: unitas similitudinis, et communitatis necessario et essentialiter importat in recto plura realiter: ergo unitas similitudinis necessario recto plura realiter plura: unitas enim haec nihil est aliud, quam plura a parte rei similia in gradu aliquo essentiali, ut supra diximus agentes de unitate reali, sive fundamentali.

Confirmatur: in hac divisione mentali, animal aliud rationale, aliud irrationale, ...

divisio, ut ex sum multis notat est manifestativa, et explicativa obiecti manifestat, quod latebat in voce hac cognita animal; divisio enim modus sciendi manifestat, et explicat id, quod ignotum et latens erat sub alio conceptu: modo sic, illa divisio manifestat et explicat plura, ut ipse evidens; quia dicta cognitio animal significat et habet per obiecto plura: patet consequentia: membra dividentia, sive conceptus mentales dividentes aliquod totum praeliter explicant, et manifestant distincte, et clare id, quod significabatur in sub ea claritate, et distinctione alio praedicato, sive conceptu mentali diviso: alias membra dividentia non explicarent, et manifestarent significatum divisi; sed membra dividentia, sive hi conceptus mentales dividentes aliud rationale aliud irrationale manifestant, et explicant utilitatem plura significant etiam alio praedicato diviso, sive ab hoc conceptu mentali animal licet non sub ea claritate, et distinctione, qua significant a divisione mentali, sed sub obscura confusione.

Confirmatur

tertio; quia statuimus cognosci plura per modum unius a cognitione abstrahente praedicato: cognitio abstrahens facit intentionaliter unum ea, quae plura realiter sunt, sed cognitio faciens intentionaliter unum ea, quae realiter plura sunt, cognoscit plura per modum unius: ergo cognitio abstrahens cognoscit plura per modum unius. Probatur 3o: cognitio abstrahens cognoscit plura [illegible] differentia an plura sint, hoc est confundendo eorum pluralitatem, ita quod non appareant in ordine plura, sed hoc est cognoscere plura unum: ergo probatur 3o: cognitio abstrahens cognoscit plura attingendo eorum rationes, per quas conveniunt, et unum fundamentaliter sunt, quin attingat expresse rationes, per quas differunt, et plura realiter sunt: ergo attingit plura per modum unius.

Probatur 4. Cognitio

abstrahens natura ab [illegible] cognoscit inferiora [illegible] [illegible] [illegible], sive absque [illegible]; sed hoc est cognoscere [illegible]

teriora. ut unus aliquid, sicut in cognitione illa individua ad diversa connotando, praeterea quia diversa [illegible] plura sunt: ergo cognosco plura ut unum, et non ut plura. Probo: per cognitionem abstractivam cognosco multa plura, ita quod cognosco multa ut illius cognitionis an inter se distinguantur realiter: ergo ex illius cognitione [illegible] per modum unius: quod mille in aliis exemplis [illegible] explicari potest, duos scilicet homines in extrema [illegible], et qui in lineamentis valde similes; duos item simul [illegible] sono loquentes, aut eadem tenui voce, et [illegible] duplici res [illegible] colore similiter [illegible], quarum unus [illegible] in [illegible]; quae omnia ista, ut plura realiter sunt, ita distinguuntur absolute audientis, aut videntis, ut in illius requirat visus, aut auditus unum, an plura sint illa obiecta, discernere.

Confirmatur

tum 2o: cognitio abstractiva habet dicere unum respectum logice unum, et physice plura, sive in pluribus multiplicatum: et [illegible], quod in hac cognitione abstractiva animalis eundem respectum logice sibi [illegible] in [illegible] homo, equus; eundem quod logice respectum [illegible] inter nostra [illegible]; hoc animal hominis physice distinctum ab animali equi, et realiter physice plura animalia sint: infertur ergo: illos respectus, quos dicit physice, et logice cognitio abstractiva [illegible] repraesentativa, sive adaequate adaequatione [illegible] in quolibet inferiori, sive ut alii exprimunt illud repraesentativum in quolibet inferiori quoad intentionem, non vero quoad extensionem, et latitudinem: haec enim abstractiva cognitio animalis repraesentat quandoque totum omnium quae vere, et proprie, et [illegible] praedicata [illegible], quae [illegible] in quolibet inferiori [illegible]; cum autem repraesentet [illegible] omnia animalia, sive totalia sive [illegible] totalis extensionis, [illegible] realiter, [illegible] identificatur in quolibet inferiori quodlibet animal [illegible] abstractiva cognitio [illegible]. Infertur ergo quod [illegible], per cognitionem abstractivam [illegible]

noscit plura per modum unius; neque quia in eadem re e [illegible] absolute abstracta habent specie unitatis realis [illegible] quod se habeat ex parte objecti ipsius cognitionis; sed cognitio ipsa una unitate reali, a qua plura in ea cognita denominantur extrinsece, et intentionaliter unum, ut omnes in ea contineantur [illegible] nationibus.

Est 2a conclusio: modus cognitionis sive modus cognoscendi plura, ut unum non est praedicabile objectum cognitionis abstrahentis est contra nonnullos opinantes, non tamen plura esse objectum cognitionis abstrahentis, sed etiam modum cognitionis esse praedicabile objectum cognitionis abstrahentis: probatur breviter 1a pars: modus cognoscendi plura ut unum non est aliquid quod se habeat ex parte ipsius pluralis: quoniam modus cognoscendi plura ut unum est aliquid quod se habet ex parte ipsius cognitionis: quod est ipsa cognitio, sive relatio cognitionis; sed ipsa cognitio seipsam non habet pro objecto, sequitur ergo ipsa non cognoscit quod non habet pro objecto modum cognoscendi plura ut unum. Praeterea: modus cognoscendi plura ut unum est specialis conditio cognitionis, quae non terminatur ad unum inferius absolute; sed per hanc cognitionem abstrahentem animal non cognoscitur specialis conditio cognitionis, quae non discernit unum inferius ab alio: ergo neque modus cognoscendi plura ut unum: ergo talis modus non est objectum praedicabile cognitionis abstrahentis. Probatur 2a: etiam si talis modus non cognoscatur, nec objectum [illegible] abstrahentis quatenus cognoscuntur plura per modum unius, quatenus quod plura intentionaliter unum: ergo sufficit advertere hunc modum cognitionis terminari objectum cognitionis abstrahentis, et sufficienter unitatem.

Dices si aliqua de causa

[illegible] cognitio unitatis cognoscit plura, quatenus conveniunt in natura multiplicabili, et solum quatenus distinguuntur in natura; non vero quatenus distinguuntur inter se; sed hoc est habere pro objecto non solum ipsa plura, sed etiam specialem modum illa cognoscendi: ergo [illegible] probat cognoscere plura ut unum, id est plura ut plura

R

-tiest, praecise aliquid ex parte obiecti, sed ex parte modi cognoscendi: ergo cognitio universalis habet pro obiecto singularem modum cognoscendi. Confirmatur: id habet pro obiecto cognitio, quod cognoscit; sed cognoscit plura ut unum: ergo habet pro obiecto plura ut unum: ergo modum cognoscendi. Confirmatur 2o: obiectum abstractionis sunt plura ut unum: ergo per abstractionem cognoscitur universale intentionale: probatur consequentia: quia intentionalis universalitas est ea, qua plura in [illegible] fiunt unum.

Respondetur omnia [illegible] nega-to minori: alterius probationem [illegible], neque cognitionem, quae [illegible] probatur: cognitio quidem singularia [illegible] sed non [illegible], [illegible] et [illegible] in [illegible]; hoc autem est cognoscentia [illegible] [illegible] cognitio, ut [illegible], an unum, an plura sint. Ad 1am confirmationem [illegible], et 2am [illegible]: [illegible] plura, ut unum, cognoscendo esse unum, nego minorem; cognoscit plura ut unum; hoc est [illegible] unum [illegible], ac si essent unum [illegible]: similiter [illegible] 2am confirmationem. [illegible] per istam abstractionem cognitionis animal cognoscuntur plura ut unum, [illegible] quod cognoscatur [illegible] cognitione illa plura esse unum, sed [illegible] ut [illegible] illa cognitione non [illegible], neque plura [illegible] similia esse [illegible] plura similia [illegible] cognoscantur.

Tempore 3um argumentum contra 2am, et praecipuarum solutionum declaratio.

Caput 8um

Arguitur contra 2am, et praecipuarum solutionum declaratio.

Arguitur 1o.

Obiectum huius cognitionis abstractivae hominis animal non sunt plura animalia: ergo obiectum cognitionis abstractivae non sunt plura similia. Probatur antecedens: obiectum cognitionis abstractivae reperitur in quolibet individuo; sed plura animalia non reperiuntur in quolibet individuo: ergo plura animalia non sunt obiectum huius cognitionis abstractivae animal. Confirmatur 2o: obiectum huius abstractionis

animal praedicatur de quolibet inferiori; sed rationale adaequate sed animalitas non praedicatur de quolibet: Ergo. Confirmatur 2°: universale est totum, cuius partes sunt inferiora; sed totum non praedicatur de adaequate de parte: ergo neque universale de quolibet inferiori. Confirmatur ultimo falsissima est haec: partes praedicatae sunt totum, cuius partes sunt inferiora; sed id valet pariter ... simul sumptae, et denominative demonstrantes.

Respondetur negando antecedens: ad probationem distinguo: obiectum praecisum abstractionis reperitur in quolibet inferiori logice, sive quoad intentionem, nego maiorem: physice, sive quoad identitatem, nego maiorem: distinguo concedo; praecedenti obiectum logicum rationale reperitur esse intentionaliter adaequate, quia adaequate intentionibus quas dicit, in quolibet inferiori datur, et de quolibet inferiori logice praedicatur; esse autem physice, et extensive plura, cum plura realiter plura requirantur ad eorum: illud realiter ... quod forma una, et universale formale aliquod, est in quolibet inferiori adaequate adaequatione sufficienti, non exclusione quolibet enim inferiorum ratione praecisa logica animal adaequate ... illa ... omnibus, et animalis, quod abstractum in pluribus per ... abstractionem; non tamen est in quolibet physice, et extensive, cum physice illa non sint plura, immo et alia animalia.

Itemque ad 2am confirmationem distinguo maiorem: obiectum logicum animal praedicatur de quolibet inferiori in tota sua latitudine physica, nego maiorem: secundum intentionem logicam, concedo: non praedicatur de quolibet inferiori animal quodcumque, et totum quod est physice animal; sed animal ut obiectum logicum abstractionis, et totum quod est intentionaliter. Ad 2am confirmationem distinguo maiorem: universale formale est totum physicum, cuius partes sunt inferiora, nego maiorem: universale fundamentale est totum physicum, cuius partes sunt inferiora, concedo maiorem, et ita: universale formale est totum intentionale, et logicum

cuius partes sunt inferiora, scilicet: etenim universale formaliter ut subest cognitioni alternativae, non est totum potentiale, neque quid simile est collectio istarum partium, licet fundamentaliter sit totum potentiale, cuius partes sunt inferiora, et ita requirit habitudinem potentialem; quia realiter est collectio plurium, praedicatur de quolibet inferiori, cum requirat praedicari collectio de parte collectionis eo modo, quo pars collectionis est; est tamen analogice totum quoddam logicum, et conventionale, cuius partes logicae sunt inferiora etiam, quatenus dicitur praedicari potest totum illud per partes praedicatas, et alternativas conclusionibus: totum, inquam, totaliter relogica, intentionali, et praedicabili: quod etiam patet in toto mathematico, quod praedicatur de qualibet parte totaliter et per identificationem enim cum qualibet parte adaequate adaequatione sufficientiae, licet non adaequatione exclusionis.

(Arguitur 2o: si ibi

tus illius cognitionis alternativae homo essent plures homines per illam cognitionem cognoscerentur singuli homines, sive homines in singulari; sed non cognoscuntur: ergo. Probatur minor: si cognoscerentur homines in singulari per illam cognitionem *homo*, sicut petrus cognoscitur per istam cognitionem *petrus*, ita cognoscerentur per istam cognitionem *homo*; sed hoc est falsum: ergo. Minor est certa: nam per istam cognitionem *petrus* discernitur petrus a paulo, et a reliquis, qui petrus non sunt; sed per istam cognitionem *homo* non discernitur petrus a paulo, et a reliquis: ergo non cognoscitur per unam cognitionem, sicut per aliam. Confirmatur 2o: haec est vera propositio, *petrus est homo*: ergo ex parte huius praedicati non afferuntur plura. Probatur consequentia: si afferuntur plura ex parte praedicati illius propositionis, idem esset haec propositio *petrus est homo* ac ista, *petrus est plures homines*, confirmatur 2o: unus, et alius praedicatur de petro, ac de paulo in his propositionibus *petrus est homo*, *paulus est homo*: ergo ex parte praedicati illarum non significantur plura.

Respondetur distinguendo maiorem, si enim [illegible] cognitio abstractiva homo essent plures homines, cognoscerentur per illam singuli homines, ut singuli sunt, sive in ordine ad singularitatem cuiusque connotata, nego maiorem: a singularitate singuli homines per modum unius, sive in ordine ad connotata obiectis singularibus communia, concedo maiorem: similiter parata distinctione supra argumentum de distinctione [illegible], cognosci quidem realiter homo per istam cognitionem animal, sed non realiter ut tale sive in ordine ad connotata animalitatis, minorem similiter distinguo, et huius probationis negatur, si in Deo dicitur eundem modum cognitum [illegible] quod si dicitur istis obiectis cognitis abstractive cognitionem [illegible] maiorem: unde aliquis petrus cognoscitur per istam cognitionem homo, et [illegible] per istam cognitionem petrus; ceterum longe diverso modo: per eam enim cognitionem cognoscitur in ordine ad connotata communia naturae humanae, petrus autem in ordine ad propria connotata: unde est, quod petrus per istam cognitionem petrus secernitur a paulo, et reliquis hominibus non autem per istam cognitionem homo.

Ad [illegible] confirmationem concesso antecedente: et huius probationis nego similiter [illegible], quia [illegible] abstractive [illegible] exprimit praecise [illegible] plures homines, modo [illegible] [illegible] maxime [illegible], et veritatis [illegible], ut patet in [illegible] petrus est aliquis homo petrus est [illegible] homo a quo [illegible] plures homines exprimit praecise significant et [illegible], et in [illegible] [illegible] modo [illegible] est vera, [illegible] falsa [illegible] [illegible] distinguo ex supradictis [illegible]: [illegible] et [illegible] intentionaliter [illegible] logica praedicat de petro, et de paulo in illis [illegible], [illegible] et [illegible] realiter, et Physice, nego [illegible]: realiter quidem, et Physice homo, qui est petrus, et qui praedicatur realiter de petro non est homo, qui est paulus; intentionaliter autem, et logice [illegible] est, [illegible] enim [illegible], quia [illegible] cognitio abstractiva, [illegible] [illegible] non secernitur [illegible], sed [illegible] [illegible] aliis [illegible], et [illegible]

[illegible] multiter fuit.

Arguitur 3.° Objectum immediatum cognitionis abstractivae est illud, quod exprimit cognitio abstractiva; sed cognitio abstractiva non exprimit plura: ergo objectum cognitionis abstractivae non sunt plura. Confirmatur 1.°: objectum cognitionis abstractivae est universale; sed universale non potest esse plura: ergo objectum cognitionis abstractivae nequit esse plura. Maior probatur: unum realiter in multis nequit esse plura; sed universale est unum realiter in multis: ergo. Confirmatur 2.°: ut detur unum objectum cognitionis abstractivae, non est necessarium dari plura: ergo plura non sunt objectum cognitionis abstractivae. Probatur antecedens: ut detur unus homo necessario non est dari plures homines; sed si detur unus homo, datur unum objectum cognitionis abstractivae: ergo ut detur unum objectum cognitionis abstractivae necessario non est dari plures homines.

Respondeo distinguendo maiorem: objectum immediatum cognitionis abstractivae est illud, quod exprimit cognitio abstractiva eo modo quo exprimit, nego maiorem; est illud, quod exprimit sed non eo modo, quo exprimit, concedo maiorem: distinctione [illegible] minorem distinctione praefata: sed cognitio abstractiva non exprimit plura, quae realiter, et physice plura sunt, nego minorem; non exprimit plura quae plura sunt ex modo exprimendi, quem habet cognitio, concedo minorem: cognitio abstractiva exprimit, hoc est, attingit omnibus plura, quae plura sunt physice, et realiter, quae ex modo exprimendi non apparent intentionaliter plura ut saepe diximus.

Ad 1.am confirmationem distincta maiori distinguo maiorem: universale non potest esse physice, et realiter plura, nego maiorem; logice, et intentionaliter, sive eo modo, quo in intellectu est, et a cognitione exprimitur concedo maiorem: hic

modus est, per quem unitur, quod Physice est realiter plura est unum intentionaliter, sicut ad modum praedicationis dicemus infra, in qua latet aequivocatio: unum realiter in multis, hoc est, quod est realiter, et Physice unum in multis negatur esse plura, secundum materiam: unum realiter in multis, id est, quod est unum intentionaliter, et est Physice, et realiter in multis negatur esse plura, nego materiam, quia est unum intentionaliter et est unum, quod Physice, et realiter est in multis, sive plura; unde est unum in istis, quod realiter non est unum, sive pluralitatem ex affirmatione destruens ad: ut licet intra obiectum cognitionis abstrahentis non sint se identificantia, non est necessarium dari plura, neque ad; [illegible] eo modo, quo repraesentatur ab actu cognitionis abstrahentis redundans: Itaque obiectum cognitionis abstrahentis sint se identificantia, hoc est, illud quod trahit cognitio abstrahens, plura realiter sunt; ex quo obiectum cognitionis abstrahentis eo modo, quo ab actu abstrahente repraesentatur, unum praedicabile est. Quaestio 4.a difficultates aliquot circa modum cognitionis abstractionis solvuntur. Cognitio tamen cognitio abstractiva nec formaliter comparativa, nec distinctiva formaliter, nec comparativa est.

Quaestio 4.a

Difficultates aliquot circa modum cognitionis abstractivae solvuntur—

Caput 1.

Cognitio abstractiva nec formaliter comparativa, nec distinctiva formaliter, nec comparativa est

Aliqui ex recentioribus Arriaga disp. 5 sectione 8 [illegible] videntur, naturas dari abstracte unitas per actus comparationes, qui conferunt plura comparata simul sumpta, sit efficere: unde docent, quatenus ipso primum [illegible] conferri ex parte praedicati naturam humanam comparatam sumptam; ideo subiecti conditione praedicari de Petro, aut Paulo [illegible]

ille autem Petrus est hic, et ille, et ille homo. Aliud apparet ex Analogis exprimentibus, atque eo quod alternativi sint disiunctivi formaliter: ita quod cum praedicatur de Petro quod sit homo, idem sit ac dicere, quod sit, vel Petrus, vel Joannes, vel Antonius: et cum propositio disiunctiva solum petat ad sui verificationem, quod unum ex extremis conveniat subiecto, ideo vera est haec propositio, Petrus est Petrus vel Paulus vel Franciscus, et caetera.

Verum haec sententia bene impugnatur ab Aldaiaga, et aliis recentioribus; quamvis [illegible] omnibus, similia tamen [illegible] utraque distincte [illegible]. Termini autem copulativi formaliter, quia formaliter disiunctivi exprimunt plura ut plura; sed actus alternativi natura copulativis, et formaliter natura communis non debent exprimere plura ut plura: ergo actus alternativi natura copulativis non debent esse copulativi, aut disiunctivi formaliter. Minor constat, quia terminus communis homo, quando est formaliter copulativus, formaliter exprimit inferiora ea inter se copulando, ut Petrus, et Franciscus, et Antonius et caetera. Similiter terminus formaliter disiunctivus exprimit inferiora ea inter se disiungendo, ut Petrus vel Franciscus vel Antonius: sed ambo isti termini formaliter exprimunt plura ut plura, exprimendo ea, prout quae plura sunt, et prout quae unum ab alio distinguuntur: ergo non exprimendo praecise ea inferiora sub aliqua ratione convenientiae et caetera.

Nobis tenendum est, ut ex dictis facile deducitur, actus praecisionis alternativos esse actus ita plura attingentes plura sub aliqua ratione convenientiae, ut nec formaliter copulativi, nec disiunctivi formaliter sint, sed absolute alternativi: et ratio est quia ille actus requiritur ad unam cognitionem, prout quae plura sunt unum intentionaliter, si quis attingat plura non dicendo eorum pluralitatem; sed actus attingens plura sub aliqua ratione convenientiae alternativus abstrahit a copulatione, et disiunctione

spectent, facit plura unum in denominatione eorum pluralitate: quod ille requirunt. Quomodo autem actus cognitionis abstractivi sint comparativi abstractivi, infra dabimus, eos de praedicamentis universalis [illegible].

[illegible]; quorum meminit Porphyrius, [illegible] 7 metaphysicae [illegible] requirunt existimant [illegible] praeter cognitionem abstractivam aliam comparativam naturae abstractae ex inferioribus, per quam actu natura refertur ut dicitur in multis, et de illis praedicatur: alii velut [illegible] [illegible] distinguunt duplex genus universalis; aliud directum metaphysicum et absolutum, quod est unum aptum esse in multis; aliud logicum et relativum, quod est unum aptum praedicari de multis; hoc autem [illegible] cognitione comparativa, non vero illud.

Dico 1º: universale metaphysicum constituitur per actionem comparativam, sed sufficit per abstractivam. Probatur 1º: praecisa posita cognitione abstractiva redditur natura humana unum aptum esse in multis per suam multiplicabilitatem realem; sed hoc est esse universale metaphysicum: ergo absque cognitione comparativa per solam abstractivam constituitur natura universalis. Probatur 2º: cognitio comparativa supponit naturam universalem unam in multis: ergo supponit universale constitutum. Probatur: quia cognitio comparativa comparat naturam unam ex suis inferioribus: ergo supponit naturam unam, quae tota fuit una antecedenter [illegible] per cognitionem abstractivam: ergo supponit naturam universalem constitutam. Probatur 3º: cognitio comparativa cognoscit plura inferiora ut plura: ergo non constituit naturam universalem, siquidem non potest illi tribuere unitatem: atque probatur: cognitio comparativa refert naturam ex parte sua ad inferiora, et quibus plurima possunt, id est in quibus tendit; sed hoc est aperte respicere plura, et cognoscere plura ut talia: ergo.

Dices: universale respicit [illegible] ad inferiora; sed sine actu comparativo nequit intelligi respectus relativus, eo quod sit ad aliud relatum, scilicet: ergo sine actu

comparationem nequit intelligi universale. confirmatur: ante actum compa-
rativum natura non est praedicabilis de inferioribus ergo ante actum
comparativum non datur universale logicum. respondetur negando maiorem;
natura enim universalis non refertur praecise ad sua inferiora; immo ut
ipsa seu inferiora per abstractionem cognita. ad confirmationem
nego antecedens. et ratio ex dictis sequenti hoc dicto.

Dico 2°: universale lo-
gicum non constituitur per notitiam comparativam, sed praecise per abs-
tractivam. probatur: per id constituitur, per quod natura fit una et
apta ad essendum in multis, et apta ut praedicetur de multis,
quod est esse universale logicum; sed per notitiam abstractivam praecise
fit natura una apta ad essendum in multis: ergo et ut praedicetur
de multis: ergo per solam cognitionem abstractivam constituitur universale logicum,
et ob hoc dicitur, universale logicum esse proprietatem universalis metha-
physici, quatenus praedicabilis de inferioribus, per quam universale
logicum tale nominatur, unum ex unitate, et identitate natu-
rae universalis cum inferioribus. dices: antequam comparentur in-
ter naturam humanam ut existit in Petro, et Paulo, nequit
eius praedicari de Petro et Paulo: ergo ante actum comparativum non datur
universale logicum. respondeo antecedens esse verum de praedicatione actuali,
ad quam requiritur quod praecedat in intellectu apprehensio comparati-
va terminorum, per quam componatur iudicium continentis extremorum in-
ter se; ad praedicabilitatem non, per quam universale logicum constituitur,
minime ea cognitio, sive comparativa sit, sive non comparativa re-
quiritur. Capite seq. residuis aliis quaestiunculis satisfiet.

Caput 3um
Residuis aliis quaestiunculis satisfit.

1° sit: an
natura abstracta ab omni individuo sit universalis? ratio dubitandi
praescindendo natura per se a singularitate. respondeo
minime esse naturam universalem: ita contra 2° metaphysicos

et ideo est quia illa natura abstracta neque esset apta ad essendum in pluribus per identitatem multiplicatam, neque esset apta ut de pluribus praedicaretur: ergo non esset universalis. Antecedens constat: quia illa natura est completa, et intrinsece una, nec pluribus per identitatem communis. Adde praeterea hunc modum [illegible] de universalibus [illegible] naturam taliter ab uno individuo abstractam [illegible] mediante [illegible] in statu medio: quia nec universalis est, cum non sit multiplex realiter; neque singularis formaliter est, cum ex modo cognoscendi omnino careat singularitate. An autem dari possit talis modus cognoscendi, dicemus postea.

2.a quaestio est: num possit abstrahi natura humana ab uno individuo quin ab omnibus abstrahatur? Ratio ex proxime dictis, quod si talis natura abstraheretur ab uno individuo, quin abstraheretur ab omnibus, non haberemus universale: unde [illegible] Pater [illegible] dicendo [illegible] quaestione [illegible] Suarez [illegible] Suarez naturam abstractam ab uno individuo fore universalem; etenim Suarez minime id ait. [illegible] metaphysicae [illegible] quia natura ab uno individuo abstracta est ab omnibus, et proinde ab omnibus abstracta; numquam autem ait naturam ab uno individuo abstractam esse universalem: negat enim posse abstrahi ab uno individuo quin ab omnibus abstrahatur [illegible] primis [illegible] impossibile dicit abstrahi naturam ab uno individuo abstractam, cum [illegible] talis sit [illegible] communis pluribus inferioribus: deinde admisso hoc impossibili cognoscendi modo, ex Suarez, et communi Thomistarum, natura ab uno individuo abstracta eo ipso ab omnibus abstracta esset, ac proinde universalis.

Respondeo: eo ipso quod abstrahatur natura humana ab uno individuo, cognoscit natura humana non cognitis formaliter individuis; sed cognoscitur natura

humanae non cognitam praeter, et ex parte consimilem duos, ergo abstrahere naturam humanam ab eius individuis: ergo concipit quod abstrahat naturam humanam ab uno individuo abstrahit ab eius. Minor probatur: eo ipso quod abstrahat naturam humanam ab unico individuo, aeque a Petro, cognoscit naturam humanam, quin discernat, an sit natura humana Petri, vel alterius, v.g. Pauli: ergo non cognoscit eam ex parte, et habitudine individuali. Confirmatur 2o: illa natura abstracta ab unico individuo comparatur praecise dictum: ergo abstrahit ab eis. Probatur antecedens: illa natura abstracta ab unico est natura, in qua omnia individua conveniunt; ergo cognoscitur illa natura ut natura singularis Petri: ergo potest praescindi ab eis. Confirmatur 3o: ideo dicimus abstrahere naturam humanam ab eius possibilibus, quia abstrahitur ab existentia hominis; quia cognoscimus naturam omnium existentium atque possibilium, non discernendo, an existentes, an possibiles sint; sed quando abstrahimus naturam humanam ab unico individuo, cognoscimus naturam omnium reliquorum etiam non discernendo, an sint existentes vel possibiles: ergo abstrahimus naturam ab eis.

Dices contra: natura, quae identificatur cum unico individuo, non abstrahitur ab aliis; sed natura, quae abstrahitur a Petro, identificatur cum Petro: ergo natura, quae abstrahitur a Petro, non abstrahitur ab aliis. Confirmatur: quando tam confuse cognoscitur Petrus, ut non discernatur ille a quolibet alio homine, abstrahitur natura humana ab unico individuo, et non a reliquis, cum reliqua non cognoscantur. Ergo. Antecedens probatur: illa cognitio abstrahens naturam a Petro praecise, cum quo identificatur; sed praecisa identificatione illa natura cum unico individuo, nempe Petro: ergo ab illo, et non a reliquis, quod abstrahitur natura. Confirmatur 2o: si quis solum Petrum videret, posset ab illo abstrahere naturam humanam; et tamen non abstraheret illam a reliquis, quos non videret: ergo a solo Petro.

manu [illegible] ma: [illegible] cuius ab unico individuo emissa non deserviunt ad cognoscendum aliud, cum non repraesentent obiectum aliud, nisi illud, quod emittit species: ergo non [illegible] ab aliis naturae illius cognito.

Respondeo distinguendo maiorem: natura, quae identificatur cum unico individuo, si cognoscatur ut identificata cum unico individuo, non abstrahitur ab aliis, concedo maiorem: si non cognoscatur ut identificata cum unico individuo, sed confunditur cum aliis, nego maiorem: natura potest dici abstracta ab unico individuo, quatenus eius naturae habet, ut desumitur a speciebus omnium individuorum, quod vidimus; haec enim natura ita cognita ita confundit aliquid cum aliis, ut fiat aliquid unum cum natura aliorum; non enim cognoscitur ut natura singularis petri, sed sub ea confusione, sub qua non discernitur, an sit petri, vel alterius, ut supra diximus. Ad 2am confirmationem nego eam: ad probationem respondeo, distinguo maiorem: quia identificatur illa natura cum unico individuo, si sumatur abstractive illa natura, nego maiorem; si sumatur singularia, et ut natura unius individui, concedo maiorem: etenim illa natura abstractive sumpta est natura pluribus communis, et identificata cum pluribus, cum sit natura sub ratione confusa cognita, ut non discernatur cognitio inter individua, quibus convenit, et de quibus eodem [illegible] potest [illegible] praedicari; haec enim est abstractionis vis, etc.

Ad 3am confirmationem omissa maiori nego minorem: minoris probationem distinguo: species ab unico individuo emissa non potest deservire ad cognoscendum aliud [illegible] ut aliud sit; ad cognoscendum aliud confuse, et ut unum ipso, nego; immo saepissime a specie externa emissa ab unico singulari homine deducitur imago ad cognitionem abstractivam, et naturae humanae praedicabilis de omnibus individuis, eo abstractive cognoscitur

in quo per modum omnium quaestio 3a. de aptitudine universalis metaphysici, et logici. Caput 1um aliqua praemittuntur, et aptitudo naturae universalis ad essendum in multis aliquibus conclusionibus exponitur.

Quaestio 3a.

De aptitudine universalis metaphysici, et logici.

Caput 1um

Aliqua praemittuntur, et aptitudo naturae universalis ad essendum in multis, aliquibus conclusionibus exponitur.

Agimus in praesenti quaestione de duplici aptitudine, 1a. ad essendum in multis, quae propria universalis metaphysici est, ut ex ipsius definitione constat; 2a ad praedicandum passive de pluribus, quae universalis logici propria censetur, et imprimis aptitudo usurpatur in praesenti pro capacitate, et potentia naturae universalis ad essendum in pluribus, et praedicandum de pluribus: quae capacitas, sive potentia potest esse physica, vel logica: physica aptitudo, sive potentia realis, quae est ad aliquem effectum, scilicet realiter distinctum a potentia: ita potentia apta est, ut cognoscatur a Deo, et ut cognoscat Deum, et ut recipiat calorem a sole: et in hoc sensu, supposito tanquam certo, naturam universalem non habere hanc physicam aptitudinem ad essendum in multis: patet; nam esse in multis non est aliquid distinctum a natura universali, sed quoddam identificatum, et indistinctum a natura universali, quae nihil aliud sit quam natura, quatenus multa in quibus est per identitatem: ergo aptitudo haec ad essendum in multis non est ad aliquid realiter distinctum ab ipsa, ergo non est physica aptitudo.

Logica aptitudo illa est, quae includit essentialiter rem, ad quam dicit aptitudinem, quae a multis appellatur fundamentum connexionis absolutae; hoc tenemus bona est haec connexio: homo est animal, quia homo est animal: et de hac logica aptitudine, nota 1o. naturam

unalis habere ante operationem intellectus aptitudinem logicam positivam,
et proximam ad essendum per identitatem in multis. Probatur;
sine aptitudine positiva ea, quae est ad aliud ex natura
aliquo, et propensione ad illud; ergo quae dicit respectum ad alterum,
materia ad formam substantialem; et hoc eius propensio dicitur
aptitudo positiva, et differt ab aptitudine negativa, quae est
capacitas ad aliud absque inclinatione, et ordine ad illud, sed est
in differentia, sive non repugnantia ad aliud, qualiter aptitudo
est parietis ad standum album [illegible], aqua ad recipiendum calo-
rem. proxima vero, sive aptitudo ea dicitur, cui ex parte actus
nihil deficit ad actum; remota dicitur illa, cui aliquid deficit
ad actum, vel quia impedita est potentia, vel quia nondum habet omnia
praerequisita ad actum.

Probatur 2a conclusio. ante operationem intellectus na-
tura universalis est actu in pluribus: ergo ante operationem intellectus habet aptitu-
dinem logicam, positivam, et proximam ad essendum in pluribus: antecedens
patet; quia natura universalis ante operationem intellectus nihil aliud est quam
plures naturae similes realiter identificatae cum pluribus individuis;
sed naturae plures sunt actu in pluribus ante operationem intellectus; ergo
ante operationem intellectus natura universalis est actu in pluribus. Consequentia
etiam manifeste constat etiam, quia aptitudo logica ad essendum in pluribus
oritur ex ipso actu essendi in pluribus, et identificationis cum pluribus;
sed ante operationem intellectus datur in natura universali actualis identificatio cum
pluribus: ergo et aptitudo, sive potentia logica ad talem identificationem.
Minor: haec aptitudo est cum propensione, exigentia, et ordine
connaturali essentialiter ad actualem identificationem cum pluribus, quam
necessario, et essentialiter habet: ergo est aptitudo positiva. Demum:
natura ex parte sui identificata cum pluribus nihil deficit ad actualem
identificationem cum pluribus, cum in ipso actu sit: ergo aptitudo
ad hanc identificationem proxima est.

Probatur: si natura uni-

habeat aptitudinem adessendi in multis ante operationem, ante operationem non existit in multis; sed est ante operationem in multis: ergo ante operationem habet aptitudinem adessendi in multis. Maior patet, cum argumentatio propria bene valeat ad negationem actus. Hic nota, hanc aptitudinem adessendi in multis non dari in aliqua natura singulari, sed in collectione omnium naturarum similium, quae a parte rei dantur: et ratio est manifesta, quia natura quaecumque singularis solum habet aptitudinem ad identitatem cum illo individuo, cum quo realiter identificatur; et minime habet aptitudinem ad identitatem cum alio individuo etiam eiusdem speciei: ergo non habet aptitudinem ad identitatem cum multis: tota autem collectio naturarum similium in ipsa identificatur cum pluribus individuis; habet ergo collectio aptitudinem hanc absque actu identificationis etiam ad identitatem cum multis: hinc colliges etiam, hanc aptitudinem non esse physice unicam, sed plures aptitudines logice pro pluribus naturis, quae cum pluribus identificantur: quaelibet enim habet proprium identificationis actum, et quaelibet proinde habet propriam aptitudinem ad actum identificationis.

Dicendo 2°: natura universalis post operationem, sive in statu abstractionis, habet hanc eandem aptitudinem adessendi in multis, eamque non abstracta abstrahente non participat. Sic probatur: quia natura universalis facta, sive in statu abstractionis, est tamen apta esse in multis realiter multiplicatis, ut ex esse universalis patet: ergo dicit aptitudinem adessendi in multis, in quibus multiplicatur; sed haec aptitudo eadem est cum illa, quam habebat natura ante abstractionem: ergo retinet eandem aptitudinem. Minor patet: quia aptitudo naturae universalis nihil est aliud, quam quod natura sit realiter plura, vel saltem quod possit esse plura; sed quod sit plura realiter, non participat ab actu abstrahente: ergo neque quod sit apta adessendi in pluribus naturis. Solum participat ab intellectu esse actu unum intentionaliter, et abstractione; non vero esse aptam possibiliter ad actum identificationis realis cum pluribus.

—//— Praemitto

huius aptitudinis, quae est ea repugnantia: nisi aliqua natura
singularis persona, quae habeat aptitudinem repugnantiae, seu repugnan-
tiam ad essendum in paulo, aut in alio individuo naturae hu-
manae? respondent Scotistae, qui admittunt hanc repugnantiam, uti videtur
[illegible] conceptus [illegible] repugnantiae: Ad probationem est: repu-
gnantiam petrus esse realiter paulum; sed natura singularis petri est ipse
petrus: ergo repugnat naturae singulari petri esse realiter paulum:
ergo et identificari cum paulo, sive esse per identitatem in paulo. Respondeo
[illegible]: nequit aliquid esse realiter per identitatem id, quod realiter
per identitatem non est; sed natura humana petri non est realiter per
identitatem paulus: ergo nequit esse per identitatem paulus. Maior
certa. Cum nequeat esse aliquid per identitatem id, a quo realiter
distinguitur; sed distinguitur realiter ab eo, quod realiter per identi-
tatem non est: ergo.

Dices: natura humana petri non est commu-
nicabilis paulo: ergo nec aptitudinem habet ut sit in paulo: ans
probatur: si natura petri esset communicabilis paulo haberet
praedicatum aliquod repugnans paulo; sed non habet; alias haberent
aut petrus, et paulus praedicata contradictoria, contradictoria
enim humana constituunt: ergo. Respondeo negando ans. ad pro-
bationem distinguo maiorem: si natura humana petri esset commu-
nicabilis paulo, haberet aliquod praedicatum, cuius similitudine
repugnaret paulo, nego maiorem; haberet aliquod praedicatum
repugnans ad identitatem cum paulo, concedo maiorem: petrus nimi-
rum distinguitur a paulo, unde, licet huius naturae individualis na-
tura, quae est natura petri, habet praedicatum repugnans ad iden-
titatem cum paulo, quod est ipsa naturae singularitas, et indi-
viduatio, quae excludit identitatem cum alio, quod petrus non est;
cum autem paulus similem naturam habeat, habet etiam praedicatum
simile specifice praedicato, quod habet petrus; sunt enim [illegible]

Re

naturæ specificæ, licet in individuis numericæ. Ratio est, quod et Petrus, et Paulus habeant distinctas essentias, et naturas, non tamen habent essentias, et naturas essentialiter diversas, propterea quod non constituunt diversas species naturæ humanæ, cum non sint individua in prædicatis essentialibus, quæ habent illæ distinctæ naturæ, pertineant ad eandem collectionem, eandemque speciem constituant: quod autem natura repugnet ad identitatem cum alia, tantum probat distinctionem numericam, minime vero specificam.

Rogabis 2° utrum detur in natura humana aptitudo ad individuum vagum, sive ad identitatem cum individuo vago? Movit hanc quæstionem [illegible], et ut mihi videtur, ab illo desumpsit fundamentum dicendi, et asserendi sententiam quam propugnat, quo fundamento proposito tenet quæstionem [illegible] exponet: illud est: quia ut natura humana sit una, nec requirunt plures homines, nec unicum, aut aliquem determinatum: ergo sufficit quilibet vagus, et indeterminatus: ergo natura humana apta est ad identitatem cum individuo vago. Confirmatur: ut Deus producat naturam humanam necessarium non est, quod ante producat Petrum, aut Paulum, et sic determinatum: ergo indifferens est natura humana ut sit Petrus, aut Paulus: ergo est apta ad individuum vagum.

nobis

Dicendum est 2°: in natura humana neque ante, neque post operationem intellectus datur aptitudo ad individuum vagum: 1a pars probatur: quia ante operationem intellectus natura humana vel est determinate Petrus, vel determinate Paulus, et sic de aliquo individuo: ergo ante operationem intellectus non est apta, ut sit in aliquo individuo indeterminate, et vage, cum quælibet natura sit determinata singularis, et individua ex parte rei, et minime indifferens, ut sit in aliis individuis ut proxime dicebatur. 2a pars etiam probatur: quia aptitudo naturæ

universalis post operationem intellectus non obstante aliqua identificatione reali cum pluribus; quia identificatio realis cum pluribus est dictata cum dictatis individuis: quod est aptitudo est dictata aliqua identificatione cum dictatis individuis, et minime indifferens ad aliquid unire et indictare.

Dicendum 2o: natura universalis post operationem intellectus habet aptitudinem ex cognitione abstractiva, ut praedicetur de inferioribus unire, et indictare. probatur: quia natura humana ergo vi cognitionis abstractivae non cognoscitur dictare identificata cum aliquo inferiori: quod est apta est praedicari aequivalenter inferioribus unire, et indictare a latere: quod patet in hac propositione aliquid quod vivens est homo, in qua ipsa natura humana fuit dicta aliquo inferiori conveniens, et indictare a latere. modo ad rationem dubitandi respondeo, verum esse, quod ut dicta natura humana nihil acquirit, quod dicat plures homines, neque aliquid homo dictare; cum quilibet sufficiat: ceterum natura humana, quae dicitur est dictare simpliciter, et partialiter dictare; minime autem habere aptitudinem ut esse hic, et ille homo indictare et non est quia aptitudo non obstante identificatione actu; nec aliquid identificationem habet dictabilem cum aliquo dictato individuo: quod est aptitudo. ad confirmationem respondeo, quando naturae humanae [illegible] veniat, ut hanc et illam praedicare naturam humanam; ceterum quae praedicatur cum sit dicta, et minime indifferens simpliciter, aut partialiter. Separatur de aptitudine universalis logici

Caput 3um

De aptitudine universalis logici

Dicimus primo quaestionem praecedentis naturae universalis, et aptam [illegible] de pluribus, propter quod est apta, ut sit in multis; cum [illegible] quod est [illegible] propter identificationem cum multis [illegible]; [illegible] multis, quia [illegible], et ideo [illegible] est [illegible],

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] semper [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Collatione [illegible] [illegible]

esse actus iudicii attenditur non sumitur, ex adaequatis praedicandi
modis sufficienter desumitur divisio praedicamentorum praedicabilium
[illegible] de quibus [illegible] universalis et complexionis de
[illegible] [illegible] praedicatis.

Dices: universale

[illegible] primum praedicatum, et absolute praedicatur de pluribus per modum
[illegible] praedicabilis [illegible] universale et complexionis, universale in actu
[illegible] praedicatione [illegible] universalitatis: ergo non [illegible]
praedicabilis. Haec obiectio non [illegible] [illegible] [illegible]
in hac materia [illegible]: cum sit in actuali praedicatione [illegible]
universale suas [illegible] [illegible], quas in logicis abstractius habe-
bat; sed an illud dicimus? pro quo nego, quod [illegible]
est, sit [illegible] universalitas in praedicatione, in qua [illegible] universale
[illegible] universale praedicatur; ut in illa: homo est animal rationale;
[illegible] est: quia plura similia [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] omnes [illegible]; [illegible] omnes homo [illegible]
omnes animal rationale [illegible] [illegible] [illegible]
universalitas, [illegible] ex parte [illegible], quia praedicatur: [illegible]
[illegible] praedicationis generis [illegible], et [illegible] universale [illegible]
[illegible] universale praedicatur, ut in hac praedicatione: homo est animal
[illegible] universale de singulari praedicatur ut in hac: aliquis homo
est homo: [illegible] hac duplici praedicatione [illegible] [illegible]
[illegible] esse [illegible] praedicatur [illegible] [illegible]
[illegible] praedicatione [illegible] est homo attingit aliquid [illegible]
[illegible] complexionis [illegible] speciei et universalis, [illegible]
praedicatio: homo est animal, attingit aliquam [illegible]
[illegible] generis, et universalis: ergo per [illegible]
sit universale [illegible]

Igitur Clarissimis [illegible]

loquimur de hac [illegible] est homo; a quo [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

sit singula, et aliqua [illegible] quorum de [illegible] praedicatur
Petrus est homo [illegible] cognoscit Petrum esse hominem [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] praedicat [illegible] Petrus est homo
distinctus a Paulo, [illegible] [illegible] [illegible] Petrum [illegible]
[illegible] actus confundit illum cum Paulo, et cum ceteris hominibus:
sed quidquid [illegible] cognoscat Petrum, [illegible] cum [illegible] confundit
sit universale, [illegible] quidquid hominis cognoscitur per modum [illegible]
[illegible] [illegible] hoc [illegible]: Petrus est homo distinctus a Paulo [illegible]
et aliis, Petrus est homo; sed [illegible] [illegible], quod [illegible]
[illegible] hominis, qui Petrus est ab homine, qui Paulus [illegible]
[illegible] non [illegible], sed [illegible] cum alio confundit [illegible]
[illegible] [illegible] enuntiat de Petro [illegible] Petrus est
homo et quod enuntiat de Paulo [illegible] Paulus est homo:
[illegible] per [illegible] sit universale. [illegible] [illegible], [illegible] probatur [illegible]
[illegible] per illos actus [illegible] [illegible] an Petrus, [illegible] Paulus [illegible]
[illegible] homo, an plures homines: [illegible] enuntiari de Petro
et de Paulo per [illegible] actus. [illegible]: [illegible] [illegible] Petrus
est homo [illegible] praedicando [illegible]: [illegible] [illegible] universalis [illegible]
[illegible].

[illegible] non obstantibus [illegible] [illegible] [illegible], [illegible]
actus non fieri universale, [illegible] non [illegible] universalitatis [illegible]
probatur [illegible] [illegible] [illegible] universale per actus [illegible] similia
attingentes ea [illegible] confundendo; sed per illos actus Petrus est
homo non attingunt [illegible] similia, ea [illegible] confundendo;
[illegible] non fit universale. Maior [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Minor
probatur: per actus attingentes aliquod individuum [illegible]
[illegible] non attinguntur [illegible] similia [illegible]
confundendo, sed per illos actus attingitur aliquod individuum
[illegible] [illegible] Petrus: [illegible]. Maior [illegible]
[illegible], [illegible] cognitio [illegible] [illegible] similibus [illegible]: [illegible]
cognitio singularis [illegible]: cognitio [illegible] quorum [illegible], ut

tatis est ergo in eadem linea ab alio; cognitio autem confusa et
abstractiva minime in eius ab alio distinctione.

Probatur 2o

et principalius: Petrus autem attingit expresse, et formaliter natu-
ram humanam, quae non multiplicatur in multis, neque de
multis praedicatur: ergo non attingit objectum cognitionis abstractivae: ergo
[illegible] natura concreta Petrus autem [illegible] probatur: natura hu-
mana, quam attingit expresse, et formaliter Petrus autem est natura
humana, quae identificatur realiter cum Petro; sed natura hu-
mana, quae realiter identificatur cum Petro, non est multiplica-
bilis per identitatem in multis, neque de multis praedicabilis, ut
est evidens: ergo etc.

Sed arguitur [illegible] probando
negando absolute antecedens: nam [illegible] constat quod Petrus autem cog-
noscit naturam singularem, clare et expresse ea ipsa expri-
mi, et claritate, qua cognoscit Petrum; sed quidquid ille autem
est simplex, et indivisibile in se entitative: cum autem cognoscit
singularem naturam, ut talem, cognoscit naturam distinctam ab
alio, quod Petrus non est, et formaliter distincta; cum illa na-
tura singularis nequeat multiplicari realiter in multis in-
dividuis: aliter sequeretur inconveniens; natura Deus, qui est pater,
esset idem Deus, qui est filius, et distinctus, sicut naturae
divinae unitas per [illegible] cognitionem: pater est Deus, quod [illegible]
cum exprimit attingens naturam individuam, et immultiplicabi-
lem realiter. [illegible] respondeo [illegible] distinguendo
minorem: sed [illegible] quod ea [illegible] distinguitur homine
quo Petrus est ab homine, qui Paulus est, [illegible] expresse
distinctionem, nego minorem: nam quod distinguitur ab homine, qui
Paulus est, nego minorem, et ratio est, quia ratione [illegible] homine, qui
Petrus est ab omni alio homine, qui Petrus non est, et ergo cognoscit
[illegible] hominem singularem, qui distinguitur ab omni alio homine;

ra [illegible] praecise [illegible] nomine, qui [illegible] ab ho-
mine, qui paulus est [illegible] [illegible], quae [illegible] ex prae-
cedentibus.

Ad [illegible] confirmationem nego [illegible] [illegible]
[illegible] ex [illegible] natura petri, et pauli, et plu-
rium [illegible], et [illegible] singularis [illegible] [illegible], et [illegible] vera cogni-
[illegible] [illegible] [illegible], et ex natura plurium hominum, ut talis [illegible]
[illegible] [illegible], quod [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible], et ex natura [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]: et [illegible] [illegible] nego, [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] ex natura, quae [illegible] [illegible]
[illegible], et plures sunt [illegible] [illegible] [illegible], [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible], et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]; [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] ex [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible], et [illegible] [illegible]: [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], et [illegible]
[illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].
[illegible] [illegible] [illegible], et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

Quaestio Sexta

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] fieri possit Universale

Quaestionem [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] universale [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible], ut [illegible], [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] ex [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] spirituales [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] quae [illegible] [illegible] [illegible], [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

intellectus species impressa obiecti [illegible], quia nec ex [illegible] intellectus [illegible]
intellectus [illegible] elaboratas species impressas obiecti [illegible] intellectus
agentis, et talis species impressa dicitur operatio intellectus agentis;
[illegible] intellectus recipiendo illas species impressas, [illegible] produ-
cendo cognitionem, quae est species expressa obiecti, impressae [illegible]
factae obiecti: hoc autem cognitio, sive species expressa obiecti dicitur
operatio intellectus possibilis, aut [illegible], quatenus actualis cognitionis
producendae recipitur, et patitur intellectus species impressas ab intellectu a-
gente elaboratas.

Ergo quaestio est, num per operationem
[illegible] intellectus fiat universale? Respondeo, fieri quidem univer-
sale operatione intellectus possibilis, et producentis cognitionem, [illegible] nullo
esse potest: unde vera est [illegible] intellectus operationem fieri universale [illegible]:
1ª per cognitionem abstractionis naturae abstrahentis, [illegible]
[illegible] attingentis plura similia per modum unius fit universale; se-
cundo [illegible] intellectus possibilis operationes [illegible] abstracta [illegible] natura
abstrahentiae, sive ponentis attingere plura similia per modum
unius: [illegible] non [illegible] in hac apprehensione homo, [illegible]
[illegible] homo est animal rationale, et [illegible] homo est
animal rationale; sed [illegible] est homo: ergo [illegible] universale
[illegible]. Ratio est [illegible] solum operationem intellectus agentis quae
[illegible] elaborat species impressas. Affirmant Cartesiani [illegible]
[illegible] quaestione [illegible] [illegible]
[illegible] operatione [illegible]
[illegible], et [illegible], at [illegible] tempore
[illegible] universale nequaquam fieri [illegible] ope-
ratione aliqua intellectus agentis [illegible] et [illegible]
[illegible] non [illegible], [illegible] operatio est [illegible].
[illegible]: ergo non fieri universale.

Quinto [illegible] fieri universale
universale per operationem intellectus agentis, sive per species impressas,

quae sit repraesentativa talis, scilicet naturae communis pluribus:
quia concludit contra nos; quia si species impressa in intellectu repraesentando
distinctius, ut sit signum speciale [illegible], quatenus illius repraesentativa
et contractivis est probandum concludo: species impressa, quae est repraesen-
tativa agentis, talis [illegible] repraesentat naturam communem pluribus
ex modo repraesentandi specialiter praescindendo ab individuis: quod est
unale, et est omnibus participativus sufficiens ad illud constituendum
[illegible] est evidens: deinde probatur: si in intellectu species impressa re-
praesentat repraesentative naturam communem pluribus, tunc quia species expres-
sa repraesentat specialiter naturam communem pluribus: sed species impressa re-
praesentat [illegible] species expressa [illegible] impressa
a qua oritur, et a qua determinatur ad hoc obiectum potius quam aliud: quod
autem ex modo repraesentandi specialiter praescindat naturam ab individuis,
probatur: ex modo repraesentandi illa species repraesentat naturam mul-
tiplicatam realiter in pluribus, nec exprimendo esse multiplicatam na-
turam in pluribus, nec exprimendo non esse multiplicatam realiter in
pluribus: sed hoc modo repraesentandi praescindit naturam ab individuis quod
dicitur et declaratur, quia alio pacto [illegible], si species impressa
praescinderet specialiter naturam ab individuis, vel repraesentando specialiter
naturam, quae est multiplicata realiter in pluribus, vel exprimendo
specialiter esse multiplicatam.

Respondeo [illegible], et simul solvendo
adversariorum fundamentum: quod species impressa sit repraesen-
tativa, et non specialiter repraesentativa naturae communis pluribus, nec collecti-
vae [illegible] naturae unalis: ergo probatur [illegible]: quod species im-
pressa sit tantum [illegible] repraesentativa naturae, et quod sit re-
praesentativa magis ipsius naturae, quae [illegible] specialiter repraesentativa natu-
rae, quae sit repraesentativa magis ipsius naturae, ac tollit quod
[illegible] naturae unalis: sed nego quod sit [illegible] repraesentativa na-
turae communis. minor est certa; maior probatur: quod sit repraesentativa ma-
gis ipsius naturae est, quod magis [illegible] videre [illegible]-

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

Patet [illegible] visio corporum [illegible] a [illegible] [illegible]: [illegible]
quod [illegible] non [illegible] albedinem [illegible]: ergo non [illegible]
[illegible] unale.

Probatur 2.o visio corporum attingit obiecta singula
[illegible] ut talia per proprias [illegible] species: ergo non attingit plura
ut unum. Antecedens probatur: visio corporum recipit ea duo obiecta, quae
[illegible] sufficienter approximata emittunt [illegible] suas
species suas; sed haec obiecta sunt plura singularia, quorum quod-
libet suas proprias, [illegible] species emittit [illegible]: ergo visio
corporum recipit ea plura singularia, ut talia [illegible]
[illegible]: patet hoc in speculo, quod [illegible]
[illegible] est, quod quidem recipit plures colores [illegible]
[illegible] species, quas corpora emittunt, et quos corpora
[illegible], et [illegible]; nec enim confundit colores, neque
recipit colores, cuius species non admittit: ergo [illegible] visio
corporum.

[illegible] ex [illegible], et [illegible] qui [illegible]
[illegible] plures partes albedinis coloris in eodem subiecto [illegible]
[illegible] videntur, recipiunt albedinem [illegible] plura
per modum unius [illegible] unum per [illegible]. [illegible]
[illegible] [illegible] unale [illegible] [illegible] [illegible]
non [illegible], [illegible] visio [illegible], et [illegible], ut unus color
albedinis non [illegible]: ergo. [illegible]: quod [illegible] partes [illegible]
[illegible] recipiat partes, [illegible] illas [illegible]: ergo confundit partes
[illegible], et facit unale. [illegible] negando antecedens: [illegible]
[illegible] partes illius coloris albedinis [illegible] multiplicabantur
[illegible] subiecto, ut quaelibet pars coloris mitteret suas species [illegible]
et [illegible] plures partes ut tales viderentur, et [illegible]
[illegible]; [illegible] multiplicabantur ut non emitteret quaelibet pars suas
species, et [illegible] non viderentur [illegible], sed solum illae, quae species mittere
[illegible] [illegible] hominis [illegible], [illegible]

[illegible] intrinsece pertinere plures homines vel plures [illegible] plures homines ipsius existerent [illegible]; et [illegible] existentes homines, non esset omnes homines [illegible], sed so-lum illi, qui existerent ipsius: et illo quidem non [illegible] [illegible] sed per modum [illegible] attingerent [illegible] [illegible], quae habet ipso, et quae [illegible] imaginatione, et [illegible] homines [illegible] [illegible] aut [illegible] non est [illegible] sed in imaginatione, ut volunt aliqui, aut [illegible], ut mavult [illegible].

Ad 1m [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], quae est [illegible], et [illegible] [illegible] attingendo per [illegible], quae [illegible] [illegible], et [illegible], [illegible] attingendo [illegible] [illegible], quae [illegible] non [illegible] [illegible], et [illegible] [illegible]. Similiter [illegible]: [illegible] [illegible] [illegible] non [illegible], attingendo per [illegible] [illegible], [illegible] plures per [illegible] [illegible], [illegible]; [illegible] per [illegible] [illegible], [illegible]. etenim plures [illegible] singulares, quam [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] aliquas [illegible] pluralitate [illegible] [illegible] Deus [illegible]: albe [illegible] [illegible] albedinis valde [illegible], [illegible] [illegible], [illegible] pluralitas albedinis: [illegible] [illegible] [illegible] non [illegible] [illegible] una albedo [illegible] [illegible]; [illegible] [illegible] attingere [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] non [illegible] plures singulares albedines [illegible] [illegible] plures [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] exemplo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

quovis temporis momento determinate praeter [illegible] agere, quia in potentia: tertio autem directionem visionis nostrae, unde etiam nostrae [illegible]: neque tamen videt aliquid per identitatem cum pluribus partibus agere, seu aliquid omnino singulare; imo tamen cum attingit plura singularia non discernendo unum ab alio, attingit ens, quod in pluribus multiplicatur, et ideo attingit plura per modum unius confuse.

Adde 3°

Instantiis [illegible] aut: quando video Petrum a longe, attingo visione [illegible] praeter Petrum, et non discerno illum a Paulo per rationem ea, per quam discernitur Petrus a Paulo; per aliquid enim, per quod discernitur Petrus a Paulo; nego aut: per plura discerni unum individuum ab alio, ut postmodum videbimus, [illegible] autem et neque, ut unum non confundatur cum alio, quod discernamus a ratione visionis, aut cognitionis praecisa ea, per quam ea ipsa inter se discernuntur; unde fit, ut discernamus per aliquid extrinsecum a ratione visionis: discernimus enim [illegible] Petrum a Paulo, quia videmus [illegible] in aliquo loco, in quo simul esse non potest Paulus; [illegible] diversa subiecta distinctione extrinseca [illegible] dividuntur ab alio, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

Quaeres 3° quid de divino, quid de Angelico intellectu dicendum? Respondeo: Deus minime percipere universale per cognitionem abstractivam; per vero Angelo [illegible] constat, quia percipere universale esset cognoscere naturam communem pluribus non cognitis clare, et expresse singularitatibus in quibus continetur; sed hoc est imperfecte cognoscere singularitates ut de se constat: [illegible] relinquenda est adeo cognitio abstractiva, et [illegible] universale. Neque inde sequitur immediate [illegible] Deus universale per cognitionem intuitivam cognoscit universalia [illegible] [illegible] [illegible]; cum Deus non cognoscat illa universalia, quae [illegible]

Dij cognitio, aptata tunc vel sint in similitudine creatæ scientiæ
operis de intento. an vero Christus Dominus per scientiam
natam et acquisitam, quam in hac vita habuit, et quam in patria
retinuit, senserit omnium rerum species universales, tradito
pro universalia species; cum illa scientia natæ Christi sit eius
de specie cum nostra, ut docent Theologi cum sancto Thoma 3.
parte quæstione 9 articulo 4.

[illegible] pars, quæ an
gelos spectat, tradita a paucis fuerit, loco de Angelis [illegible]
probatur. quia Angeli non solum cognoscere possunt singularia,
in natura; sed etiam ea singularia sub aliqua ratione communi
expressa, et [illegible] attingendo non autem expresse, individuationem
singularis, in qua nulla repugnantia cernitur, quia qualibet
cognitio Angeli abstrahunt naturam a singularitatibus, [illegible]
universalia, præterea quia quod non est ex singularibus cognitis cum
Angelis clare, et expresse imo plura simul cognitione, cum
universali cognoscunt, ut statuunt Theologi in materia de An
gelis.

Tandem [illegible] unus voluntas suo modo posset facere
universale, tribuendo illi aliquam unitatem, ut [illegible] amando;
[illegible] respondeo cum Zuccardo et [illegible], et recognoscit: quod voluntas
[illegible] 3 [illegible], et plures virtute [illegible]
[illegible] eorum amando, et complacentia sua [illegible] et
bonitates illorum in communi non amando expresse differentiam, et [illegible]
[illegible], sed cum amat bonum abstrahendo [illegible]
[illegible] facit [illegible] bonitates [illegible] universale. præterea voluntas
[illegible] suo modo affectiva tendendo in ea, facit plura bona
unum, ut intellectus [illegible]: quod facit affectivum universale, amando
ut unum plura bona, quæ realiter plura sunt: quemadmodum ergo
[illegible] habet [illegible] universalia [illegible]
[illegible], et implicat [illegible] universalis [illegible]

[illegible] de natura in particulari sive de 5 praedicabilibus

Disputatio 5a

De universalibus in particulari sive de quinque praedicabilibus

Porphyrius [illegible] Philosophus et Peripateticae scholae [illegible] [illegible] quinque [illegible] de genere, differentia, specie, proprio et accidente, quae sunt numero [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] genus [illegible] praedicabili [illegible] differentia [illegible] [illegible] expedimus.

Quaestio prima

De genere praedicabili. Caput 1m.

Traditur differentia generis [illegible] circa [illegible] ex [illegible]

[illegible] plurimi [illegible] obscurissima [illegible] [illegible] habet: genus est quod praedicatur in pluribus differentibus specie in eo quod quid [illegible] et clarius [illegible] genus metaphysicum [illegible] esse in pluribus [illegible] differentiis.

Genus est quod praedicatur in complexo de pluribus differentibus specie in eo quod [illegible] [illegible] et clarius [illegible] genus metaphysicum [illegible] [illegible] differentibus [illegible] genus autem logicum [illegible] praedicari de pluribus

[illegible] differentiae [illegible] pars essentiae [illegible] [illegible] generis [illegible] [illegible] est [illegible] praedicat[illegible] [illegible] ex parte.

[illegible]

particularis [illegible] praedicari [illegible] [illegible] generis [illegible] ex parte [illegible] [illegible] essentia [illegible] [illegible] essentiae [illegible] hoc est, quae habent [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] homo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] essentiae. hoc differentiis generis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] humanae [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] differentia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] nempe [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

[illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] animal [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] de homine, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]: hoc [illegible] animal [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible]

talis dicitur collegia genera superiora sub animus sub-
stantia et cetera quae sunt tamen genera et media superiora
inferiorum generum sunt hoc modo dicuntur. [illegible]
sive aliud dici genus supremum, medium aliud, aliud in-
fimum: genus infimum sive proximum dicitur illud, quod
sub se non habet genus aliud, quod minus quam ipsum ex-
tendatur: tale dicitur animal. genus medium illud dicitur
quod genus aliud infra, et supra se aliud habet tale est
corpus vivens, quod plus se extendit quam animal, et minus
quam substantia. genus supremum tandem illud est, quod
non habet supra se genus aliud, quod ad plura se extendat
tale dicitur praedicamentum ens: de quibus praedicamentis suo loco
dicemus [illegible] definitio omnino communis quae
libet nota definitionis, et amplius [illegible]
[illegible], [illegible] aliis expediamus.

Dices: genus
nequit definiri: ergo probatio nulla: genus definitio per genus et differentiam
[illegible] sed [illegible] genus, et differentia nequit definiri [illegible]
generis definitionem [illegible] genus, [illegible]
sed definitio generis definitio speciei [illegible]
[illegible] definitio generis convenit omni [illegible], [illegible]
subalternum, [illegible] genus [illegible] alia definitio: [illegible]
[illegible] [illegible] respondetur negando [illegible]: ad probationem [illegible]
genus nequit definiri per genus [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
quod [illegible] [illegible], et [illegible]
[illegible]: [illegible] quod [illegible]
[illegible] habet [illegible] genus [illegible]
[illegible] [illegible]; [illegible]
[illegible] [illegible]

cio praedicatis comparationem: unde differt genus, quod est quaedam species praedicabilis, sive universalis logici, a genere per universalem logicum [illegible] tanquam per genus; et eodem modo, quod est quaedam species animalis [illegible] per animal tanquam per genus.

Nec obstat, quod in eadem materia consideratione genus, et species sint, sicut sub superiora et inferiora: sic genus, quod est quaedam praedicabilis, et unde in particulari est species, et in [illegible] respectu communis omnino [illegible] hoc complectitur et ex [illegible] praedicabilia, et simul genus [illegible] superior respectu universalis in [illegible] uni, quatenus hoc est quaedam genus comparatum, et cum commune differt genus [illegible] [illegible] commune, et univocatur animali, sic univoce [illegible] [illegible] de pluribus quinque [illegible].

Ad [illegible] [illegible] [illegible] ma: genus est genus [illegible] [illegible] respectu [illegible] [illegible] [illegible] ma: [illegible] species respectu [illegible] communis universalis logici [illegible] ma: est quaedam respectu [illegible] logici [illegible] [illegible] species praedicabilis, ut supra diximus, praedicatur [illegible] [illegible] [illegible] praedicabile illud universale quod [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] respectu [illegible] inferiorum [illegible] species, cum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] vero, cum [illegible] [illegible] genus, quatenus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]; [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] est, cum solum est genus respectu [illegible] [illegible] [illegible] tanquam per [illegible]; [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]; substantia ens [illegible] ens per se; accidens vero ens in alio: [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] genus [illegible] [illegible] [illegible] non habet [illegible] [illegible] generis. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] accidentis, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] est [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] animali [illegible] [illegible]

et [illegible]; [illegible] [illegible] ad hoc, et illud [illegible],
[illegible] ad homines; et [illegible] quidem generis [illegible],
[illegible] [illegible] generalius [illegible]. Differentia [illegible]
ma, [illegible] de pluribus differentibus generalis, [illegible]
[illegible] subalterna [illegible] generis, et [illegible]
[illegible] de homine, quod [illegible] generis [illegible], et [illegible]
generis [illegible] [illegible] [illegible] hinc generis [illegible]
animal.

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] animo
[illegible] homine, [illegible] animal [illegible] generis [illegible] homine,
et [illegible] de pluribus generalis differentiis [illegible]
[illegible] [illegible], quod [illegible] de pluribus generalius
differentiis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
de [illegible] generalis differentiis. [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] generis [illegible]
generalius pluribus [illegible] [illegible], de [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
generis [illegible] [illegible] generalius [illegible] generalis [illegible]
[illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] animalia [illegible] homine [illegible] [illegible]
[illegible] homine [illegible] [illegible] differentia generalis homo [illegible]
homine, [illegible] [illegible] homo differentia generalis [illegible]
homine, [illegible] [illegible] homine generis [illegible] [illegible]
[illegible] animalia [illegible] homine [illegible] [illegible],
[illegible] animal [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] generalis differentia, quod [illegible]
[illegible] [illegible] animal. [illegible] [illegible] [illegible];
et [illegible]: homo differentia generalis [illegible] homine [illegible]
[illegible] generalis, quod [illegible] homine [illegible]; [illegible]
animalia [illegible] homine [illegible] [illegible], [illegible]
[illegible] homine [illegible] generalis [illegible] homine

superioritate: quod distinguitur virtualiter homo ab eodem homine per gradum animal.

Hinc colliges 1.° esse omnino accidentale huic gradui animal esse genus, cum sit species; et hoc quia non repugnat esse in pluribus essentialiter distinctis, unde neque petit esse genus, cum non petat esse in pluribus speciebus, sed tantum cum quibus realiter multiplicatur, et de quibus praedicatur tanquam pars essentiae. Colliges 2.° illum gradum animal tunc fore distinctum a gradu hominis, et minime speciem, et dicat hinc disiunctive: quia tunc genericum animal et homine adhuc in complexo, et est pars essentiae; non autem complexum, et est totum essentiale, scilicet augmentatum ad gradum specificum, ut patet modo videbimus. Tunc 3.°: gradus praedicatur per quod homo distinguitur ab eodem homine tanquam pars essentiae; illud: quod praedicatur animal est distinctio.

Quodsi clamas:

eo modo praedicatur tunc animal de homine, ac modo praedicatur; cum eodem modo identificatur tunc animal cum homine, ac idem significat modo; sed modo praedicatur ut genus: quod et tunc ut genus praedicatur. Nego minorem dicendo quando maior: eodem praedicatur quidem similiter quoad eundem modum praedicandi respectu subiecti, nempe hominis, nego maiorem; quoad identitatem similiter quoad eundem modum praedicandi respectu subiecti nego maiorem. Similiter quoad eundem modum praedicationis est convenientia omnibus, cum dicto hoc identificatio realis inter animal et hominem, quae convenientia esset praecise in utroque eventu: similiter quoad eundem modum est fundata in aliquibus animalibus hoc convenientiae, quam modo dicit cum illo animal hominis, et hoc cuius per modum omnino, appetitum animal hominis, et animal equi; si autem impossibilia essent omnia alia animalia praeter hominem, nullum fundamentum haberet.

Tenendum ...

[illegible] omnibus animalibus, [illegible] omnes [illegible]
[illegible] [illegible] omnes [illegible], omnes [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] species [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] animal [illegible] genus [illegible], [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] animal [illegible]
[illegible] differentia [illegible]
animal [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] animal [illegible]
[illegible]
[illegible]
differentia [illegible] genus.

[illegible] genus, [illegible]
[illegible] animalia [illegible] animal
[illegible] genus [illegible]
[illegible] differentia [illegible]
[illegible]
[illegible] differentia [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
differentia [illegible]
[illegible]
[illegible] genus differentia [illegible]
[illegible]
[illegible] differentia [illegible]
[illegible] species [illegible]
[illegible]
[illegible] genus, [illegible]

subiectum unius, de quo praedicatur modus; nec enim includunt genus a quo differentia; hoc est, quando praedicata generica dicuntur essentialiter, et de quibus praedicantur animal, ut patet ex communi proprietate generis: omne enim hoc tantum est, cum illa inferiora plures quam numero differunt, hoc est, plures differunt specie ut Caesar, Petrus a Bucephalo, quo modo differunt specialia eo modo praedicata generica praedicantur de differentibus specie, genera de differentibus specie; sicut cum differunt specie essentialiter [illegible]: an hoc [illegible] completo [illegible] [illegible] naturae humanae [illegible] plura [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] capite ii dubia alia soluta.

Caput ii

Dubia alia soluta

Primo quaeritur an definitio per differentiam genericam? Nec dubitatio [illegible] [illegible] superius sufficiens satis [illegible] definitio per differentiam [illegible]: [illegible] eodem modo [illegible], cum genus [illegible] [illegible] [illegible] communi doctrinae opus [illegible], definitio [illegible] [illegible] [illegible] ex natura generica [illegible] in re, et ex genere [illegible], sive unitate abstractionis [illegible]: quod [illegible] [illegible]: quod definitur per differentiam genericam est omnis aptus praedicari de pluribus differentibus [illegible]; sed hoc est [illegible] [illegible] sub genericitate, sive [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]: sed hoc [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]: [illegible] natura in re, et abstractionis [illegible] [illegible] [illegible]: [illegible] [illegible] [illegible]: natura [illegible] [illegible] est quae [illegible] de pluribus; sed [illegible] omnis quae aptus praedicari [illegible] sub genericitate, sive unitate abstractionis: [illegible] sub genericitate, sive quatenus [illegible] abstractionis [illegible], per quam omnis quid [illegible]: [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] hoc dicunt.

Ergo 2o: species sint genera infima;
quia genus est superius dictum, inferiora vero [illegible] sunt
plura essentialiter differentia, in quibus datur propria [illegible]
generis; ergo si non essent [illegible] alia individua [illegible] eandem
speciem, quae solo numero differunt, inferiora autem superiori[illegible]
[illegible], et per [illegible] esse plura numero tantum distincta, [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] animal tanquam genus, [illegible]
[illegible] [illegible] et ab aliis essentialiter differentiis. [illegible]
Respondeo inferiora generis esse species diversas, individua
[illegible] [illegible], et [illegible] [illegible] differentia [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] exemplo dicitur: species [illegible]
animalis [illegible] homo, equus, leo, etc., de quibus [illegible]
[illegible] animal tanquam genus; [illegible] [illegible] genera in-
feriora [illegible], cum praedicetur tanquam pars essentiae de pluribus es-
sentialiter differentibus: [illegible] genus individuis [illegible]
[illegible], quia [illegible] [illegible] [illegible], per quod [illegible] ab
alio: ergo [illegible] [illegible] [illegible] genus de tali [illegible] individuis
naturae humanae, et [illegible] [illegible] individuis na-
turae equinae: [illegible] individua [illegible] etiam praedicatur genus
ut genus, [illegible] individua [illegible] genera infe-
riora; probatur [illegible]: quia praedicatur tanquam pars essentiae
de pluribus essentialiter differentibus, ut praedicatur [illegible]
genus est animal, [illegible] est animal: [illegible] quae
quando animal praedicatur de [illegible] cognitionis [illegible]
[illegible], ut individua [illegible] naturae humanae, [illegible] praedicatur
animal [illegible], et [illegible] ratione generis [illegible] essentialiter
[illegible] [illegible] genera, [illegible] praedicatur de pluribus differen-
tibus essentialiter; [illegible] [illegible] ratione generis sufficienter;
quia [illegible] animal [illegible] praedicatur de differentibus essentialiter
[illegible] [illegible] de pluribus differentibus essentialiter [illegible].

Sum[illegible]

individuibus simpliciter cognoscit, quod non cognoscit illud ex
quo vel sua illa, per quas distinguitur ab alio: ergo quod duos ho
mines, exempli gratia, se moventes videas, quin ex quo sunt ho
mines cognoscas, tunc quidem duo animalia distincta
cognoscas, non vero duo rationalia distincta: unde quod haec sit in
dividuum simpliciter dicimus; neque tunc dicas hic homo et ille
homo, sed hoc animal, et illud animal. quaeritur 3o utrum
in illo casu animal praecise ut genus in hac propositione hoc animal
est animal? respondeo ex proxime dictis, quod sit illud individuum
tum simpliciter ex suis essentialibus differentiis, ergo petitur ex [illegible]
[illegible] praecise animal ab illis praecisione propria et praecise
[illegible]: ergo est aperta: quia praedicatur ut pars essentiae et includens
essentialibus differentiis. quod sit illud individuum simpliciter cog
nitum ex[illegible] numero tantum distinctum ut petitur, et proinde non
praecise animal ab illis praecisione per se petitum generis, cum
non praecise de pluribus essentialibus differentiis; praecise [illegible]
quod abstrahitur genus est, et praecise de pluribus essentia
libus differentiis, unde praecise praecisione subsistendi gene
ris, ut est verum.

Dicimus etiam differentias contrahentes non
autem extrahentes, sive inferiora generis: pro quo sciendum
differentias contrahentes esse illas, quae petunt essentialiter
naturam generis cuius differentia est; ut hominem ut rationale, et sensi
tivum, quae differentiae essentialiter petunt animal, ut in prae
senti quaestione explicatur. Differentia extrahens illa di
citur, quae essentialiter includit non petit genus: ut rationale, quae
differentia non petit animal essentialiter. De hac extrahente
differentia non praeci animal ut genus praedicatur, quia talis
differentia non est[illegible] formaliter per genus neque petit essenti
aliter quodlibet genus: ergo non potest illud praecise de tali differentia,
nunquam pars essentialis differentiae: ergo neque ut genus. [illegible]

tum animali ut genus de differentia tamquam de suis inferioribus: pro- 15
batur: nam praedicatur ut pars essentiae actualis de speciebus et de di-
fferentiis: ergo ut genus. antecedens, quia animal ut pars essen-
tiae [illegible], et [illegible] praedicatur [illegible] de [illegible] essentia-
liter [illegible] [illegible] hominem [illegible] plura
essentialiter differentia: ergo [illegible] hominem [illegible] ani-
mal, [illegible] est animal praedicatur animal ut pars
essentiae [illegible] differentiis: ergo ut genus.

Dices: [illegible]

[illegible] est animal; [illegible] est animal praedicatur animal
ut pars essentiae [illegible] differentia [illegible] differentia tamen
plura essentialiter differentia: ergo praedicatur animal ut pars essen-
tiae de pluribus essentialiter differentibus: ergo ut genus. [illegible]
[illegible]: dicendo praedicatur animal de rationali ut pars essentiae
[illegible], sed ut differentia extra [illegible]: differentia autem
extra [illegible], ut mox dicetur, non est pars [illegible] [illegible] quod
extrahitur; animal autem est pars [illegible] essentiae [illegible]
[illegible], quae est differentia [illegible] animal [illegible], [illegible]
praedicatione animal est animal praedicatur animal ut genus [illegible]
[illegible] genus, sed [illegible] praedicatur; [illegible]
ut tota essentia [illegible]: animal enim [illegible] essentialiter
quam animal; [illegible] praedicatur [illegible] logica, et [illegible]
[illegible] superioritate [illegible].

Petes 3o. [illegible]
[illegible] praedicatur genus de [illegible] [illegible] de speciebus etiam
[illegible] praedicatur [illegible] logica [illegible]
[illegible] genus, quod praedicatur, et individuus de quo praedicatur, [illegible]
[illegible] logica [illegible] [illegible] aliqua [illegible]
[illegible] et [illegible], quae immediate
praedicatur genus de individuis, [illegible] quod praedicatur [illegible]
[illegible]; quod praedicatur de individuis [illegible] [illegible] logica

praedicatio speciei per se: nam ergo immediate identi-
ficat animal cum homine et equo, ac cum Petro, et Buce-
phalo; ergo immediate valet praedicari de Petro et Bucephalo ac de animali
ac de homine et equo: ergo immediate praedicatur animal
in his: Petrus est animal, Bucephalus est animal
de individuis, ac de speciebus in istis: homo est animal,
equus est animal: quod sit praedicatio distributiva sine media-
tione speciei, tanquam medii, ratione cujus conjungantur
cum inferioribus. Sit ergo, et individuis in his dicendum: homo
est animal, Petrus est homo: ergo Petrus est animal, in qua
prius logice praedicatur animal de specie scilicet de homine,
quam de individuis sit praedicatum.

Dices primo quomodo
habeat genus inferiora, quod solum totum est cum genus sit
pars inferiorum. Respondeo esse totum, et earum partes sub
divisivas esse ...: animal enim non comprehendit actu
... quod ratio est ... speciem animalis est totum actuale, cuius partes actuales sunt ...
... animalis ... quae actualiter praedicantur,
... actualiter ... omnibus temporibus: si consideratur anima-
... est totum potentiale, cuius partes potentiales sunt
... cum aptum sit esse, et praedicari de illis, quum ... ac
... praedicat: si consideretur animal ... actualiter
... speciem cum ... existentia ... partes actuales ...
... illius, quae ... hominis cum ...
... quod si requiratur, quomodo praedicat animal de
inferioribus, respondeo praedicari ut totum potentiale de suis partibus
actualibus, et ... praedicat animal ...
... speciebus animalis, quaeque sunt partes
actuales ... est totum potentiale ...
... species, ac partes actuales ...:

ꝙ genus praed. aptum praed. de quo numero pluribus tan-
quam partem essentialem [illegible]: et de rebus praed. de speciebus
in quid complete, et de partibus essentialibus illarum [illegible] genus
et non est tota essentia praed. quaestio 4a. de differentia praedica-
bili. caput 1. quid sit et quotuplex differentia?

Quaestio 4a.

De differentia Praedicabili

Caput 1.

Quid sit, et quotuplex differentia

Et communiter
autem prius de specie, quam de differentia quaestionem instituunt
facilius iudico descendere ad speciei explanandam, quam
generis, et differentiae [illegible] de hoc [illegible] praemittendo prae-
missionem. Definitur differentia sic: est quae praed. de pluribus
differentibus specie in quale quid: sed communiter [illegible]
[illegible] quod non convenit differentiae infimae, quales est rationale
in homine, et [illegible] quae [illegible] differentiis
[illegible] praed. [illegible]: [illegible]
[illegible] in [illegible] aliqua, quae [illegible], et
[illegible] differentiis infimis, et subalternis: [illegible]
[illegible] amplector: differentia [illegible]
est praedicabile est aptum praed. de pluribus tanquam pars
[illegible], sive tanquam pars [illegible]
[illegible], [illegible]
[illegible] differentia
[illegible] in quo differentia
[illegible] differentia
[illegible]: sic rationale in homine, [illegible] differentia
[illegible] differentiae essentiales [illegible]
[illegible].

[illegible] differentiis numero

[illegible] speciebus [illegible] differentia [illegible]
[illegible] differentias [illegible], quae de solis numero diversis
praedicatur [illegible] differentia subalterna, quae de pluribus di-
fferentibus specie praedicatur [illegible] quibus est [illegible]
[illegible] subalterna animalis, praedicatur de [illegible] anima-
libus tanquam pars essentiae [illegible] per quam differunt specie
ab [illegible], quod anima [illegible] tanquam pars
[illegible] subalternae animalis [illegible]
[illegible] tanquam
pars [illegible] differentia [illegible]
[illegible] speciei [illegible]
[illegible] differentia [illegible]
[illegible] homo [illegible] specie [illegible]
[illegible] animal, quod est [illegible]
[illegible] et [illegible], quod est [illegible] differentia.

[illegible] differentia infima, et subalter-
na; et [illegible] infima est quae
praedicatur de pluribus numero solis differentibus tanquam pars [illegible]
[illegible] subalterna est quae
praedicatur de pluribus specie differentibus tanquam pars
[illegible] differentibus specie [illegible]
[illegible] et [illegible] quae [illegible]
[illegible] differentia [illegible]
[illegible] differentia [illegible]
[illegible] differentia [illegible]
[illegible] differentia [illegible]
[illegible].

Solet tamen differentia [illegible]

dicitur communis; propria vel magis propria, communis quae
et accidentaliter dicitur, est, qua una res differt ab alia acci-
dentaliter, quod etiam alia esse potest: talis differentia est hominis
albi ab albo: propria dicitur, posito aliquo accidente insepa-
rabili, ut est aduncitas in homine: magis propria quae dicitur
essentialis sive essentialiter dicitur, ea est per quam una res differt
essentialiter ab altera, et de hac praesenti quaestione disputatur. Verum
ratio ad quaestionem [illegible] de differentia quaestione ita eius
an haec divisio differentiae sit univoca? Respondeo, quod
si loquamur de differentia, quatenus est quid praedicabile, in
praedicabilibus non est univoca divisio, quia differentia com-
munis, et propria non praedicantur tanquam partes essentiae de homine
[illegible], sicut praedicatur differentia magis propria scilicet rationale: praedicari
autem univoce in ratione differentiae, et hoc est praedicari quidditative
in praedicamento, si vero loquamur de differentia, quatenus est
talis, per quam differt res ab alia et simul [illegible] divisio
et ideo est: quia sicut per rationale, et incisibile differt homo ab ho-
mine, ita per album differt ab albo, ut [illegible]: [illegible]
tamen non conveniunt in ratione differentiae cum illa summa conveni-
entia;

Dividitur insuper differentia in divisivas generis, et
constitutivas speciei, et praedicabiles [illegible]: quae [illegible]
[illegible] differentiae [illegible], [illegible] per [illegible]
[illegible], quae [illegible] differentia divisiva generis dicitur
ea, qua genus aliquod dividitur, ut animal [illegible]
[illegible]: ut rationale dividit animal, quod est
[illegible]: [illegible] rationale [illegible] hominis [illegible] differentiis,
unde dicitur differentia constitutiva speciei: [illegible] rationale est
[illegible] praedicabile tanquam pars essentiae [illegible]
[illegible] individuorum speciei humanae: [illegible] differentia rationale
dividit animal, quod est genus, [illegible] hominis [illegible] speciei

ut praedicabile est de pluribus differentibus specie, quia continet superiora illius.

Dices: Contra argumentum aliqui contra hanc quaestionem, an sit differentia sit rationale praedicabile respectu speciei, quia rationale [illegible] ipso homine respectu cuius est respectu hominis, an etiam solius respectu individuorum speciei? Respondeo cum [illegible], et negatur etiam respectu speciei, sed respectu individuorum speciei, differentia rationale praedicabilis est in [illegible], quia rationale praedicabilis talis est respectu illius, respectu generis est superior, et latius patens; sed respectu speciei, quia [illegible] non est differentia superior, et latius patens, sed aequaliter praedicatur, et tamen est superior respectu individuorum speciei: ergo respectu generis et non respectu illius differentia est praedicabilis, et rationale [illegible] est [illegible] enim eius non latius patet homine, quia equus [illegible] latius patet, quia quodlibet individuum speciei aequi-[illegible].

Dices: contra hoc quod dicitur est [illegible] praedicata differentia de specie: ergo praedicatur improprie praedicabilis, et rationalis [illegible] dicitur differentia, quia praedicatur differentia de specie [illegible] aequalis de qualibet, [illegible] praedicatione superioris de inferiori, [illegible]: ad praedicamentum differentia praedicatur propria de specie et [illegible], eo modo identificatur differentia cum specie sicut et cum individuis; ergo non praedicatur [illegible], quia est praedicatio [illegible]: sic praedicatur definitio de definito, [illegible] animal rationale est homo, [illegible] praedicatione [illegible] et praedicabilis, sicut cum [illegible] praedicatur, ergo [illegible] est homo. Latius enim patet homo, quia [illegible] latius patet homo, quam animal rationale. Respondeo [illegible] differentia [illegible], et [illegible]: [illegible] genus, sive

differentiis subalternis infimis.

Caput 3[illegible]

De differentia ultimata, et ultimata [illegible] [illegible] differentiis subalternis infimis.

Differentia ultimata, sive limitata, illa dicitur, quae dicit genus ad aliquam specialem collectionem operationum, quam genus intra suam latitudinem continet: ut hominem dicit animal ad operationes [illegible], quae ex sensationibus [illegible] particularem sive continet intra latitudinem operationum, ad quas se extendit animal in communi acceptum. Differentia ultimata dicitur, quae dicit genus ad aliquam collectionem operationum, quam genus intra suam latitudinem continet [illegible]: et ideo dicitur genus extrahi [illegible] operationes ad aliquas quas intra suas [illegible] continet: [illegible] dicitur differentia [illegible] animal, dicit enim, et [illegible] extendit illud ad operationes [illegible], quas anima intra suas [illegible] continet; [illegible] operationem [illegible] intra [illegible] latitudinis.

Hoc stabilito dico [illegible], et plane fateor, [illegible] differentias, quae [illegible] et quae [illegible]: [illegible] differentias [illegible] genera [illegible] differentias subalternas, ut animal, sensitivum [illegible] quae [illegible] differentia [illegible] ad hoc genus animal, [illegible] differentia subalterna [illegible] ad [illegible] animalis [illegible] differentia et genus, [illegible]

includere ratio [illegible] in [illegible] [illegible]: [illegible]
[illegible] duo includentur [illegible], quo [illegible] differentiis
[illegible] genus quod [illegible]: ex. gr. homo [illegible]
est animal: [illegible] includit [illegible] ratio genus
differentia [illegible] differentia [illegible]
quod animal [illegible] genus [illegible]
[illegible] differentia.

Sed [illegible] in hac difficultate quan-
to differentia [illegible] homo [illegible], et [illegible]
[illegible] ratio genus, [illegible] differentia [illegible]
[illegible] homo [illegible] animal, [illegible]
[illegible] quod [illegible] animal, [illegible]
[illegible] homo [illegible] homo [illegible]
[illegible] quod [illegible] homo [illegible]
[illegible] differentia extra [illegible]
includit [illegible] genus, quod extra [illegible] animal: [illegible]
[illegible] differentia extra [illegible]
[illegible] genus [illegible]
[illegible]: [illegible] differentia extra [illegible]
[illegible] genus: [illegible] includit [illegible] genus, quod amplius [illegible]
[illegible] quod [illegible] ratio [illegible]
animal, quod est genus [illegible]: [illegible]
differentia [illegible], ex. [illegible], homo [illegible]
[illegible] includit [illegible] genus animal. [illegible]
[illegible], et [illegible]
[illegible], [illegible]
[illegible] quod [illegible] plures [illegible]
amplius [illegible]; et [illegible]
[illegible]
[illegible] differentia [illegible]
[illegible] est [illegible].

Resp. 2° [illegible] differentias ul-
timas contrahentes minime continere, sive includere formaliter
genus, et differentias subalternas proximiores [illegible]
[illegible] quod contrahunt, et [illegible] speciem constituunt [illegible]
[illegible] si differentia contrahens [illegible] rationale includeret
formaliter animal, non esset formaliter differentia, sed formaliter species; ergo
non includit formaliter genus. ant. probatur: si differentia contrahens inclu-
deret formaliter genus esset formaliter genus, et differentia; sed quod est formaliter
genus, et differentia non est formaliter differentia, sed species [illegible]
speciem [illegible] metaphysicam, et [illegible]
formaliter genus, et differentia; ergo si differentia contrahens [illegible]
le includeret formaliter animal non esset formaliter differentia, sed formaliter
species. minor huius syllogismi [illegible]: quia esset genus [illegible]
formaliter includat; [illegible] quod formaliter includit [illegible]
formaliter; [illegible] includit formaliter genus; ergo [illegible] formaliter genus [illegible]
differentia formaliter [illegible] esset genus et
differentia formaliter; ergo species, [illegible] differentia.

Confirmatur 3°: si differentia [illegible] includeret
formaliter animal esset formaliter animal; ergo esset formaliter animal
[illegible]; sed animal [illegible] est [illegible]
[illegible] differentia formaliter esset formaliter tota species [illegible]
[illegible] aliter [illegible] formaliter [illegible] formaliter
[illegible] metaphysica species, [illegible] in partibus [illegible]
[illegible] formaliter [illegible] adaequate [illegible], sive [illegible]
[illegible]

Dico [illegible]
sio: differentia contrahens [illegible]
[illegible] adaequate [illegible] genus: [illegible] formaliter [illegible]
[illegible] animal [illegible]
[illegible]

ut genus est commune est eadem praedicatio, nam hic unius generis
quia est commune omnibus speciebus animalis; sed haec non est
vera de [illegible] animal ut genus est, est commune omnibus spe-
ciebus animalis: quod hinnibile ut tale sit diversum est ab eo, nam
nullum aliquid [illegible] animal ut genus est. Minor est evidens; nam
per hinnibile [illegible] animalibus, [illegible]
genus ergo per hanc rationem hinnibile in nullo alio [illegible]
reliquis animalibus. Minor autem [illegible] ex his [illegible]
ad quam [illegible] animal ut genus est, [illegible], quod omnibus ani-
malibus communis est [illegible]: [illegible] hinnibile includit [illegible] animal
ut genus est, quod [illegible] differentia. Ut [illegible] generis ut ta-
lis: quod differentia ut talis superior [illegible] generis ut talis;
probatur hanc [illegible]: [illegible] quod [illegible] gene-
ris, et aliquid [illegible] generis ut talis [illegible]
et [illegible] genus ut tale; sed differentia [illegible] generis
ut talis [illegible] differentiae; quod superior
differentia generis ut talis.

Confirmatur, quamvis differentia
[illegible] generis, quae [illegible] includit [illegible]
[illegible] genus ut genus, est [illegible] metaphysicus [illegible]
[illegible] generis; unde est superior [illegible] in [illegible]
generis: [illegible] differentia hinnibile [illegible]
per quam [illegible] animali: et [illegible] hinnibilita-
[illegible] est [illegible] metaphysica animalis; unde [illegible]
[illegible] animal ut genus [illegible], est [illegible]
quae [illegible] animalitas, sive [illegible], quae genus
est, [illegible] pluribus [illegible] differentiis: quod superior
[illegible] est [illegible] animali.

Confirmatur 2o: quoniam duo [illegible]
[illegible] habent, ut [illegible] ergo [illegible]
[illegible]; sed differentia [illegible] habet

respectu generis: ergo includit essentialiter genus. Probatur minor: hinnibile formaliter involvit principium sentiendi: ergo includit essentialiter animal: ergo et genus. Ad hoc probandum: quia hinnibile formaliter est sentiens: ergo. Confirmatur 2°: hinnibile non refertur ad hinnibile ut tale; sed hinnibile ut tale est creatura propria animalis, quod est genus: ergo refertur ad suas creaturas generales: ergo includit essentialiter genus. Minor probatur: hinnibile ut tale, est creatio, seu creatio est creatura propria animalis, quod est genus: ergo. Confirmatur 3°. Differentia ultima non debet minus participare quam genus: ergo includit essentialiter genus. Probatur consequentia: si hinnibile non includit formaliter animal, erit [illegible] extra ad animal, et non animal; sed si erit in [illegible] non animal, minus participabit quam animal: ergo si minus participat, includere debet formaliter animal.

Respondetur concessa maiori, negando minorem: ad probationem nego antecedens: etenim hinnibile ut tale formaliter non involvit principium sentiendi: sed materialiter: quia differentia ultima, per quod differt equus a quolibet alio, formaliter non involvit praedicatum, per quod non differt a quolibet alio; sed hinnibile ut tale est praedicatum, per quod differt equus a quolibet alio animali, et principium sentiendi est praedicatum per quod non differt equus a quolibet alio animali: ergo. Hinc patet, quod hinnibile non est formaliter sentiens, sed materialiter sentiens: nam hinnibile formaliter est [illegible] hinnibile, seu talis sensatio, cuius principium aliud animal nequit habere: hinnibile autem ipsum est formaliter sensatio, seu talis sensatio, per quam talis sensatio differt a qualibet cuiusvis alterius animalis sensatione, unde non habet generalis [illegible] [illegible]. Ad 2um confirmationem respondetur ita maiori, nego minorem: ad probationem distinguo maiorem; hinnibile ut tale est creatio ut talis, nego minorem: est talis creatio [illegible] [illegible], et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], ad quod refertur animal; hoc autem non refertur [illegible] ad

relationes sensationes, quales sunt hinnibus, ungulas, nigrities, et caetera; sed ad sensationes visibiles et externas.

Ultimo

priemiosus huius rei capies obiectio quod sicut ex equo, ego distinguo in equo duas rationes ego animal, et hinnibile per quam in ... cum aliis animantibus, et per quam distat ab aliis, praesertim ab homine, qui est operativo equi, ... similiter ... alteram sensationem, per quam ... operationibus aliorum animantium ... et alteram rationalis sensationem, per quam ab operationibus aliorum distat: ... sive ... rationes ... ab alio est ... differentia ab aliis: unde ... animalitas ... est, quod ... a ... cum ... rationes ... sensationem ... et ... per quod ... cum aliis, e quibus ... distat. ... rationes ... differentia in nostra sententia non includit genus, ... quod ... magis ... cum ... includit, et probationes ... hinnibile ... animal ... animal, et ad animal; ... animalitas; quod pluribus exemplis ... ... unio, et actio ... extrema, et ... extrema, et ... non sunt ad extrema, ...

Objicies 2o: hinnibile est definibile per aliquod genus; sed non per aliud quam animal; ... animal; ... per aliud definire ... equus includit ... animal, ... aliquid ... obiectum huius cognoscendi equus, quod non ... obiectum huius cognoscendi animal.

quod etiam repugnat abstractioni [illegible] huius topici hinni-
bilis; quia [illegible] etiam [illegible] huius topici animal: [illegible] hin-
nibile includit [illegible] animal. [illegible]: hinnibile [illegible]
[illegible] substantia, et ens: [illegible] animatum, [illegible] inanimatum; [illegible]
inanimatum: [illegible] animatum: [illegible] vivens: [illegible]
[illegible]: [illegible] animal: [illegible] adultimum hinnibile
includit animal, et [illegible] genera [illegible]. [illegible]
[illegible], de quo [illegible]: et [illegible]
[illegible] definiri per illud genus, [illegible]
[illegible]; [illegible], [illegible] differentia, [illegible]
[illegible] et [illegible]: [illegible] differentiis [illegible]
[illegible] hinnibile, rugibile, [illegible], et [illegible] differen-
tiis, [illegible] debent per genus, [illegible]
speciei [illegible]: [illegible] hinnibile est [illegible] metaphysica [illegible]
[illegible]: rugibile est [illegible] physica et [illegible]
[illegible]: [illegible] est [illegible] metaphysica et [illegible]
[illegible], in quibus [illegible] animal [illegible]
[illegible] genericum, [illegible]
[illegible] differentiis [illegible].

[illegible] vero [illegible]
[illegible], et [illegible]
[illegible] perfectionum [illegible]
[illegible] in [illegible]
esse [illegible] communissime, [illegible]
[illegible] huius [illegible]. [illegible] includit [illegible] ani-
mal [illegible] metaphysicis [illegible] metaphysica [illegible]
[illegible] animal [illegible] species [illegible]
genericum [illegible] differentiale. [illegible] huius [illegible]
[illegible], unde [illegible] hinnibile [illegible]
[illegible] animal [illegible] degeneribus
[illegible], [illegible] animal; [illegible].

[illegible] enim bene nota [illegible] absoluta [illegible]
[illegible] quaerendo, etiam non [illegible] de
[illegible] Deo [illegible]
[illegible] quae sunt alia differen-
tia [illegible] et [illegible] substantia, vivens, corpus,
animal et [illegible]
[illegible] equi per [illegible] hinnibile ad [illegible] hominis, ad
[illegible] animal, vivens,
substantia, ens, etc. Caput 3um [illegible]
infimas differentias [illegible]

Caput 3um

[illegible] differentiae infimae differentiis [illegible]

[illegible]
differentia infima sit atoma et simplex? [illegible]
[illegible] ex pluribus [illegible], aliqua [illegible]
[illegible] sit [illegible]
[illegible] quae sint [illegible]
[illegible] quod pluribus [illegible] differentia
[illegible] differentias [illegible] esse [illegible]
[illegible] ad illas [illegible]
[illegible] et [illegible] differen-
[illegible] infimas [illegible] indivisi-
[illegible] et [illegible] sit [illegible], et [illegible] pluribus [illegible]
[illegible] et [illegible]
per quod [illegible] quod [illegible] quod [illegible]
[illegible] numero [illegible]
[illegible] differentia infima [illegible] indivisibilitatis [illegible]
[illegible] indivisibilitatis [illegible]

[illegible]
[illegible] infimae [illegible] differentia [illegible]
[illegible] ex pluribus [illegible]

[illegible]ibus ad motum, et utilis [illegible] in hominibus [illegible]
[illegible], quae differentiis sunt equi, et homo, habentque metaphysicis
prae[dicatis] in omnibus pluribus praedicatis divisivis generis. Nec admittitur
[in] pluribus [illegible], et probatur in differentia metaphysica homi-
nis, quae datur in praedicato divisivo generico, itaque videtur, quod
probatur: homo differt per animal rationale ab eo, quod homo non
est, verbi gratia, quod neque per animal solum differt, neque per rationale so-
lum, sed per utrumque simul: ergo utrumque praedicatum est differentia
infima metaphysica hominis. Antecedens patet, quia per animal
solum convenit cum ceteris animalibus, et per rationale solum convenit
cum Angelis, et Deo; ergo per quodlibet ex his praedicatis non differt ab
eo, quod non est homine: ergo per utrumque differt: atque utrumque hoc praedicatum
est divisivum generis, cum quodlibet sit genus, et praedicabile de plu-
ribus essentialiter differentibus: ergo talis differentia adaequata ho-
minis est divisibilis, itaque ex praedicatis divisivis generis.

Sed dicen-
dum aliam differentiam, quae non excludit praedicatis divisivis ge-
nericis, quibus differentia adaequata [illegible] dicenda sit genus
quatenus appellanda sit differentia? [illegible] pluribus praedicatis
[illegible] genus [illegible]; [illegible] praedicatis diffe-
rentiis [illegible] quia utrumque praedicatum [illegible] et
[illegible] animal, et rationale. [illegible], quodlibet
praedicatum denominandum genus, et quodlibet differentia [illegible]
[illegible]: ergo [illegible], [illegible], quodlibet
ex illis praedicatis esse [illegible] alterius, [illegible] cum alio [illegible]
[illegible]: [illegible] rationale [illegible] animali [illegible] illius
animal erit genus, et rationale differentia generis; quod si animal
[illegible] cum rationali [illegible], rationale erit genus, et animal
differentia generis. [illegible], ex illis praedicatis [illegible]
differentia, quod [illegible] [illegible]
[illegible] hominis [illegible] generis [illegible] rationale [illegible]

ad animal [illegible] differentia illius, et [illegible] speciei huma-
nae, quae [illegible] differentia hominis essentialis [illegible]
sub genere animal, quia homo [illegible]: quaelibet animal
[illegible] ad [illegible] differentia illius, et [illegible]
speciei humanae, quatenus [illegible] differentia hominis essentialis
[illegible] sub genere [illegible], quia homo [illegible] Deus
et Angelus: unde [illegible]
[illegible] denominationis [illegible] genera-
tae differentiae.

Dices: illa differentia [illegible]
[illegible] differentia [illegible]
[illegible]

Rogabis 1º: an differentia [illegible]

ultimas, abstrahat prout respicit negationes, & correspondet differentiae
respectus [illegible] differentiae, et abstrahendo speciei negationes
alterius speciei inferioris. Ex his colliges quae sint differentiae differentia
ultima, aut ultimo, sive infima, et subalterna; quod sup-
ponit habeat alias species inferiores, ut vivente, quae
differentia vivente, est subalterna, et non ultima, quae habet sub
se species inferiores, nempe hominis, equi, et c. et differentia
infima quae habet sub se species inferiores; ut hominis ra-
tionale, et c. dicuntur infimae, quia non habent sub se species alias
inferiores, sed solum individua; et differentia infima respe-
ctu dicit negationes aliarum specierum inferiorum. Nunc vero deno-
minatio ultimi importat ultimo et dicit [illegible], gaudere
nomine ultimo, et negationes alterius [illegible] importat
[illegible] speciei infimae sub denominatione [illegible] dicit essentialiter
negationes speciei inferioris, et sub se [illegible]:

An vero hae
differentiae ultimae, quae definitae sunt, sint essentialiter ultimae, [illegible]
[illegible] dicant essentialiter negationes alterius speciei [illegible]
respectu correspondentis negationis; quia repugnat haec differentiae ratio-
nalis, et [illegible] habeat sub se alias species inferiores [illegible]
[illegible] species [illegible] rationalis [illegible], species [illegible]
[illegible], et [illegible] haec differentia non [illegible] infima [illegible]
[illegible] plures diversas species; quod non dicunt essen-
tialiter negationes alterius speciei inferioris. An autem [illegible]
[illegible] differentia [illegible], quae essentialiter petat [illegible] ultima
[illegible] dispute: [illegible] quaestio [illegible] habetur in [illegible] Physicis [illegible]
[illegible] differentias [illegible] possunt [illegible]
[illegible] aut [illegible] essentialiter [illegible]
quaestio de specie 8ª praedicabili. Caput 3. De speciei praedicabili
et subiicibili natura, et divisione examinanda.

Quæstio 8a.

De speciebus prædicabilibus

Caput 1m

Species prædicabilis, et subjicibilis natura et differentia examinantur

Species metaphysice sumpta ea est, quæ ex genere, et differentia per modum physicæ compositionis resultat, est essentia adæquata rei: pro quo notabis quod sumpta notabiliter [illegible] huius disputationis de [illegible] nomine speciei, quod semper in hac tota [illegible] intelligatur: est essentia adæquata rei, quod constituit, quod illo solo, et nullo alio intelligatur [illegible] totaliter constituta: sic animal rationale dicitur essentia adæquata hominis, quia illis prædicatis præcise intellectis intelligitur homo adæquate constitutus: hinc apparet metaphysicas singularitates excludi a ratione speciei, quia licet [illegible] pars essentiæ hominis, [illegible] adæquata hominis, [illegible] intelligitur essentia adæquata hominis, intellectis præcise prædicatis animal rationale.

Dividitur secundo est species [illegible] in prædicabilem et subjicibilem: illa est [illegible] prædicabilis [illegible] et adæquata [illegible] species vero prædicabilis [illegible] species autem subjicibilis [illegible] quod dicitur [illegible] unde [illegible] de illa [illegible] relativo generis; quod [illegible] dicimus quod [illegible] species prædicabilis [illegible] species prædicabilis [illegible] prædicari de pluribus [illegible] ut essentia adæquata: subjicibilis vero species [illegible] est natura [illegible] essentialis: exemplo [illegible] in natura humana [illegible]

quae et praedicabilis, et subjicibilis species est praedicamentalis, prius continetur praedicamentum sub singulis ipsius individuis tanquam illorum essentia adaequata: subjicibilis autem est, quatenus sub se continet similitudine, quae dicit [illegible] naturas equina, leonina et [illegible] praedicato animal est pars generis hujus animal. Dicitur sub genere hoc quod distincta tanquam de parte essentiali praedicatur, v.g. cum hac propositione homo est animal: dicitur species subjicibilis natura completa subjecta [illegible] Porphyrio, quae in individuis etiam suis natura completa, dicitur etiam sub speciebus subjicit species; species autem sub genere [illegible] est subjecta.

Dividi hic solet species praedicabilis in infimam, et subalternam, seu impropriam et analogicam ut videtur: infima est illa, quae aliam speciem sub se non habet, praeter singularia [illegible] quaedam illorum [illegible] habent in se species homo, equus etc., quae sub se alias species non habent, et de suis individuis tanquam tota essentia praedicantur. Subalterna species dicitur, quae sub se alias species continet: sic vivens, sensibile etc. dicuntur species subalternae, cum sub se contineant alias species infimas, sic leonis, hominis et etc. Haec species subalterna impropria species dicitur, cum non sit nisi [illegible] logica de inferioribus praedicatur: unde [illegible], quae species logica, et praedicabilis est: dicitur autem propria species praedicamentalis, et species infima, quae sola species propria, et [illegible] [illegible] haec est tota essentia individuorum praedicata [illegible] [illegible], sicut species subalterna tota essentia est speciei infimae, [illegible] praedicandi differentia praeter.

Plura hic disputant [illegible] examinando de unitate speciei praedicabilis [illegible] multa mihi omissa, quibus ex obscuris obscuriora [illegible] [illegible] varias de his sententias [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] eadem species potest esse praedicabilis et subjicibilis.

praedicati; quia species humana sensibilis est [illegible] praedicabile et talis [illegible]; quia natura est multiplicata in pluribus de quibus singulis potest praedicari tanquam de illis essentia aliquando, et tamen in his speciebus species ut homo, Paulus et homo et [illegible]

[illegible] probatur: species humana subiicitur generi sicut animal tanquam pars essentialis illius [illegible] subiecto, de qua potest praedicari ut genus; quod est species subiicibilis [illegible], sicut species humana [illegible] et [illegible] in hoc praedicato animal quod est genus; quod pars essentialis illius est; quod subiecto [illegible], [illegible] potest praedicari genus: species [illegible] subiicibilis [illegible] [illegible] genus, quod est illius pars [illegible] illius.

[illegible]: species subiicibilis [illegible] [illegible] species praedicabilis, quia [illegible] species [illegible] natura [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]; sed species subiicibilis [illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible] praedicabilis, [illegible] natura [illegible] [illegible]: quod [illegible] [illegible] natura [illegible] subiicibilis species [illegible], ut est species praedicabilis: [illegible] probatur: quia species subiicibilis [illegible] [illegible] ad genus [illegible] [illegible] est, et [illegible] ad [illegible] species generalis [illegible] species, et species [illegible]; species [illegible] praedicabilis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] multiplicata et de quibus praedicari potest tanquam [illegible]: quod [illegible] [illegible] natura [illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible].

[illegible]: species praedicabilis [illegible] [illegible] [illegible] species subiicibilis [illegible] [illegible] [illegible] species praedicabilis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] natura animalis

specie natura humana in pluribus individuis multiplicata. Nec enim species praedicabilis fit per ordinem ad suas naturas subiicibiles: quia species praedicabilis ut talis non petit essentialiter esse subiicibilis. Non est contra, cum illa natura humana esset una ex speciebus praedicabilibus sine individuis, in quibus multiplicatur tanquam in propria subiecta essentia: Minor probatur: quia tunc illa natura humana non esset praedicabilis essentialiter huius generis animal &c: nec tunc animal esset genus, nec totum, cum non haberet alias species, quas contineret sub illo genere, ut partes: ergo non esset illa natura humana species subiicibilis. Ergo praedicabilis. Maior probatur: si tunc non esset species animalis, cum ex tunc individuis sine pluribus, species cuiuslibet individui esset subiicibilis; sed non esset tunc praedicabilis: ergo species subiicibilis non petit essentialiter esse praedicabilis. Minor probatur: quia species cuiuslibet individui esset natura specifica subpermanentibus contingentia tam quam pro illis existentibus; continuat quippe cum aliquibus speciebus aliis animalibus genus et totum hoc animal, quia cum singulis illis non multiplicatur: ergo species cuiuslibet individui esset tunc naturae huic generi, et hoc de illa praedicari posset ut genus. Minor syllogismi probatur: quia tunc illa species cuiuslibet individui non esset in pluribus realiter multiplicata: ergo non posset praedicari multis ut tota essentia: ergo non esset species praedicabilis, nec universalis, quod amplius cum diximus de universali. Caput: Num species praedicabilis requirat essentialiter plura individua?

CAPUT

Num species praedicabilis requirat essentialiter plura individua?

Diximus in[-]
tra ex praecedentibus, speciem subiicibilem non requirere plura individua eiusdem speciei; sed tamen subiicibilem, etiamsi nunc non ... plura alia individua praeter omnes in quolibet specie. Modo quaerimus num etiam dantur species praedicabiles, etiam si cum unico individuo cuiuslibet speciei possit fieri? Et si tunc non fore praedicabiles ...

incommunicabilis. porro hic licet agendum sit, ac in proprio
formalis, quid solum Caietanus C. 4° de ente et essentia, ac ...
Cassi de facto species angelicas, in quibus singulis singula
tantum individua possibilia sunt, cui sententiae etiam favere Scotus
opinionem, ei conveniunt ... Doctor Scotus, ... incommu-
nicabilis, vel in multiplicabilis. Dico 3° Species
impropria, hic formalis, dico species admittere omnes, et praesertim
de facto tantum individua, et quod dicitur ... com-
munis sententia, huius praesertim ... ; at non ...
quia nulla in individuo ... ex ... , atque multiplicabilis
in pluribus individuis ... in plura numero de facto ...
esse omnes, et praesertim ... species ... quae ...
ra individua ... in quibus multiplicabilis realiter sit.

Probatur
assertio: species immaterialis multiplicabilis realiter in plura individua
sunt, si est ... in immaterialis; sed quia non est ...
... ; ergo species immaterialis multiplicabilis
realiter in plura individua, ... realiter ... quae ...
... syllogismus: probatur maior: species immaterialis multiplicabilis
... in plura individua ... quae habet plura individua ...
... in quibus sit perfectionis; sed quod habet plura
individua ... in quibus sit perfectionis, ... quia
esse ... quod ... perfectionis; ergo ...
... species, quae ... perfectionis ...
... individuorum ... praesertim:
sed natura Michaelis ... perfectionem ... plu-
ralitatis individuorum; ergo ... praesertim ...
... ; ideo ... perfectionis ... , quia non
per ... perfectionem ... pluralitatis individuorum; ma-
ior probatur: natura Michaelis ... est immaterialis, et an-
gelica, ... esse ... , et ... perfectionis

pluralitati individuorum, aut et ipsi [illegible] docent; ergo [illegible] est positive repugnans pluralitati individuorum, sed quod est repugnans pluralitati individuorum positive, [illegible] pluribus [illegible] per identitatem realem: ergo [illegible] [illegible] est.

Respondent 1°. naturam Angelicam [illegible] speciem [illegible] et gradualem, quae multiplicari possit realiter [illegible] possunt, et fingi aliam [illegible] naturam in specie similem, et ideo [illegible] natura illa [illegible] multiplicabilis. Sed contra: [illegible] natura divina singularitatem [illegible] et [illegible] Angeli [illegible] Michaelis [illegible] realem, et [illegible], quae [illegible]: ergo si [illegible], quod [illegible], et fingantur aliae naturae in specie similes [illegible] natura [illegible] realis, [illegible] et fingi possent plures naturae divinae in specie similes huic, [illegible] plures aliae singularitates similes singularitati [illegible] Michaelis [illegible] et fingi possunt: ergo [illegible] realis et [illegible], quod [illegible] [illegible].

Respondent 2°. illas naturas specificas [illegible] Angelo [illegible] realis positive, sed negative [illegible], sicut [illegible] modus [illegible], ut [illegible] modus [illegible] et multiplicabilis. Sed contra: quia natura Michaelis [illegible] esset negative [illegible], deberet [illegible] differentia [illegible] in pluribus inferioribus; sed [illegible], sed positive repugnans [illegible] in pluribus inferioribus, ut [illegible] natura [illegible] [illegible], et [illegible] in materia [illegible], quod [illegible] repugnat positive multiplicationi in eius sententia: ergo [illegible] negative [illegible] esse naturam specificam Michaelis. [illegible]: quia [illegible] natura Michaelis [illegible] modus [illegible] realis [illegible], et [illegible]. alia natura divina [illegible] singularitas [illegible] realis, et [illegible], ut [illegible] modus [illegible]

multis aliis repugnant. Probatur: quia si natura Michaelis esset unitatis, et praecisionis se tunc de pluralitate per praecisionem: sed hoc cum pluribus identificatur: probat haec: quia natura [illegible] identitatis [illegible] de pluribus [illegible]; sicut [illegible] sit de Michaele, et aliis individuis [illegible], et [illegible] similibus Michaeli: quod identificatur illa natura cum Michaele, et cum aliis pluribus individuis [illegible].

Dices cum Thomistis: natura Michaelis specifice distincta a natura Gabrielis: quod unitas est specifica [illegible], et praecisionis. Probatur haec, quia [illegible] [illegible] [illegible]: [illegible] natura Michaelis [illegible] singularis: quod unitatis probatur [illegible] natura, quae sine singularitate [illegible] natura Michaelis sine singularitate: quod [illegible] [illegible]. [illegible]: [illegible] Angelus [illegible] [illegible]: unitas et praecisionis [illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible] Angelum [illegible] natura Michaelis [illegible], et praecisionis [illegible] natura Gabrielis [illegible] et [illegible]; [illegible] non [illegible], et praecisionis [illegible] [illegible] [illegible]: [illegible] quod unitas [illegible] non [illegible] pluribus [illegible] non [illegible], et unitatis praecisionis: [illegible] multiplicabilis [illegible] illius naturae [illegible] [illegible] [illegible] Michaelis, et Gabrielis [illegible] [illegible] collectio [illegible] Gabrielis [illegible] collectioni [illegible] Michaelis. [illegible] natura [illegible] natura [illegible].

Ad 2. ex dictis [illegible] [illegible]

[illegible] illa enim natura generica est singularis [illegible] singularitate, neque [illegible] [illegible], sed [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]: [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] natura [illegible] [illegible] pluralitate multiplicatur [illegible] [illegible] singularitatibus [illegible], [illegible] [illegible]: [illegible] [illegible] [illegible] natura [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]: [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]: [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]: [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]; [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]: [illegible] natura [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sententia Thomistica [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

[illegible]

[illegible] [illegible] a [illegible] Thomistis, qui [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Angelis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] natura [illegible], [illegible] [illegible] Angelorum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]; [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] natura [illegible] [illegible] natura, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]: [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] natura Michaelis [illegible] [illegible] [illegible] natura Gabrielis: [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] intellectivae: [illegible] [illegible] natura [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. 2. natura Gabrielis [illegible] natura Michaelis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] abstrahi potest a tota natura [illegible] aliquam, quod di

utraque natura praeter aliam rationem quod de utraque praedicetur, sed illae essent essentialiter differentes; ergo praeter illud dari debent praedicata; sed illa praedicata utraque natura [illegible] subiiciuntur tanquam partes illius; ergo species subiicientur essentiali illi generi. 3°: natura Michaelis in illo casu differret essentialiter et plusquam numero a natura Gabrielis; ergo natura Michaelis esset specie diversa ab specie Gabrielis; ergo sunt plures species essentialiter differentes; sed plures species essentialiter differentes sunt plura essentialiter diversa; ergo sunt plura inferiora generis; ergo plures species sub eodem genere.

Colliges 1°: inferiora speciei proxime unitate essentiae et inferiora numero distincta, seu individua in quibus natura specifica multiplicatur. Patet: quia sola individua sunt, de quibus potest praedicari species ut adaequata illorum essentia; ergo sola illa sunt species inferiora. Atque ita, quia in individuis solis multiplicatur species sive natura specifica adaequata intentionibus [illegible] ad se sufficientibus; in quolibet enim individuo naturae humanae reperitur tota essentia naturae quoad intentiones praedicatas essentiales; ergo de solis individuis species potest praedicari ut adaequata illorum essentia.

Sed dic.

Quaeres utrum ex sententia Thomistica, quae praecise dicentium angelos, aut dari possint naturae creatae in quibus singulis singula tantum individua possibilia sint? Respondeo: impossibile praeter esse naturas sive species creatas in quibus possibilia sint plura individua. Probatur: dices: quaelibet natura creata est finita, et limitatae perfectionis; sed natura finita et limitatae perfectionis potest admittere aliam naturam sibi similem in natura; ergo quaelibet natura creata potest admittere aliam sibi similem in natura; sed plures naturae sibi similes in natura sunt plura individua intra eandem speciem; ergo cuilibet naturae possibilia sunt plura individua intra eandem speciem. Maior est satis probata

[illegible] in terminis non repugnat: natura a finitae, et limitatae
perfectionis non exhaurit totam perfectionem sui generis: ergo natura
creata non exhauriens totam perfectionem sui generis potest ad-
mittere aliam naturam sibi similem in natura: Dices: secus contingit
in divinis: ideo implicat alia natura divina, et in Patre alius filius,
in divinis, quia infinitae perfectionis est natura divina, infinitae perfe-
ctionis Pater intra Patrem, et Filius intra Filium, quae exhauriunt totam per-
fectionem sui generis: ergo si natura creata, quae finitae perfectionis est, quae
non exhaurit totam perfectionem sui generis, non repugnat alia na-
tura creata ipsi omnino similis et eiusdem speciei. Confirmatur: natura
Angelica ergo est multiplicabilis specifice: ergo et numerice. Antecedens
est certum, cum diversae species Angelorum dentur: probatur consequentia: ideo
natura Angelica est multiplicabilis specifice, quia non exhaurit
omnem perfectionem specificam intra suum genus: sed non exhaurit totam
perfectionem individualem intra eandem speciem: ergo est multiplicabilis
numerice, intra eandem speciem.

Probatur 2° dicens. possibilis est alia
natura Angelica omnino similis naturae Michaelis: ergo possibilia sunt
plura individua intra eandem speciem Angelicam: Consequentia patet: probatur
antecedens: alia natura Angelica omnino similis naturae Michaelis non
repugnat neque ex se, neque ex parte causae ipsius productivae: ergo possi-
bilis est. quod sit non repugnet ex se illa natura, non repugnantia ex parte
causae ipsius productivae, sic ostenditur: quod autem ex se non repugnet
probatur: implicat repugnantiam ex se naturam omnino similem in praedicatis
essentialibus alteri non repugnanti productae, et existenti realiter; sed
illa alia natura esset omnino similis in praedicatis essentialibus alteri non
repugnanti productae, et existenti realiter: ergo implicat repugnantiam
ex se talis natura. Minor nihil [illegible] in creatis natura [illegible]
[illegible] totam perfectionem: sed [illegible] non repugnant possibilia [illegible]
praedicata essentialia in Michaele, ut repugnabilitas productioni, et
non alia [illegible] essentialia omnino similia in aliis individuis quicunque

non similis multitudinis intra eandem speciem [illegible] 1. quia repugnat produci in actu, 2. quia repugnat [illegible] illorum multitudo in pluribus.

Dicendum est [illegible] materia signata quantitate, qua carent Angeli, et [illegible] individuationis principium assignant Thomistae, prout quoque alii, at in materia prima [illegible] impugnatum fuit. [illegible] materia signata quantitate [illegible] materia sit nuda quantitate [illegible] singularitatis naturae [illegible] individualitas: per plures naturas intra eandem speciem [illegible] 2°: quia anima Divi Petri numerice distinguitur ab anima Divi Pauli, et eiusdem quoque speciei sunt; sed carent materia signata quantitate, nec [illegible] ad hanc [illegible] materiae; ergo etiam [illegible] Angeli materia signata quantitate possunt distingui numerice, et multiplicari intra eandem speciem. Vide Patrem Suarez de Angelis, et in [illegible] Metaphysicis, et Patrem Gabrielem de Henao, in sua Empyreologia [illegible] exercitatione [illegible], ubi excludit pluribus sanctorum Patrum testimoniis [illegible] hanc prosequitur [illegible] de individuo speciei correlativo [illegible] individuum [illegible] exponuntur.

Quaestio 4a.

De individuo speciei correlativo

Caput 1um

Individuum definitur, et eius divisiones exponuntur

[illegible] individuum hoc modo: est illud, cuius [illegible] individuo [illegible] habet [illegible] collectio [illegible] individua [illegible]

Objectis duplici hoc carmine propositis?

2 Sua, figura, locus, tempus, [illegible], cognomen, nomen,

Patria: sunt septem, quæ non habet unus, et alter.

Hæc quæ propositis ambobus [illegible] [illegible] communis [illegible] quæ curiosi, in pluribus individuis [illegible] [illegible] reperiuntur: in [illegible], et forma, individua [illegible] [illegible], ea [illegible] pluribus [illegible] [illegible], [illegible] habenda sit [illegible] quæ [illegible] de duobus illis [illegible] multis [illegible] [illegible] Clarissimis, Aemilio [illegible], et [illegible], quibus [illegible] [illegible] [illegible], quos animorum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]: quorum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], et [illegible] [illegible] de [illegible] [illegible] elegantissimum [illegible] [illegible] [illegible] Andreas [illegible] [illegible] suo libello, [illegible] est Philelphi, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] exempla [illegible].

Aliter communiter definiunt hoc tanto [illegible] individuum individuis [illegible], et [illegible] [illegible] alio: vera quidem [illegible], sed [illegible] [illegible]; ideo: individuum [illegible] singulare, [illegible] [illegible] melius mihi definiendum videtur: [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]: [illegible] individuum naturæ humanæ [illegible] [illegible] natura [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] natura [illegible], quæ in pluribus [illegible] multiplicatur: hoc individuum dicitur, et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] definitionem individui [illegible] hoc [illegible], et [illegible] [illegible] habere [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]; [illegible] quod [illegible] [illegible] individuo [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], quos [illegible] [illegible]: [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] de se ipso: individuum [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible]

altera est primus [illegible] individuum vagum, individuum [illegible], est [illegible] tamquam solo dici; s. est quaedam identitas cum primus est primus [illegible] est primus est hic homo.

Sed dubitatur, quomodo [illegible] individuum, cum sit, quod dicitur non in pluribus [illegible] singularibus, cum definitio non [illegible] individuum, [illegible] videtur: respondeo facile dici posse ex sancto Thoma in definitione [illegible] dicti individuum aliquod imparticulari [illegible] speciale [illegible] quod cum [illegible] individuum [illegible]; [illegible] speciale [illegible] quod [illegible] individuum [illegible], [illegible] individuum [illegible], [illegible] singularitatem non [illegible]: [illegible] singularitatis, individualitas, [illegible], [illegible], et [illegible] speciale, per quod [illegible] individuum [illegible] [illegible] primus [illegible], [illegible] homo [illegible]; [illegible] per [illegible] quod [illegible] per [illegible] primus [illegible]: [illegible] speciale [illegible] individuum: [illegible] individuum [illegible] individua [illegible] individuum [illegible] quae singula [illegible] [illegible].

Individuum aliud dicitur [illegible], aliud [illegible]: aliud [illegible], [illegible] aliud [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] individuum [illegible], per quod [illegible] [illegible]: [illegible] primus, hic homo: individuum [illegible] primus [illegible]; [illegible] aliquid [illegible] primus, [illegible], aliquis homo, [illegible] individuum [illegible], [illegible] quo [illegible] [illegible], [illegible], et [illegible] [illegible]

individuis dicitur, quod communicari non potest, sicut [illegible], et universalia
quae individualia, per quae abstrahitur dicitur [illegible], ut cum dicimus
Petrus, hic homo, hic equus: sunt plures dicuntur, quod solum dicit ordinem
individui ad aliquem, sed non est praedicabile, quia quae abstrahendo dicuntur:
ut cum dicimus hoc animal, et illud vivens aut cum dicimus animal:
ut non unum sumimus cum dicimus, et illud per motum est animal:
sed non est ea minima hic nunc intendimus pervenire, dicturi postea
capite de communi universale individuis substantiis
a Cartesianis vindicato.

C. 24

An commune univocum individuis substantiis a Cartesianis vindicetur

[illegible] in
hac materia difficultas major nobis [illegible] ex eo, quod cum
plura vestigia apud antiquos reperiuntur, quae ...
[illegible], nec alibi [illegible] possit de aliquo communi abstrahendi in-
dividuis, quae sit perfecte univoca; pro resolutione praemi-
ttendum oportet cum, quae de hoc universali in [illegible] per
dicta praemisimus, licet ea sit propria his universalibus singula
plura similia vera et proprie [illegible], ita quod sit non
similibus. [illegible], ad abstractionem universalis requiritur ex
parte obiecti praedicatum [illegible] similibus primis proprie, et
ex parte [illegible] confusionem, qua plura illa [illegible] concipiantur
[illegible] et designantur per modum unius non [illegible]
abstracto. [illegible] sunt pro viribus [illegible]
[illegible] patroni subtilis [illegible] vel illi [illegible]
[illegible] dicuntur [illegible] parte [illegible] articulo [illegible]
[illegible] 6. metaphysica [illegible] 8. quibus liberi
[illegible]: alii plures [illegible] sententiam [illegible]
[illegible] [illegible] Cap. [illegible] negativam sententiam [illegible]
[illegible], sed [illegible] [illegible].

Secunda abstractio potest fieri a rationibus individualibus [illegible] perfecte omnino ab illis: et probatur 1o [illegible]: nam abstractio potest fieri a communi perfecte omnino a pluralibus, quando plura conveniunt in eo, et praescinditur a rationibus [illegible] propriis; sed omnia individua conveniunt in natura et praescinditur a rationibus [illegible] propriis individuorum: ergo abstractio potest fieri a communi perfecte omnino ab illis individualibus. [illegible] maior est [illegible]: probatur minor: omnia individua [illegible] sunt [illegible]; ergo conveniunt in ea, et praescinditur a rationibus [illegible] propriis. Probatur [illegible]: quia Petrus est individuum, quia est unus [illegible] [illegible] esse, sive quia individuus [illegible], [illegible] et [illegible]: ergo omnia individua [illegible] sunt [illegible]: ergo perfecte omnino [illegible] ab illis [illegible] abstracta: nec [illegible], quia abstractio potest fieri a communi entis, hominis, animalis, etc. quae similia sunt plura individua; et [illegible] potest a communi omnino ab illis individuis abstrahi, cum omnia individua [illegible] similia sint.

Probatur 2o. [illegible] a pluralibus [illegible] est perfecte omnino a pluralibus quando [illegible], [illegible] a pluralibus [illegible]; sed [illegible] a individui [illegible], et [illegible]: ergo [illegible] perfecte omnino ab illis est. Confirmatur. [illegible] individuus [illegible], quod [illegible], [illegible]: ergo [illegible] communis, et omnino.

Probatur [illegible] conclusio: omnia individua [illegible]: ergo potest [illegible] abstrahi a communi individui perfecte omnino. [illegible], cum [illegible] omnia individua, [illegible]: omnia individua [illegible]

intrinsece individuali; sed aliud, quod fuerit unus ab intrinseco individuum, abstrahit ab omni individuo praeter universale: et ideo natura est universalis, quia fuerit [illegible] unus ab intrinseco hominis, et hominis, nihil est aliud, quam [illegible] indeterminatis communicabilis ab aliquo intrinseco hominis; quid ergo aliud erit, [illegible] individuum unus intrinsece individuum, quam [illegible] et indeterminate communicabilis aliquo intrinseco individui? nam probatur [illegible] ab omni universalitate [illegible] alio [illegible] animalitas abstrahit ab omni [illegible] universale, nisi quia [illegible] fuerit unus ab intrinseco [illegible] fundamentum [illegible], per quem [illegible] animalitas [illegible] ab omni universalitate. [illegible]: Cognitio abstractiva universalis [illegible], quo [illegible] plura fundamenta ut unumquodlibet habeat cognitio sui obiecti adaequati adaequationis sufficientis, ut [illegible] fundamenta [illegible] Cognitio individui [illegible] fundamenta individua ut unumquodlibet habeat sui obiecti adaequati adaequationem sufficientis, ac quodlibet habeat esse unus [illegible] solo praecidentibus esse, [illegible] esse individui [illegible]: ergo haec cognitio individui abstractiva universalis est. [illegible] adhuc [illegible] abstractione [illegible] omnis universalitate [illegible], quae [illegible] [illegible].

Arguunt [illegible]: ex Parmenide: [illegible] omnium universale individuum, [illegible] individuum [illegible] est [illegible]: ergo et illud, ex quo sequitur. nam quodlibet [illegible] probatur: quia individuum est, quod de uno solo praedicatur, et in alio solo praecidentibus est: sed illa [illegible] de uno solo praedicatur, et in alio solo praecidentibus esse: ergo est individuum. nam probatur, [illegible] [illegible] communi [illegible]; sed illa [illegible] omnino esse [illegible] praecisione [illegible]: ergo illa [illegible] de uno solo praedicatur, [illegible] solo praecidentibus esse: quod [illegible] probatur nam: quia individuum

de uno solo praedicatur et communicari non potest; sed ratio communis [illegible] dicitur de pluribus communiter, et in pluribus particulariter [illegible] idem enim est dicere [illegible] communis: ergo in ea [illegible] individuum. Confirmatur 1o: si daretur ratio communis individui, individuatio [illegible] communis speciei: ergo [illegible] probatur [illegible]: quia [illegible] de communi ac speciei: ergo. Confirmatur 2o: individuatio [illegible] communi [illegible]; sed de facto [illegible] communi [illegible] esse communis univoca multis: ergo [illegible] individuatio.

Respondeo rationem communem univocam a se [illegible] individuum abstractam [illegible] individuum; sed rationem [illegible], et singula individua [illegible], [illegible] posse de pluribus et non de uno solo praedicari, et in pluribus et non in uno solo, praedicabilitatis esse: [illegible] communitas [illegible] individuationis [illegible] per modum [illegible]: [illegible] abstractionis [illegible] [illegible] individui [illegible] definitio communis, et [illegible] individui; [illegible] per definitionem hominis [illegible] communis et [illegible] hominis definitio: homo enim abstractive, et [illegible] communis [illegible] est; [illegible] definitio per animal rationale, [illegible] per hoc [illegible] esse in pluribus hominibus [illegible] multiplicabilem [illegible], [illegible] individui [illegible] definitionem [illegible] individuus singularis [illegible] individuum [illegible] definitio rationis communis individui [illegible] est; et [illegible] de pluribus [illegible] [illegible]; [illegible] particulariter [illegible] individui [illegible].

[illegible] individui [illegible] individui [illegible] et [illegible] subsistentia speciei, [illegible]: [illegible] et [illegible] per modum [illegible], [illegible] individuum [illegible]

[illegible] quia [illegible] quia [illegible] [illegible] indiuiduum [illegible] [illegible] ... communicari [illegible] indiuiduum [illegible] negatiue [illegible] ... [illegible] communicari [illegible] indiuiduum [illegible] ... [illegible] indiuiduum [illegible] communicata.

Arguitur 2o: quia [illegible] differentia [illegible] indiuiduum [illegible] negatiue [illegible] probatur [illegible] indiuiduum [illegible] differentia [illegible] probatur [illegible] indiuiduum [illegible] negatiue [illegible] indiuiduum [illegible] differentia [illegible] probatur 3o: [illegible] indiuiduum [illegible] quia [illegible] negatiue [illegible] indiuiduum [illegible] probatur [illegible] negatiue [illegible] differentia [illegible] indiuiduum [illegible] probatur 4o: [illegible] quia [illegible] indiuiduum [illegible] quia [illegible] negatiue [illegible] indiuiduum [illegible] probatur [illegible] quia [illegible] indiuiduum [illegible] probatur 5o

[illegible] individuum [illegible] individuum [illegible]

[illegible] individuum [illegible] individuum [illegible] individuum [illegible]

[illegible] individuum.

Respondeo secunda manu, distinguendo minorem: [illegible] individuum [illegible] individuum [illegible] individuum [illegible] individuum [illegible]

[illegible] individuum [illegible] individuum [illegible] individuum [illegible]

[illegible] animal [illegible] animal [illegible]

[illegible] individuum [illegible]

Ad 2am confirmationem nego antecedens, et nego consequentiam, cuius probationis distinguo, requirit omnem entitatem communicari cum alia in ipsa ratione differendi absolute, si [illegible] concedo, et [illegible] ad [illegible] nego; si convenientiam cum aliis in ratione differendi, nego. Sic [illegible] natura humana [illegible] convenit cum [illegible] natura humana Petri; et natura humana [illegible] si [illegible] natura humana Petri convenit [illegible] cum natura humana Pauli in ratione [illegible]: ista [illegible] differendi cuius [illegible] differendi [illegible] in quolibet individuo; [illegible] abstracta [illegible] differendi [illegible] est.

Ad 3am confirmationem distinguo [illegible] est [illegible], [illegible] individuum [illegible]; [illegible] individuum [illegible]: [illegible] nego [illegible] est [illegible] animal [illegible] animal [illegible] animalis [illegible] animal [illegible]; [illegible] individuum [illegible] individuatione [illegible] et [illegible] individuatis [illegible] individuatio. Hinc [illegible]: sed [illegible] individuationis, nego [illegible] individuationis [illegible]: [illegible] animalitatis [illegible] hominis, et [illegible] Deus [illegible] substantiae [illegible] communis [illegible].

Ad 3um [illegible] ad minorem [illegible] ergo [illegible]
[illegible] nomine [illegible], et [illegible], et differentia
exhibenda est [illegible] ad [illegible], [illegible] velim [illegible]
[illegible] exemplis hoc animal, vel animal et [illegible]
[illegible] quod per [illegible] hoc individuum
[illegible] individuum, [illegible] aliquod [illegible] individuum, quod
ex modo, quo [illegible], et [illegible] aliud individuum:
unde [illegible] omnes quod [illegible] individua
[illegible]: per [illegible] individuum [illegible]
[illegible] aliquod ex individuum, sed [illegible]
[illegible] aliud [illegible] sed solus [illegible] individuum [illegible]
[illegible] quaestio 9a de pro-
prio, et accidenti, [illegible] praedicabilibus [illegible]

Quaestio 9a

De proprio et accidenti [illegible] praedicabilibus [illegible]

Proprium
[illegible] dicitur, quod [illegible], [illegible]
[illegible] modis [illegible] accidens [illegible]
[illegible] soli [illegible] convenit aliquid, sed [illegible]
[illegible]: ut soli homini convenit esse [illegible] 2o: quod
[illegible] convenit, sed non soli; ut in homine esse [illegible]
[illegible] 3o: quod omni, et soli convenit, sed non semper: ut [illegible]
[illegible] homini. 4o: quod omni, soli, et semper convenit, ut esse
risibile, ad mirabilis in homine: [illegible] accidentia
[illegible] accidenti; hoc [illegible] quod [illegible]
[illegible] aliquod speciale [illegible]
[illegible] proprium. hoc, et [illegible], et [illegible]
[illegible] quod [illegible], [illegible]
[illegible] se habet [illegible]
[illegible] proprium [illegible]

ipsum exercitiis nisi cui debet consilium superiorum circa illa [illegible] conditionibus: at [illegible], et ad [illegible] requiritur homo [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible], sive [illegible] de [illegible] [illegible] [illegible], ut [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] tanquam [illegible] [illegible]: sicut [illegible] requiritur hominis [illegible] [illegible] [illegible]: unde [illegible], quod [illegible] debeat [illegible], et [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

[illegible] [illegible]: an [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad hoc [illegible] [illegible] [illegible] Philosophi communem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible]: nempe [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad hoc [illegible] [illegible]: [illegible] [illegible], et semper [illegible], [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]; [illegible] [illegible] [illegible] tanquam [illegible]: [illegible] et [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]: [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] modo.

[illegible] [illegible]: [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible]; [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], ut [illegible] [illegible], [illegible], [illegible] [illegible] [illegible], et [illegible], ut [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]; ut [illegible] requiritur [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]: [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] tanquam [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], nec [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], ut [illegible] [illegible] [illegible] —

[illegible]

[illegible] et [illegible] accidens [illegible]

[illegible] quod [illegible] sed [illegible]

[illegible] et [illegible] plura accidentia [illegible]

[illegible] quod accidens [illegible]

[illegible] quod [illegible]

[illegible] accidens [illegible]

[illegible] et [illegible]

[illegible] et [illegible]

[illegible]

[illegible]

albedinem [illegible] praeter accidentalem gradationem. ad secundam gra-
dum? respondeo albedinem [illegible] esse, etiam si albedo [illegible]
[illegible], [illegible] multiplicantur [illegible] pluma [illegible] [illegible]. [illegible]:
hoc gradu [illegible] [illegible] duplicata [illegible]; sed multiplica-
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] pluma alba: [illegible]
albedinem gradu esse duplicatam [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]: [illegible] accidentalem gradationem ad hoc [illegible] gradu.

[illegible]: [illegible]

[illegible], quod [illegible] pluma [illegible] [illegible] accidentalis
[illegible], [illegible] pluma [illegible] alba, [illegible] alba [illegible]
[illegible] gradus accidentales [illegible] respondeo [illegible]; [illegible]
[illegible], quod [illegible] sint pluma [illegible] alba [illegible]
ad [illegible] gradus [illegible], quod [illegible] duplicatum
sed [illegible] pluma alba [illegible] sint, [illegible] accidentalia
[illegible] duplicatum [illegible]: ad [illegible] gradu [illegible]
[illegible] sufficeret, quod [illegible] sint pluma [illegible],
[illegible] quod sint [illegible].

[illegible]

[illegible]: [illegible] gradu [illegible] albus [illegible] accidentalis [illegible]
[illegible], quod [illegible] habet albedinem: [illegible]
[illegible] gradu. [illegible]: [illegible] albus [illegible] [illegible] quo-
[illegible] habens albedinem: [illegible] debet [illegible], [illegible]
[illegible] dicunt, quod sint habentia albedinem: [illegible], quod
non habet albedinem. respondeo [illegible], [illegible] albus [illegible]
[illegible] habens albedinem; [illegible], [illegible] albus [illegible]
[illegible] gradibus [illegible] hoc [illegible] [illegible] gradu [illegible]
[illegible] [illegible]; sed [illegible] gradu [illegible]
[illegible] [illegible] omnino [illegible]
[illegible], [illegible] pluma [illegible] pluma [illegible], gradu [illegible]
[illegible], [illegible] duplicatum. [illegible] respondeo
[illegible]: ad [illegible] quo [illegible]: albus [illegible] accidentalis

Praeterea ista resolutio habens albedinem, quod [illegible] accidentale logicum, ergo etiam: ut enim est totale accidentale logicum, ita resolutio, praecisionem praedicabilis de pluribus aliis [illegible] quidem distinctis eorum [illegible]; quod verum est, etiam si non existant plura alba; et etiam si non sit verum, contradictoria esse habentia albedinem.

Alia [illegible] universalis ista praedicatio [illegible] requiritur hic solum [illegible] communi; sive [illegible], quae omnibus praedicabilibus communis sunt [illegible]: de quibus [illegible], quae [illegible] communis [illegible] generica ab omnibus quinque praedicabilibus [illegible] est [illegible] plura ex dictis: quia omnia praedicata vera [illegible] conveniunt [illegible] universali logico, et praedicata: ergo [illegible] abstracta [illegible] generica universalis logici. Antecedens est verum, cum quodlibet praedicabile [illegible] aptum praedicari de pluribus, quae est ratio universalis logici: ergo [illegible] et [illegible] conveniunt quinque praedicabilia. Minor, quod [illegible] communis [illegible] genus [illegible] quinque praedicabilium, probatur: quia praedicari de pluribus [illegible] de pluribus praedicabilibus [illegible] logica [illegible] differentibus: ergo ut genus. [illegible] differunt inter se quinque praedicabilia in modo quo de suis [illegible] praedicantur, et in modo quo [illegible] praedicabilia [illegible]: ergo plura sunt [illegible] differentia, de quibus praedicatur [illegible] universalis logicus: ergo omnia conveniunt in hoc praedicato [illegible] aptum praedicari de pluribus; et omnia praedicata sunt universalia logica: ergo universale logicum genus est respectu quinque praedicabilium.

Duplex difficultas huic resolutioni [illegible] obstare [illegible]: quod universale logicum [illegible] praedicabilium communis esse debeat superioribus et inferioribus [illegible]: [illegible] superioris ad omnia praedicabilia, et nunquam esset quodlibet praedicabile [illegible] particulare [illegible] genus: ergo superiora [illegible] esse. [illegible] universalibus logicis [illegible]: quia esse [illegible] inter praedicabile et quod genus particulare est; sed [illegible] omnia praedicabilia, [illegible]

superiora respectu illorum; quae autem sub ipso inclusa sunt, dicuntur ipsius inferiora. Hinc desumitur praedicamentalis coordinationis ratio, quae consistit in determinata inclusione, qua in unaquaque serie praedicamentali categorematica logicales, et praedicabilia superiora, et inferiora secundum subordinationem et rationem: superiora, quatenus talia, possunt esse respectu se praedicabilia aequivocalibus, inferiora quatenus sunt per se ... ex praedicamento superiora, in quo certa quaedam genera incomplexa sunt, eidem praedicamenti subjiciuntur: ergo comparantur ad omnia praedicata illorum superiora, et alia ad sua superiora, inferiora illorum: sicut animal comparatur ad omnia inferiora animalis est genus, et ad superiora respectu illorum comparatur ad speciem humanam est illorum genus, et alia inclusa, ita ipsum animal ut genus hominis includit ex parte sua: deinde ut inclusum in aliquo, nominat opus suum male explicamus, sed prius praecipimus, secundum quod modo admittendum sunt.

Quid est praedicabile?

quod si omnia logicales sint genera superiora omnibus praedicabilis omnia praedicata illorum speciei, ut continent subjecta genera, et dicuntur continere in se quaedam omnia quaedam sunt: atque adeo omnia praedicata comparantur ad omnia loca illorum speciei subjecta sunt; ita comparantur ad individua praedicabilia, dicuntur in omnia speciei sunt, ut in omni specie ... sunt et generica inferiora adaequata: quod in praedicabilibus etiam incomplexis ... diversis rationibus, ut quibus comparantur sexcentum: genus enim est speciei praedicatum, ut comparatur ad haec genera: ... quidem adaequata ... generis in particularibus est ... praedicatis ... tanquam praecipue ... speciei praedicatum genus de quibusdam generi: si ... ut speciebus, quia omnia genus est, et ... speciei praedicatum superiora illorum.

Quaeritur 2o: an dividi unitatis logicae, in quo praedicata sint adaequata, et inmediata habent; an plura, vel pauciora sint praedicata; quia etiam ... in illa praedicabili dividitur ... logicales;

ut non potest per suas differentias contracta inferiora, quae in illo sunt; ipsa potius in illis audiunt nomen metaphorica, et simul videtur plumbeum: collectivae, et actuo, adaequatae, et immediatae ipsi ratio divisiva, ut s. nunc demum Porphirio desinamus. Dico ergo: quodlibet praedicabile generale est, s. tanquam entitas adaequata, non quae inadaequata, s. tanquam accidens debet, s. indelebilis praedicari debet; sed hoc ergo praedicandi modus completa divisio [illegible]: ergo praedicata completa: ergo adaequata est divisio. [illegible]: immediate inferiora, quae explicavimus superius in logica universali logice, quod est totius divisio, praecavet per suas differentias universale logicum, quae in se: ergo talis divisio secunda est immediata. Disputandum de antepraedicamentis, praedicamentis, et postpraedicamentis ad Categorias [illegible].

Disp. 5a

De antepraedicamentis, praedicamentis, et postpraedicamentis ad Chategorias [illegible].

Philosophus

[illegible] atque a Porphirio [illegible] [illegible] [illegible] praedicata, quae [illegible] dici possunt, et [illegible] [illegible] ita [illegible] praedicata, quae [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad supremum genus, quod est ipsum ens: ideo Chategoriarum nomen [illegible] [illegible] donavit: Chategoria enim graece sonat apud latinos coordinatio: sed antequam agamus de praedicamentis, praemittit [illegible] [illegible] [illegible], quae ad praedicamentorum [illegible] [illegible] [illegible] sunt, et haec a [illegible] antepraedicamenta nominantur: dicit ergo Philosophus de aequivocis, univocis, et analogis, [illegible] de denominativis, et [illegible]: de quibus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in logica, [illegible] in logica [illegible], [illegible] [illegible] operam impendemus, ne tempus [illegible] videamur. [illegible] [illegible]; et [illegible] [illegible] [illegible], quorum [illegible] [illegible]

rationis conceptus superaddit, quaestio est: Utrum ratio entis abstracta a Deo, et Creaturis, substantia et accidente sit univoca vel analoga? Caput est: Utrum analoga, sit perfecte univoca [illegible]

Quaestio 1a

Utrum ratio entis abstracta a Deo, et Creaturis, substantia, et accidente sit univoca vel analoga?

Caput 1um

Utrum analoga, sit perfecte univoca esse suadetur

Pro praesenti quaestione intelligendo id quod ratio aliqua dicitur univoca et analoga: [illegible] ratio entis [illegible] simpliciter [illegible], necnon entis realis, et [illegible]: [illegible] nihil sint: [illegible] accidentalis, [illegible] quod [illegible] exercite [illegible] entis communis, et univoca [illegible] entis exercitati [illegible], [illegible] et [illegible] [illegible] quia [illegible] entis [illegible] [illegible] simpliciter dicatur id, quod simpliciter aliquid est; possibilia et futura simpliciter aliquid non sunt: [illegible] sunt entia simpliciter [illegible] non entia [illegible] ea, quae simpliciter [illegible] sunt: [illegible]: quod [illegible] entis communis [illegible] entis realis, et simpliciter positivum, et negativum; [illegible] plures [illegible] univoca [illegible] [illegible] sunt, quae [illegible] [illegible], [illegible] [illegible], et [illegible] in hac [illegible], et [illegible] entia [illegible].

Loquimur ergo in hac difficultate de ente ut quod entia simpliciter amplectitur, hoc est [illegible] quia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], quod ratio entis communis univoca [illegible] entibus simpliciter talibus [illegible]: [illegible] Deo et Creaturis, substantiae, et accidenti [illegible] communis analoga entis attribuitur, quibus [illegible]

[illegible] [illegible] aliter [illegible] terminus, et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible], et [illegible], accidentali et substantiali [illegible] [illegible] [illegible], quia [illegible] terminus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible]: et [illegible]: [illegible] [illegible] terminus analogus: [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] analogus, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], et [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

Probatur [illegible] [illegible]. [illegible] terminus [illegible] [illegible] [illegible], significat plura [illegible] [illegible]; [illegible] [illegible] analogus [illegible] significat [illegible] plura absolute: [illegible] terminus [illegible] analogus [illegible] [illegible] [illegible]: [illegible] terminus [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] significat plura [illegible] [illegible]: [illegible] [illegible] significat plura [illegible] [illegible]: [illegible] [illegible] [illegible] probatur: [illegible] analogus significat plura partim diversa et partim convenientia; [illegible] significat plura partim diversa et partim convenientia, [illegible] significat plura [illegible] [illegible] absolute [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]: [illegible] significat plura partim diversa, et partim convenientia, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in pluribus; [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in pluribus [illegible] significat plura [illegible] [illegible] absolute: [illegible] significat plura ~~[illegible]~~ partim diversa, et partim convenientia [illegible] significat plura [illegible] [illegible] absolute.

[illegible]: [illegible] terminus [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in pluribus, [illegible] terminus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] analogus [illegible] [illegible] [illegible] in pluribus, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]: [illegible] terminus [illegible] [illegible]

analoga. Minor est, quia ratio hominis communis [illegible] Petro et Paulo: nec [illegible] tantum corpori, et [illegible] communis, cum non sit realiter distincta ab illis, sed dicit ea absolute; et tamen eius [illegible] abstrahit a singularitatibus hominis [illegible], et [illegible] abstrahit a [illegible] ad [illegible].

Probatur consequentia: quia ratio communis est univoca, quae nulla sunt ratio communis analoga. Assumptum probatur: quia ratio communis est realiter in omnibus illis, quibus applicatur; ergo quia ratio communis est univoca, probatur: quia ratio communis [illegible] formaliter communis entis, quibus applicatur, et minus differentiis: ergo quia ratio communis realiter est in omnibus, quibus applicatur, probatur [illegible]: quia ratio communis est tota in quolibet inferiori; ergo quia ratio communis est univoca. [illegible] quia ratio communis [illegible] in quolibet [illegible], sed dicit [illegible], in [illegible] perfectionibus: ergo [illegible] in quolibet inferiori, [illegible] in quolibet inferiori est [illegible]: [illegible] quae est tota in quolibet inferiori, [illegible] in quolibet inferiori: ergo realiter [illegible] univoca est [illegible] absque [illegible].

Sit tertia conclusio: ratio entis [illegible] a Deo, et creaturis, substantia, et accidenti [illegible]. Probatur prima conclusio: Deus, et creatura, substantia, et accidens conveniunt in aliquo per conceptum, per quem distinguuntur a nihilo, et per quem non distinguuntur inter se; sed per talem conceptum abstrahitur ratio univoca entis a Deo, et creaturis, substantia, et accidenti; ergo ratio univoca entis abstrahitur ab his. Maior [illegible] probatur: per hunc conceptum entis distinguuntur a nihilo, quia vere et proprie sunt entia, ut distincta a non ente; sed Deus, creaturae, substantiae, et accidentia sunt vere, et proprie entia, sunt ergo a nihilo vere [illegible]: ergo conveniunt in illo conceptu ut distincta a non ente [illegible] per illum conceptum entis non distinguuntur: [illegible] probatur: quia ille conceptus entis [illegible] formaliter [illegible]: ergo in illis [illegible].

[illegible] in argumento. Minor vero [illegible] probatur; quia [illegible]
ratio communis univoca per aliquem conceptum, qui exprimit per
conceptum illud aliquid, in quo plura conveniunt, et praecise conveniunt
et exprimit cum distinctione; sed per illum conceptum exprimitur
ratio entis, in qua Deus, et creatura, substantia et accidens conveniunt,
et praecise conveniunt: ergo etc.

Probatur 2°: fundamentum ad
abstractionem rationis communis univocae est convenientia plurium
similium in aliquo praedicato quidditativo; sed datur convenientia similis
inter Deum, et creaturam, substantiam, et accidens in hoc
praedicato entis: ergo datur fundamentum ad abstractionem rationis communis
univocae ab illis in praedicato entis: ergo abstrahitur ratio communis
univoca entis ab illis. Probatur major: convenientia plurium simi-
lium in praedicato [illegible], quia quod [illegible]
similibus aliquod praedicatum in quo vere, et praecise plura si-
milia [illegible], et quod praedicatum in praecise [illegible] plurib
[illegible]; sed [illegible] praedicatum entis [illegible] Deo, creaturae, sub-
stantiae, et accidenti, in quo praecise similia sunt, quia
[illegible] praecise, et [illegible] ab eis praedicari: ergo datur vera
et praecisa convenientia inter illa in praedicato entis. Minor pro-
batur; cum dicitur, quod [illegible]
aliquid, sicut [illegible], similiter [illegible],
et creatura, substantia etiam, et accidens; et in ente praecise
[illegible] Deo, dicitur quod sit ens, de creatura similiter dicitur,
similiter etiam de substantia, et accidenti.

Probatur 3° [illegible]
[illegible] ab exemplo desumpto, quod apud Philosophos, et
[illegible] Thomistas [illegible] est. abstrahi praedicatum
animalis univoca a rationali, et irrationali; hoc est ab homine et
equo [illegible]: ergo et ratio communis entis univoca a Deo, et creatura:
probatur [illegible]: [illegible] potest abstrahi ratio communis animalis

abstrahit a rationali et irrationali, quia idea Logica abstractiva animalis non explicat formaliter differentias diversarum, scilicet rationalis et irrationalis: sed neque idea conceptus entis formaliter explicat diversitates differentiarum, scilicet Dei et creaturae, et tamen quia ab illis abstrahit, potest dici commune univocum enti a Deo, et creaturae. Probatur: etiamsi homo sit animal rationale, et equus animal irrationale, animal tamen est univocum commune homini et equo, quia non exprimunt formaliter differentias animalis per respectum animal: ergo etiamsi Deus sit ens per esse, et creatura ens ab alio, substantia ens per se, et accidens ens in alio, ens erit univocum commune Deo, et creaturae, substantiae, et accidenti; dummodo non exprimant formaliter differentias entis per respectum entis; sed non exprimunt formaliter, ut constat, cum hic respectus entis formaliter non dicat esse ens per se, neque esse ens ab alio: ergo univoca dicuntur entia; quae conveniunt ... exprimunt, ... quae ... Hinc colliges a substantia complexa, quatenus dicit materiam et formam complexa, quatenus est principium, abstrahi posse rationem communem univocam entis quoad eandem rem. Caput vero adversae partis fundamenta.

Caput iij

Adversae Partis fundamenta Corruunt.

Obiicies

1o non ens prius a Deo, quam a creatura praescindi potest; sed haec praecisio obstat univocationi entis; ergo haec non dicitur univoce Deus et creatura. Maior probatur: creatura a Deo dependet, et Deus a creatura independens est: ergo est prius ens quam creatura: ergo haec dependentia in ... entis obstat univocationi entis. Probatur 2o ex multis incommodis, quae ex nostra sententia videntur pullulare: scilicet quod Deus, et creatura conveniunt in ... , ergo in aliquo genere conveniunt, et Deo ... multa ... ergo Deus non continetur sub aliquo genere cum creatura. Tum quia illa [illegible] aut [illegible], et [illegible] vel quod

creaturae et creatori, 2° quia in ente communi Deo, et in
ente communi creaturis ut dicunt omnes. 3°: quia illa ratio repugnat
perfectae Deo, ut Deus contineat illam. 4°: quia aliquid Deo conve-
niens sub ratione perfectionis et omnis imperfectionis exclusivae, illa
enim ratio communis univoca sub ratione perfectionis, et omnis imperfectionis
exclusivae. 5°: quia illa ratio quae [illegible] repugnat Deo, [illegible]
Deus ex genere, et substantia etiam sumpta potius simpliciter
[illegible]. Confirmatur ex Scoto pluribus in locis repugnare ens posse
esse univocum, praecipue in libris metaphysicae et aliquibus in suo
categoriarum libro, ubi ait, praedicamenta [illegible] quod
in [illegible] praedicamenta in ratione entis [illegible] univoca
ut est [illegible].

Respondeo distinguendo majorem: ratio realis entis
prius realiter a Deo, quam a creatura participatur, omitto majorem: imo
improprie dicitur participari a Deo ratio realis entis ut [illegible]
praesentia, et reliqua entia creata sunt entia per participationem
[illegible]: ratio formalis entis prius formaliter a Deo, quam a creatura parti-
cipatur, nego majorem: [illegible] est, et independens [illegible]
[illegible] et dependens, sunt differentiae entis, quae a nobis hoc formaliter
[illegible] unde [illegible] realis [illegible] quo [illegible]
dicit, quod est [illegible], et dicimus analogum, seu [illegible]
realem entis rationem, [illegible] participant Deus, et creatura; cum [illegible]
[illegible] formaliter [illegible]: quod [illegible] dicendum est de substantia, et a
[illegible]; haec enim ratio est independens a substantia, [illegible]
[illegible] est: habent enim [illegible] se [illegible] in
ratione entis, seu [illegible] participationem [illegible], impedimenta
[illegible] univocationem entis: alias [illegible] substantiali, [illegible]
[illegible] substantiali [illegible] univocatio [illegible] substantiae,
cum [illegible] prius participet [illegible] substantiae, quam [illegible]:
[illegible] materia [illegible] substantiali [illegible]: nec [illegible] animali
[illegible], et [illegible], [illegible] univocatio [illegible] animalis, quam

[illegible] modo participat [illegible] animalibus [illegible] hominibus.

Ad [illegible] modum

quod cum Theologi clamant [illegible]
[illegible] Deus, et creatura esse [illegible], quia [illegible]
[illegible] entis [illegible] dicuntur [illegible], quod [illegible]
[illegible], omnes [illegible], et [illegible], et omnes [illegible], et [illegible]; hoc [illegible]
creatura, [illegible] Deus: nec hoc tollit [illegible] Deus, et creatura [illegible]
aliquo genere, [illegible] [illegible] omnino, quod [illegible]
[illegible] Deus; et creatura [illegible]: et [illegible] hoc [illegible]
[illegible] esse [illegible] perfectissimo [illegible] genus [illegible] Deus, et cre-
atura; [illegible] perfectissimus, et [illegible] est [illegible]
[illegible] explicata [illegible]: et hoc [illegible] Deus [illegible]
[illegible], sive [illegible] et [illegible] Dominus: [illegible]
et [illegible], [illegible] entis [illegible] esse [illegible] quod [illegible]
et [illegible], [illegible] quod [illegible]: [illegible]
[illegible] perfectionis, et [illegible] perfectionis, et
[illegible] perfectionis; [illegible] sunt [illegible] entis,
[illegible] minime [illegible] omnino [illegible]; [illegible]
[illegible] Deus, [illegible] creaturis: [illegible]
[illegible] quod [illegible]
[illegible] quod nullo [illegible]. [illegible]
[illegible] est, [illegible]
Deus [illegible] Deus [illegible], nec aliquod [illegible]
[illegible] modo [illegible] ad [illegible] Deo [illegible]
[illegible] in [illegible].

Ad [illegible]
esse [illegible] superioris Deo, et Deus esse [illegible] [illegible] illa:
quod hoc [illegible] modo [illegible] superioris [illegible]
quia [illegible] quod [illegible], sive [illegible] esse, [illegible]
[illegible] valet hoc argumentum: est Deus: [illegible] est ens;
[illegible] hoc valet est ens: [illegible] Deus. [illegible] admittenda [illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible] 2°: [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

q.a differentiam specificam per differentias; tum si essentia metaphysica
[illegible] specifica differentias, hae essent specificae: ergo differentiam specificam
[illegible] aut [illegible] essentia [illegible]: ergo [illegible] essentiae [illegible]
aliquid, per quod differunt [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] essentia metaphysica specifica differentias, hae [illegible]
[illegible] specifica sine esse; [illegible] quod [illegible] [illegible]
[illegible] a differentiis, differentias [illegible] specifica sine esse:
Ergo [illegible] [illegible] [illegible]: probatur [illegible]
[illegible], quod abstrahit ab [illegible] non [illegible] eo, a quo
abstrahitur; [illegible] ad differentias specificas: ergo [illegible]
[illegible] specifica sine esse. Sic argumentantur, qui [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]; quibus adhuc ad
[illegible] [illegible] [illegible] est.

Respondeo [illegible]
[illegible] [illegible]: [illegible] [illegible] [illegible]: [illegible] quales
[illegible] specifica differentias [illegible] probat, quod [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible], et [illegible]
[illegible] [illegible]; non [illegible] probat, quod [illegible] differentias
[illegible] [illegible] [illegible], quod [illegible] [illegible]
[illegible] non [illegible], nec [illegible] [illegible] [illegible]: unde
non [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible]
[illegible], [illegible] [illegible], quod differentias [illegible]
[illegible] [illegible] sine esse, [illegible] [illegible] aliquid,
[illegible] [illegible]; [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible], [illegible] non [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible], [illegible] [illegible].

Ad 2m [illegible]
[illegible]: [illegible] [illegible] aliquid per quod [illegible]
differunt [illegible] [illegible] [illegible]: ad [illegible]
[illegible] [illegible]: differentiam specificam [illegible]
[illegible] [illegible], [illegible] [illegible] quod [illegible]

pos entis contractus secundo modo, scilicet altero; differentiae, licet sint per differentias, res quod hic includunt esse, negatio; res quod hic superaddunt ad rationem entis, nempe rationes entis, secundo: tertio, ulterius, relinquitur ad necessario etiam ut differentiae, scilicet dicant esse, dicunt etiam; et superaddunt ad rationem entis aliquid per se, scilicet differentias entis abstractio: per se respectu non differunt differentiae, sed per rationem suam: et etiam in infinitum, itaque quod superaddunt ad rationem entis differentiae, non mathematice infinitum, scilicet ultimas quasque quae sunt. Dicat similiter, ergo quod aliud est in primis includunt infinitum etiam dicunt differentias non differentiae praecisas rationis entis, quasi exprimunt sed praecisum aliquid aliud, quod sint ex aliorum.

Ad 2um et 3um probationes

secundo modo, et ergo modo eius probationes similiter negotio [illegible] entis [illegible] materiam [illegible], quae est separatum [illegible] ad superius habet: et licet non possit [illegible] abstrahi separatim [illegible] quam mutuo separatim [illegible]; non separatim [illegible] habet [illegible], longe aliud [illegible]: haec enim [illegible] aliud, quae quod [illegible] potest [illegible], similiter: [illegible] separatur [illegible] concomitanter ad differentias, hic non solum [illegible] entis non solo [illegible] tempore [illegible] entis. [illegible] etiam entis [illegible] suas differentias, [illegible]. [illegible] respondet negative.

Quaestio 2a.

Utrum ratio entis ultimas suas differentias transcendat?

Caput 1um

Respondet negative

[illegible]

[illegible] est superior [illegible], quae supra [illegible], [illegible], nec differentiae [illegible] claudunt [illegible] [illegible] ex [illegible] pro negativa parte ad [illegible] etiam hanc

negationis [illegible] praecedentis [illegible] est
[illegible] quae [illegible] entis, quae [illegible] metaphysicae [illegible] entis
[illegible] entibus [illegible] metaphysicae [illegible]
[illegible] differentiae. [illegible]
[illegible] differentiae, quia in [illegible]
[illegible] entis [illegible] metaphysicae [illegible]
[illegible] differentiae, quae [illegible]
[illegible] quae [illegible]
[illegible] differentiae [illegible] differentias, [illegible]
[illegible] differentias, [illegible] entis [illegible]
[illegible] non [illegible]
[illegible] [illegible] entis, [illegible]
[illegible] aliquid [illegible]: quatenus
[illegible] quae differentia [illegible]
[illegible] metaphysicae [illegible]
[illegible] quaestionis [illegible] entis
[illegible] differentiae, quatenus [illegible] differen-
tia [illegible]: [illegible]
[illegible], quae [illegible] bene
[illegible]: est [illegible]: [illegible] est [illegible].

Ad [illegible]

[illegible] entibus [illegible]
[illegible] metaphysicae [illegible]
[illegible], et [illegible] differentiis
et [illegible], et [illegible] logica [illegible]
[illegible], et aliis, quas [illegible], qui [illegible] negationis [illegible]
[illegible] quae [illegible] sententia [illegible]: quae
[illegible] differentia entis [illegible]
[illegible] entis: [illegible] entis, [illegible]
[illegible] metaphysicae differentiae. [illegible] est [illegible]:
quae [illegible] differentiae entis [illegible]

[illegible] formalis [illegible] entis [illegible]
adequari distinctus a conceptu formali entis: probatur [illegible]
[illegible]: [illegible] formalis [illegible]
[illegible] entis [illegible]
[illegible] formalis [illegible] entis [illegible]
[illegible]
entis [illegible] quaslibet [illegible]
[illegible]
[illegible] quaslibet entis [illegible]
[illegible]

[illegible]

[illegible] formalis [illegible]
[illegible] formalis [illegible]
[illegible] formalis [illegible]
[illegible] formalis [illegible]
[illegible] formalis [illegible]
[illegible] formalis [illegible]
[illegible] formalis [illegible]
[illegible]
[illegible] formalis [illegible]
[illegible] formalis [illegible]
[illegible] formalis [illegible]
[illegible] formalis [illegible]
[illegible]
[illegible] formalis [illegible]
[illegible]
[illegible] formalis [illegible]
[illegible] formalis [illegible]
[illegible] formalis [illegible]
[illegible]
[illegible]

rationalis, ac proinde ratio propria illius est etiam: ergo distinctus conceptus, talis est conceptus rationalis, ac conceptus entis. Minor probatur: proinde ratio propria hominis ut rationalis, ratio propria formaliter aliquid per quod homo differt formaliter ab equo; sed proinde ratio propria hominis ut est, [illegible] formaliter aliquid per quod homo differt formaliter ab equo: ergo proinde ratio propria hominis ut rationalis, aliquid formaliter distinctus conceptus, ac proinde ratio propria hominis ut est.

Probatur [illegible] [illegible]. Differentia a differentia [illegible] debet [illegible] formaliter, [illegible] quia [illegible] formaliter differunt [illegible]; sed differentia [illegible] [illegible] est, [illegible] formaliter, [illegible] quia [illegible] differunt [illegible]: ergo differentia a differentia [illegible] [illegible] est. [illegible] [illegible] [illegible]: probatur [illegible]: [illegible] rationalis, et hinnibile, quae sunt hominis, et equi differentiae [illegible] [illegible]: [illegible] rationale [illegible] formaliter est [illegible] differt a hinnibili [illegible] [illegible] formaliter [illegible] quia homo differt [illegible] equo: probatur [illegible]: [illegible] rationale [illegible] formaliter est, [illegible] [illegible] formaliter rationale [illegible] formaliter est, et quidquid [illegible] formaliter hinnibile [illegible] formaliter est: ergo [illegible] differentia [illegible] formaliter [illegible] quia [illegible] formaliter differunt [illegible]: [illegible] [illegible] [illegible] formaliter aliquid, [illegible] formaliter [illegible], [illegible] est. [illegible] [illegible]: [illegible] rationale [illegible], et hinnibile [illegible] hinnibili [illegible] [illegible] [illegible] rationale [illegible] formaliter hinnibili [illegible] hinnibili: [illegible] differunt formaliter a hinnibili [illegible] hinnibili: probatur [illegible] [illegible] rationale, et hinnibile [illegible] hinnibile [illegible] formaliter est, [illegible] [illegible] formaliter [illegible] [illegible] entis: [illegible] rationale [illegible] formaliter hinnibili [illegible] hinnibili: [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] hinnibili [illegible] est, [illegible] rationale [illegible] rationali: [illegible] differunt a hinnibili [illegible] hinnibili [illegible]: hinnibile [illegible] hinnibili est differentia [illegible]: ergo differentia [illegible] [illegible] [illegible] differunt a differentia [illegible] [illegible] rationali [illegible] formaliter [illegible] est.

Obijcies 2o: notio ut formaliter ens non est principium productivum notitiae: ergo per [illegible] entis debet formaliter [illegible], per quas est principium productivum notitiae formaliter [illegible]: si notio, ut est formaliter ens, esset principium productivum, quidquid [illegible] formaliter ens, esset principium notitiae; sed hoc est [illegible] absurdum: ergo notio ut formaliter ens non est principium productivum notitiae. Minor est evidens; quia eiusdem [illegible] formalitas [illegible] effectus, et denominationis, debet dari effectus, et denominatio: ergo si esset formaliter ens, esset formaliter productivum, quia notio est principium productivum notitiae [illegible], aliquid [illegible] formaliter ens, [illegible] principium productivum notitiae. [illegible]: notio per aliquas rationes formales debet esse principium productivum notitiae; sed non per rationes entis formaliter: ergo per rationes distinctas formaliter a ratione entis: ergo [illegible] principium productivum notitiae [illegible] formaliter rationes [illegible]: ergo praeter illas aliquid quod non sit formaliter ratio entis, per quas notio sit principium notitiae. Obijcies 3o: si notio esset formaliter ens, et [illegible] formaliter ens, non haberet [illegible] formaliter [illegible]: sed [illegible] formaliter ens, non haberet [illegible]: ergo [illegible] differentiam [illegible]. Minor probatur: quia quidquid [illegible] formaliter [illegible] differentia, vel esset ens, vel aliquid formaliter distinctum ab ente [illegible]: [illegible] differentiam [illegible] formaliter aliquid distinctum ab ente.

Respondeo aliquid, qui [illegible] notio, sicut et quaelibet alia differentia esse formaliter ens, et aliquid aliud [illegible] hoc aliquid aliud formaliter ens, et aliquid aliud [illegible]: unde dicimus, notio [illegible] per ens [illegible], et differre per illud aliquid aliud, quod super addit [illegible] entis. Sed hi doctores [illegible] mihi videntur: [illegible]

tis: et excessus repugnantis maioris sententiae asseramus: nam in nostra sententia doctrina est formaliter ens, et aliquid aliud: ergo ratio in communi doctrina praeter rectum formalis entis aliquid aliud dicit; sed hoc aliquid aliud est rectus distinctus a recto entis: ergo ratio formalis dicit rectum distinctum a recto entis. haec minor subsumpta omnino patet: quia implicat dicere formaliter ratio aliquid aliud praeter ens, et illud aliud non esse rectum distinctum a recto entis: ubi enim unum et aliud dat necessario unum distinctum ab alio debet dari: quod in hoc syllogismo probatur, probatur: ea ratione, qua aliquid est aliud ab ente, est distinctum ab ente; sed ratio, quae dicit differentia formaliter praeter ens, est aliud formaliter ab ente: ergo est formaliter distinctum ab ente: ergo dicit formaliter aliquid, quod non est formaliter rectus entis.

Maior 2: illud aliquid aliud, quod superaddunt differentiae ad rectum entis, scilicet est formaliter ens, scilicet quod asserunt esse formaliter ens: infero 1°: ergo simul est formaliter ens et non formaliter ens. probo consequentiam: esset formaliter ens, ut ipsi dicunt, nunquam esset aliquid aliud praeter ens: ergo simul esset formaliter ens et non ens, sive distinctum ab ente formaliter. infero 2°: ergo differentiae formaliter ut tales solum erunt ens, et ens, et nunquam recipient negationem et repetitionem: probo consequentiam: differentia formaliter ut talis in nostra sententia est formaliter ens, et aliquid aliud; atqui hoc aliquid aliud iuxta contrarios est formaliter ens: ergo differentia formaliter ut talis est ens, et ens, et sic in infinitum. Maior 3: illud aliquid aliud, quod superaddit differentia ad rectum entis ut talis: ergo illud aliquid aliud est aliud ab ente, et non est aliud ab ente: probo consequentiam: iuxta adversarios est aliud ab ente, nunquam est formaliter ens; sed quod est formaliter ens non est aliud ab ente: ergo simul erit illud aliquid aliud ab ente, et non aliud ab ente.

Maior 4° in hac differentia entis substantia, quae dicitur ens per se: rogo, nunquid hoc per se sit formaliter ens vel formaliter

[illegible] : [illegible] substantiae [illegible]
[illegible] exprimendo [illegible]:
[illegible]
[illegible] similia [illegible] : ergo [illegible] supra
dicta. [illegible] pluralitatem [illegible], quibus [illegible]
[illegible], et aliquid aliud, quae [illegible], [illegible]
[illegible], [illegible] modus [illegible],
[illegible] et [illegible]
[illegible]. Caput [illegible] pro transcendentia entis expen-
duntur.

Caput 23

[illegible] pro transcendentia entis expenduntur

Arguitur.

Eo praecise, quod [illegible] animal ut animal [illegible]
[illegible] : ergo [illegible] transcendentia [illegible]:
Eo praecise, quod [illegible] animal, [illegible]
[illegible], sed neque [illegible]
[illegible] : ergo eo ipso quod [illegible]
[illegible] animal [illegible]. [illegible] quod
quod [illegible], neque [illegible] aliquid [illegible]
eo ipso quod [illegible]
[illegible]
[illegible] : animal [illegible]
[illegible], [illegible] : ergo
[illegible] : [illegible] ani-
mal [illegible], sed [illegible] aliquid [illegible],
ergo aliquid [illegible], et [illegible] : ergo [illegible] : [illegible]
[illegible], sed [illegible] : ergo [illegible].
Respondetur [illegible]
[illegible]
[illegible]

est, quam recipiat eandem rationem existentiae realis, ac ipsius ens chimaerae, et nihilo, ubi cum sit ens verum et reale formaliter est; nec in praedicationis [illegible] negatur Physice Praedicamentaliter, quam realiter existat; tum quia recipit praedicationes Physice [illegible] cationis [illegible] formaliter recipit ut verum et reale, praecipue Physicae [illegible] et ut existens reale, sed formaliter [illegible] a vero et reali praecisivo Physico, et a chimaerico, et impossibili Physice praeciso: unde neque ut ens formaliter, neque ut [illegible] formaliter recipit neque recipit [illegible] ut substantia, neque ut non substantia formaliter, cum sit realiter et non substantia [illegible] et ens [illegible] abstractione praecisiva: quo pacto animal ut tale non recipit formaliter [illegible] sicut praecisive verum et reale existens, ita neque [illegible] formaliter recipit formaliter ut existens verum, et reale [illegible]; Nam animal verum et reale existens praecisive [illegible], et [illegible] ens, et realiter [illegible]: ad haec [illegible] existentiae atque ens chimaera; [illegible] [illegible], [illegible] ens, [illegible] recipiens ut animal formaliter, [illegible] formaliter [illegible] [illegible] [illegible].

Adde [illegible] magis:

quod recipit animal, recipit aliquid, [illegible] aliquid [illegible] ens verum, et reale [illegible]: [illegible] aliquid [illegible] ente vero, et reali, et ab ente impossibili, et chimaerico, [illegible] [illegible] animal, aliquid [illegible], [illegible] aliquid [illegible], recipit aliquid: [illegible] aliquid [illegible] ente [illegible], et [illegible], quod [illegible] ente reali, et impossibili; [illegible] [illegible] est [illegible]: at hoc [illegible] aliquid recipit; [illegible] aliquid, [illegible] aliquid [illegible] ente reali, tamquam [illegible] [illegible]: ad [illegible] [illegible] magis animal [illegible] [illegible], [illegible] est [illegible], [illegible] magis: animal [illegible] [illegible], quod est [illegible], nego magis: animal

quidditas. Primum: persona humana est [illegible] ratio, dis-
tincta ab [illegible] animal hominis, et [illegible] hoc
nomen *animal* non est ratio [illegible]: patet [illegible] ani-
mal [illegible] persona [illegible]
[illegible] ad [illegible], quod [illegible]
[illegible] unde [illegible]

Arguo-
tur: [illegible] enunciant [illegible] subjecto, quæ [illegible]
[illegible] enunciant, [illegible] includere [illegible]
[illegible]: [illegible] a parte [illegible]
[illegible] *quod existat*, et *quod sit a [illegible] [illegible]*: [illegible] enim
[illegible] Metaphysicæ [illegible] 4°, [illegible], [illegible]
[illegible] [illegible], [illegible]
[illegible] debet ratio includere [illegible] ens. [illegible] 1°: [illegible]
[illegible] quod [illegible], [illegible] ratio [illegible] ali-
quid [illegible] quibus [illegible], [illegible] aliquid.
[illegible] ens. [illegible] 2°: ratio [illegible] abstrahi [illegible] ente, et [illegible]
abstrahi ab ente. [illegible]: si ratio posset abstrahi a [illegible], et
[illegible] ente, posset [illegible] repugnantia [illegible]
[illegible] ratio, [illegible]: sed hoc [illegible]
repugnantia [illegible]; si [illegible], quod [illegible]
[illegible] natura, et quod [illegible] ens [illegible]

[illegible]: si ratio
abstrahi posset ab ente [illegible], [illegible] aliquid [illegible];
sed hoc est impossibile: [illegible] probat: [illegible] quod [illegible] ens
[illegible] principium [illegible] principium [illegible] aliquid.
[illegible] 4°: ratio [illegible] est aliquid, per quod homo
differt ab [illegible] homine; [illegible] est aliquid, per quod homo differt
ab [illegible] ente; [illegible] homo
est ens: [illegible] ingeniosior [illegible].

Respon-
deo

de negando ergo: ad probationem directam autem, quae est: illa quae
est propria, scilicet existit est aliquid reale, verum [illegible] tamen de
reali in genere reali, et realis identitatis; minime autem in
genere formali et formalis identitatis; unde [illegible] [illegible] solus verum, semper
attendendus est: ad identitatem quidditativam [illegible] solus [illegible] identitas rea-
lis inter subiectum et praedicatum; minime vero identitas formalis: sic enim
sunt [illegible] propositiones rationale est animal, animal est reale; quamvis
neque animal formaliter includat rationale, neque in rationali formaliter includa-
tur; hoc est, quamvis neque verum sit quod rationale sit formaliter animal,
neque quod animal sit formaliter rationale: simili [illegible] [illegible] sen-
tiendum, et [illegible] [illegible] huius est, quam [illegible] sententia
ex explicatione huius propositionis: reale existit, inferatur quod rea-
le suum explicitum [illegible] formalitatis conceptus [illegible] ad existen-
tiam realis [illegible] ad quaestionem [illegible], ponendus aliquid
est ponendus ergo, quod ponentur [illegible], quod formaliter exprimitur, quod
[illegible] reale: sed quid hoc probat [illegible] formalis [illegible] ex-
plicito reali; [illegible] formaliter a se, [illegible] a
pollitate [illegible] [illegible]? fatemur, quod [illegible] ponenda,
de ipsa [illegible] existentiam realem, et opponi cum chimaera, et
nihilo; neque tamen reale formaliter [illegible] [illegible] ad [illegible] neque ad
[illegible] realem, unde neque [illegible] est ergo: et [illegible] quo
arguitur: [illegible] [illegible] rationale hominis, quia neque
[illegible] formaliter [illegible] hominis [illegible] animal quia [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] rationale hominis formaliter est ani-
mal, et includit formaliter animal.

Ad tertiam confirmationem

respondetur ad probationem [illegible]: abstrahit quidem reale formaliter
[illegible] a ente, et [illegible], [illegible] neque [illegible] formaliter [illegible]
ne ad existentiam, s. opponi cum chimaera, et nihilo, [illegible] ad qua
[illegible] [illegible], et [illegible] abstrahitur a ente; neque [illegible] formaliter [illegible]
[illegible] existentia, s. ad [illegible] ad [illegible] [illegible] ad

quia [illegible] quod est [illegible], et non [illegible] [illegible] [illegible]
entis [illegible] hoc ordini [illegible]: [illegible] autem [illegible] [illegible]
[illegible] natura [illegible], [illegible] [illegible] ad extrinseca [illegible]
[illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible]: [illegible]
[illegible] [illegible], et non [illegible], [illegible] aliquid [illegible] non [illegible]
[illegible]; aliquid [illegible] non [illegible], [illegible]: [illegible]
[illegible] est [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
repugnantia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] est [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible]
[illegible] ad extrinseca [illegible], [illegible] [illegible]: ad [illegible]
[illegible] [illegible] est [illegible]. [illegible] [illegible], [illegible] [illegible]
non est aliquid, [illegible] quod [illegible] [illegible] [illegible] homo [illegible]
ente, [illegible]: [illegible] aliquid, [illegible] quod [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] homo [illegible] [illegible] non ente, [illegible]: [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible], [illegible] [illegible], aut [illegible], [illegible] non [illegible]
[illegible] [illegible], quod [illegible] [illegible], aut [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] est [illegible] non [illegible], [illegible]
[illegible] homo: [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible], [illegible] non [illegible] hoc anima. [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible].

[illegible]: [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]; [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quod
repugnantia ad extrinseca; [illegible] debet [illegible] [illegible] non [illegible]
extrinseca [illegible] [illegible] non repugnantia [illegible] [illegible] [illegible]:
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible]: [illegible] [illegible] [illegible]
est aliquid [illegible] [illegible] ad nihilum [illegible] [illegible]: [illegible] [illegible]
aliquid [illegible], et non [illegible], [illegible] aliquid [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible], et [illegible], [illegible] non nihilum [illegible] [illegible] est [illegible]:
[illegible] est aliquid quod [illegible] [illegible].

[illegible] Confirm. 2o: substantia de se est [illegible]; ergo claudi[illegible] finalis est: sed non est gratior ratio huius [illegible] entis substantia, quam aliarum differentiarum: ergo omnes claudent finalis erit. Confirm. 3o: [illegible] differentiae entis [illegible] infectae est: ergo [illegible] includit finalitatem est.

[illegible] [illegible] [illegible] finalis [illegible] [illegible] ad extremitates [illegible] finalis [illegible] [illegible] ad extremitates; [illegible] debeat s. [illegible] ad extremitates, s. [illegible] ad extremitates, [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] finalis: [illegible] s. est albus; s. non est albus; [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] homo, [illegible] finalis est albus, [illegible] finalis est non albus, [illegible] finalis [illegible] ad albedinem, [illegible] ad [illegible] albedinis, sed [illegible] [illegible] [illegible].

Ad [illegible] [illegible] [illegible] finalis [illegible] est aliquid [illegible] ad [illegible], et ad [illegible], [illegible]: est aliquid [illegible] ad [illegible], et ad [illegible], [illegible]: explico: [illegible] est aliquid [illegible] ad [illegible], et ad [illegible], [illegible] finalis [illegible]: s. ad [illegible] aut [illegible], s. [illegible] finalis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]: [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]; sed s. [illegible], et [illegible] s. [illegible], et [illegible] non [illegible]: [illegible] finalis [illegible], [illegible] ad [illegible], et [illegible]; [illegible] [illegible] [illegible], et [illegible]; [illegible] [illegible] est [illegible] [illegible], et [illegible], [illegible] [illegible], non est s. [illegible] finalis [illegible] est s. [illegible] finalis [illegible] [illegible] aut [illegible].

Ad [illegible] [illegible], [illegible] [illegible]: ergo substantia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] finalis est, [illegible] [illegible]: [illegible]

differentialis praecise dictae, nego consequentiam: et primum quidem supremi substantiae in suo conceptu est tanquam praedicatum generis, quod dicatur cum aliis, quia nulla alia res superior est praedicatum substantiae, quae non est, quia nulla alia est, quae possit superiorem conceptum includere; supremum differentialis substantiae, scilicet per se stans, quae est differentia constitutiva entis, et constitutiva substantiae minime includitur in talis ens. Cum huius contrarium, scilicet non indigentia a subiecto, completam in se rationem, quod diximus est annexum substantiae. Ad 3um, constat nego consequentiam: etiam ex animali constituitur substantia; nam animal tale includit substantiam, quia enim ille talis, et hoc modo est superius animal et animali, ac superius animali est substantia, ut longe dicamus contra sunt: quamvis enim est et quaelibet differentia, quae est non superiorem concludit, et similiter proprie differentiae, quod solum probat tam communem essentialem esse per inclusionem realem illius in differentiis, quae tamen non extendit ad se, et quamlibet subiectarum, et realem inquisitionem realem inclusionis talis differentiae explicant, et non immiscent compendio explicationem hanc reliquimus. Quaestio 3a de praedicamentis. Caput 1um quid sit praedicamentum, et quibus praerequisitis in praedicamento collocanda praeficiuntur.

Quaestio 3a

De praedicamentis

Caput 1um

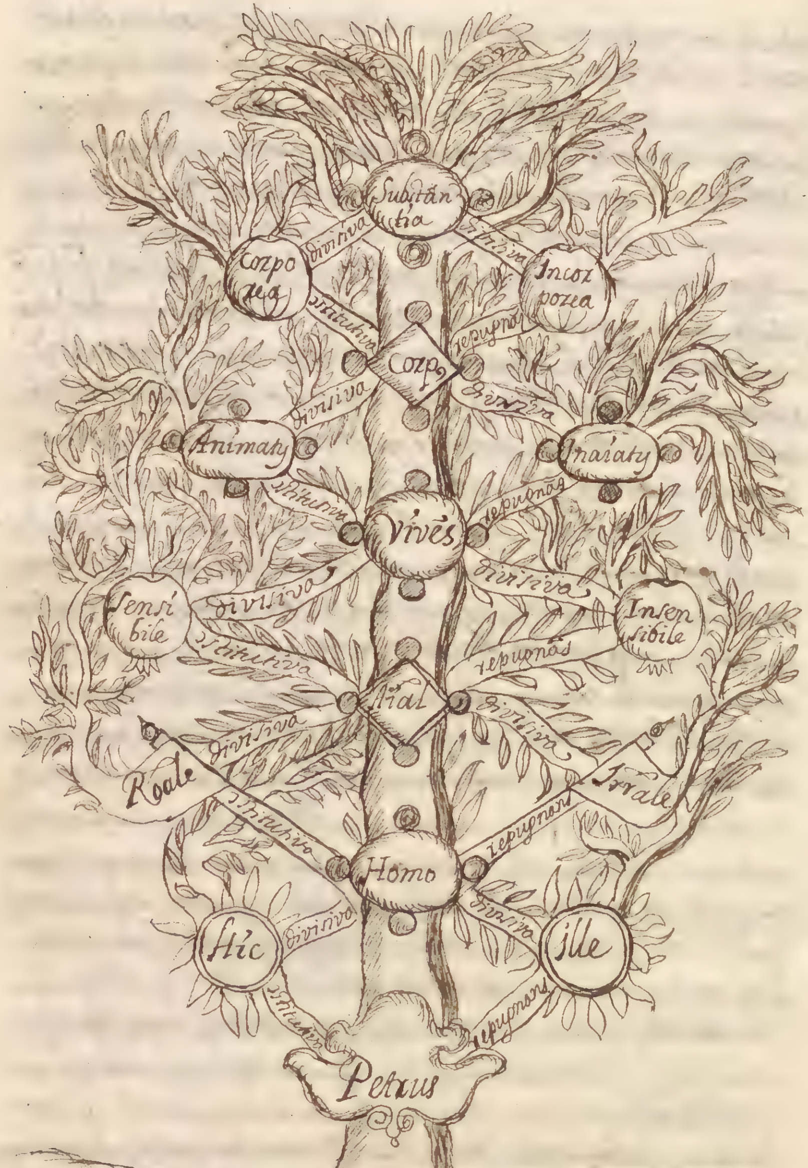
Quid sit praedicamentum, et quibus praerequisitis in praedicamento collocanda praeficiuntur

Praedicamentum, quod varia sensu apud Philosophos frequentius est series coordinatio a summis generibus, et a talibus quae nullo gerunt ad ea nisi logicae; scilicet haec series coordinata, quae descendendo a subiecto per individuum, usque ad

genus

et superiores praed.: sic a specie ad hominem, ab homine ad animal, ab animali ad vivens corporeum, a vivente ad corpus complexum, a corpore complexo ad substantiam, a substantia ad ens, quae est ens universalissimum, quod [illegible] principio [illegible] [illegible], et [illegible] [illegible] [illegible] praedicamenta, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] de altero tamquam de subiecto dicuntur, quidquid dicitur de praedicato, id dicitur de subiecto dicitur: ergo de specie dicitur homo; sed de homine dicitur animal; debet ergo dici de specie animal: rursus, de specie dicitur animal, sed de animali dicitur vivens: debet ergo de specie dici vivens, et sic de aliis [illegible] superioribus. additur in defi[illegible] [illegible] [illegible] illa vox ad eius subiectos logicos, ut solum [illegible] subiectos logicos illud, de quo alia [illegible] praedicantur, [illegible] de nullo alio praed.: talis est quodlibet individuum [illegible] [illegible] [illegible], [illegible], de quo alia [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], quae [illegible] [illegible] praedicantur, [illegible] de nullo tamquam [illegible] praed.: ad modum quo [illegible] subiectus [illegible] dicuntur, quod [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] nullo alio tamquam in subiecto [illegible]: qualis est [illegible].

Ad planiorem huius orationis intelligentiam, [illegible]. —

Substan tia
divisiva
divisiva
Corpo rea
Incor porea
constitutiva
repugnās
Corp9
divisiva
divisiva
Animatū
Inaiatū
constitutiva
Vivēs
repugnās
Sensi bile
divisiva
divisiva
Insen sibile
constitutiva
repugnās
Aial
divisiva
divisiva
Rāle
Irrale
constitutiva
repugnans
Homo
divisiva
divisiva
Hic
Ille
constitutiva
repugnans
Petrus

[illegible] Decem [illegible] communes [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]: [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quod [illegible] [illegible] ante [illegible], [illegible] [illegible] [illegible]; [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] substantiae [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]; [illegible] [illegible] [illegible] praedicamenta, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] modico [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] praedicamento [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

Vox una, et simplex, nulloque signo relata:

Solia genera, summa, realia, tota,

Prior versus conditiones [illegible] [illegible], quarum 1a est quod [illegible] vox, [illegible], quod [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible]. 2o, quod sit simplex, [illegible], [illegible] [illegible] ex [illegible] [illegible]; unde haec vox homo ad praedicamentum substantiae [illegible], [illegible] [illegible] animal rationale, [illegible] nulla [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. 3o, quod sit [illegible], [illegible] [illegible], [illegible], quod [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]: unde [illegible] [illegible] qualitatis [illegible] [illegible] haec vox calidus, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] calor, [illegible] [illegible] [illegible].

[illegible] communes [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], quarum 1a est, quod [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], quia [illegible] [illegible] praedicamenta [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], calidus et [illegible]. 2o, quod [illegible] [illegible] [illegible], ex [illegible] [illegible] argumentis, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]; [illegible] [illegible] [illegible]

quod impedit Deus in praedicamento substantiae collocari non [illegible] probatur 2°: quia potest fieri coordinatio, et ascensus gradus sic: persona divina: ab hac ad Deus, a Deo ad universalem substantiam, et ab hac ad [illegible]: ergo debet in praedicamento substantiae esse locandus [illegible] 2°: quia substantia communis dividitur in creatam et increatam, praeterquam tamquam ad genus [illegible] quia Deus ut species [illegible] Deus [illegible] in hac creatura, quae continuatur [illegible] generis, et praedicamenti substantiae: [illegible] quod licet [illegible] substantia, [illegible] Deus, et creaturae [illegible] ex ipsa dictis ex [illegible] [illegible].

3°. Regula quae pro; quod entia incompleta, seu partialia: huiusmodi sunt entia incompleta [illegible], et prout [illegible] cum [illegible] habent [illegible] quod entia sint [illegible]; [illegible] incompleta [illegible] metaphysice ea [illegible] quo [illegible] entia physice incompleta sunt [illegible] accidentia, quae pro complemento sui esse physici et existentialis exigunt [illegible] physicis [illegible], [illegible] physicis substantialibus sunt physice incompleta, quae [illegible] materia [illegible] a qua physice dependent tamquam a subiecto [illegible] materia [illegible] substantialis, a qua [illegible] et [illegible] quibus [illegible] ex physice incompletis: metaphysice autem [illegible] incompleta sunt quaecumque [illegible] participant aliquam quidditatem: unde [illegible] metaphysice [illegible] in praedicamentis [illegible] exposito. Caput [illegible] divisio entis in praedicamenta [illegible].

Caput 2um

Divisio entis in 10 praedicamenta perlustratur

Quilibet aliquam

ens abstractum sive substantiae vel accidentis, sive in recto sive in obliquo. Unde ea omnia, quae de aliquo subiecto dici possunt vel substantiae vel accidentis sunt, quae praeterea debent determinari apte ad modum praedicamenti. Ergo [illegible] omnia [illegible], quae de aliquo subiecto dici possunt, decem distincta praedicamenta, quae sunt substantia, quantitas, relatio, qualitas, actio, passio, ubi, quando, situs, habitus: quibus decem praedicamentis respondent quaestiones totidem interrogationibus, quae [illegible] quid [illegible] sunt, scilicet quid est? quantum est? cuiusmodi est, vel ad quid [illegible]? quale est? quid agit? quid patitur? ubi est? quo tempore extitit? quomodo situm, sive quae corporis positione? et demum quo habitu [illegible] est? ea omnia praedicamenta [illegible] hoc distichon continentur.

Arbor, sex, servos, ardore, refrigerat ustos:
Rure, cras, stabo, nec tunicatus ero.

Haec decem praedicamenta summa peritia Philosophiae dicuntur, eidemque nomine [illegible]: ideo hic eorum expendenda et exprimenda. Arbor denotat substantiam, quae definitur ens per se, sive quod [illegible] tanquam in subiecto [illegible] est: [illegible] explicatio [illegible] in quadam substantia [illegible], qualis est anima [illegible], quae quidem [illegible] tanquam [illegible] substantialem materiam, aqua [illegible] [illegible] tota [illegible] [illegible] est, [illegible] completa ens in [illegible] completum; [illegible] est: accidens autem [illegible], ens [illegible] subiecti completum, [illegible], [illegible] est: [illegible] [illegible] substantia [illegible] completa, [illegible] completa [illegible] ad aliud [illegible] [illegible] [illegible] per omnia perficiat: sic homo, et [illegible] substantia completa: completa substantia [illegible], [illegible] ad aliud [illegible] per [illegible] [illegible] [illegible] per omnia perficiat: sic [illegible]

quæ praedicabilia sunt [illegible], cum [illegible] sunt ad [illegible] [illegible] [illegible] per rationem inter se.

Per 2o [illegible] dimensio quanti- quantitatis corporis [illegible] cum alio corpore [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], quæ habent partes corporis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]: ut [illegible] [illegible], et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quæ partes [illegible] [illegible] habent: ut [illegible] [illegible] et [illegible] hominis, qui ex pluribus [illegible] inter se [illegible] [illegible]: [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] ex [illegible] [illegible] [illegible] per vocem [illegible] quantitas intelligitur quæ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], et [illegible] capax, per quas [illegible] [illegible] [illegible], ut [illegible] per qualitates [illegible] [illegible] [illegible], etc. per vocem [illegible] [illegible] [illegible], quæ [illegible] [illegible], qua [illegible] [illegible], et [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]: [illegible] per vocem [illegible] [illegible], quæ [illegible] [illegible], qua [illegible] aliquid [illegible] [illegible] [illegible]: ut [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

Per vocem [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible], quod [illegible], per quod [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible]: ut [illegible] [illegible] [illegible]: [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] qua [illegible] [illegible]: ut [illegible] [illegible] [illegible]; per vocem [illegible] intelligitur [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]: ut [illegible] [illegible], [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] habitus [illegible], quæ [illegible] [illegible] [illegible], et [illegible] [illegible]: ut [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], quæ non per modum [illegible] [illegible] [illegible], ut habere [illegible], [illegible] et [illegible] aliqui [illegible] habere [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]; [illegible] [illegible]; [illegible] [illegible], et [illegible] [illegible] quæ a logicis [illegible], [illegible] quod ex [illegible] [illegible] [illegible] quantitates [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible],

[illegible]

ni luxo, scio quidem non esse de categoria praedicamentorum quae nequaquam nos omnino attingant, nec rejiciam valeant. quaestio 4a de praedicamento relationis. Caput in defin. divisio que relatio.

Quaestio 4a

De Praedicamento relationis

Caput 1um

Definitur, dividitur quae relatio

[illegible]

praedicamenti praecedentis dispositionem, [illegible] ad plures Philosophicas quaestiones, ut ad metaphysicas [illegible] differentiam [illegible]; [illegible], et plures ex [illegible] agentis [illegible], et [illegible], ut de hoc praedicamento relationis solum quaestiones solemnes movemus, et disputamus. Definitur communiter ex [illegible], qui [illegible] praedicamentum relationis [illegible] praedicamentis ad aliquid, et [illegible] relativa sunt ea, quae id quod sunt aliorum sunt, vel ad aliud referuntur. Definitio singularis [illegible] quae [illegible] aliud, seu ut alii explicant, [illegible] per quam [illegible] se habet ad aliud: exemplum [illegible] ad explicandam relationem est, quod [illegible] metaphysica relatione [illegible], in qua [illegible] homo, qui [illegible] fundamentum [illegible] generativa quae [illegible] proximum fundamenti relationis, [illegible] homine [illegible] productus, qui [illegible] relationis: [illegible] in quacumque relatione [illegible], scilicet [illegible] proximum fundamenti [illegible] fundamentum, proxime [illegible] fundamenti, quae est [illegible]: ubi observabis, tamquam [illegible], semper [illegible] relationem realem [illegible] qui realiter [illegible] fundamento relationis: [illegible] est, [illegible] Ad [illegible] quidem relatio realis est ad aliud: [illegible] quae realiter fundamentum a suo fundamento, [illegible] relatione [illegible] ad [illegible] Philosophia [illegible], quae [illegible] fundamenti

relationes. cum ipsa entitas causae, quae est relationis fundamentum: quod in relatione transcendentali [illegible] [illegible].

Dividitur

1o relatio in relationem realem, et rationis, quae aliquando fundantur cum relatione reali, et [illegible] [illegible] causa est [illegible] differentiae, quia realis relatio est illa, quae [illegible] independenter ab operatione intellectus: ut causa productiva [illegible] effectus, quia independenter ab opere intellectus effectus tanquam [illegible] [illegible]; rationis relatio est illa, quae [illegible] dependenter ab operatione intellectus. quia [illegible] [illegible], scilicet [illegible] cognitio, [illegible] fingat aliquo fundamento in re [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible], scilicet [illegible] [illegible], scilicet [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] cognitio cum fundamento in re [illegible] [illegible] [illegible]; [illegible] [illegible] refertur [illegible] ad animal [illegible], tanquam [illegible] ad [illegible] [illegible] refertur ad [illegible] [illegible] [illegible] identificantur: relationes [illegible] dicuntur, quae [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible], [illegible]: [illegible] [illegible], quae [illegible] [illegible] [illegible] se absoluto [illegible] [illegible] [illegible], et ex [illegible] [illegible] [illegible] ad aliud: ita [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] identificatur [illegible] [illegible], et explicatur: ita etiam [illegible] albus, qui [illegible] se [illegible] absolute [illegible], refertur ad [illegible] alius [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible].

Dividitur

2o in relationes mutuas et non mutuas. [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] aliud, quin aliud vicissim [illegible]: [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] cognitus, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] relationem ad [illegible]; [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] relationem ad Deum; Deus autem minime refertur ad creaturam: mutua relatio est [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] aliud, et aliud vicissim [illegible]: [illegible] est relatio [illegible] [illegible] [illegible] duo alba: relatio paternitatis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible], et [illegible]

rantiae relationes: Tertio, quia extrema aequiparantiae se invicem respiciunt
sub eodem nomine, quatenus est relatio: Patet inductione: Extremis namque
est filius tamquam filius, et non producens; filius autem non respicit
patrem tamquam filium, et non producentem, sed tamquam patrem et prin-
cipium producens. Aequiparantiae relationes, quia duo subiecta sese
se invicem respiciunt: ergo dissimilia.

3°. Dicendum secundo relationes
non ex terminis, et fundamentis advenientes: quod dicitur et distinctio
Iorum quos sequitur Caudit communiter recentiores, in sustentatione sententiae
a nobis admittendae sunt secundum relationes extrinsecus advenientes, quae
illae, quae posito fundamento et termino non necessario resultant. Talis dicitur esse
praedicamentalis relatio, quae est inter Petrum et Paulum etiam
filius, non necessario resultat, ut posito utroque Petro, quin unus produ-
catur ab alio: intrinsecus advenientes sunt vero, quae necessario
resultant posito fundamento et termino: ut relationes similitudinis, quae neces-
sario resultant posito Petro, et Paulo albo: patet ex explicatione
ipsa: quia enim possunt existere Petrus et Paulus, quin essent
similes in albedine, quae est relatio inter patrem, et filium extrinsecus
adveniens est, et non necessario resultat, quia Petrus, et Paulus pos-
sunt existere, quin unus producatur ab alio; ergo relatio similitu-
dinis erit extrinsecus adveniens, et non necessario resultans, cum
Petrus et Paulus possint existere quin essent similes in albedi-
ne. Vero autem relatio similitudinis inter Petrum, et Paulum est intrinse-
cus adveniens, et necessario resultans, quatenus posita albedine
in Petro, et in Paulo sequuntur illi similes; sed posita actione
generativa inter Petrum, et Paulum sequitur non resultare relatio produc-
tis, et producti: ergo est extrinsecus adveniens. Vel brevius explicatur
eandem hanc divisionem: secundum illas relationes extrinsecus advenien-
tes illas esse, quae non fundantur in forma existente in extremis, ut pater
relationes similitudinis ad aliud simile. Fit enim album ad aliud
album, quia fundatur in albedine existente in utroque extremo: ideo

extra se, ut patet in habitudinibus [illegible] ex[illegible]: [illegible] ad [illegible] relatio [illegible], quae fundatur [illegible] extra [illegible] praedicamentalis, [illegible] productum [illegible]; [illegible] ad [illegible] obiectum etc. [illegible] supra [illegible] relatio [illegible]. [illegible] assignatur inter relationes transcendentales, et praedicamentales discrimen ad notitiam supra praelibatum.

Caput 2um

Assignatur inter relationes transcendentales, et praedicamentales discrimen ad notitiam s.q. praelibatum

Relationes, et praecipuas relationum divisiones in transcendentales, et praedicamentales explicavimus: transcendentalis [illegible] [illegible], quaecumque [illegible] et [illegible] praedicamenta transcendere potest, nec speciale aliquod praedicamentum constituit; atque [illegible] quidem in substantia, quam in quantitate, qualitate etc. praedicamentalis autem speciale praedicamentum constituit: et quidem ad praedicamentum relationis omnes [illegible] spectant, quodque extra [illegible], quae [illegible] differentiae; sed clarissima [illegible] discriminis [illegible] relationum: [illegible] assigno: transcendentalis relatio est, quae [illegible] est [illegible], quod refertur ad aliud tanquam [illegible]; praedicamentalis autem [illegible], quae [illegible] est [illegible], quod refertur ad aliud tanquam [illegible]: [illegible] [illegible] in [illegible] praedicamentalis [illegible] refertur [illegible] [illegible]; [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad extremum [illegible] ad [illegible], [illegible] ad [illegible], [illegible] transcendentalis, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], et [illegible]; [illegible] causa, et [illegible] [illegible] transcendentalis [illegible], et [illegible] [illegible] [illegible]; causa [illegible] [illegible] praedicamentalis [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible], quae est [illegible] causa, et [illegible] effectus.

[illegible] huius explicationis [illegible] [illegible]

ut Nigror, et Albedo, pluresque alii Recentiores [illegible] nos veniter, qua ratione eamdem relationem transcendentalem illa sunt, quae adaequate identificatur cum subiecto, quod relatum dicitur. Contra quod tamen opponitur ratio, quae requirit relationem aliquam praedicamentalem, esse adaequate identi-ficatam per [illegible], unde solum inadaequate dicatur identificata, sicut subiecto quod relatum dicitur: sed esse relationem transcendentalem adaequate identificatam cum subiecto, quod relatum dicitur, est esse essentialem subiecto; e contra relationem praedicamentalem [illegible], [illegible] quae [illegible], solum in-adaequate cum subiecto, quod relatum dicitur, est non esse essentialem subiecto [illegible] [illegible] quod relatio praedicamentalis dicitur: ergo in hunc exponendi mo-dum, et assignatum discrimen nostrum quemadmodum, et Recentiores [illegible] non aliter fere exprimitur. [illegible] ex dicendum observa, quod ad relationem praedicamentalem relatione essentialem non esse subiecto, loquimur de ipsa adaequata relatione. Sup-ponimus ergo ipsam adaequatam relationem unius albi ad aliud album esse si-militudinem in albedine: haec similitudo est utraque albedo, seu ad-trumque extremum; unde haec similitudo non est essentialis subiecto albo re-ferenti, quod ad posse album [illegible] quod esse [illegible] quod dicitur similitudo inadaequata, et posse [illegible] in albedine: non est essentialis adaequate sua relatione.

Hinc colliges 1°: quamvis unius relationis, cuius adaequata [illegible] non sit essentialis subiecto, quod refertur, esse praedicamentalem, etiam si inseparabilis sit ab ipso subiecto; et etiam si separabilis sit ab ipso subiecto, quod refertur. Explico hoc in relatione simili-tudinis in ordine [illegible], et [illegible], quae sine dubio, et [illegible] similitudinis, et [illegible] aliquam, quam [illegible] realem similitudinis relationem praedicamentalem vocant: haec similitudo, quae relatio dicitur inseparabi-lis est ab Angelo, quia cum Deus sit [illegible] [illegible], [illegible] An-gelus, sicut et [illegible] alia creatura, [illegible] haec similitudo, et relatio; ex hoc non est adaequate essentialis Angelo, cum haec similitudo [illegible] essentialiter duo extrema simul, [illegible] extrema; [illegible]

[illegible]

eminenter ergo tota exprimitur in relatione activa praedicamentali
quae datur in Patre erga genitum negando Filium, quae quidem re-
latio etiam est negando sit ejus transcendentalis cum primi generationis
activae, quae identificatur cum patre, dicatur etiam generationis passivae
identificatae cum illo quae generationi respondit, nempe verbo divino:
unde illa adaequata relatione, sed generatio [illegible], etiam [illegible]
[illegible] Patri, sive illo, quod refertur, non est adaequate identificata
cum ipso: quod etiam in relatione [illegible] [illegible] datur: duplex
enim in illa [illegible] relatio: alia quidem transcendentalis, [illegible]
[illegible] est [illegible] [illegible], quod Pater est, quatenus [illegible]
dicit virtutem generativam, et haec quidem illa adaequate eminenter est illo
quod refertur ad Filium tanquam ad terminum productum: alia relatio Pater-
nitatis praedicamentalis est, [illegible], qua Pater [illegible] Pater activus [illegible]
ad Filium [illegible] [illegible]; et haec quidem dicit [illegible] Patris
activam generativam, et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
et quae adhuc eminenter non est illo, quod dicit Pater.

Collige 1°:

[illegible] dictam [illegible], relationem transcendentalem quae datur,
et [illegible] praedicamentalem et [illegible], [illegible] [illegible] transcen-
dentalis relatio adaequate eminenter, et [illegible] relatio [illegible]
in illo, quod refertur quam [illegible] [illegible] [illegible]; praedicamen-
talis autem cum illo adaequate eminenter [illegible], sed [illegible] [illegible] ina-
daequate [illegible], ut postmodum probabimus, [illegible] [illegible]: [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible], minime [illegible] [illegible] refertur ad illum, cum
[illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible]; [illegible]
[illegible] [illegible] praedicamentali relatione, et a [illegible] quae [illegible]
in [illegible], quae est [illegible], sive relationem, et a [illegible], quae [illegible]
[illegible], quae est relationis [illegible]. Collige 2°, quomodo [illegible] [illegible],
quod [illegible] [illegible], sed relationem transcendentalem [illegible]
[illegible] activa [illegible] [illegible]; [illegible] [illegible] praedicamentalis: [illegible]
relationem praedicamentalem cum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

realis, pro aliqua temporis differentia aut statu durationis relationis: sic relatio prioris et posterioris; sic ... relatio, qua prius entis subsequentis s. praexistentia, s. supra numerum ... pro mutatis quidem ... nec actualis coexistentia utriusque extremi requiratur: relationes autem relationes praedicamentales, quae fundantur in similitudine, et dissimilitudine, aequalitate et inaequalitate, existentiam extremorum petunt continuo [illegible].

Colliges ex

dictis, multiplices esse numerum relationis praedicamentalis praedicere multiplicitatem, [illegible] numerum [illegible] fundamenti relationis. [illegible] et [illegible], sive existentia aut differentia [illegible]. Hinc [illegible] fundamenti relationis similitudinis, et dissimilitudinis, [illegible], [illegible], [illegible], et [illegible]: pro [illegible] et [illegible], et alius [illegible] modi. [illegible] fundamenti [illegible] et [illegible], quae extenditur [illegible] relationes [illegible] actualis et [illegible], quae ad [illegible]. [illegible] fundamenti relationis Patris, et Filii; domini et servi, [illegible], et [illegible]: et [illegible] [illegible], quae [illegible] [illegible] et [illegible] causa, et [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] mensura, et mensurati. [illegible] fundamentum relationis aequalis et inaequalis, [illegible], et [illegible] [illegible], et [illegible] et [illegible] mensurant.

Ad [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible], quaedam [illegible] [illegible] relationes, quaedam absolutae [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] nullus [illegible] [illegible] [illegible], quod nullus [illegible] [illegible]: [illegible] [illegible] entitas [illegible] [illegible] relatio [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] entitates relationis, et [illegible] [illegible], quae [illegible] [illegible] aliquas [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] differentia temporum aut status, [illegible]: [illegible] sunt entitates [illegible] [illegible] [illegible], [illegible], [illegible] et [illegible]; [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], et [illegible] [illegible] [illegible]; [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]: ea [illegible] entitates quae [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] pro aliqua differentia temporis, entitas absoluta [illegible]: [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible]. Secundo [illegible] creatio [illegible] [illegible]
procedit dependentia essentialis ab illo tanquam a causa, etc. [illegible]
fieri potest quaestionem [illegible] relationis [illegible] relatio prae-
dicamentalis dicat ad aliquid relative, vel ad aliquid absolutum;
respondeo posse [illegible] ad aliquid absolutum, [illegible]
relatio [illegible] primus albus, et [illegible] albus; quamquam
quaelibet [illegible] huius relationis [illegible], et quaelibet [illegible] absolu-
tum: [illegible] dicat ad aliquid relative, ut patet in relationibus
[illegible] quamquam [illegible] dicat ad aliquid [illegible] relationis [illegible]. Caput 3.um
sententiam nostram circa constitutionem relationis praedicamentalis triplici
conclusione distinguimus.

Caput 3.um

Sententia nostra circa constitutionem relationis praedicamentalis triplici conclusione distinguimus.

Sit 1.a conclusio:
relatio praedicamentalis, quatenus praecise dicit habitudinem [illegible] ad terminum
[illegible], non constituitur formaliter in fundamento, et termino. Haec conclusio est contra
[illegible], quae probatione egent: probatur [illegible], et [illegible]
[illegible] ea est: quia relatio praedicamentalis dicit habitudinem ad terminum
[illegible] non constituitur formaliter fundamento, et termino: ergo relatio, quatenus praecise
dicit habitudinem ad aliud [illegible] non constituitur in fundamento, et termino. Antecedens probatur
quia, quod [illegible] ex eo, quod relatio praedicamentalis [illegible] ex parte
[illegible] accidentibus absolutis [illegible], probatur adhuc, quia nihil re-
fert praedicamentale ad aliud praeter [illegible] relatio, [illegible]
superadditum [illegible], aut [illegible], aut [illegible]
[illegible] est [illegible] fundamento, nec [illegible]: ergo relationis
praedicamentalis [illegible] fundamento, et termino: ergo [illegible] constituitur.
[illegible] multis [illegible] relationes praedicamentales [illegible]
[illegible]: relatio [illegible] producens, et producti dicit tanquam
[illegible] relationis [illegible] producentis, quae [illegible] producente

et productio; et si ambo termini realiter, utrumque sunt distincti a persona producente et producta etiam in divinis: verum relatio Patris, et filii dicit ordinem generantis ex parte principii, et generationis passivae ex parte termini tamquam etiam realiter distincti: item relatio unigeniti ad filium dicit ordinem filii unius ad alterum: respectu autem relationis similitudinis, aequalitatis, et identitatis et similium, conclusione necessaria esse aliquid [illegible]: quaeres relatio praedicamentalis proprie talis dicitur, seu aliquo requirat fundamentum ad terminum realiter distinctum, et ratio: quia constat de quod ipsa requirat in fundamento, et termino; sed alii non distinguunt.

Prima conclusio:

relatio praedicamentalis est quae dicit adaequatam denominationem relationis ortam in fundamento, termino, et ratione fundandi: in hoc conveniunt patres Pater Guevara, Arriaga, Oviedo, et Reg. huius etiam sunt fere omnes qui thomisticam doctrinam sequuntur, et contrariam sententiam impugnant in hoc etiam sensu intelligendus divus Thomas re[illegible] pro hac sententia opusculo 48 cap. 3o art. [illegible]: relatio differt a suo fundamento, quia importat oppositionem relativam (scilicet termini) sicut etiam dicimus quod totum differt a sua parte, nisi in ratione a[illegible], sicut et illud, quod dicit rem suo fundamento superaddentem quae [illegible] dicitur fundamentum. Ob quam rationem dicunt fundamentum [illegible] relationem non adaequatam denominationem relationis, sive est quod relatio praedicamentalis totum est, importans distinctum fundamentum, et terminum distinctum a fundamento tamquam totum a parte inclusa.

Probatur conclusio

Ipsa relatio praedicamentalis est quid dicens adaequatam denominationem relationis similitudinis: ipso autem aequalitatis denominatio [illegible] aliquis refertur ad aliud tamquam simile, aut aequale et ratione qua unus est similis, aut aequalis alteri; sed hoc dicit fundamentum, terminum, et rationem fundandi: ergo relatio praedicamentalis est adaequatam denominationem dicit constitutivum fundamentum, terminum,

et

et ratio fundandi. Minor indubitata est, cum de ratione adaequati deno-
minationis adaequatae: maior probatur: unum esse simile, aut aequale
[illegible] dicit habere duo extrema eandem qualitatem, aut quantitatem
habentia: ergo dicit habere fundamentum, terminum, et rationem fundandi. Consequentia
quia duo extrema sunt fundamentum, et terminus relationis; qualitas, aut quan-
titas [illegible] est ratio fundandi relationem. Antecedens probatur: unum esse si-
mile, aut aequale alteri dicit habere similitudinem, aut aequalita-
tem; sed similitudo, et aequalitas dicunt habere duo extrema ean-
dem qualitatem, aut quantitatem habentia: ergo etc.

Confirmatur: prae-
dicamentalis similitudinis [illegible] relatio [illegible] quae dicit adaequatam denominationem relatio-
nis [illegible] similitudinis quae dicit adaequate similitudo; sed similitudo dicit duo extrema simi-
lia, fundamentum scilicet, et terminum, et rationem, unde similia sunt: ergo relatio dicit duo extrema fundamentum et
terminum, et rationem fundandi talis similitudinis, sive relationis. Probatur minor: ab albo primo, pro
albo quod est fundamentum, aut Paulo albo, quod est terminus, aut albedine abstrahendo
similitudo in albedine utriusque Petri, et Pauli: ergo similitudo dicit quoad adaequate dicit
utrumque extremum, terminum et rationem, unde similia sunt, quae est ratio fundandi relationem.

Confirmatur primo: [illegible] plures relationes praedicamentales [illegible]
[illegible] fundamentum, terminum et rationem fundandi [illegible]: ergo relatio praedicamentalis e[illegible],
[illegible] et propinquitate etc. quae de se [illegible] adaequatam
denominationem [illegible] extrema [illegible] [illegible]
[illegible] relatio praedicamentalis adaequate [illegible]: [illegible]
[illegible] homines relatione [illegible]
[illegible] albus [illegible] [illegible]
adaequate [illegible], [illegible] et [illegible] ratio fundandi, sic albedinem [illegible],
quod est relatio praedicamentalis similitudinis [illegible], et Pauli [illegible] albedinem [illegible]
albedinis [illegible], et [illegible] Paulo, [illegible]. [illegible]
[illegible] quod [illegible] Pauli [illegible], et [illegible]: [illegible]: [illegible]
[illegible] relationem [illegible] terminus [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]: [illegible] sancti Thomae [illegible] hominibus [illegible]
[illegible] se [illegible] [illegible] [illegible]

fieri albi ad gloriam albi. in albedine fundatur et in nigro; in albedine [illegible] est extrinseco; si vero similitudo addita superalbedini aliquam [illegible] nullo modo [illegible] a [illegible] sine sui mutatione [illegible] patet [illegible] quod in [illegible] [illegible] similis [illegible] nulla [illegible] facta mutatione; si similitudo [illegible] nulla [illegible] superalbedini [illegible] est in me.

Ad quintum vero pro solutione distinctio. si arguens loquitur de accidentibus hominibus intrinsecis superadditis, praevie posito petro cum albedine et paulo cum albedine, in alio extrinseco accidenti ex illis, petrus existens similis paulo in albedine, et paulus [illegible] similis in albedine [illegible] petrus et paulus [illegible] accidens aliud intrinsecum superadditum [illegible]: ex divo thoma [illegible] petrus [illegible] in hac parte [illegible] in alia albus paulus [illegible] aliqua mutatione facta in ipso [illegible] petrus similis paulo: habet aliquod accidens intrinsecum, et superadditum [illegible] in hac parte esset similis paulo in albedine. patet [illegible] si petrus [illegible] in hac parte aliud accidens intrinsecum, et superadditum, mutaretur intrinsece in hac parte; sed non mutatur ex divo thoma [illegible] aliquod accidens superadditum: habet illo esse similis paulo in albedine.

[illegible]

[illegible] hominibus; [illegible] petro, et paulo praevie albis [illegible] similis paulo [illegible] fundamentum [illegible] ex fundamento [illegible] et termino [illegible] fundamentalis [illegible] similitudo fundamentalis; ex illo autem accidenti intrinseco superaddito formalis similitudo resultat. Dico 1º [illegible] similitudinem inter petrum album, et paulum album [illegible] ponitur [illegible] quod formaliter requiritur ut petrus sit similis absolute, [illegible] paulo in albedine sed praevie posito petro albo, et paulo albo ponitur [illegible] quod formaliter requiritur ut petrus sit similis paulo in albedine absolute et simpliciter: sed praevie positis petro, et paulo albis et nullo alio accidenti posito datur similitudo formalis inter petrum album et paulum album. Dico 2º aequalitas formalis in longitudine [illegible] inter duos [illegible] praevie positis duabus [illegible] longitudinis palmaris, nullo alio accidenti superaddito; ergo similitudo formalis in albedine datur inter petrum et paulum praevie positis petro, et paulo albis. [illegible] mihi evidens est [illegible] hominibus, quo [illegible] esse [illegible] aequales in longitudine

pro[illegible]

duas tabulas eiusdem longitudinis esse nec per consequens aequalem aliquod extendentes? Contra tamen quia etiam posset dici Petrus non est similis albus, nec Paulus est similis albus per albedinem illam unitam absque accidenti superaddito quod tamen debet esse. sed probatur: Petrus similis albus per albedinem sibi unitam esset similis similiter Paulo formaliter alio per albedinem ipsi unitam; sed Petrus per albedinem sibi unitam non est similis similis Paulo in albedine ipsi unitam absque accidenti superaddito: ergo non esset formaliter similis per albedinem sibi unitam absque accidenti superaddito per albedinem sibi unitam absque accidenti superaddito probatur minor exemplo [illegible] longitudinis: probatur minor huius per eandem: Petrus similis albus per albedinem sibi unitam est similis talis, quando est similis Paulus per albedinem ipsi unitam; sed Petrus similis talis quando est similis Paulus per albedinem ipsi unitam est similis similiter Paulo per albedinem sibi unitam; ergo etc.

Aliter sententia [illegible] communiter, et [illegible] impugnatur, quod [illegible] magnitudinis entitatis debeant produci [illegible] ipsa, [illegible] in [illegible] [illegible], et quolibet [illegible] [illegible] [illegible]; [illegible] [illegible] quoad productionem [illegible] entitatis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] entitatis [illegible] [illegible] albus [illegible] per quod [illegible] similis, aut [illegible] [illegible] entitati producta. 3° [illegible], quia in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] hoc [illegible]. [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible], [illegible] [illegible]. probatur [illegible], quia [illegible] [illegible] [illegible]

fuerit, ergo etiam est fundamentum.

Prob. 2a Conclusio: relatio praedicamentalis [illegible] habet adaequatam denominationem a sua connotatione, quae est fundamentum, et terminum, atque [illegible] [illegible] tamquam [illegible] ex fundamento [illegible] fundamenti ad terminum. Explico conclusionem: relationes praedicamentales non [illegible], cuius ratio fundandi sub ratione respectiva [illegible] est relatio [illegible] ad parietem album, [illegible] adaequate [illegible] cum longitudine; albedo enim existens in pariete [illegible], quae ratio fundandi est [illegible] relationis, respectiva non est albedinis albedinis existentis in paulo; [illegible] longitudo [illegible] extra respectiva et longitudinem alterius [illegible]; [illegible] extremitas alterius [illegible] in illa distinctione temporis, [illegible] alterius [illegible]. Prob.: [illegible] relationes praedicamentales [illegible] quarum ratio fundandi [illegible] respectiva est: talis sunt [illegible], quae [illegible] ad actionem, et passionem [illegible] paternitatis et filiationis; praedicamentis, et productum, quae [illegible] ratio respectiva est relatio [illegible] ad terminum [illegible] actionem, [illegible] [illegible]. [illegible] 3a Conclusio [illegible] [illegible] explicatur: [illegible] relatio praedicamentalis [illegible] fundamentum ad terminum, [illegible] et [illegible] relatio et [illegible] fundamento, et termino, et ratione fundandi, [illegible] defendit [illegible]: [illegible] adaequata denominatione, praeter fundamentum, terminum, et rationem fundandi, quae [illegible] habent [illegible] definitionem [illegible] relatio [illegible] ad aliud.

Nota [illegible] [illegible] relatione [illegible]; et illa [illegible] [illegible], et [illegible] ut supra [illegible]; [illegible] relationes: [illegible] fundamentum relationis [illegible] appellamus; [illegible] quod habet [illegible] relationes [illegible], quae [illegible]

52

sic dicimus [illegible] de animalibus, dum comparantur plura animalia [illegible] sunt quae [illegible] [illegible] respectu [illegible] per [illegible] [illegible] plura [illegible] [illegible] confundendo. Haec sententia a [illegible] [illegible] [illegible] plurimis [illegible] [illegible] [illegible] ab [illegible] [illegible] metaphysicis [illegible] ad [illegible] [illegible] videtur.

Probatur [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], et [illegible] fundamenti, relationem praedicamentalem, ergo petri albi ad paulum album, [illegible] relatio petri albi ad paulum album: [illegible] aliquod fundamentum [illegible] [illegible] [illegible]; ut [illegible] relatio praedicamentalis [illegible] ad [illegible]. probatur [illegible]: [illegible] [illegible] albi [illegible] [illegible] aliqua referunt petrum album ad paulum album: [illegible] relatio [illegible] petri albi ad paulum album: [illegible] mihi [illegible], et probatur: [illegible] petro, et paulo [illegible] albedine [illegible] [illegible] petrus esse albus, et paulus esse albus; sed petrus esse albus, et paulus esse albus, non est aliquid [illegible] referens petrum album ad paulum album; [illegible] [illegible] minor [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] esse petrus albus, [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] quod [illegible], [illegible] aliquid [illegible] petri albi ad paulum album [illegible] [illegible]: esse petrus similis paulo in albedine, est petrus habere albedinem, et paulus habere albedinem; sed petrus habere albedinem, et paulus habere albedinem est quid [illegible] absolutum, [illegible] [illegible] [illegible] esse petrum similem in albedine paulo est quid absolutum, et [illegible] relativum: modo sic arguitur. sed [illegible] [illegible] petri albi [illegible] paulo albo [illegible] [illegible] ad [illegible]: [illegible] [illegible] relatio [illegible] ad [illegible], [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] esse petrum et similem paulo in albedine est [illegible] petri albi [illegible] paulo albo; sed [illegible] [illegible] [illegible] petrum album ad paulum album: [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] petri albi [illegible] paulo albo [illegible] [illegible] ad [illegible].

[illegible]

[illegible] actus Petrus, et Paulus sunt albi, non refertur [illegible] tamen ad Paulum, sed hic actus exprimendi fundamentum Petri et Pauli, et albedinem in utroque existentem: quod est concipere, quod sunt Petrus, et Paulus, et albedo in utroque existens, non dicit relationem praedicamentalem, neque tamen refertur unus ad alium; sed praedicatus actus comparativus Petrus est similis Paulo in albedine, ut dicit [illegible] Petri et Pauli: quod ille actus comparativus aut alius similis, requiratur tamquam conditio sine qua non referatur unus ad alterum. Probatur 3°: Nam [illegible] relatio [illegible], sicut relatio praedicamentalis [illegible] [illegible], quando unum refertur ad aliud [illegible], ad quod non refertur realiter et intrinsece; sed praedicatus actus Petrus est similis Paulo in albedine refertur [illegible] Petrum ad Paulum, atque non refertur realiter et intrinsece: quod [illegible] actus sit relatio [illegible]; sed nullo alio [illegible] albus ut similis Paulus albus, nisi per actum illum comparativum, per quem concipiatur Petrus albus ut similis ad Paulum album: quod iste actus comparativus sit necessarius, et sufficiens requiritur. Ad [illegible] relationem [illegible], quam dicit [illegible], nec sufficit [illegible] aliqua relatio [illegible] respectibus [illegible]. Hinc colliges, relationem praedicamentalem [illegible] adaequatae denominationis quae dicitur, esse praedicatum intrinsecum, et extrinsecam praedicatis cuilibet extremorum, ut pro quolibet extremo dicat [illegible] [illegible] adaequatae suae denominationis. Caput 4.um argumenta opposita eliduntur.

Caput 4.um

Argumenta opposita eliduntur

Arguunt [illegible] nostrae illusionem nullius momenti [illegible] argutias [illegible]: obiicitur [illegible] [illegible] relatio praedicamentalis [illegible] praedicamento [illegible] constituta, alio, [illegible] per accidens, [illegible] ad [illegible] praedicamenta [illegible] [illegible], et [illegible]: probatur minor: relatio praedicamentalis [illegible] [illegible] substantia, et accidens [illegible]

et accidenti; sed haec pertinent ad diversa praedicamenta [illegible] relatio transcendentalis ad diversa praedicamenta pertinentibus, ergo [illegible] accidens. Confirmatur: relatio praedicamentalis, quia fundamentum et terminum requirit distinctum realiter [illegible]. Probatur antecedens: quia si distinctum [illegible] relatio praedicamentalis [illegible] relatio [illegible] distinctum [illegible] ergo [illegible] relatio praedicamentalis [illegible] relatio praedicamentalis [illegible] relatio [illegible] realis [illegible] relatio realis [illegible] probatur [illegible] relatio praedicamentalis [illegible] relatio praedicamentalis [illegible] accidens [illegible] relatio [illegible] debet [illegible] accidenti [illegible] fundamentum et terminum [illegible] relatio [illegible] relatio [illegible] accidens [illegible].

De praedicabilibus [illegible]

[illegible] relatio praedicamentalis [illegible] logica [illegible] relatio praedicamentalis plura [illegible] fundamentum et terminum [illegible] logica [illegible] habens logica [illegible] logica [illegible] plura [illegible] logica [illegible]

quod similes dicuntur comparative: si etiam haberet de re per simplicem con-
sideratis terminis, sive aequalitas, similitudinis. Philosophus est quod etiam genus
etiam in praedicamento relationis subordinatio, ut illa, quae sibi invicem
sequuntur, et similes dicuntur differentias: ad primum confirmationis negatur, si loquatur
de ipsa adaequata relatione praedicamentali; quod si de ipsa secundum se
sumpta loquatur, conceditur principium, et sub distinctione admittitur: ad probationem
negatur subsequens; nam licet relatio sit adaequata denominationis
per principium solum, et ideo praecipue non sufficeret, quod solum sit principium
per prius; sed requiritur aliquid intrinsece denominationi consequens
per se formaliter, per prius solum. ad probationem in dictis. Confirmatur
de praedicamentali ad solum per accidens ordinatur, omnis autem; ad solum absolute
terminos proportionatos differentiae temporis, ergo etc.: relatio aequalitatis
prioris, aut posterioris est ex relatione physica, et realis absoluta; sed re-
latio realis paternitatis et paternitas physica: hoc est, non est relatio prioris nec
ex natura actualiter existendo, sed prioris ratione aliquid ex extremis
existens, et aliud non existens, sed sunt denominationes prioris, et
posterioris, extrinsecae, sicut sunt paternitas patri et filio,
quae denominationes ab eis dantur, alias posteriores actui generationis dicuntur
comparative, et tamen et posteriores illae manent in primo termino existentiae
ex aliqua differentia temporis absque relatione comparationis: unde
distinguo illam minorem: relatio datur, et talis non datur in extremis, nego minorem; quod
datur in extremis, concedo minorem: omnis ergo relatio prioris, aut posterioris
per se convenit illis, cum sit in rebus existentibus.

Addendum quaestionis motionis
manet; in quibusdam existentibus similitudinibus, ut ex Capite 3 O Clypeo, et postea nostra, non est relatio
praedicamentalis, sed realis; praedicamentalis siquidem per se dicta relatio requirit
terminos hoc ad invicem distinctos realiter; unde ergo minor: cum pro
bationis videatur, ergo etc. Licet termini relativi relationem similitudinis ita comparantur ut
prius simul, paulo inferius; dantur similes, ut ait Sanctus
relatio realis ex similitudine inter se prius, et paulo inferius similitudine
; denominationes autem adaequatae secundum ipsa realis, quae ac tu

comparativo, et ex utroque extremo comparationis fundamentum simul [illegible] fundamentum comparatum, dico comparativa similitudinis petit; nam sic similitudine, quae est utriusque extremi una cum [illegible] fundamenti, quae ambo comparantur per quae unum ad aliud refertur. Ad 3um quaestionis dico [illegible] relativis comparationis est accidens logicum, [illegible]: est accidens aliquod physicum [illegible] ab extremo [illegible]: accidens logicum denominat [illegible] extrinsecus quae resultat [illegible] [illegible], extrinsecus [illegible]. quae denominatio [illegible] album, et album illud, cum utrobique ex extremo albo [illegible], quod comparari [illegible] extremum album, et illud simile; immo [illegible] comparantur [illegible] unum album ad aliud album: [illegible] ergo [illegible], et [illegible] comparationem: quia etiamsi [illegible] essent [illegible], et [illegible] relationis [illegible], relatio [illegible] adhuc [illegible], cum resultet ex [illegible] partis fundamentalis, quarum una, [illegible] relationis ad aliud petit: [illegible] [illegible] fundamentis [illegible]; [illegible] comparationis [illegible] resultat [illegible] [illegible] accidens logicum.

Obicies 1o: adversus 3am conclusionem: [illegible] album [illegible] est similitudo [illegible] comparationis; sed quod [illegible] album [illegible] habet ex parte obiecti; [illegible] ex parte obiecti: [illegible] nullus [illegible] comparationis [illegible] relatio comparationis [illegible] similitudo [illegible] similitudo est [illegible] relatio; [illegible] similitudinis ex parte obiecti: [illegible] relatio ex parte obiecti. [illegible] probatur: quia similitudo [illegible] est [illegible]: [illegible] relatio. [illegible] albus [illegible] extrema [illegible] similia: [illegible] relata. [illegible] relatio [illegible] comparationis [illegible] relatio [illegible], [illegible] album [illegible] album: [illegible] comparatur; hoc est falsum. [illegible] probatur: quia etiamsi ponerentur [illegible] albus, quam [illegible], et [illegible] similis [illegible] relatio [illegible]: [illegible] relatio [illegible] illa [illegible] comparatione [illegible]

minus: aliquid enim est significatum relationis, et aliquid fundamentum rela-
tionis [illegible], sicut aliquid est significatum per aliquam unitatem aut distin-
ctionem [illegible], et aliquid fundamentum per aliquam unitatem aut distinctionem [illegible]
per illam [illegible] aliquam. Pariter est similitudo parvulo significatur relative ex
parte obiecti, [illegible] relatio [illegible] ex modo significandi
[illegible] ad aliud, [illegible] : sicut per terminum
animal [illegible] significatur ex parte obiecti [illegible], aut [illegible], [illegible]
[illegible] et [illegible].

Ad 13 confirmationem nego maiorem:
nam similitudo ex parte obiecti inter duo [illegible] aliquid quam
quod unum sit album, et aliud etiam sit album: [illegible] quod
unum respiciat aliud: probationem [illegible] nego, quia similitudo
[illegible], quam unum formaliter [illegible] ad aliud; [illegible]
similitudo [illegible], quam unum ad aliud formaliter [illegible]
[illegible] confirmationis [illegible]: [illegible], quod
[illegible] aliqui [illegible], [illegible]
[illegible] similia formaliter, sed solum fundamentaliter: et quod
[illegible] ad modum [illegible]
[illegible], quia [illegible]
[illegible], quia [illegible], [illegible]
[illegible]: [illegible], [illegible]
similitudinis formalis, [illegible] similitudinis [illegible]
similitudo formalis [illegible] aliud, quia quod duo [illegible] habeant
[illegible], [illegible] unum [illegible], et aliud [illegible]: [illegible] quod
unum extremum habeat albedinem [illegible] quod [illegible]
et relationem ad aliud habens eius albedinem. 3a confirmatio [illegible]
[illegible]; quia [illegible] relationis formalis [illegible]
[illegible] ad [illegible] unitas, unde [illegible]
[illegible] adequata denominatione [illegible]
et [illegible] formaliter [illegible]
[illegible]

[illegible] relatio praedicamentalis, ac summa [illegible], de qua loquimur: unde hanc [illegible] adaequatam denominationem [illegible] praedicamenti [illegible], quae datur [illegible] omnes species, et particularia [illegible] praedicamentales [illegible]: relatio autem [illegible] quae sunt ab [illegible] inter species et particularia [illegible] communis [illegible] adaequatis;

Ad [illegible] huius [illegible] complementum [illegible] [illegible] sententiae [illegible], quae vulgo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] relationes [illegible] [illegible] [illegible] relationem; quae definiunt [illegible] relationes, [illegible] [illegible] relationem [illegible]; sed [illegible] [illegible] determinationem [illegible]: sed quoniam eadem sententia [illegible] [illegible] modum [illegible] relationem [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] modum [illegible]. Quaestio 5a de postpraedicamentis.

Quaestio 5a

De Postpraedicamentis — — —

Postpraedicamenta appellantur ea, de quibus egit Aristoteles post tractatum [illegible] Categoriarum: quae [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]: de oppositione et [illegible]: opposita [illegible] illa, [illegible] [illegible] [illegible] contradictione, et negatione [illegible], de qua [illegible] [illegible] [illegible]: [illegible] opposita, quae [illegible] [illegible] [illegible], [illegible]: mutuo et definita duo se excludentia repugnantia: [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] se mutuo expellentia. Quadruplex datur oppositio, relativa, privativa, contraria et contradictoria. Relativa fundatur in relatione [illegible] ad aliud, excludit [illegible] determinatas [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible]. privativa habetur

[illegible] conveniens in subiecto capaci: ut accidens, quae [illegible] in subiecto capaci videndi; animali scilicet; [illegible] aut, ut in lapide, in [illegible], sed pura [illegible] aut negatio pura dicitur. [illegible] et [illegible] mutuo [illegible], ut [illegible] et [illegible]; [illegible] in subiecto [illegible] et [illegible] et [illegible].

quod ad plures

[illegible] de [illegible], seu de modis, quibus unum prius alio dicitur: quinque [illegible] prioritatis, quae hoc [illegible]

Tempore, natura, prius ordine, die, et honore.

Causa Causato dicitur prius.

Tempore prius dicitur esse, quod in aliquo tempore [illegible]: sic Abrahamus prior dicitur [illegible] natura prius dicitur esse, a quo [illegible] in [illegible], quae [illegible] aut [illegible]: [illegible] ordine prius dicitur esse, quod prius [illegible] quae [illegible] aut [illegible]: sic [illegible] in [illegible] prius dicitur [illegible] dignitate et [illegible] dignitate, quod aliquo [illegible] aut [illegible], aut doctrina, [illegible] causa et [illegible], quae [illegible] causa [illegible], et prius [illegible] tempore [illegible] causa [illegible] aut prius [illegible]: ut in [illegible] et [illegible], et in [illegible] sol, et lux, [illegible] quae [illegible] natura: quae [illegible]

[illegible]

de simultate, et modis illius, quia se etiam possunt reduci ad prae-
dictos modos: 1° simul solum tempore: sicut simultas temporis, quo
illa duo simul tempore sunt: 2° natura: quo omnia duo vere natu-
ralitatio, ut animal equus, et homo: 3° genere: quo illa duo condivi-
sa in eodem genere continentur: ut homo, et equus. 4° agit de motu
Physico, qui est transitus [illegible], eosque numerat sub-
sex modis Physicis species enumerat, scilicet generationem, et corruptionem:
augmentationem, et diminutionem: alterationem, et mutationem localem. 5°
agit de 9 modis habendi: scilicet habendi qualitatem, sicut qualitatem: ha-
bendi quantitatem, sicut molem, et magnitudinem, habendi circa corpus,
scilicet vestes, arma et cetera. rursus habendi partem aliquam, scilicet pedes, ma-
nus et cetera. habendi in continenti ut vas continet aquam: deinde pos-
sidendi, sicut possidendi agros divitias, agros et cetera. deinde habendi amicos,
consanguineos, socios et cetera. de his omnibus late tractant Philosophi [illegible]
quaerimus. Liber vero logicae ad librum Aristotelis de interpretatione, vulgo
periphermenias

Liber 2.us Logicae

Ad Libros Arist. de Interpretatione vulgo Periphermenias

[illegible]

[illegible] huius doctrinae tota stabilita sit, et argumentatio nunquam prae-
cipua materia logicae sit, cum dicitur, aliquae ex notionibus ope-
rationis, scilicet est simplicium, enuntiatio, et argumentatio, exigit:
[illegible] secundum, mentem, et intellectum, [illegible] fiunt
actus intellectus nostri, dico tamen tractandum. [illegible] igitur Aristoteles in li-
bro Periphermenias, quos tamen [illegible], propositione logica
nos proponemus. pro distinguendo tria notanda sunt quae [illegible]
rationem, et [illegible], sive simplex mentalis, et [illegible]
[illegible] et optima [illegible] mentalis [illegible]
[illegible], sive simplex mentalis [illegible]
[illegible] simplex [illegible]

Disputatio 1a

De iudicio, sive propositione mentali eiusque [?]

Quaestio 1a

Utrum propositio mentalis sit simplex vitalis qualitas

Caput 1um

Definitio mentalis propositionis nostraque sententia proponitur

Plura hic supponenda ex dictis in proemio logicae, ut ab illis expediti facilius praecipuas difficultates enodemus. Primo igitur nomine iudicium, sive propositio mentalis [illegible] communiter: hoc iudicium, et iudicium [illegible], sive compositivum, et divisivum solet appellari: [illegible] ut quod sit operatio [illegible] de subiecto, cui coniungitur [illegible] praedicatum [illegible], quo praedicatum separat [illegible] a subiecto. Supposito hoc [illegible] iudicium, sive propositio mentalis, quae [illegible] sit in simplici [illegible] [illegible], et [illegible]: copulativa, et disiunctiva [illegible] [illegible] [illegible] iudicium esse simplicem qualitatem vitalem [illegible] [illegible] sententia [illegible] simplicitatem [illegible] [illegible] [illegible] et qualitatem [illegible]: [illegible] qualitatem [illegible] iudicium [illegible].

Hic agitari solet, utrum detur propositio [illegible] propositio [illegible]? et [illegible] dubitandi [illegible] quae est ex duabus partibus [illegible] determinate [illegible], iudicium, sive propositio mentalis [illegible]; quod sit [illegible] simplex iudicium, et [illegible]

confusum enim omnino iudicium, sicut quae mentalis [illegible]
propositio vel falsa, vel universalis, vel particularis: [illegible]
exprimimus [illegible] conceptu, qui illis exprimitur [illegible]
[illegible] exprimimus [illegible] universalis [illegible] —
[illegible] propositionis falsae [illegible] ex [illegible]:
[illegible] max: [illegible] particu-
[illegible] logicae, et huius albus ex [illegible] homines [illegible]
eo modo, quo in sensu [illegible] propositio absolute explicat
[illegible], et [illegible]
[illegible]: quod
[illegible] mentalis [illegible] universalis
[illegible] homo albus [illegible]
[illegible] albus, [illegible] propositio
[illegible] mentalis [illegible] homo est albus: [illegible]
[illegible] illa
[illegible] mentalis: [illegible] propositio [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible], quod [illegible]

[illegible]

[illegible], sicut [illegible] mentalis [illegible]
[illegible]
mentalis [illegible]
[illegible], [illegible] mentalis [illegible]
[illegible] propositio
et [illegible] mentalis
nequit [illegible]
[illegible]

[illegible] et [illegible] probat [illegible]: [illegible] apprehensio [illegible], quia [illegible] praedicatum [illegible] [illegible] [illegible]: ita Cardinalis [illegible] [illegible] [illegible] habere [illegible] apprehensionis [illegible] apprehensionem [illegible], et [illegible] quia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] apprehensio [illegible], quia [illegible] praedicatum, [illegible] [illegible]: quod [illegible] apprehensio [illegible] [illegible] cui minime [illegible]; [illegible] [illegible] apprehensio [illegible] habere [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible], quia [illegible] praedicatum, [illegible] apprehensiones [illegible] praedicatum, [illegible] [illegible] habitu.

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] apprehensione, [illegible] [illegible] subjecti, et illius convenientia praedicati, et alia praedicata, et illius convenientia cum subjecto [illegible] [illegible]: [illegible] apprehensionem [illegible] et praedicati, [illegible] convenientia, aut [illegible] convenientia, quia [illegible] [illegible] convenientia, aut [illegible] [illegible] [illegible] apprehensionibus. [illegible] [illegible] [illegible] praedicatum [illegible], quod [illegible] praedicatum [illegible] subjecto, [illegible] apprehensionem subjecti et praedicati, [illegible] convenientia aut [illegible] convenientia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] convenientia aut [illegible] convenientia, quia [illegible] convenientia, aut [illegible] convenientia [illegible] [illegible]: [illegible] [illegible] apprehensione, [illegible] apprehensio [illegible] subjecti, et illius convenientia cum praedicato, [illegible] [illegible] [illegible]: [illegible] apprehensio [illegible] praedicati, et illius convenientia cum subjecto [illegible] [illegible]: [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] subjecti, et [illegible] convenientia cum [illegible] [illegible], et illius

communicantur cum mixto: ergo sufficere ad comprehensionem ad [illegible]
in communibus. Atque illud probatur: quia corporeitas partis communicatur
homini et corporeitas partis est distincta cum homine; sed corporeitas partis
est distincta cum homine, et corporeitas formalis hominis est distincta cum parte:
ergo corporeitas partis communicatur homini [illegible] corporeitas formalis hominis
est distincta cum parte: ergo corporeitas formalis hominis communicatur parti: ergo
comprehensio corporeitatis partis communicatur homini, corporeitas hominis communicatur
parti: ergo non est comprehensio sine tempore [illegible].

Secundo probatur:

[illegible] distinctionis [illegible] comprehensionibus communicantur [illegible]
cum [illegible], et [illegible] cum [illegible], quod [illegible] non [illegible] per
[illegible] duo aliqua in communi, [illegible] per [illegible]:
sed [illegible] nulla [illegible] communicatio: ergo [illegible]
quod [illegible] per [illegible] alteri [illegible] communi [illegible]
comprehendantur [illegible] communicantur [illegible] cum altero [illegible]
[illegible] mixtionis quod [illegible] comprehendant [illegible] quod [illegible]:
[illegible] comprehendam communicantur [illegible] cum altero est in hac communicatione
[illegible] per [illegible] alteri communi: [illegible] simul per [illegible]
in communi, et per [illegible] communi [illegible].

[illegible]

mentale est qualitas [illegible] ad [illegible]
[illegible], quae [illegible] formaliter [illegible] dicendum, quod [illegible] formaliter
[illegible] [illegible] [illegible]; et quae immediate [illegible] [illegible],
mediate autem ad [illegible]; et [illegible] tanquam [illegible], et [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] per [illegible], et [illegible] per [illegible]: [illegible],
et [illegible] [illegible] immediate [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible], [illegible] [illegible] mixtionis [illegible], [illegible] [illegible].
[illegible] [illegible] [illegible] hoc [illegible], et [illegible] ex [illegible]
quibus [illegible], quod [illegible], [illegible] admodum [illegible]
[illegible] [illegible], [illegible] et [illegible] [illegible], [illegible] ex [illegible]
[illegible] per [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] cum

Patribus Mendoza, Zuadado, Arriaga [illegible] est quia [illegible] vires nostras simplices actus et qualitates, per quas indiscriminatim attingunt subjectum et praedicatum, eorumque convenientiam, aut disconvenientiam pro indiscriminatim immediate, et formaliter iudicium ad subjectum praedicatum quod nos negamus; licet quoad simplicitatem realem actus iudicii cum ipsis convenimus: huic nostrae opinioni modo favere existimo Patrem [illegible] de natura cognitionis quaestione 4a numero 199, ubi plura notat [illegible] [illegible] sed hanc sententiam omnino puto Patrem Maldonado 1a parte quaestione 1a articulo 3o conclusione 8a quatenus asserit quod licet non existimemus esse per actus quibus iudicamus hominem esse animal, quorum alius subjectum, alius copulam, alius denique praedicatum correspondens, iudicium tamen in illo [illegible] copulae [illegible].

Probatur conclusio nostra pro parte et imprimis iudicium esse qualitatem realem indivisibilem; probatur 1o: iudicium formale est cognitio convenientiae obiectivae extremorum, seu disconvenientiae obiectivae extremorum; sed talis cognitio [illegible] convenientiae obiectivae extremorum est qualitas realis indivisibilis: ergo iudicium est qualitas realis indivisibilis. Maior [illegible] dicens [illegible] formaliter convenientiam extremorum [illegible] seu negativa convenientiae extremorum praedicatur. Minor probatur: [illegible] convenientiae obiectivae extremorum est cognitio correspondens immediate huic copulae [illegible] est, et dissensus cognitio correspondens huic copulae non est; sed utraque haec cognitio quandoque est realis indivisibilis, alioquin et indivisibili copulae [illegible] non posset correspondere cognitio, et indivisibilis realis cognitio; ergo tam assensus, tam dissensus convenientiae obiectivae extremorum est qualitas realis indivisibilis.

Probatur 2o: cognitio iudicativa formalis est cognitio adiungens convenientiam [illegible] praedicatum subjecto, seu disiungens disconvenientiam praedicati a subjecto, ut docet Philosophus [illegible] [illegible] de anima c. 6o textu 21: sed cognitio adiungens convenientiam praedicati subjecto, seu disiungens praedicatum a subjecto

est realiter simplex et indivisibilis; ergo. Minor probatur: cognitio
disjungens inconnexionaliter praedicatum a subjecto est vere inconnexionaliter
praedicatum cum subjecto; sed haec est realiter simplex cognitio, et simplex qua-
litas; ergo. Tamen cognitio disjungens inconnexionaliter praedicatum a subjecto
est separatio inconnexionalis praedicati a subjecto; sed haec separatio
inconnexionalis simplex cognitio est, et realiter indivisibilis qua-
litas; ergo et [illegible]. Confirmatur: nam aliqualiter haec separatio [illegible]
[illegible], et simplicior esse potest [illegible] [illegible] [illegible]; ergo [illegible]
propositio mentalis, seu iudicium, [illegible], et simplici cognitione [illegible]
praecise. Probatur antecedens: [illegible] [illegible] anima hypostatica simpliciter indi-
visibiliter ex partibus subjecto, copula et praedicato, sicut [illegible]
[illegible]. Sic ego sum homo: [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] simplici
[illegible]; ergo pariter simplex cognitio erit propositio mentalis, et
iudicium.

2a. sententia [illegible], quod sit iudicium tendens immedia-
te ad copulam, sive ad identitatem obiectivam, mediate autem ad subjectum et prae-
dicatum tanquam ad extrema; probatur: quia iudicium formaliter est assensus, seu dissensus
convenientiae obiectivae inter extrema; ergo immediate tendit ad convenientiam
obiectivam; sed convenientia obiectiva est copula, seu identitas obiectiva inter
subjectum et praedicatum; ergo immediate ad hanc tendit; mediate vero ad ipsa extrema,
sive subjectum et praedicatum. Confirmatur: nam [illegible] huius convenientiae obiectivae
[illegible] unit inconnexionaliter per assensum, et [illegible] disconvenientiae obiectivae
[illegible] separat inconnexionaliter per dissensum; ergo haec cognitio iudicativa
ad extrema tanquam ad obiecta convenientiae aut disconvenientiae obiectivae; sed
[illegible] cognitio tendit ad extrema tanquam ad obiecta, mediante scilicet tendentia illius
cognitionis iudicativae immediate tendentis ad convenientiam obiectivam, mediate
autem ad subjectum et praedicatum.

Confirmatur: iudicium [illegible] ad copulam
obiectivam, et ad extrema copulata, scilicet subjectum et praedicatum, [illegible]
[illegible] ante propositionem; ergo immediate tendit ad copulam obiectivam
et mediate ad extrema. [illegible] [illegible]; quia iudicium [illegible] [illegible] copulam

obiectivae ut medium respectivum medium inter extrema; sed requiritur tertio quod medium respectivum mediet inter extrema utraque, quia eadem cognitio in- para extrema: ergo necessario tendit ad copulam obiectivam, et ad extrema: praeterea modo [illegible] [illegible]: adde tendere immediate iudicium necessarium cum formaliter assentiat, vel dissentiat; sed formaliter assentitur, aut dissentitur copulae obiectivae extremorum, non autem extremis: ergo immediate tendit ad copulam obiectivam, et non ad extrema. [illegible] modo: extrema copulata non sunt formaliter copula obiectiva: licet enim copula requirat tertio sine extremis, [illegible] formaliter tertio [illegible] ut quid medium inter extrema; [illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible], a formaliter [illegible] [illegible] separatim dividit, sed assentitur immediate, et formaliter copulae obiectivae, aut illi dissentitur: ergo formaliter, et immediate non assentitur, aut dissentitur extremis: ergo ad extrema non tendit immediate, et formaliter, sed mediate solum tamquam ad [illegible] [illegible], aut [illegible].

[illegible] colliges 1º. iudicium immediate [illegible] attingere copulam obiectivam, et extrema ut [illegible] [illegible] per dissensum: haec requirunt attingere copulam, quae est medium [illegible] [illegible] respectivum, quia attingit [illegible] [illegible] extrema copulata per assensum, aut per dissensum: unde hoc immediate, et mediate attingendi copulam obiectivam, et extrema solum est formaliter, [illegible] modum [illegible], cum sit eadem realiter cognitio ex parte sui, et ex parte obiecti sit idem realiter copula obiectiva, [illegible] [illegible] cum extremis identificatur. Colliges 2º. extrema, et copulam obiectivam cognitione attingit apprehensione praecedente iudicium, [illegible] per iudicium attingi [illegible] [illegible] modo [illegible] [illegible] operationis intellectualis. 3º. [illegible] posse iudicium [illegible] realiter [illegible]: [illegible], quae nullum iudicium potest [illegible] assentire, aut dissentire, quod enim pon- [illegible] [illegible] [illegible] aut [illegible] [illegible]; nullum autem assensum, aut dissensum potest esse cognitio realiter [illegible] cum [illegible] [illegible] aut [illegible] [illegible] [illegible] per [illegible] [illegible] aut [illegible] [illegible] [illegible]. Colliges 4º. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] formaliter tendere ad copulam obiectivam et

[illegible] ad extrema, sive subiectum, et praedicatum, [illegible] a parte rei; et ideo productio [illegible] ad copulam tanquam ad medium [illegible]
et medium inter extrema, et productio [illegible] ad extrema tanquam [illegible]
ad [illegible] medii; et medio [illegible]. [illegible] colliges, [illegible]
[illegible] determinata [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] ad adversarios.

Caput 2.m

Respondemus adversariis

[illegible]
[illegible] [illegible] subiectum [illegible] praedicato, et
praedicati [illegible]; [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] de subiecto, copula, et praedicato: [illegible]
3o [illegible]: [illegible] humanus [illegible]
[illegible]. Respondeo: ad minorem [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
est, [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] absoluta; cognitio autem iudicativa non dependet ab absoluta cognitione

[illegible] ex [illegible]
[illegible] extrema [illegible]
[illegible].

[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]

[illegible] Clara [illegible]
[illegible]
[illegible] homo [illegible] Clara [illegible]
[illegible]
Clara [illegible]
[illegible] homo [illegible]
[illegible] Clara [illegible]
[illegible] homo [illegible]
[illegible] Clara [illegible].
[illegible] Clara [illegible]
[illegible]
Clara [illegible] homo [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] homo [illegible]

ratione, sicut ante [illegible] ad praedicationem negativam [illegible]: ut canis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] aliquid [illegible], et [illegible] natura [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] aliquid [illegible]: unde [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quod ad [illegible] [illegible] [illegible] praedicati [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] praedicati [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] subiecti; unde [illegible] [illegible] [illegible].

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]: [illegible] [illegible] [illegible] immediate ad copulam [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] immediate ad [illegible], per quod copula [illegible] [illegible] [illegible]; sed copula [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] subiecti et praedicati, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] immediate ad copulam [illegible]; [illegible] ad [illegible] [illegible] immediate ad extrema [illegible] subiecti et praedicati: [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]: [illegible] immediate [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] immediate [illegible] [illegible] [illegible]: [illegible] immediate [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible]: [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] copulae [illegible] [illegible] [illegible] subiecti et praedicati; [illegible] [illegible] immediate [illegible] copula [illegible], [illegible] subiecti et praedicati tanquam [illegible] copulae [illegible]: [illegible] copula semper intelligitur [illegible] ad [illegible] praedicati [illegible] subiecto [illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible] praedicati [illegible] subiecto [illegible]; [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] praedicati et subiecti [illegible].

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]: [illegible] [illegible] [illegible] immediate ad copulam [illegible] [illegible] immediate [illegible] [illegible] ad [illegible], [illegible] quod copula [illegible] [illegible], [illegible] [illegible]: [illegible] immediate [illegible] [illegible], [illegible] [illegible]: [illegible] immediate [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible] copulam, et ad extrema [illegible] [illegible] [illegible]; [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] ex [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] immediate [illegible] [illegible]

includit unionem copulae objectis, cui assentitur, seu dissentitur prout copula [illegible], et mediate ad subjectum et praedicatum tanquam ad extrema [illegible] copulae objectis, [illegible] copulae subjectum, praedicatum, et copulam objectis attingat: [illegible] affirmationes [illegible], attingit immediate [illegible] identitatem objectis ex [illegible] attingere quibus immediate unum esse aliud, [illegible], assentiri immediate identitati [illegible] alterius. [illegible] unum, et alterum attingere tanquam [illegible] inter quae datur talis identitas, cui immediate assentitur: [illegible] attingere immediate [illegible] inter duo extrema, quorum [illegible] extrema [illegible]; [illegible] immediate attingere, mediate [illegible] extrema [illegible], quorum modus [illegible] [illegible] objecti [illegible] extremorum, [illegible] [illegible] propositionis [illegible] ad probationem [illegible], [illegible] copula [illegible] intellectus [illegible] praedicati [illegible] copulae objectis, [illegible] modus [illegible], cui [illegible] propositionis [illegible] extrema [illegible] tanquam [illegible] relationi, quod [illegible] mediate [illegible] extremorum [illegible], et immediate copulae objectis quaestio [illegible] in quo [illegible] propositionis mentalis affirmativa, et negativa, sive [illegible] [illegible].

Quaestio 2a

In quo consistat propositio mentalis affirmativa et negativa, sive assensus et dissensus

Relictis quaestionibus, et [illegible] a nobis [illegible], [illegible] [illegible]; [illegible] in quo [illegible] propositio mentalis affirmativa, et negativa, sive [illegible], et [illegible] propositionis affirmativae, et negativae [illegible] [illegible] modo [illegible] [illegible], [illegible] modo, [illegible] modo [illegible] objecti [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] extrema [illegible] [illegible], sicut amor, et odium: [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

est proprio mentalis [illegible] ex suo modo tendendi a distinctis, oppo-
sitis, et conjunctim [illegible]; diversitas vero, quia est proprio mentalis
separabilis ex suo modo tendendi [illegible], denique, et conjunctim pro-
[illegible]; sed hi modi tendendi [illegible] distinctos, [illegible]
[illegible], quod [illegible], et [illegible], [illegible] ex modo [illegible]
tendendi [illegible]: Ergo. Suppono denique, quod [illegible] de [illegible]
[illegible] diversitas, [illegible]: et [illegible]
[illegible] diversitas, et [illegible] [illegible]: [illegible]:
[illegible] ex hoc [illegible] petrus est homo [illegible]
[illegible] petrus, et hominis quo [illegible]
[illegible] petrus, et hominis: [illegible]
est an [illegible] petrus non est homo [illegible] habent, ac
[illegible] petrus est homo.

[illegible]

ex antichronidus, [illegible] petrus [illegible]
[illegible] homo [illegible] ex par-
te [illegible] petrus, et hominis, [illegible]
[illegible] animo [illegible]; [illegible], et diversitas [illegible]
[illegible]; sed [illegible] modo [illegible]:
[illegible] [illegible] [illegible] Castellana [illegible], quem [illegible]
[illegible] nomine [illegible], et laudat [illegible] Cardinalis de Lugo, [illegible]
[illegible] numero 13, qui hanc sententiam [illegible]
[illegible]: [illegible]
in sua sententia [illegible].

Probatur.

[illegible]: [illegible] et diversitas sunt [illegible]
[illegible], quod [illegible]: [illegible]
ex modo [illegible], quod [illegible],
probatur [illegible]: [illegible], quatenus [illegible]
[illegible] ex modo enuntiandi [illegible],
[illegible]; sed modus enuntiandi [illegible]

est, quod una affirmat falsum, idest, quod alia negat, et e contra: ergo contrariae, et contradictoriae sunt simul falsae oppositae, quarum una falso negat idest, quod alia falso affirmat: probatur quia [illegible] ex [illegible]: ex obiecto, quod falso exprimunt, non desumuntur contrariae, et contradictoriae, quae potius ex modo illud exprimendi: probatur ant: contrarietas [illegible] ex [illegible] autem, quia idem obiectum falso attingunt; sed contrariae, et contradictoriae attingunt idem falsum obiectum: ergo probatur minor: contrariae attingunt falsum obiectum, quod affirmat, et contrariae attingunt falsum obiectum, quod negat; sed obiectum, quod affirmat contraria, et obiectum, quod contradictoria negat, est falsum idem: ergo attingunt idem falsum obiectum. Confirmatur: idest ipsum, quod enunciatio [illegible] per contrarias [illegible] enunciatio [illegible] per contradictorias [illegible] sed per contrarias. Enunciatio [illegible] [illegible]: ergo per contradictorias enunciatio non [illegible] [illegible]: ergo idest, quod enunciatio per contrarias [illegible], enunciatio per contradictorias non [illegible]: ergo idem obiectum [illegible] [illegible] ab utraque, diverso tamen modo. Confirmatur 2o: si [illegible] contradictoriae [illegible] [illegible] [illegible], et [illegible] [illegible] [illegible] obiecto, quo ab ipsis [illegible]; idest [illegible] et [illegible] et idest [illegible] habent, et non habent idem [illegible]: ergo idem habent pro obiecto [illegible] [illegible] diverso modo [illegible]. Ant. constat, probatur [illegible] obiectum, quod esse simul, et [illegible], esse [illegible] [illegible] [illegible] contradictoriae [illegible] quod simul esse, et [illegible], esse idest: ergo obiectum [illegible] contradictoriae esse idem: et solum stant differentiae in modo enunciandi, quatenus [illegible] [illegible] enunciare esse, et negative [illegible]...

Probatur [illegible] [illegible] [illegible] adversariorum: si [illegible], et [illegible] [illegible] ex obiecto; maxime quia contrariae habent pro obiecto negationem aliquam, quam non habent pro obiecto contrariae; sed contrariae non habent pro [illegible] negationem: ergo nulla est adversariorum [illegible]: probatur minor: si [illegible] haberent pro obiecto negationem, [illegible] in illa [illegible] per modum [illegible] positionis, et [illegible] [illegible], [illegible] per modum [illegible] [illegible] ut [illegible]; [illegible] modo [illegible] in illa [illegible]: ergo illa non habent

proposito. Maior constat, quia assensus natura sua tendit ad [illegible] obiecti affirmativi, est per modum amoris, et adhaesionis per dissensus s. per modum fugae, et amoris praedicati, tendit in suum obiectum quia amoris per modum adhaesionis, et amoris non tendit dissensus in negationem probatur efficacissime: quia tendere in modum per modum adhaesionis, et amoris est proprium solius assensus, a quo non differunt assensus et dissensus ex modo tendendi, imo, quod assensus tendat in obiectum per modum amoris, et adhaesionis, et dissensus per modum fugae et recessus: ergo per modum adhaesionis et amoris non tendit dissensus formaliter in negationem: quod amplius probatur: quia aliter non distinguerentur ex modo tendendi isti duo actus assensus, et dissensus, negatio petri existentis, petri non existentis: sed tum actus assensus tendat in negationem existentiae petri adhaerendo, et consentiendo illi; tum etiam iuxta adversarios tendit dissensus in eandem negationem adhaerendo, et consentiendo illi: ergo non distinguuntur ex modo tendendi, quod est absurdum, cum sint actus oppositi, utpote contradictorie repugnantes.

Quod autem dissensus non tendat in negationem per modum recessus et fugae ab illa, probatur mihi efficaciter. 1o. quia si tenderet in negationem per modum recessus, et fugae ab illa, dissentiret simul in duplici contradictorio, quod facile probatur: nam iste actus dissensus petrus non est animal dicentis identitatem inter petrum, et animal; recessus iste non actus tendens in negationem per modum recessus, et fugae ab illa, dissentiret negationi: ergo simul dissentiret identitati, et negationi identitatis: ergo duplici contradictorio. 2o: si iste dissensus petrus non est animal tenderet in negationem identitatis animalis cum petro per modum recessus, et fugae ab illa dissentiret illi; sed si dissentiret illi esset actus adversarius assensus: ergo non tendit in illam negationem identitatis per modum recessus, et fugae ab illa. Maior est certa, cum recedere, et fugere immediate et per se ab aliquo sit dissentire illi: probo minorem, actus dis[sensus] negationi identitatis inter petrum, et animal tenderet in contradictoriam negationem identitatis inter petrum

et animal est necessario [illegible]: [illegible] ut est inter, quod removere naturaliter esse talem negationem identitatis: ergo actus distinctionis tali negationi esse nec[essario] [illegible]: [illegible] ad [illegible], quare [illegible] petrus non est ergo [illegible] est necessario [illegible] [illegible] qua distinctio identitatis inter petrum et animal [illegible] [illegible] negationem identitatis inter petrum, et animal, quae negatio [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] est: est ergo ille actus falsus quia dicit [illegible] identitati quae datur [illegible]: est ergo ille actus falsus quia dicit identitati, quae datur [illegible] quia distinctio negationi identitatis, quae non datur [illegible]; ex terminis [illegible] esse.

Sed respondetur ex [illegible], quod [illegible] [illegible] petrus non est animal [illegible] identitatis distinctionem [illegible], [illegible] negationem, nec [illegible], [illegible] [illegible] illo, sed ea per modum [illegible], quia distinctio identitati non potest, quin [illegible] identitatis exclusionem, [illegible] negationem: quod [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible], sed [illegible], [illegible] [illegible] duplex [illegible], a [illegible] identitate a [illegible] negationis identitatis: [illegible] distinctio [illegible] et [illegible] non distinctio non [illegible] [illegible], ergo [illegible] ex [illegible] [illegible] [illegible], quod [illegible] per modum, [illegible] et [illegible] [illegible] distinctio [illegible] [illegible], quod [illegible] [illegible] distinctio [illegible], quod [illegible]. [illegible] quia [illegible], est [illegible]: ergo [illegible], quod [illegible] per modum [illegible]; [illegible] per modum [illegible] [illegible] negationem identitatis. [illegible]

comparatio: propterea hanc seq. in modo, quo fiat ex negationibus iden-
titatis inter alias differentias *petrus non est animal* dicitur omnes [illegible]
[illegible] compositiones hanc in intellectu constituta intelligas, dari negationem iden-
titatis inter *petrus, et animal*; sed negationem identitatis cognitam per
modum compositionis non potius dicitur omnes [illegible] *compositionem*, quam
[illegible] divisionem, non *dari negationem identitatis inter petrus, et animal*:
ergo non fieri illas ex negationibus illis per modum compositionis in illo
actu divisionis, *petrus non est animal*: ergo per modum divisionis, et tamen
negationes repraesentaverit.

Sed dices: ex hoc sequi reddendum quod
in oratione affirmativa [illegible] alias divisionis sit, et compositionis [illegible],
[illegible] verificationis est divisionis [illegible]: quod probat hic dicendo, quod in
contradictoriis propositionibus, *petrus est animal*, *petrus non est animal*:
[illegible] verificationis [illegible], [illegible] verificat [illegible]; sed [illegible]
[illegible] illis [illegible] verificantur [illegible]: ergo [illegible] verificationis illarum
non est [illegible]. probat minorem: identitas inter petrus, et animal verificat
[illegible]; sed eadem identitas non verificat [illegible]: major [illegible]: mi-
nor: quia [illegible] verificant [illegible] negatio, illa [illegible]
dari identitatem inter petrus, et animal: ergo [illegible] in [illegible]
[illegible]; quod [illegible] identitatis [illegible] illius
quod requirit non dari identitatem; sed quod requirit non dari identitatem
est, quod requirit dari negationem identitatis: ergo quod [illegible] iden-
titatis [illegible] illa est quod requirit negationem identitatis illam
[illegible] habeat. minor probatur [illegible] non dari identi-
tatem est formaliter [illegible] dari negationem identitatis [illegible]
[illegible] et falsitatis non [illegible] absoluto; sed [illegible] ex modo
quo actus enuntiationis [illegible]: unde ex diverso modo
[illegible] omnes [illegible] verificant [illegible],
falso altera [illegible] identitati inter petrus et animal [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] formari.

// Itaque Respondeo ad confirmationem, distinguendo maiorem: id quod
cuiusque illae propositiones contradictoriae redduntur verae, et sub eodem modo
enuntiationis, concedo maiorem; et sub diverso modo enuntiationis, nego
maiorem: eadem identitas cui per unam propositionem affirmantem, et cui per aliam
affirmantem, redditur vera prima, secunda falsa: quod si contradictoriae essent verae eadem identitate
simul essent verae; unde ridiculum esset ob hoc contradictionem propositionem veram
quod patet, quia eadem est identitas quae est simul, et non est, contra
ea fieret contradictoria: quod ridiculum esset ob hoc diverso modo enuntiationis
ex quo utraque remanet veritas. Ad minorem probationis distinguo maiorem:
identitas inter petrum, et animal per affirmationem enuntiata redditur vera
et propositio, concedo maiorem: identitas ab eumdem enuntiata, nego maiorem
simul maiorem distinguo: sed eadem identitas non redditur vera et propositio quae
per eam enuntiatur praedicatum, concedo maiorem: eadem identitas non redditur
vera et quae per eam non enuntiatur identitas, nego maiorem: per utramque
enuntiatur identitas; non autem utraque est vera, quia non per utramque enun-
tiatur identitas ab extrinseco. Quod si inter se simul essent, contradictiones, utraque
propositio per eamdem identitatem diverso modo enuntiatam simul esset vera.

// Ad confirmationem distinguo maiorem: quod distinctio
dicat identitatem distinctionemque illi; est quod negat per distinctionem
non dari identitatem, concedo; est quod aliter negat non dari identitatem
nego: minorem distinguo, sed quod negat per distinctionem non dari identi-
tatem, [illegible] quod negat virtualiter dari negationem identitatis, omitto
minorem; est quod negat formaliter dari negationem identitatis, nego minorem:
virtualiter quidem negat ille distinctio dari negationem identitatis,
quatenus potest ex illa distinctione deduci infinita adeo inferendum hunc
consequens, dari negationem identitatis inter petrum et animal; non autem
negat formaliter, quia illud solum formaliter negat a quo distinctio, cui
distinctio formaliter infertur per illam; sed per illam autem non distinctionem
negationem, aliter oriretur contradictorio distinctionem; sed solam identitatis:
et ita.

Dices: sed alias illae non negent significant

negationis identitatis inter illa extrema: quod illa habent [illegible] obiecto; sed illa non habent praedicto [illegible] aeque opposita Deus existit: ergo dicuntur obiectum habent diversum, ac oppositum: antecedens probatur: quia illae ambae exigunt ad sui veritatem negationem identitatis inter illa extrema; sed significant id quod exigunt ad sui veritatem: ergo significant negationem identitatis. Confirmatur: haec propositio Deus non existit significat Deum non existere; sed Deum non existere est aliquid impossibile: ergo significat aliquid impossibile; sed haec propositio contradictoria Deus existit significat aliquid possibile: ergo non significant idem obiectum quod erat [probandum]: patet consequentia: quia aliquid possibile, et aliquid impossibile non sunt idem. Confirmatur: haec propositio Petrus non existit, existentiam [illegible] Petri: sunt aequivalentes, sed ista significat ex parte obiecti negationem: ergo etc. Respondeo distinguendo antecedens: illae enim significant negationem identitatis praecise diversam identitatis inter illa extrema, [illegible] antecedens; significat negationem identitatis illi consentientem, seu dissentientem [illegible], nego antecedens. altera quidem [illegible] diversam in identitate [illegible] [illegible] affirmat negationem identitatis; non autem illa habent [illegible] praecise ex obiecto [illegible] diversum; [illegible] aliquo [illegible] [illegible] [illegible], et haec est identitas, non autem negatio [illegible] virtualiter [illegible] adversae [illegible] formaliter, ut aliqui [illegible]; ad probationem antecedentis [illegible] [illegible] distinguo minorem: ambae significant saltem virtualiter idem, quod exigunt ad veritatem, concedo minorem; significant formaliter tamquam obiectum, nego minorem: haec propositio Petrus currit exigit quidem ad sui veritatem Petri existentiam, non tamen significat formaliter; sed virtualiter tantum: similiter dicimus [illegible] Deus non est exigit ad sui veritatem negationem identitatis inter extrema, eam non significat formaliter, sed virtualiter tantum, qui [illegible] [illegible] per autem; ergo non [illegible] [illegible] virtualiter, quatenus exsurgit in illa [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad hunc autem [illegible] negatio identitatis inter Deus et ens: sicut aliis [illegible] [illegible] Petrus currit [illegible] [illegible] Petrum existere [illegible] [illegible].

[illegible] ad 1. confirmationem distinguo minorem: haec propositio Deus non existit significat Deum non existere, quatenus non existens

[illegible] enim, [illegible]: qui dicit se et obiective est [illegible]
negationem: modo etiam [illegible] Deus non existens est aliquid impossibile
eo modo, quo [illegible] absolute, [illegible]: Deus non existens [illegible]
[illegible], sive ex modo concipiendi Deus, est dicere aliquid impossibile,
negationem: [illegible] propositio dicta [illegible]: videlicet aequivalens Deus
[illegible], et [illegible] existens dicto absoluto assensu Deus existit, et sic
existens absolute per dissensum Deus non existit; inde fit, quod
Deus [illegible], qui [illegible], et [illegible] per assensum Deus existit,
fiat Deus impossibilis, et [illegible] absoluto actu Deus non existit; [illegible]
non existens absolute; [illegible] Deus [illegible] est, [illegible], quo
absoluto actu petrus est homo, fit homo [illegible], et [illegible], at [illegible]
absoluto [illegible] petrus non est homo fit petrus impossibilis, quod ex modo [illegible]
[illegible] fit non homo. [illegible]
[illegible]; [illegible], quod [illegible] ex [illegible] negationem ex [illegible]
[illegible] cui assentitur, quae negationes [illegible] exprimit: et
[illegible] aequivalentes [illegible], [illegible], quod [illegible] ex
parte actus exprimunt; sed quod [illegible], cui [illegible],
[illegible] ex dissensu [illegible], cui dissentit [illegible]
dissensus. Disputatio 2.a De veritate, et falsitate propositionum mentalium
Quaestio [illegible] in quo consistit formalis veritas, et falsitas propositionum mentalium
Caput [illegible] et falsitas: sententia [illegible]
[illegible] cui [illegible]

Disputatio 2.a

De veritate, et falsitate propositionum mentalium

Quaestio 1.a

In quo consistat formalis veritas, et falsitas propositionum mentalium

Caput 1.m

De formali veritate, et falsitate: sententia [illegible] formalia [illegible] constitutione [illegible]
[illegible]

/// In veritate transcendentali propria unius entis realis, scilicet conformitas dicitur cum eo, quo realis, integras, et adequatas constitutiones est [illegible] primarias; in ipsa veritate quarumque mundanae operationis, quibus necessitas dicitur, quae est conformitas dictionis, seu locutionis externae cum iudicio interno: et cum falso quod [illegible] in iudicio interno, potest quis [illegible] falsus proferret, quod [illegible], potest ipse quod mentiri, quia falsus profert difformiter verbo externo iudicio interno falso: [illegible] de veritate et falsitate formali, seu logica, quae solum conveniunt actui intellectus enunciativo, seu iudicativo: de qua communiter, et bene veritas conformitas intentionalis actus enunciativi cum obiecto: falsitas vero difformitas intentionalis actus enunciativi ab obiecto: per verba illa intentionalis conformitas, scilicet difformitas denotatur, quod conformitas [illegible] actus, et obiecti non esse [illegible]; idest, quod [illegible] obiectum esse, seu [illegible] [illegible] conformitatem habent actus, et obiectum [illegible] quod [illegible] substantia, qualitas, etc. [illegible] [illegible] [illegible], quod in [illegible] e de substantia [illegible], [illegible], quod [illegible] scilicet [illegible], [illegible] scilicet [illegible].

Supponitur, quod veritas sit conformitas, falsitas vero difformitas intentionalis, ac [illegible] [illegible] [illegible], in quo [illegible] [illegible] formaliter, seu in quo [illegible] [illegible] veritas [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] magni ponderis [illegible] [illegible], qui [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] antiquitus, veritatis actus esse [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] absolutas [illegible], pro qua sententia [illegible] [illegible] [illegible] falsas; [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] pluries defendunt; quatenus [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible]: in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] hac sententia: ea [illegible] [illegible] [illegible] enunciativo, et [illegible], ita ut [illegible] [illegible] actus [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] intentionalis actus cum obiecto: [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

terminum absolutum, et absque relatione aliqua [illegible] conditionalibus
adaequate sumptum; at autem quid sentiat dominus Petrus Bergerus,
obiter proponam, de primo verbo, quae habet tom. [illegible] partis
[illegible] articulo [illegible]: [illegible] conditionalis [illegible]
[illegible], [illegible], quam [illegible] conditionalis cognoscit, nisi [illegible]
ex quibus realis [illegible] Berchius [illegible], [illegible]
[illegible], [illegible] quae [illegible] communicant cum [illegible] communicatio; [illegible]
[illegible] conditionalis, [illegible] cognoscit, [illegible]
[illegible]: [illegible]
[illegible], quin [illegible], et relationem [illegible]
et paulo [illegible], quae [illegible] paulo [illegible]
[illegible] conditionalis [illegible], [illegible]
[illegible] conditionalis [illegible]
de relatione [illegible].

Porro [illegible] Berchius [illegible]
et [illegible] conditionalis [illegible] cognoscit [illegible]
sed [illegible] obiectum, et [illegible]
[illegible]; [illegible] cognoscere [illegible]
[illegible] illo, quales [illegible], et ex [illegible]: [illegible]
[illegible] plures alias [illegible]: [illegible]
[illegible]
[illegible] cognoscere [illegible]
[illegible], quod [illegible]
[illegible] obiectum [illegible]
[illegible]
[illegible] ex [illegible] non debet esse [illegible]
obiecti, et [illegible], sed [illegible] cognoscit, et [illegible] cum obiecto [illegible]
[illegible]: quales [illegible] obiecti, et [illegible], sicuti
ipsa est primum [illegible], secundario [illegible], et per denomina-
tionem est cognoscens [illegible], [illegible], quod [illegible], quod
[illegible] est [illegible], [illegible], [illegible]. intelligendo [illegible] est [illegible]

perfectissima vivendi ratione [illegible], tamquam ex corporis [illegible] [illegible]
corporalis vindicationem [illegible], sed pro exprimenda unitate formali
alterius: tamquam [illegible] [illegible], [illegible], et [illegible]
expressionis unitatis et formalitatis alterius, unionibus corporis et
ex [illegible]: quod [illegible] praestat, quod data [illegible] formalitate
[illegible] alterius [illegible], et [illegible] unitatis, habet, datas
[illegible] formalitates, datam formalitatem [illegible].

Sed ex [illegible]
[illegible] perfectissimi [illegible], quibus tamquam [illegible]
perfectissimus [illegible]; quare [illegible]
[illegible] relatione formali: datur [illegible]
et [illegible] [illegible] relatione [illegible]
[illegible] facile [illegible]. [illegible], unitatis formalis
[illegible] formalitatis [illegible] alterius [illegible]
[illegible], et [illegible] [illegible] se habere, quod [illegible]
est [illegible] [illegible] [illegible]:
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible], unitatis [illegible] [illegible]
[illegible], [illegible], [illegible] alterius [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible], quod [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] ad plures alias [illegible] in quibus [illegible]
[illegible] facile [illegible].

[illegible]
[illegible]: [illegible] unitatis formalis [illegible], quo [illegible]
[illegible], [illegible] unitas formalis; sed [illegible] formalis
[illegible] se habere, ut [illegible], [illegible]
[illegible]: [illegible] se habere [illegible] unitatis formalis

sed minus consonans. Probatur minor: implicat desinere formalitatem unita-
tis formalis per defectum alicuius ex constitutivis formalis unitatis formalis:
ergo implicat ex eius constitutivis unitatis formalis sed, quo posito, ex
formalitate deficiente, deficiat unitas formalis. Antecedens probatur: implicat de-
ficere formalitatem unitatis formalis ex deficiente formalitate unitatis formalis; sed per
defectum alicuius ex constitutivis formalis unitatis formalis, ex deficiente formalitate
unitatis formalis: ergo implicat desinere formalitatem unitatis formalis per de-
fectum alicuius ex constitutivis formalis unitatis formalis. Maior est evidens;
minor ex minus certa; quia per defectum alicuius ex constitutivis formalis
unitatis formalis, neque deficit formalitas constitutivis adaequate, neque in-
adaequate unitatis formalis; sed non deficiente formalitate, neque constitutiva
adaequata, neque inadaequata ex deficiente formalitate unitatis formalis constituta:
ergo etc.

Confirmatur hoc exemplo. Si deficiente obiecto ita se ha-
bente deficeret unitas formalis, deficeret simul, et non deficeret: hoc
implicat: ergo. Quod deficeret deficiente connotato essentialiter obiecto sic
ita se habenti, ut pendente ad utrumque: probatur ergo: quod non defi-
ceret: ex ablato aliquo constitutivo formalis unitatis manent omnia con-
stitutiva formalia unitatis formalis; manentibus omnibus constitutivis formalis
unitatis formalis, non deficit unitas formalis: ergo ex ablato aliquo constitu-
tivo unitatis formalis non deficit unitas formalis; sed deficiente obiecto ita
se habente non aufertur formalitas aliquod constitutivis unitatis formalis:
ergo manent omnia: ergo manet unitas formalis: ergo non deficit: ergo deficeret simul
et non deficeret. Hoc exemplo pluribus aliis modis confluere potest: scilicet
quod ponamus, et non ponamus positis omnibus aut constitutivis, et non
posito connotato essentiali.

Impugnatur 2°: ex omni obiecto ita
se habente ex intellectu unitas adaequate constituta: ergo obiectum ita se habens
essentialiter connotatur constitutivis unitatis formalis. Consequentia est evidens ex eo
quia omnino ex intellecto ut adaequate constituta constitutivis essentiale
sed est: probatur ergo antecedens: ex omni obiecto ita se habente ex intellectu-

confusum aliquod enuntiabile cum alio enuntiato adaequate continetur: ergo nec veritas. probatur antecedens: confusum aliquod enuntiabile cum alio enuntiato dicunt finaliter aliquid ita enuntiatum sicut est obiectum in se et obiectum ita se habere, sicut enuntiatur absolute; sed hoc requiritur ut intelligatur in recto obiectum ita se habere; ergo et cetera.

Impugnatur 2°. obiectum ita se habere est mere connotatum, et in veritatibus actualibus [illegible] formaliter aliquid denominatur verum in recto obiectum ita se habere [illegible] ad [illegible]; ergo non est mere connotatum in [illegible] veritatibus. probatur consequentia illatio: si obiectum ita se habere esset mere connotatum, et in veritatibus actualibus intelligeretur aliquid formaliter [illegible] esset [illegible]; in recto obiectum ita se habere; sed aliquid formaliter [illegible] adaequata veritatis in recto obiectum ita se habere [illegible] denominative verum; ergo et cetera. Nihil obstat, cum ad denominationem veritatis requiratur forma adaequata veritatis, sed haec [illegible] adaequata veritatis, quae [illegible] in actu [illegible] denominationis.

Impugnatur 3°. obiectum ita se habere denominat aliquid verum, ergo non denominat [illegible]; ergo obiectum ita se habere est forma partialis denominationis; sed partialis forma denominationis est [illegible] denominationis [illegible] veritatis. [illegible] ergo et non [illegible] intelligitur, et [illegible] adaequate forma denominans, et [illegible] denominationis, [illegible] aliquid ergo et adaequata denominativa veritatis [illegible]; adaequata forma denominans, et [illegible] denominationis [illegible] denominationis: ergo [illegible] adaequate forma denominans, et [illegible] denominativa veritatis adaequate [illegible] impugnatur ex his [illegible], quae [illegible] pater [illegible], [illegible]: [illegible] compositus [illegible] ex [illegible] nº: 20: quod homo [illegible] per partes animal [illegible] rationale: 2°. [illegible]

hoc album, operatur [illegible] ex solo subiecto, connotando solum albedinem non tanquam constitutiva concreti albi; sed tanquam requisitum ad denominationem albi: sicut [illegible] de aliis relationibus, seu denominationibus, quae [illegible] petunt plura.

Confirmatur [illegible] praemissa [illegible] constitutivis [illegible]. [illegible] ex [illegible], et [illegible] alicuius [illegible] [illegible] constitutivis [illegible]: [illegible] defectu [illegible] constitutivo [illegible], [illegible] negatur defectus, [illegible] defectus [illegible] alicuius, [illegible] [illegible] non [illegible] aliquo [illegible], non [illegible] adaequate [illegible] constitutiva [illegible] non [illegible] adaequate [illegible], [illegible] adaequatis, [illegible] constitutivis: [illegible], quod [illegible] defectus alicuius [illegible], tale [illegible] non est constitutivus [illegible]; quod [illegible] [illegible] causa, quae [illegible], [illegible] ex [illegible], et [illegible], [illegible] cum qua habet [illegible] constitutivus est: non enim [illegible] alicuius, [illegible] extremo, et [illegible] [illegible] constitutivis albedinis, et [illegible] [illegible] albis et [illegible]: unde [illegible] albedinis, et [illegible] in subiecto [illegible] denominationem albi, et [illegible]. [illegible] sententia [illegible] conclusionem [illegible] propositam.

Caput 23

Patris [illegible] sententia [illegible] conclusione nostra proposita

[illegible]

[illegible]

[illegible] ... 3a [illegible] 2o: [illegible] ex [illegible] ...

[illegible] ... probatur [illegible] ... et [illegible] ... quod [illegible] ... et [illegible] ... 2o: [illegible] ... 3o: [illegible] ... et [illegible]

3o: [illegible] ... ut patet [illegible] ... et [illegible] ... probabilius [illegible] ... 4o: [illegible] ... quod [illegible]

[illegible]

[illegible] intelligere [illegible] aliqua [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] se habente, per

[illegible] ut cognoscatur abstracte intelligi-

bilis intentionaliter [illegible] objecto.

Dicendum [illegible]

[illegible]

se habente [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] intentionaliter [illegible]

[illegible]

[illegible] se habentem [illegible]

[illegible]

intentionaliter [illegible] objecto [illegible]

[illegible] se habente [illegible]

[illegible]

se habente [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] aliquid [illegible] ratione [illegible] intelligibilitas [illegible]

[illegible] propter [illegible] simul [illegible] falsa [illegible]

[illegible] aliquid [illegible] ratione [illegible]

[illegible] aliquid [illegible]

Secundo [illegible]

[illegible] metaphysice [illegible] evidenter, cui [illegible] non [illegible] adaequate [illegible] sed [illegible] simul, et [illegible] habente [illegible] homo, animal rationale [illegible]

Probatur 2o: [illegible] aliquid [illegible] et metaphysice [illegible] et evidenter [illegible] adaequate [illegible] simul, et [illegible] habente [illegible]

[illegible] metaphysice [illegible] et evidenter [illegible] adaequate [illegible] simul, et [illegible] habente [illegible]

[illegible] adaequate [illegible] Deo [illegible] adaequate [illegible]

[illegible] adaequate [illegible] aliquid [illegible] adaequate [illegible] habente [illegible]

[illegible]

Probatur 2°. Quia [illegible] natura [illegible] ... [illegible] ... habere ... [illegible] ... adaequatum [illegible] ... habere [illegible] ... natura [illegible] ... adaequata [illegible] ... mille exemplis ostenditur [illegible]: [illegible] Patre [illegible] ... et Generante [illegible] ... [illegible]

[illegible]

[illegible] 3°: [illegible]

[illegible] ... habere [illegible]

[illegible]

Caput 3um

Subeundo [illegible] flustratibus in negotiis incumbit

[illegible]

[illegible]

[illegible] ; [illegible] Deo [illegible]
[illegible], [illegible] denominari [illegible]
[illegible] Deus [illegible]
[illegible], quia [illegible] ; [illegible]
[illegible]
[illegible] denominationes, denominatio [illegible]
[illegible], [illegible] denominatio: [illegible]
[illegible]
[illegible] perfectionis [illegible] Deo [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] denominatio [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] denominationes [illegible]
[illegible]
[illegible] argumentum [illegible]
argumentum [illegible] perfectionem, [illegible] argumentum [illegible]
[illegible] argumentum [illegible]
perfectio [illegible]
[illegible]
[illegible] perfectio [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] Deo [illegible]
[illegible] perfectio

Objicies:

[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]

[illegible] homo [illegible]

[illegible] habere [illegible]

[illegible]

[illegible] habere [illegible]

[illegible] homo habere [illegible]

[illegible] habere [illegible]

[illegible] ... habeant determinatam veritatem aut falsitatem ... [illegible] ... absolute.

Quaestio 2a

Utrum propositiones habeant determinatam veritatem aut falsitatem determinatam

Caput 1um

Explicatur quaestio an ad propositiones de futuro contingenti absoluto

Pro cuius ... [illegible] ... in medio ... huius difficultatis an propositiones de futuro contingenti [illegible] ... propositiones de praesenti ... aut de praeterito ... determinate, aut ... [illegible] ... veritatem aut falsitatem ... : an vero propositiones de futuro contingenti ... [illegible] ... determinatam veritatem aut falsitatem determinatam ... [illegible] ... a Deo ... determinate ... [illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] homines multitudine
[illegible]
[illegible] homo [illegible]
[illegible] homo [illegible]
homo [illegible] homo [illegible]
[illegible] Philosophus [illegible]
[illegible] Philosophiae [illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] hoc ergo, quod [illegible]
[illegible]
quod [illegible]
[illegible]

-nionis et similes [illegible] [illegible] [illegible] definitio
absolute [illegible] argumenti de [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible], quamvis [illegible] definitio [illegible] absoluto, et [illegible]
esse [illegible] dicitur vera, [illegible] dicitur falsa: [illegible] [illegible]
[illegible], [illegible] Catalogus [illegible] [illegible] [illegible]: [illegible]
[illegible] Philosophorum, [illegible] [illegible] [illegible] est.

2º: [illegible]

[illegible] Philosophica [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] est dicitur vera [illegible] [illegible] [illegible]
dicitur; [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] absolute, [illegible] [illegible]: [illegible] dicitur vera [illegible] dicitur
falsa [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] dicitur [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible], ut absolute [illegible] [illegible] quod [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]: [illegible] dicitur falsa: [illegible] [illegible]
dicitur, [illegible] dicitur absolute [illegible]: [illegible] dicitur vera, [illegible] dicitur falsa
est. [illegible] [illegible] [illegible] dicitur [illegible], [illegible] dicitur [illegible]
[illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] dicitur vera [illegible] falsa, [illegible], quod [illegible]
dicitur [illegible] [illegible] [illegible]: [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] dicitur vera, [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] dicitur [illegible], [illegible] [illegible] [illegible],
[illegible] dicitur [illegible], [illegible] dicitur [illegible]: [illegible] definitio
[illegible] dicitur vera, [illegible] dicitur falsa, [illegible], [illegible] [illegible]
dicitur [illegible], [illegible] [illegible] dicitur, [illegible] dicitur [illegible]
dicitur [illegible].

[illegible] 2o: [illegible] hodie [illegible]

[illegible] hodie [illegible] 3o: [illegible]

[illegible]

5o [illegible]:

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] ex [illegible]

[illegible]

Caput [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

determinatae aut determinate [illegible] veritatis [illegible] sic deter-
minatae [illegible] ad contrarium determinate; si non sit determinata, sed indeter-
minata. ad eas [illegible] determinatae habere [illegible] veritatem
alteram illarum esse determinatam, [illegible] habere determinatae existentiae [illegible]:
[illegible] determinatam, [illegible] in existentia aliqua determinata alteri, etiam
indifferentia ad aliud, ergo. [illegible] existit [illegible] potius determinate [illegible]
[illegible] existit, quamvis prouenit a [illegible] determinatae, eius indif-
ferentia ad unam, et ad aliam: [illegible] de-
terminatae futurae, [illegible], sed [illegible] futurae, [illegible]
futuritio. determinatae prouenit [illegible] indifferentia, ergo si determinata
est [illegible] ad unam, [illegible] determinate [illegible]

Argumentum 2o: si propositiones de futuro contingenti ha-
berent determinatam veritatem, hoc esset potius una, quam altera, potius
[illegible] liberae, et contingentes [illegible] unam, et potius [illegible] non haberent
probatur antecedens: si illae propositiones haberent [illegible] determinatam veritatem, [illegible]
haberent [illegible]; illarum, quae [illegible] alterum esse determinate [illegible]
[illegible] illarum liberam et contingentiam. probatur consequentia, quia quidquid
[illegible] determinate futurum est, necessario futurum est, sed illarum propositi-
onum [illegible] unam, et potius [illegible] determinate futurum est: ergo
necessario, et non libere, et contingenter. confirmatur: si illa [illegible] determi-
nata; illarum alteram cognoscit a Deo determinate futuram, [illegible] cognoscit
a Deo determinate futurum, necessario [illegible], non libere, et contingenter: ergo
[illegible] probatur: quia quod a Deo cognoscitur determinate futu-
rum, nequit non esse futurum; nequit enim [illegible] quod a Deo cognoscitur; ergo
[illegible] necessario [illegible]. confirmatur 2o: supposita veritate illarum propositionum, [illegible] ne-
cessario [illegible]: [illegible] non esset libere, et contin-
genter: probatur antecedens: si possent [illegible] illae propositiones possent esse falsae, sed
supposita illarum propositionum veritate, et sic a Deo de illo obiecto non possent
esse falsae illae propositiones. 3o: si propositiones de futuro contingenti haberent
determinatam falsitatem aut veritatem determinate [illegible], [illegible]
esset [illegible] humana, et [illegible], [illegible] ad

aliquas partes: quod probatur: quia [illegible] necessario ex se [illegible]
[illegible]: si non esset medicamentum [illegible]
ad hoc ut medicamentum, sine adjectione medici: sicut si Deus
nollet salvandos per se esse, tunc nullus salvaretur operibus externis, sal-
vabitur: ut quod per praecepta confirmat, et salutis opera: si nollet
Deus non salvandos, quamvis divinae legis praecepta totaliter implerent,
tamen damnabitur: ut quod praeceptorum operum executio [illegible]
[illegible] est nullam necessitatem habere [illegible] e nullam [illegible]
necessario [illegible] alio.

Ad hanc autem blasphemiam expediendam ex-
plicandus duplex necessitas apud Philosophos, et Theologos recentiores,
altera simplex, et absoluta, altera consequens, sive ex suppositione: prima tollit libertatem,
et contingentiam actus, et obiecti; secunda minime: necessitas autem absoluta
illa est illa, quae vim habet infrustrabilem obiecti, quam supponit obiectum,
nec illius existentiam, [illegible] existentiam talis, tempore existentiae [illegible]
[illegible] libertatem divinam, [illegible] quod [illegible]
[illegible] libertatem [illegible], cum se habeat ex parte causae [illegible]
[illegible] talis quod posita causa [illegible] non possit effectus;
libertatem aufert, et contingentiam actus, et obiecti [illegible], quod actu posita
causa, et illius [illegible] ad operandum [illegible] posita [illegible]
[illegible] libere: [illegible] necessitas
[illegible] existere, quae habet vim infrustrabilem obiecti supponendo
obiectum, et ipsius existentiam [illegible]: ut
[illegible] quod [illegible]: fundatur haec necessitas in
evidenti illo naturae principio: quidquid est, dum est, necesse est esse, dum
est: quidquid non est, necesse est non esse, dum non est: ex quo [illegible]
[illegible] necessitas [illegible], necesse
est [illegible], necesse est [illegible] necessitas
intellectus nostri contingentiam, et libertatem [illegible]
[illegible] ad illa; sed illa supponit [illegible] libertatem pro-
posita.

Venio ad pondus [illegible]

probabilius, consequentiam nego; ad huius probationem distinguo maiorem:
quidquid absolute de facto futurum est, necessario futurum est in
sensu absoluto, et composito, nego maiorem; in sensu diviso, et explicando:
quod certum, et praesciptum [illegible] absolute futurum sit in sensu diviso
certum, sit de facto futurum [illegible] ad [illegible], et [illegible]: ex quibus [illegible]
nunc in tempore de facto existenti, ut probavimus [illegible]: [illegible]
quod absolute futurum de facto ut ponit [illegible] futurum de facto, immo
et illa [illegible], quae [illegible] in tempore [illegible] praesentia de facto falsa:
unde [illegible], in sensu diviso [illegible] de facto existenti [illegible]
[illegible], ut [illegible] de facto. ad [illegible]
[illegible], nego maiorem: ad probationem dispositionis: quod a Deo [illegible]
de facto futurum, [illegible] ex [illegible] quod [illegible]
[illegible] futurum [illegible]; absolute, et [illegible]
[illegible], [illegible] de [illegible] praesentia [illegible]
[illegible] [illegible], [illegible] ad [illegible]: [illegible]
[illegible] [illegible], et de facto [illegible]
[illegible]; ut ex [illegible] Patres [illegible] Deo [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible], [illegible] de [illegible] quod [illegible]
[illegible] quod [illegible]
[illegible], [illegible], [illegible]
[illegible], [illegible] [illegible] de [illegible]
[illegible], [illegible], et [illegible], [illegible] quod [illegible]
[illegible] de [illegible] futuro [illegible], [illegible]
[illegible], [illegible] de [illegible], [illegible]
[illegible], [illegible], [illegible]
[illegible], illa autem [illegible] [illegible].

Ad [illegible]

[illegible], [illegible] [illegible], et [illegible]
[illegible] [illegible], [illegible], [illegible], et [illegible]
[illegible]: [illegible], et
[illegible] pro tempore futuro, ut [illegible], et [illegible]

[illegible]

nulla [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] 85

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] 18

[illegible] figura [illegible] ex [illegible] et [illegible] mundi [illegible]

[illegible] humanae [illegible] et [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] quia [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] unde [illegible] aliquo [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] quod illa [illegible] in [illegible]

[illegible]

[illegible] simul vera et falsa [illegible]

Quaestio 3a

[illegible] propositio [illegible] simul vera, et falsa [illegible]

[illegible]

Prima conclusio

[illegible] simul vera, et falsa [illegible]

[illegible] simul vera et falsa [illegible]

[illegible] vera [illegible] simul [illegible] falsa [illegible]

[illegible] falsa simul [illegible] vera [illegible]

[illegible] simul vera, et falsa [illegible]

[illegible]

[illegible] ideo [illegible] quia illa [illegible] propo-
sitio in mundo, [illegible] duplici contradictione [illegible]
[illegible] impossibile est in mundo propositio [illegible]
contradictoriae simul [illegible] sed propositio [illegible] falsa [illegible] duae contradictoriae [illegible]
simul [illegible] Maior est evidens; probatur minor: propositio [illegible] falsa
[illegible] simul [illegible] duae contradictoriae [illegible] simul [illegible]
propositio [illegible] et [illegible] propositiones
[illegible] falsa [illegible]
[illegible] illa [illegible] illa [illegible]
[illegible] duplici contradictione [illegible]
[illegible] impossibile in mundo [illegible]
[illegible] vera [illegible] duae contradictoriae simul
[illegible] vera [illegible]
[illegible] vera [illegible] contradictoriae [illegible] vera [illegible]
contradictoriae [illegible] simul [illegible] falsa [illegible] vera [illegible]
contradictoriae simul [illegible] duae contradictoriae simul [illegible]
[illegible] in mundo [illegible]
[illegible] vocali [illegible] propositio [illegible]
[illegible] in mundo [illegible] propositio [illegible]
[illegible] falsa [illegible] duae contradictoriae simul [illegible]
[illegible] vera [illegible] falsa [illegible]

[illegible]

Casu dato, quo possibile esset [illegible] in mundo, esset [illegible] vera [illegible] falsa
[illegible] et non est [illegible] quia illa propositio simul
[illegible] vera et [illegible] falsa [illegible] propositio [illegible] falsa [illegible] duae contradictoriae
[illegible] simul [illegible]
[illegible] duae contradictoriae simul falsae [illegible] falsa
[illegible] nulla propositio falsa
[illegible] contradictoriae [illegible] falsa [illegible]
[illegible] contradictoriae [illegible]
[illegible] propositio particularis [illegible] falsa [illegible] quod

[illegible]

[illegible] vera et falsa [illegible] falsa [illegible] falsa [illegible] falsa [illegible] falsa [illegible]

[illegible] falsa [illegible]

[illegible] multo [illegible]

[illegible]

[illegible] collationes [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] falsa [illegible]

[illegible] falso [illegible]

[illegible] distinguendi [illegible]

[illegible] falsi [illegible]

[illegible] adequate [illegible]

[illegible] ipsa [illegible]

[illegible] falsa [illegible] et ipsa [illegible]

[illegible] inadequate

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] quaestionis [illegible]
[illegible]

Dicendum est [illegible] [illegible]
[illegible] quod [illegible] falsa [illegible]
[illegible] probabile [illegible]
[illegible] peccatum [illegible] quod [illegible]
[illegible]

Dicendum est [illegible]
[illegible] falsa [illegible] resolutionis [illegible] probabile [illegible]
[illegible] peccatum [illegible] peccaminosa [illegible]
[illegible] peccati [illegible] peccat [illegible]

[illegible]
est, [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] quod [illegible] quia [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

Hoc ideo [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] quae [illegible]
[illegible] pro [illegible] tempore [illegible]
[illegible] pro aliquo tempore [illegible]
[illegible]
[illegible] si semel vera [illegible]
[illegible]
[illegible] nunquam [illegible] in nullo [illegible]
[illegible] falsa, debent [illegible]
[illegible] nullo tempore [illegible]
[illegible] tempore, [illegible] tempore [illegible] simul, [illegible] vera
[illegible]
[illegible] si semel [illegible] vera [illegible]
[illegible] debet [illegible] tempore, [illegible]
[illegible] nullo tempore debet [illegible]
[illegible]

[illegible] aut se mel [illegible] aut [illegible]

Notandum [illegible]

[illegible]

[illegible] tempore [illegible] falsum [illegible] tempore [illegible]

[illegible] falsa [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

<u>homo, qui</u> [illegible]

[illegible] et falsa [illegible]

[illegible] modo [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] sed [illegible]

[illegible]

[illegible]

Probatur [illegible]

explicatur modus, quo propositio de praesenti [illegible] tempus praesens [illegible]

[illegible] <u>homo existens</u> [illegible] hominem existentem [illegible]

[illegible] modo [illegible]

[illegible] sed [illegible]

[illegible] et [illegible] hominem existentem [illegible]

[illegible]

[illegible] quodlibet tempus praesens [illegible] absque [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] <u>homo existens</u> [illegible]

[illegible] hominem existentem [illegible]

[illegible]

in instanti [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] coexistentis

et sic distinguendo, est de instanti, sicut de [illegible] instanti praesentis, et
[illegible] [illegible] ergo [illegible] [illegible] instanti [illegible] quia [illegible] [illegible]
extra nunc, ergo [illegible] in instanti [illegible], quod [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] propositio futuri contingentis [illegible] [illegible]
praesentibus et sibi coexistentibus, ut eadem subsistentia praesentis
et sibi coexistentis [illegible] in quibus [illegible] praesens, et sibi
coexistenti habet propositiones, et [illegible] [illegible] [illegible], [illegible]
[illegible] diverso [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
deducitur?

Ratio [illegible]

Argumentum [illegible] [illegible] [illegible]

Arguitur primo

Sumptis omnibus, quae [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].
propositio futuri contingentis [illegible] [illegible] contingens in duratione [illegible] aut in duratione
[illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in duratione [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] aut in [illegible] duratione
aut in pluribus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] propositio semper vera [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] propositio semper [illegible] falsa, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] futuri contingentis [illegible] duratione [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] propositio semper [illegible] vera [illegible] [illegible], semper
[illegible] falsa, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] vera, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
durationis. [illegible] [illegible] [illegible] futuri contingentis [illegible] duratione [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] aut [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] nulla [illegible] [illegible] [illegible] sem-
per vera, [illegible] [illegible] semper falsa [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] quos [illegible] [illegible] pluries [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

Respondeo

[illegible] [illegible] [illegible] futuri contingentis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] a [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] duratione
[illegible] tempore, sibi praesenti, et sibi coexistenti [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] homo [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

illas [illegible], [illegible] modo [illegible] illas [illegible], quod [illegible] illa [illegible] [illegible] illa, quas [illegible] quod [illegible] modo [illegible] modo illa [illegible] exemplo.

[illegible] quod [illegible] quod [illegible] homo [illegible] quod [illegible]

[illegible] quod [illegible]

regere. Hactenus Magistratus ex ibi quae ad humanum modo [illegible] [illegible] attinent, [illegible] [illegible] complectuntur absque [illegible] ut debuimus, pro viribus [illegible] imperfecto per capita, sed pro [illegible] ad receptione, et [illegible] [illegible] [illegible] tempus, e [illegible] [illegible] liber 3us Logicae de discursu mentali a libro illato de priori, et posteriori resolutione..

Liber 3us Logicae

De discursu mentali a libro illato de priori et posteriori resolutione

Plura praemittimus in 3o opere [illegible] libro [illegible] naturae [illegible] [illegible] sive [illegible]: plura [illegible] [illegible] [illegible], quae [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], aliis doctrina [illegible], aliis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] expressuri: [illegible] de discursu [illegible] [illegible] libro, quae [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] praedictis de priori et posteriori resolutione, sive Analitica [illegible] [illegible] [illegible] resolutione [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]: [illegible] quae [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] discursu mentali [illegible]. [illegible] discursu, [illegible] [illegible] [illegible], et [illegible] [illegible]. [illegible] definitio discursus, et aliquibus dubiis expeditis explanatur.

Disp.o 1a

De discursu mentali in communi

Quaestio 1a

De discursu cognitis [illegible] [illegible] et [illegible] requisitis.

Caput 1um

Definitio discursus, et aliquibus dubiis expeditis explanatur

Discursus ex vi definitionis intellectualis progressio ex uno in aliud [illegible]: [illegible] progressio

analogica [illegible] beati; sicut enim motus [illegible]
[illegible] loci movet: [illegible] movetur [illegible] rationalis [illegible]
[illegible]: per [illegible] ex una rationalis creaturae [illegible], quod debeat una
creatura alia aliquo modo causari, [illegible] una creatura cognitione [illegible]
[illegible] ad alias creaturas cognoscendas eo genere causalitatis et motionis, qua
nos modo explicavimus. [illegible] ex una rationalis creaturae [illegible]
in alios [illegible] fidei: [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]

[illegible] fidelis et [illegible]: ille est, qui [illegible] cognitionis [illegible]
[illegible], quam [illegible] habeat, et [illegible]
[illegible] cognitio [illegible]
[illegible] in [illegible]
[illegible] in hoc modo cognoscendi [illegible]
[illegible]
[illegible] cognitio [illegible]
[illegible] habenda [illegible] et in hoc [illegible]

[illegible] attribuunt, [illegible] in malis et falsis, [illegible]

[illegible] in falsis et malis [illegible]

[illegible] malis [illegible]

[illegible] cognoscere duo extrema [illegible]

[illegible] extrema

[illegible] falsis, et malis [illegible]

[illegible] malis, et [illegible]

[illegible] 3°, [illegible] falsis, [illegible]

[illegible] falsis [illegible]

[illegible]

[illegible] animal [illegible] hic [illegible] qui

habet [illegible] lux [illegible] animal

[illegible]:

[illegible]

[illegible] sed [illegible] aequivalens [illegible]

[illegible] hoc [illegible] falsis, [illegible]

[illegible] cogn-

[illegible] homo est animal, [illegible] homo [illegible]

[illegible] hominis [illegible] animal [illegible] hominem

[illegible] est animal.

[illegible]

[illegible] homo [illegible] anima

[illegible] homo cognoscendo [illegible] hominis [illegible]

[illegible] homo [illegible]

[illegible] est homo, et homo est animal [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] quod [illegible] fit [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] medio [illegible]

[illegible] connexione [illegible] et [illegible], [illegible] ad [illegible]

[illegible] assensus, quia [illegible] habet [illegible], [illegible] hoc autem cognitio [illegible]

[illegible] est [illegible] et [illegible], [illegible] ad assensus [illegible]

[illegible] animal [illegible]

[illegible] animal, et [illegible]

Ad 2. [illegible]

[illegible] illationis [illegible]

[illegible]

[illegible] cognitio est assensus et [illegible] connexionis [illegible]

[illegible] sed assensus et [illegible]

[illegible] et [illegible]

[illegible] illationis, sive de connexione [illegible], et

[illegible] ad assentiendum [illegible]

[illegible] sed [illegible] illa cognitio [illegible]

ad assentiendum [illegible] dissentiendum [illegible]

[illegible] illationis [illegible] dissentiat illationi et [illegible]

[illegible] et [illegible]

Ad 3. [illegible] ex [illegible] respondendo [illegible]

[illegible] argumentibus [illegible]

[illegible] illationis, sive connexionis [illegible]

[illegible] illationis [illegible]

[illegible] quod [illegible] illationis, sive connexionis [illegible]

[illegible] connexionis [illegible]

[illegible], sive [illegible] illationis. [illegible] negamus [illegible], negamus [illegible]

illationis; sed negamus quod [illegible]

[illegible] illationis, sed [illegible]

[illegible] illationis, sive connexionis [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] animal.

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

conclusio, cum sic dicitur, Petrus est animal, quia tunc conclusionis subiectum
est in syllogismo superius positio, habens [illegible] per
praemissas; immo et habeat [illegible] numero aliud, quam modo conclusionis
ex praemissis in illo syllogismo expositorio, Et animal [illegible]
est animal: ergo Petrus est rationale; [illegible] numero [illegible] modo [illegible]
[illegible] habens [illegible] per praemissas, modo [illegible] praemissa
et [illegible] habeat [illegible] per praemissas [illegible]: ergo [illegible]
[illegible] conclusio, non habens [illegible] praemissarum.
[illegible]

syllogismo ex positorio Carolus est homo et Rex: hic homo est Carolus: ergo
homo est [illegible] Rex [illegible] quia conclusio [illegible] habet [illegible]
praemissarum, [illegible] hic, [illegible] praemissa [illegible]
quam hic [illegible]: quod [illegible]
[illegible] syllogismo [illegible] ex [illegible]
[illegible] praemissa [illegible]: [illegible], hic homo
est homo et Rex. Carolus est hic homo: ergo Carolus est homo et Rex [illegible]
conclusionis [illegible]
[illegible] conclusionis, quia modo
[illegible] syllogismo [illegible]: ergo [illegible] conclusio
[illegible] conclusionis; [illegible] conclusio [illegible]
[illegible] praemissis [illegible]
[illegible]

conclusionem [illegible]: [illegible] conclusionem [illegible]
[illegible] praemissarum [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] conclusio [illegible]
[illegible] praemissarum: [illegible]
[illegible] habent [illegible] praemissarum [illegible].

[illegible]
et nunc habet [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

Dico ergo.

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

quia rationem subiecti excepto subiecto analogo ... est ex. gr. homine nostri
... subiecti, maximo ... subiecti ex primo homines ...
... humano subiecti ex primo animali ... communi obiecti
... ex primo ... obiecti.

Probatur 2a pars.

quia conclusio est in attingentia subiecti obiecti medii syllogismi subiecti
medii syllogismi est obiectum premissarum, ergo ... ; quia
conclusio non attingit subiecti obiecti premissarum. ... probatur ... :
conclusionem ... : omne petrus est animal, solum attingit subiecti,
quod subiecto enuntiatur; sed ... subiecti ... neque ...
medium illius syllogismi quod est *homo*: ergo ... obiecti subiecti attingit.
2o probatur: ... subiecti ... hoc omne *petrus est animal quia*
est homo, ... *omne petrus est animal*, ... quod ...
attingit subiecti ... medii syllogismi ... : ergo. 3o probatur ...
... omne *petrus est animal quia est homo*, ... sed ...
... et ... conclusio, ... premissarum, quod
est ... et ... premissarum, ... subiecti
syllogismi ... conclusionis ... probari ... conclusio: ... ergo
... , quod conclusio attingit obiecti premissarum, ...
... et ... premissarum ... ; sed ...
... et ... premissarum ... quod subiecti
... obiecti attingit, ... et ... premissarum obiecti, cui ... : ergo etc.

Dices ex ...:

... conclusionis debet ... qui ... : ergo ...
... conclusionis, ... sed hoc non
est ... quod conclusio attingit subiecti obiecti premissarum: ergo illud
subiecti attingit. ... : ... conclusionis ... ; ergo illarum
obiecti ... attingit. ... : ... premissarum est ... subiecti ...
... , ... conclusio ... obiecti premissarum: ergo debet ...
... subiecti ... conclusione. ... : ... ; ... tale est

illud probatur quia [illegible] actus; sed [illegible] actus [illegible] probatur obiectum [illegible], [illegible] illud [illegible] attingeret [illegible] per [illegible] a[illegible] actus [illegible], probatur [illegible] attingendo [illegible] obiectum [illegible]. [illegible], et semper debet [illegible] actus [illegible], probatur [illegible] obiectum [illegible] attingendo: [illegible] nulla [illegible] repugnantia [illegible] [illegible], [illegible] [illegible], semper debet.

Ad [illegible] respondeo ad [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible], [illegible] illud, [illegible] actus [illegible] [illegible], [illegible] [illegible], [illegible] [illegible], quia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] actus [illegible] [illegible] [illegible] habere [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible], quia [illegible] [illegible] actus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], quia [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quod [illegible] [illegible] [illegible] habere [illegible] [illegible] [illegible] quod [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] quod [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] habere debet [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] debet [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] obiectum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], quia [illegible] [illegible] habere [illegible] [illegible] actus, [illegible] [illegible] obiectum [illegible] attingere [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] obiectum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] obiectum, quia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] actus, [illegible]

[illegible] ex motione [illegible] expressam [illegible], [illegible] [illegible] experimus [illegible], et quomodo [illegible] et nutrientes praeparentur ad fontes alluviones? Caput 1um praevia difficultati fit satis.

Quaestio 8a

An, et quomodo [illegible], et nutrientes praeparentur ad fontes alluviones

Caput 1um

Praeviae difficultati fit satis

Cum duplex sit genus praeparationis [illegible] duplex [illegible] causandi [illegible] alluviones [illegible]: [illegible] praeparationis sunt [illegible] praeparationis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] praeparationis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] alluviones [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] alluviones [illegible] [illegible] causandi et concurrendi modo ad [illegible] effectus, quos [illegible] [illegible] [illegible] difficultate [illegible] [illegible] singulis [illegible] causandi, et [illegible] modo [illegible].

[illegible] alluvio [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] alluviones [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] causandi [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] alluviones [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] causandi [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

[illegible] [illegible] [illegible] causa [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] finis [illegible] movent [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] causae [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

[illegible] in hoc genere causae [illegible] [illegible], [illegible] [illegible], [illegible] causa finalis extrinseca [illegible] de [illegible] [illegible] finis extrinsecus [illegible] [illegible] [illegible] finis [illegible] finis extrinseci [illegible] quia [illegible] causalitas [illegible] [illegible] [illegible]. Causa finalis extrinseca [illegible] [illegible] [illegible] quae [illegible] quae causat [illegible] quae movent [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] causalitas [illegible] causa finalis [illegible] [illegible] quae causa movere [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] finis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] causa finalis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] causa finalis quae [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

Probatur [illegible] [illegible] causa finalis extrinseca quae [illegible] [illegible] [illegible] movent [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] causa finalis [illegible] quae [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] causa finalis quae movent [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sunt causa finalis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

[illegible]

[illegible]

Caput 29

De magnitudine [illegible] contemplationis

[illegible]

[illegible] quod [illegible]
[illegible] illud [illegible] qua [illegible]
[illegible] quod [illegible]
[illegible] illud [illegible]
[illegible] illud [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] summi [illegible] quod
[illegible] quod [illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] quod
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] quod [illegible]
[illegible] animal [illegible]
[illegible]
animal [illegible] animal
et [illegible]
[illegible]
animal [illegible]
[illegible] animal [illegible]

[illegible] illud [illegible] ex [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] in [illegible] illa epistola de obedientia [illegible]
[illegible] [illegible] animi [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
quod sibi veri speciem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] cognitio
[illegible] evidentia [illegible] illa [illegible] potest voluntas [illegible]
hunc Petrum, qui [illegible] [illegible] Christum: [illegible] cognitio [illegible]
evidentia [illegible] [illegible] [illegible], necessario assentiri, [illegible] quod [illegible] sentire
[illegible] [illegible] [illegible] ut vero.

[illegible] illud [illegible]: si [illegible]
[illegible] hunc [illegible] Petrum [illegible] animal [illegible] [illegible] [illegible],
et cognitione evidenti [illegible] illationis: [illegible] Petrus est animal [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible], et [illegible] falso [illegible] ut falso: [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et cognitione evidenti
[illegible] huius illationis: [illegible] Petrus est animal, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] se [illegible] [illegible] [illegible] Petrum [illegible] animal [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]:
[illegible] [illegible]: [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] falsum
et [illegible] necessario ut verum, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
falso [illegible] [illegible].

Dico ex [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] sentiri:
[illegible] [illegible] [illegible] semper [illegible] [illegible] [illegible] quando [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]: [illegible] [illegible], et habita cognitione evidenti de bonitate
illationis potest [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] dubitare [illegible] [illegible] illationis, et hunc
[illegible] negare potest [illegible]; [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]: at habita cognitione [illegible]
[illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sentiri.

Obiectio 10. [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] necessitate [illegible]

ius, sive [illegible] adeo positis omnibus praerequisitis, et cognitione evi-
dente [illegible] illationis, [illegible], sive [illegible]
[illegible], [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible], et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
quod possit aliquid [illegible] [illegible] [illegible]: [illegible] [illegible] [illegible]
et [illegible] [illegible] [illegible], [illegible], et [illegible] [illegible]
probatur [illegible]: [illegible] positis omnibus praerequisitis, et cognitione evidente
illationis [illegible] [illegible] [illegible]: [illegible] metaphysica [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quod exercitum. [illegible] [illegible]
[illegible]: adeo positis omnibus praerequisitis, et cognitione evidenti illationis,
[illegible] [illegible] [illegible], [illegible] per voluntatem liberam ad aliam [illegible]
[illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]: [illegible]: [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] aliqua [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible]: metaphysica [illegible]
[illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], et [illegible] [illegible]
[illegible]; [illegible] positis praerequisitis omnibus, et [illegible] habito de evidenti illa-
tionis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]: [illegible],
quod plures simul [illegible] [illegible] [illegible] quibus [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]: [illegible] [illegible] [illegible] metaphysica [illegible] positis omnibus praerequisitis
[illegible] omnibus praerequisitis, et cognitione evidenti illationis [illegible]
[illegible] [illegible]: [illegible] [illegible] quod exercitum.

[illegible]

[illegible] [illegible]: [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]: [illegible] [illegible] omnibus praerequisitis, et cognitione evidentis
illationis habita [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]: [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]: [illegible] [illegible] quod exercitum. [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]: [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] cohiberi
[illegible] [illegible] per voluntatem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]: [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] voluntatis [illegible]

[illegible] per [illegible], et loquendo de bonitate [illegible]

Respondeo [illegible]

[illegible], et negando minorem [illegible]: non enim regulata [illegible]

[illegible] sunt [illegible], alia negativa sunt, [illegible] impeditiva.

[illegible] per [illegible], et loquendo de bonitate [illegible] habent [illegible]

[illegible] regulata [illegible] sunt impeditiva, [illegible]

[illegible] loquendo [illegible] voluntas [illegible], et [illegible]

[illegible] difficultas [illegible]

[illegible] impeditiva per [illegible]

et loquendo [illegible]

[illegible], quod [illegible]

[illegible]

[illegible], et [illegible]: [illegible], et [illegible]

[illegible]: et [illegible] voluntatis [illegible]

[illegible]

[illegible] per [illegible], et loquendo [illegible]

[illegible] voluntatis [illegible]

[illegible] impeditiva [illegible]

[illegible].

[illegible] habet [illegible] regulata, [illegible] efficiente [illegible]

[illegible] eliciendus [illegible] loquendo [illegible]

[illegible], et loquendo [illegible] habet [illegible] regulata, [illegible]

[illegible] eliciendus [illegible]

[illegible] experientia [illegible]

[illegible] impedimentis [illegible]

[illegible] syllogismo

[illegible]

Quæstio 5.a

De syllogismo, syllogismi modis et figuris aliqua [illegible] exponuntur.

Ad eaque

de syllogismorum natura, figuris in nostro compendio notavimus, pauca que deberemus superaddenda [illegible] per [illegible] brevissimis [illegible] propter [illegible] aut [illegible], [illegible] primum [illegible] media. [illegible] antiquis, [illegible] propositio [illegible] Dialectica [illegible] est [illegible] media [illegible] syllogismi [illegible] extremitatis maioris et minoris ex terminis [illegible] syllogismi ego [illegible] [illegible] [illegible] simpliciter [illegible] illa dici [illegible] media ex [illegible], [illegible] illa [illegible] media ex [illegible] [illegible] quaecumque media ex [illegible] [illegible] illa media ex [illegible] est, que in medio [illegible]; illa media, que medio [illegible] ut homo est animal, [illegible] est homo: [illegible] est animal: animal [illegible] de homine, quod est medium; [illegible] media ex [illegible]: [illegible] hominem; [illegible] media: [illegible] media ex [illegible] in loco [illegible], [illegible] media [illegible] syllogismo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] habet [illegible] [illegible] figuras [illegible] media ex [illegible] [illegible] [illegible] homo est [illegible]; a [illegible] aliquod [illegible] [illegible]

[illegible] loca [illegible]

[illegible] figura [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] conclusio: sed [illegible] minores

[illegible] : [illegible] particulares

[illegible] Cesare et Camestres [illegible] particularibus [illegible], et Darapti [illegible]

et Datisi; [illegible]

[illegible]

[illegible] syllogismi [illegible]

[illegible] Darii [illegible]

nullus homo [illegible] nullus homo [illegible]

[illegible] syllogismus [illegible]

[illegible] syllogismi [illegible] extremitas

[illegible] homo, [illegible] conclusionem. [illegible] syllogismi [illegible]

[illegible] conclusionem [illegible] negativis [illegible] Festino Baroco Felapton

[illegible] Ferison [illegible]

[illegible] conclusio [illegible]

[illegible] medium,

extremitas [illegible] conclusionem [illegible]

[illegible] figura [illegible]

[illegible] animal, aliquod [illegible] animal; [illegible] aliquod [illegible]

[illegible] aliquod homo [illegible]

Ceter

[illegible] Galleni figura

[illegible] :

medius [illegible] figurae,

sed [illegible] medio,

[illegible] prima [illegible]

[illegible] figura [illegible]

[illegible] extremitas [illegible] :

[illegible] extremitas [illegible] figura

illa, [illegible] prima [illegible] propositione [illegible]

[illegible] medius [illegible]

fiat hoc in isto syllogismo: omne rationale [illegible] figurae, ut in isto: *omne homo est animal, sed animal est substantia; ergo homo est substantia*, in quo medium est, in maiori extremitate demonstratur praedicatum, in qua minor extremitas, scilicet *homo*, subjicitur medio, et in conclusione eidem maiori extremitati subjicitur: unde hanc figuram gradationem aliqui appellarunt, quia per figuram gradus est, et modus ipse patet.

[illegible] quartae figurae [illegible] quam Galenus [illegible], in qua [illegible] figura collocat conclusionem [illegible] medium [illegible] eatenus [illegible] conclusio indirecte, quatenus minor extremitas praedicatur de medio; sed [illegible] in ea, et 3a figura [illegible] minor extremitas de medio praedicatur: ergo [illegible], in [illegible], et 3a figura [illegible] minor extremitas, quae est subjectum conclusionis, et maior, quae est praedicatum, quatenus illas [illegible]: ergo quatenus [illegible] maior, et minimum subjicitur; et quatenus subjicitur [illegible] minor, et minimum praedicatur. [illegible] et postrema de demonstratione illius principiis, et [illegible] quaestio de essentia demonstrationis, et praerequisitis ad illam. Caput 1um de definitione divisione demonstrationis, et conditiones ad ipsas requisitas declarantur.

Disputatio 2a

De Summa de demonstratione, et illius principiis [illegible]

Quaestio 1a

De essentia demonstrationis, et praerequisitis ad illam

Caput 1um

Definitio, divisio demonstrationis, et conditiones ad ipsas requisitas declarantur

[illegible]

[illegible] demonstratio est, quae [illegible] definitio: est syllogismus ex veris et evidentibus [illegible] conclusionem ex praemissis [illegible] et evidentibus. Hanc definitionem [illegible], cum ad conditiones requisitas ad demonstrationem [illegible] demonstratio in [illegible], et [illegible] a priori, et a posteriori [illegible]

atque modus, quo discursus in hac specie discurrimus. Demum nudo [illegible] est illatio evidens effectus physici, vel metaphysici, per causam physicam aut metaphysicam infallibiliter inferens [illegible] ex quo datur [illegible] modo datur sol: ergo modo datur lux: eius argumentum ex modo ad demonstrationem est, quia est causa physica lucis: [illegible] metaphysicae: ergo datur animal rationale: datur risibile: modo datur animal rationale: ergo modo datur risibile: eius argumentum ex modo animal rationale, quatenus causa, sive radix [illegible] a risibili. Demonstratio quia est duplex alia a posteriori, alia a concomitanti. Illa est illatio evidens causae physicae, vel metaphysicae per effectum physicum aut metaphysicum infallibiliter inferens eius causam: ut quidquid [illegible] est [illegible], [illegible] est animal: ergo datur dies, datur sol: modo datur dies: ergo modo datur sol. Demonstratio a concomitanti est illatio evidens [illegible] infallibiliter [illegible] illius, [illegible] causae [illegible] illius [illegible] extremi unio extremum [illegible] modo extremi unio: ergo modo extremum [illegible]: [illegible] demonstratio quia a concomitanti.

Plura sunt quae requiruntur ad demonstrationem quae vocantur praecognita, et praecognitiones: illa sunt quae praesupponenda ante demonstrationem [illegible] principiis, subjectum, et passio. Principia sunt [illegible] quarum veritas ad demonstrationem assumuntur: ut totum est maius sua parte. Subjectum est id de quo aliquid in demonstratione enunciatur, passio id quod enunciatur: ut subjectum [illegible] est [illegible], et [illegible] passio: ergo [illegible] materia [illegible] praedicatum physicum est subjectum [illegible] demonstratio, et maxima est passio [illegible] quae demonstratur. Praecognitiones sunt cognitiones illae quae ad [illegible] demonstrationem praerequiruntur, quibus [illegible] explanabimus [illegible] praecognitionem, id est cognitionem evidentem [illegible], quae [illegible] ad syllogismum demonstrativum requiruntur [illegible] requisitio [illegible] quae [illegible] ex quibus [illegible]

[illegible] Philo[illegible] [illegible].

[illegible]

[illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] clara, et perfecta evidentia adeo connexionis, [illegible]
notitia obiecti. [illegible] per principia, et claritas eorum evidentiae [illegible]
[illegible] adeo connexionis [illegible] [illegible], et evidenti obiecti: v.g. [illegible]
[illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] v.g. [illegible]
[illegible], qualis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

Alia

aliqui [illegible] evidentia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], et [illegible]
[illegible] immediatam, [illegible] [illegible] [illegible], quae [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] evidentibus [illegible], immediatis, et [illegible] [illegible]
[illegible] evidens est quae [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] demonstrative
quodlibet est [illegible] [illegible] evidens immediata illa dicitur, [illegible]
[illegible], et [illegible] nullum aliud medium ex quo [illegible] demonstrari: ergo
homo est animal [illegible] evidens mediata dicitur illa [illegible] [illegible],
et [illegible] medium quoddam aliquod, ex quo demonstrari [illegible] [illegible]: ergo
homo est [illegible]: [illegible] homo [illegible] [illegible] quod [illegible] [illegible] animal ex quo
[illegible] demonstrari illud [illegible] [illegible] [illegible]: ergo [illegible] animal est [illegible]
homo est animal: ergo homo est [illegible]. [illegible] evidens [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]: [illegible]
est [illegible], [illegible] [illegible] demonstrari: [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] evidentia [illegible], Physica, et [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible], quando ex [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] evidens [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]:
[illegible] evidentia evidens [illegible] est [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] Physica evidentia [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]; [illegible] evidens
Physica est [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible]
[illegible] evidentia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] absoluta

probat, non est tamen evidens metaphysice esse Deum existere, hominemque animal rationale.

Solent hoc aliquid quaerere, num syllogismus metaphysice [illegible] ut sit demonstratio? Syllogismus enim syllogismus [illegible] illum, qui ex una praemissa evidenti, et alia certa fide divina: ut est [illegible] Christus dominus est homo; ergo Christus dominus est risibilis. Vocatis est quaestio: alii negant, affirmant alii: and [illegible] et [illegible] demonstrationem [illegible] ex praemissis [illegible] evidentiis [illegible] ut [illegible].

C. 12

De demonstratione conclusionis sub [illegible] praemissis [illegible].

Diximus de [illegible] syllogismo demonstrativo conclusionem [illegible], et evidentem ex praemissis [illegible], et evidentibus: [illegible] num utraque praemissa [illegible] simul [illegible] evidentia, aut [illegible] conclusionem, aut [illegible]: ipsa quaestio [illegible] plura [illegible] praesupponit [illegible] de [illegible] praemissarum [illegible] conclusionem [illegible], de quo [illegible] nulla [illegible] [illegible] sed de [illegible] certitudine, et evidentia [illegible] de praemissis [illegible] sumptis, sive quod [illegible] non [illegible] conclusionem [illegible] ex [illegible], sed [illegible] utraque: evidens enim [illegible] est [illegible] ex praemissis [illegible] evidens, et conclusio [illegible] ex praemissis [illegible] evidens, et [illegible] conclusio [illegible] evidens [illegible] [illegible] in pluribus [illegible], quia de [illegible] [illegible] quantitatem [illegible] est [illegible], quae [illegible] ex praemissis est [illegible] adaequatum est [illegible]; sed ex [illegible] adaequate [illegible] conclusio evidens, [illegible]: [illegible] utraque praemissa [illegible] esse evidens [illegible] conclusio evidens, [illegible] examinat [illegible] [illegible] quaestionem de certitudine aut evidentia [illegible], aut [illegible] quae solet dici [illegible], et [illegible]; [illegible] enim [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] existere, quo [illegible] a [illegible] [illegible]

ob

obtinent, quando sunt scita, et pro claritate sortiuntur claritatem prae-
missarum, et dispositionem, quam ipsae habent in praemissis, et vinculo propriae;
sed de evidentia, et certitudine habituali, quae ex motivo, ex ipsa
visione desumitur, et quae ut clara et perspicua ab ipso firma adhae-
sionibus ad objectum.

Quemadmodum plures modi [illegible] est difficultas
huius expeditio, ex eo quod duplici conclusione [illegible] 1a est: praemissae
formales simul sumptae eo ipso non debent non debere sortiri evi-
dentiam aliam conclusionis, nec contra. Dixi non debent, idest non aequivalent
hanc conclusionem evidentem stante claritate [illegible] obiecti, et [illegible]
[illegible] quando certitudinem [illegible] plures alias [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] conclusio eo eadem claritate, et perspicuitate
[illegible] quam ipsae debent ad [illegible] praemissarum [illegible]
[illegible] ipsae debent ad [illegible] conclusionem; [illegible] [illegible]
[illegible] eiusdem praemissae formales, ut conclusio, et [illegible]; et [illegible] praemissae
formales determinationem, et conclusio determinabilis; [illegible] non debent
[illegible] [illegible] aut evidentiam aliam conclusionis, [illegible]
[illegible] [illegible], et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] claritate [illegible], quam debent ipsae
ad [illegible] praemissarum, quae [illegible] [illegible] [illegible], [illegible]
debent ad [illegible] conclusionem, quae [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] certitudinem, et evidentiam,
ut habent [illegible] [illegible]: sed praemissae formales simul sumptae
[illegible] [illegible] [illegible] conclusionem determinabilem: [illegible] [illegible]
habere aequalem certitudinem, aut evidentiam, ac [illegible] praemissae formales
simul sumptae.

Probatur eo quod praemissae formales simul
sumptae non talem debent esse certiores, aut evidentiores acta
conclusione determinabili, quatenus haec dependeat a praemissis;
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] ad [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] dependet a [illegible]

impressa, quod dicitur ad phantasmata corporis, et deductus aliquis apprehensionis; et in speciei impressa nec corporis phantasma in illatione, nec apprehensio in ordine evidentiora, aut certiora sunt ergo: 2° in syllogismo ex minus probabilibus certius concluditur, quia ejus dependet a praemissis sensibilibus, sed in eo praemissae sensibiles sunt probabiliores ad conclusionem et ipsius demonstrationem tunc: ergo non quia dependet a syllogismo demonstrativo praemissis sensibilibus certis, et evidentibus, hae certiores, aut evidentiores debent esse.

Dices 1°: quo magis propinqua est aliqua veritas luminis naturae; eo magis est evidens; sicut quo magis obiectum propinquum, quo est lumini corporeo eo evidentius oculis corporeis sentitur, et praemissae quia magis immediate sunt, magisque propinquae lumini naturali, ergo sunt evidentiores conclusione. 2°: propter quod unumquodque tale, et illud magis, sed conclusio est certa, et evidens propter praemissas: ergo hae magis certae, et evidentes debent esse evidentia actus in ipsa claritate et perspicuitate consistit; sed praemissae determinatiori claritate sunt conclusione: ergo. Maior probatur quia conclusio quando maiorationem habet operationem speciei sibi perspicue praemissarum, sed actus, qui habet operationem speciei ultra clarus est aequivalenter per se [illegible] speciei habet: ergo actus conclusionis [illegible] liberum, quam quae praemissae determinationis: ergo certior, et evidentior est praemissis. aliqua conclusio habet in praemissarum, et in illis fundo, quae sunt [illegible] in logica de bonitate illationis, in quantum priores in habent praemissae: ergo.

Respondeo ad 1° omittendo maiorem, et negando minorem: eo magis enim una propositio immediatior quam altera non est, eo magis propinqua lumini naturali, sed una bene ex dictatione alterius cum probatur sic sub [illegible] [illegible] quia est lumen naturae, unde non magis propinquitas, et evidentia colligitur, nisi per maiorem, et immediatiorem propinquitatem minus intelligentiae claritatem, et perspicuitatem.

Atque vero ex his optime explanari axioma illud ut in lib.
praecedente de causis finalibus, in quibus verum solum haberet sententia
unum bonum, et quale possit effectus similiter amari, magis amare
similiter, quae amata possit, quae sibi bona, intelligendum autem causis
minime ut dixerim satis possit ostendi: maxime quoniam causis fina-
libus, et ex his, qualis sunt praemissae ad conclusionem, loqui sunt:
eorum valor, conclusio exhibet veram esse praemissae: quod sunt magis ...
intus nostra intellectio ipse species imperata: quod si magis intelligitur
(sicut alienus ad aliquas conclusiones, quibus fient in assensu ducimus
illorum) magis mora, ad plenior magis mora. magis nunc capio cur
species praemittere, quae praemittunt in diminutum eius omnis sicut
aliena ad alias conclusiones, quibus fient in assensu illorum mediante
ipse sed deinde sciamus. Hic argumentum pellat in principio ipsius ex eo
quod aliquas haberet sua plurimas probare sequitur ex dicto ad id
sua quo alias, magis clarius, et evidentius est minus quod dis-
cursu, et prius a his quibus demonstrat ut patet in praedictis
quae dicuntur maxime esse evidentibus ponit nobis excellentius
apprehendere, ad perfectum illud verum excellenti praemissae ...
quodlibet excellit praedictis conclusionis sit suspicionis dicimus absolute
ad eas demonstrationes.

Sed ad illo dicendum deleverit, ponunt
in aliquando sua praemissae finales simul sumpta rationes, et evidentiores
dicimus esse conclusionem demonstrationis quod est vera. in hac enim conclu-
sione nulla repugnantia invenio ut ex solutione obiectionum osten-
ditur et ipse sit ex conclusione probatio: ratio est: praeter evidentia maior
claritas ipse perspicuitas ipsius sicut maior assensus in praemissis
finalibus, quae sunt in conclusione, est vera: quod rationes, evidentiones
dicunt protinus esse praemissas finales, quam conclusio, est vera: ex
illis ex maiori claritate et perspicuitate praeter apprehensionem nobis
mentibus adiungentes obiectum praemissarum finalium, quam obiectum conclu-
sionis est vera: quod maior claritas, firmior quod adhaesio ad obiectum
dicitur in animo, quam in alio effectu. Praeterea hoc: quod deinde aliquis

sit in hoc exemplo: ut omne rationale est homo: Petrus est rationalis: ergo Petrus est
homo, clarius equidem et firmius assentio conclusioni, quam praemissis. et
in hoc sit: omne rationale est homo, aliquis homo est rationalis: ergo aliquis
homo est homo. Licet enim conclusio est identica, et tamen identica est
evidentior ipsis quamvis, sicut dicunt aliqui, in qua dicatur idem de se
[illegible], evidentius falsa est, quam illa, in qua idem de se [illegible] dicitur
negative, unde maxime falsa, evidentiusque falsa est ista propositio homo non est homo,
quam ista homo non est animal: ergo eodem evidentius vera erit haec homo
est homo, quam haec homo est animal. Deinde in hoc syllogismo, omne sentiens
est animal, Petrus sentit: ergo Petrus est animal evidentior est mihi maior
praemissa, quam conclusio, eius claritas cognoscitur, sicut
deduci sentiendo, quam Petrum esse animal: ergo aliqua maiori claritate
firmitate assentior praemissis, quam conclusioni.

Dico tertio conclusio
consequentia praemissarum, ac proinde praemissarum [illegible] illius: ergo non potest
esse certior, aut evidentior praemissis, nec [illegible]. Patet antecedens: consequentia
probatur, si conclusio certior, aut evidentior esset praemissis, quia per-
ciperet [illegible] motivo, maiorem evidentiam, quam ipsum motivum habet,
et tribueret, [illegible], si praemissae evidentiores [illegible]
quam conclusio, [illegible] omnia evidentia, quam ad ipsum [illegible] certitudi-
nem, siquidem quantum habet ex praemissis, tanquam ex motivo aut
[illegible] certitudinis et evidentiae quam motivum habet. [illegible]
[illegible] [illegible], quae sunt [illegible], sunt [illegible] summe
certae, et evidentes; ergo non potest esse maioris certitudinis, et evidentiae ali-
qua [illegible], ac [illegible], quod [illegible]
[illegible] aliquam esse [illegible], non potest certius, aut evidentius
iudicare de [illegible], quam [illegible], [illegible] clare [illegible]
praemissarum demonstrationis [illegible] certius
[illegible], aut evidentius, iudicare de alio praemissarum, quam de [illegible]
[illegible], neque [illegible].

[illegible] ante [illegible]: ergo
potest esse certior, aut evidentior praemissis [illegible]

intricata, neque enim conclusio in solo dicit veritatem ex eo quod per claritatem praemissarum connexionem quae cum obscuritate se habere. Similiter extrema [illegible] et evidentiam praemissarum, a quibus oritur; hic quidem maxime requiritur in conclusione cum summa absolute praemissarum in illis bonitatem intra, cum hujusmodi ipsa evidentia clara, et perspicua ad hoc absolutum: Unde ad perfectionem istarum conclusionum solum adipisci praemissarum [illegible] extremorum certitudinem, et evidentiam in qua superare requirit conclusio praemissas, immo superari debet ab illis, ut plures dicunt communiter quod adipiscere praemissas interiorem evidentiam, cum sint causa veritatis [illegible] extremorum conclusionum, ut supra diximus. Ad hoc omnes quod [illegible] ad demonstrationem aliquid [illegible] adversarius aliquando idem intra se, aut propter maiori claritate conclusionis [illegible]; ante dicere [illegible] potest esse maior [illegible] aliquando [illegible] quae [illegible] intra se, quoad [illegible], sive ad [illegible] intra ad veritatem, quae [illegible], et evidentia dicunt, [illegible], quoad [illegible] claritatem [illegible], quae dicunt [illegible] maior [illegible] conclusionis: [illegible] claritas [illegible] quae [illegible], et [illegible] intra [illegible] conclusionis claritas [illegible] absolute [illegible], [illegible] praemissarum [illegible] conclusionis [illegible] [illegible] ad [illegible]: quod claritas [illegible] illi [illegible] intra [illegible] evidentior est [illegible]. Q. 2.a De principio demonstrationis efficiente scientiam vel fidem vel opinionem exponuntur?

Q.a 2.a

De principio demonstrationis efficiente scientiam vel fidem vel opinionem exponuntur

Non de habitudine [illegible] de actuali notitia, quae tamquam effectus demonstrationis [illegible] per demonstrationem [illegible]: [illegible] principium demonstrationis ad quod [illegible] cognitio scientia, et evidens

ex praemissis certis, et evidentibus deducta. In tertio sensu [illegible] abstrahit ab scientia mediata, et immediata. Sive [illegible] [illegible] de conclusione definitur notitia certa, et evidens orta [illegible] sub intelligi explicatione, et divisione terminorum ea quae per demonstrationem, et evidentiam supra [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ligamur.

Fides est assensus certus [illegible] [illegible] per auctoritatem divinam. Unde est quod alicujus dicto aliquid credere [illegible] dum adhibemus fidem alicui dicimus illi credere, ad fidem requiruntur, et revelatio divina, et illius auctoritas. Revelatio est locutio externa, sive revelatio, aut interior obiecti manifestatio. Divina auctoritas est personae dignitas, propter quam dignatur cujus dictis fidem [illegible] [illegible], et [illegible] [illegible] divina auctoritas [illegible] [illegible] veritate quidem, et [illegible] scientia, sive sapientia divina, neque enim Deus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] aut mendax, aut ignarus obiecti de quo loquitur. Dividitur etiam fides in mediatam, et immediatam. Illa [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] quidquid ibi dictum est, Deus dixit [illegible] [illegible] in [illegible]: [illegible] Deus [illegible] in [illegible] est immediata [illegible] absque [illegible] [illegible] [illegible] alicujus dictis cujus auctoritate [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Romae [illegible] [illegible] [illegible] Romae est credo. Fides alia fallibilis, sive humana, alia infallibilis, sive divina, aut angelica: haec est cui nequit subesse falsum [illegible] [illegible] [illegible] auctoritatem divinam revelantis: illi autem absolute potest falsum subesse [illegible] testimonio humano, et absolute fallibili.

Plura hic proponenda [illegible] Theologicalibus [illegible] disputationibus [illegible] [illegible] [illegible], num sit actus [illegible] fidei infallibilitatis [illegible] [illegible] quod [illegible] est [illegible] [illegible] a quo efficienter [illegible]? [illegible], an [illegible] [illegible] fidei [illegible] [illegible]? deinde [illegible]

requirat obscuritas divini testimonii ad assensum fidei divinae s. haec posset stare cum evidentia divini testimonii, et divinitatis Dei? an obscuritas fidei requirat evidentiam in attestante? denique an pia voluntatis affectio ad assensum fidei necessaria sit? de quibus omnes Theologi consulunt et inter alios Cardinalis de Lugo, et principaliter tract. de fide divina magis lucide absolvuntur.

Opinio autem a aliquibus dicitur aliquis per assensum intus ipsius tendentis involvens cum formidine. probabilis vero evidens est opinio, quia opiniones ex genere cum gravitate motivorum perspicuitate quibus tamen motivis fundatur non e[st] [illegible] idem melius dicitur opinio assensus obiecti ex motivo gravi, et minus probabili intrinsece [illegible] quae opinio innititur gravi quidem, sed obscuro, et evidenti fundato [illegible] assentitur, aut dissentit obiecto, nec evidenti, nec vero, motivum grave, et minus probabile intrinsece illud est, quod cum non [illegible] intus ad assensum [illegible] illud valde inclinat, [illegible] est contra [illegible] imprudentiae et levitatis alicuius in assensu praestando [illegible] minus probabili intrinsece [illegible] duo: [illegible] nostra opinio [illegible] fundata [illegible] et [illegible] sicut fuit opiniones: [illegible] opinionem intrinsece probabilis, ab extrinsece probabili [illegible] auctoritate [illegible] plurium [illegible] Doctorum [illegible] aut ponderata [illegible] digno theologi morales [illegible] de opinione probabili plurimum [illegible] pagina [illegible].

Rogabis hic quare communiter dicatur assensus opinabilis esse formidolosus, sive cum formidine partis oppositae: duplex distinguitur formido alia formalis, virtualis, sive radicalis altera: formalis formido est, actus quo [illegible] suum assensum [illegible] non [illegible] sicut [illegible] obiectum, virtualis formido est ipse actus [illegible] adhaerens obiecto, cum quo cum veritate [illegible] quae potest [illegible] cum ipso [illegible] formidinis formalis quia actus [illegible] fidei divinae [illegible] haec formido virtualis [illegible] formalis ad actus opinabiles requiratur. quaeres, an, [illegible] [illegible], [illegible] fides, et opinio requirunt [illegible]

[illegible] nostra duplici conclusione proponimus

Q. 3a

An, et quo modo in eodem intellectu, eodem actu scientia, fides, et opinio reperiri possint

C. 4

Resoluitur [illegible], nostra duplici conclusione proponimus

Negant Thomistae cum suo Caietano posse in eodem intellectu reperiri simul tres actus in eodem obiecto, quorum alter ex premissis evidentibus, siue ex motiuis evidentibus, alter ex motiuis fidei, siue per auctoritatem diuinam, alter per motiua extrinsece probabilia, qui videri possunt apud Patrem [illegible] disp. 4a, et apud Carmelitas excalceatos, plures disp. 20 [illegible] mathematicas [illegible] suffragatur etiam Pater Granado [illegible] de [illegible] diuina; affirmant tamen [illegible] Doctores nostri cum pluribus recentioribus, qui etiam videri possunt apud Patrem [illegible], et apud Patrem [illegible] [illegible] punto 30; aliqui [illegible] ex ponenda plura hic supposita [illegible], quae [illegible] [illegible] quaestionum sunt; quae ex nostris [illegible] argumentorum [illegible] solutione constabunt.

Sit prima conclusio: [illegible] scientiae, fidei, et opinionis possunt [illegible] simul reperiri in eodem intellectu circa idem obiectum. [illegible] conclusio possunt simul existere in eodem intellectu [illegible] actibus [illegible] motiuis evidentibus, motiuis extrinsece probabilibus, et auctoritate diuina: ergo possunt simul in eodem intellectu actus scientiae, fidei, et opinionis [illegible] obiecti. [illegible] quia actus elicitus ex motiuo evidenti erit scientia, et actus ex motiuis extrinsece probabilibus erit opinio, et denique erit fides actus per auctoritatem diuinam elicitus; [illegible] [illegible]: simul existere possunt in intellectu [illegible] motiua evidentia [illegible] [illegible] auctoritas [illegible]

ipsamque Deum spem, et Deus de alia re tamquam principalis [illegible]
[illegible] praesentia [illegible]: quod ad hanc veritatem Deus [illegible] exhibetur
[illegible] simul [illegible] inter [illegible] motivum: atque
experientia ipsa docet, cum existentia [illegible] evidenter [illegible]
[illegible] lumini [illegible] [illegible] [illegible], et [illegible]
[illegible] evidentes [illegible] ac [illegible]
et [illegible] ad Deum [illegible] [illegible]

Probatur 2o.

2 Idem [illegible] per diversos actus, et diversimode [illegible]
[illegible] objectum: quod [illegible] fidei, et [illegible]
[illegible] veritates [illegible]. [illegible]
[illegible] per [illegible] actus [illegible] objectum: [illegible]
[illegible] aliquid [illegible], et [illegible], [illegible]
aliquid [illegible]. [illegible] cognitio [illegible] judicium
autem [illegible] cognitio [illegible]: quod diversi actus diversimode [illegible] objectum;
2o: [illegible] judicium, et cognitio [illegible],
[illegible] judicium, [illegible] cognitio [illegible]. 3o:
cognitio [illegible], [illegible] objectum [illegible], ad [illegible] singulares
[illegible], [illegible] singulares [illegible], [illegible] sunt, cognitio autem
[illegible]: quod: 4o: [illegible] cum [illegible]
et [illegible], et amore [illegible], et [illegible] Deum: quod
diversi [illegible] actus quod Deus [illegible]: patet
[illegible], [illegible], qua [illegible]
[illegible]: [illegible], [illegible]
Deum [illegible], [illegible] ad actus amoris [illegible]
[illegible].

Probatur 3o [illegible]: [illegible] aliquid [illegible]
[illegible] actus [illegible] objectum, maxime [illegible]
[illegible] repugnantes [illegible], quod [illegible]
[illegible], quod [illegible]; [illegible] re-
pugnantes [illegible] actus: quod nullo [illegible]
[illegible] objectum simul [illegible] [illegible]

denominationes repugnantes inveniuntur in uno maxime quoad
intrinsecas vi unius actus denominatur se habet, et evidens dico, clarus
quod et vi alterius actus denominabitur inferior, inevidens, et obscurus
probatur; sed hae sunt repugnantes denominationes si conveniant
adaequatis actibus, ut conveniunt: quod distinctionem nequit repugnantes denomi-
nationes; igitur non quomodo repugnantes sunt dictae denomi-
nationes, quae adaequatis denominationibus conveniunt actibus: ab his evidenti-
bus et apprehensio requireret esse simul in uno intellectu evidenti-
bus denominationis intrinsece evidens, non apprehensio, obscuritas perfecte
et apprehensio imperfecte cognoscentis obiectum

Q. 2a Conclusio prima

Idem numero actus intellectus nequit esse sub intrinseca scientia, fide, et opi-
nione; tenendum existimo. Hoc pacto Doctissimi existimant [illegible] quod de
nomine meo videri [illegible] in hac Conclusione [illegible]
[illegible] eundem actum intellectus existimat esse sub scientia, fide et
opinione; sed quod idem est [illegible] exemplum hoc modo [illegible]
[illegible] ad eundem actum sub [illegible], et [illegible]
[illegible] absolute Pater Molina, Valentia, Suarez [illegible]
palda, et [illegible], et alii, aliud etiam in hac Conclusione secundo actus
[illegible] intrinseca scientia, fide, et opinione: in quo [illegible]
[illegible] doctrinam suam [illegible] 3a [illegible] numero 10
[illegible] [illegible] 14 [illegible] aliam: [illegible] suppono
motivum evidentiale [illegible], [illegible], et [illegible] sub [illegible]
[illegible] motivum clarum, et perspicuum [illegible] in [illegible]
[illegible] motivum, et obiectum ad quod movet; unde nullum locum formi-
dini, aut dubitationi patitur: motivum [illegible] sub [illegible]
sub [illegible] clarum et perspicuum connexionem [illegible] motivum
et obiectum, ad quod movet [illegible] oppositi formidinem
et dubitationi dat aditum; motivum fidei [illegible]
[illegible] [illegible] obscurum [illegible]
obscure [illegible] Dei revelantis.

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
quibus [illegible] [illegible] aliter esse extrinsecum sub scientia, fide, et opinione
quam [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] motiva [illegible]
dicendum, et probatur: [illegible] triplex illud motivum intentionale
influere in eundem assensum eiusdem veritatis [illegible]: sed hic ipse
[illegible] illaqueatus [illegible] extrinsecum sub scientia, fide, et opinione: ergo. [illegible]
quod [illegible] probat [illegible] in causis [illegible], quarum plures
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] numero effectum [illegible]
[illegible], [illegible] voluntate, quae elicit intentionem, [illegible]
[illegible], quae ex multiplici motivo sub ad eundem actum
movetur [illegible] [illegible] de ambulatione [illegible] [illegible]
animi relaxatione, et [illegible] auctoritate [illegible] [illegible].
[illegible], adhuc illa [illegible]: quaelibet [illegible] [illegible] motivum
[illegible] ad [illegible] assensum [illegible] obiecti [illegible]
intellectum [illegible] ad illud, [illegible] motivum [illegible]
[illegible] et auctoritatem [illegible] [illegible], [illegible] [illegible]
[illegible] influunt intentionaliter motiva in assensum, quamvis [illegible]
[illegible] ad illum; sed [illegible] quae [illegible] alicuius [illegible]
ad assensum [illegible]; ergo triplex illud motivum [illegible] intentionaliter
influere in eundem assensum eiusdem veritatis obiectivae.

quandoque illaqueatus assensus [illegible] extrinsecum scientia, fide, et opinione, ut
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], quae
aliter [illegible] extrinsecum scientia, fide, et opinione [illegible] aliud
[illegible] [illegible] ex [illegible] influxu intentionali [illegible]
illius motivi sed [illegible] [illegible] ex [illegible] influxu
intentionali illius [illegible] motivi, quod sub [illegible]
ad eundem assensum [illegible] [illegible] [illegible] veritatem [illegible]
ergo [illegible] aliter [illegible] extrinsecum scientia, fide, et opinione: quod
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

Ad illusionem [illegible]

priorem hypothesim: ille autem ex [illegible] illo motivo [illegible] simul con-
veniunt illi habitus intrinsece scientia, fides, et opinio. Probatur: ne-
gant ideo numero autem [illegible] intrinsece certum, et evidentem, et in-
trinsece incertum, et inevidentem, sed autem quod sunt illi habitus scientia,
fides, et opinio sunt intrinsece certus, et evidens, et intrinsece incertus,
et inevidens: ergo negant ideo illi autem [illegible] fides, et opinio. Minor vi-
detur, et evincitur hoc syllogismo: negant ideo autem intrinsece
dicere [illegible] connexionem cum veritate, et exclusionem omnis formidinis, et
dubitationis, et illi non dicunt aequalem connexionem cum veritate, neque excludere
de omni formidine, et dubitatione; sed autem intrinsece certus, et evi-
dens dicit aequalem connexionem cum veritate excludens omnem formidinem, et
dubitationem, et autem intrinsece incertus, et inevidens non dicit aequalem
connexionem cum veritate, neque excludit de omni formidine, et dubitatione;
ergo autem ideo intrinsece certus, et evidens negant esse illi intrinsece
incertus, et inevidens. Minor syllogismi probatur: autem, quia [illegible]
illi [illegible] scientia, fides, et opinio. intrinsece excludunt illi intrin-
sece de formidine, et dubitatione, talis quod, qualis et metaphysice
repugnat non posse [illegible] cum illis; et illi non excludunt intrinsece de for-
midine, et dubitatione, inaequaliter, et metaphysice repugnat posse
[illegible] cum illis; sed talis autem ut possit [illegible] intrinsece cer-
tus, et evidens, et illi intrinsece incertus, et inevidens; ergo etc.

Confirmatur:

[illegible] de [illegible] opinione dicere intrinsece, et qualis formidinem
[illegible], cum [illegible] dicere scientia intrinsece talis [illegible] claritatem, et
perspicuitatem [illegible] in notis; atqui [illegible]
est [illegible] particularem intrinsece cum formidine tali; clarior est,
autem, et [illegible] est [illegible] particularem in-
trinseca cum formidine tali: ergo si repugnat [illegible]
particularem intrinsece cum formidine tali, et [illegible] particularem
intrinsece cum illa, repugnabit etiam ideo autem, qui intrinsece scientia,
et qui intrinsece opinio sit.

Probatur conclusio: quodlibet ex illis motivis seorsum ab aliis sufficiens esset ut [illegible] hic numero actus: ergo hic numero actus [illegible] de ratione fidei, et opinionis. Patet [illegible] quia actus qui [illegible] sufficienter [illegible] [illegible] cum [illegible] ab aliis motivis, ergo [illegible] illud [illegible], hic numero actus est qui [illegible] evidentia [illegible] clarus [illegible] et evidens; [illegible] qui tendens [illegible] clarus, [illegible] et evidens neque [illegible] ut motivum [illegible]: ergo quodlibet ex illis motivis sufficiens [illegible] hic numero actus. [illegible] illud [illegible] quatenus [illegible] clarus, et evidens, ex motivo evidenti, sufficientia ad illud [illegible] habebit. [illegible] fidei [illegible] Theologicis [illegible] fides [illegible] clara [illegible] motivum, sive [illegible] evidentia [illegible].

Solvuntur argumenta [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Arguitur 1o: contra conclusionem ab auctoritate Divi Pauli ad Hebraeos C. 11 ubi ait: fides est argumentum rerum non apparentium: sed ea quae evidenter apparent per rationes [illegible] credi nequeunt per actum fidei. Confirmatur 1o: ex Divo Augustino, qui tractatu 40 in Joannem ait: quid est fides nisi credere quod non vides? et Divo Gregorio homilia 26 in Evangelia: nec fides habet meritum cui humana ratio praebet experimentum: ergo fides divina non est evidens, et humano experimento [illegible] humana notitia [illegible] nequit. Confirmatur 2o: quia hinc sequeretur per [illegible] fidei divinae; si haec habent evidentiam [illegible] Theologi [illegible] ex Divo Paulo [illegible].

Respondeo Divum Paulum non asserere fidem esse argumentum, [illegible] rerum, quae modo non apparent nobis; non autem negat esse argumentum rerum, quae nobis aliunde evidenter apparere possunt: sicut etiam [illegible]

[illegible] ... [illegible] ... et [illegible] ... [illegible]

[illegible] ... fidei [illegible] ... libere ... [illegible]

[illegible]

[illegible] ... [illegible]

Argumentum [illegible]

actus fidei ac talis liberi meritorius, sed actus fidei sit [illegible] ... negant esse liberum, et meritorium; [illegible] negant [illegible] ... [illegible] ... actus fidei [illegible] ... aut [illegible] ... [illegible] ... negant actus fidei esse liberum et meritorium [illegible] ... [illegible] ... et fidei [illegible] ... et [illegible] ... [illegible] ... fidei, et opinionis [illegible] ... [illegible]

Ad [illegible]

[illegible] ... libere [illegible] ... fidei actus [illegible]

falsa credendi: sic [illegible] ille actus circa [illegible]
actus sit in aliquo loco formidinis, quae est specialis [illegible]
et evidentiae motivi quod movet: ut motivum quod movet actum fidei [illegible]
movet, equidem ad diversitatem [illegible], et quandoque absolute [illegible]
quae dicitur specialiter, aut formidini locus, ex defectu potestatis
adhaerendi, et dissentiendi actus [illegible]; sed etiam ex motivo, aut
auctoritate divina ad assentiendum sic ad majorem [illegible] inclinat
[illegible], quod plures specialiter enuntiant [illegible]
[illegible],

Ad 1m. [illegible] operatione [illegible]: obscuritas, et claritas in
[illegible] et [illegible] sic [illegible], [illegible]: [illegible]
[illegible] actus, [illegible], quae [illegible], quod [illegible]
[illegible] magis clara, et [illegible] minus clara; [illegible] obscura [illegible]
[illegible], [illegible] ex [illegible]: [illegible]
[illegible] clarus, et obscurus, [illegible], et [illegible], [illegible]
[illegible], [illegible], [illegible] obscurus, et [illegible]
[illegible] actus [illegible] [illegible]
[illegible] negativa, sive [illegible] obscuritas, et [illegible]
[illegible] claritas, et evidentia [illegible] specialis actus sicut
[illegible] denominat obscurus, et [illegible]
[illegible] obscurus et [illegible]
claritas [illegible] actus: ad [illegible] operationes [illegible]
[illegible] actus [illegible] obscurus, et [illegible],
ex [illegible] actus evidentis ad illum [illegible]: [illegible]
[illegible] actu [illegible] ut [illegible]
[illegible] actu opinativo [illegible] quidem [illegible]
ac [illegible] opinativum [illegible], quod [illegible]
[illegible], et [illegible]
[illegible].

Ad argumentum 3m: motivum fidei et opinionis ad [illegible]
[illegible] motivi evidentis [illegible] movere ad [illegible]: [illegible]

nis, in plura actus scientiae, fidei, et opinionis possunt esse simul in eodem intellectu
supposito: probatur antecedens 1°: quia motiva scientiae, fidei, et opinionis non habent
inter se repugnantiam evidentiae motivi; 2° quia motivum evidens adhuc co-
existens motivo fidei, et opinionis simul in eodem intellectu [illegible] motivi
ad esse ejus evidentiae, quod impediat illos actus fidei, aut opinionis in suis
[illegible] motivis. Confirmatur 1°: exiguum lumen nihil obest ad illu-
minandum aera clarissimo solis lumine perfusum, solis enim per-
fundit lumen sol. Et pariter valebit argumentum: quod motiva fidei, et mo-
tiva opinionis, quae sunt exigua ante lumen, nihil obsunt, nec
impediunt assensum ad praesentiam motivi evidentis: quod clarissimum
lumen agit [illegible]. Confirmatur 2°: quia pro unitate actus quoad super-
fluit circa actus fidei et opinionis, neque enim actus datur [illegible]
ad illos: quod absolute concludit negativa.

Respondetur negando antecedens illius
probationem cum nullo fundamento nititur; probatur minor opinantis [illegible]:
[illegible] ad praesentiam motivi evidentis, tum motivum fidei, et
opinionis: neque enim intellectus [illegible] potest [illegible] alio quovis
modo, et quia mavis [illegible] potest valde [illegible] motivum
et actus fidei, et opinionis ad [illegible] alias [illegible]
[illegible], et pluribus aliis modis, quibus [illegible], et motivo
[illegible]: ad actus [illegible] [illegible] ante [illegible]: [illegible]
[illegible] unde [illegible], aut limitet intellectus ad elicientes actus
fidei, et opinionis, propter quos [illegible] [illegible] [illegible]
ad evidentis motivi.

Ad 1am confirmationem [illegible]:
[illegible] est duplex: 1a quia sol, et lumen [illegible] [illegible]
[illegible] sunt [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]: [illegible]
[illegible] illuminatus [illegible] [illegible], [illegible] lumen; [illegible]
lumen [illegible] agendi: at intellectus est sola causa quae [illegible] [illegible]
diversos actus exercere, et [illegible] fidei, et opinionis [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]. 2a quia sol, et lumen sunt agentia [illegible]

perfectionem: unde actio producibilis a pluribus agentibus indivisibiliter impeditur ab alterutro agente: motiva autem hic sunt causae partiales et sibi invicem subordinatae motivum includentes principia actus alterius plurium [illegible] quin unum motivum ab alterutro impediatur, immo quodlibet actus [illegible] perfectionem requirit. 2° quia hic diversa dantur motiva omnino, quodlibet exigens ulteriorem speciem actus diversi ad quem movet; unde superfluum non est, neque extra rem sunt. 3° quia singulis diversis actibus conveniunt diversae denominationes continentur [illegible] diversae actus fidei diversae [illegible] denominationes per [illegible] motivum superfluum immo [illegible] actus fides [illegible] [illegible] [illegible] ex [illegible] [illegible] in plurimis modis [illegible] pluralitatem et diversitatem motivorum exigunt, videlicet scientiae, opinionis, et credulitatis.

Arguitur 2° quia ex [illegible] motiva scientiae, fidei, et opinionis requirunt singula influere [illegible] numero actum; ergo idem numero actus nequit existimari [illegible] simul scientia, fides, et opinio: atque plures [illegible]: quia [illegible] illa motiva [illegible] actum influunt ergo [illegible] simul scientia, fides, et opinio. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]: quia actus ulterius [illegible] claras, et evidentes, et [illegible] exclusivas [illegible] formidinis, [illegible] ulterius [illegible] motivi [illegible] opinativi: ergo. 8°: quia [illegible] illa motiva influunt in actum [illegible] [illegible], et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], quod dicimus [illegible]. [illegible] 10: quia [illegible] actus [illegible] fides, et opinio [illegible] actus [illegible] [illegible] specie, et si [illegible] species [illegible] [illegible]. [illegible] 20. ad illum actum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] scientia, fide, et opinione [illegible] [illegible] equivalentes.

Aliqui, et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] motiva [illegible] actus influunt in [illegible] [illegible] actus [illegible] [illegible], et [illegible] [illegible] [illegible] fidei, et opinionis [illegible] [illegible], et evidentiam [illegible] [illegible] [illegible], et [illegible] [illegible], formidinem [illegible] excludit.

... verò intrinsecum excludit, nec opinionis extrinseca dicit autem extrinsecum opinio, & fides, qua actus habitus est a scientia exclusio ad opus fidei, & opinionis tantum ab illis [illegible] sine intrinseca [illegible] ad hanc [illegible] numero actus, [illegible] prope ac sicut medii in evidentis. Minor est quod [illegible] actus [illegible] quae ipsius scientiae est extrinsecum actus scientiae fidei, & opinio ad [illegible] [illegible] medio movere, et [illegible] nequit alii ex influxu ipsius medii opinativi [illegible] ex influxu medii opinativi [illegible] medio evidenti: [illegible]: [illegible] nequit [illegible] movere nequit [illegible] non [illegible] movet. [illegible] non absolute [illegible] quidem actus intrinsecum consideratur absolute [illegible] est [illegible] actus medio evidenti; & [illegible] habitus [illegible] alia [illegible] media, quibus [illegible] possit [illegible] influant [illegible] a [illegible], & a [illegible] [illegible], et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]: ad [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] actus [illegible] [illegible] [illegible] extrinseca [illegible] actus [illegible] [illegible] scientiae [illegible] habitus scientiae ad illius actus [illegible] esse plane defendo.

Abrelumus

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible], [illegible] auditoribus in [illegible] eruditissima [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Carmelita et [illegible] [illegible] [illegible], et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Madriti [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], qui [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] nulla [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] apud me [illegible] [illegible] illud [illegible] Mariae, quem [illegible] gratias [illegible] et eruditus libellus: [illegible] bono, [illegible] [illegible] medicina, [illegible] mala [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] liber [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] veritatis

2 1 A

dicuz de icnauesiuis coni enti, et aeflueuntis pulelo cognitio in
quam sex ogtigme, ter maxime munitis verbo, cuiue
nimi ebus opus opera et nostra deustorimus ubimus
et relatum quod aues ut gre pro la
uiximus visio nostro nueva
sit sub marum. Escriptus prodie
sanctum apostolorum quinto
Kalendas iulii
anno de
1608

Pa ame ...

Juana Bexta...

lau deo

A mi amigo de

lau deo

Ha

A D. alonso Bexines de

Rey

lau deo

pesmis el 1 b [illegible]

1

rgos SVMVLE EL LOGA